ព្រះ
ត្រៃបិដកបាលី
និង
សេចក្ដីប្រែជាភាសាខ្មែរ
សុត្តន្តបិដក
ខុទ្ទកនិកាយ អបទាន
ចតុត្ថភាគ
៧៥

បោះពុម្ពលើកទី ១

ពុទ្ធសាសនបណ្ឌិត្យ ភ្នំពេញ

ព.ស. ២៥០៦

សុត្តន្តបិដកេ

ខុទ្ទកនិកាយស្ស អបទានំ

បតុត្ថោ ភាគោ

នមោ តស្ស ភគវតោ អរហតោ សម្មាសម្ពុទ្ធស្ស ។

ទ្វាបញ្ញាសមោ ភទ្ទាលិវគ្គោ

បឋមំ ភទ្ទាលិត្ថេរាបទានំ

(១) សុមេធោ នាម សម្ពុទ្ធោ អគ្គោ ការុណិកោ មុនិ
វិវេកកាមោ លោកគ្គោ ហិមវន្តំ ឧបាគមិ ។
អជ្ឈោគហេត្វា ហិមវន្តំ(១) សុមេធោ លោកនាយកោ
បល្លង្កំ អាភុជិត្វាន និសីទិ បុរិសាសភោ(២) ។
សមាធឹ សោ សមាបន្នោ សុមេធោ លោកនាយកោ
សត្តរត្តិន្ទិវំ ពុទ្ធោ និសីទិ បុរិសុត្តមោ ។
ខារិកាជំ គហេត្វាន វនមជ្ឈោគហឹ អហំ

---

១ ឱ.ម. ហិមវំ ។ ២ ឱ.ម. បុរិសុត្តមោ ។

សុត្តន្តបិដក

ខុទ្ទកនិកាយ អបទាន

បឋមភាគ

សូមនមស្ការចំពោះព្រះមានព្រះភាគ អរហន្តសម្មាសម្ពុទ្ធអង្គនោះ ។

ភទ្ទាលិវគ្គ ទី ៤២

ភទ្ទាលិត្ថេរាបទាន ទី ១

[១] ព្រះសម្ពុទ្ធព្រះនាមសុមេធៈ ជាបុគ្គលខ្ពង់ខ្ពស់ ប្រកបដោយសេចក្តីករុណា ជាអ្នកប្រាជ្ញ ប្រាថ្នាសេចក្តីស្ងប់ស្ងាត់ ព្រះអង្គប្រសើរក្នុងលោក ទ្រង់បានស្តេចចូលទៅ ក្នុងព្រៃហិមពាន្ត ។ ព្រះលោកនាយក ព្រះនាមសុមេធៈ ជាបុរសដ៏ប្រសើរ លុះទ្រង់ស្តេចចូលទៅក្នុងព្រៃហិមពាន្តហើយគង់ពែនភ្នែន ។ ព្រះពុទ្ធជាលោកនាយក ព្រះនាមសុមេធៈអង្គនោះ ជាបុរសដ៏ប្រសើរ ទ្រង់គង់ចូលសមាធិ អស់ ៧ យប់ ៧ ថ្ងៃ ។ ខ្ញុំរែកអម្រែកបរិក្ខារ សំដៅចូលទៅកៀរព្រៃ

តត្ថទ្ទសាសឹ សម្ពុទ្ធំ ឱឃតិណ្ណមនាសវំ ។
សម្មជ្ជនឹ គហេត្វាន សម្មជ្ជិត្វាន អស្សមំ
ចតុទណ្ឌេ ឋបេត្វាន អកាសឹ មណ្ឌបំ តទា ។
សាលបុប្ផំ គហេត្វាន មណ្ឌបំ ឆាទយឹ អហំ
បសន្នចិត្តោ សុមនោ អវន្ទឹ លោកនាយកំ(១) ។
យំ វទន្តិ សុមេធោតិ ភូរិបញ្ញំ សុមេធសំ
ភិក្ខុសង្ឃេ និសីទិត្វា ឥមា គាថា អភាសថ ។
ពុទ្ធស្ស ចិត្តមញ្ញាយ សព្វេ ទេវា សមាគមុំ
អសំសយំ ពុទ្ធសេដ្ឋោ ធម្មំ ទេសេតិ ចក្ខុមា ។
សុមេធោ នាម សម្ពុទ្ធោ អាហុតីនំ បដិគ្គហោ
ទេវសង្ឃេ និសីទិត្វា ឥមា គាថា អភាសថ ។
យោ មេ សត្តាហំ មណ្ឌបំ ធារយិ សាលឆាទនំ(២)
តមហំ កិត្តយិស្សាមិ សុណាថ មម ភាសតោ ។

---

១ ឱ. ម. អភិវន្ទឹ តថាគតំ ។ ២ ឱ. ម. សាលឆាទិតំ ។

ហើយឃើញព្រះសម្ពុទ្ធ ក្នុងព្រៃនោះ ព្រះអង្គមានឧទយៈធ្វង ហើយ មិនមានអាសវៈ ។ គ្រានោះ ខ្ញុំកាន់អំបោសបោសអាស្រម ហើយលើកឈើ ៤ កំណាត់ បញ្ឈរធ្វើជាបាំ ។ ខ្ញុំមានចិត្តជ្រះថ្លា មានចិត្តរីករាយ បានយកផ្កាឈើប្រក់បាំ ហើយថ្វាយបង្គំព្រះលោកនាយក ។ ពួកជនតែងហៅនូវព្រះសម្ពុទ្ធអង្គណា ដែលទ្រង់មានបញ្ញាដូចផែនដី មានបញ្ញាល្អ ថាសុមេធៈ ព្រះសម្ពុទ្ធអង្គនោះទ្រង់គង់ក្នុងពួកភិក្ខុ ហើយបានសម្តែងគាថា ដូចខាងក្រោមនេះ ។ ពួកទេវតាទាំងអស់ បានដឹងព្រះពុទ្ធដីការបស់ព្រះពុទ្ធហើយ ក៏មកជួបជុំប្រាប់គ្នាថា ព្រះពុទ្ធដ៏ប្រសើរ ព្រះអង្គមានចក្ខុ នឹងសម្តែងធម៌ដោយឥតសង្ស័យ ។ ព្រះសម្ពុទ្ធព្រះនាមសុមេធៈ ព្រះអង្គគួរទទួលនូវគ្រឿងបូជា ទ្រង់គង់ក្នុងកណ្តាលពួកទេវតា ហើយត្រាស់គាថាទាំងនេះថា

បុគ្គលណា បាំងបាំដែលប្រក់ដោយផ្កាឈើ ថ្វាយតថាគត អស់ ៧ ថ្ងៃ តថាគត នឹងសម្តែងសរសើរបុគ្គលនោះ អ្នកទាំងឡាយ ចូរចាំស្តាប់តថាគតសម្តែងចុះ ។

បឋមំ ភទ្ទាលិត្ថេរាបទានំ

ទេវភូតោ មនុស្សោ វា ហេមវណ្ណោ ភវិស្សតិ
បហូតភក្ខោ ហុត្វាន កាមភោគី ភវិស្សតិ ។
សដ្ឋី(១) នាគសហស្សានិ សព្វាលង្ការភូសិតា
សុវណ្ណកច្ឆា មាតង្គា ហេមកប្បនវាសសា ។
អារូឡ្ហា គាមណីយេហិ តោមរង្កុសបាណិភិ
សាយំ បាតោ ឧបដ្ឋានំ អាគច្ឆិស្សន្តិមំ ឃរំ ។
តេហិ នាគេហិ បរិវុតោ រមិស្សតិ អយំ ឃរេ
សដ្ឋី អស្សសហស្សានិ សព្វាលង្ការភូសិតា ។
អាជានីយា ច ជាតិយា សិន្ធវា សីឃវាហនា
អារូឡ្ហា គាមណីយេហិ ឥល្លិយាចាបធារិភិ(២) ។
បរិវារេស្សន្តិមំ និច្ចំ ពុទ្ធូបជាយិនំ ឃលំ
សដ្ឋី រថសហស្សានិ សព្វាលង្ការភូសិតា ។
ទីបា អថោបិ វេយ្យគ្ឃា សន្នទ្ធា ឧស្សិតទ្ធជា
អារូឡ្ហា គាមណីយេហិ ចាបហត្ថេហិ ចម្មិភិ(៣) ។

---

១ ឱ. សដ្ឋី ។ ២ ឱ. ឥល្លិយាចាបធារិហិ ។ ៣ ឱ. ម. វម្មិហិ ។

បុគ្គលនោះ បើបានកើតជាទេវតា ឬកើតជាមនុស្ស នឹងមាន សម្បុរដូចមាស ជាអ្នកមានភោគៈច្រើន បរិភោគកាមគុណ ជាប្រក្រតី ។ ដំរី ៦០ ពាន់ ដែលគេស្អិតស្អាង ដោយគ្រឿងប្រដាប់ គ្រប់យ៉ាង ជាដំរីមានខ្សែដង្គន់មាស ប្រកបដោយគ្រឿងតាក់តែងក្បាល ជាវិការៈនៃមាស ដែលពួកហ្មដំរី មានដៃកាន់លំពែងស្នែងក្របីនិងកង្វេរ ជិះមកកាន់ទីបម្រើនរៈនេះ រាល់ពេលល្ងាចព្រឹក ។ ឯនរៈនេះនឹងមានពួកដំរីនោះហោមរោម ហើយសប្បាយរីករាយ សេះ ៦០ ពាន់ ដែលគេស្អិតស្អាង ដោយគ្រឿងប្រដាប់គ្រប់បែប ជាសេះអាជានេយ្យ និងសេះសន្ធពពីកំណើត ជាពាហនៈលឿន មានពួកនាយសារថី ទ្រទ្រង់នូវខែលនិងធ្នូឡើងជិះនឹងហោមរោមបុគ្គលនេះជានិច្ច នេះជាផលនៃពុទ្ធបូជា ។ រថ ៦០ ពាន់ ដែលគេតាក់តែងដោយប្រដាប់គ្រប់យ៉ាង បិទបាំងដោយស្បែកខ្លាដំបងនិងខ្លាធំ គេចងល្អហើយលើកទង់ជ័យ មានពួកនាយសារថី មានដៃកាន់ធ្នូនិងខែលឡើងជិះ

បរិវារេស្សន្តិមំ និច្ចំ ពុទ្ធបូជាយិទំ ផលំ
សដ្ឋី គាមសហស្សានិ បរិបុណ្ណានិ សព្វសោ ។
បហូតធនធញ្ញានិ សុសមិទ្ធានិ សព្វសោ
សទា បាតុករិស្សន្តិ ពុទ្ធបូជាយិទំ ផលំ ។
ហត្ថី អស្សា រថា បត្តី សេនា ច ចតុរង្គិនី
បរិវារេស្សន្តិមំ និច្ចំ ពុទ្ធបូជាយិទំ ផលំ ។
អដ្ឋារសេ កប្បសតេ(១) ទេវលោកេ រមិស្សតិ
សហស្សក្ខត្តុំ រាជា ច ចក្កវត្តិ ភវិស្សតិ ។
សតានំ តីណិក្ខត្តុំ ច ទេវរជ្ជំ ករិស្សតិ
បទេសរជ្ជំ វិបុលំ គណនាតោ អសង្ខិយំ ។
តឹសកប្បសហស្សម្ហិ ឱក្កាកកុលសម្ភវោ
គោតមោ នាម នាមេន សត្ថា លោកេ ភវិស្សតិ ។
តស្ស ធម្មេសុ ទាយាទោ ឱរសោ ធម្មនិម្មិតោ
សព្វាសវេ បរិញ្ញាយ វិហរាមិ អនាសវោ ។

---

១ ម. អដ្ឋារសំ កប្បសតំ ។

នឹងចោមរោមបុគ្គលនោះជានិច្ច នេះជាផលនៃពុទ្ធបូជា ។ ស្រុកសួយ ៦០ ពាន់ បរិបូណ៌ដោយសព្វគ្រប់ ជាស្រុកមានទ្រព្យនិងស្រូវជាច្រើន ជារបស់សម្រេចល្អ ដោយប្រការទាំងពួង នឹងកើតមានប្រាកដសព្វកាល នេះជាផលនៃពុទ្ធបូជា ។ សេនាមានអង្គ ៤ គឺ ដំរី សេះ រថ ពលថ្មើរជើង នឹងមកចោមរោមបុគ្គលនេះជានិច្ច នេះជាផលនៃពុទ្ធបូជា ។ បុគ្គលនោះ នឹងរីករាយ ក្នុងទេវលោក អស់ ១.៨០០ កប្ប នឹងបានកើតជាស្ដេចចក្រពត្តិ អស់ ១ ពាន់ដង ។ នឹងសោយទេវរាជ្យ អស់ ៣ រយដង នឹងសោយបទេសរាជ្យ ដ៏ធំទូលាយ រាប់ជាតិមិនអស់ ។ កន្លងទៅ ៣០ ពាន់កប្ប នឹងមានព្រះសាស្ដា ព្រះនាមគោតម កើតក្នុងត្រកូល នៃព្រះបាទឧក្កាករាជ ត្រាស់ដឹងក្នុងលោក ។ (ព្រះសុមេធសម្ពុទ្ធទ្រង់ត្រាស់ថា) ខ្ញុំនឹងបានទទួលមត៌កក្នុងធម៌ ជាឱរសដែលធម៌និម្មិតហើយ របស់ព្រះសាស្ដានោះ ជាបុគ្គលកំណត់ដឹងនូវអាសវៈទាំងពួង ឥតមានអាសវៈ ។

បឋមំ ភទ្ទាលិត្ថេរាបទានំ

តីសកប្បសហស្សម្ហិ   អទ្ទសំ លោកនាយកំ
ឃន្ទន្តំ ឧទាធាយ   គវេសំ អមតំ បទំ ។
លាភា មយ្ហំ សុលទ្ធំ មេ   យមហំ ញាម៉ សាសនំ
តិស្សោ វិជ្ជា អនុប្បត្តា   កតំ ពុទ្ធស្ស សាសនំ ។
នមោ តេ បុរិសាជញ្ញ   នមោ តេ បុរិសុត្តម
ញាណំ បដិកិត្តេត្វាន(១)   បត្តោម្ហិ អមតំ(២) បទំ ។
យំ យំ យោនូបបជ្ជាមិ   ទេវត្តំ អថ មានុសំ
សព្វត្ថ សុខិតោ ហោមិ   ផលម្មេ ញាណកិត្តនេ ។
ឥទំ បច្ឆិមកំ មយ្ហំ   ចរិមោ វត្តី ភវោ
នាគោវ ពន្ធនំ ឆេត្វា   វិហរាមិ អនាសវោ ។

---

១ ឱ. ម. ភរ ញាណំ បកិត្តេត្វា ។ ២ ឱ. ម. អចលំ ។

ភទ្ទាលិត្ថេរាបទាន ទី ១

ក្នុងរវាង ៣០ ពាន់កប្ប ខ្ញុំបានឃើញព្រះលោកនាយក អាស្រ័យនូវបទ្ទោះនេះ ហើយស្វះស្វែងរក នូវអមតបទ គឺ និព្វាន ។ ខ្ញុំឈ្មោះថាមានលាភហើយ អត្តភាពជាមនុស្ស ឈ្មោះថាខ្ញុំបានល្អហើយ ព្រោះខ្ញុំបានដឹង នូវពាក្យប្រៀន ប្រដៅ នៃព្រះពុទ្ធ វិជ្ជាបី ខ្ញុំបានដល់តាមលំដាប់ហើយ ពាក្យប្រៀនប្រដៅ របស់ព្រះពុទ្ធ ខ្ញុំក៏បានធ្វើរួចហើយ ។ បពិត្រព្រះអង្គជាបុរសអាជានេយ្យ ខ្ញុំសូមនមស្ការ ចំពោះ ព្រះអង្គ បពិត្រព្រះអង្គជាបុរសដ៏ខ្ពង់ខ្ពស់ ខ្ញុំសូមនមស្ការ ចំពោះព្រះអង្គ លុះខ្ញុំពោលសរសើរ ចំពោះព្រះញាណរួច ហើយ ក៏បានដល់នូវអមតបទ គឺនិព្វាន ។ ខ្ញុំចូលទៅកើត ក្នុងកំណើតណា ៗ ទោះជាទេវតា ឬជាមនុស្ស ខ្ញុំរមែង បានសេចក្តីសុខ ក្នុងទីទាំងពួង នេះជាផលរបស់ខ្ញុំ ក្នុង ការពោលសរសើរញាណ ។ នេះពង់កាយជាខាងក្រោយ បំផុតរបស់ខ្ញុំ ភពជាទីបំផុតកំពុងប្រព្រឹត្តទៅ ខ្ញុំជាបុគ្គលមិន មានអាសវៈ ដូចជាដំរីដ៏ប្រសើរ កាត់ផ្តាច់នូវចំណង ។

កិលេសា ឈាបិតា មយ្ហំ ភវា សព្វេ សមូហតា
នាគោវ ពន្ធនំ ឆេត្វា វិហរាមិ អនាសវោ ។
ស្វាគតំ វត មេ អាសិ មម ពុទ្ធស្ស សន្តិកេ
តិស្សោ វិជ្ជា អនុប្បត្តា កតំ ពុទ្ធស្ស សាសនំ ។
បដិសម្ភិទា ចតស្សោ វិមោក្ខាបិ ច អដ្ឋិមេ
ឆឡភិញ្ញា សច្ឆិកតា កតំ ពុទ្ធស្ស សាសនន្តិ ។

ឥត្ថំ សុទំ អាយស្មា ភទ្ទាលិ ថេរោ ឥមា គាថាយោ អភាសិត្ថាតិ ។

ភទ្ទាលិត្ថេរស្ស អបទានំ សមត្តំ ។

ទុតិយំ ឯកច្ឆត្តិយត្ថេរាបទានំ

(២) ចន្ទភាគានទីតីរេ អស្សមោ សុកតោ មម
សុសុទ្ធបុឡិនាកិណ្ណោ បណ្ណសាលា សុមាបិតា ។

កិលេសទាំងឡាយ ខ្ញុំបានដុតបំផ្លាញហើយ ភពទាំងអស់ ខ្ញុំបានគាស់រំលើងហើយ ខ្ញុំជាបុគ្គលមិនមានអាសវៈ ដូចជាដំរីដ៏ប្រសើរកាត់ផ្តាច់នូវទន្ទឹង ។ ឱ! ដំណើរដែលខ្ញុំមកក្នុងសំណាក់នៃព្រះពុទ្ធរបស់ខ្ញុំ ជាដំណើរល្អហ្ន៎ វិជ្ជា ៣ ខ្ញុំបានដល់តាមលំដាប់ហើយ សាសនារបស់ព្រះពុទ្ធ ខ្ញុំបានធ្វើរួចហើយ ។ បដិសម្ភិទា ៤ វិមោក្ខ ៨ និងអភិញ្ញា ៦ នេះ ខ្ញុំបានធ្វើឲ្យជាក់ច្បាស់ហើយ ទាំងសាសនា របស់ព្រះពុទ្ធ ខ្ញុំក៏បានប្រតិបត្តិហើយ ។

បានឮថា ព្រះភទ្ទាលិត្ថេរ មានអាយុ បានសម្តែងនូវគាថាទាំងនេះ ដោយប្រការដូច្នេះ ។

ចប់ ភទ្ទាលិត្ថេរាបទាន ។

ឯកឆត្តិយត្ថេរាបទាន ទី ២

(២) ខ្ញុំបានធ្វើអាស្រមដ៏ល្អ ជាក់ដីខ្សាច់ដ៏ស្អាត ហើយសាងបណ្ណសាលា យ៉ាងល្អ ទៀបឆ្នេរស្ទឹងចន្ទភាគា ។

ទុតិយំ ឯកច្ឆត្តិយត្ថេរាបទានំ

ឧត្តានកូលា នទិកា សុបតិត្ថា មហោទកា
មច្ឆកច្ឆបសញ្ឆន្នា សុំសុមារនិសេវិតា ។
អច្ឆា មយូរទីបី ច ករវីកា ច សាលិកា
កូជន្តិ សកុណា ឯតេ សោភយន្តា មមស្សមំ ។
កោកិលា មញ្ជុភាណី ច ហំសា ច មធុរស្សរា
អភិកូជន្តិ តេ តត្ថ សោភយន្តា មមស្សមំ ។
សីហា ព្យគ្ឃា វរាហា ច ពកាកោកតរច្ឆយោ
គិរិទុគ្គម្ហិ(១) នាទេន្តិ សោភយន្តា មមស្សមំ ។
ឯណីមិគា ច សរភា ភេរណ្ឌា(២) សូករា ពហូ
គិរិទុគ្គម្ហិ នាទេន្តិ សោភយន្តា មមស្សមំ ។
ឧទ្ទាលកា ច ចម្បកា បាដលី សិន្ទុវារិកា
អធិមុត្តា(៣) អសោកា ច សោភយន្តា មមស្សមំ(៤) ។

---

១ ឱ. គិរិទុគ្គំបិ ។ ២ ភេទន្ទា ។ ៣ ឱ. អតិមុត្តា ។ ៤ ឱ. បុប្ផន្តិ មម អស្សមេ ។ ម. សោភយន្តិ មមស្សមំ ។

ស្ទឹង (នោះ) មានប្រាំងទាប មានកំពង់រាបស្មើ ជាទីរីករាយនៃចិត្ត បរិបូណ៌ដោយសត្វត្រី និងអណ្តើក មានសត្វក្រពើនៅអាស្រ័យ ។ ពួកសត្វខ្លាឃ្មុំ ក្ងោក ខ្លាដំបង ករវិក និងសាលិកា តែងបន្លឺសំឡេង សព្វ ៗ កាល សត្វចាំងទ៊ុំ ធ្វើអាស្រមរបស់ខ្ញុំឲ្យល្អ ។ ពួកតាវៅ មានសំឡេងពីរោះ និងហង្សមានស្នូរសព្ទពីរោះ តែងយំឆ្លើយឆ្លងគ្នា (សព្វ ៗ កាល) សត្វចាំងទ៊ុំ ធ្វើអាស្រមរបស់ខ្ញុំឲ្យល្អ ក្នុងទីនោះ ។ ពួកសីហៈ ខ្លាធំ ជ្រូក កុក ឆ្កែព្រៃ និងខ្លារខិន តែងបន្លឺសំឡេងក្បែរជ្រោះភ្នំ ធ្វើអាស្រមរបស់ខ្ញុំឲ្យល្អ ។ ពួកម្រឹគព្រាយ ម្រឹគខ្ទីង បបក និងជ្រូកជាច្រើន តែងបន្លឺសំឡេងក្បែរជ្រោះភ្នំ ធ្វើអាស្រមរបស់ខ្ញុំឲ្យល្អ ។ ពួកដើមរាជព្រឹក្ស ដើមចម្ប៉ា ដើមជ្រនៀង ដើមឈើក្លឹង ដើមរំដួល និងដើមអសោក ក៏ធ្វើអាស្រមរបស់ខ្ញុំឲ្យល្អ ។

អង្កោលា យូថិកា ចេវ សត្តបណ្ណា ពិម្ពិជាលិកា(១)
កណិកា កណិការា ច(២) បុប្ផន្តិ មម អស្សមេ(៣) ។
នាគា សាលា ច សលឡា បុណ្ឌរីកេត្ថ បុប្ផិតា
ទិព្វា គន្ធា សម្បវន្តា សោភន្តិ មម អស្សមេ(៤) ។
អស្សត្ថា អសនា ចេត្ថ(៥) មហានាមា ច បុប្ផិតា
សាលា(៦) ច កង្គុបុប្ផា ច សោភន្តិ មម អស្សមេ ។
អម្ពា ជម្ពូ ច តិលកា និម្ពា ច សាលកល្យាណី
ទិព្វា គន្ធា សម្បវន្តា សោភយន្តិ មមស្សមំ ។
អសោកា ច កបិដ្ឋា ច ភគិនិមាលា ច បុប្ផិតា
ទិព្វា គន្ធា សម្បវន្តា សោភយន្តិ មមស្សមំ ។
កទម្ពា កទលី ចេវ ឥសិមុគ្គា ច រោបិតា
ធុវំ ផលានិ ធារេន្តិ សោភយន្តិ មមស្សមំ ។

---

១ ម. សត្តលិពិម្ពជាលិកា ។ ២ ឱ. កណ្ណិកា កណ្ណិការា ច ។ ម. កណ្ណិការា ច បុប្ផន្តិ ។ ២ ម. សោភយន្តា មមស្សមំ ។ ៤ ម. សោភយន្តិ មមស្សមំ ។ ៥ ឱ. អជ្ជុនា អសនាចេត្ថ ។ ៦ ឱ. ផលា ច ។

ពួកដើមអង្កោល ដើមយុថ្កា ដើមសត្តបាណិ ដើមបាស ដើមកុន្ទី-ស នឹងដើមគណិការ បញ្ចេញផ្កាក្បែរអាស្រមរបស់ខ្ញុំ ៗ ពួកដើមខ្ទឹង ដើមកំងក្ខំ ដើមស្រល់ នឹងដើមស្វាយស មានផ្ការីកនៅក្នុងទីនោះ ក្លិនជាទិព្វសាយកាយ ធ្វើអា-ស្រមរបស់ខ្ញុំឲ្យល្អ ៗ ពួកដើមពោធិ ដើមធ្នង់ ដើមជន្ទាត់ដៃ ដើមកំងក្ខំ និងដើមផ្កាថ្ពា មានផ្ការីក ធ្វើអាស្រមរបស់ខ្ញុំឲ្យល្អ ៗ ពួកដើមស្វាយ ដើមព្រីង ដើមជង្រៀបក្តាម ដើមកំងអន្ទក់ និងដើមក្ទៅនាង ក្លិនជាទិព្វក្រអូបសាយកាយ ធ្វើអាស្រមរបស់ខ្ញុំឲ្យល្អ ៗ ពួកដើមអសោក ដើមខ្ទិត ដើមទួនស្រី មានផ្ការីក ក្លិនជាទិព្វសាយកាយ ធ្វើអា-ស្រមរបស់ខ្ញុំឲ្យល្អ ៗ ដើមក្ទម្ព ដើមបេក ដើមសណ្តែកព្រៃ ដែលគេដាំ ទ្រទ្រង់ផ្លែជានិច្ច ធ្វើអាស្រមរបស់ខ្ញុំឲ្យល្អ ៗ

ទុតិយំ ឯកច្ឆត្តិយត្ថេរាបទានំ

ហារីតកា អាមលកា អម្ពា ជម្ពុ វិភេទកា
កោលា ភល្លាតកា ពេល្លា ផលិនោ មម អស្សមេ ។
អវិទូរេ ពោក្ខរណី សុបតិត្ថា មនោរមា
មន្ទាលកេហិ សញ្ឆន្នា បទុមុប្បលកេហិ ច ។
គព្ភំ គណ្ហន្តិ បទុមា អញ្ញេ បុប្ផន្តិ កេសរី
ឱបត្តកណ្ណិកា ចេវ បុប្ផន្តិ មម អស្សមេ ។
បាឋីនា បាវុសា មច្ឆា វលជា មុញ្ជរោហិតា
អច្ឆោទកម្ហិ វិចរំ សោភយន្តិ មមស្សមំ ។
នយិតា អម្ពគន្ធិ ច អនុកុលេ ច កេតកា
ទិព្វា គន្ធា សម្បវន្តា សោភយន្តិ មមស្សមំ ។
មធុភីសេហិ សវន្តិ ខីរសប្បិមុឡាលិភិ
ទិព្វា គន្ធា សម្បវន្តា សោភយន្តិ មមស្សមំ ។

ពួកដើមសម៉ ដើមកន្ទួតព្រៃ ដើមស្វាយ ដើមព្រីង ដើមសម៉ពិភេទក៏ ដើមក្របៅ ដើមពក់ខ្មៅ ដើមល្ពៅ មានផ្លែ ជិតអាស្រមរបស់ខ្ញុំ ៗ នៅទីជិតស្រះបោក្ខរណី មានកំពង់រាបស្មើ ជាទីរីករាយចិត្ត ដ៏ដេរដាសដោយលំចន់ ផ្កាឈូក និងផ្កាឧប្បល ៗ ពួកដើមឈូក កំពុងចាប់ផ្លែ (នោប) ពួកដើមឈើ មានកេសរឯទៀត ៗ បញ្ចេញផ្ការីក មានទង ដើមកណ្ណិកាមានស្លឹកជ្រុះ បញ្ចេញផ្កា នៅទៀបអាស្រមរបស់ខ្ញុំ ៗ ពួកត្រីស្វាត ត្រីក្បក ត្រីក្រាញ់ ត្រីសណ្តាយ និងត្រីឆ្ពិន កំពុងត្រាច់ទៅមក ក្នុងទឹកថ្លា ធ្វើអាស្រមរបស់ខ្ញុំឲ្យល្អ ៗ ពួកដើមនយិតាព្រឹក្ស ដើមស្វាយក្រអូប ដើមកាកេត មាននៅទៀបលំដាប់ប្រាំង ក្លិនជាទិព្វសាយភាយទៅ ធ្វើអាស្រមរបស់ខ្ញុំឲ្យល្អ ៗ ក្លិនជាទិព្វសាយភាយ ហូរចេញមកពីក្រអៅឈូក និងមើមឈូក ដូចទឹកដោះពរ និងទឹកដោះថ្លា ធ្វើអាស្រមរបស់ខ្ញុំឲ្យល្អ ៗ

បុទ្មិនី សោភនា តត្ថ អាកិណ្ណា ជលសេវិតា
ឱបុប្ផា បុប្ផិតា សេតា សោភយន្តិ មមស្សមំ ។
ជដាភារភរិតា(១) ច(២) អជិនុត្តរវាសិនោ
វាកចីរធរា សព្វេ សោភយន្តិ មមស្សមំ ។
យុគមត្តមបេក្ខន្តា(៣) និបកា សន្តវុត្តិនោ
កាមគេធេ(៤) អនបេក្ខា វសន្តិ មម អស្សមេ ។
បរូឡ្ហកច្ឆនខលោមា បង្កទន្តា រជស្សិរា
រជោជល្លធរា សព្វេ វសន្តិ មម អស្សមេ ។
អភិញ្ញាបារមិប្បត្តា អន្តលិក្ខចរា តេ
ឧគ្គច្ឆន្តា នភំ ឯតេ សោភយន្តិ មមស្សមំ ។
តេហិ សិស្សេហិ បរិវុតោ វសាមិ បវនេ តទា
រត្តិន្ទិវំ ន ជានាមិ ឈានរតិសមប្បិតោ(៥) ។

---

១ ឱ. ឯត្ថន្តរេ តេតីតិ ទិស្សតិ ។ ២ ម. ជដាភារេន ភរិតា ។ ៣ ឱ. យុគមត្តំ បេក្ខមានា ។ ៤ ម. កាមភោគេ ។ ៥ ឱ ម. សទា ឈានសមប្បិតោ ។

ផ្កខ្ញាប់ដ៏ល្អដេរដាស ជ្រួតជ្រាបដោយទឹកក្នុងទីនោះ នឹងដើមសេតព្រឹក្ស មានផ្កាកោយចុះក៏ផ្ការីក ធ្វើអាស្រមរបស់ខ្ញុំឲ្យល្អ ៗ ពួកតាបសទាំងអស់ ពេញទៅដោយភារៈ គឺផ្លែសក់ ស្លៀកសំពត់ស្បែកខ្លា ទាំងទ្រទ្រង់នូវសំពត់សំបកឈើ ធ្វើអាស្រមរបស់ខ្ញុំឲ្យល្អ ៗ (ពួកតាបសទាំងនោះ) ក្រឡេកមើលប្រមាណមួយជួរនឹម ជាបុគ្គលមានបញ្ញាចាស់ មានកិរិយាប្រព្រឹត្តដ៏ស្ងប់ស្ងាត់ជាប្រក្រតី មិនមានសេចក្ដីប្រាថ្នា ក្នុងការជាប់ចំពាក់ដោយកាម នៅក្នុងអាស្រមរបស់ខ្ញុំ ៗ ពួកតាបសទាំងអស់នោះ មានក្រចកនិងរោមក្លៀកដុះវែង ៗ មានមន្ទិលធ្មេញ មានធូលីលើក្បាល ទ្រទ្រង់នូវធូលីនិងក្អែល នៅក្នុងអាស្រមរបស់ខ្ញុំ ៗ ពួកតាបសទាំងនោះ ដល់នូវអភិញ្ញាបារមី សុទ្ធតែគ្រាប់ទៅឰដ៏អាកាសបាន តាបសទាំងនុ៎ះ ហោះទៅកាន់អាកាស ធ្វើអាស្រមរបស់ខ្ញុំឲ្យល្អ ៗ គ្រានោះ ខ្ញុំមានពួកសិស្សទាំងនោះ ចោមរោមជាបរិវារ នៅក្នុងព្រៃធំ ឆ្អែតស្កប់ស្កល់ ដោយសេចក្ដីរីករាយ ក្នុងឈាន ឥតដឹងយប់និងថ្ងៃ ៗ

ទុតិយំ ឯកប្បត្តិយត្ថេរាបទានំ

ភគវា តម្ហិ សមយេ អត្ថទស្សី មហាមុនិ
តមន្ធការំ នាសេន្តោ ឧប្បជ្ជិ លោកនាយកោ ។
អថ អញ្ញតកេ សិស្សោ អាគញ្ឆិ មម សន្តិកេ
មន្តេ អជ្ឈេតុកាមោ សោ ឆឡង្គំ នាម លក្ខណំ ។
ពុទ្ធោ លោកេ សមុប្បន្នោ អត្ថទស្សី មហាមុនិ
ចតុសច្ចំ បកាសេន្តោ ទេសេសិ[1] អមតំ បទំ ។
តុដ្ឋហដ្ឋោ បមុទិតោ ធម្មន្តរគណាសយោ[2]
អស្សមា អភិនិក្ខម្ម ឥទំ វចនមព្រវី ។
ពុទ្ធោ លោកេ សមុប្បន្នោ ទ្វត្តឹសវរលក្ខណោ
ឯថ សព្វេ គមិស្សាម សម្មាសម្ពុទ្ធសន្តិកេ
ឱវាទបដិការា តេ សទ្ធម្មេ បារមឹ គតា
សាធូតិ សម្បដិច្ឆឹសុ ឧត្តមត្ថំ គវេសកា ។

---

១ ឱ. ម. ទេសេតិ ។ ២ ឱ. ធម្មន្តរគតាសិយោ ។

សម័យនោះ ព្រះមានព្រះភាគ ព្រះនាមអត្ថទស្សី ជាអ្នកប្រាជ្ញធំ ព្រះអង្គជានាយកនៃសត្វលោក ទ្រង់កំចាត់បង់នូវងងឹតអន្ធការ ទ្រង់កើតឡើង ក្នុងលោក ។ គ្រានោះមានសិស្សមួយរូប ចូលមកក្នុងសំណាក់ខ្ញុំ សិស្សនោះមានប្រាជ្ញានឹងរៀន នូវមន្តទាំងឡាយ ឈ្មោះឆឡង្គលក្ខណៈ ។ ព្រះពុទ្ធព្រះនាមអត្ថទស្សី ជាអ្នកប្រាជ្ញដ៏ប្រសើរផុត ទ្រង់កើតឡើងក្នុងលោក កំពុងប្រកាស នូវសច្ចៈ ៤ ហើយសម្តែងនូវអមតបទគឺនិព្វាន ។ ខ្ញុំមានសេចក្តីត្រេកអរស្រស់ស្រាយរីករាយ ជាទីអាស្រ័យនៅ នៃពួកអ្នកមានចិត្តជាធម៌ បានចេញអំពីអាស្រម ហើយពោលពាក្យនេះថា ព្រះពុទ្ធកើតឡើងហើយ ក្នុងលោក ទ្រង់មានលក្ខណៈដ៏សំខាន់ ៣២ ប្រការ ដូច្នេះ អ្នកពល់គ្នាចូរមក យើងនឹងទៅក្នុងសំណាក់នៃព្រះសម្មាសម្ពុទ្ធ ។ ពួកតាបសទាំងនោះ ជាអ្នកធ្វើតាមឱវាទខ្ញុំ ដល់នូវបារមីក្នុងព្រះសទ្ធម្ម ជាអ្នកស្វែងរក នូវប្រយោជន៍ដ៏ប្រសើរ បានទទួលថាសាធុ ។

ជដាភារភរិតា តេ អជិនុត្តរវាសិនោ
ឧត្តមត្ថំ គវេសន្តា និក្ខមឹសុ វនា តទា ។
ភគវា តម្ហិ សមយេ អត្ថទស្សី មហាយសោ
ចតុសច្ចំ បកាសេន្តោ ទេសេសិ អមតំ បទំ ។
សេតច្ឆត្តំ គហេត្វាន ពុទ្ធសេដ្ឋស្ស ធារយឹ
ឯកាហំ ធារយិត្វាន ពុទ្ធសេដ្ឋំ អវន្ទិហំ ។
អត្ថទស្សី តុ ភគវា លោកជេដ្ឋោ នរាសភោ
ភិក្ខុសង្ឃេ និសីទិត្វា ឥមា គាថា អភាសថ ។
យោ មេ ឆត្តមធារេសិ បសន្នោ សេហិ បាណិភិ
តមហំ កិត្តយិស្សាមិ សុណាថ មម ភាសតោ ។
ឥមស្ស ជាយមានស្ស ទេវត្តេ អថ មានុសេ
ធារិស្សន្តិ សទា ឆត្តំ ឆត្តទានស្សិទំ ផលំ ។

ពួកតាបសទាំងនោះ សឹងពេញទៅដោយភារៈ គឺផ្លែសក់សៀកពាក់ស្បែកខ្លា កំពុងស្វែងរកប្រយោជន៍ដ៏ឧត្តម ចេញចាកព្រៃ ក្នុងកាលនោះ ៗ គាប់ជួនសម័យនោះ ព្រះមានព្រះភាគ ព្រះនាមអត្ថទស្សី ព្រះអង្គមានយសធំ កំពុងប្រកាសសច្ចៈ ៤ សម្តែងនូវអមតបទ គឺនិព្វាន ៗ ខ្ញុំបានកាន់ស្វេតច័ត្រ ប៉ាំងថ្វាយព្រះពុទ្ធដ៏ប្រសើរ លុះប៉ាំងថ្វាយអស់មួយថ្ងៃហើយ ខ្ញុំថ្វាយបង្គំព្រះពុទ្ធដ៏ប្រសើរ ៗ ចំណែកខាងព្រះមានព្រះភាគ ព្រះនាមអត្ថទស្សី ទ្រង់ជាច្បងក្នុងលោក ជានរៈដ៏ប្រសើរ ទ្រង់គង់ក្នុងពួកភិក្ខុ ហើយត្រាស់នូវគាថាទាំងនេះថា

បុគ្គលណាមានចិត្តជ្រះថ្លា បានប៉ាំងច័ត្រថ្វាយតថាគតដោយដៃរបស់ខ្លួន តថាគត នឹងសរសើរបុគ្គលនោះ អ្នកទាំងឡាយ ចូរស្តាប់តថាគតសម្តែងចុះ ៗ បុគ្គលនេះកាលកើតជាទេវតា ឬកើតជាមនុស្ស ពួកជននឹងប៉ាំងច័ត្រឲ្យ សព្វ ៗ កាល នេះជាផល នៃការថ្វាយច័ត្រ ៗ

ទុតិយំ ឯកច្ឆត្តិយត្ថេរាបទានំ

សត្តសត្តតិកប្បានិ ទេវលោកេ រមិស្សតិ
សហស្សក្ខត្តុំ រាជា ច ចក្កវត្តិ ភវិស្សតិ ។

សត្តសត្តតិក្ខត្តុញ្ច ទេវរជ្ជំ ករិស្សតិ
បទេសរជ្ជំ វិបុលំ គណនាតោ អសង្ខិយំ ។

អដ្ឋារសេ កប្បសតេ គោតមោ សក្យបុង្គវោ
តមន្ធការំ នាសេត្វា ឧប្បជ្ជិស្សតិ ចក្ខុមា ។

តស្ស ធម្មេសុ ទាយាទោ ឱរសោ ធម្មនិម្មិតោ
សព្វាសវេ បរិញ្ញាយ និព្វាយិស្សតិនាសវោ(១) ។

យតោ អហំ កម្មមកំ ចិត្តំ ពុទ្ធស្ស ឈាយឹ
ឯត្ថន្តរេ ន ជានាមិ សេតច្ឆត្តំ អធារិតំ ។

ឥទំ បច្ឆិមកំ មយ្ហំ ចរិមោ វត្តតេ ភវោ
ឆត្តធារណមជ្ឈាសិ មត្ថកេ ភិក្ខុកាលិកំ ។

---

១ ម. វិហរិស្សតិនាសវោ ។

ឯកបត្តិយត្ថេរាបទាន ទី ២

បុគ្គលនោះ នឹងកើតក្នុងទេវលោក អស់ ៧៧ កប្ប នឹងបានជាស្តេចចក្រពត្តិ អស់ ១.០០០ ដង ។ ម្យ៉ាងទៀត បុគ្គលនោះ នឹងបានសោយទេវរជ្ជ ជាស្តេចនៃទេវតា អស់ ៧៧ ដង នឹងសោយបទេសរជ្ជ ដ៏ធំទូលាយ រាប់បានមួយអសង្ខេយ្យជាតិ ។ កន្លងទៅ ១.៨០០ កប្ប ព្រះពុទ្ធព្រះនាមគោតម ជាសាក្យដ៏ប្រសើរបំផុត ព្រះអង្គមានបញ្ញាចក្ខុ ទ្រង់កំចាត់បង់នូវងងឹតអន្ធការ នឹងកើតឡើង ។ បុគ្គលនោះ នឹងបានទទួលមត៌ក ក្នុងធម៌របស់ព្រះពុទ្ធអង្គនោះ ជាទាយាទដែលធម៌និម្មិតហើយ កំណត់ដឹងនូវអាសវៈទាំងអស់ ជាអ្នកមិនមានអាសវៈ នឹងបរិនិព្វាន ។

កាលណា ខ្ញុំបានធ្វើនូវកុសលកម្ម គឺបាំងឆត្រថ្វាយព្រះពុទ្ធ ក្នុងចន្លោះនេះ ខ្ញុំមិនដែលស្គាល់ស្វេតឆត្រ ដែលគេមិនបាំងឲ្យខ្ញុំឡើយ ។ នេះរាងកាយ ជាទីបំផុតរបស់ខ្ញុំ ភពជាទីបំផុតរបស់ខ្ញុំ កំពុងប្រព្រឹត្តទៅ បំណែកការបាំងឆត្រលើក្បាល អស់កាលជានិច្ច មានដរាបដល់ថ្ងៃនេះ ។

អហោ មេ សុកតំ កម្មំ អត្ថទស្សិស្ស តាទិនោ
សព្វាសវបរិក្ខីណោ(១) នត្ថិ ទានិ បុនព្ភវោ ។
កិលេសា ឈាបិតា មយ្ហំ ភវា សព្វេ សមូហតា
នាគោវ ពន្ធនំ ឆេត្វា វិហរាមិ អនាសវោ ។
ស្វាគតំ វត មេ អាសិ មម ពុទ្ធស្ស សន្តិកេ
តិស្សោ វិជ្ជា អនុប្បត្តា កតំ ពុទ្ធស្ស សាសនំ ។
បដិសម្ភិទា ចតស្សោ វិមោក្ខាបិ ច អដ្ឋិមេ
ឆឡភិញ្ញា សច្ឆិកតា កតំ ពុទ្ធស្ស សាសនន្តិ ។

ឥត្ថំ សុទំ អាយស្មា ឯកច្ឆត្តិយោ ថេរោ ឥមា គាថាយោ អភាសិត្ថាតិ ។

ឯកច្ឆត្តិយត្ថេរស្ស អបទានំ សមត្តំ ។

---

១ សព្វាសវា បរិក្ខីណាតិ សុតិក្ខិត្តតរំ ។

ឱហ្ន៎ ! អំពើល្អខ្ញុំធ្វើដោយប្រពៃហើយ ចំពោះព្រះពុទ្ធ ព្រះនាមអត្ថទស្សី ព្រះអង្គប្រកបដោយតាទិគុណ ខ្ញុំមានអាសវៈទាំងពួង អស់រលីងហើយ ឥឡូវនេះ ភពថ្មីមិនមានទៀតឡើយ ។ កិលេសទាំងឡាយ ខ្ញុំបានដុតបំផ្លាញហើយ ភពទាំងអស់ ខ្ញុំបានគាស់រំលើងចោលហើយ ខ្ញុំជាបុគ្គលមិនមានអាសវៈ ដូចជាដំរីដ៏ប្រសើរ កាត់ផ្តាច់នូវទន្លីង ។ ឱ! ដំណើរដែលខ្ញុំមក ក្នុងសំណាក់នៃព្រះពុទ្ធ របស់ខ្ញុំ ជាដំណើរល្អហ្ន៎ វិជ្ជា ៣ ខ្ញុំបានដល់ដោយលំដាប់ហើយ សាសនា របស់ព្រះពុទ្ធ ខ្ញុំបានធ្វើតាមរួចហើយ ។ បដិសម្ភិទា ៤ វិមោក្ខ ៨ និងអភិញ្ញា ៦ នេះ ខ្ញុំបានធ្វើឲ្យជាក់ច្បាស់ហើយ ទាំងសាសនារបស់ព្រះពុទ្ធ ខ្ញុំក៏បានប្រតិបត្តិហើយ ។

បានឮថា ព្រះឯកបត្តិយត្ថេរ មានអាយុ បានសំដែងនូវគាថាទាំងនេះ ដោយប្រការដូច្នេះ ។

ចប់ ឯកបត្តិយត្ថេរាបទាន ។

តតិយំ តិណសូលកឆាទនិយត្ថេរាបទានំ

(៣) ជាតិជរញ្ច មរណំ បច្ចវេក្ខិំ អហំ តទា
ឯកកោ អភិនិក្ខម្ម បព្វជិំ អនគារិយំ ។
ចរមានោ អនុបុព្វេន គង្គាតីរំ ឧបាគមិំ
តត្ថទ្ទសាសិំ បឋវិំ គង្គាតីរេ សមុណ្ណតំ(១) ។
អស្សមំ តត្ថ មាបេត្វា វសាមិ មម អស្សមេ(២)
សុកតោ ចង្កមោ មយ្ហំ នានាទិជគណាយុតោ ។
មមំ ឧបេន្តិ ច សត្តា កូជន្តិ ច មនោហរំ(៣)
រមមានោ សហ តេហិ វសាមិ អស្សមេ អហំ ។
មម អស្សមសាមន្តា មិគរាជា ចតុក្កមោ
អាសយា អភិនិក្ខម្ម គជ្ជិ សោ អសនី វិយ ។
នទិតេ មិគរាជេ ច ហាសោ មេ ឧបបជ្ជថ
មិគរាជំ គវេសន្តោ អទ្ទសំ លោកនាយកំ ។

---

១ ឱ. សុបុណ្ណតំ ។ ម. សមុន្នតំ ។ ២ ឱ. ម. វសាមិ អស្សមេ អហំ ។ ៣ ឱ. មមុ-បេន្តិ ច វិស្សត្ថា កូជន្តិ ច មនោហរំ ។ ម. មំ ឧបេន្តិ ច វិស្សត្ថា កូជន្តិ ច មនោហរំ ។

តិណសូលកឆាទនិយត្ថេរាបទាន ទី ៣

(៣) កាលនោះ ខ្ញុំបានពិចារណានូវជាតិជរានិងមរណៈ ខ្ញុំតែម្នាក់ឯង ចេញចាកផ្ទះ ហើយចូលទៅកាន់ផ្នួស ៗ កាលខ្ញុំសញ្ចរទៅតាមលំដាប់ បានចូលទៅកាន់ឆ្នេរនៃទន្លេគង្គា ក៏ឃើញផែនដីផុះពេញស្មើ នៅទៀបឆ្នេរទន្លេគង្គានោះ ៗ ខ្ញុំបានសាងអាស្រមត្រង់ទីនោះ ហើយនៅក្នុងអាស្រមរបស់ខ្ញុំ ទីចង្រ្កមដែលខ្ញុំបានធ្វើល្អហើយ សឹងប្រកបដោយពួកសត្វស្លាបផ្សេងៗ ៗ ពួកសត្វតែងចូលមកជិតខ្ញុំផង បន្លឺសំឡេងគួរឲ្យជាប់ចិត្តផង ខ្ញុំត្រេកអររីករាយ ជាមួយនឹងសត្វទាំងនោះ ហើយនៅក្នុងអាស្រម ៗ ស្តេចម្រឹគមានជើង ៤ នៅជិតអាស្រមរបស់ខ្ញុំ ស្តេចម្រឹគនោះ តែងចេញអំពីលំនៅមកស្រែកគំរាមដូចជាផ្ទុះ ៗ កាលស្តេចម្រឹគបន្លឺសំឡេងឡើង ខ្ញុំក៏មានសេចក្តីរីករាយកើតឡើង ខ្ញុំកំពុងស្វះស្វែងរកស្តេចម្រឹគ ស្រាប់តែប្រទះឃើញព្រះលោកនាយក ៗ

ទិស្វានាហំ ទេវទេវំ   តិស្សំ លោកគ្គនាយកំ
ហដ្ឋោ ហដ្ឋេន ចិត្តេន   បូជយឹ នាគកេសរំ ។
ឧគ្គច្ឆន្តំវ សុរិយំ   សាលរាជំវ បុប្ផិតំ
ឱសធីរ(១) វិរោចន្តំ   សន្ធី លោកនាយកំ ។
តវ ញាណេន សព្វញ្ញុ   ជោតេសិ(២) មំ សទេវកំ
តុវំ អារាធយិត្វាន   ជាតិយា បរិមុច្ចរេ ។
អទស្សនេន សព្វញ្ញុ-   ពុទ្ធានំ សព្វទស្សិនំ
បតន្តិវីចិនិរយំ   រាគទោសេហិ ឱត្ថដា(៣) ។
តវ ទស្សនមាគម្ម   សព្វញ្ញុ លោកនាយកំ
បមុច្ចន្តិ ភវា សព្វេ   ផុសន្តិ អមតំ បទំ ។

---

១ ឱ ម. ឱសធីវ ។ ២ ម. មោចេសិ ។ ៣ ឱ. ម. ឱផុដា ។

លុះខ្ញុំឃើញព្រះពុទ្ធ ព្រះនាមតិស្សៈ ជាទេវតាក្រៃលែងជាងទេវតា ជានាយកប្រសើរ របស់សត្វលោកហើយ ខ្ញុំមានចិត្តត្រេកអររីករាយ បាទបូជាកេសរផ្កាខ្លឹង ៗ ខ្ញុំសរសើរព្រះលោកនាយក ព្រះអង្គកំពុងរុងរឿង ដូចជាព្រះអាទិត្យកាលរះឡើង ឬដូចជាស្តេចឈើមានផ្ការីក ពុំនោះសោតដូចជាផ្កាយព្រឹកថា បពិត្រព្រះសព្វញ្ញូ ព្រះអង្គទ្រង់ធ្វើខ្ញុំព្រមទាំងទេវតាឲ្យរុងរឿង ដោយញាណរបស់ព្រះអង្គ ពួកជនបានធ្វើព្រះអង្គ ឲ្យត្រេកអរហើយ រមែងរួចចាកជាតិ ៗ ពួកជនដែលត្រូវរាគៈនិងទោសៈ គ្របសង្កត់ហើយ រមែងធ្លាក់ចុះក្នុងអវិចិនរក ព្រោះកិរិយាមិនឃើញ នូវព្រះសព្វញ្ញុ-ពុទ្ធ ទ្រង់ឃើញហេតុទាំងពួង ៗ ពួកសត្វទាំងអស់ រួចស្រឡះចាកភព ពាល់ត្រូវនូវអមតបទគឺព្រះនិព្វាន ព្រោះអាស្រ័យនូវការឃើញព្រះអង្គ ជាសព្វញ្ញូលោកនាយក ៗ

តតិយំ តិណសូលកឆាទនិយត្ថេរាបទានំ

យទា ពុទ្ធា ចក្ខុមន្តោ ឧប្បជ្ជន្តិ បភង្ករា
កិលេសេ ឈាបយិត្វាន អាលោកំ ទស្សយន្តិ តេ ។
កិត្តយិត្វាន សម្ពុទ្ធំ តិស្សំ លោកគ្គនាយកំ
ហដ្ឋោ ហដ្ឋេន ចិត្តេន តិណសូលំ អបូជយិំ ។
មម សង្កប្បមញ្ញាយ តិស្សោ លោកគ្គនាយកោ
សកាសនេ និសីទិត្វា ឥមា គាថា អភាសថ ។
យោ មំ(១) បុប្ផេហិ ឆាទេសិ បសន្នោ សេហិ បាណិភិ
តមហំ កិត្តយិស្សាមិ សុណាថ មម ភាសតោ ។
បញ្ចវីសតិក្ខត្តុញ្ច(២) ទេវរជ្ជំ ករិស្សតិ
បញ្ចសត្តតិក្ខត្តុញ្ច ចក្កវត្តី ករិស្សតិ ។

---

១ ម. មេ ។ ២ ឱ. ម. បញ្ចវីសតិក្ខត្តុំ សោ ។

តិណសូលកឆាទនិយត្ថេរាបទាន ទី ៣

កាលណា ព្រះពុទ្ធទាំងឡាយ ព្រះអង្គមានបញ្ញាចក្ខុ ជាអ្នកធ្វើនូវពន្លឺកើតឡើង ព្រះពុទ្ធទាំងឡាយនោះ រមែងផុតកិលេស ហើយបង្ហាញនូវពន្លឺក្នុងកាលនោះ ។ ខ្ញុំសរសើរព្រះសម្ពុទ្ធ ព្រះនាមតិស្សៈ ជានាយកដ៏ប្រសើររបស់សត្វ-លោក ហើយបានបូជាផ្កាម្លិះរួត ដោយចិត្តរីករាយ ។ ឯព្រះពុទ្ធព្រះនាមតិស្សៈ ជានាយកដ៏ប្រសើរនៃសត្វលោក ទ្រង់បានជ្រាបច្បាស់ នូវសេចក្តីត្រិះរិះរបស់ខ្ញុំ ទ្រង់គង់លើអាសនៈរបស់ព្រះអង្គ ហើយសម្តែងនូវគាថាទាំងនេះថា

បុគ្គលណាមានសេចក្តីជ្រះថ្លា បានបាំងតថាគតដោយផ្កាទាំងឡាយ ដោយដៃរបស់ខ្លួន តថាគត នឹងសរសើរបុគ្គលនោះ អ្នកទាំងឡាយចូរស្តាប់តថាគតសម្តែងចុះ ។ បុគ្គលនោះ នឹងសោយទេវរជ្ជ ជាស្តេចនៃទេវតា អស់ ២៥ ដង នឹងបានជាស្តេចចក្រពត្តិ អស់ ៧៥ ដង ។

បទេសរជ្ជំ វិបុលំ   គណនាតោ អសង្ខិយំ
តស្ស កម្មស្ស និស្សន្ទោ(១)   បុញ្ញានំ ឧបជាយ សោ(២) ។
សាយំ បាតោ ចយំ ទោសោ   បុប្ផេហិ មំ អធានយិ(៣)
បុញ្ញកម្មេន សំយុត្តោ   បុរតោ បាតុករិស្សតិ ។
យំ យំ ឥច្ឆតិ កាមេហិ   តំ តំ បាតុករិស្សតិ
សង្កប្បំ បរិបូរេត្វា   និព្វាយិស្សតិនាសវោ ។
កិលេសេ(៤) ឈាបយិត្វាន   សម្បជានោ បដិស្សតោ
ឯកាសនេ និសីទិត្វា   អរហត្តំ អបាបុណិ(៥) ។
ចង្កមន្តោ និបជ្ជន្តោ   និសិន្នោ អថវ(៦) ឋិតោ
ពុទ្ធសេដ្ឋំ សរិត្វាន   វិហរាមិ អហំ តទា(៧) ។
ចីវរេ បិណ្ឌបាតេ ច   បច្ចយេ សយនាសនេ
តត្ថ មេ ឩនតា នត្ថិ   ពុទ្ធបូជាយិទំ ផលំ ។

---

១ ម. និស្សន្ទេន ។ ២ ម. ប ។ ៣ ឱ. សីសំ ន្ហាតោ ប អយំ ហោសោ បុប្ផមា-កន្ទុតេ ចយន្តិ ទិស្សន្តិ ។ ម. សីសំ ន្ហាតោ បយំ ហោសោ បុប្ផមាចរុ ភោចយន្តិ ទិស្ស-ន្តិ ។ ៤ ឱ. កិលេសា ។ ៥ ឱ.ម. អរហត្តមបាបុណឹ ។ ៦ ឱ.ម. ឧទវា ។ ៧ ម. សទា ។

នឹងបានសោយប្រទេសរាជ្យ ដ៏ធំទូលាយ រាប់ជាតិមិនអស់ នេះជាអានិសង្សនៃកម្ម គឺកិរិយាបូជានូវផ្កានោះ ។ បុរសនេះ ដែលបានបាំងតថាគតដោយផ្កាទាំងឡាយ ទាំងល្ងាចទាំងព្រឹក នឹងទៅជាអ្នកប្រកបដោយបុញ្ញកម្ម ផលនឹងកើតប្រាកដចំពោះមុខ ។ បុរសនេះប្រាថ្នាវត្ថុណា ៗ ដោយកាមទាំងឡាយ វត្ថុនោះ ៗ នឹងកើតប្រាកដ នឹងញុំាងសេចក្តីប្រាថ្នាឲ្យពេញលេញ ជាអ្នកមិនមានអាសវៈ នឹងបរិនិព្វាន ។

ខ្ញុំដុតបំផ្លាញពួកកិលេសចោលហើយ ជាអ្នកដឹងច្បាស់ ទាំងមានស្មារតី អង្គុយលើអាសនៈតែមួយ ក៏បានដល់នូវព្រះអរហត្ត ។ ខ្ញុំកំពុងដើរ កំពុងដេក កំពុងអង្គុយឬឈរ ក៏នឹកទៅរកព្រះពុទ្ធដ៏ប្រសើរ ក្នុងកាលនោះ ។ ក្នុងទីនោះ ខ្ញុំឥតមានសេចក្តីខ្វះខាតដោយចីវរប្បច្ច័យ បិណ្ឌបាតប្បច្ច័យ និងសេនាសនប្បច្ច័យសោះឡើយ នេះជាផលនៃពុទ្ធបូជា ។

តតិយំ តិណសូលកឆាទនិយត្ថេរាបទានំ

សោនាធិ បត្តោ អមតំ សន្តិំ បទមនុត្តរំ

សព្វាសវេ បរិញ្ញាយ វិហរាមិ អនាសវោ ។

ទ្វេនវុតេ ឥតោ កប្បេ យំ ពុទ្ធមភិបូជយឹ

ទុគ្គតឹ នាភិជានាមិ ពុទ្ធបូជាយិទំ ផលំ ។

កិលេសា ឈាបិតា មយ្ហំ ភវា សព្វេ សមូហតា

នាគោវ ពន្ធនំ ឆេត្វា វិហរាមិ អនាសវោ ។

ស្វាគតំ វត មេ អាសិ មម ពុទ្ធស្ស សន្តិកេ

តិស្សោ វិជ្ជា អនុប្បត្តា កតំ ពុទ្ធស្ស សាសនំ ។

បដិសម្ភិទា ចតស្សោ វិមោក្ខាបិច អដ្ឋិមេ

ឆឡភិញ្ញា សច្ឆិកតា កតំ ពុទ្ធស្ស សាសន្តិ ។

ឥត្ថំ សុទំ អាយស្មា តិណសូលកឆាទនិយោ

ថេរោ ឥមា គាថាយោ អភាសិត្ថាតិ ។

តិណសូលកឆាទនិយត្ថេរស្ស អបទានំ សមត្តំ ។

តិណសូលកឆាទនិយត្ថេរាបទាន ទី ៣

ឥឡូវនេះ ខ្ញុំនោះបានដល់អមតបទ គឺព្រះនិព្វាន ជាគុណជាតស្ងប់ប្រសើរ ខ្ញុំកំណត់ដឹង នូវអាសវៈទាំងពួង ជាអ្នកមិនមានអាសវៈ ។ ក្នុងកប្បទី ៩២ អំពីកប្បនេះ ព្រោះហេតុដែលខ្ញុំបានបូជាព្រះពុទ្ធ ក្នុងកាលនោះ ខ្ញុំមិនដែលស្គាល់ទុគ្គតិ នេះជាផលនៃពុទ្ធបូជា ។ កិលេសទាំងឡាយ ខ្ញុំបានដុតបំផ្លាញអស់ហើយ ភពទាំងពួង ខ្ញុំបានគាស់រំលើងចោលអស់ហើយ ខ្ញុំជាបុគ្គលមិនមានអាសវៈ ដូចជាដំរីដ៏ប្រសើរ កាត់ផ្តាច់នូវទន្លីង ។ ឱ! ដំណើរដែលខ្ញុំមក ក្នុងសំណាក់ព្រះពុទ្ធរបស់ខ្ញុំ ជាដំណើរល្អហ្ន៎ វិជ្ជា ៣ ខ្ញុំបានដល់តាមលំដាប់ហើយ សាសនា របស់ព្រះពុទ្ធ ខ្ញុំក៏បានធ្វើរួចហើយ ។ បដិសម្ភិទា ៤ វិមោក្ខ ៨ និងអភិញ្ញា ៦ នេះ ខ្ញុំបានធ្វើឲ្យជាក់ច្បាស់ហើយ ទាំងសាសនា របស់ព្រះពុទ្ធ ខ្ញុំក៏បានប្រតិបត្តិហើយ ។

បានឮថា ព្រះតិណសូលកឆាទនិយត្ថេរ មានអាយុ បានសំដែងនូវគាថាទាំងនេះ ដោយប្រការដូច្នេះ ។

ចប់ តិណសូលកឆាទនិយត្ថេរាបទាន ។

ចតុត្ថំ មធុមំសទាយកត្ថេរាបទានំ

(៤) នគរេ ពន្ធុមតិយា សូករិកោ អហោសហំ
ឧក្កោដកំ រន្ធយិត្វា មធុមំសម្ហិ ឱកិរឹ(១) ។
សន្និបាតំ អហំ គន្ត្វា ឯកបត្តំ អហំ គហឹ(២)
បូរយិត្វាន តំ បត្តំ ភិក្ខុសង្ឃស្សទាសហំ ។
យោ វុឌ្ឍថេរតោ ភិក្ខុ និយ្យាទេសិ អហំ តទា(៣)
ឥមិនា បត្តបូរេន លភិស្សំ(៤) វិបុលំ សុខំ ។
ទុវេ សម្បត្តិយោ ភុត្វា សុក្កមូលេន ចោទិតោ
បច្ឆិមេ វត្តមានម្ហិ កិលេសេ ឈាបយិស្សតិ(៥) ។
តត្ថ ចិត្តំ បសាទេត្វា តាវតឹសំ អគញ្ឆហំ(៦)
តត្ថ ភុត្វា បិវិត្វា ច លភាមិ វិបុលំ សុខំ ។
មណ្ឌបេ រុក្ខមូលេ វា បុព្វកម្មំ អនុស្សរឹ
អន្នបានាភិវស្សោ មេ អភិវស្សតិ តាវទេ ។

---

១ ឱ. មធុសប្បិម្ហិ អាកិរឹ ។ ២ ឱ. គហេសហំ ។ ៣ ឱ. ម. យេត្ថ ថេរតោ ភិក្ខុ និយ្យាទេសិ មមំ តទាតិ ទិស្សន្តិ ។ ៤ ឱ. ម. លភស្សុ ។ ៥ អឈាបយិស្សន្តិ យុត្តតរមេវ ។ ៦ ឱ. ម. អគច្ឆហំ ។

មធុមំសទាយកត្ថេរាបទាន ទី ៤

(៤) ខ្ញុំជាអ្នកសម្លាប់ជ្រូក នៅក្នុងក្រុងពន្ធុមតី បានចំអិនគ្រឿងទេស ហើយពេយលើសាច់មានរសឆ្ងាញ់ ។ ខ្ញុំចូលទៅកាន់ទីប្រជុំ ហើយបានយកបាត្រមួយ មកដាក់បំពេញដោយសាច់ឆ្ងាញ់នោះ ហើយប្រគេនដល់ព្រះភិក្ខុសង្ឃ ។ កាលនោះ ភិក្ខុអង្គណាជាថេរៈ ចាស់ជាងគេ ខ្ញុំក៏ប្រគេនភិក្ខុនោះ ខ្ញុំបាននូវសេចក្តីសុខដ៏ធំទូលាយ ដោយសារការបំពេញបាត្រ ដោយសាច់ឆ្ងាញ់នោះ ។ ខ្ញុំបានទទួលនូវសម្បត្តិទាំងពីរ ត្រូវកុសលមូលដាស់តឿន ក៏បានដុតបំផ្លាញកិលេស ក្នុងបច្ឆិមភពដែលកំពុងប្រព្រឹត្តទៅ ។ ខ្ញុំធ្វើចិត្តឲ្យជ្រះថ្លាក្នុងទីនោះហើយ បានទៅកើតឯឋានតាវត្តិង្ស ខ្ញុំធីក្តី ផឹកក្តី តែងបានសេចក្តីសុខដ៏ធំទូលាយ ក្នុងឋាននោះ ។ ខ្ញុំតែងរលឹកឃើញនូវបុព្វកម្ម ក្នុងមណ្ឌប ឬទៀបគល់ឈើ ភ្លៀងគឺបាយនិងទឹកតែងបង្អុរចុះដល់ខ្ញុំ ក្នុងខណៈនោះ ។

ចតុត្ថំ មធុមំសទាយកត្ថេរាបទានំ

ឥទំ បច្ឆិមកំ មយ្ហំ ចរិមោ វត្តតេ ភវោ
ឥធាបិ អន្នទានំ មេ វិស្សតេ សព្វកាលិកំ ។
តេនេវ មធុទានេន(១) សក្ការិត្វា ភវេ អហំ
សព្វាសវេ បរិញ្ញាយ វិហរាមិ អនាសវោ ។
ឯកនវុតេ ឥតោ កប្បេ យំ ទានមទទឹ តទា
ទុគ្គតឹ នាភិជានាមិ មធុទានស្សិទំ ផលំ ។
កិលេសា ឈាបិតា មយ្ហំ ភវា សព្វេ សមូហតា
នាគោវ ពន្ធនំ ឆេត្វា វិហរាមិ អនាសវោ ។
ស្វាគតំ វត មេ អាសិ មម ពុទ្ធស្ស សន្តិកេ
តិស្សោ វិជ្ជា អនុប្បត្តា កតំ ពុទ្ធស្ស សាសនំ ។

---

១ ឱ. មំសទានេន ។

នេះកងកាយខាងក្រោយបំផុតរបស់ខ្ញុំ ភពជាទីបំផុតរបស់ខ្ញុំ កំពុងប្រព្រឹត្តទៅ ចំណែកខាងបាយនិងទឹក រមែងបង្អុរចុះមកដើម្បីខ្ញុំ ក្នុងទីនេះ សព្វ ៗ ពេល ៗ ខ្ញុំអន្ទោលទៅក្នុងភព កំណត់ដឹងនូវអាសវៈទាំងអស់ ជាអ្នកមិនមានអាសវៈដោយការឲ្យនូវសាច់ មានសេត្វាញ់នោះឯង ៗ ក្នុងកប្បទី ៩១ អំពីកប្បនេះ ព្រោះហេតុដែលខ្ញុំបានឲ្យទាន ក្នុងកាលនោះ ខ្ញុំមិនដែលស្គាល់ទុគ្គតិ នេះជាផលនៃការឲ្យនូវសាច់មានសេត្វាញ់នោះឯង ៗ កិលេសទាំងឡាយ ខ្ញុំបានដុតបំផ្លាញហើយ ភពទាំងអស់ ខ្ញុំបានគាស់រំលើងចោលហើយ ខ្ញុំជាបុគ្គលមិនមានអាសវៈ ដូចជាដំរីដ៏ប្រសើរកាត់ផ្តាច់នូវទន្លីង ៗ ឱ ! ដំណើរដែលខ្ញុំមក ក្នុងសំណាក់ព្រះពុទ្ធរបស់ខ្ញុំ ជាដំណើរល្អហ្ន៎ វិជ្ជា ៣ ខ្ញុំបានដល់ដោយលំដាប់ហើយ សាសនារបស់ព្រះពុទ្ធ ខ្ញុំក៏បានធ្វើហើយ ៗ

បដិសម្ភិទា ចតស្សោ វិមោក្ខាបិច អដ្ឋិមេ
ឆឡភិញ្ញា សច្ឆិកតា កតំ ពុទ្ធស្ស សាសនំ ។

ឥត្ថំ សុទំ អាយស្មា មធុមំសទាយកោ ថេរោ
ឥមា គាថាយោ អភាសិត្ថាតិ ។

មធុមំសទាយកត្ថេរស្ស អបទានំ សមត្តំ ។

បញ្ចមំ នាគបល្លវិកត្ថេរាបទានំ

(៥) នគរេ ពន្ធុមតិយា រាជុយ្យានេ វសាមហំ
មម អស្សមសាមន្តា និសីទិ លោកនាយកោ ។
នាគបល្លវមាទាយ ពុទ្ធស្ស អភិរោបយឹ
បសន្នចិត្តោ សុមនោ សុគតំ អភិវាទយឹ ។
ឯកនវុតេ ឥតោ កប្បេ យំ បល្លវមភិបូជយឹ
ទុគ្គតឹ នាភិជានាមិ ពុទ្ធបូជាយិទំ ផលំ ។
កិលេសា ឈាបិតា មយ្ហំ ភវា សព្វេ សមូហតា
នាគោវ ពន្ធនំ ឆេត្វា វិហរាមិ អនាសវោ ។

បដិសម្ភិទា ៤ វិមោក្ខ ៨ និងអភិញ្ញា ៦ នេះ ខ្ញុំបានធ្វើឲ្យជាក់ច្បាស់ហើយ ទាំងសាសនា របស់ព្រះពុទ្ធ ខ្ញុំក៏បានប្រតិបត្តិហើយ ។

បានឮថា ព្រះមធុមំសទាយកត្ថេរ មានអាយុ បានសម្តែងនូវគាថាទាំងនេះ ដោយប្រការដូច្នេះ ។

ចប់ មធុមំសទាយកត្ថេរាបទាន ។

នាគបល្លវកត្ថេរាបទាន ទី ៥

(៥) ខ្ញុំនៅក្នុងឧទ្យានរបស់ព្រះរាជា ក្នុងក្រុងពន្ធុមតី ឯព្រះលោកនាយក គង់ជិតអាស្រមរបស់ខ្ញុំ ។ ខ្ញុំមានចិត្តជ្រះថ្លា មានចិត្តរីករាយ បានយកស្លឹកខ្ទឹងទៅបូជាព្រះពុទ្ធ ហើយថ្វាយបង្គំព្រះសុគត ។ ក្នុងកប្បទី ៩១ អំពីកប្បនេះ ព្រោះហេតុដែលខ្ញុំ បានបូជាស្លឹក ខ្ញុំមិនដែលស្គាល់ទុគ្គតិ នេះជាផលនៃពុទ្ធបូជា ។ កិលេសទាំងឡាយ ខ្ញុំដុតបំផ្លាញហើយ ភពទាំងអស់ ខ្ញុំគាស់រំលើងចោលហើយ ខ្ញុំជាបុគ្គលមិនមានអាសវៈ ដូចដំរីដ៏ប្រសើរកាត់ផ្តាច់នូវទន្លីង ។

ស្វាគតំ វត មេ អាសិ មម ពុទ្ធស្ស សន្តិកេ
តិស្សោ វិជ្ជា អនុប្បត្តា កតំ ពុទ្ធស្ស សាសនំ ។
បដិសម្ភិទា ចតស្សោ វិមោក្ខាបិ ច អដ្ឋិមេ
ឆឡភិញ្ញា សច្ឆិកតា កតំ ពុទ្ធស្ស សាសនន្តិ ។

ឥត្ថំ សុទំ អាយស្មា នាគបល្លវិកោ ថេរោ ឥមា គាថាយោ អភាសិត្ថាតិ ។

នាគបល្លវិកត្ថេរស្ស អបទានំ សមត្តំ ។

ឆដ្ឋំ ឯកទីបិយត្ថេរាបទានំ

(៦) បរិនិព្វុតម្ហិ សុគតេ សិទ្ធត្ថេ លោកនាយកេ
សទេវមានុសា សព្វេ បូជេន្តិ ទិបទុត្តមំ ។
អារោបិតេ ច ចិតកេ សិទ្ធត្ថេ លោកនាយកេ
យថាសកេន ថាមេន ចិតំ បូជេន្តិ សត្ថុនោ ។

ឱ ! ដំណើរដែលខ្ញុំមក ក្នុងសំណាក់នៃព្រះពុទ្ធរបស់ខ្ញុំ ជាដំណើរល្អហោង វិជ្ជា ៣ ខ្ញុំបានដល់តាមលំដាប់ហើយ សាសនារបស់ព្រះពុទ្ធ ខ្ញុំក៏បានធ្វើរួចហើយ ។ បដិសម្ភិទា ៤ វិមោក្ខ ៨ និងអភិញ្ញា ៦ នេះ ខ្ញុំបានធ្វើឲ្យជាក់ច្បាស់ហើយ ទាំងសាសនា របស់ព្រះពុទ្ធ ខ្ញុំក៏បានប្រតិបត្តិហើយ ។

បានឮថា ព្រះនាគបល្លវកត្ថេរ មានអាយុ បានសម្តែងនូវគាថាទាំងនេះ ដោយប្រការដូច្នេះ ។

ចប់ នាគបល្លវកត្ថេរាបទាន ។

ឯកទីបិយត្ថេរាបទាន ទី ៦

(៦) កាលព្រះសុគតព្រះនាមសិទ្ធត្ថៈ ជាលោកនាយក ទ្រង់បរិនិព្វានហើយ ពួកមនុស្សទាំងទេវតាទាំងអស់ នាំគ្នាបូជាព្រះពុទ្ធដ៏ឧត្តម ជាងសត្វជើងពីរ ។ ក៏កាលដែលព្រះសិទ្ធត្ថៈ ជាលោកនាយក ដែលគេលើកដាក់លើជើងថ្ករ ហើយ ពួកមនុស្សព្រមទាំងទេវតា នាំគ្នាបូជាជើងថ្ករ នៃព្រះសាស្តា តាមសមគួរដល់កំឡាំង នៃសទ្ធារបស់ខ្លួន ។

អវិទូរេ ចិតកស្ស ទីបំ ឧជ្ជាលយឹ អហំ
យាវ ឧទេតិ សុរិយោ ទីបំ មេ តាវ បជ្ជលិ ។
តេន កម្មេន សុកតេន ចេតនាបណិធីហិ ច
ជហិត្វា មានុសំ ទេហំ តាវតឹសំ អគច្ឆហំ ។
តត្ថ មេ សុកតំ ព្យម្ហំ ឯកទីបន្តិ ញាយតិ
ទីបសតសហស្សានិ ព្យម្ហេ បជ្ជលរេ មម ។
ឧទយន្តោ សុរិយោ ទេហោ មេ ជលតេ សទា
សប្បភាហិ(១) សរីរស្ស អាលោកោ ហោតិ មេ សទា ។
តិរោកុឌ្ឌំ តិរោសេលំ សមតិគ្គយ្ហ បព្វតំ
សមន្តា យោជនសតំ បស្សាមិ ចក្ខុនា អហំ ។
សត្តសត្តតិក្ខត្តុំ ច ទេវលោកេ រមឹ អហំ
ឯកត្តឹសតិក្ខត្តុំ ច ទេវរជ្ជំ អការយឹ ។
អដ្ឋវីសតិក្ខត្តុំ ច ចក្កវត្តិ អហោសហំ
បទេសរជ្ជំ វិបុលំ គណនាតោ អសង្ខិយំ ។

---

១ ឱ· សព្វាភាហិ ។

ខ្ញុំបានអុជប្រទីប ក្នុងទីជិតដើមថ្ករ ប្រទីបរបស់ខ្ញុំ ឆេះទៅ ដរាបព្រះអាទិត្យរះឡើង ។ ខ្ញុំបានលះបង់នូវរាងកាយ ជារបស់មនុស្ស ទៅកើតឯឋានតាវត្តិង្ស ដោយកម្មដែលខ្លួនធ្វើល្អហើយនោះផង ដោយការតំកល់ចេតនានោះផង ។ វិមានរបស់ខ្ញុំ ដែលបុញ្ញកម្មធ្វើល្អហើយ ក្នុងឋានតាវត្តិង្សនោះ គេរមែងស្គាល់ថា វិមានឈ្មោះឯកទីប ព្រោះមានប្រទីបមួយសែន រុងរឿង ក្នុងវិមានរបស់ខ្ញុំនោះ ។ រាងកាយរបស់ខ្ញុំរមែងរុងរឿងសព្វកាល ដូចព្រះអាទិត្យកាលរះឡើង ពន្លឺសរីរៈ របស់ខ្ញុំ រមែងមានសព្វ ៗ កាល ជាងពន្លឺទាំងឡាយ ។ ខ្ញុំមានភ្នែកមើលឃើញទៅ ខាងក្រៅជញ្ជាំង ខាងក្រៅភ្នំ កន្ទង់ភ្នំ មួយរយយោជន៍ជុំវិញ ។ ខ្ញុំបានត្រេកអរក្នុងទេវលោក អស់ ៧៧ ដង បានសោយរាជ្យ ជាស្តេចទេវតាអស់ ៣១ ដង ។ ខ្ញុំបានជាស្តេចចក្រពត្តិ អស់ ២៨ ដង សោយបទេសរាជ្យ ដ៏ធំទូលាយ រាប់ជាតិមិនអស់ ។

ឆដ្ឋំ ឯកទីបិយត្ថេរាបទានំ

ទេវលោកា ចវិត្វាន   និព្វត្តឹ មាតុកុច្ឆិយំ
មាតុកុច្ឆិគតស្សាបិ   អក្ខិ មេ ន វិនស្សតិ(១) ។
ជាតិយា ចតុវស្សាហំ   បព្វជឹ អនគារិយំ
អឌ្ឍមាសេ អសម្បត្តេ   អរហត្តំ អបាបុណឹ ។
និព្វត្តុំ វិសោធេសឹ   ភវា សព្វេ សមូហតា
សព្វេ កិលេសា សញ្ឆិន្នា   ឯកទីបស្សិទំ ផលំ ។
តិរោកុឌ្ឌំ តិរោសេលំ   បព្វតញ្ចាបិ កេវលំ
សមតិក្កម្ម បស្សាមិ   ឯកទីបស្សិទំ ផលំ ។
វិសមា មេ សមា ហោន្តិ   អន្ធការោ ន វិជ្ជតិ
នាហំ បស្សាមិ តិមិរំ   ឯកទីបស្សិទំ ផលំ ។
ចតុន្នវុតេ ឥតោ កប្បេ   យំ ទីបមទទឹ តទា
ទុគ្គតឹ នាភិជានាមិ   ឯកទីបស្សិទំ ផលំ ។
កិលេសា ឈាបិតា មយ្ហំ   ភវា សព្វេ សមូហតា
នាគោវ ពន្ធនំ ឆេត្វា   វិហរាមិ អនាសវោ ។

---

១ ឱ. ន និមីលតិ ។ ម. ន និមីសតិ ។

ឯកទីបិយត្ថេរាបទាន ទី ៦

កាលខ្ញុំច្យុតចាកទេវលោក មកកើតក្នុងផ្ទៃមាតា សូម្បីកាលខ្ញុំនៅក្នុងផ្ទៃមាតា ភ្នែករបស់ខ្ញុំឥតខូចខាតឡើយ ។ ខ្ញុំមានអាយុ ៤ ឆ្នាំ បានចូលទៅកាន់ផ្នួស មិនទាន់បានកន្លះខែ ខ្ញុំក៏បានសម្រេចអរហត្ត ។ ខ្ញុំបានជំរះទិព្វចក្ខុ ភពទាំងអស់ ខ្ញុំបានគាស់រំលើងចោលហើយ កិលេសទាំងអស់ ខ្ញុំបានផ្តាច់ផ្តិលហើយ នេះជាផលនៃប្រទីបមួយ ។ ខ្ញុំមើលឃើញទៅ ខាងក្រៅជញ្ជាំង ទាំងខាងក្រៅភ្នំ កន្លងភ្នំទាំងអស់ នេះជាផលនៃប្រទីបមួយ ។ ប្រទេសទាំងឡាយដែលមិនរាបស្មើ ត្រឡប់ទៅជារាបស្មើ សម្រាប់ខ្ញុំ ខ្ញុំមិនមានងងឹត ខ្ញុំមិនដែលឃើញងងឹតអ័ព្ទឡើយ នេះជាផលនៃប្រទីបមួយ ។ ក្នុងកប្បទី ៩៤ អំពីកប្បនេះ ព្រោះហេតុដែលខ្ញុំបានថ្វាយប្រទីប ក្នុងកាលនោះ ខ្ញុំមិនដែលស្គាល់ទុគ្គតិ នេះជាផលនៃប្រទីបមួយ ។ កិលេសទាំងឡាយ ខ្ញុំបានដុតបំផ្លាញហើយ ភពទាំងអស់ ខ្ញុំបានគាស់រំលើងចោលហើយ ខ្ញុំជាបុគ្គលមិនមានអាសវៈ ដូចជាដំរីដ៏ប្រសើរកាត់ផ្តាច់នូវទន្លីង ។

ស្វាគតំ វត មេ អាសិ មម ពុទ្ធស្ស សន្តិកេ
តិស្សោ វិជ្ជា អនុប្បត្តា កតំ ពុទ្ធស្ស សាសនំ ។
បដិសម្ភិទា ចតស្សោ វិមោក្ខាបិ ច អដ្ឋិមេ
ឆឡភិញ្ញា សច្ឆិកតា កតំ ពុទ្ធស្ស សាសនន្តិ ។

ឥត្ថំ សុទំ អាយស្មា ឯកទីបិយោ ថេរោ ឥមា គាថាយោ អភាសិត្ថាតិ ។

ឯកទីបិយត្ថេរស្ស អបទានំ សមត្តំ ។

សត្តមំ ឧច្ឆង្គបុប្ផិយត្ថេរាបទានំ

(៧) នគរេ ពន្ធុមតិយា អហោសិ មាលិកោ តទា
ឧច្ឆង្គំ បូរយិត្វាន អគមំ អន្តរាបណំ ។
ភគវា តម្ហិ សមយេ ភិក្ខុសង្ឃបុរក្ខតោ
មហតា អានុភាវេន និយ្យាតិ លោកនាយកោ ។
ទិស្វាន លោកបជ្ជោតំ វិបស្សឹ លោកតារណំ
បុប្ផំ បគ្គយ្ហ ឧច្ឆង្គា ពុទ្ធសេដ្ឋំ អបូជយឹ ។

ទុ ។ ដំណើរដែលខ្ញុំមក ក្នុងសំណាក់ព្រះពុទ្ធរបស់ខ្ញុំ ជាដំណើរល្អហ្ន៎ វិជ្ជា ៣ ខ្ញុំបានដល់តាមលំដាប់ហើយ សាសនា របស់ព្រះពុទ្ធ ខ្ញុំបានធ្វើរួចហើយ ។ បដិសម្ភិទា ៤ វិមោក្ខ ៨ និងអភិញ្ញា ៦ នេះ ខ្ញុំបានធ្វើឲ្យជាក់ច្បាស់ហើយ ទាំងសាសនា របស់ព្រះពុទ្ធ ខ្ញុំក៏បានប្រតិបត្តិហើយ ។

បានឮថា ព្រះឯកទីបិយត្ថេរ មានអាយុ បានសម្តែងនូវគាថាទាំងនេះ ដោយប្រការដូច្នេះ ។

ចប់ ឯកទីបិយត្ថេរាបទាន ។

ឧច្ឆង្គបុប្ផិយត្ថេរាបទាន ទី ៧

[៧] កាលនោះ ខ្ញុំជាអ្នកក្រងផ្កា នៅក្នុងក្រុងពន្ធុមតី ខ្ញុំបានដាក់ផ្កាពេញថ្នក់ ហើយដើរសំដៅផ្សារ ។ សម័យនោះ ព្រះមានព្រះភាគ ជាលោកនាយក មានភិក្ខុសង្ឃ ហែហម កំពុងស្តេចទៅ ដោយអានុភាពដ៏ធំ ។ ខ្ញុំបានឃើញព្រះវិបស្សី ព្រះអង្គបំភ្លឺលោក ទ្រង់ចំឡងសត្វលោក ហើយយកផ្កាអំពីថ្នក់ បូជាព្រះពុទ្ធដ៏ប្រសើរ ។

សត្តមំ ឧច្ឆង្គបុប្ផិយត្ថេរាបទានំ

ឯកនវុតេ ឥតោ កប្បេ ពុទ្ធសេដ្ឋំ អបូជយឹ
ទុគ្គតឹ នាភិជានាមិ ពុទ្ធបូជាយិទំ ផលំ ។
កិលេសា ឈាបិតា មយ្ហំ ភវា សព្វេ សមូហតា
នាគោវ ពន្ធនំ ឆេត្វា វិហរាមិ អនាសវោ ។
ស្វាគតំ វត មេ អាសិ មម ពុទ្ធស្ស សន្តិកេ
តិស្សោ វិជ្ជា អនុប្បត្តា កតំ ពុទ្ធស្ស សាសនំ ។
បដិសម្ភិទា ចតស្សោ វិមោក្ខាបិច អដ្ឋិមេ
ឆឡភិញ្ញា សច្ឆិកតា កតំ ពុទ្ធស្ស សាសនន្តិ ។

ឥត្ថំ សុទំ អាយស្មា ឧច្ឆង្គបុប្ផិយោ ថេរោ ឥមា គាថាយោ អភាសិត្ថាតិ ។

ឧច្ឆង្គបុប្ផិយត្ថេរស្ស អបទានំ សមត្តំ ។

ឧច្ចង្គបុប្ផិយត្ថេរាបទាន ទី ៧

ក្នុងកប្បទី ៩១ អំពីកប្បនេះ ព្រោះហេតុដែលខ្ញុំបានបូជាព្រះពុទ្ធដ៏ប្រសើរ ខ្ញុំមិនដែលស្គាល់ទុគ្គតិ នេះជាផលនៃពុទ្ធបូជា ។ កិលេសទាំងឡាយ ខ្ញុំបានដុតបំផ្លាញហើយ ភពទាំងអស់ ខ្ញុំបានគាស់រំលើងហើយ ខ្ញុំជាបុគ្គលមិនមានអាសវៈ ដូចជាដំរីដ៏ប្រសើរ កាត់ផ្តាច់នូវទន្ទឹង ។ ឱ ! ដំណើរដែលខ្ញុំមក ក្នុងសំណាក់ព្រះពុទ្ធរបស់ខ្ញុំ ជាដំណើរល្អហ្ន៎ វិជ្ជា ៣ ខ្ញុំបានដល់តាមលំដាប់ហើយ សាសនារបស់ព្រះពុទ្ធ ខ្ញុំបានធ្វើរួចហើយ ។ បដិសម្ភិទា ៤ វិមោក្ខ ៨ និងអភិញ្ញា ៦ នេះ ខ្ញុំបានធ្វើឲ្យជាក់ច្បាស់ហើយ ទាំងសាសនា របស់ព្រះពុទ្ធ ខ្ញុំក៏បានប្រតិបត្តិហើយ ។

បានឮថា ព្រះឧច្ចង្គបុប្ផិយត្ថេរ មានអាយុ បានសម្តែងនូវគាថាទាំងនេះ ដោយប្រការដូច្នេះ ។

ចប់ ឧច្ចង្គបុប្ផិយត្ថេរាបទាន ។

អដ្ឋមំ យាគុទាយកត្ថេរាបទានំ

(៨) អតិថឹ(១) មេ គហេត្វាន អាគច្ឆឹ គាមកំ តទា

សម្បុណ្ណនទិកំ ទិស្វា សង្ឃារាមំ ឧបាគមឹ ។

អារញ្ញកា ធុតធរា ឈាយិនោ លូខចីវរា

វិវេកាភិរតា ធីរា សង្ឃារាមេ វសន្តិ តេ ។

គតិ តេសំ ឧបច្ឆិន្នា សុវិមុត្តាន តាទិនំ

បិណ្ឌាយ តេ ន គច្ឆន្តិ ឱរុទ្ធនទិកាយតី(២) ។

បសន្នចិត្តោ សុមនោ វេទជាតោ កតញ្ជលី

តណ្ឌុលំ បគ្គហេត្វាន យាគុទានំ អទាសហំ ។

បចឹ(៣) យាគុំ ទត្វាន បសន្នោ សេហិ បាណិភិ

សកកម្មាភិរទ្ធាហំ តាវត្តិំសំ អគច្ឆហំ ។

មណិមយញ្ច មេ ព្យម្ហំ និព្វត្តំ(៤) តិទសេ គណេ

នារីគណេហិ សំហិតោ(៥) មោទាមិ ព្យមមុត្តមេ ។

---

១ ម. អតីតំ ។ ២ ម. ឱរុទ្ធំ នទិពាយតិ ។ ៣ ឱ. ម. បចូនំ ។ ៤ ម. និព្វត្តិ ។
៥ ឱ. សហិតោ ។ ម. មហិតោ ។

យាគុទាយកត្ថេរាបទាន ទី ៨

(៨) កាលនោះ ខ្ញុំនាំភ្ញៀវរបស់ខ្ញុំ មកកាន់ស្រុកតូច បានឃើញស្ទឹងមានទឹកពេញព្រៀប ហើយដើរចូលទៅកាន់អារាមរបស់សង្ឃ ។ ភិក្ខុទាំងនោះ ជាអ្នកនៅក្នុងព្រៃ ទ្រ-ទ្រង់នូវធុតង្គ មានឈាន មានចីវរដ៏សៅហ្មង ត្រេកអរក្នុងទីស្ងាត់ ជាអ្នកប្រាជ្ញ នៅក្នុងអារាមរបស់សង្ឃ ។ ភិក្ខុទាំងនោះ លោកជាអ្នករួចស្រឡះល្អហើយ ប្រកបដោយតាទិគុណ មានដំណើរដាច់ហើយ ភិក្ខុទាំងនោះមានស្ទឹងស្ទុះផ្សូរ ក៏ខានទៅបិណ្ឌបាត ។ ខ្ញុំមានចិត្តជ្រះថ្លា មានបិត្តីកកាយ មានចិត្តត្រេកអរ ហើយធ្វើអញ្ជលី យកអង្ករធ្វើបបរ ប្រគេនយាគុទាន ។ ខ្ញុំមានចិត្តជ្រះថ្លា ប្រគេនបបរ ដែលចំអិនហើយ ដោយដៃរបស់ខ្លួន ប្រារព្ធកម្មរបស់ខ្លួន បានទៅកើតឯឋានតាវត្តិង្ស ។ វិមានជាវិការៈនៃកែវមណី កើតសម្រាប់ខ្ញុំ ក្នុងពួកទេវតាឋានតាវត្តិង្ស ខ្ញុំប្រកបដោយពួកនារី ត្រេកអរ ក្នុងវិមានដ៏ប្រសើរ ។

អដ្ឋមំ យាគុទាយកត្ថេរាបទានំ

តេត្តឹសក្ខត្តុំ ទេវិន្ទោ ទេវរជ្ជមការយឹ
តឹសក្ខត្តុំ ចក្កវត្តិ មហារជ្ជមការយឹ ។
បទេសរជ្ជំ វិបុលំ គណនាតោ អសង្ខិយំ
ទេវលោកេ មនុស្សេ វា អនុភោត្វា យសំ អហំ ។
បច្ឆិមេ ភវសម្បត្តេ បព្វជឹ អនគារិយំ
សហ ឱរោបិតេ កេសេ សព្វសម្បត្តិវិជ្ជហំ ។
ខយតោ វយតោ ចាបិ សម្មសន្តោ កលេវរំ
បុរេ សិក្ខាបទាទេន អរហត្តំ អបាបុណឹ ។
សុទិន្នំ មេ ទានវរំ ចាណិជំ សុប្បយោជិតំ(១)
តេនេវ យាគុទានេន បត្តោម្ហិ អចលំ បទំ ។
សោកំ បរិទ្ទវំ ព្យាធឹ ទរថំ ចិត្តតាបនំ
នាភិជានាមិ ឧប្បន្នំ យាគុទានស្សិទំ ផលំ ។

---

១ ម. សប្បយោជិតំ ។

យាគុទាយកត្ថេរាបទាន ទី ៨

ខ្ញុំបានជាព្រះឥន្ទ្រ សោយរាជ្យជាស្តេចនៃទេវតា អស់ ៣៣ ដង បានសោយរាជ្យដ៏ធំ ជាស្តេចចក្រពត្តិ អស់ ៣០ ដង បានសោយប្រទេសរាជ្យ ដ៏ធំទូលាយ រាប់ជាតិមិនអស់ ខ្ញុំសោយនូវយស ក្នុងទេវលោកនិងមនុស្សលោក ។ ក្នុងកាលដែលដល់នូវភពជាទីបំផុត ខ្ញុំបានលះបង់សម្បត្តិទាំងអស់ ព្រមទាំងសក់ដែលកោរកាត់ រួចហើយចូលទៅកាន់ផ្នួស ។ ម្យ៉ាងទៀត កាលខ្ញុំពិចារណានូវសាកសពដោយកិរិយាអស់ទៅនិងការសូន្យទៅ ក៏បានសម្រេចព្រះអរហត្តដោយការបំពេញនូវសិក្ខា ក្នុងកាលមុន ៗ ទានដ៏ប្រសើរខ្ញុំបានឲ្យហើយដោយប្រពៃ ទានកើតឡើងដោយដៃ ខ្ញុំបានប្រកបប្រពៃហើយ ខ្ញុំជាបុគ្គលបានដល់នូវអចលបទ គឺនិព្វានដោយយាគុទាននោះឯង ។ ខ្ញុំមិនដែលស្គាល់សេចក្តីសោកសេចក្តីខ្សឹកខ្សួល ការឈឺថ្កាត់ ក្រវល់ក្រវាយនិងសេចក្តីក្តៅក្រហាយចិត្ត ដែលកើតឡើយ នេះជាផលនៃយាគុទាន ។

យាគុំ សង្ឃស្ស ទត្វាន បុញ្ញក្ខេត្តេ អនុត្តរេ
បញ្ចានិសង្សេ អនុភោមិ អហោ យាគុសុយិដ្ឋតា
អព្យាធិតា រូបវតា ខិប្បំ ធម្មំ និពុជ្ឈិតា(១)
លាភិតា អន្នបានស្ស អាយុបញ្ចមកំ មម ។
យោ កោចិ វេទំ ជនយំ សង្ឃេ យាគុំ ទទេយ្យ សោ
ឥមានិ បញ្ច ឋានានិ បដិគ្គណ្ហេយ្យ បណ្ឌិតោ ។
ករណីយំ កតំ សព្វំ ភវា ឧគ្ឃាដិតា មយា
សព្វាសវា បរិក្ខីណា(២) នត្ថិទានិ បុនព្ភវោ ។
សោ អហំ វិចរិស្សាមិ គាមា គាមំ បុរា បុរំ
នមស្សមានោ សម្ពុទ្ធ ធម្មស្ស ច សុធម្មតំ ។

---

១ ឱ. ម. ខិប្បំ ធម្មនិសន្តិតា ។ ២ ឱ. ម. សព្វាសវបរិក្ខីណោ ។

ខ្ញុំបានប្រគេនបបរដល់ព្រះភិក្ខុសង្ឃ ជាបុញ្ញក្ខេត្តដ៏ប្រសើរប្រ ហើយ ក៏បានទទួលអានិសង្ស ៥ ប្រការ ខុ ហ្ន ! ភាពនៃបបរ ខ្ញុំបានបូជាស្រួលហើយ ។ (អានិសង្ស ៥ ប្រការនោះ គឺ) ភាពជាអ្នកមិនមានជម្ងឺដម្កាត់ ១ ភាពជាអ្នកមានរូបកាយល្អ ១ ភាពជាអ្នកត្រាស់ដឹងនូវធម៌ឆាប់ ១ ភាពជាអ្នកបានបាយនិង ទឹកជាប្រក្រតី ១ ខ្ញុំមានអាយុវែង ជាគំរប់៥ ។ បុគ្គលណា មួយកាលធ្វើសេចក្តីត្រេកអរឲ្យកើត គប្បីប្រគេនបបរចំពោះ ព្រះសង្ឃ បុគ្គលនោះឈ្មោះថាបណ្ឌិត តែងទទួលឋានៈ ៥ ប្រការនេះឯង ។ ករណីយកិច្ចទាំងអស់ ខ្ញុំបានធ្វើរួចហើយ កពទាំងឡាយ ខ្ញុំបានគាស់រំលើងហើយ អាសវៈទាំង ពួងរបស់ខ្ញុំ អស់រលីងហើយ ឥឡូវនេះ ភពថ្មីទៀតមិន មានទេ ។ ខ្ញុំនោះតែងដើរទៅកាន់ស្រុកតូច-ធំ និងបុរីតូច- ធំ តែងថ្វាយបង្គំនូវព្រះសម្ពុទ្ធ និងព្រះធម៌ជាសភាវៈដ៏ល្អ ។

អដ្ឋមំ យាគុទាយកត្ថេរាបទានំ

តឹសកប្បសហស្សម្ហិ យំ ទានមទទឹ តទា

ទុគ្គតឹ នាភិជានាមិ យាគុទានស្សិទំ ផលំ ។

កិលេសា ឈាបិតា មយ្ហំ ភវា សព្វេ សមូហតា

នាគោវ ពន្ធនំ ឆេត្វា វិហរាមិ អនាសវោ

ស្វាគតំ វត មេ អាសិ មម ពុទ្ធស្ស សន្តិកេ

តិស្សោ វិជ្ជា អនុប្បត្តា កតំ ពុទ្ធស្ស សាសនំ ។

បដិសម្ភិទា ចតស្សោ វិមោក្ខាបិច អដ្ឋិមេ

ឆឡភិញ្ញា សច្ឆិកតា កតំ ពុទ្ធស្ស សាសនន្តិ ។

ឥត្ថំ សុទំ អាយស្មា យាគុទាយកោ ថេរោ ឥមា គាថាយោ អភាសិត្ថាតិ ។

យាគុទាយកត្ថេរស្ស អបទានំ សមត្តំ ។

យាគុទាយកត្ថេរាបទាន ទី ៨

ក្នុងកប្បទី ៣០ ពាន់ អំពីកប្បនេះ ព្រោះហេតុដែលខ្ញុំបានឲ្យទាន ក្នុងកាលនោះ ខ្ញុំពុំដែលស្គាល់ទុគ្គតិ នេះជាផលនៃយាគុទាន ។ កិលេសទាំងឡាយ ខ្ញុំបានដុតបំផ្លាញហើយ ភពទាំងអស់ ខ្ញុំបានគាស់រំលើងហើយ ខ្ញុំជាបុគ្គលមិនមានអាសវៈ ដូចជាដំរីដ៏ប្រសើរ កាត់ផ្តាច់នូវទន្លីង ។ ឱ! ដំណើរដែលខ្ញុំមក ក្នុងសំណាក់ព្រះពុទ្ធរបស់ខ្ញុំ ជាដំណើរល្អហ្ន៎ វិជ្ជា ៣ ខ្ញុំបានដល់តាមលំដាប់ហើយ សាសនា របស់ព្រះពុទ្ធ ខ្ញុំបានធ្វើរួចស្រេចហើយ ។ បដិសម្ភិទា ៤ វិមោក្ខ ៨ និងអភិញ្ញា ៦ នេះ ខ្ញុំបានធ្វើឲ្យជាក់ច្បាស់ហើយ ទាំងសាសនា របស់ព្រះពុទ្ធ ខ្ញុំក៏បានប្រតិបត្តិហើយ ។

បានឮថា ព្រះយាគុទាយកត្ថេរ មានអាយុ បានសំដែងនូវគាថាទាំងនេះ ដោយប្រការដូច្នេះ ។

ចប់ យាគុទាយកត្ថេរាបទាន ។

នវមំ បត្តោទនទាយកត្ថេរាបទានំ

(៩) វនចារី បុរេ អាសឹ សតតំ វនកម្មិកោ

បត្តោទនំ គហេត្វាន កម្មន្តំ អគមាសហំ ។

តត្ថទ្ទសាសឹ សម្ពុទ្ធំ សយម្ភុំ អបរាជិតំ

វនា បិណ្ឌាយ និក្ខន្តំ និស្វា ចិត្តំ បសាទយឹ ។

បរកម្មាយនេ(១) យុត្តោ បុញ្ញញ្ច មេ ន វិជ្ជតិ

អយំ បត្តោទនោ អត្ថិ ភោជយិស្សាមិមំ មុនឹ ។

បត្តោទនំ គហេត្វាន សយម្ភុស្ស អទាសហំ

មម និជ្ឈាយមានស្ស បរិភុញ្ជិ មហាមុនិ(២) ។

តេន កម្មេន សុកតេន ចេតនាបណិធីហិ ច

ជហិត្វា មានុសំ ទេហំ តាវតឹសំ អគញ្ឆហំ ។

---

១ ម. វិយកម្មាយនេ ។ ២ ឱ ម. តទា មុនិ ។

បត្តោទនទាយកត្ថេរាបទាន ទី ៩

(៩) កាលពីកតមុន ខ្ញុំបានកើតជាថ្មើរព្រៃ ប្រកបការក្នុងព្រៃរឿយៗ បានយកបាយដែលចំអិនដោយអង្ករចំនួនមួយនាឡិ ហើយដើរទៅធ្វើការងារ ។ ខ្ញុំបានឃើញព្រះសម្ពុទ្ធជាព្រះសយម្ភូ ទ្រង់ឈ្មោះមារ ព្រះអង្គកំពុងស្តេចចេញពីព្រៃទៅបិណ្ឌបាតក្នុងទីនោះ លុះខ្ញុំបានឃើញហើយ ក៏ញុំាងចិត្តឲ្យជ្រះថ្លាថា អញរវល់តែប្រកបក្នុងការងារ ឲ្យអ្នកដទៃចំណែកបុណ្យរបស់អញ មិនមាន ឥឡូវនេះ បាយដែលចំអិនដោយអង្ករមួយនាឡិនេះមាន អញនឹងនិមន្តព្រះមុនីនេះឲ្យឆាន់បាយនេះ ។ ខ្ញុំយកបាយដែលចំចិនដោយអង្ករមួយនាឡិ ថ្វាយព្រះសយម្ភូ កាលខ្ញុំកំពុងតែសំឡឹងមើល ព្រះមហាមុនីទ្រង់សោយ ។ ខ្ញុំលះបង់រាងកាយ ជារបស់មនុស្សហើយ បានទៅកើតឯឋានតាវត្តិង្ស ដោយកម្មដែលធ្វើល្អហើយនោះផង ដោយការតំកល់ចេតនានោះផង ។

ធម៌ បត្តោទនទាយកត្ថេរាបទានំ

ឆត្តឹសក្ខត្តុំ(១) ទេវិន្ទោ   ទេវរជ្ជមការយឹ
តេត្តឹសក្ខត្តុំ រាជា ច   ចក្កវត្តិ អហោសហំ(២) ។
បទេសរជ្ជំ វិបុលំ   គណនាតោ អសង្ខិយំ
សុខិតោ យសវា ហោមិ   បត្តោទនស្សិទំ ផលំ ។
ភវាភវេ សំសរន្តោ   លភាមិ អមិតំ ធនំ
ភោគេ មេ ឩនតា នត្ថិ   បត្តោទនស្សិទំ ផលំ ។
នទីសោតប្បដិភាគា   ភោគា និព្វត្តរេ មម
បរិមេតុំ ន សក្កោមិ   បត្តោទនស្សិទំ ផលំ ។
ឥមំ ខាទ ឥមំ ភុញ្ជ   ឥមម្ហិ សយនេ សយ
តេនាហំ សុខិតោ ហោមិ   បត្តោទនស្សិទំ ផលំ ។

---

១ ខ. ម. ឆត្តឹសក្ខត្តុំ ។

បត្ថោទនទាយកត្ថេរាបទាន ទី ៩

ខ្ញុំបានជាព្រះឥន្ទ្រ សោយរាជ្យជាស្តេចទេវតា អស់ ៣២ ដង បានជាស្តេចចក្រពត្តិ អស់ ៣៣ ដង ។ បានសោយរាជ្យជាក្សត្រប្រទេសរាជ្យ ដ៏ធំទូលាយ រាប់ជាតិមិនអស់ ខ្ញុំជាអ្នកដល់សេចក្តីសុខ មានយស នេះជាផលនៃបាយដែលចំអិនដោយអង្ករមួយនាឡិ ។ ខ្ញុំកាលអន្ទោលទៅមកក្នុងភពតូចនិងភពធំ រមែងបានទ្រព្យរាប់មិនអស់ ខ្ញុំមិនដែលមានការខ្វះខាតភោគៈឡើយ នេះជាផល នៃបាយដែលចំអិនដោយអង្ករមួយនាឡិ ។ ភោគៈទាំងឡាយដែលមានចំណែកប្រៀបដូចខ្សែទឹកទន្លេ រមែងកើតសម្រាប់ខ្ញុំ ខ្ញុំមិនអាចរាប់ភោគៈទាំងនោះឲ្យសព្វគ្រប់បានឡើយ នេះជាផលនៃបាយដែលចំអិនដោយអង្ករមួយនាឡិ ។ (ពួកជនតែងពោលថា) អ្នកចូរទំពាស៊ីចំណីនេះ ចូរបរិភោគអាហារនេះ ចូរដេកលើដំណេកនេះ ព្រោះហេតុនេះ ខ្ញុំជាបុគ្គលបានសុខស្រួល នេះជាផលនៃបាយ ដែលចំអិនដោយអង្ករមួយនាឡិ ។

ឯកនវុតេ(១) ឥតោ កប្បេ យំ ទានមទទឹ តទា
ទុគ្គតឹ នាភិជានាមិ បត្តោទនស្សិទំ ផលំ ។
កិលេសា ឈាបិតា មយ្ហំ ភវា សព្វេ សមូហតា
នាគោវ ពន្ធនំ ឆេត្វា វិហរាមិ អនាសវោ ។
ស្វាគតំ វត មេ អាសិ មម ពុទ្ធស្ស សន្តិកេ
តិស្សោ វិជ្ជា អនុប្បត្តា កតំ ពុទ្ធស្ស សាសនំ ។
បដិសម្ភិទា ចតស្សោ វិមោក្ខាបិច អដ្ឋិមេ
ឆឡភិញ្ញា សច្ឆិកតា កតំ ពុទ្ធស្ស សាសនន្តិ ។

ឥត្ថំ សុទំ អាយស្មា បត្តោទនទាយកោ ថេរោ ឥមា គាថាយោ អភាសិត្ថាតិ ។

បត្តោទនទាយកត្ថេរស្ស អបទានំ សមត្តំ ។

១ ឱ. ម. ចតុន្នវុតេ ។

ក្នុងកប្បទី ៩១ អំពីកប្បនេះ ព្រោះហេតុដែលខ្ញុំបានឲ្យទាន ក្នុងកាលនោះ ខ្ញុំមិនដែលស្គាល់ទុគ្គតិ នេះជាផលនៃបាយ ដែលចំអិនដោយអង្ករមួយនាឡិ ។ កិលេសទាំងឡាយ ខ្ញុំដុតបំផ្លាញហើយ ភពទាំងអស់ ខ្ញុំគាស់រំលើងហើយ ខ្ញុំជាបុគ្គលមិនមានអាសវៈ ដូចជាដំរីដ៏ប្រសើរកាត់ផ្តាច់នូវទន្លីង ។ ឱ! ដំណើរដែលខ្ញុំមក ក្នុងសំណាក់ព្រះពុទ្ធរបស់ខ្ញុំ ជាដំណើរល្អហ្ន៎ វិជ្ជា ៣ ខ្ញុំបានដល់តាមលំដាប់ហើយ សាសនា របស់ព្រះពុទ្ធ ខ្ញុំបានធ្វើរួចហើយ ។ បដិសម្ភិទា ៤ វិមោក្ខ ៨ និងអភិញ្ញា ៦ នេះ ខ្ញុំបានធ្វើឲ្យជាក់ច្បាស់ហើយ ទាំងសាសនា របស់ព្រះពុទ្ធ ខ្ញុំក៏បានប្រតិបត្តិហើយ ។

បានឮថា ព្រះបត្តោទនទាយកត្ថេរ មានអាយុ បានសម្តែងនូវគាថាទាំងនេះ ដោយប្រការដូច្នេះ ។

ចប់ បត្តោទនទាយកត្ថេរាបទាន ។

ទសមំ មញ្ចទាយកត្ថេរាបទានំ

(១០) បរិនិព្វុតេ ការុណិកេ សិទ្ធត្ថេ លោកនាយកេ
វិត្ថារិកេ បាវចនេ ទេវមនុស្សសក្កតេ ។
ចណ្ឌាលោ អាសហំ តត្ថ អាសន្ទិបីឋការកោ
តេន កម្មេន ជីវាមិ តេន បោសេមិ ទារកេ ។
អាសន្ទឹ សុកតំ កត្វា បសន្នោ សេហិ បាណិភិ
សយមេវ ឧបគន្ត្វា ភិក្ខុសង្ឃស្សទាសហំ ។
តេន កម្មេន សុកតេន ចេតនាបណិធីហិ ច
ជហិត្វា មានុសំ ទេហំ តាវតឹសំ អគញ្ឆហំ ។
ទេវលោកគតោ សន្តោ មោទាមិ តិទសេ គណេ
សយនានិ មហគ្ឃានិ និព្វត្តន្តិ យទិច្ឆកំ(១) ។

---

១ ឱ. ម. យទិច្ឆកំ ។

មញ្ចទាយកត្ថេរាបទាន ទី ១០

(១០) កាលព្រះលោកនាយក ព្រះនាមសិទ្ធត្ថៈ ប្រកបដោយសេចក្តីករុណា ទ្រង់បរិនិព្វានហើយ កាលសាសនា កំពុងផ្សាយចេញទៅ មានពួកទេវតានិងមនុស្សធ្វើសក្ការៈហើយ ។ ខ្ញុំកើតជាមនុស្សចណ្ឌាល អ្នកធ្វើតាំងឈ្មោះអាសន្ទិ (តាំងមានជើង ៤ ស្មើ) ក្នុងទីនោះ ខ្ញុំរស់នៅដោយការងារនោះ ទាំងបានចិញ្ចឹមទារកនិងប្រពន្ធដោយការងារនោះដែរ ។ ខ្ញុំមានចិត្តជ្រះថ្លា បានធ្វើតាំងឈ្មោះអាសន្ទិ វិចិត្រយ៉ាងល្អ ដោយដៃរបស់ខ្លួន ហើយនាំចូលទៅប្រគេនព្រះភិក្ខុសង្ឃ ដោយខ្លួនឯង ។ ខ្ញុំលះបង់រាងកាយ ជារបស់មនុស្សហើយ បានទៅកើតឯឋានតាវត្តិង្ស ដោយកម្មដែលខ្លួនធ្វើល្អហើយនោះផង ដោយការតំកល់ចេតនានោះផង ។ ខ្ញុំកាលទៅកាន់ទេវលោក រមែងរីករាយ ក្នុងពួកទេវតា នៅឋានតាវត្តិង្ស ទីសម្រាប់ដេកមានថ្លៃច្រើន ក៏កើតឡើងតាមសេចក្តីប្រាថ្នា (របស់ខ្ញុំ) ។

បញ្ញាសក្ខត្តុំ ទេវិន្ទោ ទេវរជ្ជមការយឹ
អសីតិក្ខត្តុំ រាជា ច ចក្កវត្តិ អហោសហំ ។
បទេសរជ្ជំ វិបុលំ គណនាតោ អសង្ខិយំ
សុខិតោ យសវា ហោមិ មញ្ចទានស្សិទំ ផលំ ។
ទេវលោកា ចវិត្វាន ឃមិ ចេ មានុសំ ភវំ
មហារហា សុសយនា សយមេវ ភវន្តិ មេ ។
អយំ បច្ឆិមកោ មយ្ហំ ចរិមោ វត្តតេ ភវោ
អជ្ជាបិ សយនកាលេ សយនំ ឧបតិដ្ឋហិ ។
ចតុន្នវុតេ ឥតោ កប្បេ យំ ទានំ អទទឹ តទា
ទុគ្គតឹ នាភិជានាមិ មញ្ចទានស្សិទំ ផលំ ។
កិលេសា ឈាបិតា មយ្ហំ ភវា សព្វេ សមូហតា
នាគោវ ពន្ធនំ ឆេត្វា វិហរាមិ អនាសវោ ។
ស្វាគតំ វត មេ អាសិ មម ពុទ្ធស្ស សន្តិកេ
តិស្សោ វិជ្ជា អនុប្បត្តា កតំ ពុទ្ធស្ស សាសនំ ។

ខ្ញុំបានជាព្រះឥន្ទ្រ សោយរាជ្យជាស្តេចនៃទេវតា អស់ ៥០ ដង ទាំងបានជាស្តេចចក្រពត្តិ អស់ ៨០ ដង ។ ខ្ញុំបានសោយរាជ្យ ជាក្សត្រប្រទេសរាជ្យ ដ៏ធំទូលាយ រាប់ជាតិមិនអស់ ខ្ញុំជាបុគ្គលមានសេចក្តីសុខ មានយស នេះជាផលនៃការថ្វាយត្រែ ។ កាលខ្ញុំច្យុតចាកទេវលោក មកកាន់ភពជារបស់មនុស្សវិញ ទីសម្រាប់ដេកដ៏ល្អមានដំឡៃច្រើន ក៏កើតឡើងឯង ៗ សម្រាប់ខ្ញុំ ។ នេះរាងកាយខាងក្រោយបំផុតរបស់ខ្ញុំ ភពជាទីបំផុតរបស់ខ្ញុំ កំពុងតែប្រព្រឹត្តទៅ ថ្ងៃនេះ ទីសម្រាប់ដេក ក៏កើតឡើង (សម្រាប់ខ្ញុំ) ក្នុងកាលជាទីដេក ។ ក្នុងកប្បទី ៩៤ អំពីកប្បនេះ ព្រោះហេតុដែលខ្ញុំបានប្រគេនត្រែ ក្នុងកាលនោះ ខ្ញុំមិនដែលស្គាល់ទុគ្គតិ នេះជាផល នៃការថ្វាយត្រែ ។ កិលេសទាំងឡាយ ខ្ញុំបានដុតបំផ្លាញហើយ ភពទាំងអស់ ខ្ញុំគាស់រំលើងចោលហើយ ខ្ញុំជាបុគ្គលមិនមានអាសវៈ ដូចជាដំរីដ៏ប្រសើរកាត់ផ្តាច់នូវទន្លីង ៗ ឱ! ដំណើរដែលខ្ញុំមក ក្នុងសំណាក់ព្រះពុទ្ធរបស់ខ្ញុំ ជាដំណើរល្អហ្ន៎ វិជ្ជា ៣ ខ្ញុំបានដល់តាមលំដាប់ហើយ សាសនា របស់ព្រះពុទ្ធ ខ្ញុំបានធ្វើរួចហើយ ៗ

ទសមំ មញ្ចទាយកត្ថេរាបទានំ

បដិសម្ភិទា ចតស្សោ វិមោក្ខាបិច អដ្ឋិមេ
ឆឡភិញ្ញា សច្ឆិកតា កតំ ពុទ្ធស្ស សាសនន្តិ ។

ឥត្ថំ សុទំ អាយស្មា មញ្ចទាយកោ ថេរោ ឥមា គាថាយោ អភាសិត្ថាតិ ។

មញ្ចទាយកត្ថេរស្ស អបទានំ សមត្តំ ។

ឧទ្ទានំ

កន្ទលី ឯកឆត្តោ ច តិណសូលោ ច មំសទោ
នាគបល្លវកោ(១) ទីបិ ឧច្ចង្គិ(២) យាគុទាយកោ ។
បត្ថោទនំ មញ្ចទោ គាថាយោ គណិតា វិសា(៣)
ទ្វេ សតានិ ច គាថានំ គាថា ចេកា តទុត្តរិ(៤) ។

កន្ទលិវគ្គោ ទ្វាចត្តាឡីសមោ ។

---

១ ឱ. ម. នាគបល្លវិកោ ។ ២ ឱ. ឧច្ឆង្គី ។ ៣ ឱ. វីហ ។ ម វីស ។ ៤ ឱ. តទុត្ត-រីតិ ។

មញ្ចទាយកត្ថេរាបទាន ទី ១០

បដិសម្ភិទា ៤ វិមោក្ខ ៨ និងអភិញ្ញា ៦ នេះ ខ្ញុំបានធ្វើឲ្យជាក់ច្បាស់ហើយ ទាំងសាសនា របស់ព្រះពុទ្ធ ខ្ញុំក៏បានប្រតិបត្តិហើយ ។

បានឮថា ព្រះមញ្ចទាយកត្ថេរ មានអាយុ បានសម្ដែងនូវគាថាទាំងនេះ ដោយប្រការដូច្នេះ ។

មញ្ចទាយកត្ថេរាបទាន ។

ឧទ្ទាន

ភទ្ទាលិត្ថេរាបទាន ១ ឯកច្ឆត្តិយត្ថេរាបទាន ១ តិណសូលកឆាទនិយត្ថេរាបទាន ១ មធុមំសទាយកត្ថេរាបទាន ១ នាគបល្លវកត្ថេរាបទាន ១ ឯកទីបិយត្ថេរាបទាន ១ ឧច្ឆង្គបុប្ផិយត្ថេរាបទាន១ យាគុទាយកត្ថេរាបទាន ១ បត្ថោទនទាយកត្ថេរាបទាន ១ មញ្ចទាយកត្ថេរាបទាន ១ ឯគាថា រាប់ទៅឃើញមានចំនួន ២២១ គាថា ។

ចប់ ភទ្ទាលិវគ្គ ទី ៤២ ។

តេចត្តាលីសមោ សកិំសម្មជ្ជកវគ្គោ

បឋមំ សកិំសម្មជ្ជកត្ថេរាបទានំ

(១១) វិបស្សិនោ ភគវតោ បាដលឹ ពោធិមុត្តមំ(១)

ទិស្វា វ តំ បាទបគ្គំ តត្ថ ចិត្តំ បសាទយឹ ។
សម្មជ្ជនឹ គហេត្វាន ពោធឹ សម្មជ្ជិ តាវទេ
សម្មជ្ជិត្វាន តំ ពោធឹ អវន្ទឹ បាដលឹ អហំ ។
តត្ថ ចិត្តំ បសាទេត្វា សិរេ កត្វាន អញ្ជលឹ
នមស្សមានោ តំ ពោធឹ គច្ឆឹ បដិកុដឹ អហំ ។
ចារិមគ្គេន(២) គច្ឆាមិ សរិត្វា ពោធិមុត្តមំ
អជគរោ មំ បីឡេតិ ឃោររូបោ មហព្ពលោ ។
អាសន្នេ មេ កតំ កម្មំ ផលេន តោសយី មមំ
កឡេវរំ មេ គិលតិ ទេវលោកេ រមាមហំ

---

១ ឱ. បាដលិពោធិ ឧត្តមំ ។ ២ ម. ពារិមគ្គេន ។

សកិំសម្មជ្ជកវគ្គ ទី ៤៣

សកិំសម្មជ្ជកត្ថេរាបទាន ទី ១

(១១) ខ្ញុំ (បានឃើញ) ដើមជ្រៃទៀន ជាពោធិព្រឹក្សដ៏ឧត្តម របស់ព្រះមានព្រះភាគ ព្រះនាមវិបស្សី លុះខ្ញុំបានឃើញ ឈើដ៏ប្រសើរនោះហើយ ក៏ញុំាងចិត្តឲ្យជ្រះថ្លា ចំពោះឈើ នោះ ៗ ខ្ញុំចាប់យកអំបោស ហើយបោសដើមពោធិព្រឹក្ស ក្នុងពេលនោះភ្លាម លុះខ្ញុំបានបោសរួចហើយ ក៏ថ្វាយបង្គំ ដើមជ្រៃទៀនជាពោធិព្រឹក្សនោះ ៗ ខ្ញុំធ្វើចិត្តឲ្យជ្រះថ្លាចំពោះ ពោធិព្រឹក្សនោះ រួចធ្វើអញ្ជលីលើក្បាល នមស្ការពោធិ-ព្រឹក្សនោះ ហើយដើរថយក្រោយទៅ ៗ កាលខ្ញុំកំពុងនឹក ចំពោះពោធិព្រឹក្សដ៏ប្រសើរ ហើយដើរបណ្ដើរ តាមផ្លូវជាទី ត្រាច់ទៅ ស្រាប់តែពស់ថ្លាន់មួយ ជាសត្វកាហាន មាន កំឡាំងច្រើន រួបរឹតខ្ញុំ ៗ អំពើដែលខ្ញុំបានធ្វើក្នុងពេលថ្មី ៗ ក៏ញុំាងខ្ញុំឲ្យត្រេកអរចំពោះផល ចំណែកឯពស់ថ្លាន់ លេប រាងកាយខ្ញុំចូលបាត់ទៅ ខ្ញុំបានទៅកើតក្នុងទេវលោក ៗ

បឋមំ សកឹសម្មជ្ជកត្ថេរាបទានំ

អធារិសំ មម ចិត្តំ　វិសុទ្ធំ បណ្ឌរំ សទា
សោកសល្លំ ន ជានាមិ　ចិត្តសន្តាបនំ មម ។
កុដ្ឋំ គណ្ឌោ កិលាសោ ច　អបមារោ វិតច្ឆិកា
ទទ្ទុ កណ្ឌុ ច មេ នត្ថិ　ផលំ សម្មជ្ជនាយិទំ ។
សោកោ ច បរិទេវោ ច[1] ហទយេ មេ ន វិជ្ជតិ
អគទ្ធំ[2] ឧជុកំ ចិត្តំ　ផលំ សម្មជ្ជនាយិទំ ។
សមាធឹ ធុន បជ្ជាមិ[3]　វិសុទ្ធំ[4] ហោតិ មានសំ
យំ យំ សមាធឹ ឥច្ឆាមិ　សោ សោ សម្បជ្ជតេ មម ។
រជនីយេ ន រជ្ជាមិ　អថោ ទោសនីយេសុ ច
មោហនីយេ ន មុយ្ហាមិ　ផលំ សម្មជ្ជនាយិទំ ។

---

១ ឱ. ម. បរិទេវោ ប ។ ២ ឱ. អសគ្គំ ។ ៣ ឱ. សមាធិសុ ន សជ្ជាមិ ។ ម. សមាធីសុ ន មជ្ជាមិ ។ ៤ ម. វិសទំ ។

ចិត្តរបស់ខ្ញុំឥតមានកករល្អក់ឡើយ ជាចិត្តស្អាត សព្វ ៗ កាល ខ្ញុំមិនដែលស្គាល់នូវសរ គឺសេចក្តីសោក ដែលជាហេតុញាំងចិត្តរបស់ខ្ញុំ ឲ្យក្តៅក្រហាយឡើយ ។ រោគឃ្លង់ រោគបូស រោគស្រែង រោគឆ្កួតជ្រូក ឃ្លង់ដែក ដំនួចពិស រមាស់ ខ្ញុំពុំដែលមានឡើយ នេះជាផល នៃការបោសសំអាត ។ សេចក្តីសោក និងសេចក្តីក្តួលក្តៅក្នុងហឫទ័យ ខ្ញុំមិនដែលមានទេ ចិត្តរបស់ខ្ញុំ ជាចិត្តត្រង់ មិនកាទ់កាំង នេះជាផលនៃការបោសសំអាត ។ ខ្ញុំដល់នូវសមាធិម្តងទៀត ចិត្តនៃខ្ញុំជាធម្មជាតបរិសុទ្ធ ខ្ញុំប្រាថ្នាសមាធិណា ៗ សមាធិនោះ ៗ រមែងសម្រេចដល់ខ្ញុំ ។ ខ្ញុំមិនដែលត្រេកត្រអាល ចំពោះរបស់ដែលគួរត្រេកត្រអាល ម្យ៉ាងទៀត ខ្ញុំមិនដែលប្រទូស្ត ចំពោះរបស់ដែលគួរប្រទូស្ត មិនបានវង្វេងចំពោះរបស់ដែលគួរវង្វេង នេះជាផលនៃការបោសសំអាត ។

ឯកនវុតេ ឥតោ កប្បេ យំ កម្មមករឹ តទា
ទុគ្គតឹ នាភិជានាមិ ផលំ សម្មជ្ជនាយិទំ ។
កិលេសា ឈាបិតា មយ្ហំ ភវា សព្វេ សមូហតា
នាគោវ ពន្ធនំ ឆេត្វា វិហរាមិ អនាសវោ ។
ស្វាគតំ វត មេ អាសិ មម ពុទ្ធស្ស សន្តិកេ
តិស្សោ វិជ្ជា អនុប្បត្តា កតំ ពុទ្ធស្ស សាសនំ ។
បដិសម្ភិទា ចតស្សោ វិមោក្ខាបិច អដ្ឋិមេ
ឆឡភិញ្ញា សច្ឆិកតា កតំ ពុទ្ធស្ស សាសនន្តិ ។

ឥត្ថំ សុទំ អាយស្មា សកឹសម្មជ្ជកោ ថេរោ ឥមា គាថាយោ អភាសិត្ថាតិ ។

សកឹសម្មជ្ជកត្ថេរស្ស អបទានំ សមត្តំ ។

ក្នុងកប្បទី ៩១ អំពីកប្បនេះ ព្រោះហេតុដែលខ្ញុំបានធ្វើអំពើល្អ ក្នុងកាលនោះ ខ្ញុំមិនដែលស្គាល់ទុគ្គតិ នេះជាផលនៃការបោសសំអាត ។ កិលេសទាំងឡាយ ខ្ញុំដុតបំផ្លាញហើយ ភពទាំងអស់ ខ្ញុំគាស់រំលើងចោលហើយ ខ្ញុំជាបុគ្គលមិនមានអាសវៈ ដូចដំរីដ៏ប្រសើរកាត់ផ្តាច់នូវទន្ទឹង ។ ឱ ! ដំណើរដែលខ្ញុំមក ក្នុងសំណាក់ព្រះពុទ្ធរបស់ខ្ញុំ ជាដំណើរល្អហ្ន៎ វិជ្ជា ៣ ខ្ញុំបានដល់តាមលំដាប់ហើយ សាសនា របស់ព្រះពុទ្ធ ខ្ញុំបានធ្វើរួចហើយ ។ បដិសម្ភិទា ៤ វិមោក្ខ ៨ និងអភិញ្ញា ៦ នេះ ខ្ញុំបានធ្វើឲ្យជាក់ច្បាស់ហើយ ទាំងសាសនា របស់ព្រះពុទ្ធ ខ្ញុំក៏បានប្រតិបត្តិហើយ ។

បានឮថា ព្រះសកឹសម្មជ្ជកត្ថេរ មានអាយុ បានសំដែងនូវគាថាទាំងនេះ ដោយប្រការដូច្នេះ ។

ចប់ សកឹសម្មជ្ជកត្ថេរាបទាន ។

ទុតិយំ ឯកទុស្សទាយកត្ថេរាបទានំ

(១២) នគរេ ហំសវតិយា អហោសិំ តិណហារកោ
តិណហារេន ជីវាមិ តេន បោសេមិ ទារកេ ។
បទុមុត្តរោ នាម ជិនោ សព្វធម្មាន បារគូ
តមន្ធការំ នាសេត្វា ឧប្បជ្ជិ លោកនាយកោ ។
សកេ ឃរេ និសីទិត្វា ឯវំ ចិន្តេសិ តាវទេ
ពុទ្ធោ លោកេ សមុប្បន្នោ ទេយ្យធម្មោ ន វិជ្ជតិ ។
ឥទំ មេ សាដកំ ឯកំ នត្ថិ មេ កោចិ ទាយកោ
ទុក្ខោ និរយសម្ផស្សោ រោបយិស្សាមិ ទក្ខិណំ ។
ឯវាហំ ចិន្តយិត្វាន សកំ ចិត្តំ បសាទយឹ
ឯកំ ទុស្សំ គហេត្វាន ពុទ្ធសេដ្ឋស្សទាសហំ ។
ឯកំ ទុស្សំ ទទិត្វាន ឧក្កុដ្ឋឹ សម្បវត្តយឹ
យទិ ពុទ្ធោ តុវំ វីរ តារេហិ មំ មហាមុនិ ។

ឯកទុស្សទាយកត្ថេរាបទាន ទី ២

(១២) ខ្ញុំកើតជាអ្នកនាំស្មៅ នៅក្នុងក្រុងហង្សវតី ខ្ញុំចិញ្ចឹមជីវិតដោយការនាំស្មៅ តាំងចិញ្ចឹមកូនប្រពន្ធ ដោយការនាំស្មៅនោះ ។ ព្រះជិនស្រីព្រះនាមបទុមុត្តរៈ ព្រះអង្គដល់ត្រើយនៃធម៌ទាំងពួង ជានាយកនៃសត្វលោក ទ្រង់កើតឡើង ញុំាងងងឹតអន្ធការឲ្យវិនាស ។ ខ្ញុំអង្គុយនៅក្នុងផ្ទះរបស់ខ្លួន ហើយគិតយ៉ាងនេះ ក្នុងខណៈនោះថា ព្រះពុទ្ធទ្រង់ត្រាស់ហើយក្នុងលោក តែទេយ្យធម៌អាត្មាអញមិនមាន ។ អាត្មាអញមានតែសាដកមួយនេះ (បើថ្វាយទៅ) ពុំមានអ្នកណាមួយផ្តល់ឲ្យអាត្មាអញ ការពាល់ត្រូវនូវនរក ជាទុក្ខ បើយ៉ាងនេះ អាត្មាអញ នឹងបណ្តុះនូវទក្ខិណាទាន ។ ខ្ញុំលុះគិតឃើញយ៉ាងនេះហើយ ក៏ធ្វើចិត្តរបស់ខ្លួនឲ្យជ្រះថ្លា បានយកសំពត់មួយ ថ្វាយព្រះពុទ្ធដ៏ប្រសើរ ។ លុះថ្វាយសំពត់រួចហើយ ខ្ញុំស្រែកហៅឡើងថា បពិត្រព្រះមហាមុនី មានព្យាយាម បើព្រះអង្គជាព្រះពុទ្ធ សូមចំឡងខ្ញុំព្រះអង្គផង ។

បទុមុត្តរោ លោកវិទូ   អាហុតីនំ បដិគ្គហោ
មមំ ញាណំ បកិត្តេត្វា   អកា មេ អនុមោទនំ ។
ឥមិនា ឯកគុស្សេន   ចេតនាបណិធីហិ ច
កប្បសតសហស្សានិ   វិនិបាតំ ន គច្ឆតិ ។
ចតុត្តិំសក្ខត្តុំ ទេវិន្ទោ   ទេវរជ្ជំ ការិស្សតិ[១]
តេត្តិំសក្ខត្តុំ រាជា ច   ចក្កវត្តិ ករិស្សតិ[២]
បទេសរជ្ជំ វិបុលំ   គណនាតោ អសង្ខិយំ
ទេវលោកេ មនុស្សេ វា   សំសរន្តោ តុវំ ភវេ ។
រូបវា គុណសម្បន្នោ   អនុវត្តទេហវា[៣]
អក្ខោភំ អមិតំ ទុស្សំ   លភិស្សតិ យទិច្ឆកំ ។
ឥទំ វត្វាន សម្ពុទ្ធោ   ជលជុត្តមនាមកោ[៤]
នភំ អព្ភុគ្គមិ ធីរោ[៥]   ហំសរាជាវ អម្ពរេ ។

---

១ ឱ. ករិស្សសិ ។ ២ ឱ ភវិស្សសិ ។ ៣ ឱ. អនុបក្កុដ្ឋទេហវា ។ ម. អនវក្កន្តទេ-ហវា ។ ៤ ឱ. ជលជុត្តមនាយកោ ។ ៥ ឱ.ម. វីរោ ។

ព្រះពុទ្ធព្រះនាមបទុមុត្តរៈ ព្រះអង្គជ្រាបច្បាស់នូវត្រៃលោក គួរទទួលនូវគ្រឿងបូជា ទ្រង់សរសើរទានរបស់ខ្ញុំ ហើយធ្វើអនុមោទនាដល់ខ្ញុំថា

បុរសនេះមិនទៅកាន់វិនិបាត អស់សែនកប្ប ដោយការឲ្យសំពត់មួយនេះផង ដោយការតំកល់ចេតនានេះផង ។ បុរសនេះ នឹងបានជាព្រះឥន្ទ្រ សោយរាជ្យជាស្តេចនៃទេវតា អស់ ៣៦ ដង នឹងបានជាស្តេចចក្រពត្តិ អស់ ៣៣ ដង ។ នឹងបានសោយបទេសរាជ្យ ដ៏ធំទូលាយ រាប់ជាតិមិនអស់ កាលអន្ទោលទៅ ក្នុងទេវលោក ឬក្នុងមនុស្សលោក ជាអ្នកមានរូបល្អ បរិបូណ៌ដោយគុណ មានរាងកាយកំពុងប្រព្រឹត្តទៅ នឹងបាននូវសំពត់តាមសេចក្តីប្រាថ្នា ជាអក្ខោភិនី រាប់មិនអស់ ។ ព្រះសម្ពុទ្ធព្រះនាមបទុមុត្តរៈ ព្រះអង្គជាអ្នកប្រាជ្ញ លុះត្រាស់ភាសិតនេះហើយ ទ្រង់ហោះទៅឯអាកាស ដូចជារាជហង្ស កាលហើរឡើងអាកាស ។

ទុតិយំ ឯកទុស្សទាយកត្ថេរាបទានំ

យំ យំ យោនូបបជ្ជាមិ ទេវត្តំ អថ មានុសំ
ភោគេ មេ ឩនតា នត្ថិ ឯកទុស្សស្សិទំ ផលំ ។
បទុទ្ធារេ បទុទ្ធារេ ទុស្សំ និព្វត្តតេ មម
ហេដ្ឋា ទុស្សម្ហិ តិដ្ឋាមិ ឧបរិច្ឆទនំ មម ។
ចក្កវាឡំ ឧបាទាយ សកាននំ សបព្វតំ
ឥច្ឆមានោ អហំ អជ្ជ ទុស្សេនច្ឆាទយេយ្យតំ(១) ។
តេនេវ ឯកទុស្សេន សំសរន្តោ ភវាភវេ
សុវណ្ណវណ្ណោ ហុត្វាន សំសរាមិ ភវាភវេ ។
វិបាកំ ឯកទុស្សស្ស អជ្ឈគំ តត្ថ ភិក្ខុតំ(២)
អយំបិ(៣) បច្ឆិមា ជាតិ វិបច្ចតិ ឥធាបិ មេ ។
សតសហស្សេ ឥតោ កប្បេ យំ ទុស្សមទទឹ តទា
ទុគ្គតឹ នាភិជានាមិ ឯកទុស្សស្សិទំ ផលំ ។
កិលេសា ឈាបិតា មយ្ហំ ភវា សព្វេ សមូហតា
នាគោវ ពន្ធនំ ឆេត្វា វិហរាមិ អនាសវោ ។

---

១ ខ. ទុស្សេហច្ឆាទយេយ្យតំ ។ ម. ទុស្សេហច្ឆាទយេយ្យហំ ។ ២ ខ. ម. នាជ្ឈគំ កត្ថ បិក្ខយន្តិ ទិស្សន្តិ ។ ៣ ម. អយំ មេ ។

ឯកទុស្សទាយកត្ថេរាបទាន ទី ២

ខ្ញុំចូលទៅកាន់កំណើតណា ៗ ទោះជាទេវតា ឬជាមនុស្ស ខ្ញុំមិនដែលមានការខ្វះខាតភោគៈឡើយ នេះជាផលនៃសំពត់មួយ ៗ សំពត់តែងកើតសម្រាប់ខ្ញុំ រាល់ជំហាន ៗ ខាងក្រោម ខ្ញុំឈរលើសំពត់ ខាងលើ មានសំពត់បាំងឲ្យខ្ញុំ ៗ ថ្ងៃនេះ ខ្ញុំប្រាថ្នាបិទបាំងទី ព្រមទាំងព្រៃនិងភ្នំ រហូតចក្រវាឡ ក៏អាចគ្របទីនោះ ដោយសំពត់បាន ៗ ខ្ញុំកាលអន្ទោលទៅ ក្នុងភពតូចភពធំ មានសម្បុរល្អដូចមាស តែងអន្ទោលទៅ ក្នុងភពតូចភពធំ ដោយសារផលនៃសំពត់មួយនោះឯង ៗ ខ្ញុំបាននូវភាពជាភិក្ខុក្នុងទីនេះ ព្រោះអាស្រ័យផលនៃសំពត់មួយ ម្យ៉ាងទៀត ជាតិនេះជាទីបំផុតរបស់ខ្ញុំ អំពើនេះសោត ឲ្យផលដល់ខ្ញុំ ក្នុងជាតិនេះ ៗ ក្នុងកប្បទីមួយសែន អំពីកប្បនេះ ព្រោះហេតុដែលខ្ញុំបានថ្វាយសំពត់ ក្នុងកាលនោះ ខ្ញុំមិនដែលស្គាល់ទុគ្គតិ នេះជាផលនៃសំពត់មួយ ៗ កិលេសទាំងឡាយ ខ្ញុំដុតបំផ្លាញហើយ ភពទាំងអស់ ខ្ញុំគាស់រំលើងហើយ ខ្ញុំជាបុគ្គលមិនមានអាសវៈ ដូចជាដំរីដ៏ប្រសើរ កាត់ផ្តាច់នូវទន្លីង ៗ

ស្វាគតំ វត មេ អាសិ មម ពុទ្ធស្ស សន្តិកេ
តិស្សោ វិជ្ជា អនុប្បត្តា កតំ ពុទ្ធស្ស សាសនំ ។
បដិសម្ភិទា ចតស្សោ វិមោក្ខាបិ ច អដ្ឋិមេ
ឆឡភិញ្ញា សច្ឆិកតា កតំ ពុទ្ធស្ស សាសនន្តិ ។

ឥត្ថំ សុទំ អាយស្មា ឯកទុស្សទាយកោ ថេរោ ឥមា គាថាយោ អភាសិត្ថាតិ ។

ឯកទុស្សទាយកត្ថេរស្ស អបទានំ សមត្តំ ។

តតិយំ ឯកាសនទាយកត្ថេរាបទានំ

(១៣) ហិមវន្តស្ស អវិទូរេ គោសិកោ នាម(១) បព្វតោ
អស្សមោ សុកតោ មយ្ហំ បណ្ណសាលា សុមាបិតា ។
នារទោ នាម នាមេន កស្សបោ ឥតិ មំ វិទូ
សុទ្ធិមគ្គំ គវេសន្តោ វសាមិ គោសិកេ(២) តទា ។
បទុមុត្តរោ នាម ជិនោ សព្វធម្មាន បារគូ
វិវេកកាមោ សម្ពុទ្ធោ អាគញ្ឆិ អនិលញ្ជសា ។

---

១ ឱ. កោសិកោ នាម ។ ម. គោសិតោ នាម ។ ២ ឱ. កោសិកេ ។ ម. គោសិតេ ។

ឱ ! ដំណើរដែលខ្ញុំមកក្នុងសំណាក់ព្រះពុទ្ធរបស់ខ្ញុំ ជាដំណើរល្អហ្ន៎ វិជ្ជា ៣ ខ្ញុំបានដល់តាមលំដាប់ហើយ ទាំងសាសនារបស់ព្រះពុទ្ធ ខ្ញុំក៏បានធ្វើរួចហើយ ។ បដិសម្ភិទា ៤ វិមោក្ខ ៨ និងអភិញ្ញា ៦ នេះ ខ្ញុំបានធ្វើឲ្យជាក់ច្បាស់ហើយ ទាំងសាសនា របស់ព្រះពុទ្ធ ខ្ញុំក៏បានប្រតិបត្តិហើយ ។

បានឮថា ព្រះឯកទុស្សទាយកត្ថេរ មានអាយុ បានសម្តែងនូវគាថាទាំងនេះ ដោយប្រការដូច្នេះ ។

ចប់ ឯកទុស្សទាយកត្ថេរាបទាន ។

ឯកាសនទាយកត្ថេរាបទាន ទី ៣

(១៣) មានភ្នំមួយ ឈ្មោះកសិកៈ ដែលនៅជិតព្រៃហិមពាន្ត ខ្ញុំបានធ្វើអាស្រមមួយ យ៉ាងល្អ ទាំងបានកសាងបណ្ណសាលាមួយដ៏ល្អៗ នៅក្បែរភ្នំនោះ ។ កាលនោះ ខ្ញុំមាននាមថានារទៈ តែគេស្គាល់ខ្ញុំថាកស្សបៈវិញ ខ្ញុំកំពុងស្វែងរកមគ្គដ៏ស្អាត នៅជិតភ្នំកសិកៈ ។ ព្រះជិនសិរីសម្ពុទ្ធ ព្រះនាមបទុមុត្តរៈ ព្រះអង្គដល់នូវត្រើយ នៃធម៌ទាំងពួង ទ្រង់ប្រាថ្នារកវិវេក បានស្តេចយាងមកតាមផ្លូវអាកាស ។

តតិយំ ឯកាសនទាយកត្ថេរាបទានំ

វនន្តេ គច្ឆមានស្ស ទិស្វា រំសឹ មហេសិនោ
កដ្ឋមញ្ចំ បញ្ញាបេត្វា អជិនញ្ច អបត្ថរឹ ។
អាសនំ បញ្ញាបេត្វាន សិរេ កត្វាន អញ្ជលឹ
សោមនស្សំ បវេទេត្វា ឥទំ វចនមព្រវឹ ។
សល្លកត្តា តុវំ វីរ អាតុរានំ តិកិច្ឆកោ
មម រោគបរេតស្ស[១] តិកិច្ឆំ ទេហិ នាយក ។
បុញ្ញត្តិកាយេ បស្សន្តិ[២] ពុទ្ធសេដ្ឋំ តុវំ មុនិ[៣]
ធុវត្ថសិទ្ធឹ[៤] បប្បោន្តិ ឯតេសំ អជរោ ភវេ[៥] ។
ន មេ ទេយ្យំ តវ អត្ថិ បវត្តផលភោជិហំ
ឥទំ មេ អាសនំ អត្ថិ និសីទ កដ្ឋមញ្ចកេ ។

---

១ ឧ. មមំ រោគបរេតស្ស ។ មមំ ភវបរេតស្ស ។ ២ ឧ. កល្លត្តិកា យេ បស្សន្តិ ។ ម. កលត្តិទាយេ បស្សន្តិ ។ ៣ ឧ. តវំ បទេ ។ ម. តុវំ មុនេ ។ ៤ ឧ. ធុវំតិសិទ្ធី ។ ៥ ឧ. ម. ឯតេសំ ជដ្ឋរោ ភវោ ។ ៦ ឧ. ន មេ ទេយ្យំ តវមត្ថិ បវត្តផលភោជិហំ ។ ម. ន មេ ទេយ្យធម្មោ អត្ថិ បវត្តផលភោជីហំ ។

ខ្ញុំបានឃើញស្ដេព្រះពុទ្ធ ព្រះអង្គស្វែងរកនូវគុណដ៏ធំ កំពុងយាងលើទីបំផុតនៃព្រៃ ក៏បានតាក់តែងគ្រែឈើ ហើយក្រាលស្បែកខ្លាថ្វាយ ។ ខ្ញុំលុះក្រាលអាសនៈរួចហើយ ក៏ប្រណម្យអញ្ជលីលើក្បាល បានទទួលសោមនស្ស ហើយពោលពាក្យនេះថា បពិត្រព្រះអង្គជាអ្នកប្រាជ្ញ ព្រះអង្គជាពេទ្យវះ អ្នកព្យាបាលពួកជម្ងឺ បពិត្រព្រះនាយក សូមព្រះអង្គប្រទាននូវការព្យាបាលពេក ដល់ខ្ញុំព្រះអង្គដែលពកៈកំពុងគ្របសង្កត់ ។ បពិត្រព្រះអង្គជាអ្នកប្រាជ្ញ ពួកជនណាជាអ្នកត្រូវការដោយបុណ្យ បើបានឃើញព្រះអង្គ ជាព្រះពុទ្ធដ៏ប្រសើរ តែងដល់នូវការសម្រេចប្រយោជន៍ ដ៏ទៀងទាត់ ការមិនមានសេចក្ដីគ្រាំគ្រា គប្បីមានដល់ជនទាំង-នោះ ។ ទេយ្យវត្ថុដែលខ្ញុំគួរថ្វាយ បំពោះព្រះអង្គ មិនមាន (ព្រោះ) ខ្ញុំជាអ្នកបរិភោគ តែផ្លែឈើដែលជ្រុះឯងនេះអាសនៈរបស់ខ្ញុំ សូមព្រះអង្គគង់លើគ្រែឈើនេះចុះ ។

និសីទិ តត្ថ ភគវា អសម្ភិតោវ កេសរី

មុហុត្តំ វីតិនាមេត្វា ឥទំ(១) វចនមព្រវិ ។

វិស្សដ្ឋោ ហោហិ មា ភាយិ លទ្ធោ ជោតិរសោ តយា

យំ តុយ្ហំ បត្ថិតំ សព្វំ បរិបូរេស្សតាសទំ ។

ន ហេតំ សុកតំ បុញ្ញំ បុញ្ញក្ខេត្តេ អនុត្តរេ

សក្កា ឧទ្ធរិតុំ អត្តា យស្ស ចិត្តំ សុណីហិតំ ។

ឥមិនា អាសនទានេន ចេតនាបណិធីហិ ច

កប្បសតសហស្សានិ វិនិបាតំ ន គច្ឆតិ ។

បញ្ចាសក្ខត្តុំ ទេវិន្ទោ ទេវរជ្ជំ ការេស្សតិ

អសីតិក្ខត្តុំ រាជា ច ចក្កវត្តី ភវិស្សតិ ។

---

១ ឱ. ឥមំ ។

ព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់គង់លើអាសនៈនោះ ដូចកេសររាជ-សីហ៍ ដែលឥតតក់ស្លុត ទ្រង់បង្អង់បង្អង់អស់កាលមួយស្របក់ហើយ ទើបត្រាស់ពាក្យនេះថា

អ្នកចូរស្ងប់ស្ងាត់ចុះ កុំភិតភ័យឡើយ (ព្រោះ) ព្រះពុទ្ធមានរស្មីដ៏រុងរឿង អ្នកបានហើយ អាសនៈណា ដែលអ្នកប្រាថ្នាហើយ អាសនៈទាំងអស់នោះ នឹងបរិបូណ៌ដល់អ្នក ៗ បុណ្យដែលអ្នកធ្វើល្អហើយ ក្នុងបុញ្ញក្ខេត្រដ៏ប្រសើរ មិនមែនជាបុណ្យតិចតួចទេ ចិត្តរបស់បុគ្គលណា ដែលបានតំកល់ល្អហើយ បុគ្គលនោះអាចរំដោះខ្លួនបាន ៗ ដោយការប្រគេនអាសនៈនេះផង ដោយការតំកល់ចេតនានេះផង បុគ្គលនោះ នឹងមិនទៅកាន់វិនិបាត អស់មួយសែនកប្ប ៗ បុគ្គលនោះនឹងបានជាព្រះឥន្ទ្រ សោយរាជ្យជាស្ដេចទេវតា អស់ ៨០ ដង នឹងបានជាស្ដេចចក្រពត្តិ អស់ ៨០ ដង ៗ

គតិយំ ឯកាសនទាយកត្ថេរាបទានំ

បទេសរដ្ឋំ វិបុលំ　　គណាធាតោ សន្ធយិំ(១)
សព្វត្ថ សុចិតោ ហុត្វា　　សំសារេ សំសរិស្សតិ(២) ។
ឥទំ វត្វាន សម្ពុទ្ធោ　　ជលជុត្តមនាយកោ
នភំ អព្ភុគ្គមិ ធីរោ　　ហំសរាជាវ អម្ពរេ ។
ហត្ថិយានំ អស្សយានំ　　សិវិកំ សន្ទមានិកំ
លភាមិ សព្វមេវេតំ　　ឯកាសនស្សិទំ ផលំ ។
កាននំ បវិសិត្វាន　　យទា ឥច្ឆាមិ អាសនំ
មម សង្កប្បមញ្ញាយ　　បល្លង្កោ ឧបតិដ្ឋតិ ។
វារិមជ្ឈគតោ សន្តោ　　យទា ឥច្ឆាមិ អាសនំ
មម សង្កប្បមញ្ញាយ　　បល្លង្កោ ឧបតិដ្ឋតិ ។
យំ យំ យោនូបបជ្ជាមិ　　ទេវត្តំ អថ មានុសំ
បល្លង្កសតហស្សានិ　　បរិវារេន្តិ មំ សទា ។
ទុវេ ភវេ សំសរាមិ　　ទេវត្តេ អថ មានុសេ
ទុវេ កុលេ ច ជាយាមិ(៣)　　ខត្តិយេ ចាបិ(៤) ព្រាហ្មណេ ។

---

១ ឱ. អសន្ធយំ ។ ២ ឱ,ម. សំសរិស្សសិ ។ ៣ ឱ.ម. បជាយាមិ ។ ៤ ឱ ម. អថ ។

នឹងបានសោយប្រទេសរាជ្យ ដ៏ធំទូលាយ រាប់ជាតិមិនអស់ កាលបើអន្ទោលទៅក្នុងសង្សារ នឹងជាអ្នកបានសេចក្ដីសុខស្រួល ក្នុងទីទាំងពួង ៗ ព្រះសម្ពុទ្ធជាអ្នកប្រាជ្ញ ព្រះនាមបទុមុត្តរៈ លុះត្រាស់ភាសិតនេះហើយ ក៏ហោះឡើងទៅឯនភាល័យ ដូចជារាជហង្ស កាលហើរឰដ៏អាកាស ៗ

ខ្ញុំតែងបាននូវវត្ថុទាំងអស់នោះ គឺ យានដំរី យានសេះ ព្រមទាំងរថ និងរថទ្រង់គ្រឿង នេះជាផល នៃអាសនៈមួយ ៗ កាលណា ខ្ញុំចូលទៅក្នុងព្រៃ ប្រាថ្នារកអាសនៈ ស្រាប់តែបល្ល័ង្កផុសលេចឡើង ព្រោះបានដឹងនូវសេចក្ដីត្រិះរិះរបស់ខ្ញុំ (ក្នុងកាលនោះ) ៗ កាលណា បើខ្ញុំទៅនៅកណ្ដាលទឹក ប្រាថ្នារកអាសនៈ ស្រាប់តែបល្ល័ង្កផុសលេចឡើង ព្រោះបានដឹងសេចក្ដីត្រិះរិះរបស់ខ្ញុំ កាលនោះ ៗ ខ្ញុំចូលទៅកាន់កំណើតណា ៗ ទោះជាទេវតា ឬជាមនុស្ស បល្ល័ង្កមួយសែន តែងហោមរោមខ្ញុំ សព្វកាល ៗ ខ្ញុំតែងអន្ទោលទៅមក ក្នុងភពពីរ គឺទេវតានិងមនុស្ស ម្យ៉ាងទៀត តែងកើតក្នុងត្រកូលពីរ គឺក្សត្រនិងព្រាហ្មណ៍ ៗ

ឯកាសនំ ទទិត្វាន បុញ្ញក្ខេត្តេ អនុត្តរេ
ធម្មបល្លង្កមញ្ញាយ(១) វិហរាមិ អនាសវោ ៗ
សតសហស្សេឥតោ កប្បេ យំ ទានមទទឹ តទា
ទុគ្គតឹ នាភិជានាមិ ឯកាសនស្សិទំ ផលំ ៗ
កិលេសា ឈាបិតា មយ្ហំ ភវា សព្វេ សមូហតា
នាគោវ ពន្ធនំ ឆេត្វា វិហរាមិ អនាសវោ ៗ
ស្វាគតំ វត មេ អាសិ មម ពុទ្ធស្ស សន្តិកេ
តិស្សោ វិជ្ជា អនុប្បត្តា កតំ ពុទ្ធស្ស សាសនំ ៗ
បដិសម្ភិទា ចតស្សោ វិមោក្ខាបិច អដ្ឋិមេ
ឆឡភិញ្ញា សច្ឆិកតា កតំ ពុទ្ធស្ស សាសនន្តិ ៗ

ឥត្ថំ សុទំ អាយស្មា ឯកាសនទាយកោ ថេរោ ឥមា គាថាយោ អភាសិត្ថាតិ ៗ

ឯកាសនទាយកត្ថេរស្ស អបទានំ សមត្តំ ៗ

---

១ ឱ. ធម្មបល្លង្កមាទាយ ៗ

ព្រោះខ្ញុំបានថ្វាយអាសនៈមួយ ចំពោះបុញ្ញក្ខេត្តដ៏ប្រសើរ ទើបដឹងបល្ល័ង្កគឺធម៌ ជាអ្នកមិនមានអាសវៈ ។ ក្នុងកប្បទីមួយសែន អំពីកប្បនេះ ព្រោះហេតុដែលខ្ញុំថ្វាយទាន ក្នុងកាលនោះ ខ្ញុំមិនដែលស្គាល់ទុគ្គតិ នេះជាផលនៃអាសនៈមួយ ។ កិលេសទាំងឡាយ ខ្ញុំដុតបំផ្លាញហើយ ភពទាំងអស់ ខ្ញុំគាស់រំលើងហើយ ខ្ញុំជាបុគ្គលមិនមានអាសវៈ ដូចជាដំរីដ៏ប្រសើរ កាត់ផ្តាច់នូវទន្លីង ។ ឱ ! ដំណើរដែលខ្ញុំមកក្នុងសំណាក់ព្រះពុទ្ធរបស់ខ្ញុំ ជាដំណើរល្អហ្ន៎ វិជ្ជា ៣ ខ្ញុំបានដល់តាមលំដាប់ហើយ សាសនា របស់ព្រះពុទ្ធ ខ្ញុំបានធ្វើរួចហើយ ។ បដិសម្ភិទា ៤ វិមោក្ខ ៨ និងអភិញ្ញា ៦ នេះ ខ្ញុំបានធ្វើឲ្យជាក់ច្បាស់ហើយ ទាំងសាសនា របស់ព្រះពុទ្ធ ខ្ញុំក៏បានប្រតិបត្តិហើយ ។

បានឮថា ព្រះឯកាសនទាយកត្ថេរ មានអាយុ បានសម្តែងនូវ នូវគាថាទាំងនេះ ដោយប្រការដូច្នេះ ។

ចប់ ឯកាសនទាយកត្ថេរាបទាន ។

ចតុត្ថំ សត្តកទម្ពបុប្ផិយត្ថេរាបទានំ

(៤) ហិមវន្តស្ស អវិទូរេ កទម្ពោ នាម(១) បព្វតោ

តម្ហិ បព្វតបាទម្ហិ សត្ត ពុទ្ធា វសឹសុ តេ ។

កទម្ពបុប្ផំ ទិស្វាន(២) បគ្គហេត្វាន អញ្ជលឹ

សត្ត មាលានិ គហេត្វា បុណ្ណចិត្តេន(៣) ឱកិរឹ ។

តេន កម្មេន សុកតេន ចេតនាបណិធីហិ ច

ជហិត្វា មានុសំ ទេហំ តាវតឹសំ អគច្ឆហំ ។

ចតុន្នវុតេ ឥតោ កប្បេ យំ កម្មមការឹ តទា

ទុគ្គតឹ នាភិជានាមិ ពុទ្ធបូជាយិទំ ផលំ ។

កិលេសា ឈាបិតា មយ្ហំ ភវា សព្វេ សមូហតា

នាគោវ ពន្ធនំ ឆេត្វា វិហរាមិ អនាសវោ ។

ស្វាគតំ វត មេ អាសិ មម ពុទ្ធស្ស សន្តិកេ

តិស្សោ វិជ្ជា អនុប្បត្តា កតំ ពុទ្ធស្ស សាសនំ ។

---

១ ម. កុក្កុរោ នាម ។ ២ ឱ, ម. កទម្ពំ បុប្ផិតំ ទិស្វា ។ ៣ ឱ. បុញ្ញចិត្តេន ។

សត្តកទម្ពបុប្ផិយត្ថេរាបទាន ទី ៤

[១៤] មានភ្នំខ្ពស់មួយ ឈ្មោះកទម្ពៈ នៅជិតព្រហេមពាន្ត មានព្រះបច្ចេកពុទ្ធ ៧ ព្រះអង្គនោះ ទ្រង់គង់នៅខាងភ្នំនោះ ។ ខ្ញុំឃើញផ្កាកទម្ព បានផ្គងអញ្ជលី កាន់ផ្កា ៧ បង្កោម ហើយថ្វាយដោយចិត្តពេញលេញ ។ ខ្ញុំលះបង់រាងកាយរបស់មនុស្សហើយ ក៏បានទៅកើតឯឋានតាវត្តិង្ស ដោយអំពើដែលខ្ញុំធ្វើល្អនោះផង ដោយការតំកល់ចេតនានោះផង ។ ក្នុងកប្បទី ៩៤ អំពីកប្បនេះ ព្រោះហេតុដែលខ្ញុំបានធ្វើអំពើជាកុសល ក្នុងកាលនោះ ខ្ញុំមិនដែលស្គាល់ទុគ្គតិ នេះជាផលនៃពុទ្ធបូជា ។ កិលេសទាំងឡាយ ខ្ញុំបានដុតបំផ្លាញហើយ ភពទាំងអស់ ខ្ញុំគាស់រំលើងចោលហើយ ខ្ញុំជាបុគ្គលមិនមានអាសវៈ ដូចជាដំរីដ៏ប្រសើរ កាត់ផ្តាច់នូវទន្លីង ។ ឱ ! ដំណើរដែលខ្ញុំមក ក្នុងសំណាក់នៃព្រះពុទ្ធរបស់ខ្ញុំ ជាដំណើរល្អហ្ន៎ វិជ្ជា ៣ ខ្ញុំបានដល់តាមលំដាប់ហើយ សាសនារបស់ព្រះពុទ្ធ ខ្ញុំក៏បានធ្វើរួចហើយ ។

បដិសម្ភិទា ចតស្សោ វិមោក្ខាបិ ច អដ្ឋិមេ
ឆឡភិញ្ញា សច្ឆិកតា កតំ ពុទ្ធស្ស សាសនន្តិ ។

ឥត្ថំ សុទំ អាយស្មា សត្តកទម្ពបុប្ផិយោ ថេរោ
ឥមា គាថាយោ អភាសិត្ថាតិ ។

សត្តកទម្ពបុប្ផិយត្ថេរស្ស អបទានំ សមត្តំ ។

បញ្ចមំ កោរណ្ឌបុប្ផិយត្ថេរាបទានំ

(១៨) វនកម្មិកោ បុរេ អាសឹ បិតុបេតាមហេនហំ
បសុមារេន ជីវាមិ កុសលំ មេ ន វិជ្ជតិ ។
មម អាសយសាមន្តា តិស្សោ លោកគ្គនាយកោ
បទានិ តីណិ ទស្សេសិ អនុកម្បាយ ចក្ខុមា ។
អក្កន្តេ ច បទេ ទិស្វា តិស្សនាមស្ស សត្ថុនោ
ហដ្ឋោ ហដ្ឋេន ចិត្តេន បទេ ចិត្តំ បសាទយឹ ។

បដិសម្ភិទា ៤ វិមោក្ខ ៨ និងអភិញ្ញា ៦ នេះ ខ្ញុំបានធ្វើឲ្យជាក់ច្បាស់ហើយ ទាំងសាសនា របស់ព្រះពុទ្ធ ខ្ញុំក៏បានប្រតិបត្តិហើយ ។

បានឮថា ព្រះសត្តកទម្មបុប្ផិយត្ថេរ មានអាយុ បានសម្តែងនូវគាថាទាំងនេះ ដោយប្រការដូច្នេះ ។

ចប់ សត្តកទម្មបុប្ផិយត្ថេរាបទាន ។

កោរណ្ឌបុប្ផិយត្ថេរាបទាន ទី ៥

[១៥] កាលកពមុន ខ្ញុំកើតជាបុរសអ្នកធ្វើការងារក្នុងព្រៃ ជាមួយនឹងបិតានិងជីតាខ្ញុំ ខ្ញុំរស់នៅដោយការសម្លាប់សត្វ ឯកុសលរបស់ខ្ញុំមិនមានឡើយ ។ ព្រះលោកនាយកដ៏ប្រសើរ ព្រះនាមតិស្សៈ ព្រះអង្គមានបញ្ញាចក្ខុ គង់នៅជិតលំនៅរបស់ខ្ញុំ ទ្រង់សម្តែងស្នាមព្រះបាទបីអន្លើ ដោយសេចក្តីអនុគ្រោះ ។ ខ្ញុំឃើញស្នាមព្រះបាទា នៃព្រះសាស្តា ព្រះនាមតិស្សៈ ដែលទ្រង់ជាន់ទុកហើយ ក៏មានចិត្តត្រេក-អររីករាយ បានញុំាងចិត្តឲ្យជ្រះថ្លា ចំពោះស្នាមព្រះបាទា ។

បញ្ចមំ កោរណ្ឌបុប្ផិយត្ថេរាបទានំ

កោរណ្ឌំ បុប្ផិតំ ទិស្វា   បាទបំ ធរណីរុហំ
សកោដិកំ(១) គហេត្វាន   បទសេដ្ឋំ(២) អបូជយិំ ។
តេន កម្មេន សុកតេន   ចេតនាបណិធីហិ ច
ជហិត្វា មានុសំ ទេហំ   តាវតិំសំ អគច្ឆហំ ។
យំ យំ យោនូបបជ្ជាមិ   ទេវត្តំ អថ មានុសំ
កោរណ្ឌវណ្ណកោ ហោមិ   សប្បភាសោ ភវាមហំ ។
ឯកនវុតេ ឥតោ កប្បេ   យំ កម្មមករិំ តទា
ទុគ្គតិំ នាភិជានាមិ   បទបូជាយិទំ ផលំ ។
កិលេសា ឈាបិតា មយ្ហំ   ភវា សព្វេ សមូហតា
នាគោវ ពន្ធនំ ឆេត្វា   វិហរាមិ អនាសវោ ។
ស្វាគតំ វត មេ អាសិ   មម ពុទ្ធស្ស សន្តិកេ
តិស្សោ វិជ្ជា អនុប្បត្តា   កតំ ពុទ្ធស្ស សាសនំ ។

---

១ ឱ. សកោដកំ ។ ម. សកោសកំ ។ ២ ឱ. បទសេដ្ឋេ ។

កោរណ្ឌបុប្ផិយត្ថេរាបទាន ទី ៨

ខ្ញុំឃើញដើមល្ហុងខ្វែរមានផ្ការីក ជាឈើដុះលើផែនដីហើយ ក៏កាន់យកផ្កាព្រមទាំងសណ្ដាន់ បូជាចំពោះស្នាមព្រះបាទដ៏ប្រសើរ ។ ដោយអំពើដែលខ្ញុំធ្វើល្អនោះផង ដោយការតំកល់ចេតនានោះផង ខ្ញុំលុះលះបង់រាងកាយជារបស់មនុស្ស ក៏បានទៅកើតឯឋានតាវត្តិង្ស ។ ខ្ញុំទៅយកកំណើតណា ៗ ទោះជាទេវតា ឬជាមនុស្ស ខ្ញុំតែងមានសម្បុរព្រមទាំងរស្មីដូចល្ហុងខ្វែរ ។ ក្នុងកប្បទី ៩២ អំពីកប្បនេះ ព្រោះហេតុដែលខ្ញុំបានធ្វើអំពើល្អ ក្នុងកាលនោះ ខ្ញុំមិនដែលស្គាល់ទុគ្គតិ នេះជាផលនៃការបូជាស្នាមព្រះបាទ ។ កិលេសទាំងឡាយខ្ញុំដុតបំផ្លាញហើយ ភពទាំងអស់ ខ្ញុំគាស់រំលើងចោលហើយ ខ្ញុំជាបុគ្គលមិនមានអាសវៈ ដូចជាដំរីដ៏ប្រសើរ កាត់ផ្ដាច់នូវទន្លីង ។ ឱ ! ដំណើរដែលខ្ញុំមក ក្នុងសំណាក់នៃព្រះពុទ្ធរបស់ខ្ញុំ ជាដំណើរល្អហ្ន៎ វិជ្ជា ៣ ខ្ញុំបានដល់តាមលំដាប់ហើយ សាសនា របស់ព្រះពុទ្ធ ខ្ញុំក៏បានធ្វើរួចហើយ ។

បដិសម្ភិទា ចតស្សោ វិមោក្ខាបិច អដ្ឋិមេ
ឆឡភិញ្ញា សច្ឆិកតា កតំ ពុទ្ធស្ស សាសនន្តិ ។

ឥត្ថំ សុទំ អាយស្មា កោរណ្ឌបុប្ផិយោ ថេរោ
ឥមា គាថាយោ អភាសិត្ថាតិ ។

កោរណ្ឌបុប្ផិយត្ថេរស្ស អបទានំ សមត្តំ ។

ឆដ្ឋំ ឃតមណ្ឌទាយកត្ថេរាបទានំ

(១៦) សុចិន្តិតំ ភគវន្តំ លោកជេដ្ឋំ នរាសភំ
ឧបវិដ្ឋំ មហារញ្ញំ វាតាពាធេន បីឡិតំ ។
ទិស្វា ចិត្តំ បសាទេត្វា ឃតមណ្ឌំ ឧបានយឹ
កតត្តា អបចិតត្តា ច(១) គង្គា ភាគីរសី អយំ(២) ។

---

១ ឱ. អាចិតត្តា ។ ម. ភាវិតត្តា ។ ២ ឱ. ភាគីរសីវយំ ។

បដិសម្ភិទា ៤ វិមោក្ខ ៨ និងអភិញ្ញា ៦ នេះ ខ្ញុំបានធ្វើឲ្យជាក់ច្បាស់ហើយ ទាំងសាសនា របស់ព្រះពុទ្ធ ខ្ញុំក៏បានប្រតិបត្តិហើយ ។

បានឮថា ព្រះកោរណ្ឌបុប្ផិយត្ថេរ មានអាយុ បានសម្តែងនូវគាថាទាំងនេះ ដោយប្រការដូច្នេះ ។

ចប់ កោរណ្ឌបុប្ផិយត្ថេរាបទាន ។

ឃដមណ្ឌទាយកត្ថេរាបទាន ទី ៦

(១៦) ខ្ញុំបានឃើញ នូវព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់មានព្រះតម្រិះល្អ ព្រះអង្គជាច្បងក្នុងលោក ប្រសើរជាងពួកនរៈ ដែលស្តេចចូលទៅកាន់កន្លែងព្រៃធំ ហើយត្រូវអាពាធកើតអំពីខ្យល់បៀតបៀន ។ លុះខ្ញុំឃើញហើយ ក៏ធ្វើចិត្តឲ្យជ្រះថ្លា បានថ្វាយទឹកដោះថ្លា ព្រោះកុសលកម្មដែលខ្ញុំធ្វើល្អនោះផង ព្រោះសេចក្តីកោតក្រែងនោះផង ទន្លេគង្គាឈ្មោះភាគីរសីនេះ

ឆដ្ឋំ យវមណ្ឌទាយកត្ថេរាបទានំ

មហាសមុទ្ទា ចត្តារោ   យដិ សប្បជ្ជរេ មម
អយញ្ច បឋវី យោក   អប្បមាណា អសង្ខយា ។
មម សង្កប្បមញ្ញាយ   ភវតេ មនុសក្ខក
ចតុទ្ទិសា(1) ឥមេ រុក្ខា   ថាទថា ធរណីរុហា ។
មម សង្កប្បមញ្ញាយ   កប្បរុក្ខា ភវន្តិ តេ
បញ្ញាសក្ខត្តុំ ទេវិន្ទោ   ទេវរជ្ជមការយឹ ។
ឯកបញ្ញាសក្ខត្តុញ្ច   ចក្កវត្តិ អហោសហំ
បទេសរជ្ជំ វិបុលំ   គណនាតោ អសង្ខិយំ ។
ចតុន្នវុតេ ឥតោ កប្បេ   យំ ទានមទទឹ តទា
ទុគ្គតឹ នាភិជានាមិ   យវមណ្ឌស្សិទំ ផលំ ។
កិលេសា ឈាបិតា មយ្ហំ   ភវា សព្វេ សមូហតា
នាគោវ ពន្ធនំ ឆេត្វា   វិហរាមិ អនាសវោ ។

---

១ ឱ. ម. ចតុទ្ទីបា ។

ឃដមណ្ឌទាយកត្ថេរបទាន ទី ៦

និងមហាសមុទ្រទាំង ៤ ក៏ញុំាងទឹកដោះ ឲ្យសម្រេចដល់ខ្ញុំ មួយទៀត ផែនដីជាសការៈដ៏ធំនេះ ប្រមាណមិនបាន រាប់មិនអស់ ក៏កើតទៅជាទឹកឃ្មុំនិងស្ករក្រោម ព្រោះដឹងតម្រិះរបស់ខ្ញុំ ។ ដើមឈើទាំងឡាយនេះ ជាឈើដុះលើផែនដីដែលឋិតនៅក្នុងទិសទាំង ៤ ឈើទាំងនោះ ក៏កើតទៅជាដើមកល្បព្រឹក្ស ព្រោះដឹងតម្រិះរបស់ខ្ញុំ ។ ខ្ញុំបានកើតជាព្រះឥន្ទ្រសោយរាជ្យជាស្តេចទេវតា អស់ ៥០ ដង ។ បានជាស្តេចចក្រពត្តិ ៥១ ដង បានសោយបទេសរាជ្យ ដ៏ធំទូលាយរាប់ជាតិមិនអស់ ។ ក្នុងកប្បទី ៩៤ អំពីកប្បនេះ ព្រោះហេតុដែលខ្ញុំបានថ្វាយទាន ក្នុងកាលនោះ ខ្ញុំមិនដែលស្គាល់ទុគ្គតិ នេះជាផលនៃទឹកដោះថ្លា ។ កិលេសទាំងឡាយ ខ្ញុំដុតបំផ្លាញហើយ ភពទាំងអស់ ខ្ញុំគាស់រំលើងចោលហើយ ខ្ញុំជាអ្នកមិនមានអាសវៈ ដូចដំរីដ៏ប្រសើរកាត់ផ្តាច់ទន្ទឹង ។

ស្វាគតំ វត មេ អាសិ មម ពុទ្ធស្ស សន្តិកេ
តិស្សោ វិជ្ជា អនុប្បត្តា កតំ ពុទ្ធស្ស សាសនំ
បដិសម្ភិទា ចតស្សោ វិមោក្ខាបិច អដ្ឋិមេ
ឆឡភិញ្ញា សច្ឆិកតា កតំ ពុទ្ធស្ស សាសនន្តិ ។

ឥត្ថំ សុទំ អាយស្មា ឃដមណ្ឌទាយកោ ថេរោ ឥមា គាថាយោ អភាសិត្ថាតិ ។

ឃដមណ្ឌទាយកត្ថេរស្ស អបទានំ សមត្តំ ។

សត្តមំ ឯកធម្មស្សវនីយត្ថេរាបទានំ

(១៧) បទុមុត្តរោ នាម ជិនោ សព្វធម្មាន បារគូ
ចតុសច្ចំ បកាសេន្តោ សន្តារេសិ ពហុំ ជនំ ។
អហំ តេន សមយេន ជដិលោ ឧគ្គតាបនោ
ធុនន្តោ វាកចីរានិ គច្ឆាមិ អម្ពរេ តទា ។
ពុទ្ធសេដ្ឋស្ស ឧបរិ គន្តុំ ន វិសហាមហំ
បក្ខីវ សេលមាសជ្ជ គមនំ ន លភាមហំ ។

ឱ ! ដំណើរដែលខ្ញុំមក ក្នុងសំណាក់នៃព្រះពុទ្ធរបស់ខ្ញុំ ជាដំណើរល្អហ្ន៎ វិជ្ជា ៣ ខ្ញុំបានដល់មានលំដាប់ហើយ សាសនារបស់ព្រះពុទ្ធ ខ្ញុំក៏បានធ្វើហើយ ។ បដិសម្ភិទា ៤ វិមោក្ខ ៨ និងអភិញ្ញា ៦ នេះ ខ្ញុំបានធ្វើឲ្យជាក់ច្បាស់ហើយ តាំងសាសនា របស់ព្រះពុទ្ធ ខ្ញុំក៏បានប្រតិបត្តិហើយ ។

បានឮថា ព្រះយជមណ្ឌទាយកត្ថេរ មានអាយុ បានសម្តែងនូវគាថាទាំងនេះ ដោយប្រការដូច្នេះ ។

ចប់ យជមណ្ឌទាយកត្ថេរាបទាន ។

ឯកធម្មស្សវនីយត្ថេរាបទាន ទី ៧

(១៧) ព្រះជិនស្រី ព្រះនាមបទុមុត្តរៈ ទ្រង់ដល់នូវត្រើយ នៃធម៌ទាំងពួង ទ្រង់ប្រកាសនូវសច្ចៈទាំង ៤ បានញុំាងជនច្រើនឲ្យឆ្លងទុក្ខហើយ ។ សម័យនោះ ខ្ញុំជាជដិល មានតបធម៌ដ៏ខ្ពង់ខ្ពស់ រលាស់នូវចីវរសំបកឈើ ហើយហោះទៅឰដ៏អាកាស ក្នុងកាលនោះ ។ ខ្ញុំមិនហ៊ាន ហោះទៅខាងលើព្រះពុទ្ធ ដ៏ប្រសើរឡើយ ខ្ញុំមិនបាននូវដំណើរទៅមុខ ប្រៀបដូចសត្វស្លាបដែលទើសទាក់នឹងភ្នំ ។

សត្តមំ ឯកធម្មស្សវនីយត្ថេរាបទានំ

ឧទកេ វោបយិត្វាន(១) ឃរំ គច្ឆាមិ អន្តរេ
ន មេ ឥទំ ភូតបុព្វំ ឥរិយាបថវិកោបនំ ។
ហន្ទមេតំ គវេសិស្សំ អបេវត្ថំ លភេយ្យហំ
ឱរោហន្តោ អន្តលិក្ខា សទ្ទមស្សោសិ សត្ថុនោ ។
សរេន រជនីយេន សវនីយេន វគ្គុនា
អនិច្ចតំ កថេន្តស្ស តញ្ញេវ ឧគ្គហឹ តទា ។
អនិច្ចសញ្ញមុគ្គយ្ហ(២) អគមាសឹ មមស្សមំ
យាវតាយុំ វសិត្វាន តត្ថ កាលំ កតោ អហំ ។
ចរិមេ វត្តមានម្ហិ សទ្ធម្មស្សវនំ សរឹ
តេន កម្មេន សុកតេន ចេតនាបណិធីហិ ច ។
ជហិត្វា មានុសំ ទេហំ តាវត្តឹសំ អគច្ឆហំ
តឹសកប្បសហស្សានិ ទេវលោកេ រមឹ អហំ ។

---

១ ឱ. វោមិសិត្វាន ។ ម. វោក្កមិត្វាន ។ ២ ឱ. អនិច្ចសញ្ញំ ឧគ្គយ្ហ ។ ម. អនិច្ចសញ្ញំ បគ្គយ្ហ ។

ឯកធម្មស្សវនីយត្ថេរាបទាន ទី ៧

កាលបើយ៉ាងនេះ ខ្ញុំចុះទៅក្នុងទឹក ហើយហោះទៅឰដ៏អាកាសទៀត (តែខ្ញុំទៅមុខមិនរួច) ការញុំាងឥរិយាបថឲ្យកម្រើកបែបនេះ ខ្ញុំមិនធ្លាប់មានទេ ៗ (ខ្ញុំគិតថា) ធ្វើដូចម្ដេចហ្ន៎ អាត្មាអញ នឹងបានដឹងហេតុការណ៍នេះអេះ បើដូច្នោះ មានតែអាត្មាអញ នឹងស្វែងរក នូវហេតុការណ៍នោះ ៗ ខ្ញុំក៏ចុះអំពីអាកាស បានឮនូវសំឡេងនៃព្រះសាស្ដា ដែលកំពុងសម្ដែងនូវអនិច្ចតាធម៌ ដោយសំឡេងដ៏ពីរោះ គួររីករាយ គួរស្ដាប់ ខ្ញុំក៏ចងចាំអនិច្ចតាធម៌នោះ ក្នុងកាលនោះ ៗ លុះខ្ញុំចងចាំនូវអនិច្ចសញ្ញាហើយ ក៏បានទៅឯអាស្រមរបស់ខ្ញុំវិញ ខ្ញុំនៅទីនោះដរាបលុះអស់អាយុ ហើយធ្វើមរណកាលក្នុងអាស្រមនោះ ៗ កាលកពខាងក្រោយ កំពុងប្រព្រឹត្តទៅ ខ្ញុំក៏នឹកឃើញនូវការស្ដាប់ព្រះសទ្ធម្ម ព្រោះអំពើដែលខ្ញុំធ្វើល្អនោះផង ព្រោះការតាំងទុកនូវចេតនានោះផង ៗ ខ្ញុំលះបង់រាងកាយជារបស់មនុស្សហើយ ក៏បានទៅកើត ក្នុងឋានតាវត្តិង្ស ខ្ញុំត្រេកអរក្នុងទេវលោក អស់ ៣ ម៉ឺនកប្ប ៗ

ឯកបញ្ញាសក្ខត្តុញ្ច ទេវរជ្ជមការយឹ
ឯកត្តឹសតិក្ខត្តុញ្ច ចក្កវត្តិ អហោសហំ ។
បទេសរជ្ជំ វិបុលំ គណនាតោ អសង្ខិយំ
អនុភោមិ សកំ បុញ្ញំ សុខិតោហំ ភវាភវេ ។
អនុស្សរាមិ តំ សញ្ញំ សំសរន្តោ ភវាភវេ
ន កោដិបិហំ វិជ្ឈាមិ(១) និព្វានំ អច្ចុតំ បទំ ។
បិតុ គេហេ និសីទិត្វា សមណោ ភាវិតិន្ទ្រិយោ
គាថំ ស(២) បរិទីបេន្តោ អនិច្ចំ ឥត្ថុទាហរិ(៣) ។
អនិច្ចា វត សង្ខារា ឧប្បាទវយធម្មិនោ
ឧប្បជ្ជិត្វា និរុជ្ឈន្តិ តេសំ វូបសមោ សុខោ ។
សហ គាថំ សុណិត្វាន សព្វសញ្ញំ អនុស្សរឹ(៤)
ឯកាសនេ និសីទិត្វា អរហត្តមបាបុណឹ ។

---

១ ឱ. ន កោដិបដិវិជ្ឈាមិ ។ ម. ន កោបិ បដិវិជ្ឈាមិ ។ ២ ឱ. កថាយ ។ ៣ ឱ. វត្ថុទាហរិ ។ ៤ ឱ. ម បុព្វសញ្ញមនុស្សរឹ ។

ខ្ញុំបានសោយទេវរាជ្យ ជាស្តេចនៃពួកទេវតា អស់ ៨១ ដង បានជាស្តេចចក្រពត្តិ អស់ ៣១ ដង ។ បានសោយប្រទេសរាជ្យ ដ៏ធំទូលាយ រាប់ជាតិមិនអស់ ខ្ញុំបានសោយនូវបុណ្យរបស់ខ្លួន ដល់នូវសេចក្តីសុខ ក្នុងភពតូចនិងភពធំ ៗ កាលខ្ញុំអន្ទោលទៅ ក្នុងភពតូចនិងភពធំ តែងនឹកឃើញនូវសញ្ញានោះ តែមិនអាចនឹងចាក់ធ្លុះ នូវនិព្វាន ជាបទមិនឃ្លៀងឃ្លាតបាន ដោយហេតុណាមួយឡើយ ។ មានសមណៈមួយរូប មានឥន្ទ្រិយអប់រំហើយ គង់នៅក្នុងផ្ទះនៃបិតារបស់ខ្ញុំ ហើយសម្តែងនូវគាថា ពោលនូវអនិច្ចតាធម៌ក្នុងផ្ទះនោះថា ឱហ្ន៎ សង្ខារទាំងឡាយ មិនទៀងទេ មានកិរិយាកើតឡើង និងការវិនាសទៅវិញជាធម្មតា លុះកើតឡើងហើយ រមែងរលត់ទៅវិញ លុះតែការរម្ងាប់នូវសង្ខារទាំងឡាយនោះ ទើបនាំមកនូវសេចក្តីសុខ ។ ខ្ញុំបានស្តាប់ធម៌ ព្រមទាំងគាថា ហើយនឹកឃើញនូវសញ្ញាទាំងពួង អង្គុយលើអាសនៈមួយ ក៏ដល់នូវព្រះអរហត្ត ។

សត្តមំ ឯកធម្មស្សវនិយត្ថេរាបទានំ

ជាតិយា សត្តវស្សេន អរហត្តំ អបាបុណឹ
ឧបសម្បាទយិ ពុទ្ធោ ធម្មស្សវណស្សិទំ ផលំ ។

សត្តសហស្សិតោ កប្បេ យំ ធម្មំ អសុណឹ តទា
ទុគ្គតឹ នាភិជានាមិ ធម្មស្សវណស្សិទំ ផលំ ។

កិលេសា ឈាបិតា មយ្ហំ ភវា សព្វេ សមូហតា
នាគោវ ពន្ធនំ ឆេត្វា វិហរាមិ អនាសវោ ។

ស្វាគតំ វត មេ អាសិ មម ពុទ្ធស្ស សន្តិកេ
តិស្សោ វិជ្ជា អនុប្បត្តា កតំ ពុទ្ធស្ស សាសនំ ។

បដិសម្ភិទា ចតស្សោ វិមោក្ខាបិ ច អដ្ឋិមេ
ឆឡភិញ្ញា សច្ឆិកតា កតំ ពុទ្ធស្ស សាសនន្តិ ។

ឥត្ថំ សុទំ អាយស្មា ឯកធម្មស្សវណិយោ ថេរោ
ឥមា គាថាយោ អភាសិត្ថាតិ ។

ឯកធម្មស្សវនិយត្ថេរស្ស អបទានំ សមត្តំ ។

ឯកធម្មស្សវនិយត្ថេរាបទាន ទី ៧

ខ្ញុំបានដល់ព្រះអរហត្ត តាំងពីអាយុ ៧ ឆ្នាំ ព្រះសម្ពុទ្ធបាន ញ៉ាំងខ្ញុំឲ្យបានឧបសម្បទា នេះជាផលនៃការស្តាប់ព្រះធម៌ ។ កន្លងកប្បទីមួយសែន អំពីកប្បនេះ ព្រោះហេតុដែលខ្ញុំបាន ស្តាប់ធម៌ ក្នុងកាលនោះ ខ្ញុំមិនដែលស្គាល់ទុគ្គតិ នេះ ជាផលនៃការស្តាប់ធម៌ ។ កិលេសទាំងឡាយ ខ្ញុំបានដុត ចោលហើយ ភពទាំងអស់ ខ្ញុំបានគាស់រំលើងហើយ ខ្ញុំជា អ្នកមិនមានអាសវៈ ដូចជាដំរីកាត់នូវទន្ទឹង ។ ឱ! ដំណើរ ដែលខ្ញុំមកក្នុងសំណាក់ នៃព្រះពុទ្ធរបស់ខ្ញុំ ជាដំណើរល្អហ្ន៎ វិជ្ជា ៣ ខ្ញុំបានដល់ហើយ សាសនារបស់ព្រះពុទ្ធ ខ្ញុំបាន ធ្វើហើយ ។ បដិសម្ភិទា ៤ វិមោក្ខ ៨ និងអភិញ្ញា ៦ នេះ ខ្ញុំបានធ្វើឲ្យជាក់ច្បាស់ហើយ ទាំងសាសនា របស់ ព្រះពុទ្ធ ខ្ញុំក៏បានប្រតិបត្តិហើយ ។

បានឮថា ព្រះឯកធម្មស្សវនិយត្ថេរ មានអាយុ បានសំដែង នូវគាថាទាំងនេះ ដោយប្រការដូច្នេះ ។

ចប់ ឯកធម្មស្សវនិយត្ថេរាបទាន ។

អដ្ឋមំ សុបិន្តិតត្ថេរាបទានំ

(១៨) នគរេ ហំសវតិយា អហោសឹ កស្សកោ តទា

កសិកម្មេន ជីវាមិ តេន បោសេមិ ទារកេ ។

សុសម្បន្នំ តទា ខេត្តំ ធញ្ញំ មេ ផលិនំ(១) អហុ

បាកកាលេ ច សម្បត្តេ ឯវំ ចិន្តេសហំ តទា ។

ន មេច្ឆន្នំ(២) ន បតិរូបំ ជានន្តស្ស គុណាគុណំ

យោហំ សង្ឃេ អទត្វាន អគ្គំ ភុញ្ជេយ្យមន្តនា(៣) ។

សម្ពុទ្ធោ អសមោ លោកេ(៤) ទ្វត្តឹសវរលក្ខណោ

តតោ ច ភាវិតោ(៥) សង្ឃោ បុញ្ញក្ខេត្តំ អនុត្តរំ(៦) ។

តត្ថ ទស្សាមិហំ ទានំ នវសស្សំ បុរេ បុរេ

ឯវាហំ ចិន្តយិត្វាន ហដ្ឋោ បីតិកមានសោ(៧) ។

---

១ ឱ. ផលិតំ ។ ២ ឱ.ម. ឆប្បន្នំ ។ ៣ ឱ. ភុញ្ជោយ្យ មំ តទា ។ ម. ភុញ្ជេយ្យ មេ តទា ។ ៤ ឱម. អយំ ពុទ្ធោ អសមសមោ ។ ៥ ឱ ម. បភាវិតោ ។ ៦ ឱ.ម. បុញ្ញក្ខេត្តោ អនុត្តរោ ។ ៧ ឱ ម. បីណិតមានសោ ។

សុបិច្ឆិតត្ថេរាបទាន ទី ៨

(១៨) កាលនោះ ខ្ញុំជាអ្នកស្រែ នៅក្នុងនគរហង្សវតី ចិញ្ចឹមជីវិតដោយកសិកម្ម ចិញ្ចឹមនូវប្រពន្ធនិងកូន ក៏ដោយកសិកម្មនោះដែរ ។ កាលនោះ ស្រែ (របស់ខ្ញុំ) មានស្រូវបរិបូណ៌ នេះជាផលរបស់ខ្ញុំ កាលស្រូវទុំបរិបូណ៌ហើយ ក្នុងកាលណោះ ខ្ញុំគិតយ៉ាងនេះថា អាត្មាអញមិនទាន់បានឲ្យទានដ៏ប្រសើរ ចំពោះព្រះសង្ឃសោះ បរិភោគតែខ្លួនឯង (អំពើនេះ) មិនសមរម្យ មិនសមគួរដល់អាត្មាអញ ដែលជាអ្នកដឹងនូវគុណនិងទោសឡើយ ។ ព្រះសម្ពុទ្ធ មិនមានបុគ្គលស្មើក្នុងលោក ទ្រង់មានព្រះលក្ខណៈ ៣២ ដ៏ប្រសើរ ទាំងព្រះសង្ឃមានចិត្តអប់រំហើយ ជាស្រែបុណ្យ ដ៏ប្រសើរ (មានក្នុងលោកហើយ) ។ អញនឹងប្រគេន នូវសំទូងថ្មី ជាទានចំពោះព្រះភិក្ខុសង្ឃនោះមុនគេ លុះខ្ញុំគិតយ៉ាងនេះហើយ ជាអ្នករីករាយ មានចិត្តប្រកបដោយបីតិ ។

អដ្ឋមំ សុបិន្តិតត្ថេរាបទានំ

ទេវត្តោ ធញ្ញមាហរិត្វា(១) សម្ពុទ្ធំ ឧបសង្កមឹ
ឧបសង្កម្ម សម្ពុទ្ធំ លោកជេដ្ឋំ នរាសភំ ។
វន្ទិត្វា សត្ថុនោ បាទេ ឥទំ វចនមព្រវឹ
នរសស្សញ្ញុ សម្ពុទ្ធំ ឥធ ហោសិ ច តំ មុនេ(២) ។
អនុកម្បំ ឧបាទាយ អធិវាសេហិ ចក្ខុម(៣)
បទុមុត្តរោ លោកវិទូ អាហុតីនំ បដិគ្គហោ ។
មម សង្កប្បមញ្ញាយ ឥទំ វចនមព្រវិ
ចត្តារោ ច បដិបន្នា ចត្តារោ ច ផលេ ឋិតា ។
ឯស សង្ឃោ ឧជុភូតោ បញ្ញាសីលសមាហិតោ
យជន្តានំ មនុស្សានំ បុញ្ញបេក្ខាន បាណិនំ
ករោតំ(៤) ឧបធិកំ បុញ្ញំ(៥) សង្ឃេ ទិន្នំ មហប្ផលំ
តស្មឹ សង្ឃេ ច ទាតព្វំ តវ សស្សំ ភ ជតាំ ។

---

១ ម. ធញ្ញមាហិត្វា ។ ២ ឱ. អាយាគោបិប តំ មុនេ ។ ម. អាយាគោសិ ប តុំ មុនេ ។ ៣ ឱ. បក្ខុមា ។ ៤ ឱ. ករេន្តំ បធិកំ ពេញ ។ ៥ ម. ករោន្តានំ ឧបធិកំ បុញ្ញំ ។

សុបិន្តិតត្ថេរាបទាន ទី ៨

ខ្ញុំយកស្រូវ អំពីស្រែចូលទៅរកព្រះសម្ពុទ្ធ លុះចូលទៅដល់ព្រះសម្ពុទ្ធ ព្រះអង្គជាច្បងក្នុងលោក ទ្រង់ប្រសើរជាងពួកនរៈហើយ ក៏ថ្វាយបង្គំព្រះបាទានៃព្រះសាស្តា រួចក្រាបទូលថា បពិត្រព្រះមុនី សំទូងថ្មី (របស់ខ្ញុំ) បរិបូណ៌ហើយ ទាំងព្រះអង្គក៏គង់នៅក្នុងទីនេះ បពិត្រព្រះអង្គមានចក្ខុ សូមព្រះអង្គអាស្រ័យនូវសេចក្តីអនុគ្រោះ ហើយទទួលនិមន្ត ៗ ព្រះសម្ពុទ្ធ ព្រះនាមបទុមុត្តរៈ ព្រះអង្គជ្រាបច្បាស់នូវត្រៃលោក គួរទទួលនូវគ្រឿងបូជា ព្រះអង្គជ្រាបនូវសេចក្តីត្រិះរិះរបស់ខ្ញុំហើយ ទ្រង់សម្តែងនូវពាក្យនេះថា បុគ្គល ៤ ពួក កំពុងប្រតិបត្តិ បុគ្គល ៤ ពួក ឋិតនៅក្នុងផល ៗ នេះជាសង្ឃមានព្រះទ័យស្លូតត្រង់ ប្រកបដោយបញ្ញា និងសីលទាន ដែលមនុស្សទាំងឡាយអ្នកបូជា ជាសត្វប្រាថ្នាបុណ្យ កាលធ្វើនូវការសន្សំបុណ្យ បានឲ្យហើយចំពោះព្រះសង្ឃ រមែងមានផលច្រើន ឯសំទូងនៃអ្នកនេះ ដែលអ្នកគប្បីឲ្យចំពោះព្រះសង្ឃនោះ ក៏មានផលច្រើន ដូច្នោះដែរ ៗ

សង្ឃតោ ឧទ្ទិសិត្វាន ភិក្ខុ នេត្វា សកំ ឃរំ(១)
បដិយត្តំ ឃរេ សន្តំ(២) ភិក្ខុសង្ឃស្ស ទេហិ តំ ។
សង្ឃតោ ឧទ្ទិសិត្វាន ភិក្ខុ នេត្វានហំ ឃរំ
យំ ឃរេ បដិយត្តំ មេ ភិក្ខុសង្ឃស្សទាសហំ ។
តេន កម្មេន សុកតេន ចេតនាបណិធីហិ ច
ជហិត្វា មានុសំ ទេហំ តាវតឹសំ អគញ្ឆហំ ។
តត្ថ មេ សុកតំ ព្យម្ហំ សោវណ្ណំ សុបកស្សរំ(៣)
សត្តយោជនមុព្វេធំ តឹសយោជនវិត្ថតំ ។

ឯកូនវីសតិមំ ភាណវារំ ។

---

១ ឱ. ភិក្ខូ នេត្វាន សង្ឃរំ ។ ម. ភិក្ខូ នេត្វាន តំ ឃរំ ។ ២ ឱ. ឃរេត្ត ។ ៣ ឱ. ម. សប្បកស្សរំ ។

អ្នកចូរឧទ្ទិសបំពោះសង្ឃ ហើយនាំភិក្ខុទាំងឡាយ ទៅឯផ្ទះ របស់ខ្លួន រួចប្រគេននូវវត្ថុ ដែលអ្នកតាក់តែងរួចហើយ ដែលមានក្នុងផ្ទះ ដល់ភិក្ខុសង្ឃចុះ ។ ខ្ញុំក៏បានឧទ្ទិសបំពោះសង្ឃ ហើយនាំភិក្ខុទាំងឡាយទៅឯផ្ទះ វត្ថុណា ដែលខ្ញុំតាក់តែងហើយក្នុងផ្ទះ ខ្ញុំក៏ប្រគេនវត្ថុនោះ ដល់ភិក្ខុសង្ឃ ខ្ញុំលះបង់នូវកាយ ជារបស់មនុស្សហើយ ក៏ទៅកើតក្នុងឋានតាវត្តិង្ស ដោយអំពើដែលខ្ញុំ បានធ្វើល្អហើយនោះផង ដោយការតាំងទុកនូវចេតនានោះផង ។ វិមានរបស់ខ្ញុំ មានពណ៌ល្អ មានរស្មីភ្លឺផ្លេក ដែលបុញ្ញកម្មតាក់តែងហើយ ក្នុងទេវលោកនោះ ជាវិមានមានកំពស់ ៦០ យោជន៍ មានទំហំ ៣០ យោជន៍ ។

ចប់ ភាណវារៈ ទី ១៩ ។

អដ្ឋមំ សុចិន្តិតត្ថេរាបទានំ

អាកិណ្ណំ ភវនំ មយ្ហំ នារីគណសមាកុលំ
តត្ថ ភុត្វា បិវិត្វា ច វសាមិ តិទសេ អហំ ។
សតានំ តឹសក្ខត្តុំ(១) ច ទេវរជ្ជមការយឹ
សតានំ បញ្ចក្ខត្តុញ្ច ទេវរជ្ជមការយឹ(២) ។
សតានំ បញ្ចក្ខត្តុញ្ច ចក្កវត្តិ អហោសហំ
បទេសរជ្ជំ វិបុលំ គណនាតោ អសង្ខិយំ ។
ភវាភវេ សំសរន្តោ លភាមិ អមិតំ ធនំ
ភោគេ មេ ឩនតា នត្ថិ នវសស្សស្សិទំ ផលំ ។
ហត្ថិយានំ អស្សយានំ សិវិកំ សន្ទមានិកំ
លភាមិ សព្វមេវេតំ នវសស្សស្សិទំ ផលំ ។
នវវត្ថំ នវផលំ នវគ្គរសភោជនំ
លភាមិ សព្វមេវេតំ នវសស្សស្សិទំ ផលំ ។
កោសេយ្យំ កម្ពលិយានិ ខោមកប្បាសិកានិ ច
លភាមិ សព្វមេវេតំ នវសស្សស្សិទំ ផលំ ។

---

១ ឱ.ម. តីណិក្ខត្តុញ្ច ។ ២ ឱ.ម. សតានំ បញ្ចក្ខត្តុញ្ច ទេវរជ្ជមការយឹ ឥមេ បាឋា នត្ថិ ។

សុចិន្តិតត្ថេរាបទាន ទី ៨

លំនៅរបស់ខ្ញុំដេរដាសកុះករដោយពួកនារី ខ្ញុំបរិភោគផង ផឹកផង នៅក្នុងឋានទេវតានោះ ។ ខ្ញុំបានសោយទេវរាជ្យ ជាស្តេចនៃទេវតា អស់ ៣.០០០ ដង បានជាស្តេចចក្រពត្តិ អស់ ៤០០ ដង បានសោយប្រទេសរាជ្យដ៏ធំទូលាយ រាប់ជាតិមិនអស់ ។ ខ្ញុំកាលអន្ទោលទៅក្នុងភពតូចភពធំ រមែងបាននូវទ្រព្យរាប់មិនអស់ ខ្ញុំមិនមានការខ្វះខាត ដោយភោគៈទាំងឡាយឡើយ នេះជាផលនៃសំទូងថ្មី ។ ខ្ញុំបាននូវវត្ថុគ្រប់មុខនេះ គឺ យានដំរី យានសេះ គ្រែស្នែង រថទ្រង់គ្រឿង នេះជាផលនៃសំទូងថ្មី ។ ខ្ញុំបាននូវវត្ថុគ្រប់មុខនេះ គឺ សំពត់ថ្មី ផ្លែឈើថ្មី និងភោជនថ្មីមានឱជារសដ៏លើសលុប នេះជាផលនៃសំទូងថ្មី ។ ខ្ញុំបាននូវវត្ថុគ្រប់មុខនេះ គឺ សំពត់សូត្រ សំពត់កម្ពល សំពត់សម្បកឈើ និងសំពត់ធ្វើដោយកប្បាស នេះជាផលនៃសំទូងថ្មី ។

ទាសីគណំ ទាសគណំ នារិយោ សមលង្កតា
លភាមិ សព្វមេវេតំ ធម្មស្សវស្សិទំ ផលំ ។
ន មំ សីតំ វា ឧណ្ហំ វា បរិឡាហោ ន វិជ្ជតិ
អថោ ចេតសិកំ ទុក្ខំ ហទយេ មេ ន វិជ្ជតិ ។
ឥមំ ខាទ ឥមំ ភុញ្ជ ឥមម្ហិ សយនេ សយ
លភាមិ សព្វមេវេតំ ធម្មស្សវស្សិទំ ផលំ ។
អយំ បច្ឆិមកោ ទានិ ចរិមោ វត្តតេ ភវោ
អជ្ជាបិ ទេយ្យធម្មោ មេ មមំ តោសេតិ សព្វទា ។
ធម្មស្សវំ ទទិត្វាន សង្ឃេ គណវុត្តមេ
អដ្ឋានិសំសេ អនុភោមិ កម្មានុច្ឆវិកេ មម ។
វណ្ណវា យសវា ហោមិ មហាភោគោ អនីតិកោ
មហាភក្ខោ សទា ហោមិ អភេជ្ជបរិសោ សទា ។

ខ្ញុំបាននូវវត្តគ្រប់មុខនេះ គឺ ពួកខ្ញុំស្រី ពួកខ្ញុំប្រុស និងពួក នារីរូបឆើត មានខ្លួនតាក់តែងល្អហើយ នេះជាផលនៃសំ-ទូងធ្វី ។ ខ្ញុំមិនមានសម្ផ័ស្សត្រជាក់និងក្តៅ ប៉ះពាល់ឡើយ ទាំងមិនមានសេចក្តីក្តៅក្រហល់ក្រហាយ ម្យ៉ាងទៀត ទុក្ខ ប្រព្រឹត្តទៅក្នុងចិត្ត មិនមានក្នុងហឫទ័យរបស់ខ្ញុំឡើយ ។ ខ្ញុំ បាននូវពាក្យពីរោះ ទាំងអស់នេះថា សូមអ្នកពិសានូវវត្តនេះ សូមអ្នកបរិភោគនូវវត្តនេះ សូមអ្នកសម្រាន្ត លើទីសយនៈ នេះ នេះជាផលនៃសំទូងធ្វី ។ នេះកងកាយខាងក្រោយ បំផុត ឥឡូវនេះ កពខាងក្រោយកំពុងប្រព្រឹត្តទៅ ក្នុងថ្ងៃ នេះ ទេយ្យធម៌របស់ខ្ញុំ តែងញុំាងខ្ញុំ ឲ្យត្រេកអរសព្វ ៗ កាល ។ ខ្ញុំបានឲ្យសំទូងធ្វី ចំពោះព្រះសង្ឃ ជាគណៈដ៏ ប្រសើរឧត្តម ហើយបាននូវអានិសង្ស ៨ ដ៏សមគួរដល់កម្ម របស់ខ្ញុំ គឺ ខ្ញុំជាអ្នកមានសម្បុរល្អ ១ មានយស ១ មាន ភោគៈច្រើនមិនមានអន្តរាយ ១ មានបំណីច្រើន សព្វ ៗ កាល ១ មានបរិស័ទមិនបែកខ្ញែក សព្វ ៗ កាល ១ ។

អដ្ឋមំ សុចិន្តិតត្ថេរាបទានំ

សព្វេ មំ អបចាយន្តិ យេកេចិ បឋវិស្សិតា
ទេយ្យធម្មោ ច យោ កោចិ ពុរេ ពុរេ លភាមហំ ។
ភិក្ខុសង្ឃស្ស វា មជ្ឈេ ពុទ្ធសេដ្ឋស្ស សម្មុខា
សព្វេបិ សមតិក្កម្ម ទេន្តិ មមេវ ទាយកា ។
បឋមំ នវសស្សញ្ហិ ទត្វា សង្ឃេ គណុត្តមេ
ឥមានិសំសេ អនុភោមិ នវសស្សស្សិទំ ផលំ ។
សតសហស្សេ ឥតោ កប្បេ យំ ទានមទទឹ តទា
ទុគ្គតឹ នាភិជានាមិ នវសស្សស្សិទំ ផលំ ។
កិលេសា ឈាបិតា មយ្ហំ ភវា សព្វេ សមូហតា
នាគោវ ពន្ធនំ ឆេត្វា វិហរាមិ អនាសវោ ។
ស្វាគតំ វត មេ អាសិ មម ពុទ្ធស្ស សន្តិកេ
តិស្សោ វិជ្ជា អនុប្បត្តា កតំ ពុទ្ធស្ស សាសនំ ។

សុបិន្តិតត្ថេរាបទាន ទី ៨

ជនទាំងឡាយណាមួយ ដែលអាស្រ័យនៅលើផែនដី ជនទាំងនោះ តែងគោរពកោតក្រែងខ្ញុំ ១ ទេយ្យធម៌ណាមួយ (មាន) ខ្ញុំតែងបាន (នូវទេយ្យធម៌នោះ) មុនៗ គេ ១ ។ ទាយកទាំងឡាយ តែងរំលងនូវភិក្ខុសង្ឃទាំងអស់ ហើយឲ្យដល់ខ្ញុំតែម្នាក់ឯង ក្នុងកណ្តាលនៃភិក្ខុសង្ឃ ឬក្នុងទីចំពោះព្រះភក្ត្រនៃព្រះសម្ពុទ្ធដ៏ប្រសើរ ១ ។ ខ្ញុំឲ្យនូវសំទូងថ្មី ជាដំបូង ចំពោះព្រះសង្ឃ ជាគណៈដ៏ឧត្តម ទើបបាននូវអានិសង្សទាំងនេះ នេះជាផលនៃសំទូងថ្មី ។ ក្នុងកប្បទីមួយសែន អំពីកប្បនេះ ព្រោះហេតុដែលខ្ញុំ បានឲ្យនូវទាន ក្នុងកាលនោះ ខ្ញុំមិនដែលស្គាល់ទុគ្គតិ នេះជាផលនៃសំទូងថ្មី ។ កិលេសទាំងឡាយ ខ្ញុំដុតហើយ ភពទាំងអស់ ខ្ញុំគាស់រំលើងហើយ ខ្ញុំជាអ្នកមិនមានអាសវៈ ដូចជាដំរីកាត់នូវទន្ទីង ។ ឱ! ដំណើរដែលខ្ញុំមក ក្នុងសំណាក់នៃព្រះពុទ្ធរបស់ខ្ញុំ ជាដំណើរល្អហ្ន៎ វិជ្ជា ៣ ខ្ញុំបានដល់ហើយ សាសនារបស់ព្រះពុទ្ធ ខ្ញុំក៏បានធ្វើហើយ ។

បដិសម្ភិទា ចតស្សោ វិមោក្ខាបិច អដ្ឋិមេ
ឆឡភិញ្ញា សច្ឆិកតា កតំ ពុទ្ធស្ស សាសនន្តិ ។

ឥត្ថំ សុទំ អាយស្មា សុចិន្តិតោ ថេរោ ឥមា គាថាយោ អភាសិត្ថាតិ ។

សុចិន្តិតត្ថេរស្ស អបទានំ សមត្តំ ។

ទសមំ សោណ្ណកឹកណិយត្ថេរាបទានំ

(១៩) សទ្ធាយ អភិនិក្ខម្ម បព្វជឹ អនគារិយំ
វាកចីរធរោ អាសិំ តបោកម្មមបស្សិតោ ។
អត្ថទស្សី តុ ភគវា លោកជេដ្ឋោ នរាសភោ
ឧប្បជ្ជិ តម្ហិ សមយេ តារយន្តោ មហាជនំ ។
ពលញ្ច វត មេ ខីណំ ព្យាធិនា បរមេនហំ
ពុទ្ធសេដ្ឋំ សរិត្វាន បុឡិនេ ថូបមុត្តមំ ។
ការិត្វា ហដ្ឋចិត្តោហំ សហាសេន(១) សមោកិរឹ
សោណ្ណកឹកណិបុប្ផានិ ឧទគ្គមនសោ អហំ ។

---

១ ម. បសាទេន ។

បដិសម្ភិទា ៤ វិមោក្ខ ៨ និងអភិញ្ញា ៦ នេះ ខ្ញុំបានធ្វើឲ្យជាក់ច្បាស់ហើយ តាំងសាសនា របស់ព្រះពុទ្ធ ខ្ញុំក៏បានប្រតិបត្តិហើយ ។

បានឮថា ព្រះសុបិច្ចិតត្ថេរ មានអាយុ បានសម្តែងនូវគាថាទាំងនេះ ដោយប្រការដូច្នេះ ។

ចប់ សុបិច្ចិតត្ថេរាបទាន ។

សោណ្ណកឹកណិយត្ថេរាបទាន ទី ៩

[១៩] ខ្ញុំចេញទៅកាន់ផ្នួស ដោយសទ្ធា ទ្រទ្រង់ចីវរសម្បកឈើ ពឹងផ្អែកនូវតបោកម្ម ។ ក្នុងសម័យនោះព្រះមានព្រះភាគ ព្រះនាមអត្ថទស្សី ជាច្បងក្នុងលោកប្រសើរជាងនរៈ បានត្រាស់ឡើង ហើយចំឡងនូវមហាជន ។ កំឡាំងរបស់ខ្ញុំអស់ហើយ ដោយសារព្យាធិយ៉ាងធ្ងន់ ខ្ញុំរលឹកនូវព្រះសម្ពុទ្ធដ៏ប្រសើរ ហើយធ្វើព្រះស្តូបដ៏ឧត្តម លើផ្នូកខ្សាច់ ។ ខ្ញុំមានចិត្តរីករាយ មានចិត្តខ្ពង់ខ្ពស់ មានសេចក្តីជ្រះថ្លា បានរោយរាយនូវផ្កាកណ្តឹងមាសទាំងឡាយ ។

នវមំ សោណ្ណកឹកណិយត្ថេរបទានំ

សម្មុខា វិយ សម្ពុទ្ធំ ថូបំ បរិចរឹ អហំ
តេន ចេតោបសាទេន អត្ថទស្សិស្ស តាទិនោ ។
ទេវលោកំ គតោ សន្តោ លភាមិ វិបុលំ សុខំ
សុវណ្ណវណ្ណា តត្ថាសិ(១) ពុទ្ធបូជាយិទំ ផលំ ។
អសីតិកោដិយោ មយ្ហំ នារិយោ សមលង្កតា
សទា មយ្ហំ ឧបដ្ឋន្តិ ពុទ្ធបូជាយិទំ ផលំ ។
សដ្ឋិ តុរិយសហស្សានិ ភេរិយោ បណវាបិ ច
សង្ខា ច ទេណ្ឌិមា តត្ថ វគ្គូ វជ្ជន្តិ ទុន្ទុភិ(២) ។
ចុល្លាសីតិសហស្សានិ ហត្ថិយោ(៣) សមលង្កតា
តិធប្បភិន្នា មាតង្គា(៤) កុញ្ជរា សដ្ឋិហាយនា ។
ហេមជាលាភិសញ្ឆន្នា ឧបដ្ឋានំ ករោន្តិ មេ
ពលកាយេ គជេ ចេវ ឩនតា មេ ន វិជ្ជតិ ។
សោណ្ណកឹកណិបុប្ផានំ វិបាកំ អនុភោមិហំ
អដ្ឋបញ្ញាសក្ខត្តុំ ច ទេវរជ្ជមការយឹ ។

---

១ ម. អដ្ឋាសិ ។ ២ ឧ. វគ្គុ វទតិ ទុន្ទុភិ ។ ម. វគ្គូ នទន្តិ ទុន្ទុភី ។ ៣ ឱ. ហត្ថិនោ ។ ៤ ម. តិធាបភិន្នមាតង្គា ។

សោណ្ណកឹកណិយត្ថេរាបទាន ទី ៩

ខ្ញុំបម្រើនូវព្រះស្តូប នៃព្រះមានព្រះភាគ ព្រះនាមអត្ថទស្សី ព្រះអង្គមិនញាប់ញ័រដោយលោកធម៌ ដោយចិត្តជ្រះថ្លានោះ ដូចជាបម្រើព្រះសម្ពុទ្ធ ក្នុងទីចំពោះព្រះភក្ត្រ ។ កាលខ្ញុំទៅកើតក្នុងទេវលោក រមែងបាននូវសេចក្តីសុខដ៏ធំទូលាយ ជាអ្នកមានសម្បុរដូចមាស ក្នុងទេវលោកនោះ នេះជាផលនៃពុទ្ធបូជា ។ នារីទាំងឡាយរបស់ខ្ញុំ ៨០ កោដិ មានខ្លួនតាក់តែងល្អ ៗ បម្រើខ្ញុំសព្វ ៗ កាល នេះជាផលនៃពុទ្ធបូជា ។ តូរ្យតន្ត្រិយ ៦ ហ្មឺន ស្គរ នោត ស័ង្ខ សំភោរ និងស្គរធំ មានសំឡេងពីរោះប្រគំក្នុងទីនោះ ។ ដំរីទាំងឡាយ ៨ ហ្មឺន ៤ ពាន់ប្រដាប់តាក់តែងល្អ ដំរីមាតង្គៈទាំងឡាយចុះប្រេង បីអន្លើ អាយុ ៦០ ឆ្នាំទើបថយកំឡាំង ដ៏ដេរដាសដោយបណ្តាញមាស ធ្វើនូវការបម្រើខ្ញុំ ខ្ញុំមិនមានការខ្វះខាតពួកពល ក្នុងកពឡើយ ។ ខ្ញុំតែងទទួលផលនៃផ្កាកណ្តឹងមាស ខ្ញុំសោយរាជ្យជាស្តេចនៃទេវតា អស់ ៥៨ ដង ។

ឯកសត្តតិក្ខត្តុញ្ច ចក្កវត្តិ អហោសហំ
បទេសរជ្ជំ ឯកសតំ មហិយា ការយឹ អហំ ។
សោទានិ បត្តា អមតំ គម្ភីរំ ទុទ្ទសំ បទំ(១)
សំយោជនា បរិក្ខីណា នត្ថិទានិ បុនព្ភវោ ។
អដ្ឋារសេ កប្បសតេ យំ បុប្ផមភិរោបយឹ
ទុគ្គតឹ នាភិជានាមិ ពុទ្ធបូជាយិទំ ផលំ ។
កិលេសា ឈាបិតា មយ្ហំ ភវា សព្វេ សមូហតា
នាគោវ ពន្ធនំ ឆេត្វា វិហរាមិ អនាសវោ ។
ស្វាគតំ វត មេ អាសិ មម ពុទ្ធស្ស សន្តិកេ
តិស្សោ វិជ្ជា អនុប្បត្តា កតំ ពុទ្ធស្ស សាសនំ ។

---

១ ម. អសង្ខតំ សុទុទ្ទសំ ។

ខ្ញុំបានជាស្ដេចចក្រពត្តិ អស់ ៧១ ដង បានសោយរាជ្យលើ
ផែនដី អស់ ១០១ ដង ។ ឥឡូវនេះ ខ្ញុំបានដល់ព្រះនិព្វាន
ឈ្មោះអមតៈ ជាបទដ៏ជ្រាលជ្រៅ ដែលបុគ្គលឃើញបាន
ដោយកម្រ សំយោជនៈទាំងឡាយ (របស់ខ្ញុំ) អស់រលីង
ហើយ ឥឡូវនេះ ភពថ្មីមិនមានទៀតឡើយ ។ ក្នុងកប្ប
ទី ១.៨០០ អំពីកប្បនេះ ព្រោះហេតុដែលខ្ញុំបានបូជាផ្កាក្នុង
កាលនោះ ខ្ញុំមិនដែលស្គាល់ទុគ្គតិ នេះជាផលនៃពុទ្ធបូជា ។
កិលេសទាំងឡាយ ខ្ញុំដុតបោលអស់ហើយ ភពទាំងអស់
ខ្ញុំគាស់រំលើងចោលហើយ ខ្ញុំជាអ្នកមិនមានអាសវៈ ដូចជា
ដំរីដ៏ប្រសើរផ្ដាច់នូវទន្លីង ។ ឱ! ដំណើរដែលខ្ញុំមក ក្នុង
សំណាក់នៃព្រះពុទ្ធរបស់ខ្ញុំ ជាដំណើរល្អហ្ន៎ វិជ្ជា ៣ ខ្ញុំបាន
ដល់ហើយ សាសនា របស់ព្រះពុទ្ធ ខ្ញុំបានធ្វើហើយ ។

បដិសម្ភិទា ចតស្សោ វិមោក្ខាបិ ច អដ្ឋិមេ
ឆឡភិញ្ញា សច្ឆិកតា កតំ ពុទ្ធស្ស សាសនន្តិ ។

ឥត្ថំ សុទំ អាយស្មា សោណ្ណកឹកណិយោ ថេរោ ឥមា គាថាយោ អភាសិត្ថាតិ ។

សោណ្ណកឹកណិយត្ថេរស្ស អបទានំ សមត្តំ ។

ទសមំ សោវណ្ណកោត្ដិកត្ថេរាបទានំ

[២០] មនោភាវនិយំ ពុទ្ធំ អត្តទន្តំ សមាហិតំ
ឥរិយមានំ ព្រហ្មបថេ ចិត្តវូបសមេ រតំ ។
និតិណ្ណឱឃំ សម្ពុទ្ធំ ឈាយឹ ឈានរតំ មុនឹ
ឧបវិដ្ឋំ សមាបត្តឹ ឥន្ទ្រិយសំវរប្បហំ(១) ។

១ ឱ. ឧបវិដ្ឋំ សមាបន្នំ ឥន្ទីវរទលប្បភំ ។ ម. ឧបតិដ្ឋំ សមាបន្នំ ឥន្ទីវរទលប្បភំ ។

បដិសម្ភិទា ៤ វិមោក្ខ ៨ និងអភិញ្ញា ៦ នេះ ខ្ញុំបានធ្វើឲ្យជាក់ច្បាស់ហើយ ទាំងសាសនា របស់ព្រះពុទ្ធ ខ្ញុំក៏បានប្រតិបត្តិហើយ ។

បានឮថា ព្រះសោណ្ណកិំកណិយត្ថេរ មានអាយុ បានសម្តែងនូវគាថាទាំងនេះ ដោយប្រការដូច្នេះ ។

ចប់ សោណ្ណកិំកណិយត្ថេរាបទាន ។

សោវណ្ណកោន្តរិកត្ថេរាបទាន ទី ១០

[២០] (ខ្ញុំបានឃើញ) នូវព្រះពុទ្ធ ព្រះអង្គមានព្រះហឫទ័យអប់រំហើយ មានព្រះហឫទ័យទូន្មានហើយ មានព្រះហឫទ័យតំកល់ខ្ជាប់ខ្ជួនហើយ ទ្រង់ប្រព្រឹត្ត ត្រេកអរក្នុងការរម្ងាប់ចិត្ត ដែលជាគន្លងប្រសើរ ទ្រង់ឆ្លងនូវជំនន់ ទ្រង់ត្រាស់ដឹងប្រពៃ ទ្រង់មានឈាន ត្រេកអរក្នុងឈាន ទ្រង់ចូលកាន់សមាបត្តិ មានកិរិយាសង្រួមនូវឥន្ទ្រិយ ។

អណ្ហាបុ ឈោទកំ កប្បំ ពុទ្ធសេដ្ឋំ ឧបាគមឹ

ពុទ្ធទានេ នោវត្វាន អណ្ហាបុកម្មនាសហំ ។

អាណាបេសិ ច សម្ពុទ្ធោ បទុមុត្តរនាមកោ

ឥមិ ជោទកមាហត្វា ទានម្ហេ បវេហិ មេ ។

សាធូតិហំ បដិស្សុត្វា សត្ថុ គារវតាយវ

ឧទកំ ណ្ហុនាហត្វា ពុទ្ធសេដ្ឋំ ឧបាគយឹ ។

អនុមោទិ មហាវីរោ ចិត្តំ និព្វាបយំ មម

ឥមិនា ណ្ហុទានេន សង្កប្បា តេ សមិជ្ឈតុ ។

បណ្ណរសេ ឥតោ កប្បេ[១] ទេវលោកេ រមឹ អហំ

តេត្តឹសក្ខត្តុំ រាជា ច ចក្កវត្តិ អហោសហំ ។

ទិវា យទិវា រត្តឹ ចង្កមន្តស្ស តិដ្ឋតោ

សោវណ្ណំ គោត្តរំ[២]កប្បំ តិដ្ឋតិ បុរតោ មម ។

---

១ ឱ.ម. បណ្ណរសេសុ កប្បេសុ ។ ២ ឱ. កត្តំ ។

(លុះឃើញហើយ) ខ្ញុំដងទឹក ដោយសម្បកឃ្លោក ហើយចូលទៅគាល់ព្រះសម្ពុទ្ធប្រសើរ ខ្ញុំលាងនូវព្រះបាទា នៃព្រះសម្ពុទ្ធ ហើយថ្វាយសម្បកឃ្លោកនោះ ។ ចំណែកព្រះសម្ពុទ្ធ ព្រះនាមបទុមុត្តរៈ ទ្រង់បង្គាប់ខ្ញុំថា អ្នកចូរយកទឹកដោយសម្បកឃ្លោកនេះ ហើយដាក់ក្នុងទីជិតបាទតថាគតចុះ ។ ខ្ញុំក៏ទទួលថា សាធុ ដោយសេចក្តីគោរពចំពោះព្រះសាស្តា ហើយយកទឹកដោយសម្បកឃ្លោក ចូលទៅថ្វាយព្រះសម្ពុទ្ធដ៏ប្រសើរ ។ ព្រះសម្ពុទ្ធទ្រង់មានព្យាយាមធំ បានញុំាងចិត្តរបស់ខ្ញុំឲ្យរលត់ ទ្រង់អនុមោទនាថា តម្រិះត្រូវចូរសម្រេចដល់អ្នក ដោយកិរិយាឲ្យនូវសម្បកឃ្លោកនេះចុះ ។ ក្នុងកប្បទី ១៨ អំពីភទ្ទកប្បនេះ ខ្ញុំត្រេកអរក្នុងទេវលោក ថែមទាំងបានជាស្តេចចក្រពត្តិ ៣៣ ដង ។ កាលខ្ញុំដើរ ឬឈរក្នុងវេលាថ្ងៃ ឬក្នុងវេលាយប់ ជនទាំងឡាយតែងឈរកាន់ឈើប្រត់ ជាវិការៈនៃមាស នៅពីខាងមុខខ្ញុំ ។

ទសមំ សោវណ្ណកោដ្ឋរិកត្ថេរាបទានំ

ពុទ្ធស្ស ទត្វាន ទារុំ លភាមិ សោណ្ណកោដ្ឋិរំ(១)
អប្បកំបិ តរំ(២) ការំ វិបុលំ ហោតិ តាទិសុ
សតសហស្សេ ឥតោ កប្បេ យំ ទារុមទទឹ(៣) តទា
ទុគ្គតឹ នាភិជានាមិ ទារុទានស្សិទំ ផលំ ។
កិលេសា ឈាបិតា មយ្ហំ ភវា សព្វេ សមូហតា
នាគោវ ពន្ធនំ ឆេត្វា វិហរាមិ អនាសវោ ។
ស្វាគតំ វត មេ អាសិ មម ពុទ្ធស្ស សន្តិកេ
តិស្សោ វិជ្ជា អនុប្បត្តា កតំ ពុទ្ធស្ស សាសនំ ។
បដិសម្ភិទា ចតស្សោ វិមោក្ខាបិ ច អដ្ឋិមេ
ឆឡភិញ្ញា សច្ឆិកតា កតំ ពុទ្ធស្ស សាសនំ ។

---

១ ឱ. សោណ្ណកត្តុំ ។ ២ ឱ.ម. កតំ ។ ៣ ឱ. យមទារុមទំ ។

សោវណ្ណកោន្តរិកត្ថេរាបទាន ទី ១០

ព្រោះខ្ញុំថ្វាយសម្បកឃ្លោក ដល់ព្រះសម្ពុទ្ធ ទើបខ្ញុំបានឈើប្រក់ជាវិការៈនៃមាស ការបូជាសូម្បីតែបន្តិចបន្តួចដែលជនធ្វើហើយ ចំពោះបុគ្គលទាំងឡាយ ដែលមិនញាប់ញ័រដោយលោកធម៌ រមែងប្រែទៅជាគ្រឿងបូជាដ៏ធំទូលាយ ។ ក្នុងកប្បទីមួយសែន អំពីកប្បនេះ ព្រោះហេតុដែលខ្ញុំបានថ្វាយសម្បកឃ្លោក ក្នុងកាលនោះ ខ្ញុំមិនដែលស្គាល់ទុគ្គតិ នេះជាផលនៃសម្បកឃ្លោក ។ កិលេសទាំងឡាយ ខ្ញុំដុតបោលអស់ហើយ ភពទាំងអស់ ខ្ញុំគាស់រំលើងបោលហើយ ខ្ញុំជាអ្នកមិនមានអាសវៈ ដូចដំរីដ៏ប្រសើរកាត់នូវទន្លីង ។ ឱ! ដំណើរដែលខ្ញុំមក ក្នុងសំណាក់នៃព្រះសម្ពុទ្ធរបស់ខ្ញុំ ជាដំណើរល្អហ្ន+ វិជ្ជា ៣ ខ្ញុំបានដល់ហើយ សាសនារបស់ព្រះពុទ្ធ ខ្ញុំបានធ្វើហើយ ។ បដិសម្ភិទា ៤ វិមោក្ខ ៨ និងអភិញ្ញា ៦ នេះ ខ្ញុំបានធ្វើឲ្យជាក់ច្បាស់ហើយ ទាំងសាសនារបស់ព្រះពុទ្ធ ខ្ញុំក៏បានប្រតិបត្តិហើយ ។

ឥត្ថំ សុទំ អាយស្មា សោវណ្ណកោន្តរិកោ(១) ថេរោ ឥមា គាថាយោ អភាសិត្ថាតិ ។

សោវណ្ណកោន្តរិកត្ថេរស្ស អបទានំ សមត្តំ ។

ឧទ្ទានំ

សកិំសម្មជ្ជកោ ថេរោ ឯកទុស្សាសនប្បទា(២)
កដច្ឆុកោរណ្ឌកទា(៣) ឃដសវណិកោ បិច
សុចិន្តិតោ កិំកណិកោ សោវណ្ណកោន្តរិកោ បិច
ឯកគាថាសតញ្ចេត្ថ ឯកសត្តតិមេវ ច ។

សកិំសម្មជ្ជកវគ្គោ តេចត្តាឡីសោ ។

---

១ ឱ. សោវណ្ណកត្តរិកោ ។ ២ ឱ. ឯកទុស្សី តថាសនី ។ ម. ឯកទុស្សី ឯកាសនី ។
៣ ឱ. ឥទា ។

បានឮថា ព្រះសោវណ្ណកោន្តរិកត្ថេរ មានអាយុ បានសម្តែង នូវគាថាទាំងនេះ ដោយប្រការដូច្នេះ ។

ចប់ សោវណ្ណកោន្តរិកត្ថេរាបទាន ។

ឧទ្ទាន

សកឹសម្មជ្ជកត្ថេរាបទាន ១ ឯកទុស្សទាយកត្ថេរាបទាន ១ ឯ-
កាសនទាយកត្ថេរាបទាន ១ សត្តកទម្ពបុប្ផិយត្ថេរាបទាន ១
កោរណ្ឌបុប្ផិយត្ថេរាបទាន ១ ឃដមណ្ឌទាយកត្ថេរាបទាន ១
ឯកធម្មស្សវនិយត្ថេរាបទាន ១ សុចិន្តិតត្ថេរាបទាន ១ សោ-
ណ្ណកឹកណិយត្ថេរាបទាន ១ សោវណ្ណកោន្តរិកត្ថេរាបទាន ១
ក្នុងសកឹសម្មជ្ជកវគ្គនេះ មានគាថា ១៧៦ ។

ចប់ សកឹសម្មជ្ជកវគ្គ ទី ៤៣ ។

ចតុចត្តាឡីសោ ឯកវិហារិវគ្គោ

បឋមំ ឯកវិហារិយត្ថេរាបទានំ

(២១) ឥមម្ហិ ភទ្ទកេ កប្បេ ព្រហ្មពន្ធុ មហាយសោ
កស្សបោ នាម គោត្តេន ឧប្បជ្ជិ វទតំ វរោ ។
និប្បបញ្ចោ និរាលម្ពោ អាកាសសមមានសោ
សុញ្ញតាពហុលោ តាទិ អនិមិត្តរតោ វសិ ។
អាសង្គចិត្តោ និល្លេបោ(១) អសំសដ្ឋោ កុលេ គណេ
មហាការុណិកោ វីរោ វិនយោបាយកោវិទោ ។
ឧយ្យុត្តោ បរកិច្ចេសុ វិនយន្តោ សទេវកេ
និព្វានគមនំ មគ្គំ គតិបង្កវិសោសនំ ។

---

១ ឱ. អសង្គចិត្តោ និក្លេសោ ។ ម. អសង្ខចិត្តោ និល្លេបោ ។

ឯកវិហារវគ្គ ទី ៥៥

ឯកវិហារិយត្ថេរាបទាន ទី ១

(២១) ព្រះសម្ពុទ្ធ ព្រះនាមកស្សបៈ ដោយគោត្រ ព្រះអង្គមានផៅពង្សប្រសើរ ទ្រង់មានយសប្រសើរជាងអ្នកប្រាជ្ញទាំងឡាយ ទ្រង់ត្រាស់ឡើងហើយក្នុងកប្បនេះ ។ ព្រះអង្គមិនមានធម៌នាំឲ្យយឺតយូរ មិនជាប់អារម្មណ៍ ទ្រង់មានព្រះហឫទ័យស្មើអាកាស ព្រះអង្គច្រើនទៅដោយធម៌ដ៏សូន្យចាកកិលេស ព្រះអង្គមិនញាប់ញ័រ ដោយលោកធម៌ ទ្រង់ត្រេកអរក្នុងអនិមិត្ត គង់នៅហើយ ។ ព្រះអង្គមានព្រះហឫទ័យមិនជាប់ចំពាក់ មិនមានកិលេសជាគ្រឿងលាប មិនប្រឡូកប្រឡំ ក្នុងត្រកូលនិងពួកគណៈ ព្រះអង្គជាអ្នកប្រាជ្ញ ប្រកបដោយករុណាដ៏ធំ ទ្រង់ឈ្លាសវៃក្នុងឧបាយជាគ្រឿងណែនាំ ។ ព្រះអង្គប្រកបក្នុងកិច្ចរបស់បុគ្គលដទៃ ទ្រង់ទូន្មានពួកមនុស្ស ព្រមទាំងទេវតា ឲ្យទៅកាន់ផ្លូវជាទីទៅកាន់ព្រះនិព្វាន ជាគ្រឿងញុំាងភក់គឺគតិឲ្យរីងស្ងួត ។

អមតំ បរមស្សាទំ ជរាមរណនិវារណំ
មហាបរិសមជ្ឈេ សោ និសិន្នោ លោកតារណោ ។
ករវិករុទោ នាថោ ព្រហ្មឃោសោ តថាគតោ
ឧទ្ធរន្តោ មហាទុគ្គា[១] វិប្បនដ្ឋេ អនាយកេ ។
ទេសេន្តោ វិរជំ ធម្មំ ទិដ្ឋោ មេ លោកនាយកោ
តស្ស ធម្មំ សុណិត្វាន[២] បព្វជឹ អនគារិយំ ។
បព្វជិត្វា តទាហំ ចិន្តេន្តោ ជិនសាសនំ
ឯកកោវ វនេ រម្មេ[៣] វសឹ សំសគ្គបីឡិតោ ។
សក្កាយវូបកាសោ មេ[៤] ហេតុភូតោ មមាគមិ
មនសោ វូបកាសស្ស[៥] សំសគ្គភយទស្សិនោ ។

---

១ ឱ.ម. មហាទុគ្គា ។ ២ ឱ.ម. សុណិត្វាហំ ។ ៣ ឱ. ឯកកោ បវនេ រម្មេ ។
៤ ឱ. សវិកាយ ឧបកដ្ឋោ មេ ។ ៥ ឱ. វូបកដ្ឋស្ស ។

ព្រះអង្គជាអ្នកបំភ្លឺសត្វលោក ទ្រង់គង់នៅក្នុងកណ្តាល នៃបរិសទ្យធំ (ទ្រង់សម្តែង) នូវអមតៈ គឺព្រះនិព្វាន ដែលជាគ្រឿងត្រេកអរយ៉ាងក្រៃលែង ជាគ្រឿងកំចាត់ នូវជរានិងមរណៈបាន ។ ព្រះតថាគត ទ្រង់ជាទីពឹងនៃសត្វលោក ព្រះអង្គមានសំឡេងដូចសត្វករវិក មានសំឡេងគឹកកង ដូចជាសំឡេងនៃព្រហ្ម ទ្រង់ស្រោចស្រង់ពួកសត្វ ដែលដល់ហើយនូវសេចក្តីវិនាស មិនមានអ្នកដឹកនាំព្រះអង្គឲ្យរួចចាកទុក្ខធំ ។ ព្រះអង្គជានាយកនៃសត្វលោក ទ្រង់សម្តែងធម៌ដ៏ប្រាសចាកធូលី ខ្ញុំបានឃើញហើយ ទាំងបានស្តាប់ធម៌របស់ព្រះអង្គ ហើយចូលទៅកាន់ផ្នួស ។ លុះខ្ញុំបួសស្រេចហើយ ក៏ប្រឹងយកចិត្តទុកដាក់ នឹងសាសនានៃព្រះជិនស្រីគ្រប់សេចក្តីជាប់ចំពាក់បៀតបៀន ក៏នៅក្នុងព្រៃជាទីរកកាយតែម្នាក់ឯង ។ ការចេញចាកពួក ដោយកាយរបស់ខ្លួននៃខ្ញុំ ជាហេតុនៃការចេញចាកពួកដោយចិត្តនៃខ្ញុំ ដែលជាអ្នកឃើញភ័យ ក្នុងការជាប់ចំពាក់ ក៏មានមកដល់ខ្ញុំ ។

បឋមំ ឯកវិហារិយត្ថេរាបទានំ

កិលេសា ឈាបិតា មយ្ហំ ភវា សព្វេ សមូហតា

នាគោវ ពន្ធនំ ឆេត្វា វិហរាមិ អនាសវោ ។

ស្វាគតំ វត មេ អាសិ មម ពុទ្ធស្ស សន្តិកេ

តិស្សោ វិជ្ជា អនុប្បត្តា កតំ ពុទ្ធស្ស សាសនំ ។

បដិសម្ភិទា ចតស្សោ វិមោក្ខាបិ ច អដ្ឋិមេ

ឆឡភិញ្ញា សច្ឆិកតា កតំ ពុទ្ធស្ស សាសនន្តិ ។

ឥត្ថំ សុទំ អាយស្មា ឯកវិហារិយោ(១) ថេរោ ឥមា

គាថាយោ អភាសិត្ថាតិ ។

ឯកវិហារិយត្ថេរស្ស អបទានំ សមត្តំ ៕

---

១ ម. ឯកវិហារិកោ ។

ឯករិហារិយត្ថេរាបទាន ទី ១

កិលេសទាំងឡាយ ខ្ញុំដុតហោលហើយ ភពទាំងអស់ ខ្ញុំគាស់រំលើងហោលហើយ ខ្ញុំជាអ្នកមិនមានអាសវៈ ដូចដំរីដ៏ប្រសើរ ផ្តាច់នូវទន្ទឹង ។ ឱ! ដំណើរដែលខ្ញុំមក ក្នុងសំណាក់នៃព្រះពុទ្ធរបស់ខ្ញុំ ជាដំណើរល្អហ្ន៎ វិជ្ជា ៣ ខ្ញុំបានដល់ហើយ សាសនា របស់ព្រះពុទ្ធ ខ្ញុំបានធ្វើហើយ ។ បដិសម្ភិទា ៤ វិមោក្ខ ៨ និងអភិញ្ញា ៦ នេះ ខ្ញុំបានធ្វើឲ្យជាក់ច្បាស់ហើយ ទាំងសាសនា របស់ព្រះពុទ្ធ ខ្ញុំក៏បានប្រតិបត្តិហើយ ។

បានឮថា ព្រះឯកវិហារិយត្ថេរ មានអាយុ បានសម្តែងនូវគាថាទាំងនេះ ដោយប្រការដូច្នេះ ។

ចប់ ឯករិហារិយត្ថេរាបទាន ។

ទុតិយំ ឯកសង្ខិយត្ថេរាបទានំ

(២២) វិបស្សិនោ ភគវតោ មហាពោធិមហោ អហុ
មហាជនា សមាគម្ម បូជេន្តិ ពោធិមុត្តមំ ។
មហាសោករហិតោ បញ្ញោ(១) ពុទ្ធសេដ្ឋោ ករិស្សតិ
យស្សាយំ ឯទិសោ(២) ពោធិ បូជនីយោវ សត្ថុនោ ។
តតោ សង្ខំ គហេត្វាន ពោធិរុក្ខំ ឧបដ្ឋហឹ
ធមេន្តោ សព្វទិវសំ អវន្ទឹ ពោធិមុត្តមំ ។
អាសន្នេ កតំ កម្មំ ទេវលោកំ អជាយឹ
កឡេវរំ មេ បតិតំ ទេវលោកេ រមាមហំ ។
សដ្ឋី តុរិយសហស្សានិ តុដ្ឋហដ្ឋា បមោទិតា
សទា មយ្ហំ ឧបដ្ឋន្តិ ពុទ្ធបូជាយិទំ ផលំ ។

---

១ ឱ. ម. ឧ ហិតំ ឱរកំ មញ្ញោ ។ ២ ឱ. ឯទិសា ។

ឯកសង្ខិយត្ថេរាបទាន ទី ២

(២២) មានពិធីឆ្លងដើមពោធិព្រឹក្ស របស់ព្រះមានព្រះភាគ ព្រះនាមវិបស្សី មហាជន មកជួបជុំគ្នាបូជាដើមពោធិព្រឹក្សដ៏ឧត្តម ។ ដើមពោធិព្រឹក្សប្រាកដដូច្នេះ របស់ព្រះសាស្តាអង្គណា ដែលជនទាំងឡាយគួរបូជា ព្រះសាស្តាអង្គនោះ ជាព្រះសម្ពុទ្ធដ៏ប្រសើរ ទ្រង់មានប្រាជ្ញា ព្រះអង្គប្រាសចាកសេចក្តីសោកដ៏ធំ ។ លំដាប់នោះ ខ្ញុំកាន់ស័ង្ខចូលទៅបម្រើពោធិព្រឹក្ស ខ្ញុំផ្លុំស័ង្ខហើយថ្វាយបង្គំពោធិព្រឹក្សដ៏ឧត្តម តែរាល់ៗថ្ងៃ ។ កុសលកម្មដែលខ្ញុំធ្វើហើយក្នុងជីវិត ខ្ញុំក៏បានទៅកើតក្នុងទេវលោក សាកសព ខ្ញុំទម្លាក់ចោលហើយ ខ្ញុំតែងត្រេកអរក្នុងទេវលោក ។ ខ្ញុំតែងត្រេកត្រអាល ស្រស់ស្រាយរីករាយនឹងតូរ្យតន្ត្រី ៦ មឺន តូរ្យតន្ត្រីនោះតែងបម្រើខ្ញុំ សព្វៗកាល នេះជាផលនៃពុទ្ធបូជា ។

ទុតិយំ ឯកសន្ធិយត្ថេរាបទានំ

ឯកសត្តតិមេ កប្បេ រាជា អាសិំ សុទស្សនោ
ចាតុរន្តោ វិជិតាវី ជម្ពុទីបស្ស(១) ឥស្សរោ ។
តតោ អឌ្ឍសតា(២) តុរិយា បរិវារេន្តិ មំ សទា
អនុភោមិ សកំ កម្មំ ឧបដ្ឋានស្សិទំ ផលំ ។
យំ យំ យោនុបបជ្ជាមិ ទេវត្តំ អថ មានុសំ
មាតុកុច្ឆិគតស្សាបិ វជ្ជរេ តុរិយា សទា ។
ឧបដ្ឋិត្វាន(៣) សម្ពុទ្ធំ អនុភោត្វាន សម្បទា
សិវំ អមលំ អមរំ(៤) បត្តោម្ហិ អចលំ បទំ ។
ឯកនវុតេ ឥតោ កប្បេ យំ កម្មមករិំ តទា
ទុគ្គតិំ នាភិជានាមិ ពុទ្ធបូជាយិទំ ផលំ ។
កិលេសា ឈាបិតា មយ្ហំ ភវា សព្វេ សមូហតា
នាគោវ ពន្ធនំ ឆេត្វា វិហរាមិ អនាសវោ ។

---

១ ឱ. ជម្ពុសណ្ឌស្ស ។ ម ជម្ពុមណ្ឌស្ស ។ ២ ខ· អង្គសតា តុរិយា ។ ម. អង្គសតា តូរា ។
៣ ឱ. ឧបដ្ឋហិត្វា ។ ៤ ឱ. ម. សិវំ សុខេមំ អមតំ ។

ក្នុងកប្បទី ៧១ ខ្ញុំបានកើតជាស្ដេចឈ្មោះសុទស្សនៈ ជាអ្នកឈ្នះសង្គ្រាម មានសមុទ្រទាំង ៤ ជាព្រំប្រទល់ ជាឥស្សរៈក្នុងជម្ពូទ្វីប ។ លំដាប់នោះ តូរ្យតន្ត្រី ៨០០ តែងហោមរោមខ្ញុំ សព្វ ៗ កាល ខ្ញុំបានទទួលផលនៃកុសលកម្មរបស់ខ្លួននេះជាផលនៃការបម្រើ ។ ខ្ញុំកើតក្នុងកំណើតណា ៗ ទោះជាទេវតា ឬជាមនុស្ស កាលដែលខ្ញុំឋិតនៅក្នុងផ្ទៃនៃមាតាស្គរទាំងឡាយ តែងប្រគំ សព្វ ៗ កាល ។ ព្រោះខ្ញុំបម្រើនូវព្រះសម្ពុទ្ធ ទើបបានសម្បត្តិទាំងឡាយ ហើយដល់នូវព្រះនិព្វាន ជាបទដ៏ក្សេម មិនមានមន្ទិល មិនចេះស្លាប់ មិនកម្រើក ។ ក្នុងកប្បទី ៩១ អំពីកប្បនេះ ព្រោះហេតុដែលខ្ញុំបានធ្វើនូវកុសលកម្ម ក្នុងកាលនោះ ខ្ញុំមិនដែលស្គាល់ទុគ្គតិ នេះជាផលនៃពុទ្ធបូជា ។ កិលេសទាំងឡាយ ខ្ញុំដុតបំផ្លាញហើយ ភពទាំងអស់ ខ្ញុំគាស់រំលើងចោលហើយ ខ្ញុំជាអ្នកមិនមានអាសវៈ ដូចជាដំរីដ៏ប្រសើរផ្ដាច់នូវទន្លីង ។

ស្វាគតំ វត មេ អាសិ មម ពុទ្ធស្ស សន្តិកេ
តិស្សោ វិជ្ជា អនុប្បត្តា កតំ ពុទ្ធស្ស សាសនំ ។
បដិសម្ភិទា ចតស្សោ វិមោក្ខាបិច អដ្ឋិមេ
ឆឡភិញ្ញា សច្ឆិកតា កតំ ពុទ្ធស្ស សាសនន្តិ ។

ឥត្ថំ សុទំ អាយស្មា ឯកសញ្ញិយោ ថេរោ ឥមា គាថាយោ អភាសិត្ថាតិ ។

ឯកសញ្ញិយត្ថេរស្ស អបទានំ សមត្តំ ។

តតិយំ បាដិហីរសញ្ញកត្ថេរាបទានំ

(២៣) បទុមុត្តរោ នាម ជិនោ អាហុតីនំ បដិគ្គហោ
វសីសតសហស្សេហិ នគរំ បាវិសី តទា ។
នគរំ បវិសន្តស្ស ឧបសន្តស្ស តាទិនោ
រថិយា បច្ចុគ្គមនានីសុ(១) និគ្ឃោសោ អាសិ តាវទេ ។

១ ឱ. រតនានិ បនាទឹសុ ។ ម. រតនានិ បជ្ជោតឹសុ ។

ឱ ! ដំណើរដែលខ្ញុំមក ក្នុងសំណាក់នៃព្រះពុទ្ធរបស់ខ្ញុំ ជាដំណើរល្អហ្ន៎ វិជ្ជា ៣ ខ្ញុំបានដល់ហើយ សាសនា របស់ព្រះពុទ្ធ ខ្ញុំបានធ្វើហើយ ។ បដិសម្ភិទា ៤ វិមោក្ខ ៨ និងអភិញ្ញា ៦ នេះ ខ្ញុំបានធ្វើឲ្យជាក់ច្បាស់ហើយ ទាំងសាសនារបស់ព្រះពុទ្ធ ខ្ញុំក៏បានប្រតិបត្តិហើយ ។

បានឮថា ព្រះឯកសញ្ញិយត្ថេរ មានអាយុ បានសម្តែងនូវគាថាទាំងនេះ ដោយប្រការដូច្នេះ ។

ចប់ ឯកសញ្ញិយត្ថេរាបទាន ។

បាដិហិរសញ្ញកត្ថេរាបទាន ទី ៣

(២៣) ព្រះជិនស្រីព្រះនាមបទុមុត្តរៈ ទ្រង់គួរទទួលគ្រឿងបូជា ក្នុងកាលនោះ ព្រះអង្គស្តេចចូលទៅក្នុងទីក្រុង មួយអន្លើដោយភិក្ខុមួយសែនអង្គ សុទ្ធតែជាអ្នកស្ងាត់ស្ងាញ ។ កាលព្រះសម្ពុទ្ធ ទ្រង់មានព្រះហឫទ័យស្ងប់រម្ងាប់ មិនញាប់ញ័រដោយលោកធម៌ ស្តេចចូលទៅក្នុងទីក្រុង ក្នុងខណៈនោះ មានសំឡេងគឹកកង ក្នុងការក្រោកទទួល ត្រង់ប្រកដូរ ។

តតិយំ បាដិហិរសញ្ញកត្ថេរាបទានំ

ពុទ្ធស្ស អានុភាវេន អវជ្ជិតអឃដ្ដិតា(១)

សយំ វីណា បវជ្ជន្តិ ពុទ្ធស្ស បវិសតោ បុរំ ។

ពុទ្ធសេដ្ឋំ នមស្សាមិ បទុមុត្តរំ មហាមុនឹ

បាដិហិរញ្ច បស្សិត្វា តត្ថ ចិត្តំ បសាទយឹ ។

អហោ ពុទ្ធោ អហោ ធម្មោ អហោ នោ សត្ថុសម្បទា

អចេតនាបិ តុរិយា សយមេវ បវជ្ជរេ ។

សតសហស្សេ ឥតោ កប្បេ យំ សញ្ញមលភឹ តទា

ទុគ្គតឹ នាភិជានាមិ ពុទ្ធសញ្ញាយិទំ ផលំ ។

កិលេសា ឈាបិតា មយ្ហំ ភវា សព្វេ សមូហតា

នាគោវ ពន្ធនំ ឆេត្វា វិហរាមិ អនាសវោ ។

---

១ ឱ. ភេរីវជ្ជនឃដ្ដិតា ។ ម. ភេរីវជ្ជមឃដ្ដិតា ។

បាដិហិរសញ្ញកត្ថេរាបទាន ទី ៣

ក្នុងកាលនោះ ព្រះសម្ពុទ្ធស្តេចចូលទៅក្នុងបុរី ពិណទាំងឡាយបុគ្គលឥតប្រគំឥតវាយឡើយ ក៏ស្រាប់តែប្រគំដោយខ្លួនឯង ដោយអានុភាពនៃព្រះពុទ្ធ ។ ខ្ញុំក៏នមស្ការនូវព្រះពុទ្ធដ៏ប្រសើរ ព្រះនាមបទុមុត្តរៈ ជាអ្នកប្រាជ្ញធំផង ឃើញនូវបាដិហារ្យ ហើយញុំាងចិត្តឲ្យជ្រះថ្លា ក្នុងបាដិហារ្យនោះផងថា ឱ ! ព្រះពុទ្ធ ឱ ! ព្រះធម៌ ឱ ! សម្បទានៃព្រះសាស្តា របស់យើងទាំងឡាយ តូរ្យតន្ត្រីទាំងឡាយ សូម្បីឥតចេតនាសោះ ក៏បែរជាប្រគំដោយខ្លួនឯង ។ ក្នុងកប្បទីមួយសែន អំពីកប្បនេះ ព្រោះហេតុដែលខ្ញុំបាននូវសញ្ញា ក្នុងកាលនោះ ខ្ញុំមិនដែលស្គាល់ទុគ្គតិ នេះជាផលនៃសេចក្តីសំគាល់ក្នុងព្រះសម្ពុទ្ធ ។ កិលេសទាំងឡាយ ខ្ញុំបានដុតបំផ្លាញហើយ ភពទាំងអស់ ខ្ញុំគាស់រំលើងចោលហើយ ខ្ញុំជាអ្នកមិនមានអាសវៈ ដូចជាដំរីដ៏ប្រសើរផ្តាច់នូវទន្ទឹង ។

ស្វាគតំ វត មេ អាសិ មម ពុទ្ធស្ស សន្តិកេ
តិស្សោ វិជ្ជា អនុប្បត្តា កតំ ពុទ្ធស្ស សាសនំ ។
បដិសម្ភិទា ចតស្សោ វិមោក្ខាបិច អដ្ឋិមេ
ឆឡភិញ្ញា សច្ឆិកតា កតំ ពុទ្ធស្ស សាសនន្តិ ។

ឥត្ថំ សុទំ អាយស្មា បាដិហិរសញ្ញកោ ថេរោ
ឥមា គាថាយោ អភាសិត្ថាតិ ។

បាដិហិរសញ្ញកត្ថេរស្ស អបទានំ សមត្តំ ។

បតុត្ថំ ញាណត្ថវិកត្ថេរាបទានំ

(២៨) កណិការំវ ជលិតំ ទីបរុក្ខំវ ជោតិតំ
កញ្ចនំវ វិរោចន្តំ អទ្ទសំ ទិបទុត្តមំ ។

ទ ។ ដំណើរដែលខ្ញុំមក ក្នុងសំណាក់នៃព្រះពុទ្ធរបស់ខ្ញុំ ជាដំណើរល្អហោង វិជ្ជា ៣ ខ្ញុំបានដល់ហើយ សាសនា របស់ព្រះពុទ្ធ ខ្ញុំបានធ្វើហើយ ។ បដិសម្ភិទា ៤ វិមោក្ខ ៨ និងអភិញ្ញា ៦ នេះ ខ្ញុំបានធ្វើឲ្យជាក់ច្បាស់ហើយ ទាំងសាសនារបស់ព្រះពុទ្ធ ខ្ញុំក៏បានប្រតិបត្តិហើយ ។

បានឮថា ព្រះបាដិហិរសញ្ញកត្ថេរ មានអាយុ បានសម្ដែងនូវគាថាទាំងនេះ ដោយប្រការដូច្នេះ ។

ចប់ បាដិហិរសញ្ញកត្ថេរាបទាន ។

ញាណត្ថវិកត្ថេរាបទាន ទី ៤

(៤៤) ខ្ញុំឃើញព្រះសម្ពុទ្ធ ទ្រង់ឧត្តមជាងសត្វជើងពីរ ទ្រង់រុងរឿងដូចផ្កាកណិការ ឬដូចដើមទីបព្រឹក្ស ដ៏ភ្លឺព្រោងព្រាត ពុំនោះសោត ដូចជាមាសភ្លឺរន្ទោលប្រាលឆ្អៅ ។

ចតុត្ថំ ញាណត្ថវិកត្ថេរាបទានំ

កមណ្ឌលុំ ឋបេត្វាន   វាកចីរញ្ច កុណ្ឌិកំ
ឯកំសំ អជិនំ កត្វា   ពុទ្ធសេដ្ឋំ ថវឹ អហំ ។
តមន្ធការំ វិធមំ   មោហជាលសមាកុលំ
ញាណាលោកំ ទស្សយិត្វា តិណ្ណោ(១) អសិ តុវំ មុនិ ។
សមុទ្ធរសិមំ លោកំ   សព្វាវន្តំ អនុត្តរំ
ញាណេន(២) តេ ឧបមា នត្ថិ យាវតា ជគតោ គតិ ។
តេន ញាណេន សព្វញ្ញូ   សព្វញ្ញូតិ(៣) បវុច្ចតិ
វន្ទាមិ តំ មហាវីរំ   សព្វញ្ញុតំ អនាវរំ ។
សតសហស្សេ ឥតោ កប្បេ ពុទ្ធសេដ្ឋំ ថវឹ អហំ
ទុគ្គតឹ នាភិជានាមិ   ញាណត្ថុមនាយិទំ(៤) ផលំ ។

---

១ ឱ. ញាណាលោកំ ទស្សយិត្វា និតិណ្ណោ ម. ញាណាលោកំ ទស្សេត្វាន នតិណ្ណោ ។
២ ឱ ម. ញាណេ ។ ៣ ឱ ឥតិ ភោត្វា ។ ឱ ញាណត្ថវនាយិទំ ។ ម ញាណត្ថវាយទំ ។

ញាណត្ថវិកត្ថេរាបទាន ទី ៤

ខ្ញុំតំកល់ទុកនូវថូរទឹក សំពត់សម្បកឈើនិងកុណ្ឌីទឹក ហើយធ្វើសំពត់ស្បែកខ្លា ឆៀងស្មាម្ខាង ពោលសរសើរនូវព្រះពុទ្ធដ៏ប្រសើរថា បពិត្រព្រះមហាមុនី ព្រះអង្គទ្រង់កំចាត់បង់នូវងងឹតអន្ធការ ដ៏ដេរដាសដោយបណ្ដាញ គឺមោហៈ ទ្រង់សម្ដែងនូវពន្លឺគឺញាណ ព្រះអង្គទ្រង់ឆ្លងទុក្ខផុតហើយ ព្រះអង្គទ្រង់ស្រោចស្រង់នូវលោកទាំងអស់នេះ ដែលមិនទាន់រើខ្លួនរួច ដំណើរនៃផែនដីមានកំណត់ត្រឹមណា សេចក្ដីប្រៀបផ្ទឹម ដោយញាណរបស់ព្រះអង្គ មិនមានកំណត់ត្រឹមនោះឡើយ ។ ព្រះសម្ពុទ្ធ ដែលអ្នកប្រាជ្ញទាំងឡាយហៅថា សព្វញ្ញូ សព្វញ្ញូ ព្រោះញាណនោះ ខ្ញុំសូមថ្វាយបង្គំនូវព្រះសព្វញ្ញូអង្គនោះ ដែលមានព្យាយាមធំ ទាំងមិនមានអាសវៈ ។ ក្នុងកប្បទីមួយសែន អំពីកប្បនេះ ព្រោះហេតុដែលខ្ញុំពោលសរសើរនូវព្រះសម្ពុទ្ធដ៏ប្រសើរ ក្នុងកាលនោះ ខ្ញុំមិនដែលស្គាល់ទុគ្គតិ នេះជាផលនៃសេចក្ដីសរសើរនូវព្រះញាណ ។

កិលេសា ឈាបិតា មយ្ហំ ភវា សព្វេ សមូហតា
នាគោវ ពន្ធនំ ឆេត្វា វិហរាមិ អនាសវោ ។
ស្វាគតំ វត មេ អាសិ មម ពុទ្ធស្ស សន្តិកេ
តិស្សោ វិជ្ជា អនុប្បត្តា កតំ ពុទ្ធស្ស សាសនំ ។
បដិសម្ភិទា ចតស្សោ វិមោក្ខាបិច អដ្ឋិមេ
ឆឡភិញ្ញា សច្ឆិកតា កតំ ពុទ្ធស្ស សាសនន្តិ ។

ឥត្ថំ សុទំ អាយស្មា ញាណត្ថវិកោ ថេរោ ឥមា គាថាយោ អភាសិត្ថាតិ ។

ញាណត្ថវិកត្ថេរស្ស អបទានំ សមត្តំ ។

បញ្ចមំ ឧច្ឆុក្ខណ្ឌិកត្ថេរាបទានំ

(២៨) នគរេ ពន្ធុមតិយា ទ្វារបាលោ អហោសហំ
អទ្ទសំ វិរជំ ពុទ្ធំ សព្វធម្មាន បារគុំ ។
ឧច្ឆុក្ខណ្ឌិកមាទាយ ពុទ្ធសេដ្ឋស្សទាសហំ
បសន្នចិត្តោ សុមនោ វិបស្សិស្ស មហេសិនោ ។

កិលេសទាំងឡាយ ខ្ញុំដុតបំផ្លាញហើយ ភពទាំងអស់ ខ្ញុំគាស់រំលើងហើយ ខ្ញុំជាអ្នកមិនមានអាសវៈ ដូចជាដំរីដ៏ប្រសើរកាត់ផ្តាច់នូវទន្លីង ។ ឱ ! ដំណើរដែលខ្ញុំមក ក្នុងសំណាក់នៃព្រះពុទ្ធរបស់ខ្ញុំ ជាដំណើរល្អហ្ន៎ វិជ្ជា ៣ ខ្ញុំបានដល់ហើយ សាសនា របស់ព្រះពុទ្ធ ខ្ញុំបានធ្វើហើយ ។ បដិសម្ភិទា ៤ វិមោក្ខ ៨ និងអភិញ្ញា ៦ នេះ ខ្ញុំបានធ្វើឲ្យជាក់ច្បាស់ហើយ ទាំងសាសនា របស់ព្រះពុទ្ធ ខ្ញុំក៏បានប្រតិបត្តិរួចហើយ ។

បានឮថា ព្រះញាណត្ថវិកត្ថេរ មានអាយុ បានសម្តែងនូវគាថាទាំងនេះ ដោយប្រការដូច្នេះ ។

ចប់ ញាណត្ថវិកត្ថេរាបទាន ។

ឧច្ឆុខណ្ឌិកត្ថេរាបទាន ទី ៥

(៤៥) ខ្ញុំកើតជាអ្នករក្សាទ្វារ ក្នុងនគរពន្ធុមតី បានឃើញព្រះពុទ្ធ ព្រះអង្គមានធូលីទៅប្រាសហើយ ទ្រង់ដល់នូវត្រើយនៃធម៌ទាំងពួង ។ ខ្ញុំមានចិត្តជ្រះថ្លា មានចិត្តរីករាយ បានយកអំពៅមួយកំណាត់ ទៅថ្វាយព្រះពុទ្ធដ៏ប្រសើរ ព្រះនាមវិបស្សី ព្រះអង្គជាអ្នកស្វែងរកនូវគុណដ៏ធំ ។

បញ្ចមំ ឧច្ឆុខណ្ឌិកត្ថេរាបទានំ

ឯកានវុតេ ឥតោ កប្បេ យំ ឧច្ឆុមទទឹ តទា
ទុគ្គតឹ នាភិជានាមិ ឧច្ឆុខណ្ឌស្សិទំ ផលំ ៗ
កិលេសា ឈាបិតា មយ្ហំ ភវា សព្វេ សមូហតា
នាគោវ ពន្ធនំ ឆេត្វា វិហរាមិ អនាសវោ ៗ
ស្វាគតំ វត មេ អាសិ មម ពុទ្ធស្ស សន្តិកេ
តិស្សោ វិជ្ជា អនុប្បត្តា កតំ ពុទ្ធស្ស សាសនំ ៗ
បដិសម្ភិទា ចតស្សោ វិមោក្ខាបិច អដ្ឋិមេ
ឆឡភិញ្ញា សច្ឆិកតា កតំ ពុទ្ធស្ស សាសនន្តិ ៗ

ឥត្ថំ សុទំ អាយស្មា ឧច្ឆុខណ្ឌិកោ ថេរោ ឥមា គាថាយោ អភាសិត្ថាតិ ៗ

ឧច្ឆុខណ្ឌិកត្ថេរស្ស អបទានំ សមត្តំ ៗ

ឧប្បុក្ខណ្ឌិកត្ថេរាបទាន ទី ៤

ក្នុងកប្បទី ៩១ អំពីភទ្ទកប្បនេះ ព្រោះហេតុដែលខ្ញុំ បានថ្វាយអំពៅ ក្នុងកាលនោះ ខ្ញុំមិនដែលស្គាល់ទុគ្គតិ នេះជាផលនៃអំពៅមួយកំណាត់ ។ កិលេសទាំងឡាយ ខ្ញុំដុតបំផ្លាញហើយ ភពទាំងអស់ ខ្ញុំបានគាស់រំលើងចោលហើយ ខ្ញុំជាបុគ្គលមិនមានអាសវៈ ដូចជាដំរីដ៏ប្រសើរ កាត់ផ្តាច់នូវទន្លីង ។ ឱ ! ដំណើរដែលខ្ញុំមក ក្នុងសំណាក់នៃព្រះពុទ្ធរបស់ខ្ញុំ ជាដំណើរល្អហ្ន៎ វិជ្ជា ៣ ខ្ញុំបានដល់ហើយ សាសនា របស់ព្រះពុទ្ធ ខ្ញុំក៏បានធ្វើហើយ ។ បដិសម្ភិទា ៤ វិមោក្ខ ៨ និងអភិញ្ញា ៦ នេះ ខ្ញុំបានធ្វើឲ្យជាក់ច្បាស់ហើយ ទាំងសាសនា របស់ព្រះពុទ្ធ ខ្ញុំក៏បានប្រតិបត្តិហើយ ។

បានឮថា ព្រះឧប្បុក្ខណ្ឌិកត្ថេរ មានអាយុ បានសម្តែងនូវគាថាទាំងនេះ ដោយប្រការដូច្នេះ ។

ចប់ ឧប្បុក្ខណ្ឌិកត្ថេរាបទាន ។

ឆដ្ឋំ កលម្ពទាយកត្ថេរាបទានំ

(២៦) រោមសោ នាម សម្ពុទ្ធោ វសតិ បព្វតន្តរេ
កលម្ពំ តស្ស បាទាសិំ បសន្នោ សេហិ បាណិភិ ។
ចតុន្នវុតេ ឥតោ កប្បេ យំ បុប្ផមទទឹ តទា
ទុគ្គតឹ នាភិជានាមិ កលម្ពស្ស ឥទំ ផលំ ។
កិលេសា ឈាបិតា មយ្ហំ ភវា សព្វេ សមូហតា
នាគោវ ពន្ធនំ ឆេត្វា វិហរាមិ អនាសវោ ។
ស្វាគតំ វត មេ អាសិ មម ពុទ្ធស្ស សន្តិកេ
តិស្សោ វិជ្ជា អនុប្បត្តា កតំ ពុទ្ធស្ស សាសនំ ។
បដិសម្ភិទា ចតស្សោ វិមោក្ខាបិច អដ្ឋិមេ
ឆឡភិញ្ញា សច្ឆិកតា កតំ ពុទ្ធស្ស សាសនំ ។

ឥត្ថំ សុទំ អាយស្មា កលម្ពទាយកោ ថេរោ ឥមា គាថាយោ អភាសិត្ថាតិ ។

កលម្ពទាយកត្ថេរស្ស អបទានំ សមត្តំ ។

កលម្ពទាយកត្ថេរាបទាន ទី ៦

(២៦) ព្រះសម្ពុទ្ធ ព្រះនាមរោមសៈ គង់នៅក្នុងចន្លោះភ្នំ ខ្ញុំមានចិត្តជ្រះថ្លា បានថ្វាយដំឡូងដូង ដល់ព្រះសម្ពុទ្ធអង្គនោះ ដោយដៃនៃខ្លួន ។ ក្នុងកប្បទី ៩៤ អំពីកប្បនេះ ព្រោះហេតុដែលខ្ញុំបានថ្វាយទាន ក្នុងកាលនោះ ខ្ញុំមិនដែលស្គាល់ទុគ្គតិ នេះជាផលនៃដំឡូងដូង ។ កិលេសទាំងឡាយខ្ញុំដុតបំផ្លាញហើយ ភពទាំងអស់ ខ្ញុំបានគាស់រំលើងហើយ ខ្ញុំជាបុគ្គលមិនមានអាសវៈ ដូចជាដំរីដ៏ប្រសើរកាត់ផ្តាច់នូវទន្លីង ។ ឱ! ដំណើរដែលខ្ញុំមក ក្នុងសំណាក់នៃព្រះពុទ្ធរបស់ខ្ញុំ ជាដំណើរល្អហ្ន៎ វិជ្ជា ៣ ខ្ញុំបានដល់ហើយ សាសនា របស់ព្រះពុទ្ធ ខ្ញុំបានធ្វើហើយ ។ បដិសម្ភិទា ៤ វិមោក្ខ ៨ និងអភិញ្ញា ៦ នេះ ខ្ញុំបានធ្វើឲ្យជាក់ច្បាស់ហើយ ទាំងសាសនា របស់ព្រះពុទ្ធ ខ្ញុំក៏បានប្រតិបត្តិហើយ ។

បានឮថា ព្រះកលម្ពទាយកត្ថេរ មានអាយុ បានសម្តែងនូវគាថាទាំងនេះ ដោយប្រការដូច្នេះ ។

ចប់ កលម្ពទាយកត្ថេរាបទាន ។

សត្តមំ អម្ពាដកទាយកត្ថេរាបទានំ

[២៧] បវនេ(១) ពុទ្ធំ ទិស្វាន សយម្ភុំ អបរាជិតំ
អម្ពាដកំ គហេត្វាន សយម្ភុស្ស អទាសហំ ។
ឯកត្តឹសេ ឥតោ កប្បេ យំ ផលំ អទទឹ តទា
ទុគ្គតឹ នាភិជានាមិ ផលទានស្សិទំ ផលំ ។
កិលេសា ឈាបិតា មយ្ហំ ភវា សព្វេ សមូហតា
នាគោវ ពន្ធនំ ឆេត្វា វិហរាមិ អនាសវោ ។
ស្វាគតំ វត មេ អាសិ មម ពុទ្ធស្ស សន្តិកេ
តិស្សោ វិជ្ជា អនុប្បត្តា កតំ ពុទ្ធស្ស សាសនំ ។
បដិសម្ភិទា ចតស្សោ វិមោក្ខាបិច អដ្ឋិមេ
ឆឡភិញ្ញា សច្ឆិកតា កតំ ពុទ្ធស្ស សាសនន្តិ ។

ឥត្ថំ សុទំ អាយស្មា អម្ពាដកទាយកោ ថេរោ ឥមា គាថាយោ អភាសិត្ថាតិ ។

អម្ពាដកទាយកត្ថេរស្ស អបទានំ សមត្តំ ។

---

១ ម. វិបិនេតិ ទិស្សតិយេវ ។

អម្ពាដកទាយកត្ថេរាបទានទី ៧

(២៧) ខ្ញុំបានឃើញព្រះសម្ពុទ្ធ ជាព្រះសយម្ភូ គង់នៅក្នុងព្រៃធំ ព្រះអង្គទ្រង់ឈ្នះកិលេសមារ ហើយយកផ្លែម្កាក់ទៅថ្វាយព្រះសយម្ភូ ។ ក្នុងកប្បទី ៣១ អំពីកប្បនេះ ព្រោះហេតុដែលខ្ញុំ បានថ្វាយផ្លែម្កាក់ ក្នុងកាលនោះ ខ្ញុំមិនដែលស្គាល់ទុគ្គតិ នេះជាផលនៃការថ្វាយផ្លែម្កាក់ ។ កិលេសទាំងឡាយ ខ្ញុំដុតបំផ្លាញហើយ ភពទាំងអស់ ខ្ញុំបានគាស់រំលើងចោលហើយ ខ្ញុំជាបុគ្គលមិនមានអាសវៈ ដូចជាដំរីដ៏ប្រសើរកាត់ផ្តាច់នូវចំណង ។ ឱ! ដំណើរដែលខ្ញុំមក ក្នុងសំណាក់នៃព្រះពុទ្ធរបស់ខ្ញុំ ជាដំណើរល្អហ្ន៎ វិជ្ជា ៣ ខ្ញុំបានដល់ហើយ សាសនារបស់ព្រះពុទ្ធ ខ្ញុំបានធ្វើហើយ ។ បដិសម្ភិទា ៤ វិមោក្ខ ៨ និងអភិញ្ញា ៦ នេះ ខ្ញុំបានធ្វើឲ្យជាក់ច្បាស់ហើយ ទាំងសាសនា របស់ព្រះពុទ្ធ ខ្ញុំក៏បានប្រតិបត្តិហើយ ។

បានឮថា ព្រះអម្ពាដកទាយកត្ថេរ មានអាយុ បានសម្តែងនូវគាថាទាំងនេះ ដោយប្រការដូច្នេះ ។

ចប់ អម្ពាដកទាយកត្ថេរាបទាន ។

អដ្ឋមំ ហរីតកិទាយកត្ថេរាបទានំ

(២៨) ហរីតកំ(១) អាមលកំ អម្ពជម្ពុវិភេទកំ
កោលំ ភល្លាតកំ បិល្លំ សយមេវហរាមហំ ។
ទិស្វាន បព្ភារគតំ ឈាយឹ ឈានរតំ មុនឹ
អាពាធេន អាបីឡិតំ អទុតិយំ(២) មហាមុនឹ ។
ហរីតកំ គហេត្វាន សយម្ភុស្ស អទាសហំ
ខាទមត្តម្ហិ ភេសជ្ជំ(៣) ព្យាធិ បស្សម្ភិ តាវទេ ។
បហីនទរថោ ពុទ្ធោ អនុមោទនិយំ អកា(៤)
ភេសជ្ជទានេនិមិនា ព្យាធិវូបសមេន ច ។
ទេវភូតោ មនុស្សោ វា ជាតោ វា អញ្ញជាតិយា
សព្វត្ថ សុខិតោ ហោមិ មា ច តេ ព្យាធិមាគមា ។

---

១ ឱ. ហរីដកំ ។ ២ ឱ. បបីឡិត្តំ អទុតិយំ ។ ម. អាបីឡិត្តំ អទុតិយំ ។ ៣ ឱ.ម. ខាទមត្តម្ហិ ភេសជ្ជេ ។ ៤ ម. អនុមោទមកាសិ មេ ។

ហរីតកិទាយកត្ថេរាបទាន ទី ៨

[២៨] ខ្ញុំកំពុងតែនាំយក នូវផ្លែសម៉ ផ្លែកន្ទួតព្រៃ ផ្លែស្វាយ ផ្លែព្រីង ផ្លែសម៉ពិភេទក៍ ផ្លែពុទ្រា ផ្លែក្រខុប និងផ្លែល្មៅ ដោយខ្លួនឯង ។ ខ្ញុំបានឃើញព្រះសម្ពុទ្ធ ជាអ្នកប្រាជ្ញ ព្រះអង្គគង់នៅក្នុងញកភ្នំ ទ្រង់មានឈាន ត្រេកអរក្នុងឈាន ជាមហាមុនីដ៏មាំមួន ដែលកំពុងត្រូវអាពាធបៀតបៀន ។ ខ្ញុំយកផ្លែសម៉ទៅថ្វាយព្រះសយម្ភូ ភេសជ្ជៈគ្រាន់តែខ្ញុំធ្វើរួចហើយ ព្យាធិក៏រម្ងាប់ក្នុងខណៈនោះភ្លាម ។ ព្រះសម្ពុទ្ធ ទ្រង់លះបង់សេចក្តីក្រវល់ក្រវាយ បានធ្វើអនុមោទនា ព្រោះភេសជ្ជទាននេះផង ព្រោះការរម្ងាប់នូវព្យាធិនេះផងថា អ្នកកើតជាទេវតាក្តី ជាមនុស្សក្តី ឬកើតក្នុងជាតិដទៃក្តី សូមឲ្យជាអ្នកដល់នូវសេចក្តីសុខ ក្នុងទីទាំងពួង មួយទៀត សូមកុំឲ្យព្យាធិកើតមានដល់អ្នកឡើយ ។

អដ្ឋមំ ហរីតកិទាយកត្ថេរាបទានំ

ឥទំ វត្វាន សម្ពុទ្ធោ សយម្ភូ អបរាជិតោ
នភំ អព្ភុគ្គមិ ធីរោ ហំសរាជាវ អម្ពរេ ។
យតោ ហរីតកិមទំ(១) សយម្ភុស្ស មហេសិនោ
ឥមំ ជាតឹ ឧបាទាយ ព្យាធិ មេ នូបបជ្ជថ ។
អយំ បច្ឆិមកោ មយ្ហំ ចរិមោ វត្តតេ ភវោ
តិស្សោ វិជ្ជា អនុប្បត្តា កតំ ពុទ្ធស្ស សាសនំ ។
ចតុន្នវុតេ ឥតោ កប្បេ ភេសជ្ជមទទឹ តទា
ទុគ្គតឹ នាភិជានាមិ ភេសជ្ជស្ស ឥទំ ផលំ ។
កិលេសា ឈាបិតា មយ្ហំ ភវា សព្វេ សមូហតា
នាគោវ ពន្ធនំ ឆេត្វា វិហរាមិ អនាសវោ ។
ស្វាគតំ វត មេ អាសិ មម ពុទ្ធស្ស សន្តិកេ
តិស្សោ វិជ្ជា អនុប្បត្តា កតំ ពុទ្ធស្ស សាសនំ ។

---

១ ឱ. ហរីតកមទំ ។ ម. ហរីតកំ ទិន្នំ ។

បរិតកិទាយកត្ថេរាបទាន ទី ៨

ព្រះសម្ពុទ្ធ ជាព្រះសយម្ភូ ទ្រង់ឈ្នះកិលេស ជាអ្នកប្រាជ្ញ លុះត្រាស់ពាក្យនេះហើយ ក៏ទ្រង់ហោះទៅឯអាកាស ដូចជាស្តេចហង្សដែលហើរទៅឰដ៏អាកាស ។ កាលដែលខ្ញុំបានថ្វាយផ្លែសម៉ដល់ព្រះសយម្ភូ ជាមហេសី ព្យាធិក៏មិនកើតឡើងដល់ខ្ញុំ រហូតជាតិនេះ ។ នេះរាងកាយខាងក្រោយបំផុតរបស់ខ្ញុំ ភពខាងក្រោយ កំពុងប្រព្រឹត្តទៅ វិជ្ជា ៣ ខ្ញុំបានដល់ហើយ សាសនារបស់ព្រះពុទ្ធ ខ្ញុំបានធ្វើហើយ ។ ក្នុងកប្បទី ៩៤ អំពីកប្បនេះ ព្រោះហេតុដែលខ្ញុំបានថ្វាយភេសជ្ជៈ ក្នុងកាលនោះ ខ្ញុំមិនដែលស្គាល់ទុគ្គតិ នេះជាផលនៃភេសជ្ជៈ ។ កិលេសទាំងឡាយ ខ្ញុំដុតបំផ្លាញហើយ ភពទាំងអស់ ខ្ញុំដកចោលហើយ ខ្ញុំជាបុគ្គលមិនមានអាសវៈ ដូចជាដំរីដ៏ប្រសើរកាត់ផ្តាច់នូវទន្លីង ។ ឱ ! ដំណើរដែលខ្ញុំមកក្នុងសំណាក់នៃព្រះពុទ្ធរបស់ខ្ញុំ ជាដំណើរល្អហ្ន៎ វិជ្ជា ៣ ខ្ញុំបានដល់ហើយ សាសនារបស់ព្រះពុទ្ធ ខ្ញុំបានធ្វើហើយ ។

បដិសម្ភិទា ចតស្សោ   វិមោក្ខាបិច អដ្ឋិមេ
ឆឡភិញ្ញា សច្ឆិកតា   កតំ ពុទ្ធស្ស សាសនន្តិ ។

ឥត្ថំ សុទំ អាយស្មា ហរីតកិទាយកោ ថេរោ ឥមា គាថាយោ អភាសិត្ថាតិ ។

ហរីតកិទាយកត្ថេរស្ស អបទានំ សមត្តំ ។

នវមំ អម្ពបិណ្ឌិយត្ថេរាបទានំ

(២៩) ហត្ថិរាជា តទា អាសិំ ឦសាទន្តោ ឧរូឡ្ហវា(១)
វិចរន្តោ ព្រហារញ្ញេ   អទ្ទសំ លោកនាយកំ ។
អម្ពបិណ្ឌី គហេត្វាន   អទាសិំ សត្ថុនោ អហំ
បដិគ្គណ្ហិ មហាវីរោ   សិទ្ធត្ថោ លោកនាយកោ ។
មម និជ្ឈាយមានស្ស   បរិភុញ្ជិ តទា ជិនោ
តត្ថ ចិត្តំ បសាទេត្វា   តុសិតំ ឧបបជ្ជហំ ។
តតោ អហំ ចវិត្វាន   ចក្កវត្តិ អហោសហំ
ឯតេនេវ ឧបាយេន   អនុភោត្វាន សម្បទា ។

---

១ ម- ឧរុឡ្ហវា ។

បដិសម្ភិទា ៤ វិមោក្ខ ៨ និងអភិញ្ញា ៦ នេះ ខ្ញុំបានធ្វើឲ្យជាក់ច្បាស់ហើយ ទាំងសាសនា របស់ព្រះពុទ្ធ ខ្ញុំក៏បានប្រតិបត្តិហើយ ។

បានឮថា ព្រះហរីតកិទាយកត្ថេរ មានអាយុ បានសំដែងនូវគាថាទាំងនេះ ដោយប្រការដូច្នេះ ។

ចប់ ហរីតកិទាយកត្ថេរាបទាន ។

អម្ពបិណ្ឌិយត្ថេរាបទាន ទី ៩

(៤៩) កាលនោះ ខ្ញុំកើតជាស្តេចដំរី មានភ្លុកដ៏ទន្ទាំ មានកំឡាំងច្រើន កំពុងត្រាច់ទៅក្នុងព្រៃធំ ក៏បានឃើញព្រះបរមលោកនាយក ។ ខ្ញុំបានយកផ្លែស្វាយមួយចង្កោមថ្វាយព្រះសាស្តា ឯព្រះសម្ពុទ្ធៈ ទ្រង់មានព្យាយាមធំ ជាលោកនាយក ទ្រង់បានទទួល ។ កាលនោះ ខ្ញុំកំពុងតែសំឡឹងមើល ព្រះជិនស្រីទ្រង់សោយហើយ ខ្ញុំក៏ញុំាងចិត្តឲ្យជ្រះថ្លា ចំពោះព្រះអង្គ ហើយបានទៅកើត ក្នុងឋានតុសិត ។ ខ្ញុំច្យុតចាកឋានតុសិតនោះមក បានជាស្តេចចក្រ-ពត្តិ សោយនូវសម្បត្តិទាំងឡាយ ដោយឧបាយនុ៎ះឯង ។

នវមំ អម្ពបិណ្ឌិយត្ថេរាបទានំ

បធានំ បហិតត្តោហំ ឧបសន្តោ និរូបធិ
សព្វាសវេ បរិញ្ញាយ វិហរាមិ អនាសវោ ។
ចតុន្នវុតេ ឥតោ កប្បេ យំ ផលមទទឹ តទា
ទុគ្គតឹ នាភិជានាមិ ផលទានស្សិទំ ផលំ ។
កិលេសា ឈាបិតា មយ្ហំ ភវា សព្វេ សមូហតា
នាគោវ ពន្ធនំ ឆេត្វា វិហរាមិ អនាសវោ ។
ស្វាគតំ វត មេ អាសិ មម ពុទ្ធស្ស សន្តិកេ
តិស្សោ វិជ្ជា អនុប្បត្តា កតំ ពុទ្ធស្ស សាសនំ ។
បដិសម្ភិទា ចតស្សោ វិមោក្ខាបិ ច អដ្ឋិមេ
ឆឡភិញ្ញា សច្ឆិកតា កតំ ពុទ្ធស្ស សាសនន្តិ ។

ឥត្ថំ សុទំ អាយស្មា អម្ពបិណ្ឌិយោ ថេរោ ឥមា គាថាយោ អភាសិត្ថាតិ ។

អម្ពបិណ្ឌិយត្ថេរស្ស អបទានំ សមត្តំ ។

អម្ពបិណ្ឌិយត្ថេរាបទាន ទី ៩

ខ្ញុំមានចិត្តបញ្ជូនទៅកាន់ព្យាយាម ជាអ្នកស្ងប់រម្ងាប់ មិនមាន ឧបធិក្កិលេស កំណត់ដឹងនូវអាសវៈទាំងពួង ជាអ្នកមិនមាន អាសវៈ ។ ក្នុងកប្បទី ៩៤ អំពីកប្បនេះ ព្រោះហេតុដែល ខ្ញុំបានឲ្យទាន ក្នុងកាលនោះ ខ្ញុំមិនដែលស្គាល់ទុគ្គតិ នេះ ជាផលនៃការថ្វាយផ្លែឈើ ។ កិលេសទាំងឡាយ ខ្ញុំដុតបំ-ផ្លាញហើយ ភពទាំងអស់ ខ្ញុំដកចោលហើយ ខ្ញុំជាបុគ្គល មិនមានអាសវៈ ដូចជាដំរីដ៏ប្រសើរកាត់ផ្តាច់នូវឧទ្លីង ។ ឱ ! ដំណើរដែលខ្ញុំមកក្នុងសំណាក់នៃព្រះពុទ្ធរបស់ខ្ញុំ ជាដំណើរ ល្អហ្ន៎ វិជ្ជា ៣ ខ្ញុំបានដល់ហើយ សាសនារបស់ព្រះពុទ្ធ ខ្ញុំបានធ្វើហើយ ។ បដិសម្ភិទា ៤ វិមោក្ខ ៨ និងអភិញ្ញា ៦ នេះ ខ្ញុំបានធ្វើឲ្យជាក់ច្បាស់ហើយ ទាំងសាសនា របស់ ព្រះពុទ្ធ ខ្ញុំក៏បានប្រតិបត្តិហើយ ។

បានឮថា ព្រះអម្ពបិណ្ឌិយត្ថេរ មានអាយុ បានសំដែងនូវ នូវគាថាទាំងនេះ ដោយប្រការដូច្នេះ ។

ចប់ អម្ពបិណ្ឌិយត្ថេរាបទាន ។

ទសមំ ជម្ពុផលិយត្ថេរាបទានំ

[៣០] បទុមុត្តរពុទ្ធស្ស លោកជេដ្ឋស្ស តាទិនោ
បិណ្ឌាយ វិចរន្តស្ស ធារតោ ឧត្តមំ យសំ ។
អគ្គផលំ គហេត្វាន វិប្បសន្នេន ចេតសា
ឧក្ខិលោយស្ស ធីរស្ស អទាសិំ សត្ថុនោ អហំ ។
តេន កម្មេន ទិបទិន្ទ លោកជេដ្ឋ នរាសភ
បត្តោម្ហិ អចលំ ឋានំ ហិត្វា ជយបរាជយំ ។
សតសហស្សេ ឥតោ កប្បេ យំ ផលមទទឹ តទា
ទុគ្គតឹ នាភិជានាមិ អគ្គផលស្សិទំ ផលំ ។
កិលេសា ឈាបិតា មយ្ហំ ភវា សព្វេ សមូហតា
នាគោវ ពន្ធនំ ឆេត្វា វិហរាមិ អនាសវោ ។

ជម្ពុផលិយត្ថេរាបទាន ទី ១០

(៣០) កាលព្រះសម្ពុទ្ធ ព្រះនាមបទុមុត្តរៈ ជាច្បងក្នុងលោក ព្រះអង្គមិនញាប់ញ័រ ដោយលោកធម៌ ទ្រទ្រង់នូវយសដ៏ឧត្តម ទ្រង់ស្តេចយាងបិណ្ឌបាត ។ ខ្ញុំមានចិត្តជ្រះថ្លា បានយកផ្លែឈើថ្មោង ចូលទៅថ្វាយព្រះសាស្តា ព្រះអង្គជាទក្ខិណេយ្យបុគ្គល ជាអ្នកប្រាជ្ញធ្ងន់ (ហើយពោលថា) បពិត្រព្រះអង្គជាធំជាងសត្វជើងពីរ ជាច្បងក្នុងលោក ប្រសើរជាងពួកជន ខ្ញុំព្រះអង្គសូមលះបង់នូវការឈ្នះ និងការចាញ់ហើយដល់នូវធម៌ មិនកម្រើកគឺព្រះនិព្វាន ដោយកុសលកម្មនោះ ។ ក្នុងកប្បទីមួយសែន អំពីកប្បនេះ ព្រោះហេតុដែលខ្ញុំបានឲ្យទាន ក្នុងកាលនោះ ខ្ញុំមិនដែលស្គាល់ទុគ្គតិ នេះជាផលនៃទានថ្មោង ។ កិលេសទាំងឡាយ ខ្ញុំដុតបំផ្លាញហើយ ភពទាំងពួង ខ្ញុំបានដកចោលហើយ ខ្ញុំជាបុគ្គលមិនមានអាសវៈ ដូចជាដំរីដ៏ប្រសើរកាត់ផ្តាច់នូវទន្លីង ។

ទសមំ ជម្ពុផលិយត្ថេរាបទានំ

ស្វាគតំ វត មេ អាសិ មម ពុទ្ធស្ស សន្តិកេ
តិស្សោ វិជ្ជា អនុប្បត្តា កតំ ពុទ្ធស្ស សាសនំ ។
បដិសម្ភិទា ចតស្សោ វិមោក្ខាបិ ច អដ្ឋិមេ
ឆឡភិញ្ញា សច្ឆិកតា កតំ ពុទ្ធស្ស សាសនន្តិ ។

ឥត្ថំ សុទំ អាយស្មា ជម្ពុផលិយោ(១) ថេរោ ឥមា គាថាយោ អភាសិត្ថាតិ ។

ជម្ពុផលិយត្ថេរស្ស អបទានំ សមត្តំ ។

ឧទ្ទានំ

ថេរោ ឯកវិហារី ច សង្ខិយោ បាដិហីរកោ
ថវិកោ ឧច្ឆុខណ្ឌី ច កលម្ពម្ពាដកប្បទា ។
ហរីតកម្ពបិណ្ឌី ច ជម្ពុតោ(២) ឆសមោ យតិ
ឆឡាសីតិ ច គាថាយោ គណិតាយោ វិភាវិភិ ។

ឯកវិហារិវគ្គោ ចតុប្បញ្ញាសមោ ។

---

១ ម. អម្ពផលិយោ ។ ២ ម. អម្ពតោ ។

ជម្ពុផលិយត្ថេរាបទាន ទី ១០

ឱ ! ដំណើរដែលខ្ញុំមក ក្នុងសំណាក់នៃព្រះពុទ្ធរបស់ខ្ញុំ ជាដំណើរល្អហ្ន៎ វិជ្ជា ៣ ខ្ញុំបានដល់ហើយ សាសនារបស់ព្រះពុទ្ធ ខ្ញុំបានធ្វើហើយ ។ បដិសម្ភិទា ៤ វិមោក្ខ ៨ និងអភិញ្ញា ៦ នេះ ខ្ញុំបានធ្វើឲ្យជាក់ច្បាស់ហើយ ទាំងសាសនារបស់ព្រះពុទ្ធ ខ្ញុំក៏បានប្រតិបត្តិហើយ ។

បានឮថា ព្រះជម្ពុផលិយត្ថេរ មានអាយុ បានសម្ដែងនូវគាថាទាំងនេះ ដោយប្រការដូច្នេះ ។

ចប់ ជម្ពុផលិយត្ថេរាបទាន ។

ឧទ្ទាន

ឯកវិហារិយត្ថេរាបទាន ១ ឯកសង្ខិយត្ថេរាបទាន ១ បាដិហិរសញ្ញកត្ថេរាបទាន ១ ញាណត្ថវិកត្ថេរាបទាន ១ ឧច្ឆុខណ្ឌិកត្ថេរាបទាន ១ កលម្ពទាយកត្ថេរាបទាន ១ អម្ពាដកទាយកត្ថេរាបទាន ១ ហរីតកិទាយកត្ថេរាបទាន ១ អម្ពបិណ្ឌិយត្ថេរាបទាន ១ ជម្ពុផលិយត្ថេរាបទាន ១ ជាគំរប់ ១០ គាថាចំនួន ៨៦ អ្នកប្រាជ្ញបានពោលហើយ ។

ចប់ ឯកវិហារិកវគ្គ ទី ៤៤ ។

បញ្ចបត្តាឡីសោ វិភេទកវគ្គោ

បឋមំ វិភេទកពីជិយត្ថេរាបទានំ

(៣១) កកុសន្ធោ មហាវីរោ សព្វធម្មាន បារគូ
គណម្ហា វូបកដ្ឋោ សោ អគមាសិ វនន្តរំ ។
វីជវីជំ គហេត្វាន លតាយ អាចរឹ(១) អហំ
ភគវា តម្ហិ សមយេ ឈាយតេ បព្វតន្តរេ ។
ទិស្វានាហំ ទេវទេវំ វិប្បសន្នេន ចេតសា
ទក្ខិណេយ្យស្ស ធីរស្ស វីជវីជមទាសហំ ។
ឥមស្មឹយេវ កប្បស្មឹ យំ វីជមទទឹ(២) តទា
ទុគ្គតឹ នាភិជានាមិ វីជវីជស្សិទំ ផលំ ។
កិលេសា ឈាបិតា មយ្ហំ ភវា សព្វេ សមូហតា
នាគោវ ពន្ធនំ ឆេត្វា វិហរាមិ អនាសវោ ។

---

១ ឱ. អវុណឹ ។ ម. អវរឹ ។ ២ ឱ. ផលមទទឹ ។ ម. ពិញ្ជមទទឹ ។

វិភេទកវគ្គ ទី ៤៥

វិភេទកពីជិយត្ថេរាបទាន ទី ១

[៣១] ព្រះសម្ពុទ្ធ ព្រះនាមកកុសន្ធៈ មានព្យាយាមធំ ទ្រង់ដល់នូវត្រើយ នៃធម៌ទាំងពួង ព្រះអង្គទ្រង់ចៀសចេញចាកពួក ហើយស្តេចទៅតាមចន្លោះព្រៃ ។ ខ្ញុំយកផ្លែសម៉ពិភេទក៍ដោតនឹងវល្លិ សម័យនោះ ព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់ចម្រើនឈាន ត្រង់ចន្លោះភ្នំ ខ្ញុំបានឃើញព្រះមានព្រះភាគជាទេវតាក្រៃលែងជាងទេវតា ក៏មានចិត្តជ្រះថ្លា ហើយថ្វាយផ្លែសម៉ពិភេទក៍ ដល់ព្រះអង្គ ជាអ្នកប្រាជ្ញ ជាទក្ខិណេយ្យ-បុគ្គល ។ ក្នុងកប្បនេះឯង ព្រោះហេតុដែលខ្ញុំបានថ្វាយផ្លែសម៉ពិភេទក៍ ក្នុងកាលនោះ ខ្ញុំមិនដែលស្គាល់ទុគ្គតិ នេះជាផលនៃផ្លែសម៉ពិភេទក៍ ។ កិលេសទាំងឡាយ ខ្ញុំដុតបំ-ផ្លាញហើយ ភពទាំងអស់ ខ្ញុំដកចោលហើយ ខ្ញុំជាបុគ្គលមិនមានអាសវៈ ដូចជាដំរីដ៏ប្រសើរ កាត់ផ្តាច់នូវទន្លីង ។

ស្វាគតំ វត មេ អាសិ   មម ពុទ្ធស្ស សន្តិកេ

តិស្សោ វិជ្ជា អនុប្បត្តា   កតំ ពុទ្ធស្ស សាសនំ ។

បដិសម្ភិទា ចតស្សោ   វិមោក្ខាបិច អដ្ឋិមេ

ឆឡភិញ្ញា សច្ឆិកតា   កតំ ពុទ្ធស្ស សាសនន្តិ ។

ឥត្ថំ សុទំ អាយស្មា វិភេទកផលិយោ(១) ថេរោ ឥមា គាថាយោ អភាសិត្ថាតិ ។

វិភេទកផលិយត្ថេរស្ស អបទានំ សមត្តំ ។

ទុតិយំ កោលទាយកត្ថេរាបទានំ

(៣២) អជិនេន និវត្ថោហំ   វាកចីរធរោ តទា

ខារិយា បូរយិត្វាន   កោលំ ហាសិំ មមស្សមំ(២) ។

តម្ហិ កាលេ សិខី ពុទ្ធោ   ឯកោ អទុតិយោ អហុ

មមស្សមំ ឧបាគញ្ឆិ   ជោតេន្តោ(៣) សព្វកាលិកំ ។

---

១ ឱ. វិភីតកមិញ្ជិយោ ។ ២ ឱ. ខារិភារំ ហរិត្វាន កោលមាហរិមស្សមន្តិ ទិស្សតិ ។ ម. ខារិយា បូរយិត្វាន កោលំ ហាសិំ មមស្សមន្តិ ទិស្សតិ ។ ៣ ម. ជានន្តោ ។

ឱ ! ដំណើរដែលខ្ញុំមក ក្នុងសំណាក់នៃព្រះពុទ្ធរបស់ខ្ញុំ ជាដំណើរល្អហ្ន៎ វិជ្ជា ៣ ខ្ញុំបានដល់ហើយ សាសនារបស់ព្រះពុទ្ធ ខ្ញុំបានធ្វើហើយ ។ បដិសម្ភិទា ៤ វិមោក្ខ ៨ និងអភិញ្ញា ៦ នេះ ខ្ញុំបានធ្វើឲ្យជាក់ច្បាស់ហើយ ទាំងសាសនារបស់ព្រះពុទ្ធ ខ្ញុំក៏បានប្រតិបត្តិហើយ ។

បានឮថា ព្រះវិភេទកពីជិយត្ថេរ មានអាយុ បានសម្តែងនូវគាថាទាំងនេះ ដោយប្រការដូច្នេះ ។

ចប់ វិភេទកពីជិយត្ថេរាបទាន ។

កោលទាយកត្ថេរាបទាន ទី ២

(៣២) កាលនោះ ខ្ញុំស្លៀកស្បែកខ្លា ទ្រទ្រង់សំពត់សម្បកឈើ បានរែកផ្លែពទ្រាមួយអម្រែក ទៅឯអាស្រមរបស់ខ្ញុំ ។ ក្នុងកាលនោះ ព្រះសម្ពុទ្ធ ព្រះនាមសិខី ព្រះអង្គមិនមានបុគ្គលជាគំរប់ពីរ រុងរឿងសព្វ ៗ កាល ទ្រង់ស្តេចចូលទៅក្នុងអាស្រមរបស់ខ្ញុំ តែមួយព្រះអង្គឯង ។

សកំ ចិត្តំ បសាទេត្វា វន្ទិត្វាន ច សុព្វតំ

ឧភោ ហត្ថេហិ បគ្គយ្ហ កោលំ ពុទ្ធស្សទាសហំ

ឯកត្តឹសេ ឥតោ កប្បេ យំ ផលំ អទទឹ តទា

ទុគ្គតឹ នាភិជានាមិ កោលទានស្សិទំ ផលំ ។

កិលេសា ឈាបិតា មយ្ហំ ភវា សព្វេ សមូហតា

នាគោវ ពន្ធនំ ឆេត្វា វិហរាមិ អនាសវោ ។

ស្វាគតំ វត មេ អាសិ មម ពុទ្ធស្ស សន្តិកេ

តិស្សោ វិជ្ជា អនុប្បត្តា កតំ ពុទ្ធស្ស សាសនំ ។

បដិសម្ភិទា ចតស្សោ វិមោក្ខាបិ ច អដ្ឋិមេ

ឆឡភិញ្ញា សច្ឆិកតា កតំ ពុទ្ធស្ស សាសនន្តិ ។

ឥត្ថំ សុទំ អាយស្មា កោលទាយកោ ថេរោ ឥមា

គាថាយោ អភាសិត្ថាតិ ។

កោលទាយកត្ថេរស្ស អបទានំ សមត្តំ ។

ខ្ញុំញុំាងចិត្តរបស់ខ្លួន ឲ្យជ្រះថ្លា ហើយថ្វាយបង្គំព្រះសម្ពុទ្ធ ព្រះអង្គមានវត្តល្អ រួចកាន់យកនូវផ្លែពុទ្រា ដោយដៃទាំងពីរ ថ្វាយដល់ព្រះពុទ្ធ ។ ក្នុងកប្បទី ៣១ អំពីកប្បនេះ ព្រោះហេតុដែលខ្ញុំបានថ្វាយផ្លែពុទ្រា ក្នុងកាលនោះ ខ្ញុំមិនដែលស្គាល់ទុគ្គតិ នេះជាផលនៃការថ្វាយផ្លែពុទ្រា ។ កិលេសទាំងឡាយ ខ្ញុំដុតបំផ្លាញហើយ ភពទាំងពួង ខ្ញុំដកចោលហើយ ខ្ញុំជាបុគ្គលមិនមានអាសវៈ ដូចជាដំរីដ៏ប្រសើរ កាត់ផ្តាច់នូវចំណង ។ ឱ ! ដំណើរដែលខ្ញុំមក ក្នុងសំណាក់នៃព្រះពុទ្ធរបស់ខ្ញុំ ជាដំណើរល្អហ្ន៎ វិជ្ជា ៣ ខ្ញុំបានដល់ហើយ សាសនា របស់ព្រះពុទ្ធ ខ្ញុំបានធ្វើហើយ ។ បដិសម្ភិទា ៤ វិមោក្ខ ៨ និងអភិញ្ញា ៦ នេះ ខ្ញុំបានធ្វើឲ្យជាក់ច្បាស់ហើយ ទាំងសាសនា របស់ព្រះពុទ្ធ ខ្ញុំក៏បានប្រតិបត្តិហើយ ។

បានឮថា ព្រះកោលទាយកត្ថេរ មានអាយុ បានសំដែងនូវគាថាទាំងនេះ ដោយប្រការដូច្នេះ ។

ចប់ កោលទាយកត្ថេរាបទាន ។

តតិយំ វេលុវផលិយត្ថេរាបទានំ

(៣៣) ចន្ទភាគានទីតីរេ អស្សមោ សុកតោ មម
វេលុវុក្ខេហិ អាកិណ្ណោ នានាទុមនិសេវិតោ ។
សុគន្ធំ វេលុវំ ទិស្វា ពុទ្ធសេដ្ឋំ អនុស្សរឹ
ខារិការំ បូរយិត្វា តុដ្ឋោ សំវិគ្គមានសោ ។
កកុសន្ធំ ឧបាគម្ម ពិល្វបក្កមទាសហំ
បុញ្ញក្ខេត្តស្ស ធីរស្ស(១) វិប្បសន្នេន ចេតសា ។
ឥមស្មឹយេវ កប្បស្មឹ យំ ផលំ អទទឹ តទា
ទុគ្គតឹ នាភិជានាមិ ផលទានស្សិទំ ផលំ ។
កិលេសា ឈាបិតា មយ្ហំ ភវា សព្វេ សមូហតា
នាគោវ ពន្ធនំ ឆេត្វា វិហរាមិ អនាសវោ ។
ស្វាគតំ វត មេ អាសិ មម ពុទ្ធស្ស សន្តិកេ
តិស្សោ វិជ្ជា អនុប្បត្តា កតំ ពុទ្ធស្ស សាសនំ ។

---

១ ឱ.ម វីរស្ស ។

វេលុវផលិយត្ថេរាបទាន ទី ៣

(៣៣) អាស្រមរបស់ខ្ញុំ ខ្ញុំបានធ្វើល្អហើយ ទៀបឆ្នេរស្ទឹងចន្ទភាគា ជាអាស្រមដ៏ដេរដាសដោយដើមព្នៅ ទាំងមានពួកឈើផ្សេងៗ ដុះនៅក្បែរអាស្រមនោះ ។ ខ្ញុំបានឃើញផ្លែព្នៅមានក្លិនក្រអូប បានបេះផ្លែព្នៅនោះ ដាក់ពេញការះគឺអង្រែមកហើយត្រេកអរ មានចិត្តសង្វេគនឹកដល់ព្រះសម្ពុទ្ធដ៏ប្រសើរ ។ ខ្ញុំបានចូលទៅគាល់ព្រះអង្គ ព្រះនាមកកុសន្ធៈ ហើយថ្វាយផ្លែព្នៅទុំដល់ព្រះសម្ពុទ្ធ ជាអ្នកប្រាជ្ញជាស្រែបុណ្យដោយចិត្តជ្រះថ្លា ។ ក្នុងកប្បនេះ ព្រោះហេតុដែលខ្ញុំបានថ្វាយផ្លែព្នៅ ក្នុងកាលនោះ ខ្ញុំមិនដែលស្គាល់ទុគ្គតិ នេះជាផលនៃការថ្វាយផ្លែព្នៅ ។ កិលេសទាំងឡាយខ្ញុំដុតបំផ្លាញចេញហើយ ភពទាំងអស់ ខ្ញុំបានដករំលើងចោលហើយ ខ្ញុំជាបុគ្គលមិនមានអាសវៈ ដូចជាដំរីដ៏ប្រសើរ កាត់ផ្តាច់នូវទន្លីង ។ ឱ ! ដំណើរដែលខ្ញុំមកក្នុងសំណាក់នៃព្រះពុទ្ធរបស់ខ្ញុំ ជាដំណើរល្អហ្ន៎ វិជ្ជា ៣ ខ្ញុំបានដល់ហើយ សាសនារបស់ព្រះពុទ្ធ ខ្ញុំបានធ្វើហើយ ។

បដិសម្ភិទា ចតស្សោ វិមោក្ខាបិច អដ្ឋិមេ
ឆឡភិញ្ញា សច្ឆិកតា កតំ ពុទ្ធស្ស សាសនន្តិ ។

ឥត្ថំ សុទំ អាយស្មា វេឡុវនលិយោ ថេរោ ឥមា
គាថាយោ អភាសិត្ថាតិ ។

វេឡុវនលិយត្ថេរស្ស អបទានំ សមត្តំ ។

បត្តំ ភណ្ឌកទាយកត្ថេរាបទានំ

(៣៨) សុវណ្ណវណ្ណំ សម្ពុទ្ធំ ទ្វត្តឹសវរលក្ខណំ
បវនគ្គេន(១) គច្ឆន្តំ សាលរាជំវ ផុល្លិតំ ។
តិណសន្ថរំ(២) បញ្ញាបេត្វា ពុទ្ធសេដ្ឋំ អយាចហំ
អនុកម្បតុ មំ ពុទ្ធោ ភិក្ខំ ឥច្ឆាមិ ទាតវេ ។

១ ម. វិបិនគ្គេន ។ ២ ឱ.ម. តិណត្ថរំ ។

បដិសម្ភិទា ៤ វិមោក្ខ ៨ និងអភិញ្ញា ៦ នេះ ខ្ញុំបានធ្វើឲ្យជាក់ច្បាស់ហើយ ទាំងសាសនា របស់ព្រះពុទ្ធ ខ្ញុំក៏បានប្រតិបត្តិហើយ ។

បានឮថា ព្រះវេលុវផលិយត្ថេរ មានអាយុ បានសម្តែងនូវគាថាទាំងនេះ ដោយប្រការដូច្នេះ ។

ចប់ វេលុវផលិយត្ថេរាបទាន ។

ភល្លាតកទាយកត្ថេរាបទាន ទី ៤

(៣៤) ព្រះសម្ពុទ្ធ មានវណ្ណៈដូចមាស មានលក្ខណៈ ៣២ ដ៏ប្រសើរ ទ្រង់ស្តេចទៅកាន់ជាយព្រៃធំ ព្រះអង្គដូចជាសាលពឹជព្រឹក្ស មានផ្ការីកហើយ ។ ខ្ញុំក្រាលកម្រាលស្មៅ រួចហើយអាពធនាព្រះសម្ពុទ្ធដ៏ប្រសើរថា សូមព្រះសម្ពុទ្ធអនុគ្រោះខ្ញុំព្រះអង្គ ខ្ញុំព្រះអង្គប្រាថ្នានឹងថ្វាយចង្ហាន់ ។

ចតុត្ថំ ភល្លាតកទាយកត្ថេរាបទានំ

អនុកម្បកោ ការុណិកោ អត្ថទស្សី មហាយសោ

មម សង្កប្បមញ្ញាយ ឱរុយ្ហ(១) មម អស្សមេ ។

ឱរោហិត្វាន សម្ពុទ្ធោ និសីទិ បណ្ណសន្ថរេ

ភល្លាតកំ គហេត្វាន ពុទ្ធសេដ្ឋស្សទាសហំ ។

មម និជ្ឈាយមានស្ស បរិភុញ្ជិ តទា ជិនោ

តត្ថ ចិត្តំ បសាទេត្វា អភិវន្ទឹ តទា ជិនំ ។

អដ្ឋារសេ កប្បសតេ យំ ផលំ អទទឹ តទា

ទុគ្គតឹ នាភិជានាមិ ផលទានស្សិទំ ផលំ ។

កិលេសា ឈាបិតា មយ្ហំ ភវា សព្វេ សមូហតា

នាគោវ ពន្ធនំ ឆេត្វា វិហរាមិ អនាសវោ ។

ស្វាគតំ វត មេ អាសិ មម ពុទ្ធស្ស សន្តិកេ

តិស្សោ វិជ្ជា អនុប្បត្តា កតំ ពុទ្ធស្ស សាសនំ ។

---

១ ឱ.ម. ឱរុហិ ។ ម. ឱរូហិ ។

ភល្លាតកទាយកត្ថេរាបទាន ទី ៤

ឯព្រះសម្ពុទ្ធ ទ្រង់ព្រះនាមអត្ថទស្សី ទ្រង់អនុគ្រោះ ប្រកបដោយករុណា ទ្រង់មានយសធំ ទ្រង់ជ្រាបនូវសេចក្តីត្រិះរិះរបស់ខ្ញុំ ហើយស្តេចចូលទៅក្នុងអាស្រមរបស់ខ្ញុំ ។ ព្រះសម្ពុទ្ធស្តេចចូលទៅគង់លើកម្រាលស្លឹកឈើ ខ្ញុំបានយកផ្លែក្រខុប ថ្វាយព្រះសម្ពុទ្ធដ៏ប្រសើរ ។ កាលខ្ញុំកំពុងសំឡឹងមើល ព្រះជិនស្រីទ្រង់សោយរួចហើយ ខ្ញុំក៏ញុំាងចិត្តឲ្យជ្រះថ្លាចំពោះព្រះអង្គ ហើយថ្វាយបង្គំព្រះជិនស្រី ក្នុងកាលនោះ ។ ក្នុងកប្បទី ១.៨០០ ព្រោះហេតុដែលខ្ញុំបានថ្វាយផ្លែឈើក្នុងកាលនោះ ខ្ញុំមិនដែលស្គាល់ទុគ្គតិ នេះជាផលនៃការថ្វាយផ្លែឈើ ។ កិលេសទាំងឡាយ ខ្ញុំដុតបំផ្លាញហើយ ភពទាំងអស់ ខ្ញុំដកចោលហើយ ខ្ញុំជាបុគ្គលមិនមានអាសវៈ ដូចជាដំរីដ៏ប្រសើរ កាត់ផ្តាច់នូវទន្លីង ។ ឱ ! ដំណើរដែលខ្ញុំមកក្នុងសំណាក់នៃព្រះពុទ្ធរបស់ខ្ញុំ ជាដំណើរល្អហ្ន៎ វិជ្ជា ៣ ខ្ញុំបានដល់ហើយ សាសនារបស់ព្រះពុទ្ធ ខ្ញុំបានធ្វើហើយ ។

បដិសម្ភិទា ចតស្សោ   វិមោក្ខាបិច អដ្ឋិមេ
ឆឡភិញ្ញា សច្ឆិកតា   កតំ ពុទ្ធស្ស សាសនន្តិ ។

ឥត្ថំ សុទំ អាយស្មា ភល្លាតកទាយកោ ថេរោ ឥមា គាថាយោ អភាសិត្ថាតិ ។

ភល្លាតកទាយកត្ថេរស្ស អបទានំ សមត្តំ ។

បញ្ចមំ ឧម្មាបុប្ផិយត្ថេរាបទានំ

(៣៨) និគ្រោធេ ហរិតោភាសេ   សំវិរូឡ្ហម្ហិ បាទបេ
ឧម្មាមាលញ្ហិ(១) បគ្គយ្ហ   ពោធិយា អភិរោបយឹ ។
ឥមស្មឹយេវ កប្បស្មឹ   យំ ពោធិមភិបូជយឹ
ទុគ្គតឹ នាភិជានាមិ   ពោធិបូជាយិទំ ផលំ ។
កិលេសា ឈាបិតា មយ្ហំ   ភវា សព្វេ សមូហតា
នាគោវ ពន្ធនំ ឆេត្វា   វិហរាមិ អនាសវោ ។

---

១ ឱ ម. ឧតុឡ្ហិមាលំ ។ ម. ឧត្តលិមាលំ ។

បដិសម្ភិទា ៤ វិមោក្ខ ៨ និងអភិញ្ញា ៦ នេះ ខ្ញុំបានធ្វើឲ្យជាក់ច្បាស់ហើយ ទាំងសាសនា របស់ព្រះពុទ្ធ ខ្ញុំក៏បានប្រតិបត្តិហើយ ។

បានឮថា ព្រះកណ្ហាគកទាយកត្ថេរ មានអាយុ បានសំដែងនូវគាថាទាំងនេះ ដោយប្រការដូច្នេះ ។

ចប់ កណ្ហាគកទាយកត្ថេរាបទាន ។

ឧម្មាបុប្ផិយត្ថេរាបទាន ទី ៥

(៣៥) កាលដើមជ្រៃ ជាពោធិព្រឹក្សដុះឡើង មានពន្លឺខៀវខ្ចី ខ្ញុំបានយកកម្រងផ្កាកញ្ឆាស ទៅបូជាពោធិព្រឹក្សនោះ ។ ក្នុងកប្បនេះ ព្រោះហេតុដែលខ្ញុំបានបូជាពោធិព្រឹក្សក្នុងកាលនោះ ខ្ញុំមិនដែលស្គាល់ទុគ្គតិ នេះជាផល នៃការបូជាពោធិព្រឹក្ស ។ កិលេសទាំងឡាយ ខ្ញុំដុតបំផ្លាញហើយ ភពទាំងអស់ ខ្ញុំដកចោលហើយ ខ្ញុំជាបុគ្គលមិនមានអាសវៈ ដូចជាដំរីដ៏ប្រសើរ កាត់ផ្តាច់នូវទន្លីង ។

ស្វាគតំ វត មេ អាសិ មម ពុទ្ធស្ស សន្តិកេ
តិស្សោ វិជ្ជា អនុប្បត្តា កតំ ពុទ្ធស្ស សាសនំ ។
បដិសម្ភិទា ចតស្សោ វិមោក្ខាបិច អដ្ឋិមេ
ឆឡភិញ្ញា សច្ឆិកតា កតំ ពុទ្ធស្ស សាសនន្តិ ។

ឥត្ថំ សុទំ អាយស្មា ខុម្ហាបុប្ផិយោ(១) ថេរោ ឥមា គាថាយោ អភាសិត្ថាតិ ។

ខុម្ហាបុប្ផិយត្ថេរស្ស អបទានំ សមត្តំ ។

ឆដ្ឋំ អម្ពាដកិយត្ថេរាបទានំ

(៣៦) សុបុប្ផិតំ សាលវនំ ឱគ្គយ្ហ វេស្សភូ មុនិ
និសីទិ គិរិទុគ្គេសុ អភិជាតោវ កេសរី ។
បសន្នចិត្តោ សុមនោ អម្ពាដកមបូជយឹ
បុញ្ញក្ខេត្តំ មហាវីរំ បសន្នោ សេហិ ចាណិភិ ។

១- ឱ.ម. ឧត្តុឡិបុប្ផិយោ ។ ម. ខត្តលិបុប្ផិយោ ។

ទ ! ដំណើរដែលខ្ញុំមក ក្នុងសំណាក់នៃព្រះពុទ្ធរបស់ខ្ញុំ ជាដំណើរល្អហ្ន៎ វិជ្ជា ៣ ខ្ញុំបានដល់ហើយ សាសនា របស់ព្រះពុទ្ធ ខ្ញុំបានធ្វើហើយ ។ បដិសម្ភិទា ៤ វិមោក្ខ ៨ និងអភិញ្ញា ៦ នេះ ខ្ញុំបានធ្វើឲ្យជាក់ច្បាស់ហើយ ទាំងសាសនា របស់ព្រះពុទ្ធ ខ្ញុំក៏បានប្រតិបត្តិហើយ ។

បានឮថា ព្រះខម្មាបុប្ផិយត្ថេរ មានអាយុ បានសម្តែងនូវគាថាទាំងនេះ ដោយប្រការដូច្នេះ ។

ចប់ ខម្មាបុប្ផិយត្ថេរាបទាន ។

អម្ពាដកិយត្ថេរាបទាន ទី ៦

(៣៦) ព្រះសម្ពុទ្ធ ព្រះនាមវេស្សភូ ជាអ្នកប្រាជ្ញ ស្តេចចូលទៅក្នុងសាលវ័ន (ព្រៃពំងភ្នំ) ដែលមានផ្ការីកល្អ ហើយគង់ក្បែរជ្រោះភ្នំ ដែលគេទៅបានដោយលំបាក ដូចកេសរពេជសី ជាសត្វមានជាតិខ្ពស់ ។ ខ្ញុំមានចិត្តជ្រះថ្លា មានចិត្តរីករាយ បានបូជាផ្កាម្កាក់ ចំពោះព្រះសម្ពុទ្ធ ជាស្រែបុណ្យ ដែលមានព្យាយាមធំ ដោយដៃរបស់ខ្លួន ។

ឯកត្តឹសេ ឥតោ កប្បេ យំ បុប្ផមភិរោបយឹ

ទុគ្គតឹ នាភិជានាមិ ពុទ្ធបូជាយិទំ ផលំ ។

កិលេសា ឈាបិតា មយ្ហំ ភវា សព្វេ សមូហតា

នាគោវ ពន្ធនំ ឆេត្វា វិហរាមិ អនាសវោ ។

ស្វាគតំ វត មេ អាសិ មម ពុទ្ធស្ស សន្តិកេ

តិស្សោ វិជ្ជា អនុប្បត្តា កតំ ពុទ្ធស្ស សាសនំ ។

បដិសម្ភិទា ចតស្សោ វិមោក្ខាបិច អដ្ឋិមេ

ឆឡភិញ្ញា សច្ឆិកតា កតំ ពុទ្ធស្ស សាសនន្តិ ។

ឥត្ថំ សុទំ អាយស្មា អន្នាផកិយោ ថេរោ ឥមា គាថាយោ អភាសិត្ថាតិ ។

អន្នាផកិយត្ថេរស្ស អបទានំ សមត្តំ ។

ក្នុងកប្បទី ៣១ អំពីកប្បនេះ ព្រោះហេតុដែលខ្ញុំបានបូជាផ្កា ក្នុងកាលនោះ ខ្ញុំមិនដែលស្គាល់ទុគ្គតិ នេះជាផលនៃពុទ្ធបូជា ។ កិលេសទាំងឡាយ ខ្ញុំដុតបំផ្លាញហើយ ភពទាំងពួង ខ្ញុំដកចោលហើយ ខ្ញុំជាបុគ្គលមិនមានអាសវៈ ដូចជាដំរីដ៏ប្រសើរ កាត់ផ្តាច់នូវទន្លីង ។ ឱ ! ដំណើរដែលខ្ញុំមក ក្នុងសំណាក់នៃព្រះពុទ្ធរបស់ខ្ញុំ ជាដំណើរល្អហ្ន៎ វិជ្ជា ៣ ខ្ញុំបានដល់ហើយ សាសនា របស់ព្រះពុទ្ធ ខ្ញុំបានធ្វើហើយ ។ បដិសម្ភិទា ៤ វិមោក្ខ ៨ និងអភិញ្ញា ៦ នេះ ខ្ញុំបានធ្វើឲ្យជាក់ច្បាស់ហើយ ទាំងសាសនា របស់ព្រះពុទ្ធ ខ្ញុំក៏បានប្រតិបត្តិហើយ ។

បានឮថា ព្រះអម្ពាដកិយត្ថេរ មានអាយុ បានសម្តែងនូវគាថាទាំងនេះ ដោយប្រការដូច្នេះ ។

ចប់ អម្ពាដកិយត្ថេរាបទាន ។

សត្តមំ សីហាសនិកត្ថេរាបទានំ

(៣៧) បទុមុត្តរស្ស ភគវតោ សព្វភូតហិតេសិនោ
បសន្នចិត្តោ សុមនោ សីហាសនមទាសហំ ។
ទេវលោកេ មនុស្សេ វា យត្ថ យត្ថ វសាមហំ
លភាមិ វិបុលំ ព្យម្ហំ សីហាសនស្សិទំ ផលំ ។
សុវណ្ណរូបិយមយា(១) លោហិតង្គមយា ពហូ
មណិមយា ច បល្លង្កា និព្វត្តន្តិ មមំ សទា ។
ពោធិយា អាសនំ កត្វា ជលជុត្តមនាមិនោ
ឧច្ចេ កុលេ បជាយាមិ អហោ ធម្មសុធម្មតា ។
សតសហស្សិតោ កប្បេ សីហាសនមកាសហំ
ទុគ្គតឹ នាភិជានាមិ សីហាសនស្សិទំ ផលំ ។
កិលេសា ឈាបិតា មយ្ហំ ភវា សព្វេ សមូហតា
នាគោវ ពន្ធនំ ឆេត្វា វិហរាមិ អនាសវោ ។

---

១ ឱ. សោវណ្ណមយា រូបិយមយា ។ ម. សោណ្ណមយា រូមិយា ។

សីហាសនិកត្ថេរាបទាន ទី ៧

(៣៧) ខ្ញុំមានចិត្តជ្រះថ្លា មានចិត្តរីករាយ បានថ្វាយសីហាសនៈ ដល់ព្រះមានព្រះភាគ ព្រះនាមបទុមុត្តរៈ ព្រះអង្គស្វែងរកប្រយោជន៍ ដល់សត្វទាំងពួង ។ ខ្ញុំទៅកាន់ទីណា ៗ ក្នុងទេវលោក ឬក្នុងមនុស្សលោក រមែងបាននូវវិមានដ៏ធំទូលាយ ក្នុងទីនោះៗ នេះជាផលនៃសីហាសនៈ ។ បល្ល័ង្កទាំងឡាយដ៏ច្រើន សុទ្ធតែជាវិការៈនៃមាស និងប្រាក់ផង ជាវិការៈនៃកែវក្រហមផង ជាវិការៈនៃកែវមណីផង តែងកើតឡើងសម្រាប់ខ្ញុំសព្វ ៗ កាល ។ ខ្ញុំកើតក្នុងត្រកូលខ្ពស់ ព្រោះតែធ្វើអាសនៈទៀបដើមពោធិព្រឹក្ស ថ្វាយព្រះសម្ពុទ្ធព្រះនាមបទុមុត្តរៈ ឱ ! ភាពនៃព្រះធម៌ជាធម៌ដ៏ល្អ ។ ក្នុងកប្បទីមួយសែន អំពីកប្បនេះ ព្រោះហេតុដែលខ្ញុំបានធ្វើនូវសីហាសនៈក្នុងកាលនោះ ខ្ញុំមិនដែលស្គាល់ទុគ្គតិ នេះជាផលនៃសីហាសនៈ ។ កិលេសទាំងឡាយ ខ្ញុំដុតចោលហើយ ភពទាំងពួង ខ្ញុំដកចោលហើយ ខ្ញុំជាបុគ្គលមិនមានអាសវៈ ដូចជាដំរីដ៏ប្រសើរ កាត់ផ្តាច់នូវទន្ទឹង ។

ស្វាគតំ វត មេ អាសិ   មម ពុទ្ធស្ស សន្តិកេ
តិស្សោ វិជ្ជា អនុប្បត្តា   កតំ ពុទ្ធស្ស សាសនំ ។
បដិសម្ភិទា ចតស្សោ   វិមោក្ខាបិច អដ្ឋិមេ
ឆឡភិញ្ញា សច្ឆិកតា   កតំ ពុទ្ធស្ស សាសនន្តិ ។

ឥត្ថំ សុទំ អាយស្មា សីហាសនិកោ ថេរោ ឥមា គាថាយោ អភាសិត្ថាតិ ។

សីហាសនិកត្ថេរស្ស អបទានំ សមត្តំ ។

អដ្ឋមំ បាទបីឋិយត្ថេរាបទានំ

(៣៨) សុមេធោ នាម សម្ពុទ្ធោ   ការុណិកោ មហាមុនិ(១)
តារយិត្វា ពហូ សត្តេ   និព្ពុតោ សោ មហាយសោ ។
សីហាសនស្ស សាមន្តា   សុមេធស្ស មហេសិនោ
បសន្នចិត្តោ សុមនោ   បាទបីឋមការយឹ ។
កត្វាន កុសលំ កម្មំ   សុខទាកំ សុខុទ្រយំ(២)
បុញ្ញកម្មេន សំយុត្តោ   តាវតឹសំ អគញ្ឆហំ ។

១ ឱ. ម. អគ្គោ ការុណិកោ មុនិ ។ ២ ឱ. សុខិន្ទ្រិយំ ។

ឱ ។ ដំណើរដែលខ្ញុំបានមក ក្នុងសំណាក់នៃព្រះពុទ្ធរបស់ខ្ញុំ ជាដំណើរល្អហ្ន៎ វិជ្ជា ៣ ខ្ញុំបានដល់ហើយ សាសនារបស់ព្រះពុទ្ធ ខ្ញុំក៏បានធ្វើហើយ ។ បដិសម្ភិទា ៤ វិមោក្ខ ៨ និងអភិញ្ញា ៦ នេះ ខ្ញុំបានធ្វើឲ្យជាក់ច្បាស់ហើយ ទាំងសាសនា របស់ព្រះពុទ្ធ ខ្ញុំក៏បានប្រតិបត្តិហើយ ។

បានឮថា ព្រះសីហាសនិកត្ថេរ មានអាយុ បានសម្តែងនូវគាថាទាំងនេះ ដោយប្រការដូច្នេះ ។

ចប់ សីហាសនិកត្ថេរាបទាន ។

បាទបីឋិយត្ថេរាបទាន ទី ៨

(៣៨) ព្រះសម្ពុទ្ធ ព្រះនាមសុមេធៈ ជាអ្នកប្រាជ្ញធំ ប្រកបដោយករុណា ទ្រង់បម្លងនូវសត្វទាំងឡាយដ៏ច្រើន ព្រះអង្គមានយសធំ ទ្រង់បរិនិព្វានហើយ ។ ខ្ញុំមានចិត្តជ្រះថ្លា មានចិត្តរីករាយ បានធ្វើតាំងសម្រាប់រងព្រះបាទ ទុកក្នុងទីជិតនៃសីហាសនៈ របស់ព្រះសម្ពុទ្ធ ព្រះនាមសុមេធៈព្រះអង្គស្វែងរកនូវគុណធំនោះ ។ ខ្ញុំធ្វើកុសលមានសុខជាវិបាក មានសុខជាកំរៃ ប្រកបដោយបុញ្ញកម្ម ក៏ទៅកើតក្នុងឋានតាវត្តិង្ស ។

អដ្ឋមំ បាទបីឋិយត្ថេរាបទានំ

ឯត្ថ មេ វសមានស្ស   បុញ្ញកម្មសមង្គិនោ
បទានិ ឧត្តរន្តស្ស   សោណ្ណបីឋា ករន្តិ មេ ។
លាភា តេសំ សុលទ្ធន្តេ[១]   យេ លភន្តិ ឧបស្សុតឹ
និព្វុតេ ការំ កត្វាន   លភន្តិ វិបុលំ សុខំ ។
មយាបិ សុកតំ កម្មំ   វាណិជ្ជេ សុបយោជិតំ
បាទបីឋំ ការិត្វាន   សោណ្ណបីឋំ លភាមហំ ។
យំ យំ ទិសំ បក្កមាមិ   កេនចិ កិច្ចយេនហំ
សោណ្ណបីឋេ អក្កមាមិ[២]   បុញ្ញកម្មស្សិទំ ផលំ ។
តឹសកប្បសហស្សម្ហិ   យំ កម្មមករឹ តទា
ទុគ្គតឹ នាភិជានាមិ   បាទបីឋស្សិទំ ផលំ ។
កិលេសា ឈាបិតា មយ្ហំ   ភវា សព្វេ សមូហតា
នាគោវ ពន្ធនំ ឆេត្វា   វិហរាមិ អនាសវោ ។

---

១ ឱ. សុលទ្ធំ តេ ។ ម. សុលទ្ធំ ភោ ។ ២ ម. សោណ្ណបីឋេនក្កមាមិ ។

បាទបីឋិយត្ថេរាបទាន ទី ៨

កាលខ្ញុំ នៅក្នុងទេវលោកនោះ ជាអ្នកប្រកបដោយបុញ្ញកម្ម កាលខ្ញុំដកជើងផុតឡើង តាំងជាវិការៈនៃមាស ក៏កើតឡើងសម្រាប់ខ្ញុំ ៗ ឱ ! ជាលាភរបស់គេហើយ ឱ ! អត្តភាពជាមនុស្ស ឈ្មោះថាគេបានល្អហើយ ព្រោះថា ជនទាំងឡាយ បាននូវការចូលទៅអែបស្តាប់ ធ្វើនូវគ្រឿងសក្ការៈថ្វាយព្រះសម្ពុទ្ធ ដែលទ្រង់បរិនិព្វានហើយ រមែងបាននូវសេចក្តីសុខដ៏ធំទូលាយ ៗ អំពើខ្ញុំធ្វើល្អហើយ ខ្ញុំប្រកបល្អហើយក្នុងការជួញ ខ្ញុំបានតាំងជាវិការៈនៃមាស ព្រោះតែខ្ញុំធ្វើនូវតាំងសម្រាប់រងព្រះបាទ ៗ ខ្ញុំចេញទៅក្នុងទិសណា ៗ ដោយកិច្ចណានីមួយ ខ្ញុំក៏ជាន់លើតាំងមាស នេះជាផលនៃបុញ្ញកម្ម ៗ ក្នុងកប្បទី ៣ ហ្មឺន ព្រោះហេតុដែលខ្ញុំបានធ្វើនូវអំពើកុសលក្នុងកាលនោះ ខ្ញុំមិនដែលស្គាល់ទុគ្គតិ នេះជាផលនៃតាំងសម្រាប់រងព្រះបាទ ៗ កិលេសទាំងឡាយខ្ញុំដុតចោលហើយ ភពទាំងពួង ខ្ញុំបានដកចោលហើយ ខ្ញុំជាបុគ្គលមិនមានអាសវៈ ដូចជាដំរីដ៏ប្រសើរកាត់ផ្តាច់នូវទន្លីង ៗ

ស្វាគតំ វត មេ អាសិ មម ពុទ្ធស្ស សន្តិកេ

តិស្សោ វិជ្ជា អនុប្បត្តា កតំ ពុទ្ធស្ស សាសនំ ។

បដិសម្ភិទា ចតស្សោ វិមោក្ខាបិ ច អដ្ឋិមេ

ឆឡភិញ្ញា សច្ឆិកតា កតំ ពុទ្ធស្ស សាសនន្តិ ។

ឥត្ថំ សុទំ អាយស្មា បាទបីឋិយោ ថេរោ ឥមា

គាថាយោ អភាសិត្ថាតិ ។

បាទបីឋិយត្ថេរស្ស អបទានំ សមត្តំ ។

នវមំ វេទិយការកត្ថេរាបទានំ

[៣៩] បទុមុត្តរស្ស ពុទ្ធស្ស ពោធិយា បាទបុត្តមេ

វេទិយំ សុកតំ កត្វា សកំ ចិត្តំ បសាទយឹ ។

អត្តោឡ្ហកានិ(១) កល្យាណិ កតានិ អកតានិ ច

អន្តលិក្ខា បវស្សន្តិ វេទិកាយ ឥទំ(២) ផលំ ។

ឧភតោ ព្យូឡ្ហសង្គាមេ បក្ខន្ទន្តោ ភយានកេ

ភយភេរវំ ន បស្សាមិ វេទិកាយ ឥទំ ផលំ ។

---

១ ឱ.ម. អព្ភោឡ្ហកានិ ។ ២ ឱ. វេទិកាយិទំ ។

ឱ ! ដំណើរដែលខ្ញុំបានមក ក្នុងសំណាក់នៃព្រះពុទ្ធរបស់ខ្ញុំ ជាដំណើរល្អហ្ន៎ វិជ្ជា ៣ ខ្ញុំបានដល់ហើយ សាសនារបស់ព្រះពុទ្ធ ខ្ញុំក៏បានធ្វើហើយ ។ បដិសម្ភិទា ៤ វិមោក្ខ ៨ និងអភិញ្ញា ៦ នេះ ខ្ញុំបានធ្វើឲ្យជាក់ច្បាស់ហើយ ទាំងសាសនា របស់ព្រះពុទ្ធ ខ្ញុំក៏បានប្រតិបត្តិហើយ ។

បានឮថា ព្រះបាទបីឋិយត្ថេរ មានអាយុ បានសម្ដែងនូវគាថាទាំងនេះ ដោយប្រការដូច្នេះ ។

ចប់ បាទបីឋិយត្ថេរាបទាន ។

វេទិយការកត្ថេរាបទាន ទី ៩

(៣៩) ខ្ញុំកសាងកំពែងដ៏ល្អ ទៀបដើមពោធិព្រឹក្សដ៏ឧត្តម របស់ព្រះសម្ពុទ្ធ ព្រះនាមបទុមុត្តរៈ ហើយញុំាងចិត្តរបស់ខ្លួនឲ្យជ្រះថ្លា ។ កណ្ឌៈទាំងឡាយដ៏ប្រសើរលើសលុប ដែលគេធ្វើហើយក្ដី គេមិនទាន់ធ្វើហើយក្ដី រមែងធ្លាក់ចុះមកអំពីអាកាស នេះជាផលនៃកំពែង ។ ខ្ញុំស្ទុះចូលទៅក្នុងពួកសង្គ្រាម ជាទីគួរខ្លាចដោយចំណែកទាំងពីរ ក៏មិនឃើញ នូវភ័យដែលគួរខ្លាច នេះជាផលនៃកំពែង ។

នវមំ វេទិយការកត្ថេរាបទានំ

មម សង្កប្បមញ្ញាយ ព្យម្ហំ និព្វត្តតេ សុភំ
សយនានិ មហគ្ឃានិ វេទិកាយ ឥទំ ផលំ ។
សតសហស្សេ ឥតោ កប្បេ យំ វេទិកមការយឹ
ទុគ្គតឹ នាភិជានាមិ វេទិកាយ ឥទំ ផលំ ។
កិលេសា ឈាបិតា មយ្ហំ ភវា សព្វេ សមូហតា
នាគោវ ពន្ធនំ ឆេត្វា វិហរាមិ អនាសវោ ។
ស្វាគតំ វត មេ អាសិ មម ពុទ្ធស្ស សន្តិកេ
តិស្សោ វិជ្ជា អនុប្បត្តា កតំ ពុទ្ធស្ស សាសនំ ។
បដិសម្ភិទា ចតស្សោ វិមោក្ខាបិច អដ្ឋិមេ
ឆឡភិញ្ញា សច្ឆិកតា កតំ ពុទ្ធស្ស សាសនន្តិ ។

ឥត្ថំ សុទំ អាយស្មា វេទិយការកោ ថេរោ ឥមា គាថាយោ អភាសិត្ថាតិ ។

វេទិយការកត្ថេរស្ស អបទានំ សមត្តំ ។

វេទិយការកត្ថេរាបទាន ទី ៩

វិមានដ៏ល្អ រមែងកើតឡើង ទីដេកទាំងឡាយជារបស់មានតម្លៃច្រើន ក៏កើតឡើង ព្រោះដឹងនូវសេចក្តីត្រិះរិះរបស់ខ្ញុំ នេះជាផលនៃកំពែង ។ ក្នុងកប្បទីមួយសែន អំពីកប្បនេះ ព្រោះហេតុដែលខ្ញុំបានធ្វើនូវកំពែងក្នុងកាលនោះ ខ្ញុំមិនដែលស្គាល់ទុគ្គតិ នេះជាផលនៃកំពែង ។ កិលេសទាំងឡាយ ខ្ញុំដុតបំផ្លាញហើយ ភពទាំងអស់ ខ្ញុំដកចោលហើយ ខ្ញុំជាបុគ្គលមិនមានអាសវៈ ដូចជាដំរីដ៏ប្រសើរ កាត់ផ្តាច់នូវទន្លីង ។ ឱ! ដំណើរដែលខ្ញុំមក ក្នុងសំណាក់នៃព្រះពុទ្ធរបស់ខ្ញុំ ជាដំណើរល្អហ្ន៎ វិជ្ជា ៣ ខ្ញុំបានដល់ហើយ សាសនារបស់ព្រះពុទ្ធ ខ្ញុំក៏បានធ្វើហើយ ។ បដិសម្ភិទា ៤ វិមោក្ខ ៨ និងអភិញ្ញា ៦ នេះ ខ្ញុំបានធ្វើឲ្យជាក់ច្បាស់ហើយ ទាំងសាសនា របស់ព្រះពុទ្ធ ខ្ញុំក៏បានប្រតិបត្តិហើយ ។

បានឮថា ព្រះវេទិយការកត្ថេរ មានអាយុ បានសម្តែងនូវគាថាទាំងនេះ ដោយប្រការដូច្នេះ ។

ចប់ វេទិយការកត្ថេរាបទាន ។

ទសមំ ពោធិឃរការកត្ថេរាបទានំ

(៤០) សិទ្ធត្ថស្ស ភគវតោ ទិបទិន្ទស្ស តាទិនោ
បសន្នចិត្តោ សុមនោ ពោធិឃរមការយឹ ។
តុសិតំ ឧបបន្នោម្ហិ វសាមិ រតនេ ឃរេ
ន មេ សីតំ វា ឧណ្ហំ វា វាតោ គត្តេ ន សម្ផុសេ ។
បញ្ចសដ្ឋិម្ហិតោ កប្បេ ចក្កវត្តិ អហោសហំ
កាសិកំ នាម នគរំ វិស្សុកម្មេន មាបិតំ ។
ទសយោជនអាយាមំ អដ្ឋយោជនវិត្ថតំ
ន តម្ហិ នគរេ អត្ថិ កដ្ឋំ វល្លី ច មត្តិកា ។
តិរិយំ យោជនំ អាសិ អឌ្ឍយោជនវិត្ថតំ
មង្គលោ នាម ចាសាទោ វិស្សុកម្មេន មាបិតោ ។
ចុល្លាសីតិសហស្សានិ ថម្ភា សោវណ្ណិយា អហុ
មណិមយា ច និយ្យូហា ឆទនំ រូបិយំ អហុ ។

ពោធិឃរការកត្ថេរាបទាន ទី ១០

[៤០] ខ្ញុំមានចិត្តជ្រះថ្លា មានចិត្តរីករាយ បានធ្វើរោងនៃដើមពោធិព្រឹក្ស របស់ព្រះមានព្រះភាគ ព្រះនាមសិទ្ធត្ថៈ ព្រះអង្គជាធំជាងសត្វជើងពីរ ព្រះអង្គមិនញាប់ញ័រ ដោយលោកធម៌ ។ ខ្ញុំបានទៅកើតក្នុងឋានតុសិត នៅក្នុងផ្ទះកែវ សម្ផស្សទាំងឡាយគ្រជាក់ក្តី ក្តៅក្តី ខ្យល់ក្តី មិនដែលពាល់ត្រូវខ្លួនខ្ញុំឡើយ ។ ក្នុងកប្បទី ៦៥ អំពីកប្បនេះ ខ្ញុំកើតជាស្តេចចក្រពត្តិ នគររបស់ស្តេចនោះ ឈ្មោះកាសិកៈ ដែលវិស្សកម្មទេវបុត្រសាងថ្វាយ ។ (នគរនោះ) មានបណ្តោយ ១០ យោជន៍ ទទឹង ៨ យោជន៍ ឈើក្តី វល្លិក្តី ដីស្អិតក្តី មិនមានក្នុងនគរនោះឡើយ ។ ប្រាសាទឈ្មោះមង្គលៈ ដែលវិស្សកម្មទេវបុត្រសាងថ្វាយ មានទទឹង ១ យោជន៍ ទំហំកន្លះយោជន៍ ។ សសរ ៨.៤០០០ សុទ្ធជាវិការៈនៃមាស ប្រាសាទកំពូល ជាវិការៈនៃកែវមណី ដំបូលជាវិការៈនៃប្រាក់ ។

ទសមំ ពោធិឃរការកត្ថេរាបទានំ

សព្ពសោណ្ណមយំ ឃរំ   វិស្សុកម្មេន មាបិតំ
អជ្ឈាវុត្ថំ មយា ឯតំ   ឃរទានស្សិទំ ផលំ ។
តេ សព្វេ អនុភោត្វាន   ទេវមានុសកេ ភវេ
អជ្ជ បត្តោម្ហិ និព្វានំ   សន្តបទំ[១] អនុត្តរំ ។
តឹសកប្បសហស្សម្ហិ[២]   ពោធិឃរមការយឹ
ទុគ្គតឹ នាភិជានាមិ   ឃរទានស្សិទំ ផលំ ។
កិលេសា ឈាបិតា មយ្ហំ   ភវា សព្វេ សមូហតា
នាគោវ ពន្ធនំ ឆេត្វា   វិហរាមិ អនាសវោ ។
ស្វាគតំ វត មេ អាសិ   មម ពុទ្ធស្ស សន្តិកេ
តិស្សោ វិជ្ជា អនុប្បត្តា   កតំ ពុទ្ធស្ស សាសនំ ។
បដិសម្ភិទា ចតស្សោ   វិមោក្ខាបិច អដ្ឋិមេ
ឆឡភិញ្ញា សច្ឆិកតា   កតំ ពុទ្ធស្ស សាសនន្តិ ។

---

១ ឱ. សន្តិបទំ ។ ម. សន្តិបទំ ឧត្តមំ ។ ២ ឱ. ចតុន្នវុតេ ឥតោ កប្បេ ។

ពោធិឃរការកត្ថេរាបទាន ទី ១០

ផ្ទះជាវិការៈនៃមាសទាំងអស់ ដែលវិស្សុកម្មទេវបុត្រ សាង ថ្វាយហើយ ផ្ទះនុ៎ះខ្ញុំនៅអាស្រ័យហើយ នេះជាផលនៃការ ឲ្យនូវខឿន ៗ ខ្ញុំបានសោយនូវភព ជារបស់ទេវតា និង មនុស្សទាំងអស់នោះហើយ ដល់នូវព្រះនិព្វាន ជាបទដ៏ស្ងប់ ប្រសើរក្នុងថ្ងៃនេះ ៗ ក្នុងកប្បទី ៣ ម៉ឺន ព្រោះហេតុដែល ខ្ញុំបានធ្វើខឿនពោធិព្រឹក្ស ក្នុងកាលនោះ ខ្ញុំមិនដែលស្គាល់ ទុគ្គតិ នេះជាផលនៃការឲ្យនូវខឿន ៗ កិលេសទាំងឡាយ ខ្ញុំដុតបំផ្លាញហើយ ភពទាំងអស់ខ្ញុំ ដកចោលហើយ ខ្ញុំជា បុគ្គលមិនមានអាសវៈ ព្រោះបានកាត់បំណង់ ដូចជាដំរីកាត់ ផ្តាច់នូវទន្លីង ៗ ឱ ! ដំណើរដែលខ្ញុំមក ក្នុងសំណាក់នៃ ព្រះពុទ្ធរបស់ខ្ញុំ ជាដំណើរល្អហ្ន៎ វិជ្ជា ៣ ខ្ញុំបានដល់ហើយ សាសនារបស់ព្រះពុទ្ធ ខ្ញុំបានធ្វើហើយ ៗ បដិសម្ភិទា ៤ វិមោក្ខ ៨ និងអភិញ្ញា ៦ នេះ ខ្ញុំបានធ្វើឲ្យជាក់ច្បាស់ហើយ ទាំងសាសនា របស់ព្រះពុទ្ធ ខ្ញុំក៏បានប្រតិបត្តិហើយ ៗ

ឥត្ថំ សុទំ អាយស្មា ពោធិយាវការកោ ថេរោ

ឥមា គាថាយោ អភាសិត្ថាតិ ។

ពោធិយាកវកត្ថេរស្ស អបទានំ សមត្តំ ។

ឧទ្ទានំ

វិភេទកី(១) កោលផលី(២) ពិល្លភល្លាតកប្បទោ(៣)

ឧម្មា អម្ពាដកី ថេរ(៤) អាសនិ(៥) ធាតុបីឋកោ ។

វេទិកា(៦) ពោធិយវកោ គាថាយោ គណិតា ឥធ(៧)

ឯកូនាសីតិកា សព្វា អស្មឹ វគ្គេ បកិត្តិតា ។

វិភេទកិវគ្គោ បញ្ចចត្តាឡីសោ ។

---

១ ឱ. វិភីតកី ។ ម. វិភេទកំ ។ ២ ឱ. កោលផលី ។ ៣ ឱ. ពល្លភល្លាដកប្បទា ។ ម. ពិល្លភល្លាតកប្បិទ ។ ៤ ឱ និគ្រោធម្ពាដកី ថេរី ។ ម. និគ្រោធម្ពដកិ ថេរី ។ ៥ ឱ. អាសនី ។ ៦ ឱ. វេទិកោ ។ ៧ ឱ. គណិតាវិហ ។

បានឮថា ព្រះពោធិយវកោរកត្ថេរ មានអាយុ បានសម្តែងនូវគាថាទាំងនេះ ដោយប្រការដូច្នេះ ។

ចប់ ពោធិយវកោរកត្ថេរាបទាន ។

ឧទ្ទាន

វិភេទកតិជិយត្ថេរាបទាន ១ កោលទាយកត្ថេរាបទាន ១ វេលុវផលិយត្ថេរាបទាន ១ កល្យាកទាយកត្ថេរាបទាន ១ ទុម្មាបុប្ផិយត្ថេរាបទាន ១ អម្ពាដកិយត្ថេរាបទាន ១ សីហាសនិកត្ថេរាបទាន ១ បាទបីឋិយត្ថេរាបទាន ១ វេទិយការកត្ថេរាបទាន ១ ពោធិយវកោរកត្ថេរាបទាន ១ គាថាទាំងឡាយ ដែលលោកសម្តែងទុកហើយ ក្នុងវគ្គនេះ រាប់ទៅឃើញទាំងអស់ មានចំនួន ៧៩ គាថា ។

ចប់ វិភេទកិវគ្គ ទី ៤៥ ។

ឆចត្តាឡីសោ ជគតិវគ្គោ

បឋមំ ជគតិទាយកត្ថេរាបទានំ

(៤១) ធម្មទស្សិស្ស មុនិនោ ពោធិយា បាទបុត្តមេ

បសន្នចិត្តោ សុមនោ ជគតឹ ការយឹ អហំ ។

ទរិតោ បព្វតាតោ វា រុក្ខតោ បតិតោ អហំ

ចុតោ បតិដ្ឋំ វិន្ទាមិ ជគតិយា ឥទំ ផលំ ។

ន មេ ចោរា វិហេសន្តិ(១) នាតិមញ្ញន្តិ ខត្តិយា

សព្វាមិត្តេតិក្កមាមិ ជគតិយា ឥទំ ផលំ ។

យំ យំ យោនុបបជ្ជាមិ ទេវត្តំ អថ មានុសំ

សព្វត្ថ បូជិតោ ហោមិ ជគតិយា ឥទំ ផលំ ។

អដ្ឋារសេ កប្បសតេ ជគតឹ ការយឹ អហំ

ទុគ្គតឹ នាភិជានាមិ ជគតិទានស្សិទំ ផលំ ។

កិលេសា ឈាបិតា មយ្ហំ ភវា សព្វេ សមូហតា

នាគោវ ពន្ធនំ ឆេត្វា វិហរាមិ អនាសវោ ។

---

១ ឱ. បសហន្តិ ។

ជគតិវគ្គ ទី ៤៦

ជគតិទាយកត្ថេរាបទាន ទី ១

(៤១) ខ្ញុំមានចិត្តជ្រះថ្លា មានចិត្តរីករាយ បានឲ្យគេពូនផែនដី ជិតដើមពោធិព្រឹក្សដ៏ឧត្តម របស់ព្រះមហាមុនី ព្រះនាមធម្មទស្សី ។ ខ្ញុំរបូតធ្លាក់ក្នុងជ្រោះក្តី អំពីភ្នំក្តី អំពីដើមឈើក្តី រមែងបាននូវទីពឹង នេះជាផលនៃការពូនផែនដី ។ ចោរទាំងឡាយ មិនហ៊ានបៀតបៀនខ្ញុំ ក្សត្រទាំងឡាយមិនហ៊ានមើលងាយខ្ញុំ ខ្ញុំកន្លងផុតនូវសត្រូវទាំងពួង នេះជាផលនៃការពូនផែនដី ។ ខ្ញុំកើតក្នុងកំណើតណា ៗ ទោះជាទេវតាឬជាមនុស្ស អ្នកផងតែងបូជាក្នុងទីទាំងពួង នេះជាផលនៃការពូនផែនដី ។ ក្នុងកប្បទី ១.៨០០ អំពីកប្បនេះ ព្រោះហេតុដែលខ្ញុំបានឲ្យគេពូនផែនដី ក្នុងកាលនោះ ខ្ញុំមិនដែលស្គាល់ទុគ្គតិ នេះជាផលនៃការពូនផែនដី ។ កិលេសទាំងឡាយ ខ្ញុំដុតបំផ្លាញហើយ ភពទាំងពួង ខ្ញុំដកចោលហើយ ខ្ញុំមិនមានអាសវៈ ព្រោះបានកាត់បំណង ដូចជាដំរីកាត់ផ្តាច់នូវទន្លីង ។

ស្វាគតំ វត មេ អាសិ   មម ពុទ្ធស្ស សន្តិកេ
តិស្សោ វិជ្ជា អនុប្បត្តា   កតំ ពុទ្ធស្ស សាសនំ ។
បដិសម្ភិទា ចតស្សោ   វិមោក្ខាបិ ច អដ្ឋិមេ
ឆឡភិញ្ញា សច្ឆិកតា   កតំ ពុទ្ធស្ស សាសនន្តិ ។

ឥត្ថំ សុទំ អាយស្មា ជគតិទាយកោ ថេរោ ឥមា គាថាយោ អភាសិត្ថាតិ ។

ជគតិទាយកត្ថេរស្ស អបទានំ សមត្តំ ។

ទុតិយំ មោរហត្ថិយត្ថេរាបទានំ

(៤២) មោរហត្ថំ គហេត្វាន ឧបេសិំ លោកនាយកំ
បសន្នចិត្តោ សុមនោ   មោរហត្ថំ អទាសហំ ។
ឥមិនា មោរហត្ថេន   ចេតនាបណិធីហិ ច
និព្វុតា មេ តយោ[១] អគ្គី   លភាមិ វិបុលំ សុខំ ។
អហោ ពុទ្ធោ អហោ ធម្មោ   អហោ នោ សត្ថុ សម្បទា
ទត្វានហំ មោរហត្ថំ   លភាមិ វិបុលំ សុខំ ។

---

១ ឱ. និព្វុត្តិ មេ តយោ ។ ម. និព្វាយឹសុ តយោ ។

ន ! ខ្ញុំមកល្អហើយ ក្នុងសំណាក់នៃព្រះពុទ្ធរបស់ខ្ញុំ វិជ្ជា ៣ ខ្ញុំបានដល់ហើយ សាសនារបស់ព្រះពុទ្ធ ខ្ញុំបានធ្វើហើយ ។ បដិសម្ភិទា ៤ វិមោក្ខ ៨ និងអភិញ្ញា ៦ នេះ ខ្ញុំបានធ្វើឲ្យជាក់ច្បាស់ហើយ ទាំងសាសនា របស់ព្រះពុទ្ធ ខ្ញុំក៏បានប្រតិបត្តិហើយ ។

បានឮថា ព្រះជគតិទាយកត្ថេរ មានអាយុ បានសំដែងនូវគាថាទាំងនេះ ដោយប្រការដូច្នេះ ។

ចប់ ជគតិទាយកត្ថេរាបទាន ។

មោរហត្ថិយត្ថេរាបទាន ទី ២

(៤២) ខ្ញុំមានចិត្តជ្រះថ្លា មានចិត្តរីករាយ បានយកផ្លិតស្លាបក្ងោក ចូលទៅថ្វាយព្រះលោកនាយក ។ ភ្លើងទាំង ៣ របស់ខ្ញុំរលត់ហើយ ខ្ញុំបាននូវសេចក្តីសុខ ដ៏ធំទូលាយ ដោយសារផ្លិតស្លាបក្ងោកនេះផង ដោយការតំកល់នូវចេតនានេះផង ។ ឱហ្ន៎ ព្រះពុទ្ធ ឱហ្ន៎ ព្រះធម៌ ឱហ្ន៎ សម្បទារបស់ព្រះសាស្តា នៃយើងទាំងឡាយ ខ្ញុំបាននូវសេចក្តីសុខដ៏ធំទូលាយ ព្រោះបានថ្វាយផ្លិតស្លាបក្ងោក ។

ទុតិយំ មោរហត្ថិយត្ថេរាបទានំ

តិធគ្គី(១) និព្វុតា មយ្ហំ   ភវា សព្វេ សមូហតា
សព្វាសវា បរិក្ខីណា(២)   នត្ថិ ទានិ បុនព្ភវោ ។
ឯកត្តិំសេ ឥតោ កប្បេ   យំ ទានមទទិំ តទា
ទុគ្គតឹ នាភិជានាមិ   មោរហត្ថស្សិទំ ផលំ ។
កិលេសា ឈាបិតា មយ្ហំ   ភវា សព្វេ សមូហតា
នាគោវ ពន្ធនំ ឆេត្វា   វិហរាមិ អនាសវោ ។
ស្វាគតំ វត មេ អាសិ   មម ពុទ្ធស្ស សន្តិកេ
តិស្សោ វិជ្ជា អនុប្បត្តា   កតំ ពុទ្ធស្ស សាសនំ ។
បដិសម្ភិទា ចតស្សោ   វិមោក្ខាបិច អដ្ឋិមេ
ឆឡភិញ្ញា សច្ឆិកតា   កតំ ពុទ្ធស្ស សាសនន្តិ ។

ឥត្ថំ សុទំ អាយស្មា មោរហត្ថិយោ ថេរោ ឥមា គាថាយោ អភាសិត្ថាតិ ។

មោរហត្ថិយត្ថេរស្ស អបទានំ សមត្តំ ។

---

១ ឱ. តិវគ្គី ។ ២ ម. សព្វាសវបរិក្ខីណោ ។

មោរហត្ថិយត្ថេរាបទាន ទី ២

ភ្លើងទាំង ៣ របស់ខ្ញុំរលត់ហើយ ភពទាំងពួង ខ្ញុំដកចោលហើយ អាសវៈទាំងពួងអស់រលីងហើយ ឥឡូវនេះ ភពថ្មីមិនមានទៀតឡើយ ។ ក្នុងកប្បទី ៣១ អំពីកប្បនេះ ព្រោះហេតុដែលខ្ញុំបានឲ្យទាន ក្នុងកាលនោះ ខ្ញុំមិនដែលស្គាល់ទុគ្គតិ នេះជាផលនៃផ្លិតស្លាបក្ងោក ។ កិលេសទាំងឡាយខ្ញុំដុតបំផ្លាញហើយ ភពទាំងពួង ខ្ញុំដកចោលអស់ហើយ ខ្ញុំមិនមានអាសវៈ ព្រោះបានកាត់ចំណង ដូចជាដំរីដ៏ប្រសើរកាត់ផ្តាច់នូវទន្លីង ។ ឱ ! ខ្ញុំមកល្អហើយក្នុងសំណាក់នៃព្រះពុទ្ធរបស់ខ្ញុំ វិជ្ជា ៣ ខ្ញុំបានដល់ហើយ សាសនារបស់ព្រះពុទ្ធ ខ្ញុំបានធ្វើហើយ ។ បដិសម្ភិទា ៤ វិមោក្ខ ៨ និងអភិញ្ញា ៦ នេះ ខ្ញុំបានធ្វើឲ្យជាក់ច្បាស់ហើយ ទាំងសាសនារបស់ព្រះពុទ្ធ ខ្ញុំក៏បានប្រតិបត្តិហើយ ។

បានឮថា ព្រះមោរហត្ថិយត្ថេរ មានអាយុ បានសម្តែងនូវគាថាទាំងនេះ ដោយប្រការដូច្នេះ ។

ចប់ មោរហត្ថិយត្ថេរាបទាន ។

តតិយំ សីហាសនពីជិយត្ថេរាបទានំ

(៨៣) តិស្សស្សាហំ ភគវតោ ពោធិរុក្ខំ អវន្ទហំ

បគ្គយ្ហ វីជនឹ តត្ថ　　សីហាសនមវិជ្ជហំ(១) ។

ទ្វេនវុតេ ឥតោ កប្បេ　　សីហាសនមវិជ្ជហំ(២)

ទុគ្គតឹ នាភិជានាមិ　　វីជនាយ ឥទំ ផលំ ។

កិលេសា ឈាបិតា មយ្ហំ　　ភវា សព្វេ សមូហតា

នាគោវ ពន្ធនំ ឆេត្វា　　វិហរាមិ អនាសវោ ។

ស្វាគតំ វត មេ អាសិ　　មម ពុទ្ធស្ស សន្តិកេ

តិស្សោ វិជ្ជា អនុប្បត្តា　　កតំ ពុទ្ធស្ស សាសនំ ។

បដិសម្ភិទា ចតស្សោ　　វិមោក្ខាបិច អដ្ឋិមេ

ឆឡភិញ្ញា សច្ឆិកតា　　កតំ ពុទ្ធស្ស សាសនន្តិ ។

ឥត្ថំ សុទំ អាយស្មា សីហាសនពីជិយោ ថេរោ ឥមា គាថាយោ អភាសិត្ថាតិ ។

សីហាសនពីជិយត្ថេរស្ស អបទានំ សមត្តំ ។

១-២ ឱ. សីហាសនមវីជហំ ។ ម. សីហាសនមពីជហំ ។

សីហាសនពីជិយត្ថេរាបទាន ទី ៣

[៤៣] ខ្ញុំបានទៅថ្វាយបង្គំពោធិព្រឹក្ស របស់ព្រះមានព្រះភាគ ព្រះនាមតិស្ស: រួចហើយខ្ញុំកាន់ផ្លិតបក់នូវសីហាសនៈ (អាសនៈដ៏ប្រសើរ) ដែលគេតំកល់ក្នុងទីនោះ ។ ក្នុងកប្បទី ៩២ អំពីកប្បនេះ ព្រោះហេតុដែលខ្ញុំបានបក់នូវសីហាសនៈ ក្នុងកាលនោះ ខ្ញុំមិនដែលស្គាល់ទុគ្គតិ នេះជាផលនៃការបក់ ។ កិលេសទាំងឡាយ ខ្ញុំដុតបំផ្លាញហើយ ភពទាំងពួង ខ្ញុំដកចោលហើយ ខ្ញុំមិនមានអាសវៈ ព្រោះបានកាត់បំណង់ ដូចជាដំរីកាត់ផ្តាច់នូវចំណង ។ ឱ ! ខ្ញុំមកល្អហើយ ក្នុងសំណាក់នៃព្រះពុទ្ធរបស់ខ្ញុំ វិជ្ជា ៣ ខ្ញុំបានដល់ហើយ សាសនារបស់ព្រះពុទ្ធ ខ្ញុំបានធ្វើហើយ ។ បដិសម្ភិទា ៤ វិមោក្ខ ៨ និងអភិញ្ញា ៦ នេះ ខ្ញុំបានធ្វើឲ្យជាក់ច្បាស់ហើយ ទាំងសាសនា របស់ព្រះពុទ្ធ ខ្ញុំក៏បានប្រតិបត្តិហើយ ។

បានឮថា ព្រះសីហាសនពីជិយត្ថេរ មានអាយុ បានសំដែងនូវគាថាទាំងនេះ ដោយប្រការដូច្នេះ ។

ចប់ សីហាសនពីជិយត្ថេរាបទាន ។

ចតុត្ថំ តិណុក្កធារិយត្ថេរាបទានំ

(៤៤) បទុមុត្តរស្ស ពុទ្ធស្ស ពោធិយា បាទបុត្តមេ(១)

បសន្នចិត្តោ សុមនោ តយោ ឧក្កេ អធារយឹ ។

សតសហស្សេ ឥតោ កប្បេ យំ ឧក្កមធារយឹ

ទុគ្គតឹ នាភិជានាមិ ឧក្កាទានស្សិទំ ផលំ ។

កិលេសា ឈាបិតា មយ្ហំ ភវា សព្វេ សមូហតា

នាគោវ ពន្ធនំ ឆេត្វា វិហរាមិ អនាសវោ ។

ស្វាគតំ វត មេ អាសិ មម ពុទ្ធស្ស សន្តិកេ

តិស្សោ វិជ្ជា អនុប្បត្តា កតំ ពុទ្ធស្ស សាសនំ ។

បដិសម្ភិទា ចតស្សោ វិមោក្ខាបិ ច អដ្ឋិមេ

ឆឡភិញ្ញា សច្ឆិកតា កតំ ពុទ្ធស្ស សាសនន្តិ ។

ឥត្ថំ សុទំ អាយស្មា តិណុក្កធារិយោ ថេរោ ឥមា គាថាយោ អភាសិត្ថាតិ ។

តិណុក្កធារិយត្ថេរស្ស អបទានំ សមត្តំ ។

---

១ ឱ. បាទវុត្តមេ ។

តិណុក្កធារិយត្ថេរាបទាន ទី ៤

(៤៤) ខ្ញុំមានចិត្តជ្រះថ្លា មានចិត្តរីករាយ បានអុជគប់ភ្លើង ៣ (តំកល់ទុក) ត្រង់ដើមពោធិព្រឹក្សដ៏ឧត្តម របស់ព្រះពុទ្ធ ព្រះនាមបទុមុត្តរៈ ។ ក្នុងកប្បទីមួយសែន អំពីកប្បនេះ ព្រោះហេតុដែលខ្ញុំអុជគប់ភ្លើង ក្នុងកាលនោះ ខ្ញុំមិនដែលស្គាល់ទុគ្គតិ នេះជាផលនៃការឲ្យនូវគប់ភ្លើង ។ កិលេសទាំងឡាយ ខ្ញុំដុតបំផ្លាញហើយ ភពទាំងពួង ខ្ញុំដកហើយ ខ្ញុំមិនមានអាសវៈ ព្រោះបានកាត់ចំណងដូចជាដំរីកាត់ផ្ដាច់នូវទន្ទីង ។ ឱ! ខ្ញុំមកល្អហើយ ក្នុងសំណាក់នៃព្រះពុទ្ធរបស់ខ្ញុំ វិជ្ជា ៣ ខ្ញុំបានដល់ហើយ សាសនារបស់ព្រះពុទ្ធ ខ្ញុំបានធ្វើហើយ ។ បដិសម្ភិទា ៤ វិមោក្ខ ៨ និងអភិញ្ញា ៦ នេះ ខ្ញុំបានធ្វើឲ្យជាក់ច្បាស់ហើយ ទាំងសាសនា របស់ព្រះពុទ្ធ ខ្ញុំក៏បានប្រតិបត្តិហើយ ។

បានឮថា ព្រះតិណុក្កធារិយត្ថេរ មានអាយុ បានសម្ដែងនូវគាថាទាំងនេះ ដោយប្រការដូច្នេះ ។

ចប់ តិណុក្កធារិយត្ថេរាបទាន ។

បញ្ចមំ អក្កមនទាយកត្ថេរាបទានំ

(៤៨) កកុសន្ធស្ស មុនិនោ ព្រាហ្មណស្ស វុសីមតោ
ទិវាវិហារំ វជតោ អក្កមនមទាសហំ ។
ឥមស្មិំយេវ កប្បស្មិំ យំ ទានមទទិន្តទា
ទុគ្គតឹ នាភិជានាមិ អក្កមនស្សិទំ ផលំ ។
កិលេសា ឈាបិតា មយ្ហំ ភវា សព្វេ សមូហតា
នាគោវ ពន្ធនំ ឆេត្វា វិហរាមិ អនាសវោ ។
ស្វាគតំ វត មេ អាសិ មម ពុទ្ធស្ស សន្តិកេ
តិស្សោ វិជ្ជា អនុប្បត្តា កតំ ពុទ្ធស្ស សាសនំ ។
បដិសម្ភិទា ចតស្សោ វិមោក្ខាបិ ច អដ្ឋិមេ
ឆឡភិញ្ញា សច្ឆិកតា កតំ ពុទ្ធស្ស សាសនន្តិ ។

ឥត្ថំ សុទំ អាយស្មា អក្កមនទាយកោ ថេរោ ឥមា គាថាយោ អភាសិត្ថាតិ ។

អក្កមនទាយកត្ថេរស្ស អបទានំ សមត្តំ ។

អក្កមនទាយកត្ថេរាបទាន ទី ៥

[៤៥] ខ្ញុំបានថ្វាយកម្រាលសម្រាប់ជាន់ ដល់ព្រះមុនី ព្រះនាមកកុសន្ធៈ ជាខីណាស្រពព្រាហ្មណ៍ មានព្រហ្មចរិយធម៌នៅហើយ ដែលស្តេចទៅកាន់ទីជាទីសម្រាក ក្នុងវេលាថ្ងៃ ។ ក្នុងកប្បនេះឯង ព្រោះហេតុដែលខ្ញុំបានថ្វាយទានក្នុងកាលនោះ ខ្ញុំមិនដែលស្គាល់ទុគ្គតិ នេះជាផលនៃកម្រាលសម្រាប់ជាន់ ។ កិលេសទាំងឡាយ ខ្ញុំដុតបំផ្លាញហើយ ភពទាំងអស់ ខ្ញុំដកចោលហើយ ខ្ញុំមិនមានអាសវៈ ព្រោះបានកាត់បំណង់ ដូចដំរីកាត់ផ្តាច់នូវទន្លីង ។ ឱ! ខ្ញុំមកល្អហើយ ក្នុងសំណាក់នៃព្រះពុទ្ធរបស់ខ្ញុំ វិជ្ជា ៣ ខ្ញុំបានដល់ហើយ សាសនារបស់ព្រះពុទ្ធ ខ្ញុំបានធ្វើហើយ ។ បដិសម្ភិទា ៤ វិមោក្ខ ៨ និងអភិញ្ញា ៦ នេះ ខ្ញុំបានធ្វើឲ្យជាក់ច្បាស់ហើយ ទាំងសាសនារបស់ព្រះពុទ្ធ ខ្ញុំក៏បានប្រតិបត្តិហើយ ។

បានឮថា ព្រះអក្កមនទាយកត្ថេរ មានអាយុ បានសំដែងនូវគាថាទាំងនេះ ដោយប្រការដូច្នេះ ។

ចប់ អក្កមនទាយកត្ថេរាបទាន ។

ផ្ដុំ វនកោរណ្ឌិយត្ថេរាបទានំ

(៦៦) សិទ្ធត្ថស្ស ភគវតោ លោកជេដ្ឋស្ស តាទិនោ
វនកោរណ្ឌមាទាយ ពុទ្ធស្ស អភិរោបយឹ ។
ចតុន្នវុតេ ឥតោ កប្បេ យំ បុប្ផមភិរោបយឹ
ទុគ្គតឹ នាភិជានាមិ ពុទ្ធបូជាយិទំ ផលំ ។
កិលេសា ឈាបិតា មយ្ហំ ភវា សព្វេ សមូហតា
នាគោវ ពន្ធនំ ឆេត្វា វិហរាមិ អនាសវោ ។
ស្វាគតំ វត មេ អាសិ មម ពុទ្ធស្ស សន្តិកេ
តិស្សោ វិជ្ជា អនុប្បត្តា កតំ ពុទ្ធស្ស សាសនំ ។
បដិសម្ភិទា ចតស្សោ វិមោក្ខាបិច អដ្ឋិមេ
ឆឡភិញ្ញា សច្ឆិកតា កតំ ពុទ្ធស្ស សាសនន្តិ ។

ឥត្ថំ សុទំ អាយស្មា វនកោរណ្ឌិយោ ថេរោ ឥមា គាថាយោ អភាសិត្ថាតិ ។

វនកោរណ្ឌិយត្ថេរស្ស អបទានំ សមត្តំ ។

វីសតិមំ ភាណវារំ ។

វនកោរណ្ឌិយត្ថេរាបទាន ទី ៦

(៤៦) ខ្ញុំបានយកផ្កាកន្ទុយដំរីក្នុងព្រៃ ទៅបូជាចំពោះព្រះពុទ្ធព្រះនាមសិទ្ធត្ថៈ មានព្រះភាគ ជាធំក្នុងលោក ទ្រង់មិនញាប់ញ័រដោយលោកធម៌ ។ ក្នុងកប្បទី ៩៤ អំពីកប្បនេះ ព្រោះហេតុដែលខ្ញុំបានបូជាផ្កា ក្នុងកាលនោះ ខ្ញុំមិនដែលស្គាល់ទុគ្គតិ នេះជាផលនៃពុទ្ធបូជា កិលេសទាំង-ឡាយ ខ្ញុំដុតបំផ្លាញហើយ ភពទាំងអស់ ខ្ញុំដកចោលហើយ ខ្ញុំមិនមានអាសវៈ ព្រោះបានកាត់បំណង ដូចជាដំរីកាត់ផ្តាច់នូវទន្ទឹង ។ ឱ! ខ្ញុំមកល្អហើយ ក្នុងសំណាក់នៃព្រះពុទ្ធរបស់ខ្ញុំ វិជ្ជា ៣ ខ្ញុំបានដល់ហើយ សាសនារបស់ព្រះពុទ្ធ ខ្ញុំបានធ្វើហើយ ។ បដិសម្ភិទា ៤ វិមោក្ខ ៨ និងអភិញ្ញា ៦ នេះ ខ្ញុំបានធ្វើឲ្យជាក់ច្បាស់ហើយ ទាំងសាសនារបស់ព្រះពុទ្ធ ខ្ញុំក៏បានប្រតិបត្តិហើយ ។

បានឮថា ព្រះវនកោរណ្ឌិយត្ថេរ មានអាយុ បានសម្តែងនូវគាថាទាំងនេះ ដោយប្រការដូច្នេះ ។

ចប់ វនកោរណ្ឌិយត្ថេរាបទាន ។

ចប់ ភាណវារៈ ទី ២០ ។

សត្តមំ ឯកឆត្តិយត្ថេរាបទានំ

(៤៧) អង្គារជាតា បថវី កុក្កុឡានុគតា មហី

បទុមុត្តរោ ភគវា អព្ភោកាសម្ហិ ចង្កមិ ។

បណ្ឌរំ ឆត្តមាទាយ អទ្ធានំ បដិបជ្ជហំ

តត្ថ ទិស្វាន សម្ពុទ្ធំ ចិត្តំ មេ ឧប្បជ្ជថ ។

មរីចិវោត្ថដា ភូមិ អង្គារាវ មហី អយំ

ឧបហន្តិ(១) មហាវាតា សរីរកាយុខេបនា(២) ។

សីតំ ឧណ្ហំ វិហនតិ វាតាតបនិវារណំ

បដិគ្គណ្ហ ឥមំ ឆត្តំ ផស្សយិស្សាមិ និព្ពុតឹ ។

អនុកម្បកោ ការុណិកោ បទុមុត្តរោ មហាយសោ

មម សង្កប្បមញ្ញាយ បដិគ្គណ្ហិ តទា ជិនោ ។

តឹសកប្បានិ ទេវិន្ទោ ទេវរជ្ជមការយឹ

សតានំ បញ្ចក្ខត្តុំ ច ចក្កវត្តី អហោសហំ ។

---

១ ឱ. ឧបវាយន្តិ ។ ២ ឱ. សរីរស្សានុខេបនា ។ ម. សរីរស្សាយុខេបនា ។

ឯកបត្តិយត្ថេរាបទាន ទី ៧

(៤៧) ផែនដីកំពង់ក្តៅដូចរងើកភ្លើង ផែនដីកំពង់ប្រែប្រឹត្តទៅដូចជាផេះ ព្រះមានព្រះភាគព្រះនាមបទុមុត្តរៈ ទ្រង់បង្ក្រមកន្លងទីវាល ៗ ខ្ញុំបានបាំងឆត្រស ដើរទៅកាន់ផ្លូវឆ្ងាយ ខ្ញុំឃើញព្រះសម្ពុទ្ធហើយ ក៏កើតគំនិតក្នុងទីនោះថា ផែនដីផ្សាយចេញនូវថ្ងៃបណ្តើរកូន ផែនដីនេះក្តៅដូចជារងើកភ្លើង ខ្យល់ធំខ្លាំងតាំងឡើង បំបើងនូវធូលីទៅកាន់សរីរកាយ ៗ ឆត្រនេះ សម្រាប់ការពារខ្យល់និងកំដៅថ្ងៃ កំចាត់បង់នូវត្រជាក់និងក្តៅ សូមព្រះអង្គទទួលយកនូវឆត្រនេះចុះ ខ្ញុំព្រះអង្គនិងបានព្រះនិព្វាន ៗ កាលនោះ ព្រះជិនស្រី ព្រះនាមបទុមុត្តរៈ មានយសច្រើន ទ្រង់អនុគ្រោះ ប្រកបដោយសេចក្តីករុណា ទ្រង់បានទទួលយក ព្រោះជ្រាបនូវតម្រិះរបស់ខ្ញុំ ៗ ខ្ញុំកើតជាព្រះឥន្ទ្រ ជាស្តេចទេវតា សោយរាជ្យក្នុងទេវលោកអស់ ៣០ កប្ប បានជាស្តេចចក្រពត្តិ អស់ ៤០០ ដង ៗ

សត្តមំ ឯកច្ឆត្តិយត្ថេរាបទានំ

បទេសរជ្ជំ វិបុលំ គណនាតោ អសង្ខិយំ
អនុភោមិ សកំ កម្មំ បុព្វេ សុកតមត្តនោ ។
អយំ មេ បច្ឆិមា ជាតិ ចរិមោ វត្តតេ ភវោ
អជ្ជាបិ សេតច្ឆត្តំ មេ សព្វកាលំ ធរីយតិ ។
សតសហស្សេ ឥតោ កប្បេ យំ ឆត្តមទទឹ តទា
ទុគ្គតឹ នាភិជានាមិ ឆត្តទានស្សិទំ ផលំ ។
កិលេសា ឈាបិតា មយ្ហំ ភវា សព្វេ សមូហតា
នាគោវ ពន្ធនំ ឆេត្វា វិហរាមិ អនាសវោ ។
ស្វាគតំ វត មេ អាសិ មម ពុទ្ធស្ស សន្តិកេ
តិស្សោ វិជ្ជា អនុប្បត្តា កតំ ពុទ្ធស្ស សាសនំ ។
បដិសម្ភិទា ចតស្សោ វិមោក្ខាបិ ច អដ្ឋិមេ
ឆឡភិញ្ញា សច្ឆិកតា កតំ ពុទ្ធស្ស សាសនន្តិ ។

ឥត្ថំ សុទំ អាយស្មា ឯកច្ឆត្តិយោ ថេរោ ឥមា គាថាយោ អភាសិត្ថាតិ ។

ឯកច្ឆត្តិយត្ថេរស្ស អបទានំ សមត្តំ ។

បានសោយបទេសរជ្យ ដ៏ធំទូលាយ រាប់ជាតិមិនអស់ ខ្ញុំបានទទួលផលនៃកម្មរបស់ខ្លួន ដែលខ្លួនធ្វើល្អហើយ ក្នុងកាលមុន ៗ នេះជាតិជាទីបំផុតរបស់ខ្ញុំ ភពខាងក្រោយកំពុងប្រព្រឹត្តទៅ ថ្ងៃនេះឆត្រស គេតែងបាំងឲ្យខ្ញុំ សព្វ ៗ កាល ៗ ក្នុងកប្បទីមួយសែន អំពីកប្បនេះ ព្រោះហេតុដែលខ្ញុំបានថ្វាយឆត្រក្នុងកាលនោះ ខ្ញុំមិនដែលស្គាល់ទុគ្គតិ នេះជាផលនៃការថ្វាយឆត្រ ៗ កិលេសទាំងឡាយ ខ្ញុំដុតបំផ្លាញហើយ ភពទាំងអស់ ខ្ញុំដកហោលហើយ ខ្ញុំមិនមានអាសវៈ ព្រោះបានកាត់បំណង់ ដូចជាដំរីកាត់ផ្តាច់នូវទន្លីង ៗ ឱ ! ខ្ញុំមកល្អហើយ ក្នុងសំណាក់នៃព្រះពុទ្ធរបស់ខ្ញុំ វិជ្ជា ៣ ខ្ញុំបានដល់ហើយ សាសនារបស់ព្រះពុទ្ធ ខ្ញុំបានធ្វើហើយ ៗ បដិសម្ភិទា ៤ វិមោក្ខ ៨ និងអភិញ្ញា ៦ នេះ ខ្ញុំបានធ្វើឲ្យជាក់ច្បាស់ហើយ ទាំងសាសនា របស់ព្រះពុទ្ធ ខ្ញុំក៏បានប្រតិបត្តិហើយ ៗ

បានឮថា ព្រះឯកច្ឆត្តិយត្ថេរ មានអាយុ បានសម្តែងនូវគាថាទាំងនេះ ដោយប្រការដូច្នេះ ៗ

ចប់ ឯកច្ឆត្តិយត្ថេរាបទាន ។

អដ្ឋមំ ជាតិបុប្ផិយត្ថេរាបទានំ

[៤៨] បរិនិព្វុតេ ភគវតិ បទុមុត្តរេ មហាយសេ
បុប្ផចង្កោដកេ គហេត្វា(១) សរីរំ អភិរោបយឹ ។
តត្ថ ចិត្តំ បសាទេត្វា និម្មានំ អគមាសហំ
ទេវលោកំ គតោ សន្តោ បុញ្ញកម្មំ ចរាមហំ(២) ។
អម្ពរា បុប្ផវស្សោ មេ សព្វកាលំ បវស្សតិ
សម្ភរាមិ(៣) មនុស្សេ វេ(៤) រាជា ហោមិ មហាយសោ ។
តហឹ កុសុមវស្សោ មេ អភិវស្សតិ សព្វទា
កាយេសុ(៥) បុប្ផបូជាយ វាហសា សព្វទស្សិនោ ។
អយំ បច្ឆិមកោ មយ្ហំ ចរិមោ វត្តតេ ភវោ
អជ្ជាបិ បុប្ផវស្សោ មេ អភិវស្សតិ សព្វទា ។

---

១ ឱ. បុប្ផំ ចង្កោដកេ កត្វា ។ ម. បុប្ផវដំសកេ កត្វា ។ ២ ឱ.ឱ សរាមហំ ។ ៣ ឱ.ម. សំសរាមិ ។ ៤ ឱ. ចេ ។ ម. ច ។ ៥ ឱ. កាយេវ ។ ម. តស្សេវ ។

ជាតិបុប្ផិយត្ថេរាបទានទី ៨

(៤៨) កាលព្រះមានព្រះភាគ ព្រះនាមបទុមុត្តរៈ មានយសធំ ទ្រង់បរិនិព្វានហើយ ខ្ញុំយកផ្កាដាក់ក្នុងប្រអប់ ទៅបូជានូវព្រះសរីរៈព្រះអង្គ ។ ព្រោះញុំាងចិត្តឲ្យជ្រះថ្លា ក្នុងព្រះសរីរៈនោះ ខ្ញុំក៏បានទៅកើតក្នុងទេវលោក ឈ្មោះនិម្មានរតី លុះខ្ញុំទៅកើតក្នុងទេវលោកហើយ រលឹកឃើញនូវបុញ្ញកម្មនោះ ។ ភ្លៀងផ្កាបង្អុរចុះមកអំពីអាកាស សម្រាប់ខ្ញុំ សព្វ ៗ កាល ខ្ញុំកើតក្នុងពួកមនុស្ស បានជាស្តេចមានយសច្រើន ។ ភ្លៀងផ្កាបង្អុរចុះមកក្នុងទីនោះ សព្វ ៗ កាល សម្រាប់ខ្ញុំ ដែលជាអ្នកឃើញនូវធម៌ទាំងពួង ដោយរហ័ស ព្រោះការបូជាផ្កា ចំពោះព្រះសរីរកាយនៃព្រះពុទ្ធ ។ នេះភពជាទីបំផុតរបស់ខ្ញុំ ភពខាងក្រោយ កំពុងប្រព្រឹត្តទៅ ថ្ងៃនេះ ភ្លៀងផ្កាបង្អុរចុះ សម្រាប់ខ្ញុំ ក្នុងកាលទាំងពួង ។

អដ្ឋមំ ជាតិបុប្ផិយត្ថេរាបទានំ

សតសហស្សេ ឥតោ កប្បេ យំ បុប្ផំ អភិរោបយឹ
ទុគ្គតឹ នាភិជានាមិ បុប្ផបូជាយិទំ ផលំ ។
កិលេសា ឈាបិតា មយ្ហំ ភវា សព្វេ សមូហតា
នាគោវ ពន្ធនំ ឆេត្វា វិហរាមិ អនាសវោ ។
ស្វាគតំ វត មេ អាសិ មម ពុទ្ធស្ស សន្តិកេ
តិស្សោ វិជ្ជា អនុប្បត្តា កតំ ពុទ្ធស្ស សាសនំ ។
បដិសម្ភិទា ចតស្សោ វិមោក្ខាបិ ច អដ្ឋិមេ
ឆឡភិញ្ញា សច្ឆិកតា កតំ ពុទ្ធស្ស សាសនន្តិ ។

ឥត្ថំ សុទំ អាយស្មា ជាតិបុប្ផិយោ ថេរោ ឥមា គាថាយោ អភាសិត្ថាតិ ។

ជាតិបុប្ផិយត្ថេរស្ស អបទានំ សមត្តំ ។

ជាតិបុប្ផិយត្ថេរាបទាន ទី ៨

ក្នុងកប្បទីមួយសែន អំពីកប្បនេះ ព្រោះហេតុដែលខ្ញុំបាន បូជាផ្កា ក្នុងកាលនោះ ខ្ញុំមិនដែលស្គាល់ទុគ្គតិ នេះជា ផលនៃការបូជានូវព្រះសរីរកាយ ។ កិលេសទាំងឡាយ ខ្ញុំ ដុតបំផ្លាញហើយ ភពទាំងអស់ ខ្ញុំដកចោលហើយ ខ្ញុំមិន មានអាសវៈ ព្រោះបានកាត់បំណង ដូចជាដំរីកាត់ផ្តាច់នូវ ទន្លីង ។ ឱ ! ខ្ញុំមកល្អហើយ ក្នុងសំណាក់នៃព្រះពុទ្ធរបស់ ខ្ញុំ វិជ្ជា ៣ ខ្ញុំបានដល់ហើយ សាសនា របស់ព្រះពុទ្ធ ខ្ញុំបានធ្វើហើយ ។ បដិសម្ភិទា ៤ វិមោក្ខ ៨ និងអភិញ្ញា ៦ នេះ ខ្ញុំបានធ្វើឲ្យជាក់ច្បាស់ហើយ ទាំងសាសនា របស់ ព្រះពុទ្ធ ខ្ញុំក៏បានប្រតិបត្តិហើយ ។

បានឮថា ព្រះជាតិបុប្ផិយត្ថេរ មានអាយុ បានសម្តែងនូវ គាថាទាំងនេះ ដោយប្រការដូច្នេះ ។

ចប់ ជាតិបុប្ផិយត្ថេរាបទាន ។

នវមំ សត្តិបណ្ណិយត្ថេរាបទានំ

(៤៩) នីហរន្តេ សរីរម្ហិ វជ្ជមានាសុ ភេរិសុ
បសន្នចិត្តោ សុមនោ សត្តិបុប្ផំ អបូជយឹ[១] ។
សតសហស្សិតោ កប្បេ យំ បុប្ផំ អភិបូជយឹ
ទុគ្គតឹ នាភិជានាមិ ទេហបូជាយិទំ ផលំ ។
កិលេសា ឈាបិតា មយ្ហំ ភវា សព្វេ សមូហតា
នាគោវ ពន្ធនំ ឆេត្វា វិហរាមិ អនាសវោ ។
ស្វាគតំ វត មេ អាសិ មម ពុទ្ធស្ស សន្តិកេ
តិស្សោ វិជ្ជា អនុប្បត្តា កតំ ពុទ្ធស្ស សាសនំ ។
បដិសម្ភិទា ចតស្សោ វិមោក្ខាបិច អដ្ឋិមេ
ឆឡភិញ្ញា សច្ឆិកតា កតំ ពុទ្ធស្ស សាសនន្តិ ។

ឥត្ថំ សុទំ អាយស្មា សត្តិបណ្ណិយោ[២] ថេរោ ឥមា គាថាយោ អភាសិត្ថាតិ ។

សត្តិបណ្ណិយត្ថេរស្ស អបទានំ សមត្តំ ។

---

១ ម. បត្តិបុប្ផមបូជយឹ ។ ឱ. សត្តិបុប្ផមបូជយឹ ។ ២ ម. បត្តិបុប្ផិយោ ។

សត្តិបណ្ណិយត្ថេរាបទាន ទី ៩

(៤៩) កាលព្រះសរីរៈ (នៃព្រះសម្ពុទ្ធ) ដែលពួកជនកំពុងហែចេញ ស្គរគេកំពុងប្រគំថ្វាយ ខ្ញុំមានចិត្តជ្រះថ្លា មានចិត្តរីករាយ បានបូជាផ្កាម្លិះ ។ ក្នុងកប្បទីមួយសែន អំពីកប្បនេះ ព្រោះហេតុដែលខ្ញុំបានបូជាផ្កា ក្នុងកាលនោះ ខ្ញុំមិនដែលស្គាល់ទុគ្គតិ នេះជាផលនៃការបូជាព្រះសរីរៈ ។ កិលេសទាំងឡាយ ខ្ញុំដុតបំផ្លាញហើយ ភពទាំងអស់ ខ្ញុំដកចោលហើយ ខ្ញុំមិនមានអាសវៈ ព្រោះបានកាត់ចំណង ដូចជាដំរីកាត់ផ្តាច់នូវទន្លីង ។ ឱ ! ខ្ញុំមកល្អហើយ ក្នុងសំណាក់នៃព្រះពុទ្ធរបស់ខ្ញុំ វិជ្ជា ៣ ខ្ញុំបានដល់ហើយ សាសនារបស់ព្រះពុទ្ធ ខ្ញុំបានធ្វើហើយ ។ បដិសម្ភិទា ៤ វិមោក្ខ ៨ និងអភិញ្ញា ៦ នេះ ខ្ញុំបានធ្វើឲ្យជាក់ច្បាស់ហើយ ទាំងសាសនា របស់ព្រះពុទ្ធ ខ្ញុំក៏បានប្រតិបត្តិហើយ ។

បានឮថា ព្រះសត្តិបណ្ណិយត្ថេរ មានអាយុ បានសម្តែងនូវគាថាទាំងនេះ ដោយប្រការដូច្នេះ ។

ចប់ សត្តិបណ្ណិយត្ថេរាបទាន ។

ទសមំ គន្ធបូជកត្ថេរាបទានំ

(៩០) ចិតកេសុ កុរុមានេសុ(១) នានាគន្ធេ សមាហដេ(២)
បសន្នចិត្តោ សុមនោ គន្ធមុដ្ឋឹ អបូជយឹ ។
សតសហស្សិតោ កប្បេ ចិតកំ យំ អបូជយឹ
ទុគ្គតឹ នាភិជានាមិ ចិតបូជាយិទំ ផលំ ។
កិលេសា ឈាបិតា មយ្ហំ ភវា សព្វេ សមូហតា
នាគោវ ពន្ធនំ ឆេត្វា វិហរាមិ អនាសវោ ។
ស្វាគតំ វត មេ អាសិ មម ពុទ្ធស្ស សន្តិកេ
តិស្សោ វិជ្ជា អនុប្បត្តា កតំ ពុទ្ធស្ស សាសនំ ។
បដិសម្ភិទា ចតស្សោ វិមោក្ខាបិច អដ្ឋិមេ
ឆឡភិញ្ញា សច្ឆិកតា កតំ ពុទ្ធស្ស សាសនំ ។

ឥត្ថំ សុទំ អាយស្មា គន្ធបូជកោ ថេរោ ឥមា គាថាយោ អភាសិត្ថាតិ ។

គន្ធបូជកត្ថេរស្ស អបទានំ សមត្តំ ។

---

១ ឱ.ម. ចិតេសុ កិរមានេសុ ។ ម. ចិតេសុ ករមានេសុ ។ ២ ឱ. សមាគតេ ។

គន្ធបូជកត្ថេរាបទាន ទី ១០

(៩០) កាលពួកជនកំពុងធ្វើជើងថ្ករ កំពុងនាំមកនូវគ្រឿងក្រអូបផ្សេង ៗ ខ្ញុំក៏មានចិត្តជ្រះថ្លា មានចិត្តរីករាយ បានបូជានូវគ្រឿងក្រអូបមួយក្តាប់ ។ ក្នុងកប្បទីមួយសែនអំពីកប្បនេះ ព្រោះហេតុដែលខ្ញុំបានបូជាជើងថ្ករ ក្នុងកាលនោះ ខ្ញុំមិនដែលស្គាល់ទុគ្គតិ នេះជាផលនៃការបូជាជើងថ្ករ ។ កិលេសទាំងឡាយ ខ្ញុំដុតបំផ្លាញហើយ ភពទាំងអស់ ខ្ញុំបានដកចោលហើយ ខ្ញុំមិនមានអាសវៈ ព្រោះបានកាត់បំណង ដូចជាដំរីកាត់ផ្តាច់នូវទន្ទឹង ។ ឱ ! ខ្ញុំមកល្អហើយ ក្នុងសំណាក់នៃព្រះពុទ្ធរបស់ខ្ញុំ វិជ្ជា ៣ ខ្ញុំបានដល់ហើយ សាសនា របស់ព្រះពុទ្ធ ខ្ញុំបានធ្វើហើយ ។ បដិសម្ភិទា ៤ វិមោក្ខ ៨ និងអភិញ្ញា ៦ នេះ ខ្ញុំបានធ្វើឲ្យជាក់ច្បាស់ហើយ ទាំងសាសនា របស់ព្រះពុទ្ធ ខ្ញុំក៏បានប្រតិបត្តិហើយ ។

បានឮថា ព្រះគន្ធបូជកត្ថេរ មានអាយុ បានសម្តែងនូវគាថាទាំងនេះ ដោយប្រការដូច្នេះ ។

ចប់ គន្ធបូជកត្ថេរាបទាន ។

ឧទ្ទានំ

ជគតី មោរហត្ថោ[១] ច អាសនិ ឧក្កាធារកោ
អក្កមិ វនកោរណ្ឌិ ឆត្តោ ជាតិបូជកោ ។
សត្តិបណ្ណិយោ ថេកោ ច[២] ទសមោ គន្ធបូជកោ
សត្តសដ្ឋី ច គាថាយោ គណិតាយោ វិភាវិហិ ។

ជគតិទាយកវគ្គោ ឆបញ្ញាសោ ។

---

១ ឱ. ម. មោរហត្ថី ច ។ ២ ឱ. សត្តិបណ្ណី ច យោ ថេកោ ។ ម. បត្តិបុប្ផី ច យោ ថេកោ ។

ឧទ្ទាន

ជគតិទាយកត្ថេរាបទាន ១ មោរហត្ថិយត្ថេរាបទាន ១ សីហាសនពីជិយត្ថេរាបទាន ១ តិណ្ឌុកផារិយត្ថេរាបទាន ១ អក្កមនទាយកត្ថេរាបទាន ១ វនកោរណ្ឌិយត្ថេរាបទាន ១ ឯកច្ឆត្តិយត្ថេរាបទាន ១ ជាតិបុប្ផិយត្ថេរាបទាន ១ សត្តិបណ្ណិយត្ថេរាបទាន ១ គន្ធបូជកត្ថេរាបទាន ជាគម្រប់ ១០ ឯគាថាមានចំនួន ៦៧ ដែលពួកអ្នកប្រាជ្ញរាប់ឃើញហើយ ។

ចប់ ជគតិទាយកវគ្គ ទី ៤៦ ។

សត្តចត្តាឡីសមោ សាលបុប្ផិវគ្គោ

បឋមំ សាលកុសុមិយត្ថេរាបទានំ

(៥១) បរិនិព្វុតេ ភគវតិ ជលជុត្តមនាមកេ
អារោបិតម្ហិ ចិតកេ សាលបុប្ផំ អបូជយឹ[១] ។
សតសហស្សេ ឥតោ កប្បេ យំ បុប្ផមភិបូជយឹ
ទុគ្គតឹ នាភិជានាមិ ចិតបូជាយិទំ ផលំ ។
កិលេសា ឈាបិតា មយ្ហំ ភវា សព្វេ សមូហតា
នាគោវ ពន្ធនំ ឆេត្វា វិហរាមិ អនាសវោ ។
ស្វាគតំ វត មេ អាសិ មម ពុទ្ធស្ស សន្តិកេ
តិស្សោ វិជ្ជា អនុប្បត្តា កតំ ពុទ្ធស្ស សាសនំ ។
បដិសម្ភិទា ចតស្សោ វិមោក្ខាបិច អដ្ឋិមេ
ឆឡភិញ្ញា សច្ឆិកតា កតំ ពុទ្ធស្ស សាសនន្តិ ។

ឥត្ថំ សុទំ អាយស្មា សាលកុសុមិយោ ថេរោ ឥមា គាថាយោ អភាសិត្ថាតិ ។

សាលកុសុមិយត្ថេរស្ស អបទានំ សមត្តំ ។

---

១ ឱ.ម. បុប្ផមភិរោបយឹ ។

សាលបុប្ផិវគ្គ ទី ៤៧

សាលកុសុមិយត្ថេរាបទាន ទី ១

(៤១) កាលព្រះមានព្រះភាគ ព្រះនាមបទុមុត្តរៈ ទ្រង់បរិនិព្វានហើយ ខ្ញុំបានបូជាផ្កាកាំងចំពោះដើមថ្ករ ដែលគេលើកឡើងហើយ ។ ក្នុងកប្បទីមួយសែន អំពីកប្បនេះ ព្រោះហេតុដែលខ្ញុំបានបូជាផ្កា ក្នុងកាលនោះ ខ្ញុំមិនដែលស្គាល់ទុគ្គតិ នេះជាផលនៃការបូជាដើមថ្ករ ។ កិលេសទាំងឡាយ ខ្ញុំដុតបំផ្លាញហើយ ភពទាំងអស់ ខ្ញុំដកហោលហើយ ខ្ញុំមិនមានអាសវៈ ព្រោះបានកាត់បំណង ដូចជាដំរីកាត់ផ្តាច់នូវទន្លីង ។ ឱ! ខ្ញុំមកល្អហើយ ក្នុងសំណាក់នៃព្រះពុទ្ធរបស់ខ្ញុំ វិជ្ជា ៣ ខ្ញុំបានដល់ហើយ សាសនារបស់ព្រះពុទ្ធ ខ្ញុំបានធ្វើហើយ ។ បដិសម្ភិទា ៤ វិមោក្ខ ៨ និងអភិញ្ញា ៦ នេះ ខ្ញុំបានធ្វើឲ្យជាក់ច្បាស់ហើយ ទាំងសាសនារបស់ព្រះពុទ្ធ ខ្ញុំក៏បានប្រតិបត្តិហើយ ។

បានឮថា ព្រះសាលកុសុមិយត្ថេរ មានអាយុ បានសម្តែងនូវគាថាទាំងនេះ ដោយប្រការដូច្នេះ ។

ចប់ សាលកុសុមិយត្ថេរាបទាន ។

ទុតិយំ ចិតកបូជកត្ថេរាបទានំ

(៥៦) ឈាយមានស្ស ភគវតោ សិខិនោ លោកពន្ធុនោ
អដ្ឋ ចម្បកបុប្ផានិ ចិតកំ អភិរោបយឹ ។
ឯកត្តឹសេ ឥតោ កប្បេ យំ បុប្ផំ អភិរោបយឹ
ទុគ្គតឹ នាភិជានាមិ ពុទ្ធបូជាយិទំ[១] ផលំ ។
កិលេសា ឈាបិតា មយ្ហំ ភវា សព្វេ សមូហតា
នាគោវ ពន្ធនំ ឆេត្វា វិហរាមិ អនាសវោ ។
ស្វាគតំ វត មេ អាសិ មម ពុទ្ធស្ស សន្តិកេ
តិស្សោ វិជ្ជា អនុប្បត្តា កតំ ពុទ្ធស្ស សាសនំ ។
បដិសម្ភិទា ចតស្សោ វិមោក្ខាបិច អដ្ឋិមេ
ឆឡភិញ្ញា សច្ឆិកតា កតំ ពុទ្ធស្ស សាសនន្តិ ។

ឥត្ថំ សុទំ អាយស្មា ចិតកបូជកោ ថេរោ ឥមា គាថាយោ អភាសិត្ថាតិ ។

ចិតកបូជកត្ថេរស្ស អបទានំ សមត្តំ ។

---

១ ម. ចិតបូជាយិទំ ។

បិតកបូជកត្ថេរាបទាន ទី ២

[៩២] កាលព្រះមានព្រះភាគ ព្រះនាមសិខី ជាលោកពន្ធុ ដែលជនគំពុងបូជាភ្លើង ខ្ញុំបានបូជាផ្កាចម្បា ៨ ទង បំពោះដើមផ្កា ។ ក្នុងកប្បទី ៣១ អំពីកប្បនេះ ព្រោះហេតុដែលខ្ញុំបានបូជាផ្កា ក្នុងកាលនោះ ខ្ញុំមិនដែលស្គាល់ទុគ្គតិ នេះជាផលនៃពុទ្ធបូជា ។ កិលេសទាំងឡាយ ខ្ញុំដុតបំផ្លាញហើយ ភពទាំងអស់ ខ្ញុំដកចោលហើយ ខ្ញុំមិនមានអាសវៈ ព្រោះបានកាត់បំណង ដូចជាដំរីកាត់ផ្តាច់នូវទន្លីង ។ ឱ ! ខ្ញុំមកល្អហើយ ក្នុងសំណាក់នៃព្រះពុទ្ធរបស់ខ្ញុំ វិជ្ជា ៣ ខ្ញុំបានដល់ហើយ សាសនារបស់ព្រះពុទ្ធខ្ញុំ បានធ្វើហើយ ។ បដិសម្ភិទា ៤ វិមោក្ខ ៨ និងអភិញ្ញា ៦ នេះ ខ្ញុំបានធ្វើឲ្យជាក់ច្បាស់ហើយ ទាំងសាសនា របស់ព្រះពុទ្ធ ខ្ញុំក៏បានប្រតិបត្តិហើយ ។

បានឮថា ព្រះបិតកបូជកត្ថេរ មានអាយុ បានសម្តែងនូវគាថាទាំងនេះ ដោយប្រការដូច្នេះ ។

ចប់ បិតកបូជកត្ថេរាបទាន ។

តតិយំ ចិតកនិព្វាបកត្ថេរាបទានំ

(៨៣) ឌយ្ហមានេ សរីរម្ហិ វេស្សភុស្ស មហេសិនោ
គន្ធោទកំ គហេត្វាន ចិតំ និព្វាបយឹ អហំ ។
ឯកត្តឹសេ ឥតោ កប្បេ ចិតំ និព្វាបយឹ អហំ
ទុគ្គតឹ នាភិជានាមិ គន្ធោទកស្សិទំ ផលំ ។
កិលេសា ឈាបិតា មយ្ហំ ភវា សព្វេ សមូហតា
នាគោវ ពន្ធនំ ឆេត្វា វិហរាមិ អនាសវោ ។
ស្វាគតំ វត មេ អាសិ មម ពុទ្ធស្ស សន្តិកេ
តិស្សោ វិជ្ជា អនុប្បត្តា កតំ ពុទ្ធស្ស សាសនំ ។
បដិសម្ភិទា ចតស្សោ វិមោក្ខាបិច អដ្ឋិមេ
ឆឡភិញ្ញា សច្ឆិកតា កតំ ពុទ្ធស្ស សាសនំ ។

ឥត្ថំ សុទំ អាយស្មា ចិតកនិព្វាបកោ ថេរោ ឥមា គាថាយោ អភាសិត្ថាតិ ។

ចិតកនិព្វាបកត្ថេរស្ស អបទានំ សមត្តំ ។

បិតកនិព្វាបកត្ថេរាបទាន ទី ៣

(៤៣) កាលសរីរៈរបស់ព្រះវេស្សភូ ទ្រង់ស្វែងរកនូវគុណដ៏ធំ ដែលជនកំពុងបូជាភ្លើង ខ្ញុំបានយកទឹកអប់រំលត់ជើងថ្ករ ។ ក្នុងកប្បទី ៣១ អំពីកប្បនេះ ព្រោះហេតុដែលខ្ញុំរំលត់ជើងថ្ករ ក្នុងកាលនោះ ខ្ញុំមិនដែលស្គាល់ទុគ្គតិ នេះជាផលនៃទឹកអប់ ។ កិលេសទាំងឡាយ ខ្ញុំដុតបំផ្លាញហើយ ភពទាំងអស់ ខ្ញុំដកចោលហើយ ខ្ញុំមិនមានអាសវៈ ព្រោះបានកាត់បំណង់ ដូចជាដំរីកាត់ផ្តាច់នូវទន្លីង ។ ឱ! ខ្ញុំមកល្អហើយ ក្នុងសំណាក់នៃព្រះពុទ្ធរបស់ខ្ញុំ វិជ្ជា ៣ ខ្ញុំបានដល់ហើយ សាសនា របស់ព្រះពុទ្ធ ខ្ញុំបានធ្វើហើយ ។ បដិសម្ភិទា ៤ វិមោក្ខ ៨ និងអភិញ្ញា ៦ នេះ ខ្ញុំបានធ្វើឲ្យជាក់ច្បាស់ហើយ ទាំងសាសនា របស់ព្រះពុទ្ធ ខ្ញុំក៏បានប្រតិបត្តិហើយ ។

បានឮថា ព្រះបិតកនិព្វាបកត្ថេរ មានអាយុ បានសម្តែងនូវគាថាទាំងនេះ ដោយប្រការដូច្នេះ ។

ចប់ បិតកនិព្វាបកត្ថេរាបទាន ។

បត្តំ សេតុទាយកត្ថេរាបទានំ

(៨៤) វិបស្សិនោ ភគវតោ ចង្កមន្តស្ស សម្មុខា
បសន្នចិត្តោ សុមនោ សេតុំ ការាបយឹ អហំ ។
ឯកនវុតេ ឥតោ កប្បេ យំ សេតុំ ការយឹ អហំ
ទុគ្គតឹ នាភិជានាមិ សេតុទានស្សិទំ ផលំ ។
កិលេសា ឈាបិតា មយ្ហំ ភវា សព្វេ សមូហតា
នាគោវ ពន្ធនំ ឆេត្វា វិហរាមិ អនាសវោ ។
ស្វាគតំ វត មេ អាសិ មម ពុទ្ធស្ស សន្តិកេ
តិស្សោ វិជ្ជា អនុប្បត្តា កតំ ពុទ្ធស្ស សាសនំ ។
បដិសម្ភិទា ចតស្សោ វិមោក្ខាបិច អដ្ឋិមេ
ឆឡភិញ្ញា សច្ឆិកតា កតំ ពុទ្ធស្ស សាសនន្តិ ។

ឥត្ថំ សុទំ អាយស្មា សេតុទាយកោ ថេរោ ឥមា គាថាយោ អភាសិត្ថាតិ ។

សេតុទាយកត្ថេរស្ស អបទានំ សមត្តំ ។

សេតុទាយកត្ថេរាបទាន ទី ៤

(៥៤) ខ្ញុំមានចិត្តជ្រះថ្លា មានចិត្តរីករាយ បានឲ្យគេធ្វើស្ពានថ្វាយ ក្នុងទីចំពោះព្រះភក្ត្រ នៃព្រះមានព្រះភាគព្រះនាមវិបស្សី កំពុងចង្រ្កម ។ ក្នុងកប្បទី ៩៤ អំពីកប្បនេះ ព្រោះហេតុដែលខ្ញុំបានឲ្យគេធ្វើស្ពាន ក្នុងកាលនោះ ខ្ញុំមិនដែលស្គាល់ទុគ្គតិ នេះជាផលនៃការថ្វាយស្ពាន ។ កិលេសទាំងឡាយ ខ្ញុំដុតបំផ្លាញហើយ ភពទាំងអស់ ខ្ញុំដកចោលហើយ ខ្ញុំមិនមានអាសវៈ ព្រោះបានកាត់បំណង់ដូចជាដំរីកាត់ផ្តាច់នូវទន្លីង ។ ឱ! ខ្ញុំមកល្អហើយ ក្នុងសំណាក់នៃព្រះពុទ្ធរបស់ខ្ញុំ វិជ្ជា ៣ ខ្ញុំបានដល់ហើយ សាសនារបស់ព្រះពុទ្ធ ខ្ញុំបានធ្វើហើយ ។ បដិសម្ភិទា ៤ វិមោក្ខ ៨ និងអភិញ្ញា ៦ នេះ ខ្ញុំបានធ្វើឲ្យជាក់ច្បាស់ហើយ ទាំងសាសនា របស់ព្រះពុទ្ធ ខ្ញុំក៏បានប្រតិបត្តិហើយ ។

បានឮថា ព្រះសេតុទាយកត្ថេរ មានអាយុ បានសម្តែងនូវគាថាទាំងនេះ ដោយប្រការដូច្នេះ ។

ចប់ សេតុទាយកត្ថេរាបទាន ។

បញ្ចមំ សុមនតាលវណ្ដិយត្ថេរាបទានំ

(៥៥) សិទ្ធត្ថស្ស ភគវតោ តាលវណ្ដំ(១) អទាសហំ
សុមនេហិ បដិច្ឆន្នំ ធារយាមិ មហាយសំ ។
ចតុន្នវុតេ ឥតោ កប្បេ តាលវណ្ដំ អទាសហំ
ទុគ្គតឹ នាភិជានាមិ តាលវណ្ដស្សិទំ ផលំ ។
កិលេសា ឈាបិតា មយ្ហំ ភវា សព្វេ សមូហតា
នាគោវ ពន្ធនំ ឆេត្វា វិហរាមិ អនាសវោ ។
ស្វាគតំ វត មេ អាសិ មម ពុទ្ធស្ស សន្តិកេ
តិស្សោ វិជ្ជា អនុប្បត្តា កតំ ពុទ្ធស្ស សាសនំ ។
បដិសម្ភិទា ចតស្សោ វិមោក្ខាបិច អដ្ឋិមេ
ឆឡភិញ្ញា សច្ឆិកតា កតំ ពុទ្ធស្ស សាសនំ ។

ឥត្ថំ សុទំ អាយស្មា សុមនតាលវណ្ដិយោ ថេរោ ឥមា គាថាយោ អភាសិត្ថាតិ ។

សុមនតាលវណ្ដិយត្ថេរស្ស អបទានំ សមត្តំ ។

---

១ ម. តាលវណ្ដំ ។

សុមនតាលវណ្ដិយត្ថេរាបទាន ទី ៥

(៤៤) ខ្ញុំបានយកធាងស្លឹកត្នោត មកស្រោបដោយផ្កាម្លិះ ហើយប្រគេនថ្វាយព្រះមានព្រះភាគ ព្រះនាមសិទ្ធត្ថៈ ទ្រង់មានយសធំ ។ ក្នុងកប្បទី ៤ អំពីកប្បនេះ ព្រោះហេតុដែលខ្ញុំថ្វាយធាងស្លឹកត្នោត ក្នុងកាលនោះ ខ្ញុំមិនដែលស្គាល់ទុគ្គតិ នេះជាផលនៃធាងស្លឹកត្នោត ។ កិលេសទាំងឡាយ ខ្ញុំដុតចោលហើយ ភពទាំងពួង ខ្ញុំដកចោលហើយ ខ្ញុំមិនមានអាសវៈ ព្រោះបានកាត់បំណង ដូចជាដំរីកាត់ផ្តាច់នូវទន្លីង ។ ឱ ! ខ្ញុំមកល្អហើយ ក្នុងសំណាក់នៃព្រះពុទ្ធរបស់ខ្ញុំ វិជ្ជា ៣ ខ្ញុំបានដល់ហើយ សាសនារបស់ព្រះពុទ្ធ ខ្ញុំបានធ្វើហើយ ។ បដិសម្ភិទា ៤ វិមោក្ខ ៨ និងអភិញ្ញា ៦ នេះ ខ្ញុំបានធ្វើឲ្យជាក់ច្បាស់ហើយ ទាំងសាសនា របស់ព្រះពុទ្ធ ខ្ញុំក៏បានប្រតិបត្តិហើយ ។

បានឮថា ព្រះសុមនតាលវណ្ដិយត្ថេរ មានអាយុ បានសម្ដែងនូវគាថាទាំងនេះ ដោយប្រការដូច្នេះ ។

ចប់ សុមនតាលវណ្ដិយត្ថេរាបទាន ។

ឆដ្ឋំ អវដផលិយត្ថេរាបទានំ

(៨៦) សតរំសី នាម ភគវា សយម្ភូ អបរាជិតោ
វិវេកកាមោ សម្ពុទ្ធោ គោចរាយាភិនិក្ខមិ ។
ផលហត្ថោ អហំ ទិស្វា ឧបគច្ឆឹ នរាសភំ
បសន្នចិត្តោ សុមនោ អទាសឹ អវដំ ផលំ[១] ។
ចតុន្នវុតេ ឥតោ កប្បេ យំ ផលំ អទទឹ តទា
ទុគ្គតឹ នាភិជានាមិ ផលទានស្សិទំ ផលំ ។
កិលេសា ឈាបិតា មយ្ហំ ភវា សព្វេ សមូហតា
នាគោវ ពន្ធនំ ឆេត្វា វិហរាមិ អនាសវោ ។
ស្វាគតំ វត មេ អាសិ មម ពុទ្ធស្ស សន្តិកេ
តិស្សោ វិជ្ជា អនុប្បត្តា កតំ ពុទ្ធស្ស សាសនំ ។

---

១ ម. អវណ្ដផលំ ។

អរិដផលិយត្ថេរាបទាន ទី ៦

[៥៦] ព្រះសម្ពុទ្ធ មានព្រះភាគ ជាសយម្ភូ ទ្រង់មានរស្មីច្រើន ព្រះអង្គឈ្នះកិលេសមារ ទ្រង់ប្រាថ្នានូវវិវេក ស្តេចចេញទៅដើម្បីគោចរ ។ ខ្ញុំកាន់ផ្លែឈើក្នុងដៃ លុះឃើញព្រះពុទ្ធ ដ៏ប្រសើរជាងពួកនរៈហើយ ក៏ចូលទៅជិត ខ្ញុំមានចិត្តជ្រះថ្លា មានចិត្តរីករាយ បានថ្វាយនូវផ្លែឈើឥតទង់នោះ ។ ក្នុងកប្បទី ៩៤ អំពីកប្បនេះ ព្រោះហេតុដែលខ្ញុំបានថ្វាយផ្លែឈើ ក្នុងកាលនោះ ខ្ញុំមិនដែលស្គាល់ទុគ្គតិ នេះជាផលនៃការថ្វាយផ្លែឈើ ។ កិលេសទាំងឡាយ ខ្ញុំដុតបំផ្លាញហើយ ភពទាំងពួង ខ្ញុំដកចោលហើយ ខ្ញុំមិនមានអាសវៈ ព្រោះបានកាត់បំណង់ ដូចដំរីកាត់ផ្តាច់នូវទន្លីង ។ ឱ ! ខ្ញុំមកល្អហើយក្នុងសំណាក់នៃព្រះពុទ្ធរបស់ខ្ញុំ វិជ្ជា ៣ ខ្ញុំបានដល់ហើយ សាសនារបស់ព្រះពុទ្ធ ខ្ញុំបានធ្វើហើយ ។

បដិសម្ភិទា ចតស្សោ វិមោក្ខាបិ ច អដ្ឋិមេ
ឆឡភិញ្ញា សច្ឆិកតា កតំ ពុទ្ធស្ស សាសនន្តិ ។

ឥត្ថំ សុទំ អាយស្មា អម្ពដផលិយោ ថេរោ ឥមា គាថាយោ អភាសិត្ថាតិ ។

អម្ពដផលិយត្ថេរស្ស អបទានំ សមត្តំ ។

សត្តមំ លពុជផលទាយកត្ថេរាបទានំ

(៨៧) នគរេ ពន្ធុមតិយា អារាមិកោ អហំ តទា
អទ្ទសំ វិរជំ ពុទ្ធំ គច្ឆន្តំ អនិលញ្ជសេ ។
លពុជផលមាទាយ ពុទ្ធសេដ្ឋស្សទាសហំ
អាកាសេវ ឋិតោ សន្តោ បដិគ្គណ្ហិ មហាយសោ ។
វិត្តិសញ្ជននោ មយ្ហំ ទិដ្ឋធម្មេ សុខាវហោ
ផលំ ពុទ្ធស្ស ទត្វាន វិប្បសន្នេន ចេតសា ។
អធិគច្ឆឹ តទា បីតឹ វិបុលំ សុខមុត្តមំ
ឧប្បជ្ជតេ[១] មេ[២] រតនំ និព្វត្តស្ស តហឹ តហឹ ។

---

១ ឱ. ម. ឧប្បជ្ជតេវ ។ ២ ឱ. ម. មេសទ្ទោ នត្ថិ ។

បដិសម្ភិទា ៤ វិមោក្ខ ៨ និងអភិញ្ញា ៦ នេះ ខ្ញុំបានធ្វើឲ្យជាក់ច្បាស់ហើយ ទាំងសាសនា របស់ព្រះពុទ្ធ ខ្ញុំក៏បានប្រតិបត្តិហើយ ។

បានឮថា ព្រះអវដផលិយត្ថេរ មានអាយុ បានសំម្តែងនូវគាថាទាំងនេះ ដោយប្រការដូច្នេះ ។

ចប់ អវដផលិយត្ថេរាបទាន ។

លពុជផលទាយកត្ថេរាបទាន ទី ៧

(៥៧) ក្នុងកាលនោះ ខ្ញុំជាញាមវត្ត ក្នុងនគរពន្ធុមវតី បានឃើញព្រះពុទ្ធ ទ្រង់ប្រាសចាកធូលី កំពុងស្តេចយាងទៅក្នុងអាកាស ។ ខ្ញុំបានយកផ្លែខ្នុរសម្ល ទៅថ្វាយដល់ព្រះពុទ្ធប្រសើរ ឯព្រះពុទ្ធមានយសច្រើន ទ្រង់ឈរទទួលក្នុងអាកាស ។ ព្រះអង្គញុំាងសេចក្តីត្រេកអរឲ្យកើតដល់ខ្ញុំ ទ្រង់នាំមកនូវសេចក្តីសុខ ក្នុងបច្ចុប្បន្ន ព្រោះបានថ្វាយផ្លែខ្នុរដល់ព្រះពុទ្ធ ដោយចិត្តជ្រះថ្លានោះ ។ ក្នុងកាលណោះ ខ្ញុំបាននូវបីតិ ដ៏ធំទូលាយ ជាសុខដ៏ឧត្តម កែវកែងកើតឡើងសម្រាប់ខ្ញុំ ដែលកើតក្នុងភពនោះ ។ ។

ឯកនវុតេ ឥតោ កប្បេ យំ ផលំ អទទឹ តទា

ទុគ្គតឹ នាភិជានាមិ ផលទានស្សិទំ ផលំ ។

កិលេសា ឈាបិតា មយ្ហំ ភវា សព្វេ សមូហតា

នាគោវ ពន្ធនំ ឆេត្វា វិហរាមិ អនាសវោ ។

ស្វាគតំ វត មេ អាសិ មម ពុទ្ធស្ស សន្តិកេ

តិស្សោ វិជ្ជា អនុប្បត្តា កតំ ពុទ្ធស្ស សាសនំ ។

បដិសម្ភិទា ចតស្សោ វិមោក្ខាបិ ច អដ្ឋិមេ

ឆឡភិញ្ញា សច្ឆិកតា កតំ ពុទ្ធស្ស សាសនន្តិ ។

ឥត្ថំ សុទំ អាយស្មា លពុជផលទាយកោ ថេរោ ឥមា គាថាយោ អភាសិត្ថាតិ ។

លពុជផលទាយកត្ថេរស្ស អបទានំ សត្តមំ ។

អដ្ឋមំ មិលក្ខុផលទាយកត្ថេរាបទានំ

(៥៨) វនន្តរេ[១] ពុទ្ធំ ទិស្វា[២] អត្ថទស្សឹ មហាយសំ

បសន្នចិត្តោ សុមនោ មិលក្ខុស្ស[៣] ផលំ អទិំ[៤] ។

---

១ ឱ. វនន្តេ ។ ២ ឱ. ទិស្វាន ។ ៣ ឱ. បិលក្ខុស្ស ។ ម. បិលក្ខុស្ស ។ ៤ ម. អទា ។

ក្នុងកប្បទី ៩១ អំពីកប្បនេះ ព្រោះហេតុដែលខ្ញុំបានថ្វាយផ្លែឈើ ក្នុងកាលនោះ ខ្ញុំមិនដែលស្គាល់ទុគ្គតិ នេះជាផលនៃការថ្វាយផ្លែឈើ ។ កិលេសទាំងឡាយ ខ្ញុំដុតបំផ្លាញហើយ ភពទាំងអស់ ខ្ញុំដកចោលហើយ ខ្ញុំមិនមានអាសវៈ ព្រោះបានកាត់បំណង់ ដូចជាដំរីកាត់ផ្តាច់នូវទន្លីង ។ ឱ! ខ្ញុំមកល្អហើយ ក្នុងសំណាក់នៃព្រះពុទ្ធរបស់ខ្ញុំ វិជ្ជា ៣ ខ្ញុំបានដល់ហើយ សាសនារបស់ព្រះពុទ្ធ ខ្ញុំបានធ្វើហើយ ។ បដិសម្ភិទា ៤ វិមោក្ខ ៨ និងអភិញ្ញា ៦ នេះ ខ្ញុំបានធ្វើឲ្យជាក់ច្បាស់ហើយ ទាំងសាសនា របស់ព្រះពុទ្ធ ខ្ញុំក៏បានប្រតិបត្តិហើយ ។

បានឮថា ព្រះលពុជផលទាយកត្ថេរ មានអាយុ បានសំដែងនូវគាថាទាំងនេះ ដោយប្រការដូច្នេះ ។

ចប់ លពុជផលទាយកត្ថេរាបទាន ។

មិលក្ខុផលទាយកត្ថេរាបទាន ទី ៨

(៤៨) ខ្ញុំបានឃើញព្រះពុទ្ធ ព្រះនាមអត្ថទស្សី មានយសច្រើន គង់នៅក្នុងចន្លោះព្រៃ ហើយមានចិត្តជ្រះថ្លា មានចិត្តរីករាយ បានថ្វាយផ្លែលៀប (ដល់ព្រះអង្គ) ។

អជ្ឈាវសេ កាបុសេត(?) យំ ផលំ អទទឹ តទា
ទុគ្គតឹ នាភិជានាមិ ផលទានស្សិទំ ផលំ ។
កិលេសា ឈាបិតា មយ្ហំ ភវា សព្វេ សមូហតា
នាគោវ ពន្ធនំ ឆេត្វា វិហរាមិ អនាសវោ ។
ស្វាគតំ វត មេ អាសិ មម ពុទ្ធស្ស សន្តិកេ
តិស្សោ វិជ្ជា អនុប្បត្តា កតំ ពុទ្ធស្ស សាសនំ ។
បដិសម្ភិទា ចតស្សោ វិមោក្ខាបិ ច អដ្ឋិមេ
ឆឡភិញ្ញា សច្ឆិកតា កតំ ពុទ្ធស្ស សាសនំ ។

ឥត្ថំ សុទំ អាយស្មា មិលក្ខុផលទាយកោ[១] ថេរោ ឥមា គាថាយោ អភាសិត្ថាតិ ។

មិលក្ខុផលទាយកត្ថេរស្ស អបទានំ សមត្តំ ។

នវមំ សយម្បដិភាណិយត្ថេរាបទានំ

(៨៩) កកុធំ វិលសន្តំវ[២] ទេវទេវំ នរាសភំ
រថិយំ បដិបជ្ជន្តំ កោ ទិស្វា នប្បសីទតិ ។

---

១ ឱ. បិលក្ខុផលទាយកោ ។ ២ ម. វិលម្ពន្តំវ ។

ក្នុងកប្បទី ១.៨០០ ព្រោះហេតុដែលខ្ញុំ បានឲ្យនូវផ្លែលៀប ក្នុងកាលនោះ ខ្ញុំមិនដែលស្គាល់ទុគ្គតិ នេះជាផលនៃការថ្វាយផ្លែលៀប ។ កិលេសទាំងឡាយ ខ្ញុំដុតបំផ្លាញហើយ ភពទាំងអស់ ខ្ញុំដកចោលហើយ ខ្ញុំមិនមានអាសវៈ ព្រោះបានកាត់បំណង ដូចជាដំរីកាត់ផ្តាច់នូវទន្លីង ។ ឱ! ខ្ញុំមកល្អហើយ ក្នុងសំណាក់នៃព្រះពុទ្ធរបស់ខ្ញុំ វិជ្ជា ៣ ខ្ញុំបានដល់ហើយ សាសនារបស់ព្រះពុទ្ធ ខ្ញុំបានធ្វើហើយ ។ បដិសម្ភិទា ៤ វិមោក្ខ ៨ និងអភិញ្ញា ៦ នេះ ខ្ញុំបានធ្វើឲ្យជាក់ច្បាស់ហើយ ទាំងសាសនា របស់ព្រះពុទ្ធ ខ្ញុំក៏បានប្រតិបត្តិហើយ ។

បានឮថា ព្រះមិលក្ខុផលទាយកត្ថេរ មានអាយុ បានសម្តែងនូវគាថាទាំងនេះ ដោយប្រការដូច្នេះ ។

ចប់ មិលក្ខុផលទាយកត្ថេរាបទាន ។

សយម្បដិភាណិយត្ថេរាបទាន ទី ៩

(៥៩) ខ្ញុំបានសរសើរថា ព្រះពុទ្ធ ជាទេវតាក្រៃលែងជាងទេវតា ព្រះអង្គប្រសើរជាងនរៈ មានព្រះដំណើរល្ហោសល្ហន់ បីដូចដើមថ្វាន់ត្រូវខ្យល់ ទ្រង់កំពុងស្តេចទៅតាមប្រក បុគ្គលណាឃើញហើយ នឹងមិនជ្រះថ្លាម្តេចបាន ។

តមន្ធការំ នាសេត្វា សន្តារេត្វា ពហុំ ជនំ
ញាណាលោកេន ជោតន្តំ កោ ទិស្វា នប្បសីទតិ ។
វសីសតសហស្សេហិ និយ្យន្តំ លោកនាយកំ
ឧទ្ធរន្តំ ពហូ សត្តេ កោ ទិស្វា នប្បសីទតិ ។
អាហនិត្វា(១) ធម្មភេរឹ មទ្ទន្តំ តិត្ថិយេ គណេ
សីហនាទំ វ នទន្តំ(២) កោ ទិស្វា នប្បសីទតិ ។

យាវតា ព្រហ្មលោកម្ហា អាគន្ត្វាន សព្រហ្មកា
បុច្ឆន្តិ និបុណេ បញ្ហេ កោ ទិស្វា នប្បសីទតិ ។
យស្សញ្ជលឹ ករិត្វាន អាវត្តន្តិ(៣) សទេវកា
តេន បុញ្ញំ អនុភោន្តិ កោ ទិស្វា នប្បសីទតិ ។
សព្វេ ជនា សមាគន្ត្វា សម្បវារេន្តិ(៤) ចក្ខុមំ
ន វិកម្បតិ អជ្ឈិដ្ឋោ កោ ទិស្វា នប្បសីទតិ ។

---

១ ឱ. អាហនន្តឹ ។ ២ ឱ. វិនាទេន្តំ ។ ម. វិនទន្តំ ។ ៣ ឱ. ម. អាយាចន្តិ ។
៤ ម. សព្វំ ភាវេន្តិ ។

ព្រះពុទ្ធទ្រង់កំចាត់បង់ នូវងងឹតអន្ធការ ទ្រង់បម្លងនូវជនច្រើន ទ្រង់រុងរឿងដោយពន្លឺគឺញាណ បុគ្គលណាឃើញហើយ នឹងមិនជ្រះថ្លាម្តេចបាន ។ ព្រះលោកនាយក ទ្រង់ស្តេចទៅជាមួយនឹងព្រះខីណាស្រពមួយសែន ដែលស្អាតជំនាញ ទ្រង់ស្រង់នូវសត្វទាំងឡាយដ៏ច្រើន បុគ្គលណាឃើញហើយ នឹងមិនជ្រះថ្លាម្តេចបាន ។ ព្រះពុទ្ធនាំមកនូវធម្មភេរី ទ្រង់ញាំញីនូវពួកតិរ្ថិយ បន្លឺឡើងនូវសីហនាទ បុគ្គលណាឃើញហើយ នឹងមិនជ្រះថ្លាម្តេចបាន ។ ពួកទេវតា ព្រមទាំងព្រហ្ម រហូតដល់ព្រហ្មលោក មកសួរនូវបញ្ហាដ៏ល្អិត អ្នកណាឃើញហើយ នឹងមិនជ្រះថ្លាម្តេចបាន ។ ពួកជន ព្រមទាំងទេវតា ធ្វើនូវអញ្ជលីបួងសួងចំពោះព្រះពុទ្ធអង្គណា រមែងបានទទួលនូវបុណ្យ ដោយសារព្រះពុទ្ធអង្គនោះ បុគ្គលណាឃើញហើយ នឹងមិនជ្រះថ្លាម្តេចបាន ។ ជនទាំងពួងមកព្រមគ្នា ហើយបវារណាព្រះពុទ្ធមានចក្ខុ ព្រះអង្គដែលគេអារាធនាហើយ រមែងមិនញាប់ញ័រ បុគ្គលណាឃើញហើយ នឹងមិនជ្រះថ្លាម្តេចបាន ។

ធម៌ សយម្ភូដិភាពពិយគ្រោះបកាន់

នគរំ បវីសតោ យស្ស នទន្តិ(១) ភេរិយោ ពហូ
វិនទន្តិ គជា មត្តា(២) កោ ទិស្វា នប្បសីទតិ ។
វីថិយា គច្ឆតោ យស្ស បភា វា(៣) ជោតតេ សទា
អព្ភុន្នតា សមា ហោន្តិ កោ ទិស្វា នប្បសីទតិ ។
ព្យាហរន្តស្ស(៤) ពុទ្ធស្ស ចក្កវាឡម្ហិ សុយ្យតិ
សព្វេ សត្តេ វិញ្ញាបេតិ កោ ទិស្វា នប្បសីទតិ ។
សតសហស្សេ ឥតោ កប្បេ យំ ពុទ្ធមភិកិត្តយឹ
ទុគ្គតឹ នាភិជានាមិ កិត្តនាយ ឥទំ ផលំ ។
កិលេសា ឈាបិតា មយ្ហំ ភវា សព្វេ សមូហតា
នាគោវ ពន្ធនំ ឆេត្វា វិហរាមិ អនាសវោ ។

---

១ ឱ. អនុគ្ឃា ។ ២ ឱ. សញ្ញាភា ។ ម. សព្វជា ។ ៣ ឱ. វរត្តេ ។ ម. វរត្តិ ។
៤ ឱ. វ្យាហរន្តេ ប ។

ស្គរជាច្រើនរមែងបន្លឺឡើង ដំរីទាំងឡាយ ដែលចុះប្រេង រមែងបន្លឺឡើង ចំពោះព្រះសម្ពុទ្ធអង្គណា កាលដែលស្តេចចូលទៅក្នុងទីក្រុង បុគ្គលណាឃើញ (ព្រះពុទ្ធអង្គនោះ) ហើយ នឹងមិនជ្រះថ្លាម្តេចបាន ៗ ឯពន្លឺនៃព្រះពុទ្ធអង្គណា ដែលកំពុងស្តេចទៅតាមថ្នល់ រមែងរុងរឿង សព្វ ៗ កាល រស្មីទាំងឡាយ (របស់ព្រះពុទ្ធអង្គនោះ) ខ្ពង់ខ្ពស់ឡើងក្រៃពេក បុគ្គលណាឃើញហើយ នឹងមិនជ្រះថ្លាម្តេចបាន ៗ បុគ្គលឮ (នូវសំឡេង) នៃព្រះពុទ្ធ កាលពោលក្នុងចក្រវាឡ ព្រះអង្គញុំាងសត្វទាំងអស់ឲ្យដឹងច្បាស់ បុគ្គលណាឃើញហើយ នឹងមិនជ្រះថ្លាម្តេចបាន ៗ ក្នុងកប្បទីមួយសែន អំពីកទ្ទកប្បនេះ ព្រោះហេតុដែលខ្ញុំបានសរសើរនូវព្រះពុទ្ធ ខ្ញុំមិនដែលស្គាល់ទុគ្គតិ នេះជាផលនៃសេចក្តីសរសើរ ៗ កិលេសទាំងឡាយ ខ្ញុំដុតបំផ្លាញហើយ ភពទាំងអស់ ខ្ញុំដកចោលហើយ ខ្ញុំមិនមានអាសវៈ ព្រោះបានកាត់បំណង ដូចជាដំរីកាត់ផ្តាច់នូវទន្លីង ៗ

ស្វាគតំ វត មេ អាសិ   មម ពុទ្ធស្ស សន្តិកេ
តិស្សោ វិជ្ជា អនុប្បត្តា   កតំ ពុទ្ធស្ស សាសនំ ។
បដិសម្ភិទា ចតស្សោ   វិមោក្ខាបិ ច អដ្ឋិមេ
ឆឡភិញ្ញា សច្ឆិកតា   កតំ ពុទ្ធស្ស សាសនន្តិ ។

ឥត្ថំ សុទំ អាយស្មា សយម្បដិភាណិយោ ថេរោ ឥមា គាថាយោ អភាសិត្ថាតិ ។

សយម្បដិភាណិយត្ថេរស្ស អបទានំ សមត្តំ ។

ទសមំ និមិត្តព្យាករណិយត្ថេរាបទានំ

(៦០) អជ្ឈោគហេត្វា ហិមវន្តំ(១)   មន្តេ វាចេមហន្តទា
ចតុបញ្ញាសសហស្សានិ   សិស្សា មយ្ហំ ឧបដ្ឋហុំ ។
អធិតា វេទគូ សព្វេ   ឆឡង្គេ បារមឹ គតា
សកវិជ្ជាហុបត្ថទ្ធា   ហិមវន្តេ វសន្តិ តេ ។

---
១ ឱ. ម. ហិមវំ ។

នុ ! ខ្ញុំមកល្អហើយ ក្នុងសំណាក់នៃព្រះពុទ្ធរបស់ខ្ញុំ វិជ្ជា ៣ ខ្ញុំបានដល់ហើយ សាសនារបស់ព្រះពុទ្ធ ខ្ញុំបានធ្វើហើយ ។ បដិសម្ភិទា ៤ វិមោក្ខ ៨ និងអភិញ្ញា ៦ នេះ ខ្ញុំបានធ្វើឲ្យជាក់ច្បាស់ហើយ ទាំងសាសនា របស់ព្រះពុទ្ធ ខ្ញុំក៏បានប្រតិបត្តិហើយ ។

បានឮថា ព្រះសយម្បូជិកាណិយត្ថេរ មានអាយុ បានសម្តែងនូវគាថាទាំងនេះ ដោយប្រការដូច្នេះ ។

ចប់ សយម្បូជិកាណិយត្ថេរាបទាន ។

និមិត្តព្យាករណិយត្ថេរាបទាន ទី ១០

(៦០) កាលណោះ ខ្ញុំចូលទៅក្នុងព្រៃហេមពាន្ត បង្រៀនមន្តដល់ពួកសិស្ស ឯសិស្សចំនួន ៤៤.០០០ នាក់ បានបម្រើខ្ញុំ ។ សិស្សទាំងអស់នោះ ជាអ្នករៀនវេទ ដល់នូវបារមីក្នុងអង្គ ៦ រីងប៉ឹងដោយវិជ្ជារបស់ខ្លួន នៅក្នុងព្រៃហិមពាន្ត ។

ទសមំ និមិត្តព្យាករណិយត្ថេរាបទានំ

ចវិត្វា តុសិតា កាយា   ទេវបុត្តោ មហាយសោ
ឧប្បជ្ជិ មាតុកុច្ឆិស្មឹ   សម្បជានោ បដិស្សតោ ។
សម្ពុទ្ធេ ឧបបជ្ជន្តេ   ទសសហស្សិ កម្បថ(១)
អន្ធា ចក្ខុំ អលភឹសុ(២)   ឧប្បជ្ជន្តម្ហិ នាយកេ ។
ឆប្បការំ បកម្បិត្ថ(៣)   កេវលា វសុធា អយំ
និគ្ឃោសសទ្ទំ សុត្វាន   វិម្ហយឹសុ(៤) មហាជនា ។
សព្វេ ជនា សមាគម្ម   អគច្ឆុំ មម សន្តិកេ
វសុធាយំ បកម្បិត្ថ   កឹវិបាកោ ភវិស្សតិ ។
វទិស្សាមិ(៥) តទា តេសំ   មា ភាយិត្ថ នត្ថិ វោ ភយំ(៦)
វិសដ្ឋា ហោថ សព្វេបិ   ឧប្បាទោយំ សុខត្ថិកោ(៧) ។

---

១ ឱ. បកម្បថ ។ ២ ឱ. អលត្ថំសុ ។ ៣ ឱ. ឆព្វិការំ បកម្បិត្ថ ។ ម. សញ្ញាការំ បកម្បិត្ថំ ។
៤ ឱ. ឧព្វិជ្ជិសុ ។ ៥ ឱ. ម. អវចាសឹ ។ ៦ ឱ. មា ភេត្ថ នត្ថិ វោ ភយំ ។ ម. មា ភេទ នត្ថិ វោ ។ ៧ ម. សុវត្ថិកោ ។

ទេវបុត្តមួយអង្គ មានយសច្រើន បានច្យុតចាកពួកទេវតា ក្នុងឋានតុសិត មកចាប់ផ្ទៃព្រះមាតា ជាអ្នកដឹងខ្លួន មានស្មារតី ។ កាលព្រះសម្ពុទ្ធ បានត្រាស់ លោកធាតុមួយម៉ឺន ញាប់ញ័រ កាលព្រះនាយក ទ្រង់បានត្រាស់ ពួកជនខ្វាក់ភ្នែក ក៏បានភ្នែក ។ ផែនដីនេះទាំងមូលញាប់ញ័រហើយដោយប្រការ ៦ មហាជនក៏តក់ស្លុត ព្រោះឮសំឡេងគឹកកង ។ ជនទាំងអស់បានទៅប្រជុំគ្នា ក្នុងសំណាក់ខ្ញុំសួរខ្ញុំថា ផែនដីនេះញាប់ញ័រ តើនឹងមានផលដូចម្តេច ។ កាលណោះ ខ្ញុំប្រាប់ពួកជនទាំងនោះថា អ្នកទាំងឡាយកុំខ្លាចអ្វីឡើយ ភ័យនឹងមិនកើត ដល់អ្នកទាំងឡាយទេ អ្នកទាំងអស់គ្នា កុំដ្តៀសឡើយ ការណ៍ដែលកើតឡើងនេះ ប្រកបដោយសេចក្តីសុខ និងសេចក្តីចំរើនទេតើ ។

អដ្ឋហេតូហិ សម្ពស្សា(១) វិសុតាយំ បកាស្សតិ
តថា និមិត្តា ទិស្សន្តិ ឱកាសោ វិបុលោ មហា ។
អសំសយំ ពុទ្ធសេដ្ឋោ ឧប្បជ្ជិស្សតិ ចក្ខុមា
សញ្ញាបេត្វាន ជនតំ បញ្ចសីលេ កាជេសហំ(២) ។
សុត្វាន បញ្ចសីលានិ ពុទ្ធុប្បាទញ្ច ទុល្លភំ
ឧព្វេគ្គជាតា សុមនា តុដ្ឋហដ្ឋា អហោសុ(៣) តេ ។
ទ្វេនវុតេ ឥតោ កប្បេ យំ និមិត្តំ វិយាករឹ
ទុគ្គតឹ នាភិជានាមិ ព្យាករណស្សិទំ ផលំ ។
កិលេសា ឈាបិតា មយ្ហំ ភវា សព្វេ សមូហតា
នាគោវ ពន្ធនំ ឆេត្វា វិហរាមិ អនាសវោ ។
ស្វាគតំ វត មេ អាសិ មម ពុទ្ធស្ស សន្តិកេ
តិស្សោ វិជ្ជា អនុប្បត្តា កតំ ពុទ្ធស្ស សាសនំ ។

១ ម. អត្ថហេតុ និសំសយំ ។ ២ ឱ. កាជេមហំ ។ ៣ ឱ. អាសឹសុ ។ ម. អហំសុ ។

ផែនដីនេះ បើហេតុទាំង ៨ យ៉ាងប៉ះពាល់ហើយ រមែងញ័រ និមិត្តទាំងឡាយប្រាកដឡើង ពន្លឺដ៏ធំទូលាយប្រាកដឡើង ក៏ព្រោះហេតុនោះ ។ ព្រះពុទ្ធប្រសើរ ទ្រង់មានចក្ខុ នឹងត្រាស់ដោយឥតសង្ស័យ ខ្ញុំញុំាងប្រជុំជនឲ្យដឹងច្បាស់ហើយ ទើបសម្តែងនូវសីល ៥ ។ ពួកជនទាំងនោះ លុះបានស្តាប់នូវសីល ៥ ផង នូវការកើតឡើងនៃព្រះពុទ្ធ ដែលបុគ្គលរកបានដោយកម្រផង ក៏មានចិត្តអណ្តែតឡើង មានចិត្តរីករាយ ជាអ្នកត្រេកអរស្រស់ស្រាយ ។ ក្នុងកប្បទី ៩២ អំពីកប្បនេះ ព្រោះហេតុដែលខ្ញុំ បានព្យាករណ៍នូវនិមិត្ត ក្នុងកាលនោះ ខ្ញុំមិនដែលស្គាល់ទុគ្គតិ នេះជាផលនៃការព្យាករណ៍ ។ កិលេសទាំងឡាយ ខ្ញុំដុតបំផ្លាញហើយ ភពទាំងអស់ ខ្ញុំដកហោលហើយ ខ្ញុំមិនមានអាសវៈ ព្រោះបានកាត់ចំណង ដូចដំរីកាត់ផ្តាច់នូវទន្លីង ។ ឱ ! ខ្ញុំមកល្អហើយ ក្នុងសំណាក់នៃព្រះពុទ្ធរបស់ខ្ញុំ វិជ្ជា ៣ ខ្ញុំបានដល់ហើយ សាសនា របស់ព្រះពុទ្ធ ខ្ញុំបានធ្វើហើយ ។

ទសមំ និមិត្តព្យាករណីយត្ថេរាបទានំ

បដិសម្ភិទា ចតស្សោ   វិមោក្ខាបិ ច អដ្ឋិមេ
ឆឡភិញ្ញា សច្ឆិកតា   កតំ ពុទ្ធស្ស សាសនន្តិ ។

ឥត្ថំ សុទំ អាយស្មា និមិត្តព្យាករណិយោ ថេរោ
ឥមា គាថាយោ អភាសិត្ថាតិ ។

និមិត្តព្យាករណិយត្ថេរស្ស អបទានំ សមត្តំ ។

ឧទ្ទានំ

សាលកុសុមិយោ(១) ថេរោ   បូជា និព្វាបកោបិ ច
សេតុទោ តាលវណ្តិ(២) ច   អវដិ(៣) លពុជម្បទោ(៤)
បិលក្ខុបដិភាណី(៥) ច   វេយ្យាករណិយោ ទិជា(៦)
ទេ្វសត្តតិ(៧) ច គាថាយោ   គណិតាយោ វិភាវិភិ ។

សាលបុប្ផិវគ្គោ(៨) សត្តចត្តាឡីសោ ។

---

១ ឱ. សាលបុប្ផិយោ ។ ២ ម. តាលវណ្ដី ។ ៣ ម. អវណ្ដំ ។ ៤ ឱ. ម. លពុជ្ជុគ្ឃ-ទោ ។ ៥ ម. បិលក្ខុបដិភាណិ ។ ៦ ឱ. វេយ្យករណកោ ទិជោ ។ ៧ ឱ. ទ្វេ សតញ្ចេវ ។ ៨ ម. សាលកុសុមិយវគ្គោ ។

និមិត្តព្យាករណិយត្ថេរាបទាន ទី ១០

បដិសម្ភិទា ៤ វិមោក្ខ ៨ និងអភិញ្ញា ៦ នេះ ខ្ញុំបានធ្វើឲ្យជាក់ច្បាស់ហើយ ទាំងសាសនា របស់ព្រះពុទ្ធ ខ្ញុំក៏បានប្រតិបត្តិហើយ ។

បានឮថា ព្រះនិមិត្តព្យាករណិយត្ថេរ មានអាយុ បានសម្ដែងនូវគាថាទាំងនេះ ដោយប្រការដូច្នេះ ។

ចប់ និមិត្តព្យាករណិយត្ថេរាបទាន ។

ឧទ្ទាន

សាលកុសុមិយត្ថេរាបទាន ១ ចិតកបូជកត្ថេរាបទាន ១ ចិតកនិព្វាបកត្ថេរាបទាន ១ សេតុទាយកត្ថេរាបទាន ១ តាលវណ្ដិយត្ថេរាបទាន ១ អវដផលិយត្ថេរាបទាន ១ លពុជទាយកត្ថេរាបទាន ១ មិលក្ខុផលទាយកត្ថេរាបទាន ១ សយម្បដិភាណិយត្ថេរាបទាន ១ និមិត្តព្យាករណិយត្ថេរាបទាន ១ ឯគាថា ៧២ ពួកអ្នកប្រាជ្ញ បានរាប់ឃើញហើយ ។

ចប់ សាលកុសុមិយវគ្គ ទី ៤៧ ។

អដ្ឋចត្តាឡីសមោ ធម្មបាលិវគ្គោ

បឋមំ ធម្មបាលិយត្ថេរាបទានំ

(៦១) សុវណ្ណវណ្ណំ សម្ពុទ្ធំ អាហុតីនំ បដិគ្គហំ
បវនគ្គេន(១) គច្ឆន្តំ អទ្ទសំ លោកនាយកំ ។
ធម្មាលំ គហេត្វាន និក្ខមន្តោ ច តាវទេ
ឥត្ថុទ្ធសាសិ សម្ពុទ្ធំ ឱឃតិណ្ណមនាសវំ ។
បសន្នចិត្តោ សុមនោ ធម្មាលំ អបូជយឹ
ឧក្ខិលោយ្យំ មហាវីរំ សព្វលោកានុកម្បកំ ។
ឯកត្តឹសេ ឥតោ កប្បេ យំ បុប្ផំ អភិរោបយឹ
ទុគ្គតឹ នាភិជានាមិ ពុទ្ធបូជាយិទំ ផលំ ។
កិលេសា ឈាបិតា មយ្ហំ ភវា សព្វេ សមូហតា
នាគោវ ពន្ធនំ ឆេត្វា វិហរាមិ អនាសវោ ។
ស្វាគតំ វត មេ អាសិ មម ពុទ្ធស្ស សន្តិកេ
តិស្សោ វិជ្ជា អនុប្បត្តា កតំ ពុទ្ធស្ស សាសនំ ។

---

១ ម. វិបិនគ្គេន ។

នឡមាលិវគ្គ ទី ៤៨

នឡមាលិយត្ថេរាបទាន ទី ១

(៦២) ខ្ញុំបានឃើញនូវព្រះសម្ពុទ្ធ មានវណ្ណៈដូចមាស ជាលោកនាយក ទ្រង់គួរទទួលនូវគ្រឿងបូជា ស្តេចទៅតាមជាយព្រៃធំ ។ ខ្ញុំកាន់យកកម្រងផ្កាបបុស ហើយចេញទៅ ក្នុងខណៈនោះ បានឃើញព្រះសម្ពុទ្ធ ទ្រង់ឆ្លងឱឃៈ ព្រះអង្គមិនមានអាសវៈ គង់នៅក្នុងព្រៃនោះ ។ ខ្ញុំមានចិត្តជ្រះថ្លា មានចិត្តរីករាយ បានបូជាកម្រងផ្កាបបុស ចំពោះព្រះពុទ្ធជាទក្ខិណេយ្យបុគ្គល ព្រះអង្គមានព្យាយាមច្រើន ទ្រង់អនុគ្រោះសព្វសត្វលោក ។ ក្នុងកប្បទី ៣១ អំពីកប្បនេះ ព្រោះហេតុដែលខ្ញុំបូជាផ្កា ក្នុងកាលនោះ ខ្ញុំមិនដែលស្គាល់ទុគ្គតិ នេះជាផលនៃពុទ្ធបូជា ។ កិលេសទាំងឡាយ ខ្ញុំដុតបំផ្លាញហើយ ភពទាំងពួង ខ្ញុំដកចោលហើយ ខ្ញុំមិនមានអាសវៈ ព្រោះបានកាត់ចំណង ដូចជាដំរីកាត់ផ្តាច់នូវទន្លីង ។ ឱ! ខ្ញុំមកល្អហើយ ក្នុងសំណាក់នៃព្រះពុទ្ធរបស់ខ្ញុំ វិជ្ជា ៣ ខ្ញុំបានដល់ហើយ សាសនារបស់ព្រះពុទ្ធ ខ្ញុំបានធ្វើហើយ ។

បដិសម្ភិទា ចតស្សោ វិមោក្ខាបិច អដ្ឋិមេ
ឆឡភិញ្ញា សច្ឆិកតា កតំ ពុទ្ធស្ស សាសនន្តិ ។

ឥត្ថំ សុទំ អាយស្មា នឡមាលិយោ ថេរោ ឥមា
គាថាយោ អភាសិត្ថាតិ ។

នឡមាលិយត្ថេរស្ស អបទានំ សមត្តំ ។

ទុតិយំ មណិបូជកត្ថេរាបទានំ

(៦២) បទុមុត្តរោ នាម ជិនោ សព្វធម្មាន បារគូ
វិវេកកាមោ សម្ពុទ្ធោ គច្ឆតេ អនិលញ្ជសេ ។
អវិទូរេ ហិមវន្តស្ស មហាជាតស្សរោ អហុ
តត្ថ មេ ភវនំ អាសិ បុញ្ញកម្មេន សំយុតំ ។
ភវនា និក្ខមិត្វាន អទ្ទសំ លោកនាយកំ
ឥន្ទីវរំវ ជលិតំ អាទិត្តំវ ហុតាសនំ ។

បដិសម្ភិទា ៤ វិមោក្ខ ៨ និងអភិញ្ញា ៦ នេះ ខ្ញុំបានធ្វើឲ្យ ជាក់ច្បាស់ហើយ ទាំងសាសនា របស់ព្រះពុទ្ធ ខ្ញុំក៏បាន ប្រតិបត្តិហើយ ។

បានឮថា ព្រះនឡមាលិយត្ថេរ មានអាយុ បានសម្តែង នូវ គាថាទាំងនេះ ដោយប្រការដូច្នេះ ។

ចប់ នឡមាលិយត្ថេរាបទាន ។

មណិបូជកត្ថេរាបទាន ទី ២

(៦២) ព្រះជិនស្រីសម្ពុទ្ធ ព្រះនាមបទុមុត្តរៈ ទ្រង់ដល់ នូវត្រើយនៃធម៌ទាំងពួង ទ្រង់ប្រាថ្នានូវវិវេក កំពុងតែស្តេច ទៅតាមអាកាស ។ មានជាតស្រះ ដ៏ធំមួយ នៅជិតព្រៃ ហិមពាន្ត ឯលំនៅរបស់ខ្ញុំ ដែលប្រកបដោយបុញ្ញកម្ម នៅ ជិតស្រះនោះ ។ ខ្ញុំចេញអំពីលំនៅ បានឃើញព្រះលោក-នាយក ទ្រង់ភ្លឺដូចជាផ្កាកណ្ណិការ រុងរឿងដូចជាភ្លើង ។

វិចិនំ នាទ្ទសំ(១) បុប្ផំ បូជយិស្សន្តិ(២) នាយកំ
សកំ ចិត្តំ បសាទេត្វា អវន្ទិំ សត្ថុនោ អហំ ។
មមិ សីសមណឹ(៣) គយ្ហ(៤) បូជយឹ លោកនាយកំ
ឥមាយ មណិបូជាយ វិបាកោ ហោតុ ភទ្ទកោ ។
បទុមុត្តរោ លោកវិទូ អាហុតីនំ បដិគ្គហោ
អន្តលិក្ខេ ឋិតោ សត្ថា ឥមំ គាថំ អភាសថ ។
សោ តេ ឥជ្ឈតុ សង្កប្បោ លភតុ វិបុលំ សុខំ
ឥមាយ មណិបូជាយ អនុភោហិ មហាយសំ ។
ឥទំ វត្វាន សម្ពុទ្ធោ ជលជុត្តមនាមកោ
អគមាសិ ពុទ្ធសេដ្ឋោ យស្ស(៥) ចិត្តំ បណីហិតំ ។
សដ្ឋិកប្បានិ ទេវិន្ទោ ទេវរជ្ជមការយឹ
អនេកសតក្ខត្តុញ្ច ចក្កវត្តិ អហោសហំ ។

---

១ ម. វិចិនំ នទ្ទសំ ។ ២ បូជយិស្សន្តិ ឥតិ យុត្តតរំ ។ ៣ ឱ. ម. មម សីសេ មណឹ ។
៤ ម. គណ្ហ ។ ៥ ឱ. ម. យត្ថ ។

ខ្ញុំមិនឃើញផ្កាដែលគួរបេះថ្វាយ ទើបគិតថា អញនឹងបូជាអ្វី ដល់ព្រះលោកនាយ ឲ្យចិត្តរបស់ខ្លួនជ្រះថ្លា ហើយថ្វាយបង្គំព្រះសាស្តាអេះ ។ ខ្ញុំយកកែវមណីប្រដាប់ក្បាលនៃខ្ញុំ បូជាព្រះលោកនាយក រួចប្រាថ្នាថា សូមឲ្យផលដ៏ចំរើនសម្រេចដល់ខ្ញុំ ដោយសារបូជាកែវមណីនេះ ។ ព្រះសាស្តា ព្រះនាមបទុមុត្តរៈ ទ្រង់ជ្រាបច្បាស់ត្រៃលោក ព្រះអង្គទទួលគ្រឿងបូជា ទ្រង់ឈរសម្តែងក្នុងអាកាស នូវគាថានេះថា តម្រិះនោះសូមឲ្យសម្រេចដល់អ្នក អ្នកបានបាននូវសេចក្តីសុខដ៏ធំទូលាយ អ្នកបានបាននូវយសដ៏ធំ ដោយការបូជានូវកែវមណីនេះចុះ ។ ព្រះសម្ពុទ្ធព្រះនាមបទុមុត្តរៈ លុះពោលពាក្យនេះហើយ ទើបស្តេចហួសទៅ ចិត្តដែលគេតំកល់ទុក ចំពោះបុគ្គលណា (បុគ្គលនោះ) គឺព្រះពុទ្ធដ៏ប្រសើរ ។ ខ្ញុំកើតជាព្រះឥន្ទ្រ ជាស្តេចទេវតា សោយទេវ-រាជ្យ អស់ ៦០ កប្ប បានជាស្តេចចក្រពត្តិ ច្រើនរយដង ។

ទុតិយំ មណិបូជកត្ថេរាបទានំ

បុព្វកម្មំ សរន្តស្ស ទេវភូតស្ស មេ សតោ
មណិ និព្វត្តតេ មយ្ហំ អាលោកករណោ មម[១] ។
ឆឡាសីតិសហស្សានិ នារិយោ មេ បរិគ្គហា
វិចិត្តវត្ថាភរណា អាមុត្តមណិកុណ្ឌលា ។
អាឡារមុខា[២] ហសុលា សុសញ្ញា តនុមជ្ឈិមា
បរិវារេន្តិ មំ និច្ចំ មណិបូជាយិទំ ផលំ ។
សោណ្ណមយា[៣] មណិមយា លោហិតង្កមយា[៤] តថា
ភណ្ឌា មេ សុកតា ហោន្តិ យទិច្ឆសិ បិលន្ធនា[៥] ។
កូដាគារា គុហា រម្មា សយនញ្ច មហារហំ
មម សង្កប្បមញ្ញាយ និព្វត្តន្តិ យទិច្ឆកំ ។
លាភា តេសំ សុលទ្ធញ្ច យេ លភន្តិ ឧបស្សុតឹ
បុញ្ញក្ខេត្តំ មនុស្សានំ ឱសធី សព្វបាណិនំ ។

---

១ ម. មមំ ។ ២ ឱ.ម. អាឡារបម្ហា ។ ៣ ឱ. សោវណ្ណមយា ។ ៤ ម. លោហិតង្គ-មយា ។ ៥ ឱ. ភណ្ឌា កតាកតា ហោន្តិ យទិច្ឆាយ បិលន្ធនា ។

ខ្ញុំកាលកើតជាទេវតា មានសតិ បានរលឹកឃើញនូវបុញ្ញកម្ម ឯកែវមណី ជាវត្ថុធាតុធ្វើពន្លឺ ក៏កើតឡើង សម្រាប់ខ្ញុំ ។ ខ្ញុំគ្រប់គ្រងនារី ៨៦.០០០ សឹងមានសំពត់និងគ្រឿងអាភរណៈដ៏វិចិត្រ ពាក់នូវកែវមណីនិងកុណ្ឌល ។ នារីទាំងនោះមានមុខទូលាយ ញញឹមស្រស់ មានត្រគាកល្អ មានចង្កេះរៀវតែងហែមកខ្ញុំជានិច្ច នេះជាផលនៃការបូជាកែវមណី ។ កណ្ឌៈទាំងឡាយរបស់ខ្ញុំ ជាវិការៈនៃមាស ជាវិការៈនៃកែវមណី ជាវិការៈនៃកែវក្រហម ដែលជាងរចនាល្អ ជាគ្រឿងប្រដាប់សម្រេចតាមសេចក្ដីប្រាថ្នា ។ ផ្ទះកំពូល គុហាគួររីករាយ ទីដេកមានថ្លៃច្រើន តែងកើតឡើង សមតាមសេចក្ដីប្រាថ្នា ព្រោះដំណើររបស់ខ្ញុំ ។ ឱ ! ជាលាភ របស់គេហើយ ឱ ! អត្តភាពជាមនុស្ស ឈ្មោះថាគេបានល្អហើយ ព្រោះហេតុដែលគេបាន នូវការចូលទៅអែបស្ដាប់ព្រះធម្មទេសនា ជាបុញ្ញក្ខេត្តរបស់មនុស្ស ជាឱសថរបស់សត្វទាំងពួង ។

មយ្ហំបិ សុកតំ កម្មំ   យោហំ អនគ្ឃិ ឈាយតំ
វិជិតាតា សុមុត្តោម្ហិ(១)   បត្តោម្ហិ(២) អចលំ បទំ ។
យំ យំ យោនូបបជ្ជាមិ   ទេវត្តំ អថ មានុសំ
និវសេញ្ញូវ រត្តញ្ញូ(៣)   អាលោកោ ហោតិ មេ សទា
តាយេវ មណិបូជាយ   អនុភោត្វាន សម្បទា
ញាណាលោកោ មយា ទិដ្ឋោ   បត្តោម្ហិ អចលំ បទំ ។
សតសហស្សេ ឥតោ កប្បេ   យំ មណិមភិបូជយឹ
ទុគ្គតឹ នាភិជានាមិ   មណិបូជាយិទំ ផលំ ។
កិលេសា ឈាបិតា មយ្ហំ   ភវា សព្វេ សមូហតា
នាគោវ ពន្ធនំ ឆេត្វា   វិហរាមិ អនាសវោ ។
ស្វាគតំ វត មេ អាសិ   មម ពុទ្ធស្ស សន្តិកេ
តិស្សោ វិជ្ជា អនុប្បត្តា   កតំ ពុទ្ធស្ស សាសនំ ។
បដិសម្ភិទា ចតស្សោ   វិមោក្ខាបិច អដ្ឋមេ
ឆឡភិញ្ញា សច្ឆិកតា   កតំ ពុទ្ធស្ស សាសនន្តិ ។

១ ឱ.ម. បមុត្តោម្ហិ ។ ២ ឱ. បត្តោ ច ។ ៣ ឱ.ម. សមត្តា សត្តវតនា ។

អំពើដែលខ្ញុំធ្វើល្អហើយ ព្រោះខ្ញុំបានឃើញព្រះពុទ្ធជានាយក ខ្ញុំប្រស្រឡះហើយចាកវិនិបាត ខ្ញុំបានដល់នូវអចលបទគឺព្រះនិព្វាន ។ ខ្ញុំទៅកាន់កំណើតណា ៗ ទោះជាទេវតា ឬជាមនុស្ស ពន្លឺតែងមានសម្រាប់ខ្ញុំ ទាំងថ្ងៃទាំងយប់ សព្វ ៗ កាល ។ ខ្ញុំសោយសម្បត្តិទាំងឡាយ ដោយសារការបូជានូវកែវមណីនោះឯង ពន្លឺគឺញាណខ្ញុំឃើញហើយ ខ្ញុំបានដល់នូវអចលបទ គឺព្រះនិព្វាន ។ ក្នុងកប្បទីមួយសែន អំពីកប្បនេះ ព្រោះហេតុដែលខ្ញុំបូជាកែវមណី ក្នុងកាលនោះ ខ្ញុំមិនដែលស្គាល់ទុគ្គតិ នេះជាផលនៃការបូជាកែវមណី ។ កិលេសទាំងឡាយ ខ្ញុំដុតបំផ្លាញហើយ ភពទាំងពួង ខ្ញុំដកចោលហើយ ខ្ញុំមិនមានអាសវៈ ព្រោះបានកាត់បំណង ដូចជាដំរីកាត់ផ្ដាច់នូវទន្ទីង ។ ឱ ! ខ្ញុំមកល្អហើយ ក្នុងសំណាក់នៃព្រះពុទ្ធរបស់ខ្ញុំ វិជ្ជា ៣ ខ្ញុំបានដល់ហើយ សាសនា របស់ព្រះពុទ្ធ ខ្ញុំបានធ្វើហើយ ។ បដិសម្ភិទា ៤ វិមោក្ខ ៨ និងអភិញ្ញា ៦ នេះ ខ្ញុំបានធ្វើឲ្យជាក់ច្បាស់ហើយ ទាំងសាសនា របស់ព្រះពុទ្ធ ខ្ញុំក៏បានប្រតិបត្តិហើយ ។

ឥត្ថំ សុទំ អាយស្មា មណិបូជកោ ថេរោ ឥមា គាថាយោ អភាសិត្ថាតិ ។

មណិបូជកត្ថេរស្ស អបទានំ សមត្តំ ។

តតិយំ ឧក្កាសតិកត្ថេរាបទានំ

(៦៣) កោសិកោ នាម ភគវា ចិត្តកូដេ វសី តទា
ឈាយី ឈានរតោ ពុទ្ធោ វិវេកាភិរតោ មុនិ ។
អជ្ឈោគហេត្វា ហិមវន្តំ នារីគណបុរក្ខតោ
អទ្ទសំ កោសិកំ ពុទ្ធំ បុណ្ណមាយេវ(១) ចន្ទិមំ ។
ឧក្កាសេ គហេត្វាន បរិវារេសហន្តទា
សត្តរត្តិន្ទិវំ ពុទ្ធំ(២) អដ្ឋមេន អគច្ឆហំ ។
វុដ្ឋិតំ កោសិកំ ពុទ្ធំ សយម្ភុំ អបរាជិតំ
បសន្នចិត្តោ វន្ទិត្វា ឯកំ ភិក្ខំ អទាសហំ ។

---

១ ឱ. បុណ្ណមាសេវ ។ ២ ឧ. បត្វា ។ ម. ពុទ្ធោ ។

ឧក្កាសតិកត្ថេរាបទាន ទី ៣

បានឮថា ព្រះមណិបូជកត្ថេរ មានអាយុ បានសម្តែងនូវគាថា

ទាំងនេះ ដោយប្រការដូច្នេះ ។

ចប់ មណិបូជកត្ថេរាបទាន ។

ឧក្កាសតិកត្ថេរាបទាន ទី ៣

(៦៣) កាលនោះ ព្រះមានព្រះភាគ ជាមុនី ព្រះនាម

កោសិកៈ ព្រះអង្គមានឈាន ត្រេកអរក្នុងឈាន អភិរម្យ

ក្នុងវិវេក គង់នៅលើកំពូលភ្នំ ។ ខ្ញុំមានពួកនារីហែហមកែម

ដើរចូលទៅក្នុងព្រៃហិមពាន្ត បានឃើញព្រះពុទ្ធ ព្រះនាម

កោសិកៈ ដូចព្រះចន្ទពេញបូណ៌មី ។ ក្នុងកាលនោះ ខ្ញុំ

កាន់គប់ភ្លើង ១០០ ឈរពទ្ធបំភ្លឺព្រះពុទ្ធ អស់៧យប់៧ថ្ងៃ

ខ្ញុំត្រឡប់ទៅផ្ទះវិញ ក្នុងថ្ងៃទី ៨ ។ ខ្ញុំមានចិត្តជ្រះថ្លា ថ្វាយ

បង្គំព្រះពុទ្ធ ព្រះនាមកោសិកៈ ជាព្រះសយម្ភូ ទ្រង់ឈ្នះកិ-

លេស ព្រះអង្គស្តេចចេញ ខ្ញុំបានថ្វាយភិក្ខាមួយបំណែត ។

តេន កម្មេន ទិបទិន្ទ លោកជេដ្ឋ នរាសភ
ឧប្បជ្ជឹ តុសិតេ កាយេ ឯកកិច្ចាយិទំ ផលំ ។
ទិវសញ្ចេវ រត្តិញ្ច អាលោកោ ហោតិ មេ សទា
សមន្តា យោជនសតំ ឱភាសេន ផរាមហំ ។
បញ្ចបញ្ញាសកប្បម្ហិ ចក្កវត្តិ អហោសហំ
ចាតុរន្តោ វិជិតាវី ជម្ពុមណ្ឌស្ស ឥស្សរោ ។
តទា មេ នគរំ អាសិ ឥទ្ធំ ផីតំ សុនិម្មិតំ
តឹសយោជនអាយាមំ វិត្ថារេន ច វីសតិ ។
សោភនំ នាម នគរំ វិស្សកម្មេន(១) មាបិតំ
ទសសទ្ទា វិវិត្តន្តំ សម្មតាឡសមាហិតំ ។
ន តម្ហិ នគរេ អត្ថិ វល្លីកដ្ឋញ្ច មត្តិកា
សព្វសោណ្ណមយំយេវ ជោតតេ និច្ចកាលិកំ ។

---

១ ឱ. វិស្សុកម្មេន ។

បពិត្រព្រះអង្គជាធំជាងសត្វជើងពីរ ជាធំក្នុងលោក ប្រសើរជាងពួកនរៈ ខ្ញុំទៅកើតក្នុងឋានតុសិត ដោយកម្មនោះ នេះជាផលនៃកិច្ចការមួយចំណែក ។ ពពួកស្រីទេពមានដល់ខ្ញុំ ទាំងថ្ងៃទាំងយប់ សព្វៗកាល ខ្ញុំផ្សាយពន្លឺទៅកាន់ទី ១០០ យោជន៍ ដោយជុំវិញ ។ ក្នុងកប្បទី ៤៤ ខ្ញុំបានជាស្ដេចចក្រពត្តិឈ្មោះសុគ្រីម មានសមុទ្រទាំង ៤ ជាព្រំប្រទល់ ជាធំក្នុងមណ្ឌលនៃជម្ពូទ្វីប ។ ក្នុងកាលនោះ នគររបស់ខ្ញុំ សម្បូណ៌ ក្រុងករដែលវិស្សកម្មនិម្មិតល្អហើយ ទីក្រុងនោះ មានបណ្ដោយប្រវែង ៣០ យោជន៍ ទទឹងប្រវែង ២០ យោជន៍ ។ ទីក្រុងនោះ ឈ្មោះសោភនៈ ដែលវិស្សកម្មនិម្មិតហើយ ជាទីស្ងប់ស្ងាត់ចាកសំឡេងទាំង ១០ ប្រការ ប្រកបដោយភ្លេងប្រគំដ៏ពីរោះ ។ ក្នុងនគរនោះ មិនមានវល្លិ ឈើ ដីស្អិត មានរបស់សុទ្ធតែមាសទាំងអស់ រុងរឿងអស់កាលជានិច្ច ។

តតិយំ ឧក្កាសតិកត្ថេរាបទានំ

ចតុទាការបរិក្ខិត្តំ តយោ អាសុំ មណិមយា
វេមជ្ឈេ តាលបន្តិ[1] ច វិសុកម្មេន មាបិតា ។
ទសសហស្សពោក្ខរណី[2] បទុមុប្បលឆាទិតា
បុណ្ឌរីកាទិសញ្ឆន្នា នានាគន្ធសមេរិតា ។
ចតុន្នវុតេ ឥតោ កប្បេ យំ ឧក្កំ ធារយឹ អហំ
ទុគ្គតឹ នាភិជានាមិ ឧក្កាធារស្សិទំ ផលំ ។
កិលេសា ឈាបិតា មយ្ហំ ភវា សព្វេ សមូហតា
នាគោវ ពន្ធនំ ឆេត្វា វិហរាមិ អនាសវោ ។
ស្វាគតំ វត មេ អាសិ មម ពុទ្ធស្ស សន្តិកេ
តិស្សោ វិជ្ជា អនុប្បត្តា កតំ ពុទ្ធស្ស សាសនំ ។
បដិសម្ភិទា ចតស្សោ វិមោក្ខាបិច អដ្ឋិមេ
ឆឡភិញ្ញា សច្ឆិកតា កតំ ពុទ្ធស្ស សាសនន្តិ ។

---

១ ខ. តាលបន្តី ។ ២ ខ. ទសសហស្សា ពោក្ខរញ្ញោ ។ ម. ទសសហស្ស ពោក្ខរញ្ញោ ។

ឧក្កាសតិកត្ថេរាបទាន ទី ៣

ទាំងមានរបស់ ៣ យ៉ាងនេះគឺ កំពែងបួនជ្រុង ១ របៀបដើម ត្នោតជាវិការៈនៃកែវមណីក្នុងទីពាក់កណ្ដាល ដែលវិស្សុកម្ម និម្មិតល្អហើយ ១ ស្រះបោក្ខរណីមួយហ្នឹង មានឈូកទបួល ព្រោងព្រាត ដេរដាសដោយឈូកសជាដើម ផ្កាយក្លិន ផ្សេង ៗ ១ ។ ក្នុងកប្បទី ៩៤ អំពីកប្បនេះ ព្រោះហេតុ ដែលខ្ញុំបំភ្លឺគប់ភ្លើង ក្នុងកាលនោះ ខ្ញុំមិនដែលស្គាល់ទុគ្គតិ នេះជាផលនៃការបំភ្លឺគប់ភ្លើង ។ កិលេសទាំងឡាយ ខ្ញុំដុត បំផ្លាញហើយ ភពទាំងពួង ខ្ញុំដកចោលហើយ ខ្ញុំមិនមាន អាសវៈ ព្រោះបានកាត់បំណង់ ដូចដំរីកាត់ផ្ដាច់នូវទន្លីង ។ ឱ ! ខ្ញុំមកល្អហើយ ក្នុងសំណាក់នៃព្រះពុទ្ធរបស់ខ្ញុំ វិជ្ជា ៣ ខ្ញុំបានដល់ហើយ សាសនារបស់ព្រះពុទ្ធ ខ្ញុំបានធ្វើហើយ ។ បដិសម្ភិទា ៤ វិមោក្ខ ៨ និងអភិញ្ញា ៦ នេះ ខ្ញុំបានធ្វើឲ្យ ជាក់ច្បាស់ហើយ ទាំងសាសនា របស់ព្រះពុទ្ធ ខ្ញុំក៏បាន ប្រតិបត្តិហើយ ។

ឥត្ថំ សុទំ អាយស្មា ឧក្កាសតិកោ ថេរោ ឥមា គាថាយោ អភាសិត្ថាតិ ។

ឧក្កាសតិកត្ថេរស្ស អបទានំ សមត្តំ ។

បុត្ថំ សុមនវីជនិយត្ថេរាបទានំ

(៦៤) វិបស្សិនោ ភគវតោ ពោធិយា បាទបុត្តមេ
សុមនោ ពីជនឹ គយ្ហ អវីជឹ ពោធិមុត្តមំ ។
ឯកនវុតេ ឥតោ កប្បេ អវីជឹ ពោធិមុត្តមំ
ទុគ្គតឹ នាភិជានាមិ ពីជនាយ ឥទំ ផលំ ។
កិលេសា ឈាបិតា មយ្ហំ ភវា សព្វេ សមូហតា
នាគោវ ពន្ធនំ ឆេត្វា វិហរាមិ អនាសវោ ។
ស្វាគតំ វត មេ អាសិ មម ពុទ្ធស្ស សន្តិកេ
តិស្សោ វិជ្ជា អនុប្បត្តា កតំ ពុទ្ធស្ស សាសនំ ។

បានឮថា ព្រះឧក្កាសតិកត្ថេរ មានអាយុ បានសម្តែងនូវគាថាទាំងនេះ ដោយប្រការដូច្នេះ ។

ចប់ ឧក្កាសតិកត្ថេរាបទាន ។

សុមនវីជនិយត្ថេរាបទាន ទី ៤

(៦៤) ខ្ញុំមានចិត្តរីករាយ ចំពោះពោធិព្រឹក្សដ៏ឧត្តម របស់ព្រះមានព្រះភាគ ព្រះនាមវិបស្សី ហើយយកផ្លិតទៅបក់ថ្វាយ នូវពោធិព្រឹក្សដ៏ឧត្តម ។ ក្នុងកប្បទី ៩១ អំពីកប្បនេះ ព្រោះហេតុដែលខ្ញុំ បានបក់នូវពោធិព្រឹក្សដ៏ឧត្តម ក្នុងកាលនោះ ខ្ញុំមិនដែលស្គាល់ទុគ្គតិ នេះជាផលនៃការបក់ផ្លិត ។ កិលេសទាំងឡាយ ខ្ញុំដុតបំផ្លាញហើយ ភពទាំងពួង ខ្ញុំដកចោលហើយ ខ្ញុំមិនមានអាសវៈ ព្រោះបានកាត់ចំណង ដូចជាដំរីកាត់ផ្តាច់នូវទន្ទឹង ។ ឱ ! ខ្ញុំមកល្អហើយ ក្នុងសំណាក់នៃព្រះពុទ្ធរបស់ខ្ញុំ វិជ្ជា ៣ ខ្ញុំបានដល់ហើយ សាសនា របស់ព្រះពុទ្ធ ខ្ញុំបានធ្វើហើយ ។

បដិសម្ភិទា ចតស្សោ វិមោក្ខាបិច អដ្ឋិមេ
ឆឡភិញ្ញា សច្ឆិកតា កតំ ពុទ្ធស្ស សាសនន្តិ ។

ឥត្ថំ សុទំ អាយស្មា សុមនវីជនិយោ ថេរោ ឥមា គាថាយោ អភាសិត្ថាតិ ។

សុមនវីជនិយត្ថេរស្ស អបទានំ សមត្តំ ។

បញ្ចមំ កុម្មាសទាយកត្ថេរាបទានំ

(៦៥) ឯសនាយ ចរន្តស្ស វិបស្សិស្ស មហេសិនោ
រិត្តកំ បត្តំ ទិស្វាន កុម្មាសំ បូរយឹ អហំ ។
ឯកនវុតេ ឥតោ កប្បេ យំ ភិក្ខំ អទទឹ តទា
ទុគ្គតឹ នាភិជានាមិ កុម្មាសស្ស ឥទំ ផលំ ។

បដិសម្ភិទា ៤ វិមោក្ខ ៨ និងអភិញ្ញា ៦ នេះ ខ្ញុំបានធ្វើឲ្យជាក់ច្បាស់ហើយ ទាំងសាសនា របស់ព្រះពុទ្ធ ខ្ញុំក៏បានប្រតិបត្តិហើយ ។

បានឮថា ព្រះសុមនវីជនិយត្ថេរ មានអាយុ បានសម្តែងនូវគាថាទាំងនេះ ដោយប្រការដូច្នេះ ។

ចប់ សុមនវីជនិយត្ថេរាបទាន ។

កុម្មាសទាយកត្ថេរាបទាន ទី ៥

(៦៥) កាលព្រះពុទ្ធ ព្រះនាមវិបស្សី ទ្រង់ស្វែងរកគុណដ៏ធំ ទ្រង់ស្តេចទៅដើម្បីបិណ្ឌបាត ខ្ញុំឃើញបាត្រទទេហើយ ក៏ដាក់នំឲ្យពេញ (បាត្រ) ។ ក្នុងកប្បទី ៩១ អំពីកប្បនេះ ព្រោះហេតុដែលខ្ញុំបានឲ្យនូវភិក្ខា ក្នុងកាលនោះ ខ្ញុំមិនដែលស្គាល់ទុគ្គតិ នេះជាផលនៃនំ ។

កិលេសា ឈាបិតា មយ្ហំ ភវា សព្វេ សមូហតា

នាគោវ ពន្ធនំ ឆេត្វា វិហរាមិ អនាសវោ ។

ស្វាគតំ វត មេ អាសិ មម ពុទ្ធស្ស សន្តិកេ

តិស្សោ វិជ្ជា អនុប្បត្តា កតំ ពុទ្ធស្ស សាសនំ ។

បដិសម្ភិទា ចតស្សោ វិមោក្ខាបិច អដ្ឋិមេ

ឆឡភិញ្ញា សច្ឆិកតា កតំ ពុទ្ធស្ស សាសនន្តិ ។

ឥត្ថំ សុទំ អាយស្មា កុម្មាសទាយកោ ថេរោ ឥមា គាថាយោ អភាសិត្ថាតិ ។

កុម្មាសទាយកត្ថេរស្ស អបទានំ សមត្តំ ។

ឆដ្ឋំ កុសដ្ឋកទាយកត្ថេរាបទានំ

(៦៦) កស្សបស្ស ភគវតោ ព្រាហ្មណស្ស វុសីមតោ

បសន្នចិត្តោ សុមនោ កុសដ្ឋកមទាសហំ ។

កិលេសទាំងឡាយ ខ្ញុំដុតបំផ្លាញហើយ ភពទាំងពួង ខ្ញុំដកចោលហើយ ខ្ញុំមិនមានអាសវៈ ព្រោះបានកាត់បំណង់ដូចជាដំរីកាត់ផ្តាច់នូវចំនង ។ ឧ ។ ខ្ញុំមកល្អហើយ ក្នុងសំណាក់នៃព្រះពុទ្ធរបស់ខ្ញុំ វិជ្ជា ៣ ខ្ញុំបានដល់ហើយ សាសនារបស់ព្រះពុទ្ធ ខ្ញុំបានធ្វើហើយ ។ បដិសម្ភិទា ៤ វិមោក្ខ ៨ និងអភិញ្ញា ៦ នេះ ខ្ញុំបានធ្វើឲ្យជាក់ច្បាស់ហើយ ទាំងសាសនា របស់ព្រះពុទ្ធ ខ្ញុំក៏បានប្រតិបត្តិហើយ ។

បានឮថា ព្រះកុម្មាសទាយកត្ថេរ មានអាយុ បានសំដែងនូវគាថាទាំងនេះ ដោយប្រការដូច្នេះ ។

ចប់ កុម្មាសទាយកត្ថេរាបទាន ។

កុសដ្ឋកទាយកត្ថេរាបទាន ទី ៦

(៦៦) ខ្ញុំមានចិត្តជ្រះថ្លា មានចិត្តរីករាយ បានថ្វាយស្លាក ៨ ក្តាប់ ដល់ព្រះមានព្រះភាគ ព្រះនាមកស្សបៈ ជាទីណាសនៃព្រាហ្មណ៍ ព្រះអង្គមានព្រហ្មចរិយធម៌នៅរួចហើយ ។

ឥមស្មឹយេវ កប្បស្មឹ កុសដ្ឋកមទាសហំ
ទុគ្គតឹ នាភិជានាមិ កុសដ្ឋកស្សិទំ ផលំ ។
កិលេសា ឈាបិតា មយ្ហំ ភវា សព្វេ សមូហតា
នាគោវ ពន្ធនំ ឆេត្វា វិហរាមិ អនាសវោ ។
ស្វាគតំ វត មេ អាសិ មម ពុទ្ធស្ស សន្តិកេ
តិស្សោ វិជ្ជា អនុប្បត្តា កតំ ពុទ្ធស្ស សាសនំ ។
បដិសម្ភិទា ចតស្សោ វិមោក្ខាបិច អដ្ឋិមេ
ឆឡភិញ្ញា សច្ឆិកតា កតំ ពុទ្ធស្ស សាសនន្តិ ។

ឥត្ថំ សុទំ អាយស្មា កុសដ្ឋកទាយកោ ថេរោ ឥមា គាថាយោ អភាសិត្ថាតិ ។

កុសដ្ឋកទាយកត្ថេរស្ស អបទានំ សមត្តំ ។

សត្តមំ គិរិបុន្នាគិយត្ថេរាបទានំ

(៦៧) សោភិតោ នាម សម្ពុទ្ធោ ចិត្តកូដេ វសី តទា
គហេត្វា គិរិបុន្នាគំ សយម្ភុំ អភិបូជយឹ ។

ក្នុងកប្បនេះឯង ព្រោះហេតុដែលខ្ញុំបានថ្វាយស្បូវ ៨ ក្តាប់ ក្នុងកាលនោះ ខ្ញុំមិនដែលស្គាល់ទុគ្គតិ នេះជាផលនៃស្បូវ ៨ ក្តាប់ ។ កិលេសទាំងឡាយ ខ្ញុំដុតបំផ្លាញហើយ ភពទាំង-ពួង ខ្ញុំដកចោលហើយ ខ្ញុំមិនមានអាសវៈ ព្រោះបានកាត់បំណង ដូចជាដំរីកាត់ផ្តាច់នូវទន្លីង ។ ឱ ! ខ្ញុំមកល្អហើយ ក្នុងសំណាក់នៃព្រះពុទ្ធរបស់ខ្ញុំ វិជ្ជា ៣ ខ្ញុំបានដល់ហើយ សាសនា របស់ព្រះពុទ្ធ ខ្ញុំបានធ្វើហើយ ។ បដិសម្ភិទា ៤ វិមោក្ខ ៨ និងអភិញ្ញា ៦ នេះ ខ្ញុំបានធ្វើឲ្យជាក់ច្បាស់ហើយ ទាំងសាសនា របស់ព្រះពុទ្ធ ខ្ញុំក៏បានប្រតិបត្តិហើយ ។

បានឮថា ព្រះកុសដ្ឋកទាយកត្ថេរ មានអាយុ បានសម្តែងនូវគាថាទាំងនេះ ដោយប្រការដូច្នេះ ។

ចប់ កុសដ្ឋកទាយកត្ថេរាបទាន ។

គិរិបុន្នាគិយត្ថេរាបទាន ទី ៧

(៦៧) គ្រានោះ ព្រះសម្ពុទ្ធព្រះនាមសោភិតៈ ទ្រង់គង់លើភ្នំចិត្តកូដ ខ្ញុំយកផ្កាបុសនាគភ្នំ ទៅបូជាព្រះសយម្ភូ ។

ចតុន្នវុតេ ឥតោ កប្បេ សម្តុទ្ធមភិបូជយឹ(១)
ទុគ្គតឹ នាភិជានាមិ ពុទ្ធបូជាយិទំ ផលំ ។
កិលេសា ឈាបិតា មយ្ហំ ភវា សព្វេ សមូហតា
នាគោវ ពន្ធនំ ឆេត្វា វិហរាមិ អនាសវោ ។
ស្វាគតំ វត មេ អាសិ មម ពុទ្ធស្ស សន្តិកេ
តិស្សោ វិជ្ជា អនុប្បត្តា កតំ ពុទ្ធស្ស សាសនំ ។
បដិសម្ភិទា ចតស្សោ វិមោក្ខាបិច អដ្ឋិមេ
ឆឡភិញ្ញា សច្ឆិកតា កតំ ពុទ្ធស្ស សាសនន្តិ ។

ឥត្ថំ សុទំ អាយស្មា តិរិបុន្នាតិយោ ថេរោ ឥមា គាថាយោ អភាសិត្ថាតិ ។

តិរិបុន្នាតិយត្ថេរស្ស អបទានំ សមត្តំ ។

---

១ ឱ.ម. យំ ពុទ្ធមភិបូជយឹ ។

ក្នុងកប្បទី ៩៤ អំពីកប្បនេះ ព្រោះហេតុដែលខ្ញុំបូជានូវព្រះសម្ពុទ្ធ ក្នុងកាលនោះ ខ្ញុំមិនដែលស្គាល់ទុគ្គតិ នេះជាផលនៃពុទ្ធបូជា ។ កិលេសទាំងឡាយ ខ្ញុំដុតបំផ្លាញហើយភពទាំងពួង ខ្ញុំដកចោលហើយ ខ្ញុំមិនមានអាសវៈ ព្រោះបានកាត់បំណង់ ដូចជាដំរីកាត់ផ្តាច់នូវទន្លីង ។ ឱ ! ខ្ញុំមកល្អហើយ ក្នុងសំណាក់នៃព្រះពុទ្ធរបស់ខ្ញុំ វិជ្ជា ៣ ខ្ញុំបានដល់ហើយ សាសនា របស់ព្រះពុទ្ធ ខ្ញុំបានធ្វើហើយ ។ បដិសម្ភិទា ៤ វិមោក្ខ ៨ និងអភិញ្ញា ៦ នេះ ខ្ញុំបានធ្វើឲ្យជាក់ច្បាស់ហើយ ទាំងសាសនា របស់ព្រះពុទ្ធ ខ្ញុំក៏បានប្រតិបត្តិហើយ ។

បានឮថា ព្រះគិរិបុន្នាគិយត្ថេរ មានអាយុ បានសម្តែងនូវគាថាទាំងនេះ ដោយប្រការដូច្នេះ ។

ចប់ គិរិបុន្នាគិយត្ថេរាបទាន ។

អដ្ឋមំ វល្លិការផលទាយកត្ថេរាបទានំ

(៦៨) សុមេធោ នាម សម្ពុទ្ធោ តក្កាកយំ វសី តទា
វល្លិការផលំ គយ្ហ សយម្ភុស្ស អទាសហំ ៗ
ឯកត្តឹសេ ឥតោ កប្បេ យំ ផលំ អទទឹ តទា
ទុគ្គតឹ នាភិជានាមិ ផលទានស្សិទំ ផលំ ៗ
កិលេសា ឈាបិតា មយ្ហំ ភវា សព្វេ សមូហតា
នាគោវ ពន្ធនំ ឆេត្វា វិហរាមិ អនាសវោ ៗ
ស្វាគតំ វត មេ អាសិ មម ពុទ្ធស្ស សន្តិកេ
តិស្សោ វិជ្ជា អនុប្បត្តា កតំ ពុទ្ធស្ស សាសនំ ៗ
បដិសម្ភិទា ចតស្សោ វិមោក្ខាបិច អដ្ឋិមេ
ឆឡភិញ្ញា សច្ឆិកតា កតំ ពុទ្ធស្ស សាសនន្តិ ៗ

ឥត្ថំ សុទំ អាយស្មា វល្លិការផលទាយកោ ថេរោ ឥមា គាថាយោ អភាសិត្ថាតិ ៗ

វល្លិការផលទាយកត្ថេរស្ស អបទានំ សមត្តំ ៗ

វល្លិការផលទាយកត្ថេរាបទាន ទី ៨

(៦៨) គ្រានោះ ព្រះសមុទ្ទ ព្រះនាមសុមនៈ គង់នៅក្នុងក្រុងឈ្មោះតក្កា ខ្ញុំបានយកផ្លែត្រយ ទៅថ្វាយព្រះសយម្ភូ ។ ក្នុងកប្បទី ៣១ អំពីកប្បនេះ ព្រោះហេតុដែលខ្ញុំបានថ្វាយផ្លែឈើ ក្នុងកាលនោះ ខ្ញុំមិនដែលស្គាល់ទុគ្គតិ នេះជាផល នៃការថ្វាយផ្លែឈើ ។ កិលេសទាំងឡាយ ខ្ញុំដុតបំផ្លាញហើយ ភពទាំងអស់ ខ្ញុំដកចោលហើយ ខ្ញុំមិនមានអាសវៈ ព្រោះបានកាត់ចំណង ដូចជាដំរីកាត់ផ្តាច់នូវទន្ទឹង ។ ឱ ! ខ្ញុំមកល្អហើយ ក្នុងសំណាក់នៃព្រះពុទ្ធរបស់ខ្ញុំ វិជ្ជា ៣ ខ្ញុំបានដល់ហើយ សាសនារបស់ព្រះពុទ្ធ ខ្ញុំបានធ្វើហើយ ។ បដិសម្ភិទា ៤ វិមោក្ខ ៨ និងអភិញ្ញា ៦ នេះ ខ្ញុំបានធ្វើឲ្យជាក់ច្បាស់ហើយ ទាំងសាសនា របស់ព្រះពុទ្ធ ខ្ញុំក៏បានប្រតិបត្តិហើយ ។

បានឮថា ព្រះវល្លិការផលទាយកត្ថេរ មានអាយុ បានសម្តែងនូវគាថាទាំងនេះ ដោយប្រការដូច្នេះ ។

ចប់ វល្លិការផលទាយកត្ថេរាបទាន ។

នវមំ បានធិទាយកត្ថេរាបទានំ

(៦៩) អនោមទស្សី ភគវា លោកជេដ្ឋោ នរាសភោ
ទិវាវិហារា និក្ខម្ម វីថិមារុយ្ហ(១) ចង្កមា ។
បានធឹ សុកតំ គយ្ហ អទ្ធានំ បដិបជ្ជហំ
តត្ថទ្ទសាសឹ សម្ពុទ្ធំ បត្តិកំ ចារុទស្សនំ ។
សកំ ចិត្តំ បសាទេត្វា នីហរិត្វាន បានធឹ
បាទមូលេ ឋបេត្វាន ឥទំ វចនមព្រវឹ ។
អភិរូហ មហាវីរ សុគតិន្ទ វិនាយក
ឥតោ ផលំ លភិស្សាមិ សោ មេ អត្ថោ សមិជ្ឈតុ ។
អនោមទស្សី ភគវា លោកជេដ្ឋោ នរាសភោ
បានធឹ អភិរូហិត្វា ឥទំ វចនមព្រវិ ។

---

១ ឱ ម. បថមារហ៍ ។

បាទបិទាយកត្ថេរាបទាន ទី ៩

[៦៩] ព្រះមានព្រះភាគ ព្រះនាមអនោមទស្សី ជាធំក្នុងលោក ប្រសើរជាងនរៈ មានចក្ខុ ទ្រង់ចេញអំពីពេនសម្រាកក្នុងវេលាថ្ងៃ ស្តេចទៅតាមថ្នល់ ។ ខ្ញុំពាក់ស្បែកជើងដែលខ្ញុំធ្វើល្អហើយ ដើរទៅកាន់ផ្លូវឆ្ងាយ បានឃើញព្រះសម្ពុទ្ធ ទ្រង់ស្តេចទៅដោយព្រះបាទទទេ ព្រះអង្គមានព្រះកាយ ប្រកបដោយគ្រឿងប្រដាប់ដូចមាស ។ ខ្ញុំញ៉ាំងចិត្តរបស់ខ្លួនឲ្យជ្រះថ្លា យកស្បែកជើងទៅតំកល់ទុក ជិតព្រះបាទ ហើយពោលនូវពាក្យនេះថា បពិត្រព្រះសុគតជាធំ ជានាយក មានព្យាយាមច្រើន សូមព្រះអង្គពាក់ នូវស្បែកជើង ខ្ញុំព្រះអង្គនឹងបាននូវផល អំពីស្បែកជើងនេះ សូមឲ្យសម្រេចប្រយោជន៍នោះដល់ខ្ញុំ ។ ព្រះមានព្រះភាគ ព្រះនាមអនោមទស្សី ជាធំក្នុងលោក ប្រសើរជាងនរៈ ទ្រង់ពាក់នូវស្បែកជើង ហើយត្រាស់ព្រះពុទ្ធដីកានេះថា

នវមំ បានធិទាយកត្ថេរាបទានំ

យោ បានធឹ មេ អទាសិ បសន្នោ សេហិ បាណិភិ
តមហំ កិត្តយិស្សាមិ សុណាថ មម ភាសតោ ។
ពុទ្ធស្ស គិរមញ្ញាយ សព្វេ ទេវា សមាគតា
ឧទគ្គចិត្តា សុមនា វេទជាតា កតញ្ជលី ។
បានធិមេវ ទានេន(១) សុខិតោយំ ភវិស្សតិ
បញ្ចបញ្ញាសក្ខត្តុំ ទេវរជ្ជំ ករិស្សតិ ។
សហស្សក្ខត្តុំ រាជា ច ចក្កវត្តិ ភវិស្សតិ
បទេសរជ្ជំ វិបុលំ គណនាតោ អសង្ខិយំ ។
អបរិមេយ្យេ ឥតោ កប្បេ ឱក្កាកកុលសម្ភវោ
គោតមោ នាម នាមេន សត្ថា លោកេ ភវិស្សតិ ។
តស្ស ធម្មេសុ ទាយាទោ ឱរសោ ធម្មនិម្មិតោ
សព្វាសវេ បរិញ្ញាយ និព្វាយិស្សតិនាសវោ ។

---

១ ឱ.ម. បានធឹ បទានេន ។

បុគ្គលណាមានចិត្តជ្រះថ្លា បានថ្វាយស្បែកជើង ដល់តថាគត ដោយដៃរបស់ខ្លួន តថាគតនឹងសរសើរបុគ្គលនោះ អ្នកទាំងឡាយចូរស្តាប់ នូវភាសិតដែលតថាគតនឹងសម្តែង ចុះ ៗ ទេវតាទាំងអស់ បានដឹងនូវវាចារបស់ព្រះពុទ្ធ ក៏មកប្រជុំគ្នា មានចិត្តខ្ពស់ឡើង មានចិត្តរីករាយ មានសេចក្តីត្រេកអរធ្វើនូវអញ្ជលី ៗ បុគ្គលនេះនឹងដល់នូវសេចក្តីសុខ ព្រោះការថ្វាយនូវស្បែកជើង នឹងសោយរាជ្យជាស្តេចទេវតាអស់ ៥៥ដង ៗ នឹងបានជាស្តេចចក្រពត្តិមួយពាន់ដង នឹងសោយបទេសរាជ្យដ៏ធំទូលាយ រាប់ជាតិមិនអស់ ៗ ក្នុងកប្បប្រមាណមិនបាន អំពីកប្បនេះ ព្រះសាស្តាមាននាមថាគោតម ទ្រង់កើតក្នុងត្រកូលឧក្កាកៈ នឹងបានត្រាស់ក្នុងលោក ៗ (បុរសនេះ) នឹងបានជាអ្នកទទួលនូវមត៌ក ក្នុងធម៌របស់ព្រះគោតមនោះ ជាឱរសដែលធម៌និម្មិតហើយ កំណត់ដឹងនូវអាសវៈទាំងពួង ជាអ្នកមិនមានអាសវៈ នឹងបរិនិព្វាន ៗ

ទេវលោកេ មនុស្សេ វា និព្ពត្តិស្សតិ បញ្ញវា

ទេវយានបដិភាគំ យានំ បដិលភិស្សតិ ។

បាសាទា សិវិកា មយ្ហំ ហត្ថិនោ សមលង្កតា

រថា វាជញ្ញសំយុត្តា សទា បាតុភវន្តិ មេ ។

អគារា និក្ខមន្តោបិ រថេន និក្ខមឹ អហំ

កេសេសុ ឆិជ្ជមានេសុ អរហត្តំ អបាបុណឹ ។

លាភា មយ្ហំ សុលទ្ធំ មេ វាណិជំ សុប្បយោជិតំ

ទត្វាន បានធឹ ឯកំ បត្តោម្ហិ អចលំ បទំ ។

អបរិមេយ្យេ ឥតោ កប្បេ យំ បានធិមទាសហំ

ទុគ្គតឹ នាភិជានាមិ បានធិស្ស ឥទំ ផលំ ។

(បុរសនេះឯង) បើកើតក្នុងទេវលោក ឬក្នុងមនុស្សលោក រមែងជាអ្នកមានប្រាជ្ញា នឹងបាននូវយាន មានចំណែកប្រៀបដោយយានទេវតា ។

ប្រាសាទ វិមាស ដំរីប្រដាប់ព្រមហើយ រថដែលទឹមដោយសេះអាជានេយ្យ រមែងកើតប្រាកដដល់ខ្ញុំ សព្វ ៗ កាល ។ ខ្ញុំទុកជាកាលចេញទៅអំពីលំនៅ តែងចេញទៅដោយរថ កាលសក់ទាំងឡាយ គេកំពុងកោរកាត់ ខ្ញុំក៏បានដល់អរហត្ត ។ ឱ! ជាលាភរបស់ខ្ញុំហើយ អត្តភាពជាមនុស្ស ឈ្មោះថាខ្ញុំបានល្អហើយ ការជួញ ខ្ញុំប្រកបល្អហើយ ព្រោះខ្ញុំបានថ្វាយស្បែកជើងមួយសម្រាប់ ក៏បានដល់អចលបទគឺព្រះនិព្វាន ។ ក្នុងកប្បប្រមាណមិនបាន អំពីកប្បនេះ ព្រោះហេតុដែលខ្ញុំបានឲ្យស្បែកជើង ក្នុងកាលនោះ ខ្ញុំមិនដែលស្គាល់ទុគ្គតិ នេះជាផលនៃស្បែកជើង ។

ទសមំ បុឡិនចង្កមិយត្ថេរាបទានំ

កិលេសា ឈាបិតា មយ្ហំ ភវា សព្វេ សមូហតា
នាគោវ ពន្ធនំ ឆេត្វា វិហរាមិ អនាសវោ ។
ស្វាគតំ វត មេ អាសិ មម ពុទ្ធស្ស សន្តិកេ
តិស្សោ វិជ្ជា អនុប្បត្តា កតំ ពុទ្ធស្ស សាសនំ ។
បដិសម្ភិទា ចតស្សោ វិមោក្ខាបិ ច អដ្ឋិមេ
ឆឡភិញ្ញា សច្ឆិកតា កតំ ពុទ្ធស្ស សាសនន្តិ ។

ឥត្ថំ សុទំ អាយស្មា ញាណធិទាយកោ ថេរោ ឥមា គាថាយោ អភាសិត្ថាតិ ។

ញាណធិទាយកត្ថេរស្ស អបទានំ សមត្តំ ។

ទសមំ បុឡិនចង្កមិយត្ថេរាបទានំ

(៧០) មិគលុទ្ទោ បុរេ អាសឹ អរញ្ញេ កាននេ អហំ
វាតមិគំ គវេសន្តោ ចង្កមំ អទ្ទសំ អហំ ។
ឧច្ឆង្គេន បុឡិនំ គយ្ហ ចង្កមេ ឱកិរឹ អហំ
បសន្នចិត្តោ សុមនោ សុគតស្ស សិរីមតោ ។

កិលេសទាំងឡាយ ខ្ញុំដុតបំផ្លាញហើយ ភពទាំងពួង ខ្ញុំដកចោលអស់ហើយ ខ្ញុំជាអ្នកមិនមានអាសវៈ ព្រោះបានកាត់ចំណង ដូចជាដំរីកាត់ផ្តាច់នូវទន្លឹង ។ ឱ! ខ្ញុំមកល្អហើយ ក្នុងសំណាក់នៃព្រះពុទ្ធរបស់ខ្ញុំ វិជ្ជា ៣ ខ្ញុំបានដល់ហើយ សាសនា របស់ព្រះពុទ្ធ ខ្ញុំបានធ្វើហើយ ។ បដិសម្ភិទា ៤ វិមោក្ខ ៨ និងអភិញ្ញា ៦ នេះ ខ្ញុំបានធ្វើឲ្យជាក់ច្បាស់ហើយ ទាំងសាសនា របស់ព្រះពុទ្ធ ខ្ញុំក៏បានប្រតិបត្តិហើយ ។

បានឮថា ព្រះបានធិទាយកត្ថេរ មានអាយុ បានសម្តែងនូវគាថាទាំងនេះ ដោយប្រការដូច្នេះ ។

ចប់ បានធិទាយកត្ថេរាបទាន ។

បុឡិនចង្កមិយត្ថេរាបទាន ទី ១០

(៧០) ក្នុងភពមុន ខ្ញុំកើតជាព្រានម្រឹគនៅក្នុងព្រៃ កំពុងស្វែងរកសត្វឈ្លូស ក៏បានឃើញនូវទីចង្ក្រម ។ ខ្ញុំមានចិត្តជ្រះថ្លា មានចិត្តរីករាយ ចំពោះព្រះសុគត ទ្រង់មានសិរី ហើយកើបយកដីខ្សាច់មួយថ្នក់ មករោយរាយក្នុងទីចង្ក្រម ។

ឯកត្តឹសេ ឥតោ កប្បេ ពុប្ផំ ឱកិរឹ អហំ
ទុគ្គតឹ នាភិជានាមិ ពុប្ផស្ស ឥទំ ផលំ ។

កិលេសា ឈាបិតា មយ្ហំ ភវា សព្វេ សមូហតា
នាគោវ ពន្ធនំ ឆេត្វា វិហរាមិ អនាសវោ ។

ស្វាគតំ វត មេ អាសិ មម ពុទ្ធស្ស សន្តិកេ
តិស្សោ វិជ្ជា អនុប្បត្តា កតំ ពុទ្ធស្ស សាសនំ ។

បដិសម្ភិទា ចតស្សោ វិមោក្ខាបិ ច អដ្ឋិមេ
ឆឡភិញ្ញា សច្ឆិកតា កតំ ពុទ្ធស្ស សាសនន្តិ ។

ឥត្ថំ សុទំ អាយស្មា ពុប្ផចង្កោដិយោ ថេរោ ឥមា គាថាយោ អភាសិត្ថាតិ ។

ពុប្ផចង្កោដិយត្ថេរស្ស អបទានំ សមត្តំ ។

ក្នុងកប្បទី ៣១ អំពីកប្បនេះ ព្រោះហេតុដែលខ្ញុំ បាន ពោយពាយនូវដីខ្សាច់ ក្នុងកាលនោះ ខ្ញុំមិនដែលស្គាល់ទុគ្គតិ នេះជាផលនៃដីខ្សាច់ ។ កិលេសទាំងឡាយ ខ្ញុំដុតបំផ្លាញ ហើយ ភពទាំងអស់ ខ្ញុំដកចោលហើយ ខ្ញុំមិនមានអាសវៈ ព្រោះបានកាត់បំណង់ ដូចជាដំរីកាត់ផ្តាច់នូវទន្ទឹង ។ ឱ ! ខ្ញុំ មកល្អហើយ ក្នុងសំណាក់នៃព្រះពុទ្ធរបស់ខ្ញុំ វិជ្ជា ៣ ខ្ញុំបាន ដល់ហើយ សាសនា របស់ព្រះពុទ្ធ ខ្ញុំបានធ្វើហើយ ។ បដិសម្ភិទា ៤ វិមោក្ខ ៨ និងអភិញ្ញា ៦ នេះ ខ្ញុំបានធ្វើឲ្យ ជាក់ច្បាស់ហើយ ទាំងសាសនា របស់ព្រះពុទ្ធ ខ្ញុំក៏បាន ប្រតិបត្តិហើយ ។

បានឮថា ព្រះបុឡិនបង្កមិយត្ថេរ មានអាយុ បានសម្តែងនូវ គាថាទាំងនេះ ដោយប្រការដូច្នេះ ។

ចប់ បុឡិនបង្កមិយត្ថេរាបទាន ។

ឧទ្ទានំ

ចូឡមាលិ មណិខេមោ ឧក្កាសតិការីជនិ
កុម្មាសញ្ញ កុសដ្ឋញ្ញ កិរិបុណ្ណាកិយោបិច
វល្លិការោ ចាឌធិតោ អជោ បុឡ្ហិចង្កមោ
តាជាយោ បញ្ញរត្តិ កណិតាយោ វិការិកិ ៗ

ចូឡមាលិវគ្គោ អដ្ឋចត្តាឡីសោ ។

ឧទ្ទាន

នឡមាលិយត្ថេរាបទាន ១ មណិបូជកត្ថេរាបទាន ១ ឧក្កា-
សតិកត្ថេរាបទាន ១ វីជនិយត្ថេរាបទាន ១ កុម្មាសទាយកត្ថេ-
រាបទាន ១ កុសដ្ឋកទាយកត្ថេរាបទាន ១ គិរិបុន្នាគិយត្ថេរា-
បទាន ១ វល្លិការផលទាយកត្ថេរាបទាន ១ បានធិទាយក-
ត្ថេរាបទាន ១ បុឡិនចង្កមិយត្ថេរាបទាន ១ ឯគាថាមាន
ចំនួន ៩៥ ពួកអ្នកប្រាជ្ញរាប់ឃើញហើយ ។

ចប់ នឡមាលិវគ្គ ទី ៤៨ ។

ឯកូនបញ្ញាសមោ បង្សុកូលវគ្គោ

បឋមំ បង្សុកូលសញ្ញកត្ថេរាបទានំ

(៧១) តិស្សោ នាមាសិ ភគវា សយម្ភូ លោកនាយកោ

បង្សុកូលំ ឋបេត្វាន វិហារំ បាវិសី ជិនោ ។

សជ្ជិតំ(១) ធនុមាទាយ បក្ខិត្តសលិលំ(២) អហំ

មណ្ឌលគ្គំ គហេត្វាន កាននំ បាវិសឹ អហំ ។

តត្ថទ្ទសំ បង្សុកូលំ ទុមគ្គេ លគ្គិតំ តទា

ចាបំ តត្ថេវ និក្ខិប្ប សីសេ(៣) កត្វាន អញ្ជលឹ ។

បសន្នចិត្តោ សុមនោ វិបុលាយ ច បីតិយា

ពុទ្ធសេដ្ឋំ សរិត្វាន បង្សុកូលំ អវន្ទហំ(៤) ។

ទ្វេនវុតេ ឥតោ កប្បេ យំ បង្សុកូលមវន្ទហំ

ទុគ្គតឹ នាភិជានាមិ វន្ទនាយ ឥទំ ផលំ ។

---

១ ឱ. គិយន្តំ ។ ម. វិទ្ធតំ ។ ២ ឱ. អក្ខិត្តោ យមលឹ ។ ម. ភក្ខត្ថាយ បរឹ ។ ៣ ឱ. ម. សិរេ ។ ៤ ឱ អវន្ទិហំ ។

បង្សុកូលវគ្គ ទី ៤៩

បង្សុកូលសញ្ញកត្ថេរាបទាន ទី ១

[៧១] ព្រះជិនស្រីមានព្រះភាគ ព្រះនាមតិស្សៈ ជាព្រះសយម្ភូ ជាលោកនាយក ព្រះអង្គបានតំកល់ទុកនូវសំ-ពត់បង្សុកូល ហើយស្តេចចូលទៅក្នុងវិហារ ។ ខ្ញុំបានកាន់យកធ្នូ ដែលខ្ញុំរៀបចំស្រេចហើយ មានទាំងទឹកបំពង់ កាន់ទាំងដាវដើរចូលទៅក្នុងព្រៃ ។ គ្រានោះ ខ្ញុំបានឃើញសំពត់បង្សុកូល ដែលព្រះអង្គពាក់ទុកលើចុងឈើ ក្នុងទីនោះ ខ្ញុំបានដាក់បំពង់ព្រួញចុះ ក្នុងទីនោះឯង ហើយបានធ្វើអញ្ជលីលើសិរ្សៈ ។ ខ្ញុំមានចិត្តជ្រះថ្លា រីករាយដោយបីតិដ៏ធំទូលាយ នឹករលឹកចំពោះព្រះពុទ្ធដ៏ប្រសើរ ហើយថ្វាយបង្គំនូវសំពត់បង្សុកូល ។ ក្នុងកប្បទី ៩២ អំពីកប្បនេះ ព្រោះហេតុដែលខ្ញុំបានថ្វាយបង្គំ នូវសំពត់បង្សុកូល ក្នុងកាលនោះ ខ្ញុំមិនដែលស្គាល់ទុគ្គតិ នេះជាផលនៃការថ្វាយបង្គំ ។

កិលេសា ឈាបិតា មយ្ហំ ភវា សព្វេ សមូហតា
នាគោវ ពន្ធនំ ឆេត្វា វិហរាមិ អនាសវោ ។
ស្វាគតំ វត មេ អាសិ មម ពុទ្ធស្ស សន្តិកេ
តិស្សោ វិជ្ជា អនុប្បត្តា កតំ ពុទ្ធស្ស សាសនំ ។
បដិសម្ភិទា ចតស្សោ វិមោក្ខាបិ ច អដ្ឋិមេ
ឆឡភិញ្ញា សច្ឆិកតា កតំ ពុទ្ធស្ស សាសនន្តិ ។

ឥត្ថំ សុទំ អាយស្មា បង្សុកូលសញ្ញកោ ថេរោ ឥមា គាថាយោ អភាសិត្ថាតិ ។

បង្សុកូលសញ្ញកត្ថេរស្ស អបទានំ សមត្តំ ។

ទុតិយំ ពុទ្ធសញ្ញកត្ថេរាបទានំ

(៧២) អជ្ឈាយិកោ មន្តធរោ តិណ្ណំ វេទាន បារគូ
លក្ខណេ ឥតិហាសេ ច សនិឃណ្ឌុសកេដុភេ ។
នទីសោតបដិភាគា សិស្សា អាយន្តិ មេ តទា
តេសាហំ មន្តំ(១) វាចេមិ រត្តិន្ទិវមតន្ទិតោ ។

១ ឧ. មន្តេ ។

កិលេសទាំងឡាយ ខ្ញុំដុតបំផ្លាញអស់ហើយ ភពទាំងពួង ខ្ញុំដកចោលហើយ ខ្ញុំមិនមានអាសវៈ ព្រោះបានកាត់បំណង ដូចជាដំរីកាត់ផ្តាច់នូវទន្ទឹង ។ ឱ ! ខ្ញុំមកល្អហើយ ក្នុងសំណាក់នៃព្រះពុទ្ធរបស់ខ្ញុំ វិជ្ជា ៣ ខ្ញុំបានដល់ហើយ សាសនា របស់ព្រះពុទ្ធ ខ្ញុំបានធ្វើហើយ ។ បដិសម្ភិទា ៤ វិមោក្ខ ៨ និងអភិញ្ញា ៦ នេះ ខ្ញុំបានធ្វើឲ្យជាក់ច្បាស់ហើយ ទាំងសាសនា របស់ព្រះពុទ្ធ ខ្ញុំក៏បានប្រតិបត្តិហើយ ។

បានឮថា ព្រះបង្សុកូលសញ្ញកត្ថេរ មានអាយុ បានសម្តែងនូវគាថាទាំងនេះ ដោយប្រការដូច្នេះ ។

ចប់ បង្សុកូលសញ្ញកត្ថេរាបទាន ។

ពុទ្ធសញ្ញកត្ថេរាបទាន ទី ២

[៧៦] ខ្ញុំជាអ្នកស្វាធ្យាយមន្ត ចេះចាំនូវមន្ត ដល់នូវត្រើយ នៃត្រៃវេទ ក្នុងលក្ខណសាស្ត្រ និងឥតិហាសសាស្ត្រ ព្រមទាំងនិឃណ្ឌុសាស្ត្រ និងកេដុភសាស្ត្រ ។ ក្នុងកាលនោះ ពួកសិស្សរបស់ខ្ញុំ មកកាន់ (សំណាក់) នៃខ្ញុំ ប្រៀបដូចជាខ្សែទឹកស្ទឹង ខ្ញុំក៏បានបង្ហាញមន្ត ដល់សិស្សទាំងនោះ ឥតមានខ្ជិលច្រអូស ទាំងយប់ទាំងថ្ងៃ ។

សិទ្ធត្ថោ នាម សម្ពុទ្ធោ លោកេ ឧប្បជ្ជិ តាវទេ

តមន្ធការំ នាសេត្វា ញាណាលោកំ បវត្តយិ ។

មម អញ្ញតរេ សិស្សោ សិស្សានំ សោ ការេសិ មេ

សុត្វាន តេ ឃតមត្តំ អាគច្ឆុំ មមំ តទា ។

ពុទ្ធោ លោកេ សមុប្បន្នោ សព្វញ្ញូ លោកនាយកោ

តស្សានុវត្តតិ ជនោ លោកោ មយ្ហំ ន វិជ្ជតិ(១) ។

អធិច្ចុប្បត្តិកា ពុទ្ធា ចក្ខុមន្តោ មហាយសា

យន្នូនាហំ ពុទ្ធសេដ្ឋំ បស្សេយ្យំ លោកនាយកំ ។

អជិនំ មេ គហេត្វាន វាកចីរំ កមណ្ឌលុំ

អស្សមា អភិនិក្ខម្ម សិស្សេ អាមន្តយឹ អហំ ។

ឱទុម្ពរិកបុប្ផំវ(២) ចន្ទម្ហិ សសកំ យថា

វាយសានំ យថា ខីរំ ទុល្លភំ លោកនាយកំ ។

---

១ ឱ. ន ហេស្សតិ ២ ឱ. ឱទុម្ពរកបុប្ផំវ ។

លំដាប់នោះឯង ព្រះសម្ពុទ្ធព្រះនាមសិទ្ធត្ថៈ បានកើតឡើង ហើយក្នុងលោក ទ្រង់ញ៉ាំងសេចក្តីងងឹតដ៏ក្រៃលែងឲ្យវិនាស ហើយញ៉ាំងពន្លឺគឺញាណ ឲ្យប្រព្រឹត្តទៅ ។ ក្នុងកាលនោះ មានសិស្សម្នាក់របស់ខ្ញុំ បានប្រាប់ដល់ពួកសិស្សរបស់ខ្ញុំ លុះពួកសិស្សទាំងនោះឮហើយ ទើបប្រាប់សេចក្តីនោះ ដល់ខ្ញុំ (ខ្ញុំក៏បានគិតថា) ព្រះសព្វញ្ញូ ជាលោកនាយក ព្រះអង្គ បានកើតឡើងក្នុងលោកហើយ ជនតែងប្រព្រឹត្តតាមនូវព្រះសម្មាសម្ពុទ្ធអង្គនោះ ឯអាត្មាអញគ្មានលាភទាំងគេសោះ ។ ព្រះពុទ្ធទាំងឡាយ មានបុណ្យ មានយសធំ ព្រះអង្គទ្រង់កើតឡើង ព្រោះអាស្រ័យហេតុ បើដូច្នោះ អាត្មាអញគួរទៅមើលព្រះសម្មាសម្ពុទ្ធដ៏ប្រសើរ ព្រះអង្គជាលោកនាយក ។ ខ្ញុំបានកាន់យកស្បែកខ្លា សំពត់សម្បកឈើនិងកុណ្ឌីទឹករបស់ខ្ញុំ ចេញអំពីអាស្រម ហើយហៅពួកសិស្សមកប្រាប់ថា ការឃើញនូវព្រះពុទ្ធ ជាលោកនាយក កម្រ បុគ្គលបានដោយក្រាយ ដូចជាផ្កាឧទុម្ពរ ឬដូចជារូបនៃសត្វទន្សាយក្នុងដួងព្រះចន្ទ្រ ឬក៏ដូចជាទឹកដោះនៃសត្វក្អែក ។

ទុតិយំ ពុទ្ធសញ្ញកត្ថេរាបទានំ

ពុទ្ធោ លោកម្ហិ ឧប្បន្នោ មនុស្សត្តម្បិ ទុល្លភំ
ឧភោសុ វិជ្ជមានេសុ សវនញ្ច សុទុល្លភំ ។
ពុទ្ធោ លោកេ សមុប្បន្នោ ចក្ខុំ លទ្ធាម នោ ភវំ
ឃច សព្វេ គមិស្សាម សម្មាសម្ពុទ្ធសន្តិកំ ។
កមណ្ឌលុធរ សព្វេ ខរាជិននិវាសិនោ
តេ ជដាភារភរិតា និក្ខម្ម បវនា តទា ។
យុគមត្តំ បេក្ខមានា ឧត្តមត្ថំ គវេសិនោ
អាយន្តិ នាគតោតាវ(១) អសម្ភីតាវ កេសរី ។
អប្បតាសា អលោលុប្បា(២) និបកា សន្តវុត្តិនោ
ឧញ្ឆាយ ចរមានា តេ ពុទ្ធសេដ្ឋំ ឧបាគមុំ ។

---

១ ម. អាសត្តិ ទោសរហិតា ។ ២ ឱ. អប្បកាសា អលីលុតា ។ ម. អប្បកិច្ចា អលោលុប្បា ។

ព្រះសម្មាសម្ពុទ្ធ ព្រះអង្គកើតឡើង ក្នុងលោក និងភាពជាមនុស្ស ទាំងពីរនេះ កម្របុគ្គលបានដោយងាយ កាលបើហេតុទាំងពីរនេះមានហើយ ការស្ដាប់ធម៌ ក៏កម្របុគ្គលបានងាយដែរ ៗ ព្រះសម្មាសម្ពុទ្ធ បានកើតហើយ ក្នុងលោក ពួកយើងឈ្មោះថាបាននូវចក្ខុ សេចក្ដីចម្រើន នឹងមានដល់យើង អ្នកទាំងឡាយចូរមកចុះ យើងទាំងអស់ នឹងនាំគ្នាទៅកាន់សំណាក់ព្រះសម្មាសម្ពុទ្ធ ៗ កាលនោះ ពួកតាបសទាំងអស់ ទ្រទ្រង់នូវកុណ្ឌីទឹក ស្លៀកពាក់ស្បែកខ្លាទាំងក្រចក តាបសទាំងនោះ ទ្រទ្រង់នូវភារៈគឺផ្នួងសក់ បានចេញទៅអំពីព្រៃ ៗ តាបសទាំងនោះ ជាអ្នកស្វែងរកនូវប្រយោជន៍ដ៏ឧត្ដម ក្រឡេកមើលមួយជួរនឹមដើរមក ឥតមានសេចក្ដីតក់ស្លុត ប៉ីដូចជាកូននៃដំរី ឬដូចជាកេសរពជសីហ៍ ឥតមានសេចក្ដីតក់ស្លុតឡើយ ៗ តាបសទាំងអស់នោះ ជាអ្នកមិនតក់ស្លុត មិនឡេះឡោះ មានប្រាជ្ញាធ្ងន់ធ្ងរ ជាអ្នកប្រព្រឹត្តរមៀរមម តាបសទាំងអស់នោះ កាលត្រាច់រកផលាផល បានចូលទៅគាល់ព្រះពុទ្ធដ៏ប្រសើរ ៗ

និយ្យាយោ ជនេ នេសេ(១) ព្យាធិ មេ ឧបបជ្ជថ
ពុទ្ធសេដ្ឋំ សរិត្វាន តត្ថ កាលំ កតោ អហំ ។
ឯកនវុតេ ឥតោ កប្បេ យំ សញ្ញមលភិំ តទា
ទុគ្គតិំ នាភិជានាមិ ពុទ្ធសញ្ញាយិទំ ផលំ ។
កិលេសា ឈាបិតា មយ្ហំ ភវា សព្វេ សមូហតា
នាគោវ ពន្ធនំ ឆេត្វា វិហរាមិ អនាសវោ ។
ស្វាគតំ វត មេ អាសិ មម ពុទ្ធស្ស សន្តិកេ
តិស្សោ វិជ្ជា អនុប្បត្តា កតំ ពុទ្ធស្ស សាសនំ ។
បដិសម្ភិទា ចតស្សោ វិមោក្ខាបិ ច អដ្ឋិមេ
ឆឡភិញ្ញា សច្ឆិកតា កតំ ពុទ្ធស្ស សាសនំ ។

ឥត្ថំ សុទំ អាយស្មា ពុទ្ធសញ្ញកោ ថេរោ ឥមា គាថាយោ អភាសិត្ថាតិ ។

ពុទ្ធសញ្ញកត្ថេរស្ស អបទានំ សមត្តំ ។

---

១ ឱ.ម. សេសេ ។

ព្យាធិបានកើតឡើងដល់ខ្ញុំ ដែលនៅក្នុងប្រទេសប្រមាណមួយយោជន៍ក្នុង (អំពីព្រះពុទ្ធគង់នៅ) ខ្ញុំបាននឹកដល់ព្រះសម្មាសម្ពុទ្ធដ៏ប្រសើរ ហើយធ្វើមរណកាល ក្នុងទីនោះ ។ ក្នុងកប្បទី ៩៤ អំពីភទ្ទកប្បនេះ ព្រោះហេតុដែលខ្ញុំបាននូវសេចក្តីសំគាល់ក្នុងកាលនោះ ខ្ញុំមិនដែលស្គាល់ទុគ្គតិ នេះជាផលនៃសេចក្តីសំគាល់នូវព្រះសម្មាសម្ពុទ្ធ ។ កិលេសទាំងឡាយ ខ្ញុំដុតបំផ្លាញហើយ ភពទាំងពួង ខ្ញុំដកហោលចេញហើយ ខ្ញុំមិនមានអាសវៈ ព្រោះបានកាត់បំណង ដូចជាដំរីកាត់ផ្តាច់នូវទទ្ទឹង ។ ឱ ! ខ្ញុំមកល្អហើយ ក្នុងសំណាក់នៃព្រះពុទ្ធរបស់ខ្ញុំ វិជ្ជា ៣ ខ្ញុំបានដល់ហើយ សាសនា របស់ព្រះពុទ្ធ ខ្ញុំបានធ្វើហើយ ។ បដិសម្ភិទា ៤ វិមោក្ខ ៨ និងអភិញ្ញា ៦ នេះ ខ្ញុំបានធ្វើឲ្យជាក់ច្បាស់ហើយ ទាំងសាសនារបស់ព្រះពុទ្ធ ខ្ញុំក៏បានប្រតិបត្តិហើយ ។

បានឮថា ព្រះពុទ្ធសញ្ញកត្ថេរ មានអាយុ បានសម្តែងនូវគាថាទាំងនេះ ដោយប្រការដូច្នេះ ។

ចប់ ពុទ្ធសញ្ញកត្ថេរាបទាន ។

តតិយំ ភិសទាយកត្ថេរាបទានំ

(៧៣) ឱគ្គយ្ហាហំ(១) បោក្ខរណឹ នានាកុញ្ជរសេវិតំ
ឧទ្ធរាមិ ភិសំ តត្ថ អសនហេតុ(២) អហំ តទា ។
ភគវា តម្ហិ សមយេ បទុមុត្តរសវ្ហយោ
រត្តកម្ពលធរោ ពុទ្ធោ គច្ឆិ(៣) អនិលញ្ជសេ ។
ធុនន្តោ បង្សុកូលានិ សទ្ទំ អស្សោសហំ តទា
ឧទ្ធំ និជ្ឈាយមានោហំ អទ្ទសំ លោកនាយកំ ។
តត្ថេវ ឋិតកោ សន្តោ អាយាចឹ លោកនាយកំ
មធុភិសេហិ សវតិ ខីរសប្បិ មុឡាលិភិ ។
បដិគ្គណ្ហាតុ មេ ពុទ្ធោ អនុកម្បាយ ចក្ខុមា
តតោ ការុណិកោ សត្ថា ឱរោហិត្វា មហាយសោ ។
បដិគ្គណ្ហិ មម ភិក្ខំ អនុកម្បាយ ចក្ខុមា
បដិគ្គហេត្វា សម្ពុទ្ធោ អកា មេ អនុមោទនំ ។

---

១ ម. ឱគ្គយ្ហាយំ ។ ២ ឱ. ឃាសហេតុ ។ ម. ឃសហេតុ ។ ៣ ឱ. គច្ឆតិ ។

ភិសទាយកត្ថេរាបទាន ទី ៣

(៧៣) កាលនោះ ខ្ញុំបានចុះកាន់ស្រះបោក្ខរណី ដែលដំរីនានាតែងអាស្រ័យ ខ្ញុំបានដកក្រអៅឈូក ក្នុងស្រះនោះ ព្រោះហេតុនៃសេចក្តីស្រេកឃ្លាន ។ សម័យនោះ ព្រះសម្មាសម្ពុទ្ធ មានព្រះភាគ ព្រះនាមបទុមុត្តរៈ ដែលមានព្រះហឫទ័យល្អ ទ្រទ្រង់នូវសំពត់កម្ពលក្រហម ស្តេចទៅតាមផ្លូវអាកាស ។ គ្រានោះ ខ្ញុំកំពុងរលាស់នូវសំពត់បង្សុកូល បានឮសំឡេង ខ្ញុំក្រឡេកមើលទៅខាងលើ ក៏បានឃើញព្រះលោកនាយក ។ ខ្ញុំឈរនៅក្នុងទីនោះឯង ហើយបានអារាធនាព្រះលោកនាយក ទាំងកំពុងកាន់ក្រអៅឈូកមានរសផ្អែមដោយពាក្យថា ខីរៈនិងសប្បិហូរចេញអំពីក្រអៅឈូក ។ សូមព្រះសម្មាសម្ពុទ្ធជាម្ចាស់ មានចក្ខុ ជាសាស្តា មានយសធំ ប្រកបដោយសេចក្តីករុណា ស្តេចចុះមកអំពីអាកាសនោះ ហើយទ្រង់ទទួលដោយសេចក្តីអនុគ្រោះដល់ខ្ញុំ ។ ព្រះសម្មាសម្ពុទ្ធមានចក្ខុ ទ្រង់ទទួលភិក្ខារបស់ខ្ញុំ ដោយសេចក្តីអនុគ្រោះ លុះទ្រង់ទទួលហើយ ទ្រង់ធ្វើអនុមោទនាដល់ខ្ញុំថា

សុខី ហោហិ មហាបុញ្ញ គតិ តុយ្ហំ សមិជ្ឈតុ

ឥមិនា ភិសទានេន លភស្សុ វិបុលំ សុខំ ។

ឥទំ វត្វាន សម្ពុទ្ធោ ជលជុត្តមនាមកោ

ភិក្ខមាទាយ សម្ពុទ្ធោ អម្ពរេនាគមា ជិនោ ។

តតោ ភិសំ គហេត្វាន អាគញ្ឆឹ មម អស្សមំ

ភិសំ រុក្ខេ លគ្គេត្វាន មម ទានំ អនុស្សរឹ ។

មហាវាតោ វុដ្ឋហិត្វា សញ្ចាលេសិ វនំ តទា

អាកាសោ អភិនាទិត្ថ អសនិយា ផលន្តិយា ។

តតោ មេ អសនិបាតោ មត្ថកេ និបតិ តទា

សោ ហិ(១) និសិន្នកោ សន្តោ តត្ថ កាលំ កតោ អហំ ។

បុញ្ញកម្មេន សំយុត្តោ តុសិតំ ឧបបជ្ជហំ ។

កឡេវរម្មេ បតិតំ ទេវលោកេ រមាមហំ ។

---

១ ឱ. សោហំ ។

ម្នាលអ្នកមានបុណ្យច្រើន អ្នកចូរជាបុគ្គលដល់នូវសេចក្តីសុខចុះ គតិរបស់អ្នក ចូរសម្រេចចុះ អ្នកចូរបាននូវសេចក្តីសុខដ៏ធំទូលាយ ដោយការឲ្យនូវក្រអៅឈូកនេះចុះ ។ ព្រះសម្មាសម្ពុទ្ធ ព្រះនាមបទុមុត្តរៈ លុះទ្រង់ត្រាស់អនុមោទនានេះហើយ ព្រះជិនស្រីសម្មាសម្ពុទ្ធ ទ្រង់ទទួលភិក្ខា ហើយស្តេចមកតាមផ្លូវអាកាស ។ ខ្ញុំបានកាន់យកក្រអៅឈូកអំពីទីនោះ ហើយមកអាស្រមរបស់ខ្ញុំ ខ្ញុំបានព្យួរក្រអៅឈូកលើមែកឈើ ហើយនឹកនូវទានរបស់ខ្ញុំ ។ គ្រានោះ ខ្យល់ធំបានតាំងឡើង ហើយញុំាងព្រៃឲ្យញាប់ញ័រ អាកាសក៏បន្លឺឡើងដោយសំឡេងរន្ទះបាញ់ ។ ក្នុងកាលនោះ អសនិបាតធ្លាក់ត្រូវក្បាលខ្ញុំ ខ្ញុំនោះកំពុងអង្គុយ ក៏ធ្វើមរណកាលក្នុងទីនោះ ។ ខ្ញុំប្រកបដោយបុញ្ញកម្ម ហើយបានទៅកើតក្នុងឋានតុសិត សាកសពរបស់ខ្ញុំធ្លាក់ចុះ ខ្ញុំត្រេកអរក្នុងទេវលោក ។

តតិយំ ភិសទាយកត្ថេរាបទានំ

ឆឡាសីតិសហស្សានិ　　នារិយោ សមលង្កតា
សាយំ បាតំ ឧបដ្ឋន្តិ　　ភិសទានស្សិទំ ផលំ ។
មនុស្សយោនិមាគន្ត្វា　　សុខិតោ ហោមហំ តទា
ភោគេ មេ ឩនតា នត្ថិ　　ភិសទានស្សិទំ ផលំ ។
អនុកម្បិតកោ(១) តេន　　ទេវទេវេន តាទិនា
សព្វាសវបរិក្ខីណោ　　នត្ថិទានិ បុនព្ភវោ ។
សតសហស្សេឥតោ កប្បេ　　យំ ភិក្ខមទទឹ តទា
ទុគ្គតឹ នាភិជានាមិ　　ភិសទានស្សិទំ ផលំ ។
កិលេសា ឈាបិតា មយ្ហំ　　ភវា សព្វេ សមូហតា
នាគោវ ពន្ធនំ ឆេត្វា　　វិហរាមិ អនាសវោ ។
ស្វាគតំ វត មេ អាសិ　　មម ពុទ្ធស្ស សន្តិកេ
តិស្សោ វិជ្ជា អនុប្បត្តា　　កតំ ពុទ្ធស្ស សាសនំ ៕

---

១ ឱ. អនុកម្បិតត្តា ។

ពួកនារី៨មុឺន៦ពាន់ តាក់តែងគ្រឿងប្រដាប់ប្រពៃ តែងបំរើខ្ញុំ ទាំងល្ងាចទាំងព្រឹក នេះជាផលនៃការឲ្យក្រអៅឈូក ៗ ក្នុងកាលនោះ ខ្ញុំបានមកកាន់កំណើតនៃមនុស្ស ដល់នូវសេចក្តីសុខ សេចក្តីខ្វះខាតភោគរបស់ខ្ញុំ មិនមានឡើយ ៗ នេះជាផលនៃការថ្វាយក្រអៅឈូក ៗ ខ្ញុំជាអ្នកត្រូវព្រះតាទិបុគ្គលជាទេវតាក្នុងទេវតានោះ អនុគ្រោះហើយ ក៏មានអាសវៈទាំងពួង អស់ឥតសេសសល់ ឥឡូវនេះភពថ្មីរបស់ខ្ញុំ មិនមានឡើយ ៗ ក្នុងកប្បទីមួយសែន អំពីកប្បនេះ ព្រោះហេតុដែលខ្ញុំបានឲ្យកិច្ចា ក្នុងកាលនោះ ខ្ញុំមិនដែលស្គាល់ទុគ្គតិ នេះជាផលនៃការឲ្យក្រអៅឈូក ៗ កិលេសទាំងឡាយ ខ្ញុំដុតបំផ្លាញហើយ ភពទាំងពួង ខ្ញុំដកចោលហើយ ខ្ញុំមិនមានអាសវៈ ព្រោះបានកាត់ចំណង ដូចជាដំរីកាត់ផ្តាច់នូវទន្លីង ៗ ឱ ! ខ្ញុំមកល្អហើយ ក្នុងសំណាក់នៃព្រះពុទ្ធរបស់ខ្ញុំ វិជ្ជា ៣ ខ្ញុំបានដល់ហើយ សាសនារបស់ព្រះពុទ្ធ ខ្ញុំបានធ្វើហើយ ៗ

បដិសម្ភិទា ចតស្សោ វិមោក្ខាបិច អដ្ឋិមេ
ឆឡភិញ្ញា សច្ឆិកតា កតំ ពុទ្ធស្ស សាសនន្តិ ។

ឥត្ថំ សុទំ អាយស្មា ភិសទាយកោ ថេរោ ឥមា គាថាយោ អភាសិត្ថាតិ ។

ភិសទាសកត្ថេរស្ស អបទានំ សមត្តំ ។

បតុត្ថំ ញាណត្ថវិកត្ថេរាបទានំ

(៧៤) ឧក្ខិណោ ហិមវន្តស្ស សុកតោ អស្សមោ មម
ឧត្តមត្ថំ គវេសន្តោ វសាមិ បវនេ[1] តទា ។
លាភាលាភេន សន្តុដ្ឋោ មូលេន ច ផលេន ច
អនោមសន្តោ អចរិ[2] វសាមិ ឯកាកោ[3] អហំ ។
សុមេធោ នាម សម្ពុទ្ធោ លោកេ ឧប្បជ្ជិ តាវទេ
ចតុសច្ចំ បកាសេតិ ឧទ្ធរន្តោ មហាជនំ ។

---

១ ម. វិបិនេ ។ ២ ម. អន្វេសន្តោ អាចរិយំ ។ ៣ ឱ. ឯកតោ ។

បដិសម្ភិទា ៤ វិមោក្ខ ៨ និងអភិញ្ញា ៦ នេះ ខ្ញុំបានធ្វើឲ្យជាក់ច្បាស់ហើយ ទាំងសាសនា របស់ព្រះពុទ្ធ ខ្ញុំក៏បានប្រតិបត្តិហើយ ។

បានឮថា ព្រះភិសទាយកត្ថេរ មានអាយុ បានសំដែងនូវគាថាទាំងនេះ ដោយប្រការដូច្នេះ ។

ចប់ ភិសទាយកត្ថេរាបទាន ។

ញាណត្ថវិកត្ថេរាបទានទី ៤

(៧៤) អាស្រមរបស់ខ្ញុំគេធ្វើហើយ ក្នុងទិសទក្សិណនៃហិមវន្តប្រទេស ក្នុងកាលនោះ ខ្ញុំកំពុងស្វែងរកនូវប្រយោជន៍ដ៏ឧត្តម នៅតែក្នុងព្រៃ ។ ខ្ញុំជាអ្នកសន្តោសដោយលាភនិងអលាភ ជាអ្នកប្រព្រឹត្តមិនបិតសំបក នៃមើមឈើនិងផ្លែឈើ ហើយនៅតែម្នាក់ឯង ។ ព្រះសម្ពុទ្ធព្រះនាមសុមេធៈ បានកើតក្នុងលោក ទ្រង់ស្រោចស្រង់នូវមហាជន ហើយប្រកាសនូវសច្ចធម៌ទាំង ៤ ក្នុងខណៈនោះ ។

ចតុត្ថំ ញាណត្ថវិកត្ថេរាបទានំ

នាហំ សុណោមិ សម្ពុទ្ធំ នបិ មេ កោចិ សាសតិ
អដ្ឋវស្សេ អតិក្កន្តេ អស្សោសឹ លោកនាយកំ ។
អគ្គឹ ទារុំ(1) និហរិត្វា សម្មជ្ជិត្វាន អស្សមំ
ខារិភារំ គហេត្វាន និក្ខមឹ បវនា អហំ ។
ឯករត្តឹ វសន្តោហំ គាមេសុ និគមេសុ ច
អនុបុព្វេន ចន្ទវតឹ តទាហំ ឧបសង្កមឹ ។
ភគវា តម្ហិ សមយេ សុមេធោ លោកនាយកោ
ឧទ្ធរន្តោ ពហូ សត្តេ ទេសេតិ អមតំ បទំ ។
ជនកាយមតិក្កម្ម វន្ទិត្វា ជិនសាគតំ(2)
ឯកំសំ អជិនំ កត្វា សន្ថវឹ លោកនាយកំ ។
តុវំ សត្ថា ច កេតុវ ធជោ យូបោវ បាណិនំ
បរាយណោ បតិដ្ឋា ច ទីបោ ច ទិបទុត្តមោ ។

ឯកវីសតិមំ ភាណវារំ ។

---

១ ឱ.ម. អគ្គិទារុំ ។ ២ ឱ. ជិនសាសនំ ។ ម. ជិនសាគរំ ។

ញាណត្ថវិកត្ថេរាបទាន ទី ៤

ខ្ញុំមិនដែលបានស្តាប់នូវព្រះសម្ពុទ្ធ ទាំងឥតមានអ្នកណាមួយប្រៀនប្រដៅខ្ញុំឡើយ លុះកន្លង ៨ ឆ្នាំទៅ ទើបខ្ញុំបានស្តាប់ព្រះលោកនាយក ។ ខ្ញុំបាននាំយកភ្លើងនិងទុសចេញហើយបោសព្រាសអាស្រម រួចបានរែកនូវអម្រែកចេញទៅ អំពីព្រៃធំ ។ ក្នុងកាលនោះ ខ្ញុំនៅក្នុងស្រុកនិងនិគម អស់មួយរាត្រី ៗ ហើយបានចូលទៅក្នុងក្រុងឈ្មោះចន្ទវតី ដោយលំដាប់ ។ ក្នុងសម័យនោះ ព្រះមានព្រះភាគ ព្រះនាមសុមេធៈ ជាលោកនាយក ទ្រង់ស្រោចស្រង់ នូវពពួកសត្វជាច្រើន កំពុងសម្តែងនូវអមតបទ ។ ខ្ញុំកន្លងនូវពួកជនហើយថ្វាយបង្គំ នូវពាក្យប្រដៅនៃព្រះជិនស្រី បានធ្វើនូវស្បែកខ្លាឆៀងស្មាម្ខាង ហើយពោលសរសើរគុណ នៃព្រះលោកនាយកថា

ព្រះអង្គជាសាស្តា ដូចជាទង់ ដូចជាទង់ជ័យ ឬដូចប្រាសាទ ជាទីពឹងពំនាក់របស់ពួកសត្វ ជាប្រទីប ទ្រង់ឧត្តមជាងសត្វជើងពីរ ។

ចប់ ភាណវារៈ ទី ២១ ។

នេបុញ្ញោ ឧស្សទេ ធីរេ តារេសិ ជនតំ តុវំ

ធត្វញ្ញោ តារកោ លោកេ តវុត្តរិត្តរេ(១) មុនេ ។

សក្កា ភវេ កុសគ្គេន បមេតុំ សាគរុត្តមោ(២)

ន ត្វេវ តវ សព្វញ្ញុ(៣) ញាណំ សក្កា បមេតវេ ។

តុលទណ្ឌេ(៤) ឋបេត្វាន មហិំ(៥) សក្កា ធរេតវេ

ន ត្វេវ តវ បញ្ញាយ សមានំ អត្ថិ ចក្ខុម ។

អាកាសោ មិនិតុំ សក្កា រជ្ជុយា អង្គុលេន វា

ន ត្វេវ តវ សព្វញ្ញុ សីលំ សក្កា បមេតវេ ។

មហាសមុទ្ទេ ឧទកំ អាកាសោ ច វសុន្ធរេ(៦)

បរិមេយ្យានិ ឯតានិ អប្បមេយ្យោសិ ចក្ខុម ។

---

១ ម. តទុត្តរិត្តរោ ។ ២ ម. សាគរុត្តមេ ។ ៣ ឱ.ម. សព្វញ្ញូ ។ ៤ ឱ. តុលមណ្ឌលេ ។ ៥ ឱ. មហី ។ ម. មហឹ ។ ៦ ឱ វិសុត្តរា ។

បពិត្រព្រះមុនី ព្រះអង្គជាអ្នកប្រាជ្ញ ទ្រង់មានព្រះប្រាជ្ញា ដ៏ល្អិតក្នុងទស្សនញ្ញាណ ទ្រង់ញ៉ាំងពួកជនឲ្យឆ្លង នឹងរកបុគ្គលដ៏ទៃជាអ្នកចម្លងឲ្យលើសលុបជាងព្រះអង្គ ក្នុងលោកមិនមានឡើយ ។ សមុទ្រសាគរដ៏ឧត្តម បុគ្គលអាចនឹងប្រមាណដោយចុងស្បូវបាន ឯសព្វញ្ញុតញ្ញាណរបស់ព្រះអង្គ បុគ្គលមិនអាចប្រមាណបានឡើយ ។ ផែនដីបុគ្គលអាចដាក់លើជញ្ជីង ដើម្បីថ្លឹងបាន បពិត្រព្រះអង្គមានចក្ខុ (វត្ថុដ៏ទៃ) ស្មើដោយបញ្ញារបស់ព្រះអង្គ មិនមានឡើយ ។ អាកាស គេអាចវាស់ដោយខ្សែ ឬដោយអង្គុលីបាន បពិត្រព្រះសព្វញ្ញូ សីលរបស់ព្រះអង្គ បុគ្គលមិនអាចប្រមាណបានឡើយ ។ បពិត្រព្រះអង្គមានចក្ខុ ទឹកក្នុងមហាសមុទ្រក្តី អាកាសក្តី ផែនដីក្តី របស់ទាំងអម្បាលនេះ បុគ្គលអាចប្រមាណបាន ឯព្រះអង្គឥតមានបុគ្គលប្រមាណបានឡើយ ។

ចតុត្ថំ ញាណត្ថវិកត្ថេរាបទានំ

ឆហិ គាថាហិ សព្វញ្ញុំ កិត្តយិត្វា មហាយសំ
អញ្ជលឹ បគ្គហេត្វាន តុណ្ហី អដ្ឋាសហំ តទា ។
យំ វទន្តិ សុមេធោតិ ភូមិបញ្ញំ(១) សុមេធសំ
ភិក្ខុសង្ឃេ និសីទិត្វា ឥមា គាថា អភាសថ ។
យោ មេ ញាណំ បកិត្តេសិ វិប្បសន្នេន ចេតសា(២)
តមហំ កិត្តយិស្សាមិ សុណាថ មម ភាសតោ ។
សត្តសត្តតិ កប្បានិ ទេវលោកេ រមិស្សតិ
សហស្សក្ខត្តុំ ទេវិន្ទោ ទេវរជ្ជំ ករិស្សតិ ។
អនេកសតក្ខត្តុញ្ច ចក្កវត្តិ ភវិស្សតិ
បទេសរជ្ជំ វិបុលំ គណនាតោ អសង្ខិយំ ។
ទេវភូតោ មនុស្សោ វា បុញ្ញកម្មសមាហិតោ
អនូនមនសង្កប្បោ តិក្ខបញ្ញោ ភវិស្សតិ ។

---

១ ឱ.ម. ភូរិបញ្ញំ ។ ២ ឱ. បសន្នោ សេហិ បាណិហិ ។

ញាណត្ថវិកត្ថេរាបទាន ទី ៤

គ្រានោះ ខ្ញុំបានសរសើរនូវព្រះសព្វញ្ញូ មានយសធំ ដោយព្រះគាថាទាំងឡាយ ៦ ហើយឈរផ្គងនូវអញ្ជលីនៅស្ងៀម ៗ ជនទាំងឡាយតែងហៅ នូវព្រះមានព្រះភាគអង្គណា ដែលមានព្រះបញ្ញាដូចផែនដី ទ្រង់ទំលាយបង់នូវកិលេស ថាសុមេធៈ ព្រះមានព្រះភាគអង្គនោះ ទ្រង់គង់នៅក្នុងកណ្ដាលភិក្ខុសង្ឃ ហើយត្រាស់នូវព្រះគាថាទាំង-ឡាយនេះថា

បុគ្គលណា បានសរសើរញាណរបស់តថាគត ដោយចិត្តជ្រះថ្លា តថាគត នឹងសរសើរនូវបុគ្គលនោះ អ្នកទាំង-ឡាយ ចូរស្ដាប់ពាក្យតថាគតសំដែងចុះ ៗ បុគ្គលនោះនឹងត្រេកអរ ក្នុងទេវលោក អស់ ៧៧ កប្ប នឹងបានជាធំជាងទេវតា សោយរាជ្យជាស្ដេចនៃទេវតា អស់មួយពាន់ដង ៗ នឹងបានជាស្ដេចចក្រពត្តិ ច្រើនរយជាតិ នឹងបានគ្រប់គ្រងប្រទេសរាជ្យ ដ៏ធំទូលាយ នឹងគណនារាប់មិនបាន ៗ បើកើតជាទេវតា ឬជាមនុស្ស នឹងជាអ្នកប្រកបដោយបុញ្ញកម្ម មានសេចក្ដីត្រិះរិះមិនទុនថយ ទាំងមានប្រាជ្ញាមោះមុត ៗ

តឹសកប្បសហស្សម្ហិ   ឱក្កាកកុលសម្ភវោ

គោតមោ នាម នាមេន   សត្ថា លោកេ ភវិស្សតិ ។

អគារ អភិនិក្ខម្ម   បព្ពជិស្សតិកិញ្ចនោ

ជាតិយា សត្តវស្សេន   អរហត្តំ បាបុណិស្សតិ(១) ។

យតោ សរាមិ អត្តានំ   យតោ បត្តោស្មិ សាសនំ

ឯត្ថន្តរេ ន ជានាមិ   ចេតនំ អមនោរមំ ។

សំសរិត្វា ភវាភវេ   សម្បត្តានុភវី អហំ

ភោគេ មេ ឩនតា នត្ថិ   ផលំ ញាណស្ស ថោមនេ ។

តិជគ្គី និព្វុតា មយ្ហំ   ភវា សព្វេ សមូហតា

សព្វាសវបរិក្ខីណោ   នត្ថិទានិ បុនព្ភវោ ។

---

១ ឱ. ម. ផុសិស្សតិ ។

កន្លងទៅ ៣០.០០០ កប្ប ព្រះសាស្តាព្រះនាមគោតម កើតក្នុងត្រកូលនៃស្តេចឧក្កាកៈ ត្រាស់ឡើងក្នុងលោក ។ (កុល-បុត្រនេះ) ជាអ្នកមិនមានកង្វល់ ចេញចាកផ្ទះហើយបួស នឹងបានសម្រេចព្រះអរហត្ត ក្នុងអាយុ ៧ ឆ្នាំ រាប់អំពីឆ្នាំកំណើតមក ។

ខ្ញុំរលឹកឃើញនូវខ្លួន ដោយហេតុណា ខ្ញុំបានដល់នូវសាសនា ដោយហេតុណា ក្នុងចន្លោះនេះ ខ្ញុំមិនធ្លាប់ដឹងនូវវេទនា ដែលមិនជាទីត្រេកអរនៃចិត្តទេ ។ ខ្ញុំអន្ទោលទៅមកក្នុងភពតូចភពធំហើយ តែងទទួលនូវសម្បត្តិ ឯសេចក្តីខ្វះខាតភោគៈរបស់ខ្ញុំ ឥតមានឡើយ នេះជាផលក្នុងការសរសើរនូវព្រះញាណ ។ ភ្លើង ៣ ប្រការរបស់ខ្ញុំ រលត់ហើយ ភពទាំងពួង ខ្ញុំបានដកចោលចេញហើយ ខ្ញុំមានអាសវៈទាំងពួងអស់ហើយ ឥឡូវនេះ ភពថ្មីមិនមានទៀតឡើយ ។

ចតុត្ថំ ញាណត្ថវិកត្ថេរាបទានំ

តឹសកប្បសហស្សម្ហិ យំ ញាណមភិថោមហំ[១]

ទុគ្គតឹ នាភិជានាមិ ផលំ ញាណស្ស ថោមនេ ។

កិលេសា ឈាបិតា មយ្ហំ ភវា សព្វេ សមូហតា

នាគោវ ពន្ធនំ ឆេត្វា វិហរាមិ អនាសវោ ។

ស្វាគតំ វត មេ អាសិ មម ពុទ្ធស្ស សន្តិកេ

តិស្សោ វិជ្ជា អនុប្បត្តា កតំ ពុទ្ធស្ស សាសនំ ។

បដិសម្ភិទា ចតស្សោ វិមោក្ខាបិច អដ្ឋិមេ

ឆឡភិញ្ញា សច្ឆិកតា កតំ ពុទ្ធស្ស សាសនន្តិ ។

ឥត្ថំ សុទំ អាយស្មា ញាណត្ថវិកោ ថេរោ ឥមា

គាថាយោ អភាសិត្ថាតិ ។

ញាណត្ថវិកត្ថេរស្ស អបទានំ សមត្តំ ។

---

១ ម. ញាណមថវឹ អហំ ។

ក្នុងកប្បទី ៣០.០០០ អំពីកប្បនេះ ព្រោះហេតុដែលខ្ញុំបាន សរសើរនូវព្រះញាណក្នុងកាលនោះ ខ្ញុំមិនដែលស្គាល់ទុគ្គតិ នេះជាផលក្នុងការសរសើរនូវព្រះញាណ ។ កិលេសទាំងឡាយ ខ្ញុំដុតបំផ្លាញហើយ ភពទាំងពួង ខ្ញុំដកចោលហើយ ខ្ញុំជាបុគ្គលមិនមានអាសវៈ ព្រោះបានកាត់ចំណង ដូចជាដំរីកាត់ផ្តាច់នូវទន្លីង ។ ឱ! ខ្ញុំមកល្អហើយ ក្នុងសំណាក់នៃព្រះពុទ្ធរបស់ខ្ញុំ វិជ្ជា ៣ ខ្ញុំបានដល់ហើយ សាសនារបស់ព្រះពុទ្ធ ខ្ញុំបានធ្វើហើយ ។ បដិសម្ភិទា ៤ វិមោក្ខ ៨ និងអភិញ្ញា ៦ នេះ ខ្ញុំបានធ្វើឲ្យជាក់ច្បាស់ហើយ ទាំងសាសនា របស់ព្រះពុទ្ធ ខ្ញុំក៏បានប្រតិបត្តិហើយ ។

បានឮថា ព្រះញាណត្ថវិកត្ថេរ មានអាយុ បានសម្តែងនូវគាថាទាំងនេះ ដោយប្រការដូច្នេះ ។

ចប់ ញាណត្ថវិកត្ថេរាបទាន ។

បញ្ចមំ បន្នមាលិយត្ថេរាបទានំ

(៧៨) បញ្ចកាមគុណេ ហិត្វា បិយរូបេ មនោរមេ
អសីតិកោដិយោ ហិត្វា បព្វជឹ អនគារិយំ ។
បព្វជិត្វាន កាយេន បាបកម្មំ វិវជ្ជយឹ
វចីទុច្ចរិតំ ហិត្វា នទីកូលេ វសាមហំ ។
ឯកកំ មំ វិហរន្តំ ពុទ្ធសេដ្ឋោ ឧបាគមិ
នាហំ ជានាមិ ពុទ្ធោតិ អកាសឹ បដិសន្ថារំ ។
ករិត្វា បដិសន្ថារំ នាមគោត្តំ អបុច្ឆហំ
ទេវតា នុសិ គន្ធព្វោ អាទុ(១) សក្កោ បុរិន្ទទោ ។
កោ វា ត្វំ កស្ស វា បុត្តោ មហាព្រហ្មា ឥធាគតោ
វិរោចសិ(២) ទិសា សព្វា ឧទយំ សុរិយោ យថា ។
សហស្សារានិ ចក្កានិ បាទេ ទិស្សន្តិ មារិស
កោ វា ត្វំ កស្ស វា បុត្តោ កថំ ជានេមុ តំ មយំ ។

---

១ ឱ. ឧទុ ។ ២ ឱ. ម. វិរោចេសិ ។

បន្ធុមាលិយត្ថេរាបទាន ទី ៥

(៧៨) ខ្ញុំលះបង់នូវកាមគុណទាំង ៥ ដែលមានសភាពជាទីស្រឡាញ់ ជាទីរីករាយនៃចិត្ត លះបង់នូវសម្បត្តិ ៨០ កោដិ ហើយចូលទៅកាន់ផ្នួស ។ លុះខ្ញុំបួសហើយ បានវៀរនូវបាបកម្មដោយកាយ លះបង់នូវវចីទុច្ចរិត ហើយនៅជិតច្រាំងស្ទឹង ។ ព្រះសម្ពុទ្ធដ៏ប្រសើរ ស្តេចបានចូលមករកខ្ញុំ ដែលកំពុងនៅតែម្នាក់ឯង ខ្ញុំក៏មិនស្គាល់ព្រះអង្គថាជាព្រះពុទ្ធទេ តែខ្ញុំបានធ្វើបដិសន្ថារៈ ។ លុះខ្ញុំធ្វើបដិសន្ថារៈហើយ បានសួរនូវនាមនិងគោត្រថា អ្នកជាទេវតា ឬជាគន្ធព្វ ឬមួយអ្នកជាព្រះឥន្ទ្រ ធ្លាប់ឲ្យទានក្នុងកាលមុន អ្នកជាអ្វី អ្នកជាបុត្ររបស់បុគ្គលណា ឬអ្នកជាមហាព្រហ្មមកក្នុងទីនេះ បានញុំាងទិសទាំងពួងឲ្យភ្លឺច្រាល ដូចព្រះអាទិត្យកំពុងរះ ។ ម្នាលអ្នកនិរទុក្ខ ចក្រទាំងឡាយ មានកាំមួយពាន់ ប្រាកដក្នុងបាទា (នៃអ្នក) អ្នកជាអ្វី អ្នកជាបុត្ររបស់បុគ្គលណា ដូចម្តេចហ្ន៎ យើងនឹងស្គាល់អ្នក ។

បញ្ចមំ ចន្ទនមាលិយត្ថេរាបទានំ

នាមគោត្តំ បវេទេហិ   សំសយំ អបនេហិ មេ
នត្ថិ ទេវេ ន គន្ធព្វោ   នត្ថិ សក្កោ បុរិន្ទទោ ។
ព្រហ្មភាវេ ច មេ នត្ថិ   ឯតេសំ ឧត្តមោ អហំ
អតីតោ វិសយំ តេសំ   ទាលយឹ កាមពន្ធនំ ។

សព្ពេ កិលេសេ ឈាបេត្វា បត្តោ សម្ពោធិមុត្តមំ
តស្ស វចំ សុណិត្វាហំ   ឥទំ វចនមព្រវឹ ។
យទិ ពុទ្ធោសិ សព្ពញ្ញូ   និសីទ ត្វំ មហាមុនិ
តមហំ បូជយិស្សាមិ   ទុក្ខស្សន្តករោ តុវំ ។
បត្ថរិត្វា ជិនចម្មំ   អទាសិ សត្ថុនោ អហំ
និសីទិ តត្ថ ភគវា   សីហោវ គិរិគព្ភរេ ។
ខិប្បំ បព្ពតមារុយ្ហ   អម្ពស្ស ផលមគ្គហឹ
សាលកល្យាណិកំ បុប្ផំ   ចន្ទនញ្ច មហារហំ ។

សូមអ្នកប្រាប់ នូវនាមនិងគោត្រ (របស់អ្នក) ចូរអ្នកនាំនូវសេចក្តីសង្ស័យរបស់ខ្ញុំចេញ ។

តថាគតមិនមែនជាទេវតា មិនមែនជាគន្ធព្វ តថាគតមិនមែនជាព្រះឥន្ទ្រ ធ្លាប់ឲ្យមានក្នុងកាលមុនទេ ។ មួយទៀត តថាគតមិនមែនជាព្រហ្មទេ តថាគត ប្រសើរជាងជនទាំងនោះ បានកន្លងនូវវិស័យរបស់ជនទាំងនោះ ហើយផ្តាច់បង់នូវបំណងគឺកាម ។ តថាគតដុតបង់នូវកិលេសទាំងអស់ហើយ បានដល់នូវសេចក្តីត្រាស់ដឹងដ៏ប្រសើរ ។

ខ្ញុំបានស្តាប់នូវវាចា របស់ព្រះពុទ្ធនោះ ហើយពោលនូវពាក្យនេះថា បពិត្រព្រះមហាមុនី បើព្រះអង្គជាសព្វញ្ញុពុទ្ធជាមហាមុនី សូមព្រះអង្គគង់សិន ខ្ញុំនឹងបូជាព្រះអង្គ ព្រោះព្រះអង្គជាអ្នកធ្វើនូវទីបំផុត នៃទុក្ខបានហើយ ។ ខ្ញុំបានក្រាលនូវស្បែកខ្លាថ្វាយព្រះសាស្តា ព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់គង់លើស្បែកខ្លានោះ ដូចជាសត្វសីហៈ ដែលឋិតនៅលើញកនៃភ្នំ ។ ខ្ញុំបានឡើងភ្នំជាប្រញាប់ ហើយបេះយកផ្លែស្វាយ ផ្កាក្មៅនាង និងខ្លឹមចន្ទន៍ដ៏មានដំឡៃច្រើន ។

ទិព្វំ បគ្គយ្ហ តំ សព្វំ   ឧបេត្វា លោកនាយកំ
ផលំ ពុទ្ធស្ស ទត្វាន   សាលបុប្ផំ អបូជយឹ ។
ចន្ទនំ អនុលិម្បិត្វា   អវន្ទឹ សត្ថុនោ អហំ
បសន្នចិត្តោ សុមនោ   វិបុលាយ ច បីតិយា ។
អជិនម្ហិ និសីទិត្វា   សុមេធោ លោកនាយកោ
មម កម្មំ បកិត្តេសិ   ហាសយន្តោ មមំ តទា ។
ឥមិនា ផលទានេន   គន្ធមាលេហិ ចូភយំ
បញ្ចវីសេ កប្បសតេ   ទេវលោកេ រមិស្សតិ ។
អនូនមនសង្កប្បោ   វសវត្តី ភវិស្សតិ
ឆព្វីសតិកប្បសតេ   មនុស្សត្តំ គមិស្សតិ ។
ភវិស្សតិ ចក្កវត្តី   ចាតុរន្តោ មហិទ្ធិកោ
វេភារំ នាម[១] នគរំ   វិស្សុកម្មេន មាបិតំ ។

---

១ ឱ.ម. វេភារំ នាម ។

ខ្ញុំបានលើកផ្គង់ នូវរបស់ទាំងអស់នុ៎ះ ជាប្រញាប់ បង្អោន ចូលទៅរកព្រះលោកនាយក ខ្ញុំបានថ្វាយផ្លែឈើ បានបូជាផ្កាក្តៅនាងដល់ព្រះពុទ្ធ ។ ខ្ញុំលាបនូវខ្លឹមចន្ទន៍ ហើយបានថ្វាយបង្គំព្រះសាស្តា ខ្ញុំមានចិត្តជ្រះថ្លា រីករាយដោយបីតិដ៏ធំទូលាយ ។ ក្នុងកាលនោះ ព្រះសុមេធៈ ជាលោកនាយក ដែលកំពុងគង់លើស្បែកខ្លា ទ្រង់ញុំាងខ្ញុំឲ្យរីករាយ ហើយទ្រង់សម្តែង នូវកុសលកម្មរបស់ខ្ញុំថា

ក្នុងកប្បទី ២.៨០០ បុគ្គលនេះ នឹងត្រេកអរ ក្នុងទេវលោក ដោយហេតុទាំងពីរយ៉ាង គឺដោយការឲ្យនូវផ្លែឈើនេះផង ដោយការឲ្យគ្រឿងក្រអូប និងកម្រងផ្កានេះផង ។ បុគ្គលនេះ នឹងមានសេចក្តីត្រេកអរមិនធុនថយ ប្រព្រឹត្តទៅក្នុងអំណាចនៃខ្លួន ក្នុងកប្បទី ២.៦០០ បុគ្គលនេះ នឹងដល់ នូវភាពជាមនុស្ស ។ នឹងបានជាស្តេចចក្រពត្តិ មានសមុទ្រទាំង ៤ ជាព្រំប្រទល់ ទាំងមានឫទ្ធិធំ ឯទីក្រុងឈ្មោះវេភារៈ ជាក្រុងដែលវិស្សកម្មទេវបុត្រនិម្មិតថ្វាយ ។

បញ្ចមំ ចន្ទនមាលិយត្ថេរាបទានំ

ហេស្សតិ សព្វសោវណ្ណំ ឆាឆារតនភូសិតំ
ឃតោនេវ ឧទាយេន សំសរិស្សតិ យោនិយោ(១) ។
សព្វត្ថ សុខិតោ ហុត្វា ទេវត្តេ អថ មានុសេ
បច្ឆិមេ ភវសម្បត្តេ ព្រហ្មពន្ធុ ភវិស្សតិ ។
អគារា អភិនិក្ខម្ម អនគារិ ភវិស្សតិ
អភិញ្ញត្តិបន្ធយោ(២) ហុត្វា និព្វាយិស្សតិនាសវោ ។
ឥទំ វត្វាន សម្ពុទ្ធោ សុមេធោ លោកនាយកោ
មម និជ្ឈាយមានស្ស បក្កាមិ អនិលញ្ជសេ ។
តេន កម្មេន សុកតេន ចេតនាបណិធីហិ ច
ជហិត្វា មានុសំ ទេហំ តុសិតំ ឧបបជ្ជហំ ។
តុសិតតោ ចវិត្វាន និព្វត្តឹ មាតុកុច្ឆិយា
ភោគេ មេ ឩនតា នត្ថិ យម្ហិ កេត្ភ វសាមហំ ។
មាតុកុច្ឆិគតេ មយិ(៣) អន្នបានញ្ច ភោជនំ
មាតុយា មម ឆន្ទេន និព្វត្តតិ យទិច្ឆកំ ។

---

១ ឱ. យោនិសោ ។ ម សោ ភវេ ។ ២ ម. អភិញ្ញា បារគូ ។ ៣ ឱ. ម. មយ្ហំ ។

ទីក្រុងឈ្មោះវេភារៈនោះ ជាមាសទាំងអស់ ស្អិតស្អាងដោយរតនៈផ្សេង ៗ បុគ្គលនេះនឹងអន្ទោលទៅ កាន់កំណើតទាំងឡាយ ដោយឧបាយនេះឯង ។ បុគ្គលនេះនឹងមានសេចក្តីសុខ ក្នុងទីទាំងពួង គឺជា ក្នុងទេវតា ឬក្នុងមនុស្សលោក លុះដល់បច្ឆិមភព នឹងបានជាព្រហ្មពន្ធុ (ផៅពង្សនៃបុគ្គលដ៏ប្រសើរ) ។ បុគ្គលនេះ នឹងចេញចាកផ្ទះ ទៅជាអ្នកបួស ជាបុគ្គលដល់នូវត្រើយនៃអភិញ្ញា មិនមានអាសវៈ ហើយបរិនិព្វាន ។

ព្រះសម្ពុទ្ធ ព្រះនាមសុមេធៈ ជាលោកនាយក លុះទ្រង់ត្រាស់នូវកម្មរបស់ខ្ញុំនេះហើយ កាលខ្ញុំកំពុងតែសំឡឹងមើលព្រះអង្គទ្រង់ស្តេចចៀសចេញទៅ តាមផ្លូវអាកាស ។ ខ្ញុំលះបង់រាងកាយជារបស់មនុស្សហើយ ចូលទៅកើតក្នុងភពតុសិត ដោយកម្មដែលខ្ញុំធ្វើល្អនោះផង ដោយការតំកល់ទុកនូវចេតនានោះផង ។ លុះខ្ញុំច្យុតអំពីឋានតុសិត បានមកកើតក្នុងផ្ទៃនៃមាតា ខ្ញុំមិនខ្វះខាតភោគៈ ខ្ញុំនៅក្នុងគភ៌នៃមាតាណា កាលខ្ញុំនៅក្នុងគភ៌មាតានោះ បាយក្តី ទឹកក្តី ភោជនក្តី តែងកើតឡើងសម្រាប់មាតា តាមសេចក្តីប្រាថ្នារបស់ខ្ញុំ ។

ជាតិយា បញ្ចវស្សេន បព្វជឹ អនគារិយំ
ឱរោបិតម្ហិ កេសម្ហិ អរហត្តំ អបាបុណឹ ។
បុព្វកម្មំ គវេសន្តោ ឱរេន នទ្ទសំ(១) អហំ
តិសកប្បសហស្សម្ហិ មម កម្មំ អនុស្សរឹ ។
នមោ តេ បុរិសាជញ្ញ នមោ តេ បុរិសុត្តម
តវ សាសនមាគម្ម បត្តោម្ហិ អចលំ បទំ ។
តិសកប្បសហស្សម្ហិ សម្ពុទ្ធមភិបូជយឹ(២)
ទុគ្គតឹ នាភិជានាមិ ពុទ្ធបូជាយិទំ ផលំ ។
កិលេសា ឈាបិតា មយ្ហំ ភវា សព្វេ សមូហតា
នាគោវ ពន្ធនំ ឆេត្វា វិហរាមិ អនាសវោ ។
ស្វាគតំ វត មេ អាសិ មម ពុទ្ធស្ស សន្តិកេ
តិស្សោ វិជ្ជា អនុប្បត្តា កតំ ពុទ្ធស្ស សាសនំ ។

---

១ ឱ. នាទ្ទសំ ។ ២ ឱ. ម. យំ ពុទ្ធមភិបូជយឹ ។

ខ្ញុំមានអាយុ ៤ ឆ្នាំ រាប់អំពីឆ្នាំកំណើតមក បានចូលទៅកាន់ផ្នួស កាលដែលគេកំពុងតែកោរសក់ ខ្ញុំក៏បានសម្រេចព្រះអរហត្ត ។ ខ្ញុំកាលស្វែងរកនូវបុព្វកម្ម (របស់ខ្ញុំ) ក៏មិនបានឃើញបុព្វកម្មខាងអាយ តែបាននឹកឃើញនូវបុព្វកម្មរបស់ខ្ញុំក្នុងកប្បទី ៣០.០០០ ។ បពិត្របុរសអាជានេយ្យ ខ្ញុំសូមថ្វាយបង្គំព្រះអង្គ បពិត្របុរសដ៏ឧត្តម ខ្ញុំសូមថ្វាយបង្គំព្រះអង្គ ខ្ញុំបានអាស្រ័យនូវសាសនារបស់ព្រះអង្គហើយ ទើបដល់នូវអចលបទគឺព្រះនិព្វាន ។ ក្នុងកប្បទី ៣០.០០០ អំពីកប្បនេះ ព្រោះហេតុដែលខ្ញុំ បានបូជាព្រះសម្ពុទ្ធ ក្នុងកាលនោះ ខ្ញុំមិនដែលស្គាល់ទុគ្គតិ នេះជាផលនៃពុទ្ធបូជា ។ កិលេសទាំងឡាយ ខ្ញុំដុតបំផ្លាញហើយ ភពទាំងពួង ខ្ញុំដកចោលចេញហើយ ខ្ញុំជាបុគ្គលមិនមានអាសវៈ ព្រោះបានកាត់ចំណង ដូចជាដំរីកាត់ផ្តាច់នូវទន្ទឹង ។ ឱ ! ខ្ញុំមកល្អហើយ ក្នុងសំណាក់នៃព្រះពុទ្ធរបស់ខ្ញុំ វិជ្ជា ៣ ខ្ញុំបានដល់ហើយ សាសនារបស់ព្រះពុទ្ធ ខ្ញុំបានធ្វើហើយ ។

បដិសម្ភិទា ចតស្សោ វិមោក្ខាបិ ច អដ្ឋិមេ
ឆឡភិញ្ញា សច្ឆិកតា កតំ ពុទ្ធស្ស សាសនន្តិ ។

ឥត្ថំ សុទំ អាយស្មា ចន្ទនមាលិយោ ថេរោ ឥមា គាថាយោ អភាសិត្ថាតិ ។

ចន្ទនមាលិយត្ថេរស្ស អបទានំ សមត្តំ ។

ឆដ្ឋំ ធាតុបូជកត្ថេរាបទានំ

(៧៦) និព្វុតេ លោកនាថម្ហិ សិទ្ធត្ថេ លោកនាយកេ
មមញ្ញាតី សមានេត្វា ធាតុបូជំ អកាសហំ ។
ចតុន្នវុតេ ឥតោ កប្បេ យំ ធាតុមភិបូជយឹ
ទុគ្គតឹ នាភិជានាមិ ធាតុបូជាយិទំ ផលំ ។
កិលេសា ឈាបិតា មយ្ហំ ភវា សព្វេ សមូហតា
នាគោវ ពន្ធនំ ឆេត្វា វិហរាមិ អនាសវោ ។

បដិសម្ភិទា ៤ វិមោក្ខ ៨ និងអភិញ្ញា ៦ នេះ ខ្ញុំបានធ្វើឲ្យជាក់ច្បាស់ហើយ ទាំងសាសនា របស់ព្រះពុទ្ធ ខ្ញុំក៏បាន ប្រតិបត្តិហើយ ។

បានឮថា ព្រះចន្ទនមាលិយត្ថេរ មានអាយុ បានសម្តែងនូវគាថាទាំងនេះ ដោយប្រការដូច្នេះ ។

ចប់ ចន្ទនមាលិយត្ថេរាបទាន ។

ធាតុបូជកត្ថេរាបទាន ទី ៦

(៧៦) កាលព្រះលោកនាថ ព្រះនាមសិទ្ធត្ថៈ ជាលោកនាយក ស្តេចបរិនិព្វានហើយ ខ្ញុំបានប្រជុំពួកញាតិរបស់ខ្ញុំ ហើយធ្វើនូវការបូជាព្រះធាតុ ។ ក្នុងកប្បទី ៩៤ អំពីកប្បនេះ ព្រោះហេតុដែលខ្ញុំ បានបូជាព្រះធាតុ ក្នុងកាលនោះ ខ្ញុំមិនដែលស្គាល់ទុគ្គតិ នេះជាផលនៃការបូជាព្រះធាតុ ។ កិលេសទាំងឡាយ ខ្ញុំដុតបំផ្លាញហើយ ភពទាំងពួង ខ្ញុំដកចោលអស់ហើយ ខ្ញុំជាបុគ្គលមិនមានអាសវៈ ព្រោះបានកាត់ចំណង ដូចដំរីដ៏ប្រសើរកាត់ផ្តាច់នូវទន្លីង ។

ស្វាគតំ វត មេ អាសិ   មម ពុទ្ធស្ស សន្តិកេ
តិស្សោ វិជ្ជា អនុប្បត្តា   កតំ ពុទ្ធស្ស សាសនំ ។
បដិសម្ភិទា ចតស្សោ   វិមោក្ខាបិច អដ្ឋិមេ
ឆឡភិញ្ញា សច្ឆិកតា   កតំ ពុទ្ធស្ស សាសនន្តិ ។

ឥត្ថំ សុទំ អាយស្មា ធាតុប្បូជកោ ថេរោ ឥមា គាថាយោ អភាសិត្ថាតិ ។

ធាតុប្បូជកត្ថេរស្ស អបទានំ សមត្តំ ។

សត្តមំ បុឡិនប្បូជកត្ថេរាបទានំ

(៧៧) បព្វតេ ហិមវន្តម្ហិ   ទេវលោ នាម តាបសោ
តត្ថ មេ ចង្កមោ អាសិ   អមនុស្សេហិ មាបិតោ(១) ។
ជដាភារស្ស(២) គរុកោ   កមណ្ឌលុធរោ តទា(៣)
ឧត្តមត្ថំ គវេសន្តោ   បវនា និក្ខមឹ តទា ។

---

១ ឱ, អមានុស្សេហិ មាបិតោ ។ ២ ឱ ជដាភារេន ។ ៣ ម, សទា ។

ៗ ខ្ញុំមកល្អហើយ ក្នុងសំណាក់នៃព្រះពុទ្ធរបស់ខ្ញុំ វិជ្ជា ៣ ខ្ញុំបានដល់ហើយ សាសនា របស់ព្រះពុទ្ធ ខ្ញុំបានធ្វើហើយ ។ បដិសម្ភិទា ៤ វិមោក្ខ ៨ និងអភិញ្ញា ៦ នេះ ខ្ញុំបានធ្វើឲ្យជាក់ច្បាស់ហើយ ទាំងសាសនា របស់ព្រះពុទ្ធ ខ្ញុំក៏បានប្រតិបត្តិហើយ ។

បានឮថា ព្រះធាតុបូជកត្ថេរ មានអាយុ បានសម្តែងនូវគាថាទាំងនេះ ដោយប្រការដូច្នេះ ។

ចប់ ធាតុបូជកត្ថេរាបទាន ។

បុឡិនុប្បាទកត្ថេរាបទាន ទី ៣

(៧៧) ខ្ញុំកើតជាតាបស ឈ្មោះទេវលៈ នៅទៀបភ្នំហិមពាន្ត ពួកអមនុស្សបានសាងនូវទីចង្រ្កមឲ្យខ្ញុំ ក្នុងព្រៃហិមពាន្តនោះ ។ ក្នុងកាលនោះឯង ខ្ញុំបានប្រដាប់នូវគ្រឿងប្រដាប់ គឺក្បាលសក់ ទ្រទ្រង់នូវកុណ្ឌីទឹក កំពុងតែស្វែងរកនូវប្រយោជន៍ដ៏ឧត្តម ហើយចេញទៅអំពីព្រៃ ។

សត្តមំ បុឡិនុប្បាទកត្ថេរាបទានំ

ចុល្លាសីតិសហស្សានិ សិស្សា មយ្ហំ ឧបដ្ឋហុំ
សកកម្មាភិបសុតា វសន្តិ បវនេ តទា ។
អស្សមា អភិនិក្ខម្ម អកំ បុឡិនចេតិយំ
នានាបុប្ផំ សមានេត្វា តំ ចេតិយំ អបូជយឹ ។
តត្ថ ចិត្តំ បសាទេត្វា អស្សមំ បវិសាមហំ
សព្វេ សិស្សា សមាគន្ត្វា ឯតមត្ថំ អបុច្ឆិសុំ ។
បុឡិនេន កតោ ថូបោ យំ ត្វំ ទេវ នមស្សសិ
មយម្បិ ញាតុមិច្ឆាម បុដ្ឋោ អាចិក្ខ នោ តុវំ ។
និដ្ឋា ណោ ភេ(១) មន្តបទេ ចក្ខុមន្តោ មហាយសា
តេ វោ អហំ នមស្សាមិ ពុទ្ធសេដ្ឋេ មហាយសេ ។

---

១ ឱ. និទ្ទិដ្ឋា នោ ។ ម. និទ្ទិដ្ឋា នុ ។

បុប្ផិតុប្បាទកត្ថេរាបទាន ទី ៧

ក្នុងកាលនោះ សិស្សទាំងឡាយរបស់ខ្ញុំ ប្រមាណ៨៤.០០០ នាក់ បានចូលមកនៅបំរើខ្ញុំ សិស្សទាំងនោះ មានសេចក្តីខ្វល់ខ្វាយក្នុងកិច្ចជារបស់ខ្លួន ហើយនៅក្នុងព្រៃ ។ ខ្ញុំបានចេញអំពីអាស្រម ហើយធ្វើព្រះចេតិយ ដ៏ហើយទៅដោយដីខ្សាច់ ខ្ញុំបានប្រមូលផ្កាផ្សេង ៗ ហើយបូជានូវព្រះចេតិយនោះ ។ ខ្ញុំបានញុំាងចិត្តឲ្យជ្រះថ្លា ក្នុងចេតិយនោះ ហើយបានចូលទៅកាន់អាស្រមវិញ ។

ពួកសិស្សទាំងអស់នាំគ្នាមកហើយ បានសួរសេចក្តីនេះថា បពិត្រទេវៈ លោកថ្វាយបង្គំនូវព្រះស្តូបណា ព្រះស្តូបនោះ ដែលលោកធ្វើហើយ ដោយដីខ្សាច់ ម្យ៉ាងទៀតយើងខ្ញុំទាំងឡាយចង់ដឹង លោកកាលបើយើងខ្ញុំទាំងឡាយសួរហើយ សូមមេត្តាប្រាប់ដល់យើងខ្ញុំទាំងឡាយ ។

ព្រះសម្ពុទ្ធទាំងឡាយ ទ្រង់មានចក្ខុ មានយសធំ (ប្រាកដ) ក្នុងបទរបស់មន្តនៃអ្នកទាំងឡាយ យើងឃើញហើយតើ ខ្ញុំថ្វាយបង្គំនូវព្រះសម្មាសម្ពុទ្ធទាំងឡាយនោះ ជាព្រះពុទ្ធដ៏ប្រសើរ មានយសធំ ។

កីទិសា តេ មហាវីរ សព្វញ្ញូ លោកនាយកា

កថំវណ្ណា កថំសីលា កីទិសា តេ មហាយសា ។

ពត្តឹសលក្ខណា ពុទ្ធា ចត្តារីស[1] ទិជាបិច

នេត្តា គោបខុមា[2] តេសំ ជិញ្ជុកផលសន្និភា ។

គច្ឆមានា ច តេ ពុទ្ធា យុគមត្តញ្ច បេក្ខរេ

ន តេសំ ជាណុ នទតិ សន្ធិសទ្ទោ ន សុយ្យតិ ។

គច្ឆមានា ច សុគតា អតុរីតាវ[3] គច្ឆរេ

បឋមំ ទក្ខិណំ បាទំ ពុទ្ធានំ ឯស ធម្មតា ។

---

១ ឱ. ម. បត្តាឡីស ។ ២ ឱ. ម. គោបមុខា ។ ៣ ឱ. ម. ឧទ្ធរន្តាវ ។

ព្រះសព្វញ្ញូទាំងនោះ ជាលោកនាយក ទ្រង់មានព្យាយាមធំ ប្រាកដដូចម្តេច មានគុណដូចម្តេច មានសីលដូចម្តេច ព្រះសម្ពុទ្ធទាំងនោះមានយសធំ ប្រាកដដូចម្តេច ។

ព្រះពុទ្ធទាំងឡាយ មានលក្ខណៈ ៣២ មានព្រះទន្ត ៤០ គត់ មានកំណើតពីរដង ព្រះនេត្រនៃព្រះសម្មាសម្ពុទ្ធទាំងនោះ ស្រដៀងនឹងភ្នែកកូនគោ ប្រាកដស្មើដោយផ្លែនៃទំពាំងបាយជូរ ។ ព្រះសម្ពុទ្ធទាំងនោះ កាលស្តេចទីងទៅ ទ្រង់ក្រឡេកមើល នូវទីចម្ងាយមួយជួរនឹមផង ព្រះជាណុនៃព្រះសម្មាសម្ពុទ្ធទាំងនោះ មិនលាន់ឮសូរផង សំឡេងទី-តនៃព្រះជាណុ របស់ព្រះសម្មាសម្ពុទ្ធទាំងនោះ មិនឮសូរផង ។ ព្រះសម្ពុទ្ធទាំងនោះ កាលស្តេចទៅ ក៏ទ្រង់ទៅដោយល្អ ទៅមិនបានរួសរាន់ (ទ្រង់ឈាន) នូវព្រះបាទខាងស្តាំជាដំបូង នេះជាធម្មតានៃព្រះសម្ពុទ្ធទាំងឡាយ ។

សត្តមំ បុឡិនុប្បាទកត្ថេរាបទានំ

អសម្ភីតា ច តេ ពុទ្ធា មិគរាជាវ កេសរី

នុក្កំសេន្តិ អត្តានំ នោ ច វម្ភេន្តិ បាណិនំ ។

មានាតិមានតោ(១) មុត្តា សមា សព្វេសុ បាណិសុ

អនត្តុក្កំសកា ពុទ្ធា ពុទ្ធានំ ឯស ធម្មតា ។

ឧប្បជ្ជន្តា ច សម្ពុទ្ធា អាលោកំ ទស្សយន្តិ តេ

ឆព្វិការំ(២) បកាសេន្តិ(៣) កេវលំ វសុធំ ឥមំ ។

បស្សន្តិ និរយេ ចេតេ និព្វាតិ និរយោ តទា

បវស្សតិ មហាមេឃោ ពុទ្ធានំ ឯស ធម្មតា ។

ឦទិសា(៤) តេ មហានាគា អតុលា តេ(៥) មហាយសា

វណ្ណតោ អនតិក្កន្តា អប្បមេយ្យា តថាគតា ។

១ ឱ. មានាវមានតោ ។ ២ ម. ឆប្បការំ ។ ៣ ឱ.ម. បកម្បេន្តិ ។ ៤ ឱ. ឯទិសា ។
៥ ឱ. អតុល្យា ច ។

បុឡិនុប្បាទកត្ថេរាបទាន ទី ៣

មួយទៀត ព្រះពុទ្ធទាំងនោះ ទ្រង់មិនតក់ស្លុត បីដូចជាកេសររាជសីហ៍ ជាស្តេចនៃម្រឹគ ព្រះពុទ្ធទាំងឡាយទ្រង់មិនលើកតំកើងព្រះអង្គឯងផង ទាំងមិនបន្ទុះបង្អាប់ពួកសត្វផង ៗ ព្រះពុទ្ធទាំងឡាយ ទ្រង់ផុតស្រឡះចាកមានះនិងអតិមានះ ទ្រង់មានព្រះហឫទ័យស្មើចំពោះសត្វទាំងពួង ទ្រង់មិនលើកតំកើងព្រះអង្គឯង នេះជាធម្មតានៃព្រះសម្ពុទ្ធទាំងឡាយ ៗ មួយវិញទៀត ព្រះសម្ពុទ្ធទាំងឡាយនោះ កាលកើតឡើង ទ្រង់សម្តែងនូវពន្លឺ ទ្រង់ប្រកាសនូវផែនដីទាំងអស់នេះ មានប្រការ ៦ ៗ ក្នុងកាលនោះ ព្រះសម្ពុទ្ធទាំងឡាយនុ៎ះ ទ្រង់ទតឃើញនូវនរក នរកតែងរលត់ទៅវិញ មហាមេឃ បង្អុរភ្លៀងចុះមក នេះជាធម្មតានៃព្រះពុទ្ធទាំងឡាយ ៗ ព្រះតថាគតទាំងនោះ ជាមហានាគប្រាកដដូច្នោះ ព្រះតថាគតទាំងនោះ ទ្រង់មានយសធំ គេមិនអាចថ្លឹងគុណបាន ព្រះតថាគតទាំងឡាយ ទ្រង់មិនប្រព្រឹត្តកន្លងចាកគុណ មានព្រះគុណគឺបុគ្គលមិនគប្បីរាប់បាន ៗ

អនុមោទិំសុ មេ ភត្តំ សព្ពេ សិស្សា សគារវា
តថារ(១) បដិបជ្ជឹសុ យថាសត្តិ យថាពលំ ។
បដិបូជេន្តិ បុញ្ញិំ តេ សកម្មាភិឡាសិនោ
សន្ទុហន្តា មម ភត្តំ ពុទ្ធត្តកតមានសា(២) ។
តទា ចវិត្វា តុសិតា ទេវបុត្តោ មហាយសោ
ឧប្បជ្ជិំ មាតុកុច្ឆិស្មិំ ទសសហស្សិ កម្បថ ។
អស្សមស្សាវិទូរម្ហិ ចង្កមហិដ្ឋិតោ(៣) អហំ
សព្ពេ សិស្សា សមាគន្ត្វា អាគច្ឆុំ មម សន្តិកេ ។
ឧសភោវ មហី នទតិ មិគរាជាវ កុជ្ជតិ(៤)
សុំសុមារោវ សន្ទតិ(៥) តំ វិធាកោ ករិស្សតិ ។

---

១ ម. តថា ប ។ ២ ម. ពុទ្ធសក្កតមានសា ។ ៣ ឱ. ម. ចង្កមម្ហិ ឋិតោ ។ ៤ ឱ. កុញ្ជតិ ។ ម. កូជតិ ។ ៥ ឱ. សទ្ទតិ ។

ពួកសិស្សទាំងអស់ ជាអ្នកប្រកបដោយសេចក្តីគោរព បានអនុមោទនាតាមពាក្យរបស់ខ្ញុំ សិស្សទាំងឡាយនោះ បាននាំគ្នាប្រតិបត្តិ គួរតាមសេចក្តីអង់អាច ទាំងគួរតាមកំឡាំងដោយប្រការដូច្នោះ ។ សិស្សទាំងឡាយនោះ ជាអ្នកមិនខ្ជិលច្រអូស ក្នុងការងាររបស់ខ្លួន នាំគ្នាបូជានូវព្រះចេតិយខ្ជាប់ សិស្សទាំងឡាយនោះ ជាអ្នកជឿតាមពាក្យរបស់ខ្ញុំ ជាអ្នកមានចិត្តដល់នូវភាពជាព្រះពុទ្ធ ។

ក្នុងកាលនោះ មានទេវបុត្តមួយអង្គ មានយសធំ ច្យុតចុះមកអំពីឋានតុសិត បានមកកើតក្នុងផ្ទៃមាតា លោកធាតុទាំងមួយម៉ឺន ក៏ញាប់ញ័រ ។ ខ្ញុំឋិតនៅក្នុងទីចង្រ្កមមិនឆ្ងាយអំពីអាស្រម ពួកសិស្សទាំងអស់ បានមកប្រជុំគ្នាក្នុងសំណាក់របស់ខ្ញុំ ហើយសួរខ្ញុំថា ផែនដីបន្លឺ ដូចគោឧសភរាជ ស្រែកឡើងដូចស្តេចនៃម្រឹគ រេទ៍ឡើងដូចជាក្រពើ តើជាវិបាកអ្វីហ្ន៎ ។

សត្តមំ បុឡិនុប្បាទកត្ថេរាបទានំ

យំ បកិត្តេមិ សម្ពុទ្ធំ សិកតា ថូបសន្តិកេ
សោទានិ ភគវា សត្ថា មាតុកុច្ឆិមុបាគមិ ។

តេសំ ចង្កមំ កត្វា កិត្តយិត្វា មហាមុនី
ឧយ្យោជេត្វា សកេ សិស្សេ បល្លង្កំ អាភុជី អហំ ។

ពលញ្ច វត មេ ខីណំ ព្យាធិកោ(១) បរមេនហំ
ពុទ្ធសេដ្ឋំ សរិត្វាន តត្ថ កាលំ កតោ អហំ ។

សព្វេ សិស្សា សមាគន្ត្វា អកំសុ ចិតកំ តទា
កាលេវរញ្ច មេ គយ្ហ ចិតកំ អភិរោបយុំ ។

ចិតកំ បរិវារេត្វា សីសេ កត្វាន អញ្ជលី
សោកសល្លបរេតា តេ វិកន្ទឹសុ សមាគតា ។

---

១ ឱ. វ្យាធិតោ ។ ម. ព្យាធិតោ ។

បុប្ផិតុប្បាទកត្ថេរាបទាន ទី ៧

ខ្ញុំកំពុងសរសើរនូវព្រះសម្ពុទ្ធអង្គណា ក្នុងទីជិតនៃព្រះស្តូបដែលធ្វើហើយដោយដីខ្សាច់ ឥឡូវនេះ ព្រះមានព្រះភាគអង្គនោះ ព្រះអង្គជាគ្រូ បានស្តេចចូលទៅកាន់ផ្ទៃនៃមាតា ៗ ខ្ញុំបានធ្វើធម្មកថា ដល់សិស្សទាំងឡាយនោះ ហើយសរសើរនូវព្រះមហាមុនី រួចបញ្ជូនពួកសិស្សឲ្យត្រឡប់ទៅលំនៅជារបស់នៃខ្លួនវិញ ហើយខ្ញុំអង្គុយតែនៃក្នុង ៗ មួយទៀត ខ្ញុំអស់កំឡាំងណាស់ ព្រោះខ្ញុំមានរោគាព្យាធិជាទម្ងន់ ខ្ញុំរលឹកនូវព្រះសម្មាសម្ពុទ្ធដ៏ប្រសើរ ហើយក៏ធ្វើមរណ-កាល ក្នុងទីនោះ ៗ ក្នុងកាលនោះ ពួកសិស្សទាំងអស់បានមកប្រជុំគ្នា ហើយធ្វើជើងថ្ករ រួចលើកសពរបស់ខ្ញុំដាក់លើជើងថ្ករ ៗ សិស្សទាំងឡាយនោះ បានហោមរោមជើងថ្ករ ហើយធ្វើនូវអញ្ជលីលើសិរ្សៈ មានសរគំសេចក្តីសោកគ្របសង្កត់ បានមកប្រជុំគ្នាហើយ យំកន្ទក់កន្ទេញ ៗ

តេសំ លាលប្បមានានំ អគមំ ចិតកន្តិកំ(១)

អហំ អាចរិយោ តុយ្ហំ មា សោចិត្ថ សុមេធសា ។

សទត្ថេ វាយមេយ្យាថ រត្តិន្ទិវមតន្ទិតា

មា វោ បមត្តា អហុត្ថ ខណោ វោ បដិបាទិតោ ។

សកេ សិស្សេនុសាសិត្វា ទេវលោកំ បុនាគមឹ

អដ្ឋារស ច កប្បានិ(២) ទេវលោកេ អហោសហំ(៣) ។

សតានំ បញ្ចក្ខត្តុំ ចក្កវត្តិ អហោសហំ

អនេកសតក្ខត្តុំ ទេវរជ្ជំ អការយឹ ។

អវសេសេសុ កប្បេសុ វោកិណ្ណំ សំសរឹ អហំ

ទុគ្គតឹ នាភិជានាមិ ឧប្បាទស្ស ឥទំ ផលំ ។

---

១ ឱ. អគមាសឹ ចិតន្តកា ។ ម. អគមំ ចិតកំ តទា ។ ២ ឱ. អដ្ឋារសាហំ កប្បានិ ។

៣ ឱ. រម្មឹ អហំ ។ ម. រមាមហំ ។

កាលសិស្សទាំងឡាយនោះ កំពុងតែយំរៀបរាប់ ខ្ញុំក៏មក កាន់ដើមថ្កុរ ហើយបានពោលថា ម្នាលអ្នកទាំងឡាយមាន បញ្ញាល្អ យើងហ្នឹងហើយជាអាចារ្យរបស់អ្នក អ្នកទាំង-ឡាយកុំសោកស្តាយឡើយ ។ អ្នកទាំងឡាយកុំខ្ជិលច្រអូស ចូរនាំគ្នាព្យាយាម ក្នុងប្រយោជន៍របស់ខ្លួន ទាំងយប់ទាំងថ្ងៃ ចុះ អ្នកទាំងឡាយកុំមានសេចក្តីប្រមាទឡើយ ខណៈរបស់ អ្នកទាំងឡាយ ដល់ប្រាកដហើយ ។ លុះខ្ញុំប្រៀនប្រដៅ នូវពួកសិស្សរបស់ខ្លួនរួចហើយ ខ្ញុំក៏ត្រឡប់ទៅឯទេវលោក វិញ ខ្ញុំបានកើតក្នុងទេវលោក អស់ ១៨ កប្ប ខ្ញុំបានកើត ជាស្តេចចក្រពត្តិ អស់ ៨០០ ដង ខ្ញុំបានទទួលសម្បត្តិជា ទេវតាអស់ច្រើនរយដង ។ ក្នុងកប្បទាំងឡាយដ៏សេស ខ្ញុំ បានអន្ទោលទៅកាន់ភពដ៏ច្រឡូកច្រឡំ តែខ្ញុំមិនដែលស្គាល់ ទុគ្គតិឡើយ នេះជាផលនៃការកសាងព្រះចេតិយខ្សាច់ ។

សត្តមំ បុប្ផិតុប្បាទកត្ថេរាបទានំ

យថា កោមុទិកេ មាសេ ពហូ បុប្ផន្តិ បាទបា

តថេវាហម្បិ សមយេ បុប្ផិតោម្ហិ មហេសិនា(១) ។

វីរិយំ មេ ធុរធោរយ្ហំ យោគក្ខេមាធិវាហនំ

នាគោវ ពន្ធនំ ឆេត្វា វិហរាមិ អនាសវោ ។

សតសហស្សេ ឥតោ កប្បេ យំ ពុទ្ធមភិកិត្តយឹ

ទុគ្គតឹ នាភិជានាមិ កិត្តនាយ ឥទំ ផលំ ។

កិលេសា ឈាបិតា មយ្ហំ ភវា សព្វេ សមូហតា

នាគោវ ពន្ធនំ ឆេត្វា វិហរាមិ អនាសវោ ។

ស្វាគតំ វត មេ អាសិ មម ពុទ្ធស្ស សន្តិកេ

តិស្សោ វិជ្ជា អនុប្បត្តា កតំ ពុទ្ធស្ស សាសនំ ។

---

១ ឱ. មហេសិនោ ។

បុឡិនុប្បាទកត្ថេរាបទាន ទី ៧

ឈើទាំងឡាយជាច្រើន តែងរីកផ្កាក្នុងខែជាទីរីកនៃផ្កាគោមុទ យ៉ាងណាមិញ ឯខ្លួនខ្ញុំក៏បានរីកហើយក្នុងលទ្ធិ នៃព្រះសម្មាសម្ពុទ្ធ ដែលព្រះអង្គស្វែងរកនូវគុណដ៏ធំដូច្នោះដែរ ។ ខ្ញុំមានព្យាយាម ជាទីនាំទៅនូវធុរៈ ដល់ហើយនូវព្រះនិព្វាន ជាទីអស់ទៅនៃយោគៈ ជាអ្នកមិនមានអាសវៈ ព្រោះបានកាត់បំណង ដូចជាដំរីកាត់ផ្តាច់នូវទន្ទឹង ។ ក្នុងកប្បទីមួយសែន អំពីកប្បនេះ ព្រោះហេតុដែលខ្ញុំសរសើរព្រះសម្ពុទ្ធក្នុងកាលនោះ ខ្ញុំមិនដែលស្គាល់ទុគ្គតិ នេះជាផលនៃការសរសើរព្រះសម្ពុទ្ធ ។ កិលេសទាំងឡាយ ខ្ញុំដុតបំផ្លាញហើយ ភពទាំងពួង ខ្ញុំដកចោលចេញហើយ ខ្ញុំជាបុគ្គលមិនមានអាសវៈ ព្រោះបានកាត់បំណង ដូចជាដំរីកាត់ផ្តាច់នូវទន្ទឹង ។ ឱ! ខ្ញុំមកល្អហើយ ក្នុងសំណាក់នៃព្រះពុទ្ធរបស់ខ្ញុំ វិជ្ជា ៣ ខ្ញុំបានដល់ហើយ សាសនា របស់ព្រះពុទ្ធ ខ្ញុំបានធ្វើហើយ ។

បដិសម្ភិទា ចតស្សោ វិមោក្ខាបិច អដ្ឋិមេ
ឆឡភិញ្ញា សច្ឆិកតា កតំ ពុទ្ធស្ស សាសនន្តិ ។

ឥត្ថំ សុទំ អាយស្មា បុឡិនុប្បាទកោ ថេរោ ឥមា គាថាយោ អភាសិត្ថាតិ ។

បុឡិនុប្បាទកត្ថេរស្ស អបទានំ សមត្តំ ។

អដ្ឋមំ តរណិយត្ថេរាបទានំ

(៧៨) អត្ថទស្សី តុ ភគវា សយម្ភូ លោកនាយកោ
វិនតានទិយា តីរេ ឧបគញ្ឆិ តថាគតោ ។
ឧទកា អភិនិក្ខម្ម កច្ឆបោ វារិគោចរោ
ពុទ្ធំ តារេតុកាមោហំ ឧបេសឹ លោកនាយកំ ។
អភិរូហតុ មំ ពុទ្ធោ អត្ថទស្សី មហាមុនិ
អហំ តំ តារយិស្សាមិ ទុក្ខស្សន្តករោ តុវំ ។

បដិសម្ភិទា ៤ វិមោក្ខ ៨ និងអភិញ្ញា ៦ នេះ ខ្ញុំបានធ្វើឲ្យជាក់ច្បាស់ហើយ ទាំងសាសនា របស់ព្រះពុទ្ធ ខ្ញុំក៏បានប្រតិបត្តិហើយ ។

បានឮថា ព្រះបុឡិនុប្បាទកត្ថេរ មានអាយុ បានសម្តែងនូវគាថាទាំងនេះ ដោយប្រការដូច្នេះ ។

ចប់ បុឡិនុប្បាទកត្ថេរាបទាន ។

តរណិយត្ថេរាបទាន ទី ៨

(៧៨) ព្រះតថាគត មានព្រះភាគ ព្រះនាមអត្ថទស្សី ជាព្រះសយម្ភូ ជាលោកនាយក ស្តេចបានចូលទៅទៀបឆ្នេរស្ទឹងវិនតា ។ ខ្ញុំជាអណ្តើក គោចរក្នុងទឹក បានងើបអំពីទឹក មានប្រាថ្នានឹងចម្លងនូវព្រះពុទ្ធជាម្ចាស់ បានចូលទៅជិតព្រះលោកនាយក ហើយពោលថា បពិត្រព្រះមហាមុនី សូមព្រះពុទ្ធជាម្ចាស់ ព្រះនាមអត្ថទស្សី ទ្រង់ឡើងគង់លើខ្នងនៃខ្ញុំព្រះអង្គចុះ ខ្ញុំព្រះអង្គនឹងចំឡងព្រះអង្គ ព្រោះព្រះអង្គបានធ្វើនូវទីបំផុតនៃទុក្ខ ។

អដ្ឋមំ តរណិយត្ថេរាបទានំ

មម សង្កប្បមញ្ញាយ   អត្ថទស្សី មហាយសោ
អារោហិត្វាន(១) មេ បិដ្ឋឹ   អដ្ឋាសិ លោកនាយកោ ។
យតោ សរាមិ អត្តានំ   យតោ បត្តោស្មិ វិញ្ញុតំ
សុខំ មេ តាទិសំ នត្ថិ   ផុដ្ឋេ បាទតលេ យថា(២) ។
ឧត្តរិត្វាន សម្ពុទ្ធោ   អត្ថទស្សី មហាយសោ
នទីតីរម្ហិ ឋត្វាន   ឥមា គាថា អភាសថ ។
យាវតា វត្តតេ ចិត្តំ   គង្គាសោតំ(៣) តរាមហំ
អយញ្ច(៤) កដ្ឋោ ភវា   តារេតិ(៥) មម បុញ្ញកំ ។
ឥមិនា ពុទ្ធតរណេន(៦)   មេត្តចិត្តតាយ ច
អដ្ឋារសេ កប្បសតេ   ទេវលោកេ រមិស្សតិ ។
ទេវលោកា ឥធាគន្ត្វា   សុក្កមូលេន ចោទិតោ
ឯកាសនេ និសីទិត្វា   កង្ខាសោតំ តរិស្សតិ ។

---

១ ម. អភិរូហិត្វា ។ ២ ឧ. យថា បាទតលេ មុនីតិ ទិស្សន្តិ ។ ៣ ឧ. ម. កង្ខាសោតំ ។ ៤ ឧ. អយំ ហិ ។ ៥ ម. តារេសិ ។ ៦ ម. ពុទ្ធរតនេន ។

ព្រះអត្ថទស្សី មានយសធំ ជាលោកនាយក ទ្រង់ជ្រាប សេចក្តីត្រិះរិះរបស់ខ្ញុំហើយ ក៏ឡើងគង់លើខ្នងរបស់ខ្ញុំ ។ វេលាណា ខ្ញុំរលឹកឃើញនូវខ្លួន វេលាណា ខ្ញុំដល់នូវភាព ដឹងក្តីហើយ វេលានោះ ខ្ញុំមិនមានសេចក្តីសុខបែបនោះ សោះឡើយ ដូចជាផ្លែនៃបាតជើង (ដែលត្រូវបន្លា) មុត ។ ព្រះសម្ពុទ្ធ ព្រះនាមអត្ថទស្សី មានយសធំ ទ្រង់ឆ្លងដល់ ត្រើយហើយ ព្រះអង្គឋិតនៅទៀបឆ្នេរស្ទឹង ហើយទ្រង់ ត្រាស់នូវព្រះគាថានេះថា

ចិត្តប្រព្រឹត្តទៅ ដរាបណា តថាគតឆ្លងនូវក្រសែ នៃ សេចក្តីសង្ស័យបាន ដរាបនោះ ចំណែកអណ្តើកនេះនឹង បានកើតជាស្តេចមានបុណ្យ ព្រោះបានចម្លងនូវតថាគត ។ អណ្តើកនេះ នឹងត្រេកអរក្នុងទេវលោក អស់ ១.៨០០ កប្ប ដោយការចម្លងព្រះពុទ្ធនេះផង ដោយមេត្តាចិត្តដែលប្រព្រឹត្ត ទៅនេះផង ។ លុះច្យុតចាកទេវលោក មកក្នុងលោកនេះ ត្រូវកុសលមូលដាស់តឿនហើយ នឹងអង្គុយនៅលើអាសនៈ តែមួយ ហើយឆ្លងនូវក្រសែ នៃសេចក្តីសង្ស័យបាន ។

យថាបិ ភទ្ទកោ ខេត្តេ ពីជំ អប្បម្បិ រោបិតំ
សម្មា ធារំ បវេស្សន្តេ[១] ផលំ តោសេតិ កស្សកេ ។
តថេវិទំ ពុទ្ធក្ខេត្តំ សម្មាសម្ពុទ្ធទេសិតំ
សម្មា ធារំ បវច្ឆន្តេ[២] ផលំ មំ តោសយិស្សតិ ។
បធានំ បហិតត្តាម្ហិ ឧបសន្តោ និរូបធិ
សព្ពាសវេ បរិញ្ញាយ វិហរាមិ អនាសវោ ។
អដ្ឋារសេ កប្បសតេ យំ កម្មមករឹ តទា
ទុគ្គតឹ នាភិជានាមិ តរណាយ ឥទំ ផលំ ។
កិលេសា ឈាបិតា មយ្ហំ ភវា សព្វេ សមូហតា
នាគោវ ពន្ធនំ ឆេត្វា វិហរាមិ អនាសវោ ។
ស្វាគតំ វត មេ អាសិ មម ពុទ្ធស្ស សន្តិកេ
តិស្សោ វិជ្ជា អនុប្បត្តា កតំ ពុទ្ធស្ស សាសនំ ។

---

១ ម. បវេច្ឆន្តេ ។ ២ ឱ. បវេច្ឆន្តេ ។

ពូជសូម្បីមានប្រមាណតិច ដែលបុគ្គលព្រោះហើយក្នុងស្រែដ៏ល្អ កាលភ្លៀងញុំាងធារទឹកឲ្យធ្លាក់ចុះដោយល្អ ផលរមែងញុំាងអ្នកស្រែឲ្យត្រេកអរបាន ដូចម្តេចមិញ ។ ពុទ្ធខេត្តនេះ ដែលព្រះសម្មាសម្ពុទ្ធទ្រង់សម្តែងហើយ រមែងញុំាងធារគឺផល ឲ្យធ្លាក់ចុះដោយប្រពៃ ផលនឹងញុំាងខ្ញុំឲ្យត្រេកអរបាន ក៏យ៉ាងនោះដែរ ។ ខ្ញុំជាអ្នកមានចិត្តបញ្ជូនទៅកាន់សេចក្តីព្យាយាម ហើយជាអ្នកស្ងប់រម្ងាប់ មិនមានឧបធិកិលេស បានកំណត់ដឹងនូវអាសវៈទាំងពួង ជាអ្នកមិនមានអាសវៈ ។ ក្នុងកប្បទី ១.៨០០ ព្រោះហេតុដែលខ្ញុំធ្វើកុសលកម្មក្នុងកាលនោះ ខ្ញុំមិនដែលស្គាល់ទុគ្គតិ នេះជាផលនៃការបម្រើព្រះសម្ពុទ្ធ ។ កិលេសទាំងឡាយ ខ្ញុំដុតបំផ្លាញហើយ ភពទាំងពួង ខ្ញុំដកចោលហើយ ខ្ញុំជាបុគ្គលមិនមានអាសវៈ ព្រោះបានកាត់បំណង ដូចជាដំរីកាត់ផ្តាច់នូវទន្ទឹង ។ ឱ ! ខ្ញុំមកល្អហើយ ក្នុងសំណាក់នៃព្រះពុទ្ធរបស់ខ្ញុំ វិជ្ជា ៣ ខ្ញុំបានដល់ហើយ សាសនា របស់ព្រះពុទ្ធ ខ្ញុំបានធ្វើហើយ ។

បដិសម្ភិទា ចតស្សោ វិមោក្ខាបិច អដ្ឋិមេ
ឆឡភិញ្ញា សច្ឆិកតា កតំ ពុទ្ធស្ស សាសនន្តិ ។

ឥត្ថំ សុទំ អាយស្មា តរណិយោ ថេរោ ឥមា
គាថាយោ អភាសិត្ថាតិ ។

តរណិយត្ថេរស្ស អបទានំ សមត្តំ ។

នវមំ ធម្មរុចិត្ថេរាបទានំ

(៧៩) យទា ទីបង្ករោ ពុទ្ធោ សុមេធំ ព្យាករិ ជិនោ
អបរិមេយ្យេ ឥតោ កប្បេ អយំ ពុទ្ធោ ភវិស្សតិ ។
ឥមស្ស ជនិកា មាតា មាយា នាម ភវិស្សតិ
បិតា សុទ្ធោទនោ នាម អយំ ហេស្សតិ គោតមោ ។

បដិសម្ភិទា ៤ វិមោក្ខ ៨ និងអភិញ្ញា ៦ នេះ ខ្ញុំបានធ្វើឲ្យជាក់ច្បាស់ហើយ ទាំងសាសនា របស់ព្រះពុទ្ធ ខ្ញុំក៏បានប្រតិបត្តិហើយ ។

បានឮថា ព្រះតរណិយត្ថេរ មានអាយុ បានសម្តែងនូវគាថាទាំងនេះ ដោយប្រការដូច្នេះ ។

ចប់ តរណិយត្ថេរាបទាន ។

ធម្មរុចិត្ថេរាបទាន ទី ៩

(៧៩) កាលណា ព្រះជិនសិរីសម្ពុទ្ធជាម្ចាស់ ព្រះនាមទីបង្ករៈ ទ្រង់ព្យាករនូវព្រះសុមេធតាបសថា សុមេធតាបសនេះ នឹងបានត្រាស់ជាព្រះពុទ្ធ ក្នុងអបរិមេយ្យកប្ប (កប្បរាប់មិនបាន) អំពីកប្បនេះ ។ ព្រះមាតាបង្កើតនៃព្រះពុទ្ធនេះ ព្រះនាមមាយា ព្រះបិតា ព្រះនាមសុទ្ធោទនៈ សុមេធ-តាបសនេះ នឹងបានត្រាស់ជាព្រះពុទ្ធ ព្រះនាមគោតមៈ ។

បធានំ បទហិត្វាន កត្វា ទុក្ករការិកំ
អស្សត្ថមូលេ សម្ពុទ្ធោ ពុជ្ឈិស្សតិ មហាយសោ ។
ឧបតិស្សោ កោលិតោ ច អគ្គា ហេស្សន្តិ សាវកា
អានន្ទោ នាមុបដ្ឋាកោ(១) ឧបដ្ឋិស្សតិមំ ជិនំ ។
ខេមា ឧប្បលវណ្ណា ច អគ្គា ហេស្សន្តិ សាវិកា
ចិត្តោ អាឡវកោ ចេវ អគ្គា ហេស្សន្តុបាសកា
ខុជ្ជុត្តរា នន្ទមាតា អគ្គា ហេស្សន្តុបាសិកា
ពោធិ ឥមស្ស ធីរស្ស(២) អស្សត្ថោតិ បវុច្ចតិ ។
ឥទំ សុត្វាន វចនំ អសមស្ស មហេសិនោ
អាមោទិតា នរមរូ នមស្សន្តិ កតញ្ជលី ។
តទាហំ មាណវោ អាសឹ មេឃោ នាម សុសិក្ខិតោ
សុត្វា ព្យាករណំ សេដ្ឋំ សុមេធស្ស មហាមុនិ(៣) ។

---

១ ឱ. ម. អានន្ទោ នាម នាមេន ។ ២ ឱ. ម. វីរស្ស ។ ៣ ឱ. ម. មហាមុនេ ។

សុមេធតាបសនេះ តំកល់ទុកនូវសេចក្ដីព្យាយាមហើយ ធ្វើនូវទុក្ករកិរិយា ទើបបានត្រាស់ដឹងជាព្រះសម្ពុទ្ធ មានយសធំក្រោមម្លប់នៃអស្សត្ថព្រឹក្ស ។ ភិក្ខុឈ្មោះឧបតិស្សៈ ១ ឈ្មោះកោលិតៈ ១ ទើបបានជាសាវ័កដ៏ប្រសើរ ភិក្ខុជាអ្នកឧបដ្ឋាកមាននាមថា អានន្ទ ទើបបំរើនូវព្រះជិនស្រីអង្គនេះ ។ ភិក្ខុនីឈ្មោះខេមា ១ ឈ្មោះឧប្បលវណ្ណា ១ ទើបបានជាសាវិកា ដ៏ប្រសើរ គហបតីឈ្មោះចិត្តៈ ១ ឈ្មោះអាឡវកៈ ១ ទើបបានជាឧបាសក ដ៏ប្រសើរ ។ នាងខុជ្ជុត្តរា ១ នាងនន្ទមាតា ១ ទើបបានជាឧបាសិកាដ៏ប្រសើរ ដើមឈើសម្រាប់ត្រាស់ដឹងនៃអ្នកប្រាជ្ញអង្គនេះ គេហៅថាអស្សត្ថព្រឹក្ស ។

ពួកមនុស្សនិងទេវតា បានឮព្រះពុទ្ធដីកានេះ នៃព្រះពុទ្ធជាបុគ្គលស្វែងរកនូវគុណដ៏ធំ ឥតមានបុគ្គលណាស្មើ ក៏មានចិត្តរីករាយ នាំគ្នាធ្វើអញ្ជលីនមស្ការ ។ បពិត្រព្រះមហាមុនី កាលនោះ ខ្ញុំជាមាណព ឈ្មោះមេឃៈ អ្នកសិក្សាប្រពៃ បានឮពាក្យព្យាករណ៍ដ៏ប្រសើរ នៃសុមេធតាបស ។

ទសមំ ធម្មរុចិត្ថេរាបទានំ

សិរីសទ្ធោ ករិត្វាន សុមេធោ ករុណាលយោ(១)
បត្តដ្ឋញ្ញុំ តំ វីរំ សហា ច អនុបត្តិ ៗ
សិរីតោ ទានំមោក្ខស្មឹ ឥន្ទ្រិយេសុ ច បញ្ចសុ
សុត្វានីតេ សតោ ធីរេ(២) ជិនសាសនការកោ ៗ
ឃរំ វិហាយមាតោហំ ចាបមិត្តេន កេនចិ
និយោជិតោ អធោធារេ សុមត្តា បរិពិសិតោ ៗ
វិតក្កវសិកោ(៣) ហុត្វា សាសនតោ អបក្កមឹ
បច្ឆា តេន កុមិត្តេន បយុត្តោ មាតុឃាតកំ ៗ
អការឹ នន្តរិយញ្ច(៤) ឃាតយឹ ទុដ្ឋមានសោ
តតោ ចុតោ មហាវីចឹ ឧបបន្នោ សុទារុណំ ៗ
វិនិបាតំ គតោ សន្តោ សំសរឹ ទុក្ខិតោ ចិរំ
ន បុនោ អទ្ទសំ វីរំ សុមេធំ នរបុង្គវំ ៗ

---

១ ឱ.ម. ករុណាសយោ ។ ២ ឱ.ម. វីរេ ។ ៣ ឱ. វិតក្កវសគោ ។ ៤ ឱ. អការិម-នន្តរិយញ្ច ។

ខ្ញុំស្និទ្ធស្នាលនឹងសុមេធតាបស មានករុណាជាលំនៅ ខ្ញុំក៏បានបួសតាមតាបស ជាអ្នកមានព្យាយាម ដែលទ្រង់ផ្នួសនោះ ។ ខ្ញុំសង្រួមក្នុងបាដិមោក្ខផង ក្នុងឥន្ទ្រិយទាំង ៥ ផង មានអាជីវៈដ៏បរិសុទ្ធ មានសតិ ជាអ្នកប្រាជ្ញ ជាអ្នកធ្វើតាមពាក្យប្រដៅ នៃព្រះជិនស្រី ។ កាលខ្ញុំនៅជាមួយនឹងបាបមិត្តណាមួយ យ៉ាងនេះ ក៏បានប្រកបក្នុងអនាចារ ហើយឃ្លាតចាកផ្លូវដ៏ល្អ ។ ខ្ញុំជាអ្នកលុះក្នុងអំណាចវិតក្កៈ បានចៀសចេញអំពីសាសនា វេលាក្រោយមក ខ្ញុំបានប្រកបដោយបាបមិត្តអាក្រក់នោះទៀត ក៏ប្រព្រឹត្តធ្វើនូវមាតុឃាត ។ ខ្ញុំមានចិត្តប្រទូស្ត បានធ្វើអនន្តរិយកម្ម គឺសម្លាប់មាតា ខ្ញុំច្យុតអំពីអត្តភាពនោះ បានទៅកើតក្នុងមហាអវិចិនរក ដ៏អាក្រក់ក្រៃពេក ។ ខ្ញុំទៅកើតក្នុងអសុរកាយ ដល់នូវសេចក្តីទុក្ខ អន្ទោលទៅអស់កាល ជាយូរអង្វែង លែងបានឃើញព្រះសុមេធតាបស ជាអ្នកប្រាជ្ញប្រសើរជាងជន ។

អស្មឹ កប្បេ សមុទ្ទស្មឹ មច្ឆោ អាសឹ តិមិង្គលោ[១]
ទិស្វាហំ សាគរេ នាវំ គោចរត្ថមុបាគមឹ ។
ទិស្វា មំ វាណិជា ភីតា ពុទ្ធសេដ្ឋំ អនុស្សរុំ
គោតមោតិ មហាឃោសំ សុត្វា តេហិ ឧទីរិតំ ។
បុព្វសញ្ញំ សរិត្វាន តតោ កាលំ កតោ អហំ
សាវត្ថិយំ កុលេ ឥទ្ធេ[២] ជាតោ ព្រាហ្មណជាតិយំ ។
អាសឹ ធម្មរុចិ នាម សព្វបាបជិគុច្ឆកោ
ទិស្វាហំ លោកបជ្ជោតំ ជាតិយា សត្តវស្សិកោ ។
មហាជេតវនំ គន្ត្វា បព្វជឹ អនគារិយំ
ឧបេមិ ពុទ្ធំ តិក្ខត្តុំ រត្តិយា ទិវសស្ស ច ។

---

១ ម. តិបិង្គលោ ។ ២ ឱ. អឌ្ឍេ ។

ក្នុងកប្បនេះ ខ្ញុំបានកើតជាត្រីសមុទ្រ ឈ្មោះតិមិង្គលៈ បាន
ឃើញសំពៅក្នុងសាគរ ក៏ចូលទៅជិតដើម្បីអាហារ ។ ពា-
ណិជទាំងឡាយ បានឃើញខ្ញុំហើយ ក៏មានសេចក្តីភិតភ័យ
បាននាំគ្នារំលឹកគុណ នៃព្រះពុទ្ធដ៏ប្រសើរ ថាគោតមៈ ៗ
ដូច្នេះ ខ្ញុំក៏បានឮសំឡេងគឹកកងខ្លាំង ដែលពួកពាណិជទាំង
នោះពោលហើយ ។ ខ្ញុំរលឹកឃើញ នូវសញ្ញាអំពីដើម ក
អំពីនោះមក ខ្ញុំធ្វើនូវមរណកាល បានទៅកើតក្នុងកំណើត
នៃព្រាហ្មណ៍ ជាត្រកូលស្តុកស្តម្ភ ក្នុងក្រុងសាវត្ថី ។ ខ្ញុំមាន
ឈ្មោះធម្មរុចិ ជាអ្នកខ្ពើមរអើមនូវបាបទាំងពួង មានអាយុ ៧
ឆ្នាំរាប់អំពីកំណើត បានឃើញព្រះពុទ្ធជាពន្លឺ ក្នុងលោក ។
ខ្ញុំបានទៅកាន់វត្តជេតពនដ៏ប្រសើរ ហើយចូលទៅកាន់ផ្នួស
ចូលទៅជិតព្រះពុទ្ធ អស់វារៈ ៣ ដង រាល់យប់រាល់ថ្ងៃ ។

ទសមំ ធម្មរុចិត្ថេរាបទានំ

តទា ទិស្វា មុនិ អាហ សរជម្ពុតិតំ ឥមំ
តតោហំ អវចំ ពុទ្ធំ បុត្តកម្មំ វិការិតំ ។

សុចិរំ សតបុញ្ញលក្ខណំ
បតិបុត្តេ ន វិសុទ្ធិបច្ចយា(១)
អហាមជ្ឈ សុបេក្ខំ វត
តវ បស្សាមិ និរុបមំ វិគ្គហំ ។
សុចិរំ វិហតំ នុ តេ មយា(២)
សុចិរក្ខេន និរីសោសិតា(៣)
សុចិរំ អមលំ វិសោធិតំ
នយនំ ញាណមយំ មហាមុនេ ។
ចិរកាលសមង្គិតោ(៤) តយា
អវិនដ្ឋោ បុនន្តរំ(៥) ចិរំ
បុនរជ្ជ សមាគតោ តយា
ន ហិ នស្សន្តិ កតានិ គោតម ។

---

១ ខ. ម. ន វិសុទ្ធបច្ចយំ ។ ២ ខ. វិហតតមោ មយា ។ ម. វិហតត្តមោ តយា ។ ៣ ខ.ម. នទីវិសោសិតា ។ ៤ ខ. ចិរកាលំ សមាគតោ ។ ម. ចិរកាលសមង្គិសោ ។ ៥ ខ.ម. បុនរន្តរំ ។

កាលនោះ ព្រះមុនីបានទតឃើញខ្ញុំហើយ ក៏ត្រាស់ថា នែធម្មរុចិ អ្នកចូរលើកគតអំពីនោះទៅ ។ ខ្ញុំបានពោលនូវបុព្វកម្ម ដែលខ្លួនខ្ញុំបានអប់រំហើយ ថ្វាយព្រះពុទ្ធជាម្ចាស់ថា

ខ្ញុំខានបានឃើញព្រះពុទ្ធ មានបុញ្ញលក្ខណៈច្រើន មានវិសុទ្ធិជាបច្ច័យក្នុងកាលមុន អស់កាលយូរហើយ ទើបតែក្នុងថ្ងៃនេះ ខ្ញុំបានឃើញព្រះកាយរបស់ព្រះអង្គ ដ៏គួររមិលមើលរកបុគ្គលប្រៀបពុំបាន ។ ខ្ញុំបានតំកល់បុណ្យចំពោះព្រះអង្គអស់កាលយូរ កិលេសទាំងឡាយ ខ្ញុំបានឲ្យវិនស្សតមិនមានសេសសល់ ដោយការក្រាបដ៏ស្អាត បពិត្រព្រះមហាមុនី ក្នុងគឺញាណមិនមានមន្ទិល ខ្ញុំបានដំរះហើយអស់កាលយូរ ។ ខ្ញុំព្រះអង្គប្រកបជាមួយនឹងព្រះអង្គ អស់កាលដ៏យូរ មិនវិនាសក្នុងចន្លោះថ្មីទៀត អស់កាលដ៏យូរ ក្នុងថ្ងៃនេះ ខ្ញុំព្រះអង្គប្រកបព្រមជាមួយនឹងព្រះអង្គម្ដងទៀត បពិត្រព្រះគោតមៈ អំពើទាំងឡាយដែលខ្ញុំបានធ្វើ មិនវិនាសឡើយ ។

កិលេសា ឈាបិតា មយ្ហំ ភវា សព្វេ សមូហតា

នាគោវ ពន្ធនំ ឆេត្វា វិហរាមិ អនាសវោ ។

ស្វាគតំ វត មេ អាសិ មម ពុទ្ធស្ស សន្តិកេ

តិស្សោ វិជ្ជា អនុប្បត្តា កតំ ពុទ្ធស្ស សាសនំ ។

បដិសម្ភិទា ចតស្សោ វិមោក្ខាបិ ច អដ្ឋិមេ

ឆឡភិញ្ញា សច្ឆិកតា កតំ ពុទ្ធស្ស សាសនន្តិ ។

ឥត្ថំ សុទំ អាយស្មា ធម្មរុចិ ថេរោ ឥមា គាថាយោ អភាសិត្ថាតិ ។

ធម្មរុចិត្ថេរស្ស អបទានំ សមត្តំ ។

ទសមំ សាលមណ្ឌបិយត្ថេរាបទានំ

(៨០) អជ្ឈោគហេត្វា សាលវនំ សុកតោ អស្សមោ មម

សាលបុប្ផេហិ សញ្ឆន្នោ វសាមិ បវនេ តទា ។

កិលេសទាំងឡាយ ខ្ញុំដុតបំផ្លាញហើយ ភពទាំងពួង ខ្ញុំដកចោលហើយ ខ្ញុំជាបុគ្គលមិនមានអាសវៈ ព្រោះបានកាត់បំណង ដូចជាដំរីកាត់ផ្តាច់នូវទន្លីង ។ ឱ ! ខ្ញុំមកល្អហើយ ក្នុងសំណាក់នៃព្រះពុទ្ធរបស់ខ្ញុំ វិជ្ជា ៣ ខ្ញុំបានដល់ហើយ សាសនា របស់ព្រះពុទ្ធ ខ្ញុំក៏បានធ្វើហើយ ។ បដិសម្ភិទា ៤ វិមោក្ខ ៨ និងអភិញ្ញា ៦ នេះ ខ្ញុំបានធ្វើឲ្យជាក់ច្បាស់ហើយ ទាំងសាសនា របស់ព្រះពុទ្ធ ខ្ញុំក៏បានប្រតិបត្តិហើយ ។

បានឮថា ព្រះធម្មរុចិត្ថេរ មានអាយុ បានសំដែងនូវគាថាទាំងនេះ ដោយប្រការដូច្នេះ ។

ចប់ ធម្មរុចិត្ថេរាបទាន ។

សាលមណ្ឌបិយត្ថេរាបទាន ទី ១០

[៨០] អាស្រមដ៏ល្អរបស់ខ្ញុំ គេធ្វើលយចូលទៅក្នុងព្រៃពាំង សឹងដេរដាសដោយផ្កាពាំង កាលនោះខ្ញុំនៅក្នុងព្រៃ ។

ទសមំ សាលមណ្ឌបិយត្ថេរាបទានំ

បិយទស្សី តុ ភគវា សយម្ភូ អគ្គបុគ្គលោ
វិវេកកាមោ សម្ពុទ្ធោ សាលវនមុបាគមិ ។
អស្សមា អភិនិក្ខម្ម បវនំ អគមាសហំ
មូលផលំ គវេសន្តោ អាហិណ្ឌាមិ វនេ តទា ។
តត្ថទ្ទសាសឹ សម្ពុទ្ធំ បិយទស្សឹ មហាយសំ
សុនិសិន្នំ សមាបន្នំ វិរោចន្តំ មហាវនេ ។
ចតុទណ្ឌេ ឋបេត្វាន ពុទ្ធស្ស ឧបរិ អហំ
មណ្ឌបំ សុកតំ កត្វា សាលបុប្ផេហិ ឆាទយឹ ។
សត្តាហំ ធារយិត្វាន មណ្ឌបំ សាលឆាទិតំ
តត្ថ ចិត្តំ បសាទេត្វា ពុទ្ធសេដ្ឋំ អវន្ទហំ (១) ។
ភគវា តម្ហិ សមយេ វុដ្ឋហិត្វា សមាធិតោ (២)
យុគមត្តំ បេក្ខមានោ និសីទិ បុរិសុត្តមោ ។

---

១ ឱ. អវន្ទិហំ ។ ២ ឱ. សមាធិតោ ។

ព្រះសម្ពុទ្ធ មានព្រះភាគ ព្រះនាមបិយទស្សី ជាព្រះសយម្ភូ ជាអគ្គបុគ្គល ទ្រង់ប្រាថ្នាវិវេក បានស្តេចចូលទៅក្នុងព្រៃរាំង ។ ខ្ញុំបានចេញអំពីអាស្រមទៅក្នុងព្រៃ ក្នុងកាលនោះ ខ្ញុំកាលនឹងស្វែងរក នូវមើមឈើនិងផ្លែឈើ បានត្រាច់ទៅក្នុងព្រៃ ។ ខ្ញុំបានឃើញនូវព្រះសម្ពុទ្ធ ព្រះនាមបិយទស្សី មានយសធំ ព្រះអង្គគង់ចូលនិរោធសមាបត្តិ ដ៏រុងរឿងក្នុងព្រៃធំនោះ ។ ខ្ញុំបានតក់កល់ទុក នូវឈើ ៤ កំណាត់ ពីខាងលើនៃព្រះសម្ពុទ្ធ ហើយធ្វើមណ្ឌបយ៉ាងល្អ ប្រក់ដោយផ្ការាំងទាំងឡាយ ។ ខ្ញុំបានទ្រទ្រង់នូវមណ្ឌប ដែលប្រក់ដោយផ្ការាំង អស់ ៧ ថ្ងៃ ហើយញុំាងចិត្តឲ្យជ្រះថ្លា ក្នុងមណ្ឌបនោះ ទាំងបានថ្វាយបង្គំនូវព្រះពុទ្ធដ៏ប្រសើរ ។ សម័យនោះ ព្រះមានព្រះភាគ ជាបុរសដ៏ឧត្តម បានចេញអំពីសមាធិ ហើយគង់សំឡឹងមើលទី អំពីចម្ងាយប្រមាណមួយជួរនឹម ។

សាវកោ វរុណោ នាម បិយទស្សិស្ស សត្ថុនោ
វសីសតសហស្សេហិ ឧបគច្ឆិ វិនាយកំ ។

បិយទស្សី តុ ភគវា លោកជេដ្ឋោ នរាសភោ
ភិក្ខុសង្ឃេ និសីទិត្វា សិតំ បាតុករិ ជិនោ ។

អនុរុទ្ធោ ឧបដ្ឋាកោ បិយទស្សិស្ស សត្ថុនោ
ឯកំសំ ចីវរំ កត្វា អបុច្ឆិត្ថ មហាមុនឹ ។

កោ នុ ខោ ភគវា ហេតុ សិតកម្មស្ស សត្ថុនោ
ការណេ វិជ្ជមានម្ហិ សត្ថា បាតុករេ សិតំ ។

សត្តាហំ បុប្ផឆទនំ យោ មេ ធារេសិ មាណវោ
តស្ស កម្មំ សរិត្វាន សិតំ បាតុករឹ អហំ ។

អនោកាសំ ន បស្សាមិ យត្ថំ បុញ្ញំ វិបច្ចតិ
ទេវលោកេ មនុស្សេ វា ឱកាសោវ ន សម្មតិ ។

សាវ័កឈ្មោះវរុណៈ របស់ព្រះសាស្ដា ព្រះនាមបិយទស្សី បានបួសទៅគាល់ព្រះលោកនាយក ជាមួយនឹងពួកព្រះអរហន្ត មួយសែនអង្គ ជាអ្នកស្ងាត់ជំនាញ ។ ឯព្រះជិនស្រីមានព្រះភាគ ព្រះនាមបិយទស្សី ជាធំក្នុងលោក ប្រសើរជាងនរៈ គង់ក្នុងកណ្ដាលភិក្ខុសង្ឃ ហើយទ្រង់ធ្វើនូវការញញឹមឲ្យប្រាកដ ។ ឧបដ្ឋាក ឈ្មោះអនុរុទ្ធៈ របស់ព្រះសាស្ដា ព្រះនាមបិយទស្សី ធ្វើចីវរឆៀងស្មាម្ខាង ហើយទូលសួរព្រះមហាមុនីថា បពិត្រព្រះមានព្រះភាគ សភាវៈដូចម្ដេចហ្ន៎ ជាហេតុនៃព្រះសាស្ដា ទ្រង់ធ្វើនូវការញញឹម ប្រហែលជាមានហេតុ បានជាព្រះសាស្ដា ទ្រង់ធ្វើនូវការញញឹម ។

មាណពណា ទ្រទ្រង់នូវមណ្ឌបដែលប្រក់ហើយដោយផ្កាកំរ៉ង ដល់តថាគត អស់ ៧ ថ្ងៃ តថាគតរលឹកឃើញកុសលកម្មរបស់មាណពនោះ ទើបធ្វើនូវការញញឹមឲ្យប្រាកដ ។ បុណ្យណា ឲ្យផលក្នុងទេវលោក ឬក្នុងមនុស្សលោក ឱកាសណា មិនសមល្មម តថាគតមិនឃើញនូវបុណ្យ ឬឱកាសនោះ ដែលមិនមានឱកាសឲ្យផល នោះឡើយ ។

ទសមំ សាលមណ្ឌបិយត្ថេរាបទានំ

ទេវលោកេ វសន្តស្ស　　បុញ្ញកម្មសមង្គិនោ
យាវតា បរិសា តស្ស　　សាលឆន្នា ភវិស្សតិ ។
តត្ថ ទិព្វេហិ នច្ចេហិ　　គីតេហិ វាទិតេហិ ច
រមិស្សតិ សទា(១) សន្តោ　　បុញ្ញកម្មសមាហិតោ ។
យាវតា បរិសា តស្ស　　គន្ធគន្ធី ភវិស្សតិ
សាលស្ស បុប្ផវស្សោ ច　　បវស្សិស្សតិ តាវទេ ។
តតោ ចុតោយំ មនុជោ　　មានុសំ អាគមិស្សតិ
ឥធាបិ សាលឆទនំ　　សព្វកាលំ ធរិស្សតិ(២) ។
ឥធ នច្ចញ្ច គីតញ្ច　　សម្មតាឡសមាហិតំ
បរិវារេស្សន្តិមំ និច្ចំ　　ពុទ្ធបូជាយិទំ ផលំ ។
ឧគ្គច្ឆន្តេ ច សុរិយេ　　សាលវស្សំ បវស្សតិ
បុញ្ញកម្មេន សំយុត្តំ　　វស្សតេ សព្វកាលិកំ ។

---

១ ឱ. តទា ។ ២ ឱ. ធរិយ្យតិ ។

កាលបុគ្គលនោះ ប្រកបដោយបុញ្ញកម្ម ហើយនៅក្នុងទេវលោក បរិសទ្យទាំងប៉ុន្មាន របស់បុគ្គលនោះ សឹងដេរដាសដូចជាផ្កាកំង ។ បុគ្គលប្រកបដោយបុញ្ញកម្មនោះ នឹងត្រេកត្រអាលដោយពួករបាំ ពួកចំរៀង ពួកដេញដំប្រគំ ដ៏ជាទិព្វក្នុងទេវលោក សព្វ ៗ កាល ។ បរិសទ្យទាំងប៉ុន្មានរបស់បុគ្គលនោះ សឹងមានក្លិនក្រអូប ទាំងមានភ្លៀងជាវិការៈនៃផ្កាកំង នឹងធ្លាក់ចុះក្នុងខណៈនោះឯង ។ លុះបុគ្គលនេះច្យុតអំពីទេវលោកនោះ មកកើតជាមនុស្ស នឹងមកកាន់ត្រកូលមនុស្ស មណ្ឌបប្រក់ដោយផ្កាកំង ក្នុងមនុស្សលោកនេះនឹងទ្រទ្រង់ (នូវបុគ្គលនេះ) សព្វ ៗ កាល ។ របាំក្តី ចំរៀងក្តី គ្រឿងដេញដំប្រគំក្តី នឹងហោមរោមនូវបុគ្គលនេះអស់កាលជានិច្ច ក្នុងមនុស្សលោកនេះ នេះជាផលនៃពុទ្ធបូជា ។ មួយទៀត កាលព្រះអាទិត្យរះឡើង ភ្លៀងជាវិការៈនៃផ្កាកំងនឹងធ្លាក់ចុះមក ឯភ្លៀងជាវិការៈនៃផ្កាកំង ដ៏ប្រកបដោយបុញ្ញកម្ម នឹងធ្លាក់ចុះមក សព្វ ៗ កាល ។

អដ្ឋារសេ កប្បសតេ ឱក្កាកកុលសម្ភវោ
គោតមោ នាម នាមេន សត្ថា លោកេ ភវិស្សតិ ។
តស្ស ធម្មេសុ ទាយាទោ ឱរសោ ធម្មនិម្មិតោ
សព្វាសវេ បរិញ្ញាយ និព្វាយិស្សតិនាសវោ ។
ធម្មំ អភិសមេន្តស្ស សាលបុប្ផំ ភវិស្សតិ
ចិតកេ ឈាយមានស្ស បុប្ផំ តត្ថ ហេស្សតិ ។
វិបាកំ កិត្តយិត្វាន បិយទស្សី មហាមុនិ
បរិសាយ ធម្មំ ទេសេសិ តប្បេន្តោ ធម្មវុដ្ឋិយា ។
តិំសកប្បានិ ទេវេសុ ទេវរជ្ជមការយឹ
សដ្ឋី ច សត្តក្ខត្តុំ ច ចក្កវត្តិ អហោសហំ ។
ទេវលោកា ឥធាគន្ត្វា លភាមិ វិបុលំ សុខំ
ឥធាបិ សាលបុប្ផំ មណ្ឌបស្ស ឥធំ ធរំ ។

ក្នុងកប្បទី ១.៨០០ ព្រះសាស្តា ព្រះនាមគោតម ទ្រង់កើតក្នុងត្រកូលឧក្កាកពជ នឹងត្រាស់ដឹងក្នុងលោក ។ កុលបុត្តនេះ នឹងបានជាឱរសដែលព្រះធម៌និម្មិត ជាអ្នកទទួលនូវមត៌កក្នុងធម៌ របស់ព្រះគោតមនោះ កំណត់ដឹងអាសវៈទាំងពួង ជាអ្នកមិនមានអាសវៈ នឹងបរិនិព្វាន ។ កាលកុលបុត្តនោះ ត្រាស់ដឹងនូវធម៌ នឹងមានមណ្ឌបប្រក់ដោយផ្កាពំង កាលគេកំពុងបូជាលើដើងថ្ករ នឹងមានមណ្ឌបប្រក់ដោយផ្កាពំង ក្នុងទីនោះ ។ លុះព្រះមហាមុនី ព្រះនាមបិយទស្សី ទ្រង់ប្រកាសនូវវិបាករួចហើយ ទើបសម្តែងនូវព្រះធម៌ដល់បរិ-ស័ទ ទ្រង់ញុំាងបរិស័ទឲ្យឆ្អែត ដោយភ្លៀងគឺព្រះធម៌ ។

ខ្ញុំបានសោយរាជ្យ ជាស្តេចទេវតា ក្នុងទេវលោក អស់ ៣០ កប្ប បានជាស្តេចចក្រពត្តិ អស់ ៦៧ ដង ។ លុះខ្ញុំច្យុតចាកទេវលោក មកកើតក្នុងមនុស្សលោកនេះ ក៏បាននូវសេចក្តីសុខ ដ៏ធំទូលាយ មានទាំងមណ្ឌបដែលប្រក់ទៅដោយផ្កាពំង នេះឯង ជាផលនៃមណ្ឌប ។

ទសមំ សាលមណ្ឌបិយត្ថេរបទានំ

អយំ បច្ឆិមកោ មយ្ហំ   ចរិមោ វត្តតេ ភវោ
ឥធាបិ សាលឆទនំ   ហោតិ សព្វកាលិកំ ។

មហាមុនឹ តោសយិត្វា   គោតមំ សក្យបុង្គវំ
បត្តោម្ហិ អចលំ ឋានំ   ហិត្វា ជយបរាជយំ ។

អដ្ឋារសេ កប្បសតេ   យំ ពុទ្ធមភិបូជយឹ
ទុគ្គតឹ នាភិជានាមិ   ពុទ្ធបូជាយិទំ ផលំ ។

កិលេសា ឈាបិតា មយ្ហំ   ភវា សព្វេ សមូហតា
នាគោវ ពន្ធនំ ឆេត្វា   វិហរាមិ អនាសវោ ។

ស្វាគតំ វត មេ អាសិ   មម ពុទ្ធស្ស សន្តិកេ
តិស្សោ វិជ្ជា អនុប្បត្តា   កតំ ពុទ្ធស្ស សាសនំ ។

បដិសម្ភិទា ចតស្សោ   វិមោក្ខាបិច អដ្ឋិមេ
ឆឡភិញ្ញា សច្ឆិកតា   កតំ ពុទ្ធស្ស សាសនន្តិ ។

សាលមណ្ឌបិយត្ថេរាបទាន ទី ១០

នេះពង់កាយជាទីបំផុត ភពជាទីបំផុតរបស់ខ្ញុំ កំពុងប្រព្រឹត្ត
ទៅ មណ្ឌបប្រក់ដោយផ្កាកំពង តែងមាន សព្វ ៗ កាល
ក្នុងមនុស្សលោកនេះ ។ ខ្ញុំបានញ៉ាំងព្រះមហាមុនី ព្រះ
នាមគោតម ព្រះអង្គប្រសើរ ក្នុងពួកសក្យៈ ឲ្យត្រេកអរ
ហើយ បានដល់នូវអចលដ្ឋាន គឺព្រះនិព្វាន ខ្ញុំលះបង់នូវ
ការឈ្នះនិងការចាញ់អស់ហើយ ។ ក្នុងកប្បទី ១.៨០០
ព្រោះហេតុដែលខ្ញុំ បានបូជានូវព្រះពុទ្ធ ក្នុងកាលនោះ
ខ្ញុំមិនដែលស្គាល់ទុគ្គតិ នេះជាផលនៃពុទ្ធបូជា ។ កិលេស
ទាំងឡាយ ខ្ញុំដុតបំផ្លាញហើយ ភព ទាំងពួង ខ្ញុំដកចោល
អស់ហើយ ខ្ញុំជាបុគ្គលមិនមានអាសវៈ ព្រោះបានកាត់បំ-
ណង់ ដូចជាដំរីកាត់ផ្តាច់នូវទន្លីង ។ ឱ ! ខ្ញុំមកល្អហើយ
ក្នុងសំណាក់នៃព្រះពុទ្ធរបស់ខ្ញុំ វិជ្ជា ៣ ខ្ញុំបានដល់ហើយ
សាសនា របស់ព្រះពុទ្ធ ខ្ញុំបានធ្វើហើយ ។ បដិសម្ភិទា ៤
វិមោក្ខ ៨ និងអភិញ្ញា ៦ នេះ ខ្ញុំធ្វើឲ្យជាក់ច្បាស់បានហើយ
ទាំងសាសនា របស់ព្រះពុទ្ធ ខ្ញុំក៏បានប្រតិបត្តិហើយ ។

ឥត្ថំ សុទំ អាយស្មា សាលមណ្ឌបិយោ ថេរោ ឥមា គាថាយោ អភាសិត្ថាតិ ។

សាលមណ្ឌបិយត្ថេរស្ស អបទានំ សមត្តំ ។

ឧទ្ទានំ

បំសុកូលំ ពុទ្ធសញ្ញី ភិសទោ ញាណកិត្តកោ
ចន្ទនី ធាតុបូជី ច បុឡិនុប្បាទកោបិ ច ។
តរណោ ធម្មរុចិកោ សាលមណ្ឌបិយោ តថា
គាថាសតានិ ទ្វេ ហោន្តិ ឆឡាសីតិមេវ ច ។

បំសុកូលវគ្គោ ឯកូនបញ្ញាសមោ ។

បានឮថា ព្រះសាលមណ្ឌបិយត្ថេរ មានអាយុ បាន សម្តែងនូវគាថាទាំងនេះ ដោយប្រការដូច្នេះ ។

ចប់ សាលមណ្ឌបិយត្ថេរាបទាន ។

ឧទ្ទាន

បង្សុកូលសញ្ញកត្ថេរាបទាន ១ ពុទ្ធសញ្ញកត្ថេរាបទាន ១ ភិសទាយកត្ថេរាបទាន ១ ញាណត្ថវិកត្ថេរាបទាន ១ ចន្ទន-មាលិយត្ថេរាបទាន ១ ធាតុបូជកត្ថេរាបទាន ១ បុឡិនុប្បាទ-កត្ថេរាបទាន ១ តរណិយត្ថេរាបទាន ១ ធម្មរុចិត្ថេរាបទាន ១ សាលមណ្ឌបិយត្ថេរាបទាន ១ មានគាថា ២១៩ ។

ចប់ បង្សុកូលវគ្គ ទី ៤៩ ។

បញ្ញាសមោ កឹកណិបុប្ផវគ្គោ

បឋមំ តីណិកឹកណិបុប្ផិយត្ថេរាបទានំ

(៨១) កណិការំវ ជោតន្តំ(១) និសិន្នំ បព្វតន្តរេ

អទ្ទសំ វិរជំ ពុទ្ធំ		វិបស្សឹ លោកនាយកំ ។
តីណិកឹកណិបុប្ផានិ(២)	បគ្គយ្ហ អភិរោបយឹ
សម្ពុទ្ធំ អភិបូជេត្វា		គច្ឆាមិ ទក្ខិណាមុខោ ។
តេន កម្មេន សុកតេន	ចេតនាបណិធីហិ ច
ជហិត្វា មានុសំ ទេហំ	តាវត្តឹសំ អគច្ឆហំ ។
ឯកនវុតេ ឥតោ កប្បេ	យំ ពុទ្ធមភិបូជយឹ ។
ទុគ្គតឹ នាភិជានាមិ		ពុទ្ធបូជាយិទំ ផលំ ។
កិលេសា ឈាបិតា មយ្ហំ	ភវា សព្វេ សមូហតា
នាគោវ ពន្ធនំ ឆេត្វា		វិហរាមិ អនាសវោ ។

---

១ ឱ. ជោតេន្តំ ។ ២ ឱ. កិង្ខនិបុប្ផានិ ។ ម. កិង្កណិបុប្ផានិ ។

កិំកណិបុប្ផវគ្គ ទី ៥០

តីណិកិំកណិបុប្ផិយត្ថេរាបទាន ទី ១

(៨១) ខ្ញុំបានឃើញព្រះពុទ្ធ ព្រះនាមវិបស្សី ទ្រង់មិនមានធូលី ជានាយកក្នុងលោក ព្រះអង្គគង់នៅនាចន្លោះភ្នំ ទ្រង់រុងរឿង ដូចជាផ្កាកណិការ ។ ខ្ញុំបានលើកយកនូវផ្កាកណ្ដឹង ៣ ទង ថ្វាយព្រះសម្ពុទ្ធ លុះបូជាព្រះសម្មាសម្ពុទ្ធហើយ ខ្ញុំមានមុខបែរឆ្ពោះ ដើរទៅកាន់ទិសខាងត្បូង ។ ដោយអំពើដែលខ្ញុំបានធ្វើហើយ ដោយល្អនោះផង ដោយចេតនាដែលខ្ញុំបានតំកល់ទុកនោះផង ខ្ញុំលះបង់រាងកាយជារបស់មនុស្សហើយ ក៏បានទៅកើតឯឋានតាវត្តិង្ស ។ ក្នុងកប្បទី ៩១ អំពីកប្បនេះ ព្រោះហេតុដែលខ្ញុំបានបូជាព្រះសម្ពុទ្ធក្នុងកាលនោះ ខ្ញុំមិនដែលស្គាល់ទុគ្គតិ នេះជាផលនៃពុទ្ធបូជា ។ កិលេសទាំងឡាយ ខ្ញុំដុតបំផ្លាញហើយ ភពទាំងពួង ខ្ញុំដកចោលអស់ហើយ ខ្ញុំជាបុគ្គលមិនមានអាសវៈ ព្រោះបានកាត់បំណង ដូចជាដំរីកាត់ផ្តាច់នូវទន្លីង ។

ស្វាគតំ វត មេ អាសិ   មម ពុទ្ធស្ស សន្តិកេ
តិស្សោ វិជ្ជា អនុប្បត្តា   កតំ ពុទ្ធស្ស សាសនំ ។
បដិសម្ភិទា ចតស្សោ   វិមោក្ខាបិ ច អដ្ឋិមេ
ឆឡភិញ្ញា សច្ឆិកតា   កតំ ពុទ្ធស្ស សាសនន្តិ ។

ឥត្ថំ សុទំ អាយស្មា តីណិកឹកណិបុប្ផិយោ ថេរោ ឥមា គាថាយោ អភាសិត្ថាតិ ។

តីណិកឹកណិបុប្ផិយត្ថេរស្ស អបទានំ សមត្តំ ។

ទុតិយំ បំសុកូលបូជកត្ថេរាបទានំ

(៨២) ហិមវន្តស្ស អវិទូរេ ឧចព្វណោ នាម[1] បព្វតោ
តត្ថទ្ទសំ បំសុកូលំ   ទុមគ្គម្ហិ វិលម្ពិតំ ។
តីណិ កឹកណិបុប្ផានិ   ឱចិនិត្វានហំ តទា
ហដ្ឋោ ហដ្ឋេន ចិត្តេន   បំសុកូលំ អបូជយឹ ។

---

១ ឱ. ឧទកោ នាម ។ ម. ឧទង្កណោ នាម ។

ឱ ! ខ្ញុំមកល្អហើយ ក្នុងសំណាក់នៃព្រះពុទ្ធរបស់ខ្ញុំ វិជ្ជា ៣ ខ្ញុំបានដល់ហើយ សាសនា របស់ព្រះពុទ្ធ ខ្ញុំក៏បានធ្វើហើយ ។ បដិសម្ភិទា ៤ វិមោក្ខ ៨ និងអភិញ្ញា ៦ នេះ ខ្ញុំបានធ្វើឲ្យជាក់ច្បាស់ហើយ ទាំងសាសនា របស់ព្រះពុទ្ធ ខ្ញុំក៏បានប្រតិបត្តិហើយ ។

បានឮថា ព្រះតីណកិង្កណិបុប្ផិយត្ថេរ មានអាយុ បានសម្តែងនូវគាថាទាំងនេះ ដោយប្រការដូច្នេះ ។

ចប់ តីណកិង្កណិបុប្ផិយត្ថេរាបទាន ។

បង្សុកូលបូជកត្ថេរាបទាន ទី ២

(៨២) មានភ្នំមួយឈ្មោះឧទព្វលៈ នៅជិតភ្នំហិមពាន្ត ក្នុងទីនោះ ខ្ញុំបានឃើញសំពត់បង្សុកូល ដែលគេពាក់លើចុងឈើ ។ ក្នុងកាលនោះ ខ្ញុំមានចិត្តត្រេកអររីករាយ បានបេះផ្កាកណ្ដឹង ៣ ទង ហើយថ្វាយចំពោះសំពត់បង្សុកូលនោះ ។ ដោយអំពើដែលខ្ញុំបានធ្វើហើយ ដោយល្អនោះផង ដោយ

ទុតិយំ បំសុកូលបូជកត្ថេរាបទានំ

តេន កម្មេន សុកតេន ចេតនាបណិធីហិ ច

ជហិត្វា មានុសំ ទេហំ តាវតឹសំ អគច្ឆហំ ។

ឯកនវុតេ ឥតោ កប្បេ យំ កម្មមករឹ តទា

ទុគ្គតឹ នាភិជានាមិ បូជេត្វា អរហទ្ធជំ ។

កិលេសា ឈាបិតា មយ្ហំ ភវា សព្វេ សមូហតា

នាគោវ ពន្ធនំ ឆេត្វា វិហរាមិ អនាសវោ ។

ស្វាគតំ វត មេ អាសិ មម ពុទ្ធស្ស សន្តិកេ

តិស្សោ វិជ្ជា អនុប្បត្តា កតំ ពុទ្ធស្ស សាសនំ ។

បដិសម្ភិទា ចតស្សោ វិមោក្ខាបិ ច អដ្ឋិមេ

ឆឡភិញ្ញា សច្ឆិកតា កតំ ពុទ្ធស្ស សាសនន្តិ ។

ឥត្ថំ សុទំ អាយស្មា បំសុកូលបូជកោ ថេរោ ឥមា គាថាយោ អភាសិត្ថាតិ ។

បំសុកូលបូជកត្ថេរស្ស អបទានំ សមត្តំ ។

ចេតនា ដែលខ្ញុំបានតំកល់ទុកហើយនោះផង ខ្ញុំលះបង់រាងកាយជារបស់មនុស្សហើយ ទៅកើតឯឋានតាវត្តិង្ស ។ ក្នុងកប្បទី ៩១ អំពីកប្បនេះ ព្រោះហេតុដែលខ្ញុំធ្វើនូវអំពើល្អ ក្នុងកាលនោះ ខ្ញុំមិនដែលស្គាល់ទុគ្គតិ ព្រោះបានបូជាទង់ជ័យព្រះអរហន្ត ។ កិលេសទាំងឡាយ ខ្ញុំដុតបំផ្លាញហើយ ភពទាំងពួង ខ្ញុំដកចោលហើយ ខ្ញុំជាបុគ្គលមិនមានអាសវៈ ព្រោះបានកាត់បំណង់ ដូចជាដំរីកាត់ផ្តាច់នូវទន្លីង ។ ឱ! ខ្ញុំមកល្អហើយ ក្នុងសំណាក់នៃព្រះពុទ្ធរបស់ខ្ញុំ វិជ្ជា ៣ ខ្ញុំបានដល់ហើយ សាសនារបស់ព្រះពុទ្ធ ខ្ញុំបានធ្វើហើយ ។ បដិសម្ភិទា ៤ វិមោក្ខ ៨ និងអភិញ្ញា ៦ នេះ ខ្ញុំបានធ្វើឲ្យជាក់ច្បាស់ហើយ ទាំងសាសនា របស់ព្រះពុទ្ធ ខ្ញុំក៏បានប្រតិបត្តិហើយ ។

បានឮថា ព្រះបង្សុកូលបូជកត្ថេរ មានអាយុ បានសម្តែងនូវគាថាទាំងនេះ ដោយប្រការដូច្នេះ ។

ចប់ បង្សុកូលបូជកត្ថេរាបទាន ។

តតិយំ កោរណ្ឌបុប្ផិយត្ថេរាបទានំ

(៨៣) វនកម្មិកោ បុរេ អាសឹ បិតុបិតាមហេនហំ(១)

បសុមារេន(២) ជីវាមិ កុសលំ មេ ន វិជ្ជតិ ។

មម អាសយសាមន្តា តិស្សោ លោកគ្គនាយកោ

តីណិ បទានិ ទស្សេសិ អនុកម្បាយ ចក្ខុមា ។

អក្កមន្តេ បទេ ទិស្វា តិស្សស្ស នាម សត្ថុនោ

ហដ្ឋោ ហដ្ឋេន ចិត្តេន បទេ ចិត្តំ បសាទយឹ ។

កោរណ្ឌំ បុប្ផិតំ ទិស្វា បាទបំ ធរណីរុហំ

ចង្កោដកំ(៣) គហេត្វាន បទសេដ្ឋំ អបូជយឹ ។

តេន កម្មេន សុកតេន ចេតនាបណិធីហិ ច

ជហិត្វា មានុសំ ទេហំ តាវតឹសំ អគច្ឆហំ ។

---

១ ម. បិតុមាតុមតេនហំ ។ ២ ខ. បររុហិវេន ។ ៣ ខ បង្កោដកំ ។ ម. សកោសកំ ។

កោរណ្ឌបុប្ផិយត្ថេរាបទាន ទី ៣

[៨៣] កាលពីមុន ខ្ញុំបានកើតជាអ្នកធ្វើការងារក្នុងព្រៃ ចិញ្ចឹមជីវិតដោយការសម្លាប់សត្វ តាមលំអាននៃជីតា កុសលរបស់ខ្ញុំមិនមាន ។ ព្រះបច្ចុមសម្ពុទ្ធ ជាព្រះលោកនាយក ព្រះនាមតិស្សៈ ទ្រង់មានព្រះអធ្យាស្រ័យសង្គ្រោះដល់ខ្ញុំ បានសម្តែងនូវស្នាមព្រះបាទ ៣ អន្លើ ។ ខ្ញុំបានឃើញនូវស្នាមព្រះបាទ នៃព្រះសាស្តា ព្រះនាមតិស្សៈ ដែលទ្រង់ដាក់ទុក មានចិត្តត្រេកអរីករាយ បានញុំាងចិត្តឲ្យជ្រះថ្លា ក្នុងស្នាមព្រះបាទ ។ ខ្ញុំបានឃើញនូវដើមកន្ទួយដំរី ដុះលើផែនដីមានផ្ការីក ហើយកាច់យកផ្កាកន្ទួយដំរីនោះទាំងចង្កោម ទៅបូជាស្នាមព្រះបាទដ៏ប្រសើរ ។ ដោយអំពើដែលខ្ញុំបានធ្វើហើយ ដោយល្អនោះផង ដោយចេតនាដែលខ្ញុំបានតំកល់ទុកហើយនោះផង ខ្ញុំលះបង់កាយជារបស់មនុស្សហើយ ក៏បានទៅកើតឯឋានតាវត្តិង្ស ។

តតិយំ កោរណ្ឌបុប្ផិយត្ថេរាបទានំ

យំ យំ យោនូបបជ្ជាមិ ទេវត្តំ អថ មានុសំ
កោរណ្ឌកឆវី ហោមិ សប្បភាសោ[១] ភវាមហំ ។
ទ្វេនវុតេ ឥតោ កប្បេ យំ កម្មមករឹ តទា
ទុគ្គតឹ នាភិជានាមិ បទបូជាយិទំ[២] ផលំ ។
កិលេសា ឈាបិតា មយ្ហំ ភវា សព្វេ សមូហតា
នាគោវ ពន្ធនំ ឆេត្វា វិហរាមិ អនាសវោ ។
ស្វាគតំ វត មេ អាសិ មម ពុទ្ធស្ស សន្តិកេ
តិស្សោ វិជ្ជា អនុប្បត្តា កតំ ពុទ្ធស្ស សាសនំ ។
បដិសម្ភិទា ចតស្សោ វិមោក្ខាបិច អដ្ឋិមេ
ឆឡភិញ្ញា សច្ឆិកតា កតំ ពុទ្ធស្ស សាសនន្តិ ។

ឥត្ថំ សុទំ អាយស្មា កោរណ្ឌបុប្ផិយោ ថេរោ ឥមា គាថាយោ អភាសិត្ថាតិ ។

កោរណ្ឌបុប្ផិយត្ថេរស្ស អបទានំ សមត្តំ ។

---

១ ម. សុប្បភាសោ ។ ២ ឱ. បាទបូជាយិទំ ។

កោរណ្ឌបុប្ផិយត្ថេរាបទាន ទី ៣

ខ្ញុំចូលទៅកាន់កំណើតណា ៗ ទោះជាទេវតា ឬជាមនុស្ស ក៏មានពណ៌សម្បុរដូចផ្កាកន្ទុយដំរី មានពន្លឺរស្មីល្អ ៗ ក្នុងកប្បទី ៩២ អំពីកប្បនេះ ព្រោះហេតុដែលខ្ញុំធ្វើកុសលកម្ម ក្នុងកាលនោះ ខ្ញុំមិនដែលស្គាល់ទុគ្គតិ នេះជាផលនៃការបូជាស្នាមព្រះបាទ ៗ កិលេសទាំងឡាយ ខ្ញុំដុតបំផ្លាញហើយ ភពទាំងពួង ខ្ញុំដកចោលហើយ ខ្ញុំជាបុគ្គលមិនមានអាសវៈ ព្រោះបានកាត់បំណង ដូចជាដំរីកាត់ផ្តាច់នូវទន្លីង ៗ ឱ ! ខ្ញុំមកល្អហើយ ក្នុងសំណាក់នៃព្រះពុទ្ធរបស់ខ្ញុំ វិជ្ជា ៣ ខ្ញុំបានដល់ហើយ សាសនា របស់ព្រះពុទ្ធ ខ្ញុំបានធ្វើហើយ ៗ បដិសម្ភិទា ៤ វិមោក្ខ ៨ និងអភិញ្ញា ៦ នេះ ខ្ញុំបានធ្វើឲ្យជាក់ច្បាស់ហើយ ទាំងសាសនា របស់ព្រះពុទ្ធ ខ្ញុំក៏បានប្រតិបត្តិហើយ ។

បានឮថា ព្រះកោរណ្ឌបុប្ផិយត្ថេរ មានអាយុ បានសម្តែងនូវគាថាទាំងនេះ ដោយប្រការដូច្នេះ ។

ចប់ កោរណ្ឌបុប្ផិយត្ថេរាបទាន ។

ចតុត្ថំ កឹសុកបុប្ផិយត្ថេរាបទានំ

(៨៤) កឹសុកំ បុប្ផិតំ ទិស្វា បគ្គហេត្វាន អញ្ជលឹ

ពុទ្ធសេដ្ឋំ សរិត្វាន អាកាសេ អភិបូជយឹ ។

តេន កម្មេន សុកតេន ចេតនាបណិធីហិ ច

ជហិត្វា មានុសំ ទេហំ តាវត្តឹសំ អគច្ឆហំ ។

ឯកត្តឹសេ ឥតោ កប្បេ យំ កម្មមករឹ តទា

ទុគ្គតឹ នាភិជានាមិ ពុទ្ធបូជាយិទំ ផលំ ។

កិលេសា ឈាបិតា មយ្ហំ ភវា សព្វេ សមូហតា

នាគោវ ពន្ធនំ ឆេត្វា វិហរាមិ អនាសវោ ។

ស្វាគតំ វត មេ អាសិ មម ពុទ្ធស្ស សន្តិកេ

តិស្សោ វិជ្ជា អនុប្បត្តា កតំ ពុទ្ធស្ស សាសនំ ។

កិសុកបុប្ផិយត្ថេរាបទាន ទី ៤

[៨៤] ខ្ញុំបានឃើញផ្កាចារក ហើយ (បេះផ្កានោះ) ទ្រផ្គងអញ្ជលីប្រណម្យឡើង នឹកដល់ព្រះសម្ពុទ្ធដ៏ប្រសើរ ហើយបានបូជាបោះផ្កានោះ ទៅឰដ៏អាកាស ។ ដោយអំពើដែលខ្ញុំបានធ្វើដោយល្អនោះផង ដោយចេតនាដែលខ្ញុំបានតំកល់ទុកហើយនោះផង ខ្ញុំលះបង់រាងកាយជារបស់មនុស្សទៅ ក៏បានទៅកើតឯឋានតាវត្តិង្ស ។ ក្នុងកប្បទី ៣១ អំពីកប្បនេះ ព្រោះហេតុដែលខ្ញុំបានធ្វើនូវកុសលកម្ម ក្នុងកាលនោះ ខ្ញុំមិនដែលស្គាល់ទុគ្គតិ នេះជាផលនៃពុទ្ធបូជា ។ កិលេសទាំងឡាយ ខ្ញុំដុតបំផ្លាញហើយ ភពទាំងពួង ខ្ញុំដកចោលហើយ ខ្ញុំជាបុគ្គលមិនមានអាសវៈ ព្រោះបានកាត់បំណង់ ដូចជាដំរីកាត់ផ្តាច់នូវទន្ទឹង ។ ឱ! ខ្ញុំមកល្អហើយ ក្នុងសំណាក់នៃព្រះពុទ្ធរបស់ខ្ញុំ វិជ្ជា ៣ ខ្ញុំបានដល់ហើយ សាសនា របស់ព្រះពុទ្ធ ខ្ញុំបានធ្វើហើយ ។

បដិសម្ភិទា ចតស្សោ វិមោក្ខាបិ ច អដ្ឋិមេ
ឆឡភិញ្ញា សច្ឆិកតា កតំ ពុទ្ធស្ស សាសនន្តិ ។

ឥត្ថំ សុទំ អាយស្មា កឹសុកបុប្ផិយោ ថេរោ ឥមា
គាថាយោ អភាសិត្ថាតិ ។

កឹសុកបុប្ផិយត្ថេរស្ស អបទានំ សមត្តំ ។

បញ្ចមំ ឧបឌ្ឍទុស្សទាយកត្ថេរាបទានំ

(៨៥) បទុមុត្តរភគវតោ សុជាតោ នាម សាវកោ
បំសុកូលំ គវេសន្តោ សង្ការេ វចិយា(១) តទា ។
នគរេ ហំសវតិយា បរេសំ ភតិកោ អហំ
ឧបឌ្ឍទុស្សំ ទត្វាន សិរសា អភិវាទយឹ ។
តេន កម្មេន សុកតេន ចេតនាបណិធីហិ ច
ជហិត្វា មានុសំ ទេហំ តាវតឹសំ អគញ្ឆហំ ។

១ ឱ. ចរតេ ។ ម. ចរតី ។

បដិសម្ភិទា ៤ វិមោក្ខ ៨ និងអភិញ្ញា ៦ នេះ ខ្ញុំបានធ្វើឲ្យជាក់ច្បាស់ហើយ ទាំងសាសនា របស់ព្រះពុទ្ធ ខ្ញុំក៏បានប្រតិបត្តិហើយ ។

បានឮថា ព្រះកឹសុកបុប្ផិយត្ថេរ មានអាយុ បានសម្តែងនូវគាថាទាំងនេះ ដោយប្រការដូច្នេះ ។

ចប់ កឹសុកបុប្ផិយត្ថេរាបទាន ។

ឧបឌ្ឍទុស្សទាយកត្ថេរាបទាន ទី ៥

(៨៥) ក្នុងកាលនោះ សាវ័កនាមសុជាតៈ របស់ព្រះមានព្រះភាគ ព្រះនាមបទុមុត្តរៈ លោកកំពុងស្វែងរកសំពត់បង្សុកូលលើគំនរសំរាមក្បែរច្រក ។ ខ្ញុំជាអ្នកស៊ីឈ្នួលនៃបុគ្គលដទៃ ក្នុងនគរហង្សវតី បានប្រគេនសំពត់ពាក់កណ្តាលហើយ ថ្វាយបង្គំដោយសិរ្សៈ ។ ដោយអំពើដែលខ្ញុំបានធ្វើល្អនោះផង ដោយចេតនាដែលខ្ញុំបានតំកល់ទុកហើយនោះផង ខ្ញុំលះពង កាយជារបស់មនុស្សទៅ ក៏បានទៅកើតឯឋានតាវត្តិង្ស ។

តេត្តឹសក្ខត្តុំ ទេវិន្ទោ ទេវរជ្ជមការយឹ

សត្តសត្តតិក្ខត្តុញ្ច ចក្កវត្តិ អហោសហំ ។

បទេសរជ្ជំ វិបុលំ គណនាតោ អសង្ខិយំ

ឧបឌ្ឍទុស្សទានេន មោទាមិ អកុតោភយោ ។

ឥច្ឆមានោ អហំ(១) អជ្ជ សកាននំ សបព្វតំ

ខោមទុស្សេហិ ឆាទេយ្យំ អឌ្ឍទុស្សស្សិទំ ផលំ ។

សតសហស្សេ ឥតោ កប្បេ យំ ទានមទទឹ តទា

ទុគ្គតឹ នាភិជានាមិ អឌ្ឍទុស្សស្សិទំ ផលំ ។

កិលេសា ឈាបិតា មយ្ហំ ភវា សព្វេ សមូហតា

នាគោវ ពន្ធនំ ឆេត្វា វិហរាមិ អនាសវោ ។

ស្វាគតំ វត មេ អាសិ មម ពុទ្ធស្ស សន្តិកេ

តិស្សោ វិជ្ជា អនុប្បត្តា កតំ ពុទ្ធស្ស សាសនំ ។

---

១ ឱ. ម. បហំ ។

ខ្ញុំបានកើតជាព្រះឥន្ទ្រ សោយរាជ្យជាស្តេចនៃទេវតា អស់ ៣៣ ដង ខ្ញុំបានកើតជាស្តេចចក្រពត្តិ អស់ ៧៧ ដង ។ ខ្ញុំបានសោយប្រទេសរាជ្យដ៏ធំទូលាយ រាប់ជាតិមិនអស់ ខ្ញុំឥតមានភ័យអំពីទីណា តែងត្រេកអរ ព្រោះកិរិយាឲ្យនូវសំពត់ពាក់កណ្តាល ។ ក្នុងថ្ងៃនេះ បើខ្ញុំប្រាថ្នាយកសំពត់ដែលកើតអំពីសម្បកឈើ មកប្រក់ព្រៃនិងក្នំក៏សឹងបាន នេះជាផលនៃការថ្វាយនូវសំពត់ពាក់កណ្តាល ។ ក្នុងកប្បទីមួយសែន អំពីកប្បនេះ ព្រោះហេតុដែលខ្ញុំបានឲ្យទាន ក្នុងកាលនោះ ខ្ញុំមិនដែលស្គាល់ទុគ្គតិ នេះជាផលនៃសំពត់ពាក់កណ្តាល ។ កិលេសទាំងឡាយ ខ្ញុំដុតបំផ្លាញហើយ ភពទាំងពួង ខ្ញុំដកហោលហើយ ខ្ញុំជាបុគ្គលមិនមានអាសវៈ ព្រោះបានកាត់បំណង ដូចជាដំរីកាត់ផ្តាច់នូវទន្ទឹង ។ ឱ! ខ្ញុំមកល្អហើយ ក្នុងសំណាក់នៃព្រះពុទ្ធរបស់ខ្ញុំ វិជ្ជា ៣ ខ្ញុំបានដល់ហើយ សាសនា របស់ព្រះពុទ្ធ ខ្ញុំបានធ្វើហើយ ។

បដិសម្ភិទា ចតស្សោ វិមោក្ខាបិ ច អដ្ឋិមេ

ឆឡភិញ្ញា សច្ឆិកតា កតំ ពុទ្ធស្ស សាសនន្តិ ។

ឥត្ថំ សុទំ អាយស្មា ឧបឌ្ឍទុស្សទាយកោ

ថេរោ ឥមា គាថាយោ អភាសិត្ថាតិ ។

ឧបឌ្ឍទុស្សទាយកត្ថេរស្ស អបទានំ សមត្តំ ។

ឆដ្ឋំ ឃតមណ្ឌទាយកត្ថេរាបទានំ

(៨៦) សុចិន្តិតំ ភគវន្តំ លោកជេដ្ឋំ នរាសភំ

ឧបវិដ្ឋំ មហារញ្ញំ វាតាពាធេន បីឡិតំ ។

ទិស្វា ចិត្តំ បសាទេត្វា ឃតមណ្ឌំ ឧបានយឹ

កតត្តា ឧបចិត្តត្តា(១) ច(២) គង្គា ភាគីរសី អយំ(៣) ។

---

១ ឱ. អាចិតត្តា ។ ២ ម. បសន្នោ នត្ថិ ។ ៣ ឱ. បយំ ។

ភិសទាយកត្ថេរាបទាន ទី ៣

បដិសម្ភិទា ៤ វិមោក្ខ ៨ និងអភិញ្ញា ៦ នេះ ខ្ញុំបានធ្វើឲ្យជាក់ច្បាស់ហើយ ទាំងសាសនា របស់ព្រះពុទ្ធ ខ្ញុំក៏បានប្រតិបត្តិហើយ ។

បានឮថា ព្រះឧបឌ្ឍទុស្សទាយកត្ថេរ មានអាយុ បានសម្តែងនូវគាថាទាំងនេះ ដោយប្រការដូច្នេះ ។

ចប់ ឧបឌ្ឍទុស្សទាយកត្ថេរាបទាន ។

ឃតមណ្ឌទាយកត្ថេរាបទាន ទី ៦

(៨៦) ខ្ញុំបានឃើញព្រះមានព្រះភាគ ព្រះអង្គមានព្រះតម្រិះល្អ ជាធំក្នុងលោក ប្រសើរជាងនរៈ ស្តេចចូលទៅគន់គូរព្រៃធំ ត្រូវអាពាធកើតអំពីខ្យល់បៀតបៀនហើយ ខ្ញុំក៏ញុំាងចិត្តឲ្យជ្រះថ្លា បាននាំយកទឹកដោះថ្លា ចូលទៅថ្វាយព្រះអង្គ ។ ព្រោះតែកុសលដែលខ្ញុំបានធ្វើហើយ បានសន្សំហើយ ស្ទឹងគង្គាភាគីរសីនេះ

មហាសមុទ្ទា ចត្តារោ ឃតំ សម្បជ្ជរេ មម
អយញ្ច បថវី លោក អប្បមាណា អសង្ខយា ។
មម សង្កប្បមញ្ញាយ ភវន្តិ(១) តេ(២) មនុស្សកា
ចតុទ្ទិសា(៣) ឥមេ រុក្ខា ឋាទឋា ធរណីរុហា ។
មម សង្កប្បមញ្ញាយ កប្បរុក្ខា ភវន្តិ តេ
បញ្ញាសក្ខត្តុំ ទេវិន្ទោ ទេវរជ្ជមការយឹ ។
ឯកបញ្ញាសក្ខត្តុញ្ច ចក្កវត្តិ អហោសហំ
បទេសរជ្ជំ វិបុលំ គណនាតោ អសង្ខយំ ។
ចតុន្នវុតេ ឥតោ កប្បេ យំ ទានមទទិំ តទា
ទុគ្គតិំ នាភិជានាមិ ឃតមណ្ឌស្សិទំ ផលំ ។
កិលេសា ឈាបិតា មយ្ហំ ភវា សព្វេ សមូហតា
នាគោវ ពន្ធនំ ឆេត្វា វិហរាមិ អនាសវា ។

---

១ ឱ.ម. ភវតេ ។ ២ ឱ,ម. តេតិ បាឋោ នត្ថិ ។ ៣ ឱ.ម. ចាតុទ្ទិសា ។

ទឹកមហាសមុទ្រទាំង ៤ ប្រែទៅជាទឹកដោះថ្លាសម្រាប់ខ្ញុំ ។ ផែនដីនេះ ជាវត្ថុដ៏ធំ មានប្រមាណមិនបាន រាប់មិនបាន ផែនដីនោះទៅជាស្ករក្រាម មានរសផ្អែមឆ្ងាញ់ ព្រោះដឹងនូវសេចក្តីត្រិះរិះរបស់ខ្ញុំ ដើមឈើទាំងឡាយនេះ ដុះលើផែនដី ឋិតនៅក្នុងទិសទាំង ៤ ដើមឈើទាំងនោះ កើតទៅជាដើមកល្បព្រឹក្ស ព្រោះដឹងនូវសេចក្តីត្រិះរិះរបស់ខ្ញុំ ។ ខ្ញុំជាធំជាងទេវតា បានសោយរាជ្យជាស្តេចនៃទេវតា អស់ ៥០ ដង ។ ខ្ញុំបានជាស្តេចចក្រពត្តិ អស់ ៥១ ដង បានសោយប្រទេសរាជ្យ ដ៏ធំទូលាយ រាប់ជាតិមិនអស់ ។ ក្នុងកប្បទី ៩៤ អំពីកប្បនេះ ព្រោះហេតុដែលខ្ញុំបានថ្វាយទានក្នុងកាលនោះ ខ្ញុំមិនដែលស្គាល់ទុគ្គតិ នេះជាផលនៃទឹកដោះថ្លា ។ កិលេសទាំងឡាយ ខ្ញុំដុតបំផ្លាញហើយ ភពទាំងពួង ខ្ញុំដកចោលអស់ហើយ ខ្ញុំជាអ្នកមិនមានអាសវៈ ព្រោះបានកាត់បំណង់ ដូចជាដំរីកាត់ផ្តាច់នូវទន្លីង ។

សាគតំ វត មេ អាសិ មម ពុទ្ធស្ស សន្តិកេ
តិស្សោ វិជ្ជា អនុប្បត្តា កតំ ពុទ្ធស្ស សាសនំ
បដិសម្ភិទា ចតស្សោ វិមោក្ខាបិ ច អដ្ឋិមេ
ឆឡភិញ្ញា សច្ឆិកតា កតំ ពុទ្ធស្ស សាសនន្តិ ។

ឥត្ថំ សុទំ អាយស្មា យដ្ឋិមណ្ឌទាយកោ ថេរោ
ឥមា គាថាយោ អភាសិត្ថាតិ ។

យដ្ឋិមណ្ឌទាយកត្ថេរស្ស អបទានំ សមត្តំ ។

សត្តមំ ឧទកទាយកត្ថេរាបទានំ

(៨៧) បទុមុត្តរពុទ្ធស្ស ភិក្ខុសង្ឃេ អនុត្តរេ
បសន្នចិត្តោ សុមនោ បានិយឃដំ(១) អបូរយឹ ។
បព្វតគ្គេ ទុមគ្គេ វា អាកាសេ វាថ ភូមិយំ
យទា បានីយមិច្ឆាមិ ខិប្បំ និព្វត្តតេ មមំ ។

១ ឱ. បានីយឃដំ ។

ឥ | ខ្ញុំមកល្អហើយ ក្នុងសំណាក់នៃព្រះពុទ្ធរបស់ខ្ញុំ វិជ្ជា ៣ ខ្ញុំបានដល់ហើយ សាសនារបស់ព្រះពុទ្ធ ខ្ញុំបានធ្វើហើយ ។ បដិសម្ភិទា ៤ វិមោក្ខ ៨ និងអភិញ្ញា ៦ នេះ ខ្ញុំបានធ្វើឲ្យជាក់ច្បាស់ហើយ ទាំងសាសនា របស់ព្រះពុទ្ធ ខ្ញុំក៏បានប្រតិបត្តិហើយ ។

បានឮថា ព្រះយគមណ្ឌទាយកត្ថេរ មានអាយុ បានសម្តែងនូវគាថាទាំងនេះ ដោយប្រការដូច្នេះ ។

ចប់ យគមណ្ឌទាយកត្ថេរាបទាន ។

ឧទកទាយកត្ថេរាបទាន ទី ៧

(៨៧) ខ្ញុំមានចិត្តជ្រះថ្លា មានចិត្តត្រេកអរ បានថ្វាយទឹកមួយក្អម ចំពោះភិក្ខុសង្ឃដ៏ប្រសើរ នៃព្រះបទុមុត្តរសម្ពុទ្ធ ។ (ដោយកុសលកម្មនេះ) បើខ្ញុំចង់បានទឹកសម្រាប់ផឹក លើកំពូលភ្នំ លើចុងឈើ ក្នុងអាកាស ឬក្នុងផែនដី ក្នុងកាលណា ទឹកក៏កើតឡើងយ៉ាងឆាប់ដល់ខ្ញុំ ក្នុងកាលនោះ ។

សតសហស្សិតោ កប្បេ យំ ឧទកមទទឹ តទា
ទុគ្គតឹ នាភិជានាមិ ឧទកទានស្សិទំ ផលំ ។
កិលេសា ឈាបិតា មយ្ហំ ភវា សព្វេ សមូហតា
នាគោវ ពន្ធនំ ឆេត្វា វិហរាមិ អនាសវោ ។
ស្វាគតំ វត មេ អាសិ មម ពុទ្ធស្ស សន្តិកេ
តិស្សោ វិជ្ជា អនុប្បត្តា កតំ ពុទ្ធស្ស សាសនំ ។
បដិសម្ភិទា ចតស្សោ វិមោក្ខាបិច អដ្ឋិមេ
ឆឡភិញ្ញា សច្ឆិកតា កតំ ពុទ្ធស្ស សាសនន្តិ ។

ឥត្ថំ សុទំ អាយស្មា ឧទកទាយកោ ថេរោ ឥមា គាថាយោ អភាសិត្ថាតិ ។

ឧទកទាយកត្ថេរស្ស អបទានំ សមត្តំ ។

ក្នុងកប្បទីមួយសែន អំពីកប្បនេះ ព្រោះហេតុដែលខ្ញុំបានថ្វាយទាន ក្នុងកាលនោះ ខ្ញុំមិនដែលស្គាល់ទុគ្គតិ នេះជាផលនៃឧទកទាន ។ កិលេសទាំងឡាយ ខ្ញុំដុតបំផ្លាញហើយ ភពទាំងពួង ខ្ញុំដកចោលអស់ហើយ ខ្ញុំជាអ្នកមិនមានអាសវៈ ព្រោះបានកាត់ចំណង ដូចជាដំរីកាត់ផ្តាច់នូវទន្លីង ។ ឱ! ខ្ញុំមកល្អហើយ ក្នុងសំណាក់នៃព្រះពុទ្ធរបស់ខ្ញុំ វិជ្ជា ៣ ខ្ញុំបានដល់ហើយ សាសនា របស់ព្រះពុទ្ធ ខ្ញុំបានធ្វើហើយ ។ បដិសម្ភិទា ៤ វិមោក្ខ ៨ និងអភិញ្ញា ៦ នេះ ខ្ញុំបានធ្វើឲ្យជាក់ច្បាស់ហើយ ទាំងសាសនា របស់ព្រះពុទ្ធ ខ្ញុំក៏បានប្រតិបត្តិហើយ ។

បានឮថា ព្រះឧទកទាយកត្ថេរ មានអាយុ បានសម្តែងនូវគាថាទាំងនេះ ដោយប្រការដូច្នេះ ។

ចប់ ឧទកទាយកត្ថេរាបទាន ។

អដ្ឋមំ បុឡិនប្បិយត្ថេរាបទានំ

(៨៨) ហិមវន្តស្សាវិទូរេ យមកោ នាម(១) បព្វតោ
អស្សមោ សុកតោ មយ្ហំ បណ្ណសាលា សុមាបិតា ។
នារទោ នាម នាមេន ជដិលោ ឧគ្គតាបនោ
ចតុទ្ទសសហស្សានិ សិស្សា បរិចរន្តិ មំ ។
បដិសល្លីនកោ សន្តោ ឯវំ ចិន្តេសហំ តទា
មហាជនា មំ បូជេន្តិ នាហំ បូជេមិ កិញ្ចនំ ។
ន មេ ឱវាទកោ អត្ថិ វត្តា កោចិ ន វិជ្ជតិ
អនាចរិយុបជ្ឈាយោ វនេ វាសំ ឧបេមហំ ។
ឧបាសមានោ យមកំ(២) គរុចិត្តំ ឧបដ្ឋហេ
សោ មេ អាចរិយោ នត្ថិ វនវាសោ និរត្ថកោ ។
អាយាគំ មេ គវេសិស្សំ គរុភាវនិយំ តថា
សាសស្សយោ(៣) វសិស្សាមិ ន កោចិ គរហិស្សតិ ។

---

១ ឱ. សមង្គោ នាម ។ ២ ឱ.ម. យមហំ ។ ៣ ឱ.ម. សាវស្សយោ ។

បុឡ្បិតប្បិយត្ថេរាបទាន ទី ៨

(៨៨) ក្នុងទីជិតនៃព្រៃហេមពាន្ត មានភ្នំមួយ ឈ្មោះយមកៈ អាស្រមខ្ញុំបានធ្វើហើយ បណ្ណសាលា ក៏ខ្ញុំបានសាងល្អហើយក្បែរដើមភ្នំនោះ ។ ខ្ញុំជាជដិលឈ្មោះនារទៈ ជាអ្នកមានព្យាយាមខ្ពង់ខ្ពស់ សិស្ស ១៤.០០០ តែងបំរើខ្ញុំ សព្វវេលា ។ ខ្ញុំជាអ្នកចូលចិត្តសេចក្ដីស្ងប់ស្ងាត់ មានចិត្តស្ងប់រម្ងាប់ ក្នុងកាលនោះ ខ្ញុំគិតយ៉ាងនេះថា មហាជនតែងបូជាអាត្មាអញ ៗ មិនបានបូជាអ្នកណាមួយ ។ ជនអ្នកឲ្យឱវាទដល់អាត្មាអញមិនមាន ជនអ្នកស្ដីថាណាម្នាក់ ក៏មិនមាន អាត្មាអញមិនមានអាចារ្យនិងឧបជ្ឈាយ៍ អាត្មាអញសម្រេចការនៅក្នុងព្រៃ ។ អាត្មាអញចូលទៅបំរើបុគ្គលណាដែលមានចិត្តធ្ងន់ បុគ្គលនោះ ជាអាចារ្យរបស់អាត្មាអញមិនមាន ការនៅក្នុងព្រៃ ឈ្មោះថាឥតប្រយោជន៍ ។ អាត្មាអញគប្បីស្វែងរកគ្រូដែលគួរបូជា និងគ្រូដែលគួរសរសើរ អាត្មាអញនឹងនៅជាមួយបុគ្គល គួរជាទីពឹងអាស្រ័យបាននោះ ទើបបុគ្គលណាមួយ នឹងមិនតិះដៀលអាត្មាអញឡើយ ។

ឧត្តានកូលា នទិកា សុបតិត្ថា មនោរមា
សុសុទ្ធបុឡិនាកិណ្ណា អវិទូរេ មមស្សមំ ។
នទី អមរិកំ នាម ឧបតណ្ឌា អហាន្តណា
សង្កឌ្ឍិត្វាន(១) បុឡិនំ អកំ បុឡិនចេតិយំ ។
យេ តេ អហោសុំ សម្ពុទ្ធា ភវន្តករណា មុនី
តេសំ ឯតាទិសោ ថូបោ តំ និមិត្តំ ករោមហំ ។
ករិត្វា បុឡិនេ ថូបំ សោវណ្ណំ មាបយឹ អហំ
សោណ្ណកឹកណិបុប្ផានិ(២) សហស្សេ តីណិ បូជយឹ ។
សាយំ បាតំ នមស្សាមិ បីតិជាតោ(៣) កតញ្ជលី
សម្មុខា វិយ សម្ពុទ្ធំ វន្ទឹ បុឡិនចេតិយំ ។
យទា កិលេសា ជាយន្តិ វិតក្កា គេហនិស្សិតា
សរាមិ សុកតំ ថូបំ បច្ចវេក្ខាមិ តាវទេ ។

---

១ ឱ. ម. សំវឌ្ឍយិត្វា ។ ២ ឱ. សោវណ្ណកិង្ខិណិបុប្ផានំ ។ ៣ ឱ. វិត្តិជាតោ ។ ម. វេទជាតោ ។

ស្ទឹងមានប្រាំងពកមានកំពង់ល្អ ជាទីរីករាយនៃចិត្ត ដេរដាសដោយផ្កាខ្ញាប់សសុទ្ធ តាំងនៅជិតអាស្រមរបស់ខ្ញុំ ។ កាលនោះ ខ្ញុំបានដើរចូលទៅរកស្ទឹងឈ្មោះអមរិកៈ ហើយប្រមូលយកផ្កាខ្ញាប់ មកធ្វើជាបុឡិនចេតិយ (ចេតិយខ្ញាប់) ។ ព្រះសម្ពុទ្ធទាំងឡាយអង្គណា ទ្រង់ធ្វើនូវទីបំផុតនៃភព ជាអ្នកប្រាជ្ញ ព្រះស្តូបនៃព្រះសម្ពុទ្ធទាំងឡាយនោះ ក៏ប្រាកដដូច្នោះ ខ្ញុំធ្វើនូវព្រះស្តូបនោះ ឲ្យជានិមិត្ត ។ លុះខ្ញុំធ្វើរួចហើយ ខ្ញុំបានសាងនូវព្រះស្តូប ជាវិការៈនៃមាសលើផ្កាខ្ញាប់ ខ្ញុំបានបូជានូវផ្កាកណ្តឹងមាស អស់ ៣ ពាន់ ។ ខ្ញុំមានបីតិកើតហើយ ធ្វើនូវអញ្ជលីនមស្ការ ពល់ល្ងាចព្រឹក ថ្វាយបង្គំចេតិយផ្កាខ្ញាប់ ហាក់ដូចជាថ្វាយបង្គំនូវព្រះសម្ពុទ្ធ ក្នុងទីចំពោះព្រះភក្ត្រ ។ កាលណា កិលេសទាំងឡាយកើតឡើង វិតក្កៈទាំងឡាយ ដែលអាស្រ័យនូវផ្ទះគឺកាមគុណ (កើតឡើង ក្នុងកាលនោះ) ខ្ញុំរលឹកដល់ព្រះស្តូប ដែលខ្ញុំធ្វើល្អហើយ ខ្ញុំពិចារណាឃើញច្បាស់ ក្នុងខណៈនោះឯង ។

អដ្ឋមំ កុដិធូបិយត្ថេរាបទានំ

ឧបនិស្សាយ វិហរឹ សត្ថវាហំ វិនាយកំ
កិលេសេ សំវរេយ្យាសិ ន យុត្តំ តវ មារិស ។
សហ អាវជ្ជិតេ ធូបេ តារំ ហោតិ មេ តទា
កុដិកេក្ក វិធោទេសិ ឈានោ តុត្តដ្ឋិតោ(១) យថា ។
ឃរំ វិហារមានំ មំ មច្ចុភជាភិមទ្ទន
តត្ថ កាលំ កតោ សន្តោ ព្រហ្មលោកំ អគច្ឆហំ ។
យាវតាយុំ វសិត្វាន តិទិវេ ឧបបជ្ជហំ
អសីតិក្ខត្តុំ ទេវិន្ទោ ទេវរជ្ជមការយឹ ។
សតានំ តីណិក្ខត្តុញ្ច ចក្កវត្តិ អហោសហំ
បទេសរជ្ជំ វិបុលំ គណនាតោ អសង្ខិយំ ។
តេសំ កឹកណិបុប្ផានំ(២) វិបាកំ អនុភោមហំ
ពាវីសតិសហស្សានិ បរិវេន្តិ មំ សទា ។

---

១ ឱ. តុត្តដ្ឋិតោ ។ ម. តុត្តដ្ឋិកោ ។ ២ ម. សោណ្ណកិង្កណិបុប្ផានំ ។

បុប្ផិនក្ខបិយត្ថេរាបទាន ទី ៨

ខ្ញុំបានចូលទៅរកព្រះស្តូប នៃព្រះលោកនាយក ទ្រង់ដឹកនាំ
សត្វ ដូចពួកឈ្នួញ ហើយទូន្មានខ្លួនថា នៃអ្នកនិរទុក្ខ
បើអ្នកហ៊ានបិទបាំងកិលេស ការដែលអ្នកបិទបាំងកិលេស
នេះ ជាអំពើមិនគួរដល់អ្នកទេ ។ កាលណា ខ្ញុំពឹងនឹកព្រះ
ស្តូប ឈ្មោះថាខ្ញុំមានសេចក្តីគោរព ក្នុងកាលនោះ ខ្ញុំបាន
បន្ទោបង់នូវវិតក្កៈអាក្រក់ ដូចដំរីដ៏ប្រសើរ ដែលត្រូវគេចាក់
ដោយកង្វេរ ។ មច្ចុរាជតែងញាំញីខ្ញុំកាលនៅយ៉ាងនេះ លុះ
ខ្ញុំធ្វើមរណកាលក្នុងទីនោះ បានទៅកើតឯព្រហ្មលោក ។
ខ្ញុំនៅក្នុងព្រហ្មលោក ដរាបដល់អស់អាយុ ហើយថយមក
កើតក្នុងឋានត្រៃត្រិង្ស បានជាធំជាងទេវតា សោយរាជ្យក្នុង
ទេវលោក អស់ ៨០ ដង ។ ខ្ញុំបានជាស្តេចចក្រពត្តិ អស់
៣០០ ដង បានសោយប្រទេសរាជ្យ ដ៏ធំទូលាយ រាប់ជាតិ
មិនអស់ ។ ខ្ញុំបានសោយនូវផល នៃផ្កាកណ្ណឹងមាសទាំង
នោះ ជន ២ ម៉ឺន ២ ពាន់ តែងហោមរោមខ្ញុំ ក្នុងកព ។

ថូបស្ស បរិចិណ្ណត្តា រជោជល្លំ ន លិម្បតិ
គត្តេ សេទា ន មុញ្ចន្តិ សប្បភាសោ ភវាមហំ ។
អហោ មេ សុកតោ ថូបោ សុទិដ្ឋាមរិកា នទី
ថូបំ កត្វាន បុឡិនំ(1) បត្តោម្ហិ អចលំ បទំ ។
កុសលំ កត្តុកាមេន ជន្តុនា សារគាហិនា(2)
នត្ថិ ខេត្តំ អខេត្តំ វា បដិបត្តិវ សារកា(3) ។
យថាបិ ពលវា បោសោ អណ្ណវំ តរិតុស្សហោ(4)
បរិត្តំ កដ្ឋមាទាយ បក្ខន្ទេយ្យ មហាសរំ ។
ឥមាហំ កដ្ឋំ និស្សាយ តរិស្សាមិ មហោទធឹ
ឧស្សាហេន វីរិយេន តរេយ្យ ឧទធឹ នរោ ។
តថេវ មេ កតំ កម្មំ បរិត្តំ ថោកកញ្ច យំ
តំ កម្មំ(5) ឧបនិស្សាយ សំសារំ សមតិក្កមឹ ។

---

១ ឱ. បុលិនេ ។ ២ ឱ. បារគាមិនា ។ ៣ ម. សារតា ។ ៤ ឱ. ម. តរិតុស្សហេ ។ ៥ ឱ. កតំ កម្មំ ។

ព្រោះខ្ញុំបានសាងព្រះស្តូប លំអងធូលីមិនប្រឡាក់កាយនៃខ្ញុំ ញើសទាំងឡាយក្តៅមិនហូរចេញ ខ្ញុំមានពន្លឺល្អ ។ ឱ ! ព្រះស្តូបខ្ញុំបានធ្វើល្អហើយ ស្ទឹងឈ្មោះអមរិកៈ ខ្ញុំបានឃើញល្អហើយ ព្រោះខ្ញុំបានធ្វើព្រះស្តូបខ្សាច់ ទើបបានសម្រេចនូវព្រះនិព្វាន ជាធម្មជាតមិនកម្រើក ។ សត្វមានសេចក្តីប្រាថ្នាធ្វើកុសល ជាអ្នកប្រកាន់នូវធម៌មានខ្លឹម មិនចាំបាច់មានទីជាស្រែ ឬទីមិនជាស្រែឡើយ ស្រេចហើយត្រឹមតែសេចក្តីប្រតិបត្តិជាគុណមានខ្លឹម ។ បុរសមានកម្លាំង អាចឆ្លងសមុទ្រ ស្ទុះទៅកាន់មហាសមុទ្របាន ព្រោះកាន់កំណាត់ឈើតូច ។ ខ្ញុំឆ្លងសមុទ្រធំ ព្រោះអាស្រ័យកំណាត់ឈើនេះ នរជនគប្បីឆ្លងសមុទ្រ ដោយសេចក្តីព្យាយាមប្រឹងប្រែង មានឧបមាយ៉ាងណា ។ អំពើណា ទោះតិចតួចក្តី ជោគទាបក្តី ដែលខ្ញុំធ្វើហើយ ខ្ញុំបានឆ្លងសង្សារ ព្រោះអាស្រ័យអំពើនោះ ក៏មានឧបមេយ្យយ៉ាងនោះឯង ។

អដ្ឋមំ បុឡិនថូបិយត្ថេរាបទានំ

បច្ឆិមេ ភវសម្បត្តេ   សុក្កមូលេន ចោទិតោ
សាវត្ថិយំ បុរេ ជាតោ   មហាសាលេ សុអឌ្ឍកេ ។
សទ្ធា មាតាបិតា មយ្ហំ   ពុទ្ធស្ស សរណំ គតា
ឧភោ ទិដ្ឋសុតា(១) ឃរេ   អនុវត្តន្តិ សាសនំ ។
ពោធិបប្បដិកំ គយ្ហ   សោណ្ណថូបំ អការយុំ
សាយំ បាតំ នមស្សន្តិ   សក្យបុត្តស្ស សម្មុខា ។
ឧបោសថម្ហិ ទិវសេ   សោណ្ណថូបំ វិនីហរុំ
ពុទ្ធស្ស វណ្ណំ កិត្តេន្តា   តិយាមំ វីតិនាមយុំ ។
សហ ទិស្វានហំ(២) ថូបំ   សរឹ បុឡិនចេតិយំ
ឯកាសនេ និសីទិត្វា   អរហត្តំ អបាបុណឹ ។

ពាវីសតិមំ ភាណវារំ ។

គវេសមានោ តំ ធីរំ   ធម្មសេនាបតិទ្ទសំ
អគារា និក្ខមិត្វាន   បព្វជឹ តស្ស សន្តិកេ ។
ជាតិយា សត្តវស្សេន   អរហត្តំ អបាបុណឹ
ឧបសម្បាទយិ ពុទ្ធោ   គុណមញ្ញាយ ចក្ខុមា ។

---

១ ឱ. ម. ទិដ្ឋបទា ។ ២ ម. បសាទេត្វានហំ ។

បុឡិនថូបិយត្ថេរាបទាន ទី ៨

លុះដល់បច្ឆិមភព ខ្ញុំត្រូវកុសលមូលដាស់តឿន បានកើតក្នុងត្រកូលមហាសាល ដែលស្តុកស្តម្ភ ក្នុងក្រុងសាវត្ថី ។ មាតាបិតារបស់ខ្ញុំ មានសទ្ធាបានយកព្រះពុទ្ធជាទីពឹង ជនទាំងពីរនាក់នោះ ក៏អនុវត្តតាមពុទ្ធសាសនា ។ ពួកជនបានកាន់យកក្រមពោធិ ទៅធ្វើព្រះស្តូបជាវិការៈនៃមាស តែងនមស្ការចំពោះព្រះភក្ត្រព្រះសក្យបុត្ត ពេលល្ងាចព្រឹក ។ ក្នុងថ្ងៃឧបោសថ ពួកជននាំយកព្រះស្តូបមាស ហើយពោលសរសើរគុណព្រះពុទ្ធ ញុំាងកាលមានយាម ៣ ឲ្យកន្លងទៅ ។ លុះខ្ញុំបានឃើញព្រះស្តូបហើយ ក៏រលឹកឃើញនូវចេតិយផ្តកខ្សាច់ អង្គុយលើអាសនៈមួយ ក៏បានដល់អរហត្ត ។

ចប់ ភាណវារៈ ទី ២២ ។

កាលខ្ញុំស្វែងរកអ្នកប្រាជ្ញ បានជួបព្រះធម្មសេនាបតីនោះ ក៏ចេញចាកផ្ទះ ទៅបួសក្នុងសំណាក់លោក ។ ខ្ញុំក៏បានសម្រេចអរហត្ត ក្នុងអាយុ ៧ ឆ្នាំ រាប់អំពីកំណើតមក ព្រះពុទ្ធមានចក្ខុទ្រង់ជ្រាបនូវគុណ បានឲ្យឧបសម្បទាដល់ខ្ញុំ ។

ធារេតោ ទេហំ សទ្តេន   កិរិយំ និដ្ឋិតំ មយា

កតំ មេ ករណីយញ្ច   សក្យបុត្តស្ស សាសនេ ។

សព្វវេរភយាតីតោ   សព្វសង្គាតិគោ ឥសិ

សាវកោ តេ មហាវីរ   សោណ្ណថូបស្សិទំ ផលំ ។

កិលេសា ឈាបិតា មយ្ហំ   ភវា សព្វេ សមូហតា

នាគោវ ពន្ធនំ ឆេត្វា   វិហរាមិ អនាសវោ ។

ស្វាគតំ វត មេ អាសិ   មម ពុទ្ធស្ស សន្តិកេ

តិស្សោ វិជ្ជា អនុប្បត្តា   កតំ ពុទ្ធស្ស សាសនំ ។

បដិសម្ភិទា ចតស្សោ   វិមោក្ខាបិច អដ្ឋិមេ

ឆឡភិញ្ញា សច្ឆិកតា   កតំ ពុទ្ធស្ស សាសនន្តិ ។

ឥត្ថំ សុទំ អាយស្មា បុឡិនថូបិយោ ថេរោ ឥមា គាថាយោ អភាសិត្ថាតិ ។

បុឡិនថូបិយត្ថេរស្ស អបទានំ សមត្តំ ។

កាលខ្ញុំនៅជាទារក បានសម្រេចកិច្ចហើយ សោឡសកិច្ច ក្នុងសាសនា នៃព្រះសក្យបុត្ត ខ្ញុំធ្វើរួចហើយក្នុងថ្ងៃនេះ ។ បពិត្រព្រះមហាវីរៈ ខ្ញុំកន្លងពៀរនិងភ័យទាំងពួងហើយ កន្លងកិលេសជាគ្រឿងជំពាក់ទាំងពួងហើយ ជាអ្នកស្នងកេគុណ ជាសាវ័ករបស់ព្រះអង្គ នេះជាផលនៃព្រះស្តូបមាស ។ កិលេសទាំងឡាយ ខ្ញុំដុតបំផ្លាញហើយ ភពទាំងអស់ ខ្ញុំដកចោលហើយ ខ្ញុំជាអ្នកមិនមានអាសវៈ ព្រោះបានកាត់បំណង់ដូចដំរីកាត់ផ្តាច់នូវទន្លីង ។ ឱ ! ខ្ញុំមកល្អហើយ ក្នុងសំណាក់នៃព្រះពុទ្ធ របស់ខ្ញុំ វិជ្ជា ៣ ខ្ញុំបានដល់ហើយ សាសនារបស់ព្រះពុទ្ធ ខ្ញុំបានធ្វើហើយ ។ បដិសម្ភិទា ៤ វិមោក្ខ ៨ និងអភិញ្ញា ៦ នេះ ខ្ញុំបានធ្វើឲ្យជាក់ច្បាស់ហើយ ទាំងសាសនា របស់ព្រះពុទ្ធ ខ្ញុំក៏បានប្រតិបត្តិហើយ ។

បានឮថា ព្រះបុទ្បិនថូបិយត្ថេរ មានអាយុ បានសម្តែងនូវគាថាទាំងនេះ ដោយប្រការដូច្នេះ ។

ចប់ ឞុទ្បិនថូបិយត្ថេរាបទាន ។

នវមំ នឡកុដិកទាយកត្ថេរាបទានំ

(៨៩) ហិមវន្តស្សវិទូរេ ហារិតោ នាម(១) បព្វតោ
សយម្ភូ នារទោ នាម រុក្ខមូលេ វសី តទា ។
នឡាគារំ ករិត្វាន តិណេន ឆាទយឹ អហំ
ចង្កមំ សោធយិត្វាន សយម្ភុស្ស អទាសហំ ។
តេន កម្មេន សុកតេន ចេតនាបណិធីហិ ច
ជហិត្វា មានុសំ ទេហំ តាវតឹសំ អគច្ឆហំ ។
តត្ថ មេ សុកតំ ព្យម្ហំ នឡកុដិកាយ និម្មិតំ(២)
សដ្ឋិយោជនមុព្វិទ្ធំ តឹសយោជនវិត្ថតំ ។
ចតុទ្ទសេសុ កប្បេសុ ទេវលោកេ រមឹ អហំ
ឯកសត្តតិក្ខត្តុញ្ច ទេវរជ្ជំ អការយឹ ។
ចតុត្តឹសតិក្ខត្តុញ្ច ចក្កវត្តិ អហោសហំ
បទេសរជ្ជំ វិបុលំ គណនាតោ អសង្ខិយំ ។

---

១ ឱ. ភារិកោ ។ ម. ហ្ការិពោ ។ ២ ម. នឡកុដិកនិម្មិតំ ។

ឆទ្បកុដិកទាយកត្ថេរាបទាន ទី ៩

(៨៩) ក្នុងទីមិនឆ្ងាយអំពីព្រៃហេមពាន្ត មានភ្នំមួយឈ្មោះហារិត: កាលនោះ ព្រះសយម្ភូសម្ពុទ្ធ ព្រះនាមនារទ: គង់នៅទៀបគល់ឈើ ជិតភ្នំនោះ ។ ខ្ញុំបានធ្វើផ្ទះបបុស បិទបាំងដោយស្មៅ ជម្រះទីចង្ក្រមថ្វាយ ដល់ព្រះសយម្ភូសម្ពុទ្ធ ។ ដោយអំពើដែលខ្ញុំធ្វើល្អហើយនោះផង ដោយការតំកល់ចេតនានោះផង ខ្ញុំលះបង់កាយ ជារបស់មនុស្សហើយ បានទៅកើតក្នុងឋានតាវត្តិង្ស ។ ប្រាសាទរបស់ខ្ញុំ ដែលកុសលកម្មធ្វើល្អហើយ ក្នុងឋានតាវត្តិង្សនោះ គឺកុសលកម្មនិម្មិតធ្វើជាខ្ទមបបុស មានកំពស់ ៦០ យោជន៍ ទទឹង ៣០ យោជន៍ ។ ខ្ញុំរីករាយក្នុងទេវលោក អស់ ១៤ កប្ប បានសោយរាជ្យ ក្នុងទេវលោក អស់ ៧១ ដង ។ ខ្ញុំបានជាស្តេចចក្រពត្តិ អស់ ៣៤ ដង បានសោយប្រទេសរាជ្យ ដ៏ធំទូលាយ រាប់ជាតិមិនអស់ ។

ធម្មបាសាទមារុយ្ហ   សុញ្ញាគារវរូបគំ(១)
យថិច្ឆកាហំ វិហរេ   សក្យបុត្តស្ស សាសនេ ។
ឯកត្តឹសេ ឥតោ កប្បេ   យំ កម្មមករឹ តទា
ទុគ្គតឹ នាភិជានាមិ   នឡកុដិកាយិទំ ផលំ ។
កិលេសា ឈាបិតា មយ្ហំ   ភវា សព្វេ សមូហតា
នាគោវ ពន្ធនំ ឆេត្វា   វិហរាមិ អនាសវោ ។

ស្វាគតំ វត មេ អាសិ   មម ពុទ្ធស្ស សន្តិកេ
តិស្សោ វិជ្ជា អនុប្បត្តា   កតំ ពុទ្ធស្ស សាសនំ ។
បដិសម្ភិទា ចតស្សោ   វិមោក្ខាបិច អដ្ឋិមេ
ឆឡភិញ្ញា សច្ឆិកតា   កតំ ពុទ្ធស្ស សាសនន្តិ ។

ឥត្ថំ សុទំ អាយស្មា នឡកុដិកទាយកោ ថេរោ ឥមា គាថាយោ អភាសិត្ថាតិ ។

នឡកុដិកទាយកត្ថេរស្ស អបទានំ សមត្តំ ។

---

១ ឱ. សញ្ញាគារវរូបមំ ។ ម. សញ្ញាការវរូបមំ ។

ខ្ញុំបានឡើងកាន់ធម្មប្រាសាទ ។ បមាដូចផ្ទះស្លាត់ដ៏ប្រសើរ ហើយសម្រេចសម្រាន្តតាមសមគួរ ក្នុងសាសនានៃព្រះសក្យបុត្ត ។ ក្នុងកប្បទី ៣១ អំពីកប្បនេះ ព្រោះហេតុដែលខ្ញុំបានធ្វើកុសលកម្ម ក្នុងកាលនោះ ខ្ញុំមិនដែលស្គាល់ទុគ្គតិ នេះជាផលនៃខ្ទមបបុស ។ កិលេសទាំងឡាយ ខ្ញុំដុតបំផ្លាញហើយ ភពទាំងអស់ ខ្ញុំដកហោលហើយ ខ្ញុំជាអ្នកមិនមានអាសវៈ ព្រោះបានកាត់បំណង់ ដូចដំរីកាត់ផ្តាច់នូវទន្ទីង ។ ឱ! ខ្ញុំមកល្អហើយ ក្នុងសំណាក់នៃព្រះពុទ្ធរបស់ខ្ញុំ វិជ្ជា ៣ ខ្ញុំបានដល់ហើយ សាសនារបស់ព្រះពុទ្ធ ខ្ញុំបានធ្វើហើយ ។ បដិសម្ភិទា ៤ វិមោក្ខ ៨ និងអភិញ្ញា ៦ នេះ ខ្ញុំបានធ្វើឲ្យជាក់ច្បាស់ហើយ ទាំងសាសនា របស់ព្រះពុទ្ធ ខ្ញុំក៏បានប្រតិបត្តិហើយ ។

បានឮថា ព្រះនឡកុដិកទាយកត្ថេរ មានអាយុ បានសម្តែងនូវគាថាទាំងនេះ ដោយប្រការដូច្នេះ ។

ចប់ នឡកុដិកទាយកត្ថេរាបទាន ។

ទសមំ បិយាលផលទាយកត្ថេរាបទានំ

(៩០) មិគលុទ្ទោ បុរេ អាសឹ វិវនេ(១) វិចរំ តទា

អទ្ទសំ វិរជំ ពុទ្ធំ សព្វធម្មាន បារគុំ ។
បិយាលផលមាទាយ ពុទ្ធសេដ្ឋស្សទាសហំ
បុញ្ញក្ខេត្តស្ស វីរស្ស បសន្នោ សេហិ បាណិភិ ។
ឯកត្តឹសេ ឥតោ កប្បេ យំ ផលំ អទទឹ តទា
ទុគ្គតឹ នាភិជានាមិ ផលទានស្សិទំ ផលំ ។
កិលេសា ឈាបិតា មយ្ហំ ភវា សព្វេ សមូហតា
នាគោវ ពន្ធនំ ឆេត្វា វិហរាមិ អនាសវោ ។
ស្វាគតំ វត មេ អាសិ មម ពុទ្ធស្ស សន្តិកេ
តិស្សោ វិជ្ជា អនុប្បត្តា កតំ ពុទ្ធស្ស សាសនំ ។
បដិសម្ភិទា ចតស្សោ វិមោក្ខាបិច អដ្ឋិមេ
ឆឡភិញ្ញា សច្ឆិកតា កតំ ពុទ្ធស្ស សាសនំ ។

---

១ ឱ. វីបិនេ ។ ម. វិបិនេ ។

បិយាលផលទាយកត្ថេរាបទាន ទី ១០

[៩០] ក្នុងភពមុន ខ្ញុំកើតជាព្រានម្រឹគ កាលនោះ ខ្ញុំបានត្រាច់ទៅក្នុងព្រៃធំ បានឃើញព្រះសម្ពុទ្ធ ព្រះអង្គមិនមានធូលីគឺកិលេស ទ្រង់ដល់នូវត្រើយនៃធម៌ទាំងពួង ។ ខ្ញុំមានចិត្តជ្រះថ្លា បានយកផ្លែទ្រយឹង មកថ្វាយព្រះពុទ្ធដ៏ប្រសើរ ជាបុញ្ញក្ខេត្ត ព្រះអង្គមានព្យាយាម ដោយដៃរបស់ខ្លួន ។ ក្នុងកប្បទី ៣១ អំពីកប្បនេះ ព្រោះហេតុដែលខ្ញុំបានថ្វាយផ្លែទ្រយឹង ក្នុងកាលនោះ ខ្ញុំមិនដែលស្គាល់ទុគ្គតិ នេះជាផលនៃផលទាន ។ កិលេសទាំងឡាយ ខ្ញុំដុតបំផ្លាញហើយ ភពទាំងពួង ខ្ញុំដកហោលអស់ហើយ ខ្ញុំជាអ្នកមិនមានអាសវៈ ព្រោះបានកាត់បំណង ដូចជាដំរីកាត់ផ្តាច់នូវទន្លីង ។ ឱ! ខ្ញុំមកល្អហើយ ក្នុងសំណាក់នៃព្រះពុទ្ធរបស់ខ្ញុំ វិជ្ជា ៣ ខ្ញុំបានដល់ហើយ សាសនា របស់ព្រះពុទ្ធ ខ្ញុំបានធ្វើហើយ ។ បដិសម្ភិទា ៤ វិមោក្ខ ៨ និងអភិញ្ញា ៦ នេះ ខ្ញុំបានធ្វើឲ្យជាក់ច្បាស់ហើយ ទាំងសាសនា របស់ព្រះពុទ្ធ ខ្ញុំក៏បានប្រតិបត្តិហើយ ។

ឥត្ថំ សុទំ អាយស្មា បិយាលផលទាយកោ ថេរោ
ឥមា គាថាយោ អភាសិត្ថាតិ ។

បិយាលផលទាយកត្ថេរស្ស អបទានំ សមត្តំ ។

ឧទ្ទានំ

កឹកណិ(១) បំសុកូលញ្ច វរកោរណ្ឌកឹសុកំ(២)
ឧបឌ្ឍទុស្សី ឃតទោ ឧទកំ ថូបការកោ ។
នឡាគារិ ច នវមោ បិយាលផលទាយកោ
សតមេកញ្ច គាថានំ នវកញ្ច តទុត្តរិ ។

កឹកណិបុប្ផវគ្គោ បញ្ញាសមោ ។

---

១ ឱ. កិង្កិណិ ។ ២ ឱ. កោរណ្ឌបុប្ផកឹសុកំ ។ ម. កោរណ្ឌមថកឹសុកំ ។

បានឮថា ព្រះបិយាលផលទាយកត្ថេរ មានអាយុ បានសម្តែងនូវគាថាទាំងនេះ ដោយប្រការដូច្នេះ ។

ចប់ បិយាលផលទាយកត្ថេរាបទាន ។

ឧទ្ទាន

កឹកណិបុប្ផិយត្ថេរាបទាន ១ បំសុកូលបូជកត្ថេរាបទាន ១ កោរណ្ឌបុប្ផិយត្ថេរាបទាន ១ កឹសុកបុប្ផិយត្ថេរាបទាន ១ ឧបឌ្ឍទុស្សទាយកត្ថេរាបទាន ១ ឃតមណ្ឌទាយកត្ថេរាបទាន ១ ឧទកទាយកត្ថេរាបទាន ១ បុឡិនថូបិយត្ថេរាបទាន ១ នឡកុដិកទាយកត្ថេរាបទាន ជាគំរប់ ៩ បិយាលផលទាយកត្ថេរាបទាន ១ ឯគាថាមានចំនួន ១០១ និងលើសពីនោះ ៩ គាថាទៀត ។

ចប់ កឹកណិបុប្ផវគ្គ ទី ៥០ ។

អថ វគ្គុទ្ទានំ

មេត្តេយ្យវគ្គោ កន្ទាលិ សកឹសម្មជ្ជកោបិច
ឯកវិហារី វិភេទកោ[1] ជគតិ សាលបុប្ផិយោ ។
នឡមាលិ[2] បំសុកូលំ កឹកណិបុប្ផិកោ[3] តថា
អសីតិ ទ្វេ ច គាថាយោ ចតុទ្ទសា[4] សតានិ ច ។

មេត្តេយ្យវគ្គទសកំ បញ្ចមំ សតកំ សមត្តំ ។

---

១ ឱ. ឯកោ វិភេទកីវត្តោ ។ ម. ឯកវិហារី វិភេទកិ ។ ២ ឱ. នឡមាលំ ។ ម. នឡាគារំ ។
៣ ឱ. ម. កិង្កណិបុប្ផិយោ ។ ៤ ឱ. ម. ចតុទ្ទស ។

មួយទៀត ឧទ្ទាននៃវគ្គ

មេត្តេយ្យវគ្គ ១ កក្ខាលិវគ្គ ១ សកឹសមុដ្ឋកវគ្គ ១ ឯកវិហារិ-
វគ្គ ១ វិភេទកវគ្គ ១ ជគតិវគ្គ ១ សាលបុប្ផិយវគ្គ ១ ។
នឡមាលិវគ្គ ១ បំសុកូលវគ្គ ១ កឹកណិបុប្ផិវគ្គ ១ ឯគាថា
មានចំនួន ១.៤៨២ គាថា ។

ចប់ មេត្តេយ្យវគ្គទសកៈ ប្រមាណនៃវយ ទី ៥ ។

ឯកបញ្ញាសោ កណិការវគ្គោ

បឋមំ តីណិកណិការបុប្ផិយត្ថេរាបទានំ

(៩១) សុមេធោ នាម សម្ពុទ្ធោ ទ្វត្តឹសវរលក្ខណោ
វិវេកកាមោ សម្ពុទ្ធោ ហិមវន្តំ ឧបាគមិ ។
អជ្ឈោគហេត្វា ហិមវន្តំ អគ្គោ ការុណិកោ មុនិ
បល្លង្កំ អាភុជិត្វាន និសីទិ បុរិសុត្តមោ ។
វិជ្ជាធរោ តទា អាសឹ អន្តលិក្ខចរោ អហំ
តិសូលំ សុកតំ គយ្ហ គច្ឆាមិ អម្ពរេ តទា ។
បព្វតគ្គេ យថា អគ្គិ បុណ្ណមាយេវ[1] ចន្ទិមា
វនេ ឱភាសតេ ពុទ្ធោ សាលរាជាវ ផុល្លិតោ ។
វនតោ[2] និក្ខមិត្វាន ពុទ្ធរំសាភិធាវរេ
នឡគ្គិវណ្ណសង្កាសា ទិស្វា ចិត្តំ បសាទយឹ ។

---

១ ឱ. អប្បិ បុណ្ណមាសេវ ។ ២ ឱ.ម. វនគ្គា ។

កណិការវគ្គ ទី ៥១

គណិកណិការបុប្ផិយត្ថេរាបទាន ទី ១

[៩១] ព្រះសម្ពុទ្ធ ព្រះនាមសុមេធៈ មានព្រះលក្ខណៈ ៣២ ដ៏ប្រសើរ មានសេចក្តីប្រាថ្នាក្នុងការស្ងប់ស្ងាត់ ទ្រង់ត្រាស់ដឹងដោយប្រពៃ បានស្តេចចូលទៅក្នុងព្រៃហិមពាន្ត ។ ព្រះមហាមុនី ទ្រង់ជាចំបង ជាបុរសខ្ពង់ខ្ពស់ ប្រកបដោយសេចក្តីករុណា ស្តេចចុះកាន់ព្រៃហិមពាន្ត ហើយទ្រង់គង់ផ្គត់ព្រះភ្នែន ។ កាលនោះ ខ្ញុំកើតជាពិទ្យាធរ ជាអ្នកត្រាច់ទៅក្នុងអាកាស កាន់ច្បូកដែលធ្វើល្អហើយ បានហោះទៅឰដ៏អាកាស ក្នុងកាលនោះ ។ ព្រះសម្ពុទ្ធព្រះអង្គរុងរឿងក្នុងព្រៃ ដូចភ្លើងលើកំពូលភ្នំ ឬដូចព្រះចន្ទពេញបូណ៌មី ពុំនោះសោត ដូចស្តេចឈើដែលមានផ្ការីកស្គុះស្គាយ ។ ខ្ញុំចេញអំពីព្រៃ បានឃើញរស្មីព្រះពុទ្ធដែលផ្សាយចេញ ដូចពណ៌ភ្លើងដែលឆេះបបុស ហើយក៏ញុំាងចិត្តឲ្យជ្រះថ្លា ។

បឋមំ តីណិកណិការបុប្ផិយត្ថេរាបទានំ

វិចិនំ អទ្ទសំ បុប្ផំ(១)　　កណិការំ ទេវគន្ធិកំ
តីណិ បុប្ផានិ អាទាយ　　ពុទ្ធសេដ្ឋំ អបូជយឹ ។

ពុទ្ធស្ស អានុភាវេន　　តិណិ បុប្ផានិ មេ តទា
ឧទ្ធំវណ្តា(២) អធោបត្តា　　ឆាយំ កុព្វន្តិ សត្ថុនោ ។

តេន កម្មេន សុកតេន　　ចេតនាបណិធីហិ ច
ជហិត្វា មានុសំ ទេហំ　　តាវត្តឹសំ អគច្ឆហំ ។

តត្ថ មេ សុកតំ ព្យម្ហំ　　កណិការីតិ ញាយតិ
សដ្ឋិយោជនមុព្វិទ្ធំ　　តឹសយោជនវិត្ថតំ ។

សហស្សកណ្ឌោ សត្តភេណ្ឌុ　　ធជាលុ ហរិតាមយោ
សតសហស្សនិយ្យូហា　　ព្យម្ហេ បាតុភវឹសុ មេ ។

សោណ្ណមយា មណិមយា　　លោហិតង្គមយាបិ ច
ផលិកាបិ ច បល្លង្កា　　យេនិច្ឆកា យទិច្ឆកំ(៣) ។

---

១ ម. ពុទ្ធំ ។ ២ ម. ឧទ្ធំវណ្ណា ។ ៣ ម. យទិច្ឆកា យទិច្ឆកា ។

ខ្ញុំកំពុងតែជ្រើសរើសផ្កា ក៏បានឃើញផ្កាកណិការ មានក្លិនក្រអូបដូចក្លិនទិព្វ ហើយបាននាំយកផ្កា ៣ ទងទៅបូជាព្រះសម្ពុទ្ធដ៏ប្រសើរ ។ ដោយអានុភាពនៃព្រះពុទ្ធ ផ្កាទាំង ៣ ទងរបស់ខ្ញុំ ក្នុងកាលនោះ មានទងឡើងលើ មានត្របកចុះក្រោម ធ្វើជាម្លប់បាំងថ្វាយព្រះសាស្តា ។ ដោយអំពើដែលធ្វើល្អនោះផង ដោយការតំកល់ចេតនានោះផង ខ្ញុំលះបង់រាងកាយជារបស់មនុស្សហើយ បានទៅកើត ក្នុងឋានតា-វត្តិង្ស ។ វិមានដែលកុសលសាងសម្រាប់ខ្ញុំ ក្នុងទីនោះ មានកំពស់ ៦០ យោជន៍ ទទឹង ៣០ យោជន៍ ពួកទេវតាតែងស្គាល់ថា កណិការវិមាន ។ ប្រាសាទមានកំពស់មួយពាន់សន្ទុះព្រួញ មានជាន់ ៧ បរិបូណ៌ដោយទង់ ជាវិការៈនៃកែវមណីមានពណ៌ខៀវ ផ្ទះមានកំពូលមួយសែន មានប្រាកដក្នុងវិមានរបស់ខ្ញុំ ។ បល្ល័ង្កជាវិការៈនៃមាសក៏មាន ជាវិការៈនៃកែវមណីក៏មាន ជាវិការៈនៃកែវទទឹមក៏មាន ជាវិការៈនៃកែវផលិកក៏មាន គួរតាមប្រាថ្នា គួរតាមបំណង ។

មហារហញ្ច សយនំ តុលិកំ វិកតិស្សកំ(១)
ឧទ្ទលោមិកឯកន្តំ ពិម្ពោហនសមាយុតំ(២) ។
ភវា និក្ខមិត្វាន ចរន្តោ ទេវចារិកំ
យទា ឥច្ឆាមិ គមនំ ទេវសង្ឃបុរក្ខតោ ។
បុប្ផស្ស ហេដ្ឋា តិដ្ឋាមិ ឧបរិ ឆទនំ មម
សមន្តា យោជនសតំ កណិការេហិ ឆាទិតំ ។
សដ្ឋិ តុរិយសហស្សានិ សាយំ បាតំ ឧបដ្ឋហុំ
បរិវារេន្តិ មំ និច្ចំ រត្តិន្ទិវមតន្ទិតា ។
តត្ថ នច្ចេហិ គីតេហិ តាឡេហិ វាទិតេហិ ច
រមាមិ ខិឌ្ឌារតិយា(៣) មោទាមិ កាមកាមិហំ ។
តត្ថ ភុត្វា បិវិត្វា ច មោទាមិ តិទសេ តទា
នារីគណេហិ សហិតោ មោទាមិ ព្យម្ហុត្តមេ ។

---

១ ឱ. តូលិកា វិកតីយុតំ ។ ម. តូលិកា វិកតំ យុតំ ។ ២ ឱ.ម. ពិម្ពោហនសមាយុតំ ។
៣ ម. ខិឌ្ឌារតិយា ។

មួយទៀត ទីដេកមានដំឡៃច្រើន ដែលញាត់ដោយគរ ធ្វើដោយរោមសត្វ វិចិត្រដោយរោមសត្វ មានរោមសត្វសីហៈនិងខ្លាធំជាដើម ធ្វើដោយរោមសត្វមានរោមប្រាងឡើងតែម្ខាង ជាកម្រាលសមគួរដល់ខ្នើយ ។ កាលណា ខ្ញុំចេញអំពីលំនៅ ហើយត្រេចទៅកាន់ទេវចារិកប្រាថ្នានឹងទៅ តែងមានពួកទេវតាចោមរោម ។ ខ្ញុំឋិតនៅខាងក្រោមផ្កា ផ្កាប្រក់ខាងលើខ្ញុំ ទីមួយរយយោជន៍ជុំវិញ សុទ្ធសឹងបិទបាំងដោយផ្កាកណិការ ។ តូរ្យតន្ត្រី ៦ ម៉ឺន មកបម្រើខ្ញុំរាល់ល្ងាចព្រឹក ជាអ្នកមិនខ្ជិលច្រអូសទាំងយប់ទាំងថ្ងៃ តែងចោមរោមខ្ញុំជានិច្ច ។ ខ្ញុំត្រេកអរដោយរបាំ ចំរៀង គ្រឿងដេញដំ និងគ្រឿងប្រគំ ក្នុងវិមាននោះ ខ្ញុំមានសេចក្ដីប្រាថ្នាក្នុងកាម តែងរីករាយក្នុងតម្រេកនៃល្បែង ។ ខ្ញុំបរិភោគក្ដី ផឹកក្ដី ក្នុងទីនោះ តែងរីករាយក្នុងឋានត្រៃត្រឹង្ស ក្នុងកាលនោះ ខ្ញុំប្រកបដោយពួកនារី រីករាយក្នុងវិមានដ៏ឧត្ដម ។

សតានំ បញ្ចក្ខត្តុញ្ច   ទេវរជ្ជមការយឹ
សតានំ តីណិក្ខត្តុញ្ច   ចក្កវត្តិ អហោសហំ ។
បទេសរជ្ជំ វិបុលំ   គណនាតោ អសង្ខយំ
ភវាភវេ សំសរន្តោ   មហាភោគំ លភាមហំ ។
ភោគេ មេ ឩនតា នត្ថិ   ពុទ្ធបូជាយិទំ ផលំ
ទុវេ ភវេ សំសរាមិ   ទេវត្តេ អថ មានុសេ ។
អញ្ញំ គតឹ ន ជានាមិ   ពុទ្ធបូជាយិទំ ផលំ
ទុវេ កុលេ បជាយាមិ   ខត្តិយេ ចាបិ ព្រាហ្មណេ ។
នីចេ កុលេ ន ជាយាមិ   ពុទ្ធបូជាយិទំ ផលំ
ហត្ថិយានំ អស្សយានំ   សិវិកំ សន្ទមានិកំ ។
លភាមិ សព្វមេវេតំ   ពុទ្ធបូជាយិទំ ផលំ
ទាសីគណំ ទាសគណំ   នារិយោ សមលង្កតា ។
លភាមិ សព្វមេវេតំ   ពុទ្ធបូជាយិទំ ផលំ
កោសេយ្យកម្ពលិយានិ[1] ខោមកប្បាសិកានិ ច ។

---

១ ឱ·ម. កោសេយ្យកម្ពលិយានិ ។

តិណកណិការបុប្ផិយត្ថេរាបទាន ទី ១

ខ្ញុំសោយរាជ្យក្នុងឋានទេវលោក អស់ ៨០០ ដង បានជាស្តេចចក្រពត្តិ អស់ ៣០០ ដង ៗ សោយប្រទេសរាជ្យដ៏ធំទូលាយ រាប់ជាតិមិនអស់ ខ្ញុំកាលអន្ទោលទៅក្នុងភពតូចភពធំ តែងបាននូវភោគសម្បត្តិច្រើន ៗ ខ្ញុំមិនមានសេចក្តីខ្វះខាតដោយភោគសម្បត្តិ នេះជាផលនៃពុទ្ធបូជា ខ្ញុំតែងអន្ទោលទៅក្នុងភពពីរ គឺទេវតានិងមនុស្ស ៗ ខ្ញុំមិនដែលស្គាល់គតិដទៃទេ នេះជាផលនៃពុទ្ធបូជា ខ្ញុំតែងកើតក្នុងត្រកូល ២ គឺត្រកូលក្សត្រ និងត្រកូលព្រាហ្មណ៍ ៗ ខ្ញុំមិនកើតក្នុងត្រកូលទាប នេះជាផលនៃពុទ្ធបូជា ខ្ញុំតែងបាននូវយានទាំងអស់នេះ គឺយានដំរី យានសេះ ព្រះសាលៀង រថទ្រង់គ្រឿង នេះជាផលនៃពុទ្ធបូជា ៗ ខ្ញុំតែងបាននូវរបស់ទាំងអស់នេះគឺខ្ញុំស្រី ខ្ញុំប្រុស នារីដែលមានគ្រឿងតាក់តែងសមរម្យ នេះជាផលនៃពុទ្ធបូជា ៗ ខ្ញុំតែងបាននូវសំពត់ទាំងអស់នេះ គឺសំពត់កោសេយ្យពស្ត្រ សំពត់កម្ពល សំពត់ខោមពស្ត្រ និងសំពត់កប្បាសិកពស្ត្រ នេះជាផលនៃពុទ្ធបូជា ៗ

លភាមិ សព្វមេវេតំ ពុប្ផបូជាយិទំ ផលំ

នវវត្ថំ នវផលំ នវគ្គរសភោជនំ ។

លភាមិ សព្វមេវេតំ ពុប្ផបូជាយិទំ ផលំ

ឥមេ ទាន ឥមេ កុញ្ជា ឥមម្ហិ សយនេ សយ ។

លភាមិ សព្វមេវេតំ ពុប្ផបូជាយិទំ ផលំ

សព្វត្ថ បូជិតោ ហោមិ យសោ អច្ចុគ្គតោ[១] មម ។

មហាសក្ខោ[២] សទា ហោមិ អភេជ្ជបរិសោ សទា

ញាតីនំ ឧត្តមោ ហោមិ ពុប្ផបូជាយិទំ ផលំ ។

សីតំ ឧណ្ហំ ន ជានាមិ បរិឡាហោ ន វិជ្ជតិ ។

អថោ ចេតសិកំ ទុក្ខំ ហទយេ មេ ន វិជ្ជតិ ។

សុវណ្ណវណ្ណោ ហុត្វាន សំសរាមិ ភវាភវេ

វេវណ្ណិយំ[៣] ន ជានាមិ ពុប្ផបូជាយិទំ ផលំ ។

ទេវលោកា ចវិត្វាន សុក្កមូលេន ចោទិតោ

សាវត្ថិយំ បុរេ ជាតោ មហាសាលេ សុអឌ្ឍកេ ។

---

១ ម. អព្ភុគ្គតោ ។ ២ ឱ. ម. មហាបក្ខោ ។ ៣ ឱ. ទុវណ្ណិកំ ។

ខ្ញុំតែងបាននូវគ្រឿងទាំងអស់នេះគឺ សំពត់ថ្មី ផ្លែឈើថ្មី ភោជន មានរសដ៏ប្រសើរថ្មី នេះជាផលនៃពុទ្ធបូជា ។ ខ្ញុំតែងបាននូវពាក្យពីរោះទាំងអស់នេះថា សូមអ្នកពិសានូវភោជនទាំងនេះ សូមបរិភោគភោជនទាំងនេះ សូមសម្រាន្តលើដំណេកនេះ នេះជាផលនៃពុទ្ធបូជា ។ ខ្ញុំមានគេបូជាក្នុងទីទាំងពួង យស (កេរ្តិ៍ឈ្មោះ) របស់ខ្ញុំ ខ្ពរខ្ពាយទៅក្នុងទិសទាំងពួង ។ ខ្ញុំមានសក្តិធំសព្វកាល មានបរិស័ទមិនបែកបាក់សព្វកាល ខ្ញុំជាបុរសឧត្តមជាងពួកញាតិ នេះជាផលនៃពុទ្ធបូជា ។ ខ្ញុំមិនដែលស្គាល់ត្រជាក់និងក្តៅ ឯសេចក្តីក្តៅក្រហាយក៏មិនមាន ទាំងសេចក្តីទុក្ខព្រួយក្នុងចិត្តក៏មិនមាន ក្នុងហឫទ័យរបស់ខ្ញុំ ។ ខ្ញុំជាអ្នកមានសម្បុរដូចមាស តែងអន្ទោលទៅក្នុងភពតូចភពធំ ខ្ញុំមិនដែលស្គាល់ភាពពណ៌អាក្រក់ នេះជាផលនៃពុទ្ធបូជា ។ ខ្ញុំច្យុតចាកទេវលោក ត្រូវកុសលមូលដាស់តឿន បានមកកើតក្នុងបុរីសាវត្ថី ក្នុងត្រកូលមហាសាល ជាត្រកូលស្តុកស្តម្ភមាំមួន ។

បឋមំ តីណិកណ្ណិការបុប្ផិយត្ថេរាបទានំ

បញ្ចកាមគុណេ ហិត្វា បព្វជឹ អនគារិយំ

ជាតិយា សត្តវស្សោហំ អរហត្តំ អបាបុណឹ ។

ឧបសម្បាទយិ ពុទ្ធោ គុណមញ្ញាយ ចក្ខុមា

តរុណោ បូជនីយោហំ ពុទ្ធបូជាយិទំ ផលំ ។

ទិព្វចក្ខុំ វិសុទ្ធំ មេ សមាធិកុសលោ អហំ

អភិញ្ញាបារមិប្បត្តោ ពុទ្ធបូជាយិទំ ផលំ ។

បដិសម្ភិទា អនុប្បត្តោ ឥទ្ធិបាទេសុ កោវិទោ

សទ្ធម្មេ បារមិប្បត្តោ ពុទ្ធបូជាយិទំ ផលំ ។

តឹសកប្បសហស្សម្ហិ យំ ពុទ្ធមភិបូជយឹ

ទុគ្គតឹ នាភិជានាមិ ពុទ្ធបូជាយិទំ ផលំ ។

កិលេសា ឈាបិតា មយ្ហំ ភវា សព្វេ សមូហតា

នាគោវ ពន្ធនំ ឆេត្វា វិហរាមិ អនាសវោ ។

ខ្ញុំលះបង់កាមគុណទាំង៥ ហើយចូលទៅកាន់ផ្នួស ខ្ញុំមានអាយុ ៧ ឆ្នាំ ពប់អំពីកំណើតមក បានដល់អរហត្ត ៗ ព្រះសម្ពុទ្ធទ្រង់មានចក្ខុ ជ្រាបច្បាស់នូវគុណរបស់ខ្ញុំ បានឲ្យឧបសម្បទាដល់ខ្ញុំ ខ្ញុំជាមនុស្សកម្លោះ គួរដល់ការបូជា នេះជាផលនៃពុទ្ធបូជា ៗ ចក្ខុរបស់ខ្ញុំដ៏បរិសុទ្ធដូចជាទិព្វ ខ្ញុំជាអ្នកឈ្លាសវៃក្នុងសមាធិ ដល់នូវត្រើយនៃអភិញ្ញា នេះជាផលនៃពុទ្ធបូជា ៗ បដិសម្ភិទា ខ្ញុំបានសម្រេចដោយលំដាប់ ខ្ញុំជាអ្នកឈ្លាសវៃក្នុងឥទ្ធិបាទ បានដល់ត្រើយក្នុងព្រះសទ្ធម្ម នេះជាផលនៃពុទ្ធបូជា ៗ ក្នុងកប្បទី ៣ ម៉ឺន អំពីកប្បនេះ ព្រោះហេតុដែលខ្ញុំបានបូជាព្រះសម្ពុទ្ធ ក្នុងកាលនោះ ខ្ញុំមិនដែលស្គាល់ទុគ្គតិ នេះជាផលនៃពុទ្ធបូជា ៗ កិលេសទាំងឡាយ ខ្ញុំដុតបំផ្លាញហើយ ភពទាំងអស់ ខ្ញុំដកចោលហើយ ខ្ញុំជាអ្នកមិនមានអាសវៈ ព្រោះបានកាត់ចំណង ដូចជាដំរីកាត់ផ្តាច់នូវទន្ទឹង ៗ

ស្វាគតំ វត មេ អាសិ មម ពុទ្ធស្ស សន្តិកេ
តិស្សោ វិជ្ជា អនុប្បត្តា កតំ ពុទ្ធស្ស សាសនំ ។
បដិសម្ភិទា ចតស្សោ វិមោក្ខាបិ ច អដ្ឋិមេ
ឆឡភិញ្ញា សច្ឆិកតា កតំ ពុទ្ធស្ស សាសនន្តិ ។

ឥត្ថំ សុទំ អាយស្មា តីណិកណិការបុប្ផិយោ
ថេរោ ឥមា គាថាយោ អភាសិត្ថាតិ ។

តីណិកណិការបុប្ផិយត្ថេរស្ស អបទានំ សមត្តំ ។

ទុតិយំ ឯកបត្តទាយកត្ថេរាបទានំ

(៩២) នគរេ ហំសវតិយា កុម្ភការោ អហោសហំ
អទ្ទសំ វិរជំ ពុទ្ធំ ឱឃតិណ្ណមនាសវំ ។
សុកតំ មត្តិកាបត្តំ(១) ពុទ្ធសេដ្ឋស្សទាសហំ
បត្តំ ទត្វា ភគវតោ ឧជុភូតស្ស តាទិនោ ។

---

១ ម. បត្តិកំ មត្តំ ។

ខ្ញុំមកល្អហើយ ក្នុងសំណាក់ព្រះពុទ្ធរបស់ខ្ញុំ វិជ្ជា ៣ ខ្ញុំបានដល់ហើយ សាសនា របស់ព្រះពុទ្ធ ខ្ញុំបានធ្វើហើយ ។ បដិសម្ភិទា ៤ វិមោក្ខ ៨ និងអភិញ្ញា ៦ នេះ ខ្ញុំបានធ្វើឲ្យជាក់ច្បាស់ហើយ ទាំងសាសនា របស់ព្រះពុទ្ធ ខ្ញុំក៏បានប្រតិបត្តិហើយ ។

បានឮថា ព្រះតីណកណិការបុប្ផិយត្ថេរ មានអាយុ បានសម្តែងនូវគាថាទាំងនេះ ដោយប្រការដូច្នេះ ។

ចប់ តីណកណិការបុប្ផិយត្ថេរាបទាន ។

ឯកបត្តទាយកត្ថេរាបទាន ទី ២

(៩២) ខ្ញុំកើតជាសូនដាំង ក្នុងនគរហង្សវតី ខ្ញុំបានឃើញព្រះពុទ្ធ ទ្រង់ប្រាសចាកធូលីគឺកិលេស ទ្រង់ធ្លងដំនន់គឺកិលេស មិនមានអាសវៈ ។ ខ្ញុំបានថ្វាយបាត្រដី ដែលខ្ញុំធ្វើល្អហើយ ដល់ព្រះពុទ្ធដ៏ប្រសើរ ខ្ញុំថ្វាយបាត្រដល់ព្រះមានបុណ្យ មានព្រះហឫទ័យទៀងត្រង់ ទ្រង់មិនញាប់ញ័រដោយលោកធម៌ ។

ទុតិយំ ឯកបត្តទាយកត្ថេរាបទានំ

ភវេ និព្វត្តមានោហំ　　សោណ្ណថាលេ លភាមហំ
រូបិមយេ ច សោវណ្ណេ　　តដ្ដិកេ ច មណីមយេ ។
បាតិយា បរិភុញ្ជាមិ　　បុញ្ញកម្មស្សិទំ ផលំ
យសសារ ធនាធញ្ញូ(១)　　អគ្គភូតោ ច ហោមហំ(២) ។
យថាបិ ភទ្ទកេ ខេត្តេ　　វីជំ អប្បម្បិ រោបិតំ
សម្មា ធារំ បវេស្សន្តេ(៣)　　ផលំ តោសេតិ កស្សកំ ។
តថេវិទំ បត្តទានំ　　ពុទ្ធក្ខេត្តម្ហិ រោបិតំ
បីតិធារេ បវស្សន្តេ　　ផលំ មេ តោសយិស្សតិ ។
យាវតា ខេត្តា វិជ្ជន្តិ　　សង្ឃាបិច គណាបិច
ពុទ្ធក្ខេត្តសមោ នត្ថិ　　សុខទោ សព្វបាណិនំ ។
នមោ តេ បុរិសាជញ្ញ　　នមោ តេ បុរិសុត្តម
ឯកបត្តំ ទទិត្វាន　　បត្តោម្ហិ អចលំ បទំ ។

---

១ ឱ.ម. យសោធញ្ញូ ធនធញ្ញូ ។ ២ ឱ. បត្តភូតោ ច ហោមហំ ។ ម. សត្តភូតោ ច យោ មហា ។ ៣ ឱ. បវេច្ឆន្តេ ។ ម. បវិច្ឆន្តេ ។

ឯកបត្តទាយកត្ថេរាបទាន ទី ២

ខ្ញុំកាលកើតក្នុងភព តែងបានថាសមាសផង ថាសមាស-ក្រឡៃប្រាក់ផង បានជាវិការនៃកែវមណីផង ។ ខ្ញុំតែងបរិភោគដោយភាជន៍ នេះជាផលនៃបុញ្ញកម្ម ខ្ញុំជាអ្នកប្រ-សើរដោយយសបរិវារជាងជនទាំងឡាយ ។ ពូជសូម្បីបន្តិចបន្តួចដែលគេសាបព្រោះក្នុងស្រែដ៏ល្អ កាលបើមេឃបង្អុរធារទឹកដោយប្រពៃ ផ្លែស្រូវរមែងញុំាងអ្នកស្រែ ឲ្យត្រេកអរយ៉ាងណាមិញ ។ បត្តទាននេះដែលខ្ញុំសាបព្រោះក្នុងស្រែគឺព្រះពុទ្ធ ធារទឹកគឺបីតិបង្អុរចុះមក ផលរមែងធ្វើឲ្យខ្ញុំត្រេកអរក៏យ៉ាងនោះដែរ ។ ស្រែទាំងប៉ុន្មានណា គឺព្រះសង្ឃក្តី គណៈក្តី ស្រែទាំងនោះ ស្មើដោយស្រែគឺព្រះពុទ្ធ មិនមានឡើយព្រោះស្រែគឺព្រះពុទ្ធ អាចឲ្យសេចក្តីសុខដល់សត្វទាំងពួង ។ បពិត្របុរសអាជានេយ្យ ខ្ញុំសូមថ្វាយបង្គំព្រះអង្គ បពិត្របុរសដ៏ឧត្តម ខ្ញុំសូមថ្វាយបង្គំព្រះអង្គ ខ្ញុំបានថ្វាយបាត្រមួយហើយបានសម្រេចព្រះនិព្វាន ជាគុណជាតមិនកម្រើក ។

ឯកនវុតេ ឥតោ កប្បេ យំ បត្តមទទឹ តទា

ទុគ្គតឹ នាភិជានាមិ បត្តទានស្សិទំ ផលំ ។

កិលេសា ឈាបិតា មយ្ហំ ភវា សព្វេ សមូហតា

នាគោវ ពន្ធនំ ឆេត្វា វិហរាមិ អនាសវោ ។

ស្វាគតំ វត មេ អាសិ មម ពុទ្ធស្ស សន្តិកេ

តិស្សោ វិជ្ជា អនុប្បត្តា កតំ ពុទ្ធស្ស សាសនំ ។

បដិសម្ភិទា ចតស្សោ វិមោក្ខាបិ ច អដ្ឋិមេ

ឆឡភិញ្ញា សច្ឆិកតា កតំ ពុទ្ធស្ស សាសនន្តិ ។

ឥត្ថំ សុទំ អាយស្មា ឯកបត្តទាយកោ ថេរោ ឥមា

គាថាយោ អភាសិត្ថាតិ ។

ឯកបត្តទាយកត្ថេរស្ស អបទានំ សមត្តំ ។

ក្នុងកប្បទី ៩១ អំពីកប្បនេះ ព្រោះហេតុដែលខ្ញុំបានថ្វាយបាត្រ ក្នុងកាលនោះ ខ្ញុំមិនដែលស្គាល់ទុគ្គតិ នេះជាផលនៃបត្តទាន ។ កិលេសទាំងឡាយ ខ្ញុំដុតបំផ្លាញហើយ ភពទាំងអស់ ខ្ញុំដកចោលហើយ ខ្ញុំជាអ្នកមិនមានអាសវៈ ព្រោះបានកាត់ចំណង ដូចជាដំរីកាត់ផ្តាច់នូវទន្លីង ។ ឱ ! ខ្ញុំមកល្អហើយ ក្នុងសំណាក់ព្រះពុទ្ធរបស់ខ្ញុំ វិជ្ជា ៣ ខ្ញុំបានសម្រេចហើយ ទាំងសាសនា របស់ព្រះពុទ្ធ ខ្ញុំបានធ្វើហើយ ។ បដិសម្ភិទា ៤ វិមោក្ខ ៨ និងអភិញ្ញា ៦ នេះ ខ្ញុំបានធ្វើឲ្យជាក់ច្បាស់ហើយ ទាំងសាសនា របស់ព្រះពុទ្ធ ខ្ញុំក៏បានប្រតិបត្តិហើយ ។

បានឮថា ព្រះឯកបត្តទាយកត្ថេរ មានអាយុ បានសម្តែងនូវគាថាទាំងនេះ ដោយប្រការដូច្នេះ ។

ចប់ ឯកបត្តទាយកត្ថេរាបទាន ។

តតិយំ កាសុមារិកផលទាយកត្ថេរាបទានំ

(៩៣) កណិការំវ ជោតន្តំ និសិន្នំ បព្វតន្តរេ

អទ្ទសំ វិរជំ ពុទ្ធំ   លោកជេដ្ឋំ នរាសភំ ។

បសន្នចិត្តោ សុមនោ   សិរេ កត្វាន អញ្ជលឹ

កាសុមារិកមាទាយ   ពុទ្ធសេដ្ឋស្សទាសហំ ។

ឯកត្តឹសេ ឥតោ កប្បេ   យំ ផលំ អទទឹ តទា

ទុគ្គតឹ នាភិជានាមិ   ផលទានស្សិទំ ផលំ ។

កិលេសា ឈាបិតា មយ្ហំ   ភវា សព្វេ សមូហតា

នាគោវ ពន្ធនំ ឆេត្វា   វិហរាមិ អនាសវោ ។

ស្វាគតំ វត មេ អាសិ   មម ពុទ្ធស្ស សន្តិកេ

តិស្សោ វិជ្ជា អនុប្បត្តា   កតំ ពុទ្ធស្ស សាសនំ ។

បដិសម្ភិទា ចតស្សោ   វិមោក្ខាបិ ច អដ្ឋិមេ

ឆឡភិញ្ញា សច្ឆិកតា   កតំ ពុទ្ធស្ស សាសនន្តិ ។

កាសុមារិកផលទាយកត្ថេរាបទាន ទី ៣

(៩៣) ខ្ញុំបានឃើញព្រះពុទ្ធ ទ្រង់ប្រាសចាកធូលី ជាច្បងក្នុងលោក ប្រសើរជាងនរៈ រុងរឿងដូចផ្កាកណិការ ទ្រង់គង់នៅក្នុងចន្លោះភ្នំ ។ ខ្ញុំមានចិត្តជ្រះថ្លា មានចិត្តរីក-រាយ ធ្វើនូវអញ្ជលីលើក្បាល បានយកផ្លែស្មាទុំទៅថ្វាយព្រះពុទ្ធដ៏ប្រសើរ ។ ក្នុងកប្បទី ៣១ អំពីកប្បនេះ ព្រោះហេតុដែលខ្ញុំបានថ្វាយផ្លែស្មា ក្នុងកាលនោះ ខ្ញុំមិនដែលស្គាល់ទុគ្គតិ នេះជាផលនៃផលទាន ។ កិលេសទាំងឡាយ ខ្ញុំដុតបំផ្លាញហើយ ភពទាំងអស់ ខ្ញុំដកចោលហើយ ខ្ញុំជាអ្នកមិនមានអាសវៈ ព្រោះបានកាត់ចំណង ដូចជាដំរីកាត់ផ្តាច់នូវទន្លីង ។ ឱ! ខ្ញុំមកល្អហើយ ក្នុងសំណាក់ព្រះពុទ្ធរបស់ខ្ញុំ វិជ្ជា ៣ ខ្ញុំបានដល់ហើយ សាសនា របស់ព្រះពុទ្ធ ខ្ញុំបានធ្វើហើយ ។ បដិសម្ភិទា ៤ វិមោក្ខ ៨ និងអភិញ្ញា ៦ នេះ ខ្ញុំបានធ្វើឲ្យជាក់ច្បាស់ហើយ ទាំងសាសនា របស់ព្រះពុទ្ធ ខ្ញុំក៏បានប្រតិបត្តិហើយ ។

ឥត្ថំ សុទំ អាយស្មា កាសុមារិកផលទាយកោ
ថេរោ ឥមា គាថាយោ អភាសិត្ថាតិ ។

កាសុមារិកផលទាយកត្ថេរស្ស អបទានំ សមត្តំ ។

បត្តំ អវដផលិយត្ថេរាបទានំ

(៩៤) សហស្សរំសី ភគវា សយម្ភូ អបរាជិតោ
វិវេកា វុដ្ឋហិត្វាន គោចរាយាភិនិក្ខមិ ។
ផលហត្ថោ អហំ ទិស្វា ឧបគច្ឆឹ នរាសភំ
បសន្នចិត្តោ សុមនោ អវដំ អទទឹ ផលំ ។
ចតុន្នវុតេ ឥតោ កប្បេ យំ ផលំ អទទឹ តទា
ទុគ្គតឹ នាភិជានាមិ ផលទានស្សិទំ ផលំ ។
កិលេសា ឈាបិតា មយ្ហំ ភវា សព្វេ សមូហតា
នាគោវ ពន្ធនំ ឆេត្វា វិហរាមិ អនាសវោ ។

បានឮថា ព្រះកាសុមារិកផលទាយកត្ថេរ មានអាយុ បាន សម្តែងនូវគាថាទាំងនេះ ដោយប្រការដូច្នេះ ។

ចប់ កាសុមារិកផលទាយកត្ថេរាបទាន ។

អវដផលិយត្ថេរាបទាន ទី ៤

(៩៤) ព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់មានវស្សាច្រើន ត្រាស់ ដឹងដោយព្រះអង្គឯង ទ្រង់ឈ្នះមារ ក្រោកចាកទីស្ងប់ស្ងាត់ ស្តេចចេញទៅដើម្បីគោចរ ។ ខ្ញុំមានដៃកាន់ផ្លែឈើ ឃើញ ព្រះនាយក: ក៏ចូលទៅជិត ខ្ញុំមានចិត្តជ្រះថ្លា មានចិត្តរីក រាយ បានថ្វាយអវដផល (ផ្លែឈើ) ដល់ព្រះអង្គ ។ ក្នុង កប្បទី ៩៤ អំពីកប្បនេះ ព្រោះហេតុដែលខ្ញុំបានថ្វាយផ្លែ ឈើ ក្នុងកាលនោះ ខ្ញុំមិនដែលស្គាល់ទុគ្គតិ នេះជាផល នៃផលទាន ។ កិលេសទាំងឡាយ ខ្ញុំដុតបំផ្លាញហើយ គពទាំងអស់ ខ្ញុំដកចោលហើយ ខ្ញុំជាអ្នកមិនមានអាសវ: ព្រោះបានកាត់បំណង់ ដូចជាដំរីកាត់ផ្តាច់ នូវទន្លីង ។

ស្វាគតំ វត មេ អាសិ មម ពុទ្ធស្ស សន្តិកេ

តិស្សោ វិជ្ជា អនុប្បត្តា កតំ ពុទ្ធស្ស សាសនំ ។

បដិសម្ភិទា ចតស្សោ វិមោក្ខាបិ ច អដ្ឋិមេ

ឆឡភិញ្ញា សច្ឆិកតា កតំ ពុទ្ធស្ស សាសនន្តិ ។

ឥត្ថំ សុទំ អាយស្មា អវដផលិយោ ថេរោ ឥមា

គាថាយោ អភាសិត្ថាតិ ។

អវដផលិយត្ថេរស្ស អបទានំ សមត្តំ ។

បញ្ចមំ ពារផលិយត្ថេរាបទានំ

(៤៥) សុវណ្ណវណ្ណំ សម្ពុទ្ធំ អាហុតីនំ បដិគ្គហំ

រថិយំ បដិបជ្ជន្តំ ពារផលមទាសហំ(១) ។

ឯកនវុតេ ឥតោ កប្បេ យំ ផលំ អទទឹ តទា

ទុគ្គតឹ នាភិជានាមិ ផលទានស្សិទំ ផលំ ។

---

១ ឱ. ពារផលមទាសហំ ។ ម. ពាទផល... ។

នុ ! ខ្ញុំមកល្អហើយ ក្នុងសំណាក់ព្រះពុទ្ធរបស់ខ្ញុំ វិជ្ជា ៣ ខ្ញុំបានដល់ហើយ សាសនា របស់ព្រះពុទ្ធ ខ្ញុំបានធ្វើហើយ ។ បដិសម្ភិទា ៤ វិមោក្ខ ៨ និងអភិញ្ញា ៦ នេះ ខ្ញុំបានធ្វើឲ្យជាក់ច្បាស់ហើយ ទាំងសាសនា របស់ព្រះពុទ្ធ ខ្ញុំក៏បានប្រតិបត្តិហើយ ។

បានឮថា ព្រះអវដផលិយត្ថេរ មានអាយុ បានសម្តែងនូវគាថាទាំងនេះ ដោយប្រការដូច្នេះ ។

ចប់ អវដផលិយត្ថេរាបទាន ។

ចារផលិយត្ថេរាបទាន ទី ៥

[៩៥] ខ្ញុំបានឃើញព្រះសម្ពុទ្ធ ទ្រង់មានវណ្ណៈដូចមាស គួរទទួលនូវគ្រឿងបូជា កំពុងស្តេចពុទ្ធដំណើរទៅតាមច្រក ហើយបានប្រគេនចារផល (ផ្លែឈើ) ។ ក្នុងកប្បទី ៩១ អំពីកប្បនេះ ព្រោះហេតុដែលខ្ញុំបានថ្វាយផ្លែឈើ ក្នុងកាលនោះ ខ្ញុំមិនដែលស្គាល់ទុគ្គតិ នេះជាផលនៃផលទាន ។

កិលេសា ឈាបិតា មយ្ហំ ភវា សព្វេ សមូហតា
នាគោវ ពន្ធនំ ឆេត្វា វិហរាមិ អនាសវោ ។
ស្វាគតំ វត មេ អាសិ មម ពុទ្ធស្ស សន្តិកេ
តិស្សោ វិជ្ជា អនុប្បត្តា កតំ ពុទ្ធស្ស សាសនំ ។
បដិសម្ភិទា ចតស្សោ វិមោក្ខាបិ ច អដ្ឋិមេ
ឆឡភិញ្ញា សច្ឆិកតា កតំ ពុទ្ធស្ស សាសនំ ។

ឥត្ថំ សុទំ អាយស្មា ចារផលិយោ ថេរោ ឥមា គាថាយោ អភាសិត្ថាតិ ។

ចារផលិយត្ថេរស្ស អបទានំ សមត្តំ ។

ឆដ្ឋំ មាតុលុង្គផលទាយកត្ថេរាបទានំ

(៩៦) កណិការំ ជលិតំ បុណ្ណមាយេវ ចន្ទិមំ
ជលន្តំ ទីបរុក្ខំវ អទ្ទសំ លោកនាយកំ ។
មាតុលុង្គផលំ គយ្ហ អទាសឹ សត្ថុនោ អហំ
ទក្ខិណេយ្យស្ស វីរស្ស បសន្នោ សេហិ បាណិភិ ។

កិលេសទាំងឡាយ ខ្ញុំដុតបំផ្លាញហើយ ភពទាំងអស់ ខ្ញុំដកចោលហើយ ខ្ញុំជាអ្នកមិនមានអាសវៈ ព្រោះបានកាត់បំណង់ ដូចជាដំរីកាត់ផ្តាច់នូវទន្ទឹង ។ ឱ! ខ្ញុំមកល្អហើយ ក្នុងសំណាក់ព្រះពុទ្ធរបស់ខ្ញុំ វិជ្ជា ៣ ខ្ញុំបានដល់ហើយ សាសនា របស់ព្រះពុទ្ធ ខ្ញុំបានធ្វើហើយ ។ បដិសម្ភិទា ៤ វិមោក្ខ ៨ និងអភិញ្ញា ៦ នេះ ខ្ញុំបានធ្វើឲ្យជាក់ច្បាស់ហើយ ទាំងសាសនា របស់ព្រះពុទ្ធ ខ្ញុំក៏បានប្រតិបត្តិហើយ ។

បានឮថា ព្រះតារផលិយត្ថេរ មានអាយុ បានសម្តែងនូវគាថាទាំងនេះ ដោយប្រការដូច្នេះ ។

ចប់ តារផលិយត្ថេរាបទាន ។

មាតុលុង្គផលទាយកត្ថេរាបទាន ទី ៦

[៩៦] ខ្ញុំបានឃើញនូវព្រះលោកនាយក ទ្រង់រុងរឿងដូចផ្កាកណិការ ឬដូចព្រះចន្ទពេញបូណ៌មី ឬក៏ដូចឈើប្រទាំទីប ដ៏រុងរឿង ។ ខ្ញុំមានចិត្តជ្រះថ្លា បានយកផ្លែក្រូចត្លង់ ទៅថ្វាយព្រះសាស្តា ជាទក្ខិណេយ្យបុគ្គល ទ្រង់មានព្យាយាម ដោយដៃរបស់ខ្លួន ។

ឆដ្ឋំ មាតុលុង្គផលទាយកត្ថេរាបទានំ

ឯកត្តឹសេ ឥតោ កប្បេ យំ ផលំ អទទឹ តទា
ទុគ្គតឹ នាភិជានាមិ ផលទានស្សិទំ ផលំ ។
កិលេសា ឈាបិតា មយ្ហំ ភវា សព្វេ សមូហតា
នាគោវ ពន្ធនំ ឆេត្វា វិហរាមិ អនាសវោ ។
ស្វាគតំ វត មេ អាសិ មម ពុទ្ធស្ស សន្តិកេ
តិស្សោ វិជ្ជា អនុប្បត្តា កតំ ពុទ្ធស្ស សាសនំ ។
បដិសម្ភិទា ចតស្សោ វិមោក្ខាបិច អដ្ឋិមេ
ឆឡភិញ្ញា សច្ឆិកតា កតំ ពុទ្ធស្ស សាសនន្តិ ។

ឥត្ថំ សុទំ អាយស្មា មាតុលុង្គផលទាយកោ ថេរោ
ឥមា គាថាយោ អភាសិត្ថាតិ ។

មាតុលុង្គផលទាយកត្ថេរស្ស អបទានំ សមត្តំ ។

មាតុលុង្គផលទាយកត្ថេរាបទាន ទី ៦

ក្នុងកប្បទី ៣១ អំពីកប្បនេះ ព្រោះហេតុដែលខ្ញុំបានថ្វាយផ្លែឈើ ក្នុងកាលនោះ ខ្ញុំមិនដែលស្គាល់ទុគ្គតិ នេះជាផលនៃផលទាន ។ កិលេសទាំងឡាយ ខ្ញុំដុតបំផ្លាញហើយ ភពទាំងអស់ ខ្ញុំដកចោលហើយ ខ្ញុំជាអ្នកមិនមានអាសវៈ ព្រោះបានកាត់បំណង់ ដូចជាដំរីកាត់ផ្តាច់នូវទន្លីង ។ ឱ! ខ្ញុំមកល្អហើយ ក្នុងសំណាក់ព្រះពុទ្ធរបស់ខ្ញុំ វិជ្ជា ៣ ខ្ញុំបានដល់ហើយ សាសនា របស់ព្រះពុទ្ធ ខ្ញុំបានធ្វើហើយ ។ បដិសម្ភិទា ៤ វិមោក្ខ ៨ និងអភិញ្ញា ៦ នេះ ខ្ញុំបានធ្វើឲ្យជាក់ច្បាស់ហើយ ទាំងសាសនា របស់ព្រះពុទ្ធ ខ្ញុំក៏បានប្រតិបត្តិហើយ ។

បានឮថា ព្រះមាតុលុង្គផលទាយកត្ថេរ មានអាយុ បានសម្តែងនូវគាថាទាំងនេះ ដោយប្រការដូច្នេះ ។

ចប់ មាតុលុង្គផលទាយកត្ថេរាបទាន ។

សត្តមំ អជ្ជេលផលទាយកត្ថេរាបទានំ

(៩៧) អជិតោ នាម សម្ពុទ្ធោ ហិមវន្តេ វសី តទា
ចរណេន ច សម្បន្នោ សមាធិកុសលោ មុនិ ។
កុម្ភមត្តំ គហេត្វាន អញ្ជលី ជីវជីវកំ(១)
ឆត្តបណ្ណំ គហេត្វាន អទាសឹ សត្ថុនោ អហំ ។
ចតុន្នវុតេ ឥតោ កប្បេ យំ ផលំ អទទឹ តទា
ទុគ្គតឹ នាភិជានាមិ ផលទានស្សិទំ ផលំ ។
កិលេសា ឈាបិតា មយ្ហំ ភវា សព្វេ សមូហតា
នាគោវ ពន្ធនំ ឆេត្វា វិហរាមិ អនាសវោ ។
ស្វាគតំ វត មេ អាសិ មម ពុទ្ធស្ស សន្តិកេ
តិស្សោ វិជ្ជា អនុប្បត្តា កតំ ពុទ្ធស្ស សាសនំ ។
បដិសម្ភិទា ចតស្សោ វិមោក្ខាបិ ច អដ្ឋិមេ
ឆឡភិញ្ញា សច្ឆិកតា កតំ ពុទ្ធស្ស សាសនន្តិ ។

---

១ ឱ អជេលមជីវជីវកំ ។

អញ្ជលផលទាយកត្ថេរាបទាន ទី ៧

(៨៧) កាលនោះ ព្រះបច្ចេកសម្ពុទ្ធ ព្រះនាមអជិនៈ ទ្រង់បរិបូណ៌ដោយចរណៈ ឈ្លាសវៃក្នុងសមាធិ ជាអ្នកប្រាជ្ញ គង់នៅក្នុងព្រៃហេមពាន្ត ។ ខ្ញុំបានយកផ្លែអញ្ជលិព្រឹក្សស្រស់ៗ ប្រមាណប៉ុនក្អម ទាំងយកឆត្រស្លឹក ប្រគេនដល់ព្រះសាស្ដា ។ ក្នុងកប្ប ទី ៩៤ អំពីកប្បនេះ ព្រោះហេតុដែលខ្ញុំបានថ្វាយផ្លែឈើ ក្នុងកាលនោះ ខ្ញុំមិនដែលស្គាល់ទុគ្គតិ នេះជាផលនៃផលទាន ។ កិលេសទាំងឡាយខ្ញុំដុតបំផ្លាញហើយ ភពទាំងអស់ ខ្ញុំដកចោលហើយ ខ្ញុំជាអ្នកមិនមានអាសវៈ ព្រោះបានកាត់បំណង់ ដូចជាដំរីកាត់ផ្តាច់នូវចំណង ។ ឱ! ខ្ញុំមកល្អហើយ ក្នុងសំណាក់ព្រះពុទ្ធរបស់ខ្ញុំ វិជ្ជា ៣ ខ្ញុំបានដល់ហើយ សាសនារបស់ព្រះពុទ្ធ ខ្ញុំបានធ្វើហើយ ។ បដិសម្ភិទា ៤ វិមោក្ខ ៨ និងអភិញ្ញា ៦ នេះ ខ្ញុំធ្វើឲ្យជាក់ច្បាស់ហើយ ទាំងសាសនា របស់ព្រះពុទ្ធ ខ្ញុំក៏បានប្រតិបត្តិហើយ ។

ឥត្ថំ សុទំ អាយស្មា អជ្ឈេលផលទាយកោ ថេរោ
ឥមា គាថាយោ អភាសិត្ថាតិ ។

អជ្ឈេលផលទាយកត្ថេរស្ស អបទានំ សមត្តំ ។

អដ្ឋមំ អមោរផលិយត្ថេរាបទានំ

(៩៨) សុវណ្ណវណ្ណំ សម្ពុទ្ធំ អាហុតីនំ បដិគ្គហំ
រថិយំ បដិបជ្ជន្តំ អមោរំ(១) អទទឹ ផលំ ។
ឯកនវុតេ ឥតោ កប្បេ យំ ផលំ អទទឹ តទា
ទុគ្គតឹ នាភិជានាមិ ផលទានស្សិទំ ផលំ ។
កិលេសា ឈាបិតា មយ្ហំ ភវា សព្វេ សមូហតា
នាគោវ ពន្ធនំ ឆេត្វា វិហរាមិ អនាសវោ ។
ស្វាគតំ វត មេ អាសិ មម ពុទ្ធស្ស សន្តិកេ
តិស្សោ វិជ្ជា អនុប្បត្តា កតំ ពុទ្ធស្ស សាសនំ ។

---

១ ម. អមោទំ ។

បានឮថា ព្រះអជ្ជេលផលទាយកត្ថេរ មានអាយុ បានសម្ដែងនូវគាថាទាំងនេះ ដោយប្រការដូច្នេះ ។

ចប់ អជ្ជេលផលទាយកត្ថេរាបទាន ។

អមោរផលិយត្ថេរាបទាន ទី ៨

(៩៨) ខ្ញុំបានឃើញនូវព្រះសម្ពុទ្ធ ទ្រង់មានវណ្ណៈដូចមាស គួរទទួលនូវគ្រឿងបូជា ដែលទ្រង់កំពុងតែស្តេចទៅតាមច្រក ហើយប្រគេនផ្លែអមោរព្រឹក្ស ។ ក្នុងកប្បទី ៩១ អំពីកប្បនេះ ព្រោះហេតុដែលខ្ញុំបានថ្វាយផ្លែឈើ ក្នុងកាលនោះ ខ្ញុំមិនដែលស្គាល់ទុគ្គតិ នេះជាផលនៃផលទាន ។ កិលេសទាំងឡាយ ខ្ញុំដុតបំផ្លាញហើយ ភពទាំងអស់ខ្ញុំដកចោលហើយ ខ្ញុំជាអ្នកមិនមានអាសវៈ ព្រោះបានកាត់បំណង់ ដូចជាដំរីកាត់ផ្តាច់នូវទន្លីង ។ ឱ! ខ្ញុំមកល្អហើយ ក្នុងសំណាក់ព្រះពុទ្ធរបស់ខ្ញុំ វិជ្ជា ៣ ខ្ញុំបានដល់ហើយ សាសនា របស់ព្រះពុទ្ធ ខ្ញុំបានធ្វើហើយ ។

បដិសម្ភិទា ចតស្សោ វិមោក្ខាបិច អដ្ឋិមេ
ឆឡភិញ្ញា សច្ឆិកតា កតំ ពុទ្ធស្ស សាសនន្តិ ។

ឥត្ថំ សុទំ អាយស្មា អមោឃផលិយោ ថេរោ ឥមា គាថាយោ អភាសិត្ថាតិ ។

អមោឃផលិយត្ថេរស្ស អបទានំ សមត្តំ ។

នវមំ តាលផលិយត្ថេរាបទានំ

(៩៩) សតរំសី នាម ភគវា សយម្ភូ អបរាជិតោ
វិវេកា វុដ្ឋហិត្វាន គោចរាយាភិនិក្ខមិ ។
ផលហត្ថោ អហំ ទិស្វា ឧបគច្ឆឹ នរាសភំ
បសន្នចិត្តោ សុមនោ តាលផលមទាសហំ ។
ចតុន្នវុតេ ឥតោ កប្បេ យំ ផលំ អទទឹ តទា
ទុគ្គតឹ នាភិជានាមិ ផលទានស្សិទំ ផលំ ។

បដិសម្ភិទា ៤ វិមោក្ខ ៨ និងអភិញ្ញា ៦ នេះ ខ្ញុំបានធ្វើឲ្យជាក់ច្បាស់ហើយ ទាំងសាសនា របស់ព្រះពុទ្ធ ខ្ញុំក៏បានប្រតិបត្តិហើយ ។

បានឮថា ព្រះអមោរផលិយត្ថេរ មានអាយុ បានសម្តែងនូវគាថាទាំងនេះ ដោយប្រការដូច្នេះ ។

ចប់ អមោរផលិយត្ថេរាបទាន ។

តាលផលិយត្ថេរាបទាន ទី ៩

(៩៩) ព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់ព្រះនាមសតរង្សី ត្រាស់ដឹងដោយព្រះអង្គឯង ទ្រង់ឈ្នះមារ ក្រោកចេញចាកទីស្ងប់ស្ងាត់ ហើយស្តេចទៅដើម្បីគោចរ ។ ខ្ញុំមានដៃកាន់ផ្លែឈើ ឃើញព្រះនាយក: ក៏ចូលទៅជិត ខ្ញុំមានចិត្តជ្រះថ្លា មានចិត្តរីករាយ បានថ្វាយផ្លែត្នោត ។ ក្នុងកប្បទី ៩៤ អំពីកប្បនេះ ព្រោះហេតុដែលខ្ញុំបានថ្វាយផ្លែ ក្នុងកាលនោះ ខ្ញុំមិនដែលស្គាល់ទុគ្គតិ នេះជាផលនៃផលទាន ។

កិលេសា ឈាបិតា មយ្ហំ ភវា សព្វេ សមូហតា
នាគោវ ពន្ធនំ ឆេត្វា វិហរាមិ អនាសវោ ។
ស្វាគតំ វត មេ អាសិ មម ពុទ្ធស្ស សន្តិកេ
តិស្សោ វិជ្ជា អនុប្បត្តា កតំ ពុទ្ធស្ស សាសនំ ។
បដិសម្ភិទា ចតស្សោ វិមោក្ខាបិ ច អដ្ឋិមេ
ឆឡភិញ្ញា សច្ឆិកតា កតំ ពុទ្ធស្ស សាសនន្តិ ។

ឥត្ថំ សុទំ អាយស្មា តាលផលិយោ(១) ថេរោ ឥមា គាថាយោ អភាសិត្ថាតិ ។

តាលផលិយត្ថេរស្ស អបទានំ សមត្តំ ។

ទសមំ នាលិកេរផលទាយកត្ថេរាបទានំ

(១០០) នគរេ ពន្ធុមតិយា អារាមិកោ អហំ តទា
អទ្ទសំ វិរជំ ពុទ្ធំ គច្ឆន្តំ អនិលញ្ជសេ ។
នាលិកេរផលំ(២) គយ្ហ ពុទ្ធសេដ្ឋស្សទាសហំ
អាកាសេ ឋិតកោ សន្តោ បដិគ្គណ្ហិ មហាយសោ ។

---

១ ម. តាលផលទាយកោ ។ ២ ម. នាឡិកេរផលំ ។

កិលេសទាំងឡាយ ខ្ញុំដុតបំផ្លាញហើយ ភពទាំងអស់ ខ្ញុំដកចោលហើយ ខ្ញុំជាអ្នកមិនមានអាសវៈ ព្រោះបានកាត់បំណង ដូចជាដំរីកាត់ផ្តាច់នូវទន្លីង ។ ឱ ! ខ្ញុំមកល្អហើយ ក្នុងសំណាក់ព្រះពុទ្ធរបស់ខ្ញុំ វិជ្ជា ៣ ខ្ញុំបានដល់ហើយ សាសនា របស់ព្រះពុទ្ធ ខ្ញុំបានធ្វើហើយ ។ បដិសម្ភិទា ៤ វិមោក្ខ ៨ និងអភិញ្ញា ៦ នេះ ខ្ញុំបានធ្វើឲ្យជាក់ច្បាស់ហើយ ទាំងសាសនា របស់ព្រះពុទ្ធ ខ្ញុំក៏បានប្រតិបត្តិហើយ ។

បានឮថា ព្រះតាលផលិយត្ថេរ មានអាយុ បានសម្តែងនូវគាថាទាំងនេះ ដោយប្រការដូច្នេះ ។

ចប់ តាលផលិយត្ថេរាបទាន ។

នាលិកេរផលទាយកត្ថេរាបទាន ទី ១០

(១០០) កាលនោះ ខ្ញុំជាញោមវត្តក្នុងនគរពន្ធុមតី បានឃើញព្រះពុទ្ធ ទ្រង់ប្រាសចាកធូលី កំពុងស្តេចទៅក្នុងអាកាស ខ្ញុំបានយកផ្លែដូងទៅថ្វាយដល់ព្រះពុទ្ធដ៏ប្រសើរ ព្រះពុទ្ធទ្រង់មានយសធំ ឋិតនៅក្នុងអាកាស ទ្រង់ទទួល (ផ្លែដូងនោះ) ។

បីតិសញ្ជននោ(១) មយ្ហំ ទិដ្ឋធម្មសុខាវហោ
ផលំ ពុទ្ធស្ស ទត្វាន វិប្បសន្នេន ចេតសា ។
អធិគញ្ឆឹ តទា បីតឹ វិបុលញ្ច សុខុត្តមំ
ឧប្បជ្ជតេវ រតនំ និព្វត្តស្ស តហឹ(២) តហឹ ។
ឯកនវុតេ ឥតោ កប្បេ យំ ផលំ អទទឹ តទា
ទុគ្គតឹ នាភិជានាមិ ផលទានស្សិទំ ផលំ ។
ទិព្វចក្ខុំ វិសុទ្ធំ មេ សមាធិកុសលោ អហំ
អភិញ្ញាបារមិប្បត្តោ ផលទានស្សិទំ ផលំ ។
កិលេសា ឈាបិតា មយ្ហំ ភវា សព្វេ សមូហតា
នាគោវ ពន្ធនំ ឆេត្វា វិហរាមិ អនាសវោ ។
ស្វាគតំ វត មេ អាសិ មម ពុទ្ធស្ស សន្តិកេ
តិស្សោ វិជ្ជា អនុប្បត្តា កតំ ពុទ្ធស្ស សាសនំ ។

---

១ ឱ ម. វិត្តិសញ្ជននោ ។ ២ ឱ. យហឹ ។

ខ្ញុំមានការកើតបីតិ ជាទីនាំមកនូវសេចក្ដីសុខ ក្នុងបច្ចុប្បន្ន ព្រោះថ្វាយនូវផ្លែផ្នួន ដល់ព្រះពុទ្ធ ដោយចិត្តជ្រះថ្លា ។ កាលនោះ ខ្ញុំបាននូវបីតិដ៏ធំទូលាយផង នូវសេចក្ដីសុខដ៏ឧត្តមផង រតនៈតែងកើតឡើងដល់ខ្ញុំ ដែលកើតក្នុងភពនោះ ៗ ។ ក្នុងកប្បទី ៩១ អំពីកប្បនេះ ព្រោះហេតុដែលខ្ញុំបានថ្វាយផ្លែ ក្នុងកាលនោះ ខ្ញុំមិនដែលស្គាល់ទុគ្គតិ នេះជាផលនៃផលទាន ។ ចក្ខុរបស់ខ្ញុំដ៏បរិសុទ្ធដូចជាទិព្វ ខ្ញុំជាអ្នកឈ្លាសវៃក្នុងសមាធិ ដល់នូវអភិញ្ញាបារមី នេះជាផលនៃផលទាន ។ កិលេសទាំងឡាយ ខ្ញុំដុតបំផ្លាញហើយ ភពទាំងអស់ ខ្ញុំដកចោលហើយ ខ្ញុំជាអ្នកមិនមានអាសវៈ ព្រោះបានកាត់ចំណង ដូចជាដំរីកាត់ផ្ដាច់នូវទន្លីង ។ ឱ ! ខ្ញុំមកល្អហើយ ក្នុងសំណាក់ព្រះពុទ្ធរបស់ខ្ញុំ វិជ្ជា ៣ ខ្ញុំបានដល់ហើយ សាសនា របស់ព្រះពុទ្ធ ខ្ញុំបានធ្វើហើយ ។

ទសមំ នាឡិកេរផលទាយកត្ថេរាបទានំ

បដិសម្ភិទា ចតស្សោ វិមោក្ខាបិច អដ្ឋិមេ
ឆឡភិញ្ញា សច្ឆិកតា កតំ ពុទ្ធស្ស សាសនន្តិ ។

ឥត្ថំ សុទំ អាយស្មា នាឡិកេរផលទាយកោ ថេរោ
ឥមា គាថាយោ អភាសិត្ថាតិ ។

នាឡិកេរផលទាយកត្ថេរស្ស អបទានំ សមត្តំ ។

ឧទ្ទានំ

កណិការញ្ច បត្តោ ច(១) កាសុមារិ តថាវកោ(២)
ពារផលិ មាតុលុង្គា(៣) អញ្ជលីមោរមេវ ច(៤) ។
តាលំ តថា នាឡិកេរ គាថាយោ គណិតាបិហ(៥)
ឯកំ គាថាសតំ ហោតិ ឩនាធិកាវិវជ្ជិតំ ។

កណិការវគ្គោ ឯកបញ្ញាសោ ។

---

១ ឱ. កណិការេកបត្តោ ច ។ ២ ឱ. តថាវដំ ។ ម. តថាវជា ។ ៣ ឱ. ពារញ្ញ មា-តុលុង្គញ្ច ។ ម. ពាទញ្ច... ។ ៤ ម. អញ្ជលីអោទមេវ ច ។ ៥ ឱ. ម. គណិតារិហ ។

បដិសម្ភិទា ៤ វិមោក្ខ ៨ និងអភិញ្ញា ៦ នេះ ខ្ញុំបានធ្វើឲ្យជាក់ច្បាស់ហើយ ទាំងសាសនា របស់ព្រះពុទ្ធ ខ្ញុំក៏បានប្រតិបត្តិហើយ ។

បានឮថា ព្រះនាលិកេរផលទាយកត្ថេរ មានអាយុ បានសម្តែងនូវគាថាទាំងនេះ ដោយប្រការដូច្នេះ ។

ចប់ នាលិកេរផលទាយកត្ថេរាបទាន ។

ឧទ្ទាន

តីណិកណិការបុប្ផិយត្ថេរាបទាន ១ ឯកបត្តទាយកត្ថេរាបទាន ១ កាសុមារិកផលទាយកត្ថេរាបទាន ១ អវដផលិយត្ថេរាបទាន ១ ចារផលិយត្ថេរាបទាន ១ មាតុលុង្គផលទាយកត្ថេរាបទាន ១ អជ្ជេលផលទាយកត្ថេរាបទាន ១ អមោរផលិយត្ថេរាបទាន ១ តាលផលិយត្ថេរាបទាន ១ នាលិកេរផលទាយកត្ថេរាបទាន ១ គាថាតាមដែលលោករាប់ទៅពេញ មានចំនួន ១០១ គាថា មិនមានការខ្វះនិងការលើស ។

ចប់ កណិការវគ្គ ទី ៥១ ។

ទ្វេបញ្ញាសោ ផលទាយកវគ្គោ

បឋមំ កុរញ្ជិយផលទាយកត្ថេរាបទានំ

(១០១) មិគលុទ្ទោ(១) បុរេ អាសឹ វិបិនេ វិចរំ អហំ

អទ្ទសំ វិរជំ ពុទ្ធំ សព្វធម្មាន បារគុំ ។
កុរញ្ជិយផលំ(២) គយ្ហ ពុទ្ធសេដ្ឋស្សទាសហំ
បុញ្ញក្ខេត្តស្ស ធីរស្ស(៣) បសន្នោ សេហិ បាណិភិ ។
ឯកត្តឹសេ ឥតោ កប្បេ យំ ផលំ អទទឹ តទា
ទុគ្គតឹ នាភិជានាមិ ផលទានស្សិទំ ផលំ ។
កិលេសា ឈាបិតា មយ្ហំ ភវា សព្វេ សមូហតា
នាគោវ ពន្ធនំ ឆេត្វា វិហរាមិ អនាសវោ ។
ស្វាគតំ វត មេ អាសិ មម ពុទ្ធស្ស សន្តិកេ
តិស្សោ វិជ្ជា អនុប្បត្តា កតំ ពុទ្ធស្ស សាសនំ ។
បដិសម្ភិទា ចតស្សោ វិមោក្ខាបិច អដ្ឋិមេ
ឆឡភិញ្ញា សច្ឆិកតា កតំ ពុទ្ធស្ស សាសនន្តិ ។

---

១ ឱ.ម. មិគសត្ថោ ។ ២ ឱ. កុរេញ្ជិយផលំ ។ ម. កុរញ្ជិយផលំ ។ ៣ ឱ. វីរស្ស ។ ម. តាទិនោ ។

ផលទាយកវគ្គ ទី ៤២

កុរញ្ជិយផលទាយកត្ថេរាបទាន ទី ១

[១០១] ក្នុងភពមុន ខ្ញុំកើតជាព្រានម្រឹគ ត្រេចទៅក្នុងព្រៃធំ បានឃើញព្រះសម្ពុទ្ធ ទ្រង់ប្រាសចាកធូលី ដល់នូវត្រើយនៃធម៌ទាំងពួង ។ ខ្ញុំមានចិត្តជ្រះថ្លា បានកាន់យកផ្លែកុរញ្ជិយព្រឹក្ស ថ្វាយព្រះពុទ្ធដ៏ប្រសើរ ជាបុញ្ញក្ខេត្ត ជាអ្នកប្រាជ្ញ ដោយដៃរបស់ខ្លួន ។ ក្នុងកប្បទី ៣១ អំពីកប្បនេះ ព្រោះហេតុដែលខ្ញុំបានថ្វាយផ្លែ ក្នុងកាលនោះ ខ្ញុំមិនដែលស្គាល់ទុគ្គតិ នេះជាផលនៃផលទាន ។ កិលេសទាំងឡាយខ្ញុំដុតបំផ្លាញហើយ ភពទាំងអស់ ខ្ញុំដកចោលហើយ ខ្ញុំជាអ្នកមិនមានអាសវៈ ព្រោះបានកាត់បំណង ដូចដំរីកាត់ផ្តាច់នូវទន្លីង ។ ឱ! ខ្ញុំមកល្អហើយ ក្នុងសំណាក់ព្រះពុទ្ធរបស់ខ្ញុំ វិជ្ជា ៣ ខ្ញុំបានដល់ហើយ សាសនា របស់ព្រះពុទ្ធ ខ្ញុំបានធ្វើហើយ ។ បដិសម្ភិទា ៤ វិមោក្ខ ៨ និងអភិញ្ញា ៦ នេះ ខ្ញុំបានធ្វើឲ្យជាក់ច្បាស់ហើយ ទាំងសាសនា របស់ព្រះពុទ្ធ ខ្ញុំក៏បានប្រតិបត្តិហើយ ។

ឥត្ថំ សុទំ អាយស្មា កុរញ្ជិយផលទាយកោ
ថេរោ ឥមា គាថាយោ អភាសិត្ថាតិ ។

កុរញ្ជិយផលទាយកត្ថេរស្ស អបទានំ សមត្តំ ។

ទុតិយំ កបិដ្ឋផលទាយកត្ថេរាបទានំ

(១០២) សុវណ្ណវណ្ណំ សម្ពុទ្ធំ អាហុតីនំ បដិគ្គហំ
រថិយំ បដិបជ្ជន្តំ កបិដ្ឋំ អទទឹ ផលំ ។
ឯកនវុតេ ឥតោ កប្បេ យំ ផលំ អទទឹ តទា
ទុគ្គតឹ នាភិជានាមិ ផលទានស្សិទំ ផលំ ។
កិលេសា ឈាបិតា មយ្ហំ ភវា សព្វេ សមូហតា
នាគោវ ពន្ធនំ ឆេត្វា វិហរាមិ អនាសវោ ។
ស្វាគតំ វត មេ អាសិ មម ពុទ្ធស្ស សន្តិកេ
តិស្សោ វិជ្ជា អនុប្បត្តា កតំ ពុទ្ធស្ស សាសនំ ។

បានឮថា ព្រះកុរញ្ជិយផលទាយកត្ថេរ មានអាយុ បានសម្តែងនូវគាថាទាំងនេះ ដោយប្រការដូច្នេះ ។

ចប់ កុរញ្ជិយផលទាយកត្ថេរាបទាន ។

កបិដ្ឋផលទាយកត្ថេរាបទាន ទី ២

(១០២) ខ្ញុំបានឃើញព្រះសម្ពុទ្ធ ទ្រង់មានវណ្ណៈដូចមាស គួរទទួលគ្រឿងបូជា កំពុងស្តេចទៅតាមច្រក ហើយថ្វាយផ្លែខ្វិត ។ ក្នុងកប្បទី ៩១ អំពីកប្បនេះ ព្រោះហេតុដែលខ្ញុំបានថ្វាយផ្លែឈើ ក្នុងកាលនោះ ខ្ញុំមិនដែលស្គាល់ទុគ្គតិ នេះជាផលនៃផលទាន ។ កិលេសទាំងឡាយ ខ្ញុំដុតបំផ្លាញហើយ ភពទាំងអស់ ខ្ញុំដកចោលហើយ ខ្ញុំជាអ្នកមិនមានអាសវៈ ព្រោះបានកាត់បំណង ដូចជាដំរីកាត់ផ្តាច់នូវទន្លីង ។ ឱ ! ខ្ញុំមកល្អហើយ ក្នុងសំណាក់ព្រះពុទ្ធរបស់ខ្ញុំ វិជ្ជា ៣ ខ្ញុំបានដល់ហើយ សាសនា របស់ព្រះពុទ្ធ ខ្ញុំបានធ្វើហើយ ។

បដិសម្ភិទា ចតស្សោ វិមោក្ខាបិច អដ្ឋិមេ
ឆឡភិញ្ញា សច្ឆិកតា កតំ ពុទ្ធស្ស សាសនន្តិ ។

ឥត្ថំ សុទំ អាយស្មា កបិដ្ឋផលទាយកោ ថេរោ ឥមា គាថាយោ អភាសិត្ថាតិ ។

កបិដ្ឋផលទាយកត្ថេរស្ស អបទានំ សមត្តំ ។

តតិយំ កោសុម្ភផលិយត្ថេរាបទានំ

(១០៣) កកុធំ វិលសន្តំ(១) ទេវទេវំ នរាសភំ
រថិយំ បដិបជ្ជន្តំ កោសុម្ភមទទិន្តទា(២) ។
ឯកត្តឹសេ ឥតោ កប្បេ យំ ផលំ អទទឹ តទា
ទុគ្គតឹ នាភិជានាមិ ផលទានស្សិទំ ផលំ ។
កិលេសា ឈាបិតា មយ្ហំ ភវា សព្វេ សមូហតា
នាគោវ ពន្ធនំ ឆេត្វា វិហរាមិ អនាសវោ ។

---

១ ម. វិលម្ពន្តំ ។ ២ ម. កោសម្ភមទទឹ តទា ។ កោសម្ភិ យុត្តតរំ ។

បដិសម្ភិទា ៤ វិមោក្ខ ៨ និងអភិញ្ញា ៦ នេះ ខ្ញុំបានធ្វើឲ្យជាក់ច្បាស់ហើយ ទាំងសាសនា របស់ព្រះពុទ្ធ ខ្ញុំក៏បានប្រតិបត្តិហើយ ។

បានឮថា ព្រះកបិដ្ឋផលទាយកត្ថេរ មានអាយុ បានសម្តែងនូវគាថាទាំងនេះ ដោយប្រការដូច្នេះ ។

ចប់ កបិដ្ឋផលទាយកត្ថេរាបទាន ។

កោសម្ពផលិយត្ថេរាបទាន ទី ៣

(១០៣) កាលនោះ ខ្ញុំបានឃើញព្រះសម្ពុទ្ធ ទ្រង់មានដំណើរល្មោសល្មន់ដូចលំពង់ថ្នាន់ត្រូវខ្យល់ ជាទេវតាកន្លងទេវតាប្រសើរជាងនរៈ កំពុងស្តេចទៅតាមច្រក ហើយបានថ្វាយផ្លែសង្ក្រែ ។ ក្នុងកប្បទី ៣១ អំពីកប្បនេះ ព្រោះហេតុដែលខ្ញុំបានថ្វាយផ្លែ ក្នុងកាលនោះ ខ្ញុំមិនដែលស្គាល់ទុគ្គតិនេះជាផលនៃផលទាន ។ កិលេសទាំងឡាយ ខ្ញុំដុតបំផ្លាញហើយ ភពទាំងអស់ ខ្ញុំដកចោលហើយ ខ្ញុំជាអ្នកមិនមានអាសវៈ ព្រោះបានកាត់បំណង់ ដូចជាដំរីកាត់ផ្តាច់នូវទន្ទីង ។

ស្វាគតំ វត មេ អាសិ មម ពុទ្ធស្ស សន្តិកេ
តិស្សោ វិជ្ជា អនុប្បត្តា កតំ ពុទ្ធស្ស សាសនំ ។
បដិសម្ភិទា ចតស្សោ វិមោក្ខាបិ ច អដ្ឋិមេ
ឆឡភិញ្ញា សច្ឆិកតា កតំ ពុទ្ធស្ស សាសនន្តិ ។

ឥត្ថំ សុទំ អាយស្មា កោសុម្ពផលិយោ ថេរោ ឥមា គាថាយោ អភាសិត្ថាតិ ។

កោសុម្ពផលិយត្ថេរស្ស អបទានំ សមត្តំ ។

ចតុត្ថំ កេតកបុប្ផិយត្ថេរាបទានំ

(១០៤) វិនតានទិយា(១) តីរេ វិហាសិ បុរិសុត្តមោ
អទ្ទសំ វិរជំ ពុទ្ធំ ឯកគ្គំ សុសមាហិតំ ។
មធុគន្ធស្ស បុប្ផេន កេតកស្ស អហំ តទា
បសន្នចិត្តោ សុមនោ ពុទ្ធសេដ្ឋស្ស បូជយឹ(២) ។

---

១ ឱ. វិត្ថាយ នទិយា ។ ម. ចិត្តាយ នទិយា ។ ២ ម. ពុទ្ធសេដ្ឋំ អបូជយឹ ។

ឱ ! ខ្ញុំមកល្អហើយ ក្នុងសំណាក់ព្រះពុទ្ធរបស់ខ្ញុំ វិជ្ជា ៣ ខ្ញុំបានដល់ហើយ សាសនា របស់ព្រះពុទ្ធ ខ្ញុំបានធ្វើហើយ ។ បដិសម្ភិទា ៤ វិមោក្ខ ៨ និងអភិញ្ញា ៦ នេះ ខ្ញុំបានធ្វើឲ្យជាក់ច្បាស់ហើយ ទាំងសាសនា របស់ព្រះពុទ្ធ ខ្ញុំក៏បានប្រតិបត្តិហើយ ។

បានឮថា ព្រះកោសុម្ភផលិយត្ថេរ មានអាយុ បានសម្តែងនូវគាថាទាំងនេះ ដោយប្រការដូច្នេះ ។

ចប់ កោសុម្ភផលិយត្ថេរាបទាន ។

កេតកបុប្ផិយត្ថេរាបទាន ទី ៤

(១០៤) ព្រះសម្ពុទ្ធជាបុរសខ្ពង់ខ្ពស់ ទ្រង់គង់នៅទៀបឆ្នេរស្ទឹងវិនតា ខ្ញុំបានឃើញព្រះពុទ្ធ ទ្រង់ប្រាសធូលីគឺកិលេស មានព្រះហឫទ័យមូលក្នុងអារម្មណ៍តែមួយ មានព្រះហឫទ័យតំកល់មាំ ។ កាលនោះ ខ្ញុំមានចិត្តជ្រះថ្លា មានចិត្តរីករាយបានបូជាផ្កាកេតក ដែលមានក្លិនក្រអូបចំពោះព្រះសម្ពុទ្ធដ៏ប្រសើរ ។

ឯកនវុតេ ឥតោ កប្បេ   យំ ពុទ្ធំ អភិបូជយឹ
ទុគ្គតឹ នាភិជានាមិ   ពុទ្ធបូជាយិទំ ផលំ ។
កិលេសា ឈាបិតា មយ្ហំ   ភវា សព្វេ សមូហតា
នាគោវ ពន្ធនំ ឆេត្វា   វិហរាមិ អនាសវោ ។
ស្វាគតំ វត មេ អាសិ   មម ពុទ្ធស្ស សន្តិកេ
តិស្សោ វិជ្ជា អនុប្បត្តា   កតំ ពុទ្ធស្ស សាសនំ ។
បដិសម្ភិទា ចតស្សោ   វិមោក្ខាបិ ច អដ្ឋិមេ
ឆឡភិញ្ញា សច្ឆិកតា   កតំ ពុទ្ធស្ស សាសនន្តិ ។

ឥត្ថំ សុទំ អាយស្មា កេតកបុប្ផិយោ ថេរោ ឥមា គាថាយោ អភាសិត្ថាតិ ។

កេតកបុប្ផិយត្ថេរស្ស អបទានំ សមត្តំ ។

ក្នុងកប្បទី ៩១ អំពីកប្បនេះ ព្រោះហេតុដែលខ្ញុំបានបូជាផ្កា ក្នុងកាលនោះ ខ្ញុំមិនដែលស្គាល់ទុគ្គតិ នេះជាផលនៃពុទ្ធបូជា ។ កិលេសទាំងឡាយ ខ្ញុំដុតបំផ្លាញហើយ ភពទាំងអស់ ខ្ញុំដកហោលហើយ ខ្ញុំជាអ្នកមិនមានអាសវៈ ព្រោះបានកាត់ចំណង ដូចជាដំរីកាត់ផ្តាច់នូវទន្លីង ។ ឱ ! ខ្ញុំមកល្អហើយ ក្នុងសំណាក់ព្រះពុទ្ធរបស់ខ្ញុំ វិជ្ជា ៣ ខ្ញុំបានដល់ហើយ សាសនា របស់ព្រះពុទ្ធ ខ្ញុំបានធ្វើហើយ ។ បដិសម្ភិទា ៤ វិមោក្ខ ៨ និងអភិញ្ញា ៦ នេះ ខ្ញុំបានធ្វើឲ្យជាក់ច្បាស់ហើយ ទាំងសាសនា របស់ព្រះពុទ្ធ ខ្ញុំក៏បានប្រតិបត្តិហើយ ។

បានឮថា ព្រះកេតកបុប្ផិយត្ថេរ មានអាយុ បានសម្តែងនូវគាថាទាំងនេះ ដោយប្រការដូច្នេះ ។

ចប់ កេតកបុប្ផិយត្ថេរាបទាន ។

បញ្ចមំ នាគបុប្ផិយត្ថេរាបទានំ

[១០៤] សុវណ្ណវណ្ណំ សម្ពុទ្ធំ អាហុតីនំ បដិគ្គហំ

រថិយំ បដិបជ្ជន្តំ នាគបុប្ផំ អបូជយឹ ។

ឯកនវុតេ ឥតោ កប្បេ យំ បុប្ផមភិបូជយឹ

ទុគ្គតឹ នាភិជានាមិ ពុទ្ធបូជាយិទំ ផលំ ។

កិលេសា ឈាបិតា មយ្ហំ ភវា សព្វេ សមូហតា

នាគោវ ពន្ធនំ ឆេត្វា វិហរាមិ អនាសវោ ។

ស្វាគតំ វត មេ អាសិ មម ពុទ្ធស្ស សន្តិកេ

តិស្សោ វិជ្ជា អនុប្បត្តា កតំ ពុទ្ធស្ស សាសនំ ។

បដិសម្ភិទា ចតស្សោ វិមោក្ខាបិ ច អដ្ឋិមេ

ឆឡភិញ្ញា សច្ឆិកតា កតំ ពុទ្ធស្ស សាសនន្តិ ។

ឥត្ថំ សុទំ អាយស្មា នាគបុប្ផិយោ ថេរោ ឥមា គាថាយោ អភាសិត្ថាតិ ។

នាគបុប្ផិយត្ថេរស្ស អបទានំ សមត្តំ ។

នាគបុប្ផិយត្ថេរាបទាន ទី ៥

(១០៥) ខ្ញុំបានបូជាផ្កាខ្ទឹង ចំពោះព្រះសម្ពុទ្ធ ទ្រង់មានវណ្ណៈដូចមាស គួរទទួលនូវគ្រឿងបូជា កំពុងស្តេចទៅតាមច្រក ៗ ក្នុងកប្បទី ៩១ អំពីកប្បនេះ ព្រោះហេតុដែលខ្ញុំបានបូជាផ្កា ក្នុងកាលនោះ ខ្ញុំមិនដែលស្គាល់ទុគ្គតិ នេះជាផលនៃពុទ្ធបូជា ៗ កិលេសទាំងឡាយ ខ្ញុំដុតបំផ្លាញហើយ ភពទាំងអស់ ខ្ញុំដកចោលហើយ ខ្ញុំជាអ្នកមិនមានអាសវៈ ព្រោះបានកាត់បំណង ដូចជាដំរីកាត់ផ្តាច់នូវទន្ទឹង ៗ ឱ ! ខ្ញុំមកល្អហើយ ក្នុងសំណាក់ព្រះពុទ្ធរបស់ខ្ញុំ វិជ្ជា ៣ ខ្ញុំបានដល់ហើយ សាសនា របស់ព្រះពុទ្ធ ខ្ញុំបានធ្វើហើយ ៗ បដិសម្ភិទា ៤ វិមោក្ខ ៨ និងអភិញ្ញា ៦ នេះ ខ្ញុំបានធ្វើឲ្យជាក់ច្បាស់ហើយ ទាំងសាសនា របស់ព្រះពុទ្ធ ខ្ញុំក៏បានប្រតិបត្តិហើយ ៗ

បានឮថា ព្រះនាគបុប្ផិយត្ថេរ មានអាយុ បានសម្តែងនូវគាថាទាំងនេះ ដោយប្រការដូច្នេះ ៗ

ចប់ នាគបុប្ផិយត្ថេរាបទាន ៗ

ឆដ្ឋំ អជ្ជុនបុប្ផិយត្ថេរាបទានំ

(១០៦) ចន្ទភាគានទីតីរេ អហោសិំ កិន្នរោ តទា

អទ្ទសំ វិរជំ ពុទ្ធំ សយម្ភុំ អបរាជិតំ ។
បសន្នចិត្តោ សុមនោ វេទជាតោ កតញ្ជលី
គហេត្វា អជ្ជុនបុប្ផំ សយម្ភុំ អភិបូជយឹ ។
តេន កម្មេន សុកតេន ចេតនាបណិធីហិ ច
ជហិត្វា កិន្នរំ ទេហំ តាវត្តឹសំ អគញ្ឆហំ ។
ឆត្តឹសក្ខត្តុំ ទេវិន្ទោ ទេវរជ្ជមការយឹ
ទសក្ខត្តុំ ចក្កវត្តិ មហារជ្ជមការយឹ ។
បទេសរជ្ជំ វិបុលំ គណនាតោ អសង្ខិយំ
សុខេត្តេ វប្បិតំ[១] វីជំ សយម្ភុម្ហិ អហោសិ មេ[២] ។
កុសលំ វិជ្ជតេ មយ្ហំ បព្វជឹ អនគារិយំ
បូជារហោ អហំ អជ្ជ សក្យបុត្តស្ស សាសនេ ។

---

១ ឱ. វឌ្ឍិតំ ។ ២ ឱ. អហោ មមំ ។ ម. អហោ មម ។

អញ្ជនបុប្ផិយត្ថេរាបទាន ទី ៦

(១០៦) កាលនោះ ខ្ញុំកើតជាកិន្នរ នៅទៀបឆ្នេរស្ទឹង ចន្ទភាគា បានឃើញព្រះពុទ្ធ ទ្រង់ប្រាសចាកធូលីគឺកិលេស ត្រាស់ដឹងដោយព្រះអង្គឯង ទ្រង់ឈ្នះមារ ។ ខ្ញុំមានចិត្តជ្រះថ្លា មានចិត្តរីករាយ ត្រេកអរ ធ្វើនូវអញ្ជលីកម្ម បានយកផ្កាអញ្ជន ទៅបូជាព្រះសយម្ភូ ។ ព្រោះអំពើដែលខ្ញុំធ្វើល្អនោះផង ព្រោះការតំកល់ចេតនានោះផង លុះខ្ញុំលះបង់នូវរាងកាយជាកិន្នរហើយ ក៏បានទៅកើត ក្នុងឋានតាវត្តិង្ស ។ ខ្ញុំជាធំជាងទេវតា បានសោយរាជ្យ ក្នុងទេវលោក អស់ ៣៦ ដង បានសោយរាជ្យ ជាស្តេចចក្រពត្តិមហារាជអស់ ១០ ដង ។ បានសោយប្រទេសរាជ្យ ដ៏ធំទូលាយ រាប់ជាតិមិនអស់ (ព្រោះ) ពូជ បានព្រោះក្នុងព្រះសយម្ភូ ជាស្រែដ៏ល្អ ។ ខ្ញុំមានកុសល ខ្ញុំបានចូលទៅកាន់ផ្នួស ខ្ញុំជាបុគ្គលគួរគេបូជា ក្នុងសាសនា នៃព្រះសក្យបុត្ត ក្នុងថ្ងៃនេះ ។

កិលេសា ឈាបិតា មយ្ហំ ភវា សព្វេ សមូហតា
នាគោវ ពន្ធនំ ឆេត្វា វិហរាមិ អនាសវោ ។
ស្វាគតំ វត មេ អាសិ មម ពុទ្ធស្ស សន្តិកេ
តិស្សោ វិជ្ជា អនុប្បត្តា កតំ ពុទ្ធស្ស សាសនំ ។
បដិសម្ភិទា ចតស្សោ វិមោក្ខាបិ ច អដ្ឋិមេ
ឆឡភិញ្ញា សច្ឆិកតា កតំ ពុទ្ធស្ស សាសនន្តិ ។

ឥត្ថំ សុទំ អាយស្មា អជ្ជុនបុប្ផិយោ ថេរោ ឥមា គាថាយោ អភាសិត្ថាតិ ។

អជ្ជុនបុប្ផិយត្ថេរស្ស អបទានំ សមត្តំ ។

សត្តមំ កុដជបុប្ផិយត្ថេរាបទានំ

(១០៧) ហិមវន្តស្ស អវិទូរេ អក្ខលោ[១] នាម បព្វតោ
ពុទ្ធោ សុទស្សនោ នាម វសតេ បព្វតន្តរេ ។
បុប្ផំ ហេមវន្តំ[២] គយ្ហ វេហាសំ អគមាសហំ
តត្ថទ្ទសាសឹ សម្ពុទ្ធំ ឱឃតិណ្ណមនាសវំ ។

---

១ ឱ. ជាវិលោ ។ ម. វិសលោ ។ ២ ឱ. ហេមវតំ ។

កិលេសទាំងឡាយ ខ្ញុំដុតបំផ្លាញហើយ ភពទាំងអស់ ខ្ញុំដកចោលហើយ ខ្ញុំជាអ្នកមិនមានអាសវៈ ព្រោះបានកាត់បំណង់ ដូចដំរីកាត់ផ្តាច់នូវទន្លីង ។ ឱ ! ខ្ញុំមកល្អហើយ ក្នុងសំណាក់ព្រះពុទ្ធរបស់ខ្ញុំ វិជ្ជា ៣ ខ្ញុំបានដល់ហើយ សាសនា របស់ព្រះពុទ្ធ ខ្ញុំបានធ្វើហើយ ។ បដិសម្ភិទា ៤ វិមោក្ខ ៨ និងអភិញ្ញា ៦ នេះ ខ្ញុំបានធ្វើឲ្យជាក់ច្បាស់ហើយ ទាំងសាសនា របស់ព្រះពុទ្ធ ខ្ញុំក៏បានប្រតិបត្តិហើយ ។

បានឮថា ព្រះអជ្ជុនបុប្ផិយត្ថេរ មានអាយុ បានសម្តែងនូវគាថាទាំងនេះ ដោយប្រការដូច្នេះ ។

ចប់ អជ្ជុនបុប្ផិយត្ថេរាបទាន ។

កុដជបុប្ផិយត្ថេរាបទាន ទី ៧

(១០៧) ក្នុងទីជិតនៃព្រៃហេមពាន្ត មានភ្នំមួយ ឈ្មោះអច្ចលៈ ព្រះសម្ពុទ្ធព្រះនាមសុទស្សៈ គង់នៅក្នុងបន្ទោះភ្នំនោះ ។ ខ្ញុំបានយកផ្កា អំពីព្រៃហេមពាន្ត ហើយទៅកាន់អាកាស បានឃើញព្រះសម្ពុទ្ធទ្រង់ឆ្លងឱឃៈ មិនមានអាសវៈ ក្នុងទីនោះ ។

បុប្ផំ កុដជមាទាយ សិរេ កត្វាន ឆហដ្ឋធា

ពុទ្ធស្ស អភិរោបេសិ សយម្ភុស្ស មហេសិនោ ។

ឯកត្តឹសេ ឥតោ កប្បេ យំ បុប្ផមភិបូជយឹ

ទុគ្គតឹ នាភិជានាមិ ពុទ្ធបូជាយិទំ ផលំ ។

កិលេសា ឈាបិតា មយ្ហំ ភវា សព្វេ សមូហតា

នាគោវ ពន្ធនំ ឆេត្វា វិហរាមិ អនាសវោ ។

ស្វាគតំ វត មេ អាសិ មម ពុទ្ធស្ស សន្តិកេ

តិស្សោ វិជ្ជា អនុប្បត្តា កតំ ពុទ្ធស្ស សាសនំ ។

បដិសម្ភិទា ចតស្សោ វិមោក្ខាបិច អដ្ឋិមេ

ឆឡភិញ្ញា សច្ឆិកតា កតំ ពុទ្ធស្ស សាសនន្តិ ។

ឥត្ថំ សុទំ អាយស្មា កុដជបុប្ផិយោ ថេរោ ឥមា

គាថាយោ អភាសិត្ថាតិ ។

កុដជបុប្ផិយត្ថេរស្ស អបទានំ សមត្តំ ។

កាលនោះ ខ្ញុំយកផ្កាអញ្ចានទៀត មកគំកល់លើក្បាល ហើយ បូជាព្រះពុទ្ធ ទ្រង់ត្រាស់ដឹងឯង ទ្រង់ស្វែងរកនូវគុណដ៏ធំ ៗ ក្នុងកប្បទី ៣១ អំពីកប្បនេះ ព្រោះហេតុដែលខ្ញុំបានបូជាផ្កា ក្នុងកាលនោះ ខ្ញុំមិនដែលស្គាល់ទុគ្គតិ នេះជាផលនៃពុទ្ធបូជា ៗ កិលេសទាំងឡាយ ខ្ញុំដុតបំផ្លាញហើយ ភពទាំងអស់ ខ្ញុំដកហោលហើយ ខ្ញុំជាអ្នកមិនមានអាសវៈ ព្រោះបានកាត់បំណង់ ដូចជាដំរីកាត់ផ្តាច់នូវទន្ទឹង ៗ ឱ ! ខ្ញុំមកល្អហើយ ក្នុងសំណាក់ព្រះពុទ្ធរបស់ខ្ញុំ វិជ្ជា ៣ ខ្ញុំបានដល់ហើយ សាសនា របស់ព្រះពុទ្ធ ខ្ញុំបានធ្វើហើយ ៗ បដិសម្ភិទា ៤ វិមោក្ខ ៨ និងអភិញ្ញា ៦ នេះ ខ្ញុំបានធ្វើឲ្យជាក់ច្បាស់ហើយ ទាំងសាសនា របស់ព្រះពុទ្ធ ខ្ញុំក៏បានប្រតិបត្តិហើយ ៗ

បានឮថា ព្រះកុដជបុប្ផិយត្ថេរ មានអាយុ បានសំដែងនូវគាថាទាំងនេះ ដោយប្រការដូច្នេះ ៗ

ចប់ កុដជបុប្ផិយត្ថេរាបទាន ៗ

អដ្ឋមំ ឃោសសញ្ញកត្ថេរាបទានំ

(១០៨) មិគលុទ្ទោ បុរេ អាសឹ អរញ្ញេ វិវនេ អហំ

អទ្ទសំ វិរជំ ពុទ្ធំ ទេវសង្ឃបុរក្ខតំ ។

ចតុសច្ចំ បកាសេន្តំ ទេសេន្តំ អមតំ បទំ

អស្សោសឹ មធុរំ ធម្មំ សិខិនោ លោកពន្ធុនោ ។

ឃោសេ ចិត្តំ បសាទេសឹ អសមប្បដិបុគ្គលេ

តត្ថ ចិត្តំ បសាទេត្វា ឧត្តរឹ ទុត្តរំ ករំ ។

ឯកត្តឹសេ ឥតោ កប្បេ យំ សញ្ញមលភឹ តទា

ទុគ្គតឹ នាភិជានាមិ ឃោសសញ្ញាយិទំ ផលំ ។

កិលេសា ឈាបិតា មយ្ហំ ភវា សព្វេ សមូហតា

នាគោវ ពន្ធនំ ឆេត្វា វិហរាមិ អនាសវោ ។

ស្វាគតំ វត មេ អាសិ មម ពុទ្ធស្ស សន្តិកេ

តិស្សោ វិជ្ជា អនុប្បត្តា កតំ ពុទ្ធស្ស សាសនំ ។

ឃោសសញ្ញកត្ថេរាបទាន ទី ៨

(១០៨) ក្នុងកាលមុន ខ្ញុំកើតជាព្រានម្រឹគ នៅក្នុងព្រៃធំ ខ្ញុំបានឃើញព្រះពុទ្ធ ទ្រង់ប្រាសចាកធូលី មានពួកទេវតាចោមរោមហើយ កំពុងប្រកាសនូវសច្ច ៤ សំដែងនូវអមតបទ ។ ខ្ញុំបានស្តាប់ធម៌ដ៏ពីរោះ របស់ព្រះពុទ្ធ ព្រះនាមសិខី ជាផៅពង្សនៃសត្វលោក ។ ខ្ញុំធ្វើចិត្តឲ្យជ្រះថ្លាក្នុងឃោសសព្ទ របស់ព្រះសិខីសម្ពុទ្ធ ដែលរកបុគ្គលប្រៀបស្មើមិនមាន ខ្ញុំញុំាងចិត្តឲ្យជ្រះថ្លាក្នុងព្រះអង្គ ហើយបានឆ្លងនូវភព ដែលសត្វហែលឆ្លងបានដោយកម្រ ។ ក្នុងកប្បទី ៣១ អំពីកប្បនេះ ព្រោះហេតុដែលខ្ញុំបាននូវសញ្ញា ក្នុងកាលនោះ ខ្ញុំមិនដែលស្គាល់ទុគ្គតិ នេះជាផលនៃឃោសសញ្ញា ។ កិលេសទាំងឡាយ ខ្ញុំដុតបំផ្លាញហើយ ភពទាំងអស់ ខ្ញុំដកចោលហើយ ខ្ញុំជាអ្នកមិនមានអាសវៈ ព្រោះបានកាត់ចំណង ដូចជាដំរីកាត់ផ្តាច់នូវទន្លីង ។ ឱ! ខ្ញុំមកល្អហើយ ក្នុងសំណាក់ព្រះពុទ្ធរបស់ខ្ញុំ វិជ្ជា ៣ ខ្ញុំបានដល់ហើយ សាសនា របស់ព្រះពុទ្ធ ខ្ញុំបានធ្វើហើយ ។

បដិសម្ភិទា ចតស្សោ វិមោក្ខាបិច អដ្ឋិមេ
ឆឡភិញ្ញា សច្ឆិកតា កតំ ពុទ្ធស្ស សាសនន្តិ ។

ឥត្ថំ សុទំ អាយស្មា ឃោសសញ្ញកោ ថេរោ ឥមា
គាថាយោ អភាសិត្ថាតិ ។

ឃោសសញ្ញកត្ថេរស្ស អបទានំ សមត្តំ ។

នវមំ សព្វផលទាយកត្ថេរាបទានំ

(១០៩) វរុណោ នាម នាមេន ព្រាហ្មណោ មន្តធារគូ
ឆឌ្ឌេត្វា ទស បុត្តានិ វនមជ្ឈោគហិំ តទា ។
អស្សមំ សុកតំ កត្វា សុវិភត្តំ មនោរមំ
បណ្ណសាលំ ករិត្វាន វសាមិ បវនេ អហំ ។
បទុមុត្តរោ លោកវិទូ អាហុតីនំ បដិគ្គហោ
មមុទ្ធរិតុកាមោ សោ អាគច្ឆិ មម អស្សមំ ។

បដិសម្ភិទា ៤ វិមោក្ខ ៨ និងអភិញ្ញា ៦ នេះ ខ្ញុំបានធ្វើឲ្យជាក់ច្បាស់ហើយ ទាំងសាសនា របស់ព្រះពុទ្ធ ខ្ញុំក៏បានប្រតិបត្តិហើយ ។

បានឮថា ព្រះឃោសសញ្ញកត្ថេរ មានអាយុ បានសម្តែងនូវគាថាទាំងនេះ ដោយប្រការដូច្នេះ ។

ចប់ ឃោសសញ្ញកត្ថេរាបទាន ។

សព្វផលទាយកត្ថេរាបទាន ទី ៩

(១០៩) កាលនោះ ខ្ញុំកើតជាព្រាហ្មណ៍ ឈ្មោះវរុណៈ ជាអ្នកដល់ត្រើយនៃមន្ត បានលះបង់បុត្ត ១០ នាក់ ហើយដើរចូលទៅកាន់ព្រៃ ។ ខ្ញុំបានធ្វើអាស្រមដ៏ល្អ បានធ្វើបណ្ណសាលា ជាទីកើតក្សេមនៃចិត្ត ដែលគេចាត់ចែងជាក់យ៉ាងល្អ នៅក្នុងព្រៃធំ ។ កាលនោះ ព្រះបទុមុត្តរសម្ពុទ្ធ ទ្រង់ជ្រាបច្បាស់នូវត្រៃលោក គួរទទួលគ្រឿងបូជា ព្រះអង្គមានសេចក្តីប្រាថ្នាដើម្បីស្រោចស្រង់ខ្ញុំ បានស្តេចមកកាន់អាស្រមរបស់ខ្ញុំ ។

នវមំ សព្វផលទាយកត្ថេរាបទានំ

យាវតា វនសណ្ឌម្ហិ ឱភាសោ វិបុលោ អហុ
ពុទ្ធស្ស អានុភាវេន បជ្ជលិ បវនំ តទា ។
ទិស្វាន បាដិហារិយំ(១) ពុទ្ធសេដ្ឋស្ស តាទិនោ
បត្តបុដំ គហេត្វាន ផលេន បូរយឹ(២) អហំ ។
ឧបគន្ត្វាន សម្ពុទ្ធំ សហ ខារិមទាសហំ
អនុកម្បាយ មេ ពុទ្ធោ ឥទំ វចនមព្រវិ ។
ខារិការំ គហេត្វាន បច្ឆតោ ឯហិ មេ តុវំ
បរិភុត្តេ សង្ឃម្ហិ បុញ្ញំ តវ ភវិស្សតិ ។
បុដកត្តំ គហេត្វាន ភិក្ខុសង្ឃស្សទាសហំ
តត្ថ ចិត្តំ បសាទេត្វា តុសិតំ ឧបបជ្ជហំ ។
តត្ថ ទិព្វេហិ នច្ចេហិ គីតេហិ វាទិតេហិ ច
បុញ្ញកម្មេន សំយុត្តោ អនុភោមិ យសំ អហំ(៣) ។
យំ យំ យោនូបបជ្ជាមិ ទេវត្តំ អថ មានុសំ
ភោគេ មេ ឩនតា នត្ថិ ផលទានស្សិទំ ផលំ ។

---

១ ឱ. ទិស្វានហំ បាដិហីរំ ។ ម. ទិស្វាន តំ បាដិហីរំ ។ ២ ម. បូរយឹ ។ ៣ ឱ. សទា អហំ ។ ម. សទាសុខំ ។

សព្វផលទាយកត្ថេរាបទាន ទី ៩

ពន្លឺដ៏ធំទូលាយ ក្នុងដងព្រៃតាំងប៉ុន្មាន ក៏កើតមានឡើង កាលនោះព្រៃធំ ក៏ភ្លឺប្រព្រឹត់ដោយអានុភាព របស់ព្រះពុទ្ធ ។ ខ្ញុំឃើញបាដិហារ្យ របស់ព្រះពុទ្ធដ៏ប្រសើរ ព្រះអង្គមិនញាប់ញ័រដោយលោកធម៌ ខ្ញុំយកស្លឹកខ្ចប់ផ្លែឈើ ហើយរែកដើរមក ។ ខ្ញុំបានចូលទៅរកព្រះសម្ពុទ្ធ ហើយថ្វាយផ្លែនោះទាំងអម្រែក ព្រះសម្ពុទ្ធទ្រង់អនុគ្រោះដល់ខ្ញុំ ទ្រង់ត្រាស់ព្រះពុទ្ធ-ដីកានេះថា អ្នកចូររែកនូវអម្រែក តាមក្រោយតថាគតមក កាលបើសង្ឃឆាន់ហើយ បុណ្យនឹងមានដល់អ្នក ។ ខ្ញុំយកកញ្ចប់នោះប្រគេនភិក្ខុសង្ឃ ខ្ញុំញុំាងចិត្តឲ្យជ្រះថ្លា ក្នុងព្រះសង្ឃនោះហើយ ក៏បានទៅកើតឯតុសិត ។ ខ្ញុំប្រកបដោយរបាំទិព្វ ចម្រៀងទិព្វ គ្រឿងប្រគំទិព្វ ក្នុងឋានសួគ៌នោះហើយសោយយសបរិវារ ដោយបុញ្ញកម្មនោះ ។ ខ្ញុំចូលទៅយកកំណើតណា ៗ ទោះជាទេវតាឬជាមនុស្ស ការខ្វះខាតភោគសម្បត្តិរបស់ខ្ញុំ មិនមាន នេះជាផលនៃផលទាន ។

យាវតា ចតុកេ ទីបា សសមុទ្ទា សបព្វតា
ផលំ ពុទ្ធស្ស ទត្វាន ឥស្សរំ ការយឹ អហំ(១) ។
យាវតា យេ(២) បក្ខិគណា អាកាសេ ឧបតន្តិ តេ
តេបិ មំ វសមន្វេន្តិ ផលទានស្សិទំ ផលំ ។
យាវតា វនសណ្ឌស្មឹ យក្ខា ភូតា ច រក្ខសា
កុម្ភណ្ឌា គរុឡា ចាបិ បាចរិយំ(៣) ឧបេន្តិ មេ ។
កុម្ភា សោណា(៤) មធុករា ឌំសា ច មកសា ឧភោ
តេបិ មំ វសមន្វេន្តិ ផលទានស្សិទំ ផលំ ។
សុបណ្ណា នាម សកុណា បក្ខិជាតា មហព្ពលា
តេបិ មំ សរណំ យន្តិ ផលទានស្សិទំ ផលំ ។
យេបិ ទីឃាយុកា នាគា ឥទ្ធិមន្តោ មហាយសា
តេបិ មំ វសមន្វេន្តិ ផលទានស្សិទំ ផលំ ។
សីហា ព្យគ្ឃា ច ទីបី ច អច្ឆកោកតរច្ឆកា(៥)
តេបិ មំ វសមន្វេន្តិ ផលទានស្សិទំ ផលំ ។

---

១ ឱ.ម. កាយាមហំ ២ ម. មេ ។ ៣ ឱ. ពារិចរិយំ ។ ម. បរិចរិយំ ។ ៤ ឱ. កុម្ភសោណា ។ ម. កុម្ភសោណា ។ ៥ ឱ. អច្ឆកោកតរច្ឆយោ ។

ទ្វីបទាំង ៤ ព្រមទាំងសមុទ្រនិងភ្នំមានត្រឹមណា ខ្ញុំសោយឥស្សរភាព កំណត់ត្រឹមនោះ ព្រោះថ្វាយទូរផ្លែឈើ ចំពោះព្រះពុទ្ធ ។ ពួកបក្សី ទាំងប៉ុន្មានណា ហើរក្នុងអាកាស បក្សីទាំងនោះ តែងលុះក្នុងអំណាចរបស់ខ្ញុំ នេះជាផលនៃផល-ទាន ។ ពួកយក្សក្តី ភូតក្តី អារក្សក្តី កុម្ភណ្ឌក្តី គ្រុឌក្តី ទាំងប៉ុន្មាន ដែលនៅក្នុងដងព្រៃ តែងមកបម្រើខ្ញុំ ។ ពួកអណ្តើក ឆ្កែ ឃ្មុំ របោម មូស សត្វទាំងពីរពួកនេះ តែងលុះក្នុងអំណាចរបស់ខ្ញុំ នេះជាផលនៃផលទាន ។ ពួកសត្វស្លាបឈ្មោះសុបណ្ណៈ ជាបក្សីមានកម្លាំងច្រើន សត្វទាំងនោះតែងយកខ្ញុំជាទីពឹង នេះជាផលនៃផលទាន ។ ពួកនាគណាមានអាយុវែង មានឫទ្ធិ មានយសធំ នាគទាំងនោះឯងតែងលុះក្នុងអំណាចរបស់ខ្ញុំ នេះជាផលនៃផលទាន ។ ពួកសត្វសីហៈ ខ្លាធំ ខ្លាដំបង ខ្លាឃ្មុំ ឆ្កែស្រុក ឆ្កែព្រៃ សត្វទាំងនោះឯង តែងលុះក្នុងអំណាចរបស់ខ្ញុំ នេះជាផលនៃផលទាន ។

នវមំ សព្វផលទាយកត្ថេរបទានំ

ឱសធិតិណវាសី ច យេ ច អាកាសវាសិនោ
សព្វេ មំ សរណំ យន្តិ ផលទាស្សិទំ ផលំ ។
សុទុទ្ទសំ សុនិបុណំ គម្ភីរំ សុប្បកាសិតំ
ផុស្សយិត្វា(១) វិហរាមិ ផលទានស្សិទំ ផលំ ។
វិមោក្ខេ អដ្ឋ ផុស្សិត្វា(២) វិហរាមិ អនាសវោ
អាតាបី និបកោ ឈាយី(៣) ផលទានស្សិទំ ផលំ ។
យេ ផលដ្ឋា ពុទ្ធបុត្តា ខីណទោសា មហាយសា
អហំ អញ្ញតរោ តេសំ ផលទានស្សិទំ ផលំ ។
អភិញ្ញាបារមឹ គន្ត្វា សុក្កមូលេន ចោទិតោ
សព្វាសវេ បរិញ្ញាយ វិហរាមិ អនាសវោ ។
តេវិជ្ជា ឥទ្ធិបត្តា ច ពុទ្ធបុត្តា មហាយសា
ទិព្វសោតសមាបន្នា តេសំ អញ្ញតរោ អហំ ។

---

១ ឱ. បស្សិត្វាន ។ ២ ឱ. បស្សិត្វា ។ ៣ ឱ.ម. ឈាហំ ។

សព្វផលទាយកត្ថេរាបទាន ទី ៩

ពួកទេវតាណា ដែលឋិតនៅលើដើមឈើនិងស្មៅក្តី ឋិតនៅឰដ៏អាកាសក្តី ទេវតាទាំងអស់នោះឯង តែងយកខ្ញុំជាទីពឹង នេះជាផលនៃផលទាន ។ ខ្ញុំបានសម្រេចធម៌ដែលគេឃើញបានដោយកម្រ ជាធម៌ល្អិតជ្រាលជ្រៅ ដែលព្រះពុទ្ធទ្រង់ប្រកាសល្អហើយ នេះជាផលនៃផលទាន ។ ខ្ញុំបានវិមោក្ខ ៨ ជាអ្នកមិនមានអាសវៈ មានព្យាយាមដុតកំដៅកិលេស មានប្រាជ្ញាចាស់ នេះជាផលនៃផលទាន ។ ពួកពុទ្ធបុត្តណា ដែលឋិតនៅក្នុងផល អស់ទោសៈហើយ មានយសច្រើន បណ្តាពុទ្ធបុត្តទាំងនោះ ខ្ញុំក៏ជាពុទ្ធបុត្តមួយដែរ នេះជាផលនៃផលទាន ។ ខ្ញុំបានសម្រេចអភិញ្ញាបារមី ត្រូវកុសលមូល ដាស់តឿនហើយ ក៏បានកំណត់ដឹងនូវអាសវៈទាំងអស់ ជាអ្នកមិនមានអាសវៈ ។ ពុទ្ធបុត្តណា មានវិជ្ជា ៣ សម្រេចនូវឫទ្ធិ មានយសច្រើន សម្រេចនូវទិព្វស្រោត បណ្តាពុទ្ធបុត្តទាំងនោះ ខ្ញុំក៏ជាពុទ្ធបុត្តមួយដែរ ។

សតសហស្សេ ឥតោ កប្បេ យំ ផលំ អទទឹ តទា
ទុគ្គតឹ នាភិជានាមិ ផលទានស្សិទំ ផលំ ។
កិលេសា ឈាបិតា មយ្ហំ ភវា សព្វេ សមូហតា
នាគោវ ពន្ធនំ ឆេត្វា វិហរាមិ អនាសវោ ។
ស្វាគតំ វត មេ អាសិ មម ពុទ្ធស្ស សន្តិកេ
តិស្សោ វិជ្ជា អនុប្បត្តា កតំ ពុទ្ធស្ស សាសនំ ។
បដិសម្ភិទា ចតស្សោ វិមោក្ខាបិ ច អដ្ឋិមេ
ឆឡភិញ្ញា សច្ឆិកតា កតំ ពុទ្ធស្ស សាសនន្តិ ។

ឥត្ថំ សុទំ អាយស្មា សព្វផលទាយកោ ថេរោ ឥមា គាថាយោ អភាសិត្ថាតិ ។

សព្វផលទាយកត្ថេរស្ស អបទានំ សមត្តំ ។

ក្នុងកប្បទីមួយសែន អំពីកប្បនេះ ព្រោះហេតុដែលខ្ញុំបាន ថ្វាយផ្លែឈើ ក្នុងកាលនោះ ខ្ញុំមិនដែលស្គាល់ទុគ្គតិ នេះជាផលនៃផលទាន ។ កិលេសទាំងឡាយ ខ្ញុំដុតបំផ្លាញហើយ ភពទាំងអស់ ខ្ញុំដកចោលហើយ ខ្ញុំជាអ្នកមិនមានអាសវៈ ព្រោះបានកាត់បំណង់ ដូចជាដំរីកាត់ផ្តាច់នូវទន្លីង ។ ៕ ខ្ញុំមកល្អហើយ ក្នុងសំណាក់ព្រះពុទ្ធរបស់ខ្ញុំ វិជ្ជា ៣ ខ្ញុំបានដល់ហើយ សាសនា របស់ព្រះពុទ្ធ ខ្ញុំបានធ្វើហើយ ។ បដិសម្ភិទា ៤ វិមោក្ខ ៨ និងអភិញ្ញា ៦ នេះ ខ្ញុំបានធ្វើឲ្យជាក់ច្បាស់ហើយ ទាំងសាសនា របស់ព្រះពុទ្ធ ខ្ញុំក៏បានប្រតិបត្តិហើយ ។

បានឮថា ព្រះសព្វផលទាយកត្ថេរ មានអាយុ បានសម្តែងនូវគាថាទាំងនេះ ដោយប្រការដូច្នេះ ។

ចប់ សព្វផលទាយកត្ថេរាបទាន ។

ទសមំ បទុមធារិយត្ថេរាបទានំ

(១១០) ហិមវន្តស្សាវិទូរេ រោមសោ នាម បព្វតោ
ពុទ្ធោភិសម្ភវោ នាម(១) អព្ភោកាសេ វសី តទា ។
ភវនា និក្ខមិត្វាន បទុមំ ធារយឹ អហំ
ឯកាហំ ធារយិត្វាន ភវនំ បុនរាគមឹ ។
ឯកត្តឹសេ ឥតោ កប្បេ យំ ពុទ្ធមភិបូជយឹ
ទុគ្គតឹ នាភិជានាមិ ពុទ្ធបូជាយិទំ ផលំ ។
កិលេសា ឈាបិតា មយ្ហំ ភវា សព្វេ សមូហតា
នាគោវ ពន្ធនំ ឆេត្វា វិហរាមិ អនាសវោ ។
ស្វាគតំ វត មេ អាសិ មម ពុទ្ធស្ស សន្តិកេ
តិស្សោ វិជ្ជា អនុប្បត្តា កតំ ពុទ្ធស្ស សាសនំ ។
បដិសម្ភិទា ចតស្សោ វិមោក្ខាបិ ច អដ្ឋិមេ
ឆឡភិញ្ញា សច្ឆិកតា កតំ ពុទ្ធស្ស សាសនន្តិ ។

---

១ ឱ.ម. ពុទ្ធោបិសម្ភវោ នាម ។

បទុមធារិយត្ថេរាបទាន ទី ១០

(១១០) ក្នុងទីជិតព្រៃហេមពាន្ត មានភ្នំមួយឈ្មោះរោមសៈ កាលនោះ ព្រះសម្ពុទ្ធព្រះនាមអភិសម្ភវៈ ទ្រង់គង់ក្នុងទីវាលជិតភ្នំនោះ ។ ខ្ញុំចេញអំពីលំនៅ បានយកផ្កាឈូកបាំងថ្វាយព្រះអង្គ លុះខ្ញុំយកផ្កាឈូកមួយបាំងថ្វាយអស់មួយថ្ងៃហើយ ខ្ញុំត្រឡប់មកកាន់លំនៅវិញ ។ ក្នុងកប្បទី ៣១ អំពីកប្បនេះ ព្រោះហេតុដែលខ្ញុំបានបូជាព្រះពុទ្ធ ក្នុងកាលនោះ ខ្ញុំមិនដែលស្គាល់ទុគ្គតិ នេះជាផលនៃពុទ្ធបូជា ។ កិលេសទាំងឡាយ ខ្ញុំដុតបំផ្លាញហើយ ភពទាំងអស់ ខ្ញុំដកចោលហើយ ខ្ញុំជាអ្នកមិនមានអាសវៈ ព្រោះបានកាត់ចំណង ដូចជាដំរីកាត់ផ្តាច់នូវចំណង ។ ឱ ! ខ្ញុំមកល្អហើយ ក្នុងសំណាក់ព្រះពុទ្ធរបស់ខ្ញុំ វិជ្ជា ៣ ខ្ញុំបានដល់ហើយ សាសនា របស់ព្រះពុទ្ធ ខ្ញុំបានធ្វើហើយ ។ បដិសម្ភិទា ៤ វិមោក្ខ ៨ និងអភិញ្ញា ៦ នេះ ខ្ញុំបានធ្វើឲ្យជាក់ច្បាស់ហើយ ទាំងសាសនា របស់ព្រះពុទ្ធ ខ្ញុំក៏បានប្រតិបត្តិហើយ ។

ឥត្ថំ សុទំ អាយស្មា បទុមធារិយោ(១) ថេរោ ឥមា គាថាយោ អភាសិត្ថាតិ ។

បទុមធារិយត្ថេរស្ស អបទានំ សមត្តំ ។

ឧទ្ទានំ

កុរញ្ជិយំ(២) កបិដ្ឋញ្ច កោសុម្ភំ អថ កេតកំ(៣)
នាគបុប្ផជ្ជុនញ្ចេវ កុដជិ ឃោសសញ្ញកោ ។
ថេរោ ច សព្វផលទោ តថា បទុមធារិយោ(៤)
អសីតិ ចេត្ថ គាថាយោ តិស្សោ គាថា តទុត្តរិ ។

ផលទាយកវគ្គោ ទ្វេបញ្ញាសោ

---

១ ម. បទុមធារិកោ ។ ២ ឱ. កុរវេញ្ជិកំ ។ ម. កុរញ្ជិយំ ។ ៣ ម. កោសម្ពមថ កេតកំ ។
៤ ឱ. បទុមធារិកោ ។

បានឮថា ព្រះបទុមឆារិយត្ថេរ មានអាយុ បានសម្តែងនូវគាថាទាំងនេះ ដោយប្រការដូច្នេះ ។

ចប់ បទុមឆារិយត្ថេរាបទាន ។

ឧទ្ទាន

កុរញ្ជិយផលទាយកត្ថេរាបទាន ១ កបិដ្ឋផលទាយកត្ថេរាបទាន ១ កោសុម្ភផលិយត្ថេរាបទាន ១ កេតកបុប្ផិយត្ថេរាបទាន ១ នាគបុប្ផិយត្ថេរាបទាន ១ អជ្ជុនបុប្ផិយត្ថេរាបទាន ១ កុដជបុប្ផិយត្ថេរាបទាន ១ ឃោសសញ្ញកត្ថេរាបទាន ១ សព្វផលទាយកត្ថេរាបទាន ១ បទុមធារិយត្ថេរាបទាន ១ រួមគាថាក្នុងវគ្គនេះ មាន ៨៣ គាថា ។

ចប់ ផលទាយកវគ្គ ទី ៥២ ។

តេបញ្ញាសោ តិណទាយវគ្គោ

បឋមំ តិណមុដ្ឋិទាយកត្ថេរាបទានំ

(៧៧៧) ហិមវន្តស្ស អវិទូរេ លម្ពកោ នាមបព្វតោ

តត្ថេវ តិស្សោ(១) សម្ពុទ្ធោ អព្ភោកាសម្ហិ ចង្កមិ ។

មិគលុទ្ទោ បុរេ អាសឹ អរញ្ញេ កាននេ អហំ

ទិស្វានហំ ទេវទេវំ តិណមុដ្ឋិមទាសហំ

និសីទនត្ថំ ពុទ្ធស្ស ទត្វា ចិត្តំ បសាទយឹ

សម្ពុទ្ធំ អភិវនិត្វា(២) បក្កាមឹ ឧត្តរាមុខោ ។

អចិរំ គតមត្តំ មំ(៣) មិគរាជា អហេឋយិ

សីហេន ឃាដិតោ(៤) សន្តោ តត្ថ កាលំ កតោ អហំ ។

អាសន្នេ មេ កតំ កម្មំ ពុទ្ធសេដ្ឋេ អនាសវេ

សុមុត្តោ សរវេគោវ ទេវលោកំ អគញ្ឆហំ ។

---

១ ឱ. ម. តត្ថោបតិស្សោ ។ ២ ឱ.ម. អភិវាទេត្វា ។ ៣ ឱ អចិរគតមត្តស្ស អចិរំ គតមត្តស្ស ។ ៤ ឱ. បតិតោ ។ ម. មថិតោ ។

តិណទាយកវគ្គ ទី ៥៣

តិណមុដ្ឋិទាយកត្ថេរាបទាន ទី ១

[១៦១] នៅជិតភ្នំហិមពាន្ត មានភ្នំមួយឈ្មោះលម្ពកៈ ព្រះតិស្សសម្ពុទ្ធ ស្តេចចង្ក្រមនាទីវាលក្បែរភ្នំនោះ ។ ក្នុងកាលមុន ខ្ញុំកើតជាព្រានម្រឹគនៅក្នុងព្រៃធំ ខ្ញុំបានឃើញព្រះសម្ពុទ្ធ ជាទេវតាក្រៃលែងជាងទេវតា ខ្ញុំបានថ្វាយស្មៅមួយកាប់ ។ លុះខ្ញុំបានថ្វាយស្មៅដល់ព្រះសម្ពុទ្ធ ដើម្បីគង់ ហើយញុំាងចិត្តឲ្យជ្រះថ្លា បានថ្វាយបង្គំព្រះសម្ពុទ្ធ រួចបែរមុខទៅកាន់ឧត្តរទិស ដើរចេញទៅ ។ ស្រាប់តែមានស្តេចម្រឹគមកបៀតបៀនខ្ញុំ ដែលទើបនឹងដើរទៅក្ងាម ខ្ញុំត្រូវសត្វសីហៈ បៀតបៀនហើយ ក៏ធ្វើមរណកាល ក្នុងទីនោះ ។ អាសន្នកម្មដែលខ្ញុំធ្វើហើយ ចំពោះព្រះសម្ពុទ្ធដ៏ប្រសើរ ព្រះអង្គមិនមានអាសវៈ ខ្ញុំក៏បានទៅកើតក្នុងទេវលោក ដូចកំឡាំងកូនសរដែលផុតស្រឡះ (ចាកបំពង់ព្រួញ) ។

យុវោ តត្ថ សុភោ អាសិ បុញ្ញកម្មាភិនិម្មិតោ
សហស្សកណ្ឌោ សត្តគេណ្ឌុ ធជាលុ ហរិតាមយោ ។
បភា និទ្ធាវតេ តស្ស សតរំសីវ ឧគ្គតោ
អាកិណ្ណោ ទេវកញ្ញាហិ អាមោទឹ កាមកាមិហំ ។
ទេវលោកា ចវិត្វាន សុក្កមូលេន ចោទិតោ
អាគន្ត្វាន មនុស្សត្តំ បត្តោម្ហិ អាសវក្ខយំ ។
ចតុន្នវុតេ ឥតោ កប្បេ និសីទនមកាសហំ(១)
ទុគ្គតឹ នាភិជានាមិ តិណាមុដ្ឋេ ឥទំ ផលំ ។
កិលេសា ឈាបិតា មយ្ហំ ភវា សព្វេ សមូហតា
នាគោវ ពន្ធនំ ឆេត្វា វិហរាមិ អនាសវោ ។
ស្វាគតំ វត មេ អាសិ មម ពុទ្ធស្ស សន្តិកេ
តិស្សោ វិជ្ជា អនុប្បត្តា កតំ ពុទ្ធស្ស សាសនំ ។

---

១ ឱ. ម. និសីទនមទាសហំ ។

ប្រាសាទដ៏ល្អ ដែលបុញ្ញកម្មនិម្មិតហើយ ក្នុងទេវលោកនោះ មានកំពស់មួយពាន់សន្ទុះព្រួញ មានជាន់ ៧ បរិបូណ៌ដោយទង់ បិទបាំងដោយកែវមណីខៀវ ។ ពន្លឺរបស់ប្រាសាទនោះ តែងផ្សាយចេញ ដូចព្រះអាទិត្យដែលរះឡើង ប្រាសាទនោះ កុះករដោយទេវកញ្ញា ខ្ញុំពេញចិត្តរីករាយក្នុងកាម ។ ខ្ញុំច្យុតចាកទេវលោក ត្រូវកុសលមូលដាស់តឿន បានមកកាន់អត្តភាពជាមនុស្ស ក៏បានដល់នូវការអស់ទៅនៃអាសវៈ ។ ក្នុងកប្បទី ៩៤ អំពីកប្បនេះ ព្រោះហេតុដែលខ្ញុំបានធ្វើកម្រាលអង្គុយ ក្នុងកាលនោះ ខ្ញុំមិនដែលស្គាល់ទុគ្គតិ នេះជាផលនៃស្មៅមួយក្តាប់ ។ កិលេសទាំងឡាយ ខ្ញុំដុតបំផ្លាញហើយ ភពទាំងពួង ខ្ញុំដកចោលអស់ហើយ ខ្ញុំជាអ្នកមិនមានអាសវៈ ព្រោះបានកាត់បំណង ដូចជាដំរីកាត់ផ្តាច់នូវទន្លីង ។ ឱ ! ខ្ញុំមកល្អហើយ ក្នុងសំណាក់ព្រះពុទ្ធរបស់ខ្ញុំ វិជ្ជា ៣ ខ្ញុំបានដល់ហើយ សាសនារបស់ព្រះពុទ្ធ ខ្ញុំបានធ្វើហើយ ។

បដិសម្ភិទា ចតស្សោ វិមោក្ខាបិច អដ្ឋិមេ
ឆឡភិញ្ញា សច្ឆិកតា កតំ ពុទ្ធស្ស សាសនន្តិ ។

ឥត្ថំ សុទំ អាយស្មា តិណមុដ្ឋិទាយកោ ថេរោ ឥមា គាថាយោ អភាសិត្ថាតិ ។

តិណមុដ្ឋិទាយកត្ថេរស្ស អបទានំ សមត្តំ ។

ទុតិយំ វេឡុកទាយកត្ថេរាបទានំ

(១១២) វិបស្សិនោ ភគវតោ លោកជេដ្ឋស្ស តាទិនោ
ឯកំ វេឡុំ(១) មយា ទិន្នំ បសន្នេន សបាណិនា ។
ហត្ថិយានំ អស្សយានំ ទិព្វយានំ សមជ្ឈគំ
តេន វេឡុកទានេន(២) បត្តាម្ហិ អាសវក្ខយំ ។
ឯកនវុតេ ឥតោ កប្បេ យំ វេឡុមទទឹ(៣) តទា
ទុគ្គតឹ នាភិជានាមិ វេឡុទានស្សិទំ ផលំ ។

---

១ ឱ. ឯកបេច្ឆំ ។ ម. ឯកបញ្ចំ ។ ២ ឱ. បេច្ឆកទានេន ។ ម. បញ្ចកទានេន ។ ៣ ឱ. បេច្ឆមទទឹ ។ ម. បញ្ចមទទឹ ។

បដិសម្ភិទា ៤ វិមោក្ខ ៨ និងអភិញ្ញា ៦ នេះ ខ្ញុំបានធ្វើឲ្យជាក់ច្បាស់ហើយ ទាំងសាសនា របស់ព្រះពុទ្ធ ខ្ញុំក៏បានប្រតិបត្តិហើយ ។

បានឮថា ព្រះតិណមុដ្ឋិទាយកត្ថេរ មានអាយុ បានសម្ដែងនូវគាថាទាំងនេះ ដោយប្រការដូច្នេះ ។

ចប់ តិណមុដ្ឋិទាយកត្ថេរាបទាន ។

វច្ចកទាយកត្ថេរាបទាន ទី ២

(១១៤) ខ្ញុំមានចិត្តជ្រះថ្លា បានថ្វាយបង្គន់មួយដោយដៃរបស់ខ្លួន ចំពោះព្រះមានព្រះភាគ ព្រះនាមវិបស្សី ជាច្បងក្នុងលោក ជាតាទិបុគ្គល ។ ខ្ញុំបានយានដំរី យានសេះ យានទិព្វ ហើយបានដល់នូវធម៌ជាទីក្ស័យនៃអាសវៈ ដោយសារការថ្វាយនូវបង្គន់នោះ ។ ក្នុងកប្បទី ៩១ អំពីកប្បនេះ ព្រោះហេតុ ដែលខ្ញុំបានថ្វាយបង្គន់ ក្នុងកាលនោះ ខ្ញុំមិនដែលស្គាល់ទុគ្គតិ នេះជាផលនៃការថ្វាយបង្គន់ ។

កិលេសា ឈាបិតា មយ្ហំ ភវា សព្វេ សមូហតា

នាគោវ ពន្ធនំ ឆេត្វា វិហរាមិ អនាសវោ ។

ស្វាគតំ វត មេ អាសិ មម ពុទ្ធស្ស សន្តិកេ

តិស្សោ វិជ្ជា អនុប្បត្តា កតំ ពុទ្ធស្ស សាសនំ ។

បដិសម្ភិទា ចតស្សោ វិមោក្ខាបិច អដ្ឋិមេ

ឆឡភិញ្ញា សច្ឆិកតា កតំ ពុទ្ធស្ស សាសនន្តិ ។

ឥត្ថំ សុទំ អាយស្មា វច្ឆកទាយកោ(១) ថេរោ

ឥមា គាថាយោ អភាសិត្ថាតិ ។

វច្ឆកទាយកត្ថេរស្ស(២) អបទានំ សមត្តំ ។

តតិយំ សរណគមនិយត្ថេរាបទានំ

(១១៣) អារុយ្ហម្ហិ(៣) តទា នាវំ ភិក្ខុ ចាជីវិកោ អហំ(៤)

នាវាយ ភិជ្ជមានាយ ភិក្ខុ មេ សរណំ អទា ។

---

១ ឱ. បេច្ឆទាយកោ ។ ម. មញ្ចទាយកោ ។ ២ ឱ. បេច្ឆទាយកត្ថេរស្ស ។ ម. មញ្ចទាយក-ត្ថេរស្ស ។ ៣ ឱ. អារុហិម្ហ ។ ម. អារុហម្ហិ ។ ៤ ឱ. ម. ចហំ ។

កិលេសទាំងឡាយ ខ្ញុំដុតបំផ្លាញហើយ ភពទាំងអស់ ខ្ញុំដកចោលហើយ ខ្ញុំជាអ្នកមិនមានអាសវៈ ព្រោះបានកាត់បំណង់ ដូចជាដំរីកាត់ផ្តាច់នូវទន្ទឹង ។ ឱ ! ខ្ញុំមកល្អហើយ ក្នុងសំណាក់ព្រះពុទ្ធរបស់ខ្ញុំ វិជ្ជា ៣ ខ្ញុំបានដល់ហើយ សាសនា របស់ព្រះពុទ្ធ ខ្ញុំបានធ្វើហើយ ។ បដិសម្ភិទា ៤ វិមោក្ខ ៨ និងអភិញ្ញា ៦ នេះ ខ្ញុំបានធ្វើឲ្យជាក់ច្បាស់ហើយ ទាំងសាសនា របស់ព្រះពុទ្ធ ខ្ញុំក៏បានប្រតិបត្តិហើយ ។

បានឮថា ព្រះវច្ឆកោយកត្ថេរ មានអាយុ បានសម្តែងនូវគាថាទាំងនេះ ដោយប្រការដូច្នេះ ។

ចប់ វច្ឆកោយកត្ថេរាបទាន ។

សរណគមនិយត្ថេរាបទាន ទី ៣

(១១៣) ក្នុងកាលនោះ ភិក្ខុនិងខ្ញុំជាអ្នកប្រកបការបិត្តិមជីវិត បានឡើងជិះសំពៅទៅជាមួយគ្នា កាលដែលសំពៅធ្លាយហើយ ភិក្ខុបានឲ្យសរណគមន៍ដល់ខ្ញុំ ។

ឯកត្តឹសេ ឥតោ កប្បេ យំ សោ មេ សរណំ អគា

ទុគ្គតឹ នាភិជានាមិ សរណាគមនេ[១] ផលំ ។

កិលេសា ឈាបិតា មយ្ហំ ភវា សព្វេ សមូហតា

នាគោវ ពន្ធនំ ឆេត្វា វិហរាមិ អនាសវោ ។

ស្វាគតំ វត មេ អាសិ មម ពុទ្ធស្ស សន្តិកេ

តិស្សោ វិជ្ជា អនុប្បត្តា កតំ ពុទ្ធស្ស សាសនំ ។

បដិសម្ភិទា ចតស្សោ វិមោក្ខាបិ ច អដ្ឋិមេ

ឆឡភិញ្ញា សច្ឆិកតា កតំ ពុទ្ធស្ស សាសនំ ។

ឥត្ថំ សុទំ អាយស្មា សរណាគមនិយោ ថេរោ ឥមា គាថាយោ អភាសិត្ថាតិ ។

សរណគមនិយត្ថេរស្ស អបទានំ សមត្តំ ។

---

១ ឱ. សរណាគមនេ ។

សរណគមនិយត្ថេរាបទាន ទី ៣

ក្នុងកប្បទី ៣១ អំពីកប្បនេះ ព្រោះហេតុដែលភិក្ខុនោះបាន ឲ្យសរណគមន៍ដល់ខ្ញុំក្នុងកាលនោះ ខ្ញុំមិនដែលស្គាល់ទុគ្គតិ នេះជាផលនៃសរណគមន៍ ។ កិលេសទាំងឡាយ ខ្ញុំដុតបំផ្លាញហើយ ភពទាំងអស់ ខ្ញុំដកចោលហើយ ខ្ញុំជាអ្នកមិនមានអាសវៈ ព្រោះបានកាត់ចំណង ដូចជាដំរីកាត់ផ្តាច់នូវទន្លីង ។ ឱ ! ខ្ញុំមកល្អហើយ ក្នុងសំណាក់ព្រះពុទ្ធរបស់ខ្ញុំ វិជ្ជា ៣ ខ្ញុំបានដល់ហើយ សាសនា របស់ព្រះពុទ្ធ ខ្ញុំបានធ្វើហើយ ។ បដិសម្ភិទា ៤ វិមោក្ខ ៨ និងអភិញ្ញា ៦ នេះ ខ្ញុំបានធ្វើឲ្យជាក់ច្បាស់ហើយ ទាំងសាសនា របស់ព្រះពុទ្ធ ខ្ញុំក៏បានប្រតិបត្តិហើយ ។

បានឮថា ព្រះសរណគមនិយត្ថេរ មានអាយុ បានសម្តែងនូវគាថាទាំងនេះ ដោយប្រការដូច្នេះ ។

ចប់ សរណគមនិយត្ថេរាបទាន ។

បត្តំ អព្ភញ្ជនទាយកត្ថេរាបទានំ

(១១៤) នគរេ ពន្ធុមតិយា រាជុយ្យានេ វសាមហំ

ចម្មភសី(១) តទា អាសឹ កមណ្ឌលុធរោ អហំ ។

អទ្ទសំ វិរជំ ពុទ្ធំ សយម្ភុំ អបរាជិតំ

អាតាបិនំ បហិតត្តំ(២) ឈាយឹ ឈានរតំ ឥសឹ(៣) ។

សព្វកាមសមិទ្ធិញ្ច ឱឃតិណ្ណមនាសវំ

ទិស្វា បសន្នោ សុមនោ អព្ភញ្ជនមទាសហំ ។

ឯកនវុតេ ឥតោ កប្បេ យំ ទានមទទឹ តទា

ទុគ្គតឹ នាភិជានាមិ អព្ភញ្ជនស្សិទំ ផលំ ។

កិលេសា ឈាបិតា មយ្ហំ ភវា សព្វេ សមូហតា ។

នាគោវ ពន្ធនំ ឆេត្វា វិហរាមិ អនាសវោ ។

---

១ ឱ. ធម្មភទី ។ ២ ឱ. បធានបហិតត្តំ ។ ម. បធានំ បហិតត្តំ ។ ៣ ឱ.ម. វសឹ ។

អត្ថសន្ទាយកត្ថេរាបទាន ទី ៤

[១១៤] ខ្ញុំនៅក្នុងព្រះរាជឧទ្យាន ក្បែរក្រុងពន្ធុមវតី កាលនោះ ខ្ញុំស្លៀកសំពត់ស្បែក ទ្រទ្រង់ល័ក្ខពាន់ ៗ ខ្ញុំបានឃើញព្រះសម្ពុទ្ធ ទ្រង់ប្រាសចាកធូលីគឺកិលេស ជាព្រះសយម្ភូ ទ្រង់ឈ្នះកិលេស មានព្យាយាមជាគ្រឿងដុតកំដៅនូវកិលេស មានព្រះហឫទ័យបញ្ជូនទៅកាន់ព្រះនិព្វាន ទ្រង់ជាឥសី ទ្រង់មានឈាន ត្រេកអរក្នុងឈាន ៗ លុះខ្ញុំឃើញព្រះសម្ពុទ្ធ ទ្រង់សម្រេចសេចក្តីប្រាថ្នាទាំងពួងផង ទ្រង់ឆ្លងនូវអន្លង់ ទាំងមិនមានអាសវៈផង ក៏មានចិត្តជ្រះថ្លា មានចិត្តរីករាយ បានថ្វាយថាំបន្ទក់ក្អក ៗ ក្នុងកប្បទី ៩១ អំពីកប្បនេះ ព្រោះហេតុដែលខ្ញុំ បានឲ្យទានក្នុងកាលនោះ ខ្ញុំមិនដែលស្គាល់ទុគ្គតិ នេះជាផលនៃថ្នាំបន្ទក់ក្អក ៗ កិលេសទាំងឡាយ ខ្ញុំដុតបំផ្លាញហើយ កពទាំងអស់ ខ្ញុំដកចោលហើយ ខ្ញុំជាអ្នកមិនមានអាសវៈ ព្រោះបានកាត់បំណង់ ដូចជាដំរីកាត់ផ្តាច់នូវទន្លីង ៗ

ស្វាគតំ វត មេ អាសិ មម ពុទ្ធស្ស សន្តិកេ
តិស្សោ វិជ្ជា អនុប្បត្តា កតំ ពុទ្ធស្ស សាសនំ ។
បដិសម្ភិទា ចតស្សោ វិមោក្ខាបិច អដ្ឋិមេ
ឆឡភិញ្ញា សច្ឆិកតា កតំ ពុទ្ធស្ស សាសនន្តិ ។

ឥត្ថំ សុទំ អាយស្មា អត្តញ្ជនទាយកោ ថេរោ
ឥមា គាថាយោ អភាសិត្ថាតិ ។

អត្តញ្ជនទាយកត្ថេរស្ស អបទានំ សមត្តំ ។

បញ្ចមំ សុបដិទាយកត្ថេរាបទានំ

(១១៥) ទិវាវិហារា និក្ខន្តោ វិបស្សី លោកនាយកោ
លហុំ សុបដិកំ ទត្វា[1] កប្បំ សគ្គម្ហិ មោទហំ ។
ឯកនវុតេ ឥតោ កប្បេ យំ សុបដិកមទាសហំ[2]
ទុគ្គតឹ នាភិជានាមិ សុបដស្ស ឥទំ ផលំ ។

---

១ ឱ. លហុប្បបរំ ទត្វា ។ ២ ឱ. ពូបបរំ អទាសហំ ។

ន / ខ្ញុំមកល្អហើយ ក្នុងសំណាក់ព្រះពុទ្ធរបស់ខ្ញុំ វិជ្ជា ៣ ខ្ញុំបានដល់ហើយ សាសនា របស់ព្រះពុទ្ធ ខ្ញុំបានធ្វើហើយ ។ បដិសម្ភិទា ៤ វិមោក្ខ ៨ និងអភិញ្ញា ៦ នេះ ខ្ញុំបានធ្វើឲ្យជាក់ច្បាស់ហើយ ទាំងសាសនា របស់ព្រះពុទ្ធ ខ្ញុំក៏បានប្រតិបត្តិហើយ ។

បានឮថា ព្រះអគ្គញ្ញទាយកត្ថេរ មានអាយុ បានសម្តែងនូវគាថាទាំងនេះ ដោយប្រការដូច្នេះ ។

ចប់ អគ្គញ្ញទាយកត្ថេរាបទាន ។

សុបដិទាយកត្ថេរាបទាន ទី ៥

(១១៩) ព្រះលោកនាយក ព្រះនាមវិបស្សី ចេញអំពីពេលសម្រាកក្នុងវេលាថ្ងៃ ខ្ញុំបានថ្វាយសំពត់មានសាច់ស្តើង ហើយបានរីករាយក្នុងឋានសួគ៌ អស់មួយកប្ប ។ ក្នុងកប្បទី ៩១ អំពីកប្បនេះ ព្រោះហេតុដែលខ្ញុំបានថ្វាយសំពត់ដ៏ល្អ ក្នុងកាលនោះ ខ្ញុំមិនដែលស្គាល់ទុគ្គតិ នេះជាផលនៃសំពត់ ។

កិលេសា ឈាបិតា មយ្ហំ ភវា សព្វេ សមូហតា

នាគោវ ពន្ធនំ ឆេត្វា វិហរាមិ អនាសវោ ។

ស្វាគតំ វត មេ អាសិ ពុទ្ធសេដ្ឋស្ស សន្តិកេ

តិស្សោ វិជ្ជា អនុប្បត្តា កតំ ពុទ្ធស្ស សាសនំ ។

បដិសម្ភិទា ចតស្សោ វិមោក្ខាបិច អដ្ឋិមេ

ឆឡភិញ្ញា សច្ឆិកតា កតំ ពុទ្ធស្ស សាសនន្តិ ។

ឥត្ថំ សុទំ អាយស្មា សុបដទាយកោ(១) ថេរោ ឥមា

គាថាយោ អភាសិត្ថាតិ ។

សុបដទាយកត្ថេរស្ស អបទានំ សមត្តំ ។

ឆដ្ឋំ ទណ្ឌទាយកត្ថេរាបទានំ

(១១៦) កាននំ វនមោគ្គយ្ហ វេឡុំ ឆេត្វានហំ តទា

អាលម្ពនំ ករិត្វាន(២) សង្ឃស្ស អទទឹ អហំ(៣) ។

១ ឱ. រូបបុរិទាយកោ ។ ២ ឱ. គហេត្វាន ។ ៣ ម. ពហុំ ។

កិលេសទាំងឡាយ ខ្ញុំដុតបំផ្លាញហើយ ភពទាំងអស់ ខ្ញុំដកចោលហើយ ខ្ញុំជាអ្នកមិនមានអាសវៈ ព្រោះបានកាត់បំណង់ ដូចជាដំរីកាត់ផ្តាច់ខ្សែទន្លង់ ។ ឱ ! ខ្ញុំមកល្អហើយ ក្នុងសំណាក់ព្រះពុទ្ធដ៏ប្រសើរ របស់ខ្ញុំ វិជ្ជា ៣ ខ្ញុំបានដល់ហើយ សាសនា របស់ព្រះពុទ្ធ ខ្ញុំបានធ្វើហើយ ។ បដិសម្ភិទា ៤ វិមោក្ខ ៨ និងអភិញ្ញា ៦ នេះ ខ្ញុំបានធ្វើឲ្យជាក់ច្បាស់ហើយ ទាំងសាសនា របស់ព្រះពុទ្ធ ខ្ញុំក៏បានប្រតិបត្តិហើយ ។

បានឮថា ព្រះសុបដទាយកត្ថេរ មានអាយុ បានសម្តែងនូវគាថាទាំងនេះ ដោយប្រការដូច្នេះ ។

ចប់ សុបដិទាយកត្ថេរាបទាន ។

ទណ្ឌទាយកត្ថេរាបទាន ទី ៦

(១១៦) កាលនោះ ខ្ញុំដើរចូលទៅ ក្នុងព្រៃធំ បានកាប់ឫស្សីធ្វើជាបង្កាន់ដៃ ប្រគេនដល់ព្រះសង្ឃ ។

ឆដ្ឋំ សញ្ញាទាយកត្ថេរាបទានំ

តេន ចិត្តប្បសាទេន សុគតេ អភិវាទយឹ(១)
អាលម្ពនំ ករិត្វាន បក្កាមឹ ឧត្តរាមុខោ ។
ចតុន្នវុតេ ឥតោ កប្បេ យំ សញ្ញមលភឹ តទា
ទុគ្គតឹ នាភិជានាមិ សញ្ញាយស្សិទំ ផលំ ។
កិលេសា ឈាបិតា មយ្ហំ ភវា សព្វេ សមូហតា
នាគោវ ពន្ធនំ ឆេត្វា វិហរាមិ អនាសវោ ។
ស្វាគតំ វត មេ អាសិ មម ពុទ្ធស្ស សន្តិកេ
តិស្សោ វិជ្ជា អនុប្បត្តា កតំ ពុទ្ធស្ស សាសនំ ។
បដិសម្ភិទា ចតស្សោ វិមោក្ខាបិច អដ្ឋិមេ
ឆឡភិញ្ញា សច្ឆិកតា កតំ ពុទ្ធស្ស សាសនន្តិ ។

ឥត្ថំ សុទំ អាយស្មា សញ្ញាទាយកោ ថេរោ ឥមា គាថាយោ អភាសិត្ថាតិ ។

សញ្ញាទាយកត្ថេរស្ស អបទានំ សមត្តំ ។

តេវីសតិមំ ភាណវារំ ។

---

១ ម. អភិវាទិយ ។

ទណ្ឌទាយកត្ថេរាបទាន ទី ៦

ខ្ញុំថ្វាយបង្គំនូវព្រះសង្ឃមានវត្តល្អ ដោយចិត្តជ្រះថ្លានោះ លុះខ្ញុំប្រគេនកំណាត់ឫស្សីបង្កាន់ដៃរួចហើយ ក៏បែរមុខឆ្ពោះទៅកាន់ឧត្តរទិស ដើរចេញទៅ ។ ក្នុងកប្បទី ៩៤ អំពីកប្បនេះ ព្រោះហេតុដែលខ្ញុំបានថ្វាយកំណាត់ឫស្សី ក្នុងកាលនោះ ខ្ញុំមិនដែលស្គាល់ទុគ្គតិ នេះជាផលនៃការឲ្យកំណាត់ឫស្សី ។ កិលេសទាំងឡាយ ខ្ញុំដុតបំផ្លាញហើយ ភពទាំងអស់ ខ្ញុំដកចោលហើយ ខ្ញុំជាអ្នកមិនមានអាសវៈ ព្រោះបានកាត់បំណង ដូចជាដំរីកាត់ផ្តាច់នូវទន្លីង ។ ឱ ! ខ្ញុំមកល្អហើយ ក្នុងសំណាក់ព្រះពុទ្ធរបស់ខ្ញុំ វិជ្ជា ៣ ខ្ញុំបានដល់ហើយ សាសនា របស់ព្រះពុទ្ធ ខ្ញុំបានធ្វើហើយ ។ បដិសម្ភិទា ៤ វិមោក្ខ ៨ និងអភិញ្ញា ៦ នេះ ខ្ញុំបានធ្វើឲ្យជាក់ច្បាស់ហើយ ទាំងសាសនា របស់ព្រះពុទ្ធ ខ្ញុំក៏បានប្រតិបត្តិហើយ ។

បានឮថា ព្រះទណ្ឌទាយកត្ថេរ មានអាយុ បានសម្តែងនូវគាថាទាំងនេះ ដោយប្រការដូច្នេះ ។

ចប់ ទណ្ឌទាយកត្ថេរាបទាន ។

ចប់ ភាណវារៈ ទី ២៣ ។

សត្តមំ គិរិនេលបូជកត្ថេរាបទានំ

(១១៧) មិគលុទ្ទោ បុរេ អាសឹ វិវនេ(១) វិចរំ អហំ

អទ្ទសំ វិរជំ ពុទ្ធំ សព្វធម្មាន បារគុំ ។
តស្មឹ មហាការុណិកេ សព្វសត្តហិតេ រតេ
បសន្នចិត្តោ សុមនោ នេលបុប្ផំ អបូជយឹ ។
ឯកត្តឹសេ ឥតោ កប្បេ យំ បុប្ផមភិបូជយឹ
ទុគ្គតឹ នាភិជានាមិ ពុទ្ធបូជាយិទំ ផលំ ។
កិលេសា ឈាបិតា មយ្ហំ ភវា សព្វេ សមូហតា
នាគោវ ពន្ធនំ ឆេត្វា វិហរាមិ អនាសវោ ។
ស្វាគតំ វត មេ អាសិ មម ពុទ្ធស្ស សន្តិកេ
តិស្សោ វិជ្ជា អនុប្បត្តា កតំ ពុទ្ធស្ស សាសនំ ។

---

១ ឱ. វិចិនេ ។ ម. វិបិនេ ។

គិរិនេលបូជកត្ថេរាបទាន ទី ៧

[១១៧] ក្នុងភពមុន ខ្ញុំកើតជាព្រានម្រឹគ ត្រាច់ទៅក្នុងព្រៃ បានឃើញព្រះសម្ពុទ្ធ ទ្រង់ប្រាសចាកធូលី ដល់នូវត្រើយនៃធម៌ទាំងពួង ។ ខ្ញុំមានចិត្តជ្រះថ្លា មានចិត្តរីករាយ ចំពោះព្រះសម្ពុទ្ធ ព្រះអង្គប្រកបដោយសេចក្តីករុណា ត្រេកអរចំពោះប្រយោជន៍របស់សព្វសត្វ ហើយបានបូជាផ្កាអញ្ជ័នទៀត ។ ក្នុងកប្បទី ៣១ អំពីកប្បនេះ ព្រោះហេតុដែលខ្ញុំបានបូជាផ្កា ក្នុងកាលនោះ ខ្ញុំមិនដែលស្គាល់ទុគ្គតិ នេះជាផលនៃពុទ្ធបូជា ។ កិលេសទាំងឡាយ ខ្ញុំដុតបំផ្លាញហើយ ភពទាំងអស់ ខ្ញុំដកចោលហើយ ខ្ញុំជាអ្នកមិនមានអាសវៈ ព្រោះបានកាត់បំណង់ ដូចជាដំរីកាត់ផ្តាច់នូវទន្នឹង ។ ឱ ! ខ្ញុំមកល្អហើយ ក្នុងសំណាក់នៃព្រះពុទ្ធរបស់ខ្ញុំ វិជ្ជា ៣ ខ្ញុំបានដល់ហើយ សាសនា របស់ព្រះពុទ្ធ ខ្ញុំបានធ្វើហើយ ។

បដិសម្ភិទា ចតស្សោ វិមោក្ខាបិ ច អដ្ឋិមេ
ឆឡភិញ្ញា សច្ឆិកតា កតំ ពុទ្ធស្ស សាសនន្តិ ។

ឥត្ថំ សុទំ អាយស្មា គិរិនេលបូជកោ ថេរោ ឥមា គាថាយោ អភាសិត្ថាតិ ។

គិរិនេលបូជកត្ថេរស្ស អបទានំ សមត្តំ ។

អដ្ឋមំ ពោធិសម្មជ្ជកត្ថេរាបទានំ

(១១៨) អហំ បុរេ ពោធិបត្តំ ឧជ្ឈិតំ ចេតិយង្គណេ
តំ គហេត្វាន ឆឌ្ឌេសឹ អលភឹ វីសតឹ[១] គុណេ ។
តស្ស កម្មស្ស តេជេន សំសរន្តោ ភវាភវេ
ទុវេ ភវេ សំសរាមិ ទេវត្តេ ចាបិ មានុសេ ។
ទេវលោកា ចវិត្វាន អាគន្ត្វា មានុសំ ភវំ
ទុវេ កុលេ បជាយាមិ ខត្តិយេ ចាបិ ព្រាហ្មណេ ។

---

១ ឱ. វីសតី ។ ម. វីសតិ ។

បដិសម្ភិទា ៤ វិមោក្ខ ៨ និងអភិញ្ញា ៦ នេះ ខ្ញុំបានធ្វើឲ្យជាក់ច្បាស់ហើយ ទាំងសាសនា របស់ព្រះពុទ្ធ ខ្ញុំក៏បានប្រតិបត្តិហើយ ។

បានឮថា ព្រះគិរិនេលបូជកត្ថេរ មានអាយុ បានសម្តែងនូវគាថាទាំងនេះ ដោយប្រការដូច្នេះ ។

ចប់ គិរិនេលបូជកត្ថេរាបទាន ។

ពោធិសម្មជ្ជកត្ថេរាបទាន ទី ៨

(១១៨) ក្នុងកាលមុន ខ្ញុំបានរើសស្លឹកពោធិ ដែលជ្រុះក្នុងលានព្រះចេតិយ ហើយយកទៅចោល ខ្ញុំបាននូវគុណ ២០ ។ ខ្ញុំអន្ទោលទៅក្នុងភពតូចភពធំ តែងអន្ទោលទៅក្នុងភពពីរ គឺទេវតានិងមនុស្ស ដោយផលនៃកម្មនោះ ។ លុះខ្ញុំច្យុតចាកទេវលោក មកកាន់ភពរបស់មនុស្ស តែងកើតក្នុងត្រកូលពីរ គឺក្សត្រនិងព្រាហ្មណ៍ ។ ខ្ញុំបរិបូណ៌ដោយអវយវៈតូចធំ មានកំពស់និងទំហំសមរម្យ មានរូបល្អ មានសម្បុរស្អាត មានរាងកាយពេញលេញមិនខ្វះខាត ។

អង្គបច្ចង្គសម្បន្នោ   អារោហបរិណាហវា
អភិរូបោ សុចិ ហោមិ   សម្បុណ្ណោ(១) អនូនកោ ។
ទេវលោកេ មនុស្សេ វា   ជាតោ វា យត្ថ កត្ថចិ
ភវេ សុវណ្ណវណ្ណោ ច   ឧត្តត្តកនកូបមោ ។
មុទុ(២) មទ្ទវា សិនិទ្ធា(៣)   សុខុមា សុកុមារិកា(៤)
ឆវិ មេ សព្វទា ហោតិ   ពោធិបត្តេ សុជ្ឈិតេ ។
យតោ កុតោចិ គតីសុ   សរីរេ សមុទាគតេ
ន លិម្បតិ រជោជល្លំ   វិបាកោ បត្តជ្ឈិតេ ។
ឧណ្ហោ វាតាតបេ តស្ស   អគ្គិតាបេន វា បន
គត្តេ សេទា ន មុច្ចន្តិ   វិបាកោ បត្តជ្ឈិតេ ។
កុដ្ឋំ គណ្ឌោ កិលាសោ ច   តិលកា បិឡកា តថា
ន ហោន្តិ កាយេ ទទ្ទុ ច   វិបាកោ បត្តជ្ឈិតេ ។
អបរម្បិ គុណន្តស្ស   និព្វត្តតិ ភវាភវេ
រោគា ន ហោន្តិ កាយស្មឹ   វិបាកោ បត្តជ្ឈិតេ ។

---

១ ឱ ម. សម្បុណ្ណង្គោ ។ ២ ឱ ម មុទុកា ។ ៣ ឱ. គិទ្ធា ។ ម. និទ្ធា ។ ៤ ឱ. សុកុមា-រកា ។ ម. សុកុមារីកា ។

ខ្ញុំកើតក្នុងទេវលោក ឬក្នុងមនុស្សលោក ឬក៏ក្នុងភពណា
មួយ តែងមានសម្បុរល្អដូចមាស ឬប្រៀបដូចមាសឆ្អិន ។
សម្បុររបស់ខ្ញុំ ទន់ ល្មន់ល្មាស ជិតស្និទ្ធ ល្អិត ផូរផង់ សព្វ ៗ
កាល ព្រោះបានយកស្លឹកពោធិទៅបោល ។ ទឹកដែលប្រ-
ឡំដោយធូលី មិនដែលប្រឡាក់ក្នុងប្រជុំសរីរៈ (របស់ខ្ញុំ)
ក្នុងកាលណាមួយឡើយ នេះជាផល ក្នុងការយកស្លឹកពោធិ
ទៅបោល ។ ខ្លួនរបស់ខ្ញុំនោះ (ឋិតនៅ) ក្នុងទីមានខ្យល់និង
កំដៅថ្ងៃដ៏ក្តៅក្តី ឬត្រូវកំដៅភ្លើងក្តី ញើសទាំងឡាយក៏មិន
ដែលហូរចេញ នេះជាផលក្នុងការយកស្លឹកពោធិទៅបោល ។
រោគឃ្លង់ ពក ស្រែង ប្រជ្រុយ បូស ដំនួចពិស មិនដែល
មានក្នុងកាយ (របស់ខ្ញុំឡើយ) នេះជាផលក្នុងការយកស្លឹក
ពោធិទៅបោល ។ គុណដទៃទៀត តែងកើតដល់ខ្ញុំនោះ ក្នុង
ភពតូចនិងភពធំ គឺរោគទាំងឡាយ មិនដែលកើតក្នុងកាយ
របស់ខ្ញុំឡើយ នេះជាផលក្នុងការយកស្លឹកពោធិទៅបោល ។

អដ្ឋមំ ពោធិសញ្ចកត្ថេរាបទានំ

អបរម្យិ កុណាន្តស្ស | និព្វត្តិ ភវាភវេ
ន ហោន្តិ ចិត្តជា ពីឡា | វិឃាតោ បត្តជ្ឈិតេ ។
អបរម្យិ កុណាន្តស្ស | និព្វត្តិ ភវាភវេ
អមិត្តា ន ករន្តស្ស | វិឃាតោ បត្តជ្ឈិតេ ។
អបរម្យិ កុណាន្តស្ស | និព្វត្តិ ភវាភវេ
អន្វនកោតោ ភវតិ | វិឃាតោ បត្តជ្ឈិតេ ។
អបរម្យិ កុណាន្តស្ស | និព្វត្តិ ភវាភវេ
អគ្គិរាជូហិ ចោរេហិ | ន ហោតិ ឧទកា ភយំ ។
អរម្យិ កុណាន្តស្ស | និព្វត្តិ ភវាភវេ
ទាសី ទាសា អនុចរា | ហោន្តិ ចិត្តានុវត្តកា ។
យម្ហិ អាយុប្បមាណម្ហិ | ជាយតេ មានុសេ ភវេ
តតោ ន ហាយតេ អាយុ | តិដ្ឋតេ យាវតាយុកំ ។

ពោធិសម្មជ្ជកត្ថេរាបទាន ទី ៨

គុណដទៃទៀត តែងកើតដល់ខ្ញុំនោះ ក្នុងភពតូចនិងភពធំ គឺអន្តរាយជាគ្រឿងបៀតបៀន ដែលកើតអំពីចិត្ត មិនដែលមានឡើយ នេះជាផល ក្នុងការយកស្លឹកពោធិ៍ទៅចោល ។ គុណដទៃទៀត តែងកើតដល់ខ្ញុំនោះ ក្នុងភពតូចនិងភពធំ គឺពួកសត្រូវ មិនដែលមានដល់ខ្ញុំនោះ នេះជាផល ក្នុងការយកស្លឹកពោធិ៍ទៅចោល ។ គុណដទៃទៀត តែងកើតដល់ខ្ញុំនោះ ក្នុងភពតូចនិងភពធំ គឺភោគៈមិនដែលខ្វះខាតឡើយ នេះជាផល ក្នុងការយកស្លឹកពោធិ៍ទៅចោល ។ គុណដទៃទៀត តែងកើតដល់ខ្ញុំនោះ ក្នុងភពតូចនិងភពធំ គឺភ័យ អំពីភ្លើងនិងស្តេច អំពីចោរនិងទឹក មិនដែលមានឡើយ ។ មានគុណដទៃទៀត តែងកើតដល់ខ្ញុំនោះ ក្នុងភពតូចនិងភពធំ គឺពួកខ្ញុំស្រីខ្ញុំប្រុស ជាអ្នកប្រព្រឹត្តតាម ជាអ្នកលុះអំណាចចិត្តរបស់ខ្ញុំ ។ បុគ្គលកើតក្នុងភព ជារបស់មនុស្ស មានកំណត់អាយុត្រឹមណា អាយុរបស់ខ្ញុំមិនថយចុះអំពីកំណត់ត្រឹមនោះ តែងឋិតនៅដរាបដល់អស់អាយុ ។

អព្ភន្តរា ច ពាហិរា(១) នេគមា ច សរដ្ឋកា
អនុយុត្តា ហោន្តិ សព្វេបិ វឌ្ឍិកាមា សុខិច្ឆកា ។
ភោគវា យសវា ហោមិ សិរិមា ញាតិបក្ខវា
អវេរោ គតសន្តាសោ(២) ភវេហំ សព្វទា ភវេ(៣) ។
ទេវា មនុស្សា អសុរា គន្ធព្វា យក្ខរក្ខសា
សព្វេ តេ បរិរក្ខន្តិ ភវេ សំសរតោ សទា ។
ទេវលោកេ មនុស្សេ វា អនុភោត្វា ឧភោ យសេ
អវសានេ ច និព្វានំ សិវំ បត្តោ អនុត្តរំ ។
សម្ពុទ្ធមុទ្ទិសិត្វាន ពោធឹ វា តស្ស សត្ថុនោ
យោ បុញ្ញំ បសវេ បោសោ តស្ស កឹ នាម ទុល្លភំ ។
មគ្គេ ផលេ ច អាគមេ ឈានាភិញ្ញាគុណេសុ ច
អញ្ញេសំ អធិកោ ហុត្វា និព្វាយតិ(៤) អនាសវោ ។

---

១ ឱ.ម. អព្ភន្តរា ពហិរា ។ ២ ឱ. ម. អបេតភយសន្តាសោ ។ ៣ ឱ. ភវេសំ សព្វតោ ភវេ ។ ម. ភវេហំ សព្វតោ ភវេ ។ ៤ ឱ.ម. និព្វាយាមិ ។

ពួកជនទាំងអស់ អ្នកប្រាថ្នាសេចក្តីចម្រើន ប្រាថ្នាសេចក្តីសុខ ទោះនៅខាងក្នុងក្តី ខាងក្រៅក្តី អ្នកនិគមក្តី អ្នកដែនក្តី សុទ្ធតែជាអ្នកប្រកបតាមខ្ញុំ ។ ខ្ញុំជាអ្នកមានភោគៈ មានយសមានសិរី មានពួកញាតិ ជាអ្នកឥតមានរោគ ប្រាសចាកសេចក្តីតក់ស្លុត តែងមានក្នុងភព សព្វ ៗ កាល ។ ពួកទេវតា មនុស្ស អសុរ គន្ធព្វ យក្ខ អារក្សទឹក អ្នកទាំងអស់នោះ តែងរក្សាខ្ញុំ ដែលអន្ទោលទៅក្នុងភព សព្វ ៗ កាល ។ ខ្ញុំទទួលយសទាំងពីរក្នុងទេវលោកផង ក្នុងមនុស្សលោកផង រួចខ្ញុំបានដល់នូវព្រះនិព្វាន ជាសិវដ្ឋានដ៏ប្រសើរក្នុងកាលជាទីបំផុត ។ បុរសណា ឧទ្ទិសចំពោះព្រះសម្ពុទ្ធ ឬចំពោះដើមពោធិរបស់ព្រះសាស្តានោះ គប្បីទទួលនូវផលបុណ្យ (ផលទាំងអស់) ឈ្មោះថាបុរសនោះបានដោយក្រដូចម្តេចបាន ។ បុគ្គល (ដែលឋិតនៅ) ក្នុងមគ្គ ក្នុងផល ក្នុងបរិយត្តិ ក្នុងគុណគឺឈាននិងអភិញ្ញា ជាបុគ្គលប្រសើរក្រៃលែងជាងពួកជនដទៃ ជាអ្នកមិនមានអាសវៈ តែងបរិនិព្វាន ។

អដ្ឋមំ ពោធិសិញ្ចកត្ថេរាបទានំ

បុរេហំ ពោធិយា បត្តិំ ឆឌ្ឌេត្វា ហដ្ឋមានសោ

ឥមេហិ វីសតកប្បេហិ សមត្តី ហោមិ សព្វទា ។

កិលេសា ឈាបិតា មយ្ហំ ភវា សព្វេ សមូហតា

នាគោវ ពន្ធនំ ឆេត្វា វិហរាមិ អនាសវោ ។

ស្វាគតំ វត មេ អាសិ មម ពុទ្ធស្ស សន្តិកេ

តិស្សោ វិជ្ជា អនុប្បត្តា កតំ ពុទ្ធស្ស សាសនំ

បដិសម្ភិទា ចតស្សោ វិមោក្ខាបិច អដ្ឋិមេ

ឆឡភិញ្ញា សច្ឆិកតា កតំ ពុទ្ធស្ស សាសនន្តិ ។

ឥត្ថំ សុទំ អាយស្មា ពោធិសិញ្ចកោ ថេរោ ឥមា គាថាយោ អភាសិត្ថាតិ ។

ពោធិសិញ្ចកត្ថេរស្ស អបទានំ សមត្តំ ។

ពោធិសម្មជ្ជកត្ថេរាបទាន ទី ៨

ក្នុងកប្បមុន ខ្ញុំមានចិត្តរីករាយ បានយកស្លឹកពោធិទៅចោល ទើបជាអ្នកបរិបូណ៌ដោយអង្គ ២០ នេះ សព្វ ៗ កាល ។ កិលេសទាំងឡាយ ខ្ញុំដុតបំផ្លាញហើយ ភពទាំងអស់ ខ្ញុំដកចោលហើយ ខ្ញុំជាអ្នកមិនមានអាសវៈ ព្រោះបានកាត់បំណង ដូចជាដំរីកាត់ផ្តាច់នូវទន្លីង ។ ឱ ! ខ្ញុំមកល្អហើយ ក្នុងសំណាក់ព្រះពុទ្ធរបស់ខ្ញុំ វិជ្ជា ៣ ខ្ញុំបានដល់ហើយ សាសនា របស់ព្រះពុទ្ធ ខ្ញុំបានធ្វើហើយ ។ បដិសម្ភិទា ៤ វិមោក្ខ ៨ និងអភិញ្ញា ៦ នេះ ខ្ញុំបានធ្វើឲ្យជាក់ច្បាស់ហើយ ទាំងសាសនា របស់ព្រះពុទ្ធ ខ្ញុំក៏បានប្រតិបត្តិហើយ ។

បានឮថា ព្រះពោធិសម្មជ្ជកត្ថេរ មានអាយុ បានសំដែងនូវគាថាទាំងនេះ ដោយប្រការដូច្នេះ ។

ចប់ ពោធិសម្មជ្ជកត្ថេរាបទាន ។

នវមំ អាមណ្ឌផលទាយកត្ថេរាបទានំ

(១១៩) បទុមុត្តរោ នាម ជិនោ សព្វធម្មាន បារគូ

វុដ្ឋហិត្វា សមាធិម្ហា ចង្កមិ លោកនាយកោ ។
ខារិការំ គហេត្វាន អាហរន្តោ ផលំ តទា
អទ្ទសំ វិរជំ ពុទ្ធំ ចង្កមន្តំ មហាមុនិំ ។
បសន្នចិត្តោ សុមនោ សិរេ កត្វាន អញ្ជលិំ
សម្ពុទ្ធំ អភិវាទេត្វា អាមណ្ឌមទទឹ ផលំ ។
សតសហស្សិតោ កប្បេ យំ ផលំ អទទឹ តទា
ទុគ្គតឹ នាភិជានាមិ អាមណ្ឌស្ស ឥទំ ផលំ ។
កិលេសា ឈាបិតា មយ្ហំ ភវា សព្វេ សមូហតា
នាគោវ ពន្ធនំ ឆេត្វា វិហរាមិ អនាសវោ ។
ស្វាគតំ វត មេ អាសិ មម ពុទ្ធស្ស សន្តិកេ
តិស្សោ វិជ្ជា អនុប្បត្តា កតំ ពុទ្ធស្ស សាសនំ ។

អាមណ្ឌផលទាយកត្ថេរាបទាន ទី ៩

(១១៩) ព្រះជិនស្រី ព្រះនាមបទុមុត្តរៈ ទ្រង់ដល់នូវត្រើយនៃធម៌ទាំងពួង ជាលោកនាយក ទ្រង់ចេញចាកសមាធិហើយចង្រ្កម ។ កាលនោះ ខ្ញុំរកនូវអម្រែកដែលពេញដោយផ្លែឈើ បានឃើញព្រះសម្ពុទ្ធ ជាមហាមុនីទ្រង់ប្រាសចាកកកៈ កំពុងចង្រ្កម ។ ខ្ញុំមានចិត្តជ្រះថ្លា មានចិត្តរីករាយ ធ្វើនូវអញ្ជលីលើសិរ្សៈ ថ្វាយបង្គំព្រះសម្ពុទ្ធ ហើយថ្វាយផ្លែល្ហុង ។ ក្នុងកប្បទីមួយសែន អំពីកប្បនេះ ព្រោះហេតុដែលខ្ញុំបានថ្វាយផ្លែឈើ ក្នុងកាលនោះ ខ្ញុំមិនដែលស្គាល់ទុគ្គតិ នេះជាផលនៃផ្លែល្ហុង ។ កិលេសទាំងឡាយ ខ្ញុំដុតបំផ្លាញហើយ ភពទាំងអស់ ខ្ញុំដកចោលហើយ ខ្ញុំជាអ្នកមិនមានអាសវៈ ព្រោះបានកាត់ចំណង ដូចដំរីកាត់ផ្តាច់នូវទន្លីង ។ ឱ ! ខ្ញុំមកល្អហើយ ក្នុងសំណាក់ព្រះពុទ្ធរបស់ខ្ញុំ វិជ្ជា ៣ ខ្ញុំបានដល់ហើយ សាសនា របស់ព្រះពុទ្ធ ខ្ញុំបានធ្វើហើយ ។

បដិសម្ភិទា ចតស្សោ វិមោក្ខាបិច អដ្ឋិមេ
ឆឡភិញ្ញា សច្ឆិកតា កតំ ពុទ្ធស្ស សាសនន្តិ ។

ឥត្ថំ សុទំ អាយស្មា អាមណ្ឌផលទាយកោ ថេរោ
ឥមា គាថាយោ អភាសិត្ថាតិ ។

អាមណ្ឌផលទាយកត្ថេរស្ស អបទានំ សមត្តំ ។

ទសមំ សុគន្ធត្ថេរាបទានំ

(១២០) ឥមម្ហិ ភទ្ទកេ កប្បេ ព្រហ្មពន្ធុ មហាយសោ
កស្សបោ នាម នាមេន ឧប្បជ្ជិ វទតំ វរោ ។
អនុព្យញ្ជនសម្បន្នោ ទ្វត្តឹសវរលក្ខណោ
ព្យាមប្បភាបរិវុតោ រំសិជាលសមុត្ថតោ(១) ។
អស្សាសេតា យថា ចន្ទោ សុរិយោ វិយ(២) បភង្ករោ
និព្វាបេតា យថា មេឃោ សាគរោវ គុណាករោ ។

---

១ ឱ. រំសិជាលសមោសដោ ។ ម. រំសិជាលសមាហតោ ។ ២ ឱ.ម. វិសទ្ធោ ទិស្សតិ ។

បដិសម្ភិទា ៤ វិមោក្ខ ៨ និងអភិញ្ញា ៦ នេះ ខ្ញុំបានធ្វើឲ្យជាក់ច្បាស់ហើយ ទាំងសាសនា របស់ព្រះពុទ្ធ ខ្ញុំក៏បានប្រតិបត្តិហើយ ។

បានឮថា ព្រះអាមណ្ឌផលទាយកត្ថេរ មានអាយុ បានសម្តែងនូវគាថាទាំងនេះ ដោយប្រការដូច្នេះ ។

ចប់ អាមណ្ឌផលទាយកត្ថេរាបទាន ។

សុគន្ធត្ថេរាបទាន ទី ១០

(១២០) ក្នុងកប្បនេះ ព្រះពុទ្ធព្រះនាមកស្សបៈ ទ្រង់មានផៅពង្សដ៏ប្រសើរ មានយសធំ ព្រះអង្គប្រសើរជាងពួកអ្នកប្រាជ្ញ ទ្រង់កើតឡើងហើយ ។ ព្រះអង្គបរិបូណ៌ដោយអនុព្យញ្ជនៈ មានលក្ខណៈ ៣២ ដ៏ប្រសើរ មានពន្លឺមួយព្យាមជុំវិញ មានបណ្តាញរស្មីតាំងឡើង ។ ព្រះអង្គទ្រង់ញុំាងពួកជនឲ្យត្រេកអរដូចព្រះចន្ទ មានរស្មីដូចព្រះអាទិត្យ ទ្រង់ញុំាងសត្វឲ្យរលត់ទុក្ខដូចមហាមេឃ ទ្រង់ធ្វើនូវគុណដូចសាគរ ។

ធរណីរិវ សីលេន ហិមវាវ សមាធិនា
អាកាសោ វិយ បញ្ញាយ អសង្គោ អនិលោ យថា ។
អច្ចោ យថាវិហាកេ(១) បរិសាសុ វិសារទោ
សច្ចានិ សម្បកាសេតិ ឧទ្ធរន្តោ មហាជនំ ។
ឥទាហំ(២) ពារាណសិយំ សេដ្ឋិបុត្តោ មហាយសោ
អាសកំ(៣) ធនធញ្ញស្ស បហុតស្ស ពហូ មមំ ។
ជង្ឃាវិហារំ(៤) វិចរំ មិគទាយំ ឧបេច្ចហំ(៥)
អទ្ទសំ ធាជសត្ថារំ(៦) ទេសេន្តំ អមតំ បទំ ។
វិសដ្ឋកន្តវចនំ ករវិកសមស្សរំ
ហំសទុន្ទុភិនិគ្ឃោសំ(៧) វិញ្ញាបេន្តំ មហាជនំ ។
ទិស្វា ទេវាតិទេវន្តំ សុត្វា ច មធុរំ សរំ(៨)
បហាយានប្បកេ ភោគេ បព្វជឹ អនគារិយំ ។

---

១ ឱ.ម. សកទាចិ មហាវីរោ ។ ២ ឱ. តទាហំ ។ ៣ ឱ. អាសហំ ។ ម. អនុត្ត... ។ ៤ ឱ. ម. ជង្ឃាវិហារំ ។ ៥ ឱ. មិគទាយមុបេច្ចហំ ។ ម. មិគទាយមុបេសហំ ។ ៦ ឱ. តាទិសំ ពុទ្ធំ ។ ម. វីរជំ ពុទ្ធំ ។ ៧ ម. ហំសរុទាភិនិគ្ឃោសំ ។ ៨ ឱ.ម. គិរំ ។

ព្រះអង្គមានសីលដូចផែនដី មានសមាធិដូចភ្នំហិមពាន្ត មានបញ្ញាដូចអាកាស មិនជាប់ចំពាក់ដូចខ្យល់ ។ ព្រះអង្គមានគុណមិនខ្វះខាត មានធម៌ជាគ្រឿងអប់រំ ទ្រង់ក្លៀវក្លាក្នុងពួកបរិស័ទ ទ្រង់ស្រង់ឡើងនូវមហាជន ហើយប្រកាសនូវសច្ចធម៌ ។ កាលនោះ ខ្ញុំកើតជាសេដ្ឋីបុត្រ ក្នុងក្រុងពារាណសី មានយសធំ ជាអ្នកប្រសើរ ដោយទ្រព្យនិងស្រូវច្រើនក្រៃលែង ។ ខ្ញុំកាលត្រាច់ទៅកាន់ទីសម្រាកសួន ក៏ចូលទៅក្នុងព្រៃមិគទាយ៍ បានឃើញព្រះសាស្តាជាទីពឹង កំពុងសម្តែងអមតបទ មានព្រះពុទ្ធដីកាជ្រះស្រឡះ មានសំឡេងស្មើដោយសត្វករវិក មានសន្ធឹកគឹកកងដូចសត្វហង្ស ឬដូចស្គរ ទ្រង់ញុំាងមហាជនឲ្យដឹងច្បាស់ ។ លុះខ្ញុំឃើញព្រះសម្ពុទ្ធនោះជាទេវតាដ៏ក្រៃលែងជាងទេវតា ទាំងបានស្តាប់សំឡេងដ៏ពីរោះ ទើបលះភោគៈដ៏ច្រើន ហើយចូលទៅកាន់ផ្នួស ។

ទសមំ សុគន្ធត្ថេរាបទានំ

ឯវំ បព្វជិតោ វាហំ ន ចិរេន ពហុស្សុតោ
អហោសឹ ធម្មកថិកោ វិចិត្តបដិភាណវា ។
មហាបរិសមជ្ឈេហំ សត្ថុនោវ(១) បុនប្បុនំ
វណ្ណយឹ ហេមវណ្ណស្ស វណ្ណំ វណ្ណវិសារទោ ។
ឯស ខីណាសវោ ពុទ្ធោ អនីឃោ ឆិន្នសំសយោ
សព្វកម្មក្ខយំ បត្តោ វិមុត្តោ ឧបធិក្ខយេ(២) ។
ឯស សោ ភគវា ពុទ្ធោ ឯស សីហោ អនុត្តរោ
សទេវកស្ស លោកស្ស ព្រហ្មចក្កំ បវត្តកោ ។
ទន្តោ ទមេតា សន្តោ ច សមេតា និព្វុតោ ឥសិ
និព្វាបេតា ច អស្សត្ថោ អស្សាសេតា មហាជនំ ។

---

១ ខ.ម. ហដ្ឋចិត្តោ ។ ២ ខ. សតិសង្ខយេ ។ ម. វិមុត្តោ បធិសំខយេ ។

លុះខ្ញុំបួសយ៉ាងនេះហើយ មិនយូរប៉ុន្មានក៏បានជាពហុស្សូត ជាធម្មកថិក មានប្រាជ្ញដ៏វិចិត្រ ។ ខ្ញុំជាអ្នកក្លៀវក្លាដោយគុណ បានពណ៌នាគុណរបស់ព្រះសាស្តា ដែលមានវណ្ណៈដូចមាស ក្នុងកណ្តាលបរិស័ទច្រើន ជារឿយ ៗ ថា ព្រះពុទ្ធនុះ ជាព្រះខីណាស្រព ទ្រង់មិនមានទុក្ខ កាត់បង់នូវសេចក្តីសង្ស័យ ទ្រង់ដល់នូវការអស់នៃកម្មទាំងពួង មានព្រះហឫទ័យចុះស៊ប់ ក្នុងព្រះនិព្វាន ជាទីអស់ទៅនៃឧបធិ ។ ព្រះមានព្រះភាគអង្គនុះ ទ្រង់ត្រាស់ដឹងនូវសច្ចធម៌ ព្រះមានព្រះភាគអង្គនុះ ទ្រង់ប្រសើរដូចសីហៈ ព្រះអង្គញុំាងព្រហ្មចក្រឲ្យប្រព្រឹត្តទៅដល់មនុស្សលោក ព្រមទាំងទេវលោក ។ ទ្រង់ជាឥសី មានឥន្ទ្រិយទូន្មានហើយ ទ្រង់ទូន្មាននូវមហាជន ព្រះអង្គស្ងប់រម្ងាប់ហើយ ញុំាងមហាជនឲ្យស្ងប់រម្ងាប់ ទ្រង់រលត់កិលេសហើយ ញុំាងមហាជនឲ្យរលត់កិលេសផង ព្រះអង្គត្រេកអរហើយ ញុំាងមហាជនឲ្យត្រេកអរផង ។

វីរោ សូរោ ច វិក្កន្តោ(១) បញ្ញោ ការុណិកោ វសី

វិជិតាវី វិជិតោ ច(២) អប្បគព្ភោ អនាលយោ ។

អនេញ្ជោ អចលោ ធីរោ(៣) អមោហោ អសមោ មុនិ

ធោរេយ្យោ ឧសភោ នាគោ សីហោ សក្កោ គរូសុបិ ។

វិរាគោ វិមលោ ព្រហ្មា វាទីសូរោ រណញ្ជហោ

អខិលោ ច វិសល្លោ ច អសមោ វុសភោ(៤) សុចិ ។

ព្រាហ្មណោ សមណោ នាថោ ភិសក្កោ សល្លសន្តុតោ(៥)

យោធោ ពុទ្ធោ សុតាសុតោ(៦) អចលោ មុទិតោ សិតោ ។

---

១ ឱ. ធីរោ ច ។ ២ ឱ. ម. វជិតាវី ច សជិតោ ។ ៣ ឱ. ម. ធីមា ។ ៤ ឱ. បយតោ ។ ម. សំយតោ ។ ៥ ឱ. ម. សល្លកត្តកោ ។ ៦ ឱ. សុតាសូតោ ។

ព្រះអង្គមានព្យាយាម អង់អាច ក្លាហាន មានប្រាជ្ញា ប្រកបដោយសេចក្ដីករុណា ទ្រង់ស្អាតជំនាញ ទ្រង់ឈ្នះមារ ទ្រង់ឈ្នះមិនចាញ់វិញ ទ្រង់មិនឃ្លើសឃ្លង មិនមានអាល័យ ។ ព្រះមុនីទ្រង់មិនញាប់ញ័រ មិនយ្វេងយ្វាង ជាអ្នកប្រាជ្ញ មិនមានមោហៈ ឥតមានបុគ្គលស្មើ នាំទៅនូវធុរៈ ជាឧសភៈ ជានាគ ជាសីហៈ ទ្រង់អង់អាចក្នុងពួកគ្រូទាំងឡាយ ។ ព្រះអង្គប្រាសចាករាគៈ មិនមានមន្ទិល ជាព្រហ្ម មានភាវៈដ៏ក្រៀវក្រា ទ្រង់លះបង់នូវសត្រូវគឺកិលេស ទ្រង់មិនរឹងត្អឹង ប្រាសចាកកូនសរគឺសេចក្ដីសោក ឥតមានបុគ្គលស្មើ ជាឧសភៈ ជាអ្នកស្អាត ។ ព្រះអង្គជាព្រាហ្មណ៍ ជាសមណៈ ជាទីពឹង ជាពេទ្យ ទ្រង់កំចាត់បង់នូវសរ គឺសេចក្ដីសោក ជាយោធា ត្រាស់ដឹងនូវសច្ចៈ ភ្ញាក់រលឹកចាកការដេកលក់ មិនញាប់ញ័រ មានព្រះហឫទ័យទន់ ត្រជាក់ ។

ទសមំ សុគន្ធត្ថេរាបទានំ

កាតន្តា វហន្តា ច(១) កត្តា នេតា បកាសិតា

សម្បហំសិតា សេត្តា(២) ច ឆេត្តា សោតា(៣) បសំសិតា ។

អខិលោ(៤) ច វិសល្លោ ច អនីឃោ អកថំកថី

អនេជោ វិរជោ ខន្តា គន្តា វត្តា បកាសិតា ។

តារេតា អត្ថការេតា ការេតា សម្បទារិតា(៥)

បាបេតា សហិតា ហន្តា តាបិតា ច វិសោសិតា(៦) ។

សណ្ឋិតោ(៧) សមសមោ អសហាយោ ទយាសយោ(៨)

អច្ឆេរមន្តោ(៩) អកុហោ កតាវី ឥសិ សត្តមោ(១០) ។

---

១ ឱ. ភាភា តត្តា ច ហន្តា ច ។ ម. គន្ធា វត្តា ច សន្តិ ច ។ ២ ម. បោតា ច ។ ៣ ឱ. ម. សោតា ។ ៤ ឱ. អខិលោ ។ ៥ ឱ. សម្បទាលេតា ។ ៦ ឱ. ហន្តា តាតាបិ តាបសោ ។ ម. ហន្តា កតាបិ តាវ សោ ។ ៧ ឱ.ម. សមចិត្តោ ។ ៨ ឱ. ទយោយសោ ។ ម ទហោយសោ ។ ៩ ឱ អច្ឆេរសត្តោ ។ ម អច្ឆេទសត្តោ ។ ១០ ឱ ម. សត្តមោ ។

ព្រះអង្គមានការខ្ជន្ទានធ្វើហើយ ទ្រង់នាំទៅ ទ្រង់ធ្វើ ទ្រង់ណែនាំ ទ្រង់ប្រកាស ទ្រង់រីកពាយ ទ្រង់លាងជម្រះ ទ្រង់កាត់ (កិលេស) ទ្រង់ស្រោចស្រង់ គួរគេសរសើរ ។ ព្រះអង្គមិនកម្រើក (មិនរឹករេរ) ប្រាសចាកសរគឺសេចក្តីសោក មិនមានទុក្ខ មិនមានសេចក្តីសង្ស័យ មិនញាប់ញ័រ ទ្រង់ប្រាសចាកធូលី ទ្រង់គាស់រំលើង (កិលេស) ទ្រង់បង្ក្រង ទ្រង់ពោលប្រដៅ ទ្រង់ប្រកាស ។ ព្រះអង្គទ្រង់ចម្លង ទ្រង់ធ្វើប្រយោជន៍ ញុំាងជនឲ្យធ្វើ (ប្រយោជន៍) ទ្រង់រំលាយកិលេស ទ្រង់ញុំាងជនឲ្យដល់ ទ្រង់អត់ធន់ ទ្រង់សម្លាប់កិលេស ទ្រង់មានព្យាយាមកំដៅកិលេស ទ្រង់ញុំាងកិលេសឲ្យរីងស្ងួត ។ ព្រះអង្គទ្រង់ឋិតនៅក្នុងសច្ចៈ ទ្រង់ស្មើដោយបុគ្គលស្មើគឺអតីតពុទ្ធ មិនមានសំឡាញ់ ទ្រង់អាល័យក្នុងសេចក្តីអាណិត មានសេចក្តីអស្ចារ្យ ទ្រង់មិនកុហក ទ្រង់ធ្វើជាឥសីទី ៧ ។

និតិណ្ណកង្ខោ និម្មានោ អប្បមេយ្យោ អនូបមោ
សព្វាការប្បជាតីតោ សព្វញេយ្យត្ថិតោ(១) ជិនោ ។
សតាំសីវរេ(២) តស្មឹ បសាទោ អមតាវហោ(៣)
តស្ស ពុទ្ធេ ច ធម្មេ ច សង្ឃេ សទ្ធា មហន្តិកា(៤) ។
គុណេហិ ធរមានេហិ តិលោកសរណុត្តមំ
វណ្ណេត្វា បរិសមជ្ឈេ ករឹ(៥) ធម្មកថំ អហំ ។
តតោ ចុតោហំ តុសិតេ អនុភោត្វា មហាសុខំ
តតោ ចុតោ មនុស្សេសុ ជាតោ ហោមិ សុគន្ធិកោ ។
និស្សាសោ មុខគន្ធោ ច ទេហគន្ធោ តថេវ មេ
សោ ច គន្ធោវ សតតំ សព្វគន្ធោវ ហោតិ មេ ។

---

១ ឱ. សព្វញេយ្យន្តិគោ ។ ម សព្វញេយ្យន្តគូ ។ ២ ឱ. សត្ថិសារវរេ ។ ម. សត្តសារបវរេ ។ ៣ ម. អមតាវហោ ។ ៤ ឱ. ម មហិទ្ធិកា ។ ៥ ឱ ម. អកំ ។

ព្រះជិនស្រីទ្រង់ឆ្លងផុតសេចក្តីសង្ស័យ មិនមានមានះ មានគុណប្រមាណមិនបាន មិនមានឧបមា ទ្រង់កន្លងនូវគន្លងពាក្យទាំងពួង ដល់នូវទីបំផុតនៃនេយ្យធម៌ទាំងពួង ។ សេចក្តីជ្រះថ្លា ក្នុងព្រះជិនស្រីដ៏ប្រសើរដូចព្រះអាទិត្យនោះ ជាគុណនាំមកនូវព្រះនិព្វានឈ្មោះអមតៈ ព្រោះហេតុនោះ សេចក្តីជឿស៊ប់ក្នុងព្រះពុទ្ធក្តី ព្រះធម៌ក្តី ព្រះសង្ឃក្តី មានប្រយោជន៍ច្រើន ។ ខ្ញុំកំពុងពណ៌នាគុណនៃព្រះសម្ពុទ្ធដ៏ប្រសើរ ជាទីពឹងនៃសត្វក្នុងត្រៃលោក ដោយគុណទាំងឡាយ មានយ៉ាងនេះជាដើម ហើយសំដែងធម្មកថា ក្នុងកណ្តាលបរិស័ទ ។ ខ្ញុំច្យុតចាកអត្តភាពនោះហើយ ទទួលសេចក្តីសុខច្រើនក្នុងភពតុសិត លុះច្យុតចាកតុសិតនោះ មកកើតក្នុងពួកមនុស្ស ជាអ្នកមានក្លិនក្រអូប ។ ខ្យល់ដង្ហើមចេញរបស់ខ្ញុំក្តី ក្លិនមាត់ក្តី ក្លិនកាយក្តី ដូចគ្នា ក្លិនរបស់ខ្ញុំនោះ ក្រអូបសព្វ ជានិច្ច ។

ទសមំ សុគន្ធត្ថេរាបទានំ

មុខគន្ធោ សទា មយ្ហំ បទុមុប្បលចម្បកោ
អតិក្កន្តោ(១) សទា វាតិ សរីរេ ច តថេវ មេ ។
គុណត្ថវស្ស សព្វត្តំ(២) ផលត្តំ(៣) បរមព្ភុតំ
ឯកគ្គមនសា សព្វេ ភាសិតស្ស(៤) សុណាថ មេ ។
គុណំ ពុទ្ធស្ស វត្វាន ហិតាយជំ សុខាវហំ(៥)
សុចិត្តោ(៦) ហោមិ សព្វត្ថ សទ្ធោ វីរសមាយុតោ(៧) ។
យសស្សី សុខិតោ កន្តោ ជុតិមា បិយទស្សនោ
វត្តា អបរិត្តោ ច និទ្ទោសោ បញ្ញវា តថា ។
ខីណោ ចាសុសិ និព្វានំ សុលភំ ពុទ្ធកិត្តិនំ(៨)
តេសំ ហេតុំ បវក្ខាមិ តំ សុណាថ យថាតថំ ។

---

១ ខ. អតិសន្តោ ។ ម. បរិសន្តោ ។ ២ ខ. បុប្ផន្តំ ។ ៣ ខ. ផលន្ទុ ។ ម. ផលន្តំ ។ ៤ ខ. ម. វណ្ណយិស្សំ ។ ៥ ខ. ហិតាយ ជនសន្និភុ ។ ម ហិតាយ ចន សទិសំ ។ ៦ ខ.ម. សុចិ-តោ ។ ៧ ខ រសទ្ធោវិសមាយុតោ ។ ៨ ម. ពុទ្ធភត្តិនោ ។

ក្លិនមាត់របស់ខ្ញុំ ដូចក្លិនផ្កាឈូក ឬផ្កាឧប្បលនិងផ្កាចម្បា សព្វៗកាល ទាំងសរីរៈរបស់ខ្ញុំ ប្រសើរផុតគេ តែងផ្សាយទៅសព្វ ៗ កាល ដូច្នោះដែរ ។ សេចក្តីអស្ចារ្យយ៉ាងក្រៃលែងទាំងអស់នោះ ជាផលនៃសេចក្តីសរសើរនូវគុណ អ្នកទាំងអស់គ្នា ចូរស្តាប់នូវភាសិតរបស់ខ្ញុំ ដោយចិត្តនឹងនួនចុះ ។ លុះខ្ញុំសរសើរព្រះគុណ ជាទីមកនៃប្រយោជន៍ ទាំងនាំមកនូវសេចក្តីសុខ ខ្ញុំមានចិត្តស្អាត ជាសង្ឃខ្វល់ខ្វាយតែនឹងសេចក្តីព្យាយាម ក្នុងធម៌ទាំងពួង ។ ព្រះសម្ពុទ្ធដ៏ទ្រង់យស ទ្រង់មានសេចក្តីសុខ ទ្រង់ត្រេកអរ ទ្រង់រុងរឿង ជាទីស្រឡាញ់ ទាំងគួររមិលមើល ទ្រង់ពោលប្រដៅ មិនមានបុគ្គលមើលងាយ មិនមានទោស មានប្រាជ្ញា ។ កាលបើព្រះជន្មាយុអស់ហើយ បុគ្គលអ្នកគប់រកនូវព្រះពុទ្ធ តែងបានព្រះនិព្វានដោយងាយ ខ្ញុំនឹងសម្តែងនូវហេតុ នៃគុណទាំងឡាយនោះ អ្នកទាំងឡាយ ចូរស្តាប់ហេតុនោះ ដោយគោរពចុះ ។

សន្តិំ យសំ ភគវតោ   វិធិណា(១) អភិវាទយិំ

យត្ថ យត្ថុបបជ្ជាមិ(២)   យសស្សី តេន ហោមហំ ។

ទុក្ខស្សន្តករំ ពុទ្ធំ   ធម្មំ សន្តិំ អសង្ខតំ

វណ្ណយិំ សុខិតោ អាសិំ   សត្តានំ សុខទោ(៣) តតោ ។

គុណំ វទន្តោ ពុទ្ធស្ស   ពុទ្ធបីតិសមាយុតោ

សកន្តិំ បរកន្តិំ ច(៤)   អាសិំ(៥) តេន ច(៦) កន្តិមា ។

ជិនោ យោ(៧) តិត្ថិកាតិណ្ណោ   អភិភុយ្យ កុតិត្ថិយេ

គុណំ វទន្តោ ថោមេសិំ(៨)   នាយកំ ជុតិមា តតោ ។

---

១ ឱ.ម. វិធិនា ។ ២ ឱ. យត្ថ តត្ថុបបជ្ជាមិ ។ ម. តត្ថ តត្ថុបបជ្ជាមិ ។ ៣ ម. សុខិតោ ។ ៤ ឱ. សកន្តិម្បរកន្តិញ្ច ។ ៥ ឱ. ជនយឹ ។ ៦ ឱ. សោខ្យុ ឧត្តិ ។ ៧ ឱ. ជនោ យេ ។ ម. ជិនតេ ។ ៨ ឱ. ម. ថោមេសឹ ។

ខ្ញុំថ្វាយបង្គំនូវយស របស់ព្រះមានព្រះភាគ ដោយការត្រិះរិះ សូម្បីខ្ញុំទៅកើត ក្នុងភពណា ៗ តែងជាអ្នកមានយស ក្នុងភពនោះៗ ដោយការត្រិះរិះនោះ ។ ខ្ញុំកាលសរសើរនូវព្រះសម្ពុទ្ធ ទ្រង់ធ្វើនូវព្រះនិព្វាន ជាទីបំផុតនៃកងទុក្ខ ព្រះធម៌ជាគុណស្ងប់រម្ងាប់ ជាអសង្ខតធម៌ ហើយជាអ្នកដល់នូវសេចក្តីសុខ ជាអ្នកឲ្យនូវសេចក្តីសុខ ដល់ពួកសត្វ ក្នុងកាលនោះ ។ មួយទៀត ខ្ញុំកាលពោលសរសើរ នូវគុណរបស់ព្រះពុទ្ធ ប្រកបដោយបីតិក្នុងព្រះពុទ្ធ បានញុំាងសេចក្តីក្រេកអររបស់ខ្លួន និងសេចក្តីក្រេកអរ របស់បុគ្គលដទៃឲ្យកើត ជាអ្នកមានសេចក្តីក្រេកអរ ដោយសារហេតុនោះ ។ ព្រះជិនស្រីអង្គណា កន្លងផុតនូវពួកតិរ្ថិយ គ្របសង្កត់នូវពួកតិរ្ថិយដ៏អាក្រក់ ខ្ញុំពោលនូវគុណ សរសើរនូវព្រះនាយកអង្គនោះ ខ្ញុំមានសេចក្តីរុងរឿង ដោយសារហេតុនោះ ។

ទសមំ សុគន្ធត្ថេរបទានំ

បិយក្ការី ជនស្សាមិ   សម្ពុទ្ធស្ស គុណំ វទិំ(១)
សរទីរ(២) សសក្កោហំ   លោកាសិ បិយទស្សនោ ។
យថាសត្តិវសេនាហំ   សត្ថុវាចាហិ សន្ថវី
សុគតំ តេន វណ្ណីសោ   វិចិត្តបដិភាណវា ។
យេ បាណា វិមតី បត្តា   បរិកោដ្ឋិ មហាមុនិ
និគ្គហី តេ សធម្មេន   បរិក្ខេន(៣) តេនហំ ។
ពុទ្ធវណ្ណាហិ សត្តានំ   កិលេសេ អបនេសហំ
និក្កិលេសមនោ ហោមិ   តស្ស កម្មស្ស វាហសា ។
សោតូនំ ពុទ្ធិមជ្ឈិ   ពុទ្ធានុស្សតិទេសកោ
តេនាបិ ចាសី(៤) សបញ្ញោ   និបុណត្ថវិបស្សកោ ។

---

១ ឱ. វរំ ។ ២ ឱ. សរំទិរំ ។ ម. សរទោរំ ។ ៣ ឱ. ម. បរក្ខតោ ន តេនហំ ។ ៤ ឱ. តេនាហមាសី ។ ម. តេបាបិ មាសី ។

ខ្ញុំធ្វើសេចក្តីស្រឡាញ់ដល់ពួកជន ខ្ញុំពោលសរសើរគុណព្រះសម្ពុទ្ធ ខ្ញុំប្រាកដដូចព្រះចន្ទក្នុងសរទកាល ខ្ញុំជាទីស្រឡាញ់គួររមិលមើល ដោយសារហេតុនោះ ៗ ខ្ញុំសរសើរព្រះសុគតដោយវាចាសព្វគ្រប់ ដោយអំណាចនៃសេចក្តីអង់អាច ព្រោះហេតុនោះ ទើបខ្ញុំមាននាមថា វង្គីសៈ ជាអ្នកមានប្រាជ្ញាដ៏វិចិត្រ ៗ បពិត្រព្រះមហាមុនី ពួកជនពាលណា ដល់នូវសេចក្តីសង្ស័យ ហើយមើលងាយ ខ្ញុំសង្កត់សង្កិនជនពាលទាំងនោះ ដោយការគ្របសង្កត់ តាមធម៌របស់ខ្លួននោះ ៗ ខ្ញុំនាំចេញនូវកិលេសទាំងឡាយ របស់សត្វ ដោយការសរ-សើរនូវព្រះពុទ្ធ ទើបខ្ញុំមានចិត្តមិនប្រឡាក់កិលេស ដោយកំឡាំងនៃកម្មនោះ ៗ ខ្ញុំញុំាងប្រាជ្ញាឲ្យកើត ដល់ជនជាអ្នកស្តាប់ ជាអ្នកសម្តែងនូវពុទ្ធានុស្សតិ ព្រោះហេតុនោះ ទើបខ្ញុំជាអ្នកមានប្រាជ្ញា ជាអ្នកពិចារណាឃើញនូវអត្ថដ៏ល្អិត ៗ

សព្វាសវបរិក្ខីណោ តិណ្ណសំសារសាគរោ
វសី ច(១) អនុបាទានោ បាបុណិស្សាមិ និព្វុតឹ ។
ឥមស្មឹយេវ កប្បស្មឹ យមហំ សន្ថវឹ ជិនំ
ទុគ្គតឹ នាភិជានាមិ ពុទ្ធបូជាយិទំ ផលំ ។
កិលេសា ឈាបិតា មយ្ហំ ភវា សព្វេ សមូហតា
នាគោវ ពន្ធនំ ឆេត្វា វិហរាមិ អនាសវោ ។
ស្វាគតំ វត មេ អាសិ មម ពុទ្ធស្ស សន្តិកេ
តិស្សោ វិជ្ជា អនុប្បត្តា កតំ ពុទ្ធស្ស សាសនំ ។
បដិសម្ភិទា ចតស្សោ វិមោក្ខាបិ ច អដ្ឋិមេ
ឆឡភិញ្ញា សច្ឆិកតា កតំ ពុទ្ធស្ស សាសនន្តិ ។

ឥត្ថំ សុទំ អាយស្មា សុគន្ធោ ថេរោ ឥមា គាថាយោ អភាសិត្ថាតិ ។

សុគន្ធត្ថេរស្ស អបទានំ សមត្តំ ។

---

១ ឱ· ម. សិរី ។

ខ្ញុំអស់អាសវៈទាំងពួងហើយ ឆ្លងសមុទ្រគឺសង្សារវដ្តហើយ ខ្ញុំជាអ្នកស្អាតដំនាញ មិនមានទុក្ខទោស ទាំងដល់នូវព្រះនិព្វាន ។ ក្នុងកប្បនេះឯង ព្រោះហេតុដែលខ្ញុំសរសើរព្រះជិនស្រី ក្នុងកាលនោះ ខ្ញុំមិនដែលស្គាល់ទុគ្គតិ នេះជាផលនៃពុទ្ធបូជា ។ កិលេសទាំងឡាយ ខ្ញុំដុតបំផ្លាញហើយ ភពទាំងអស់ ខ្ញុំដកចោលហើយ ខ្ញុំជាអ្នកមិនមានអាសវៈ ព្រោះបានកាត់ចំណង ដូចជាដំរីកាត់ផ្តាច់នូវទន្ទឹង ។ ឱ ! ខ្ញុំមកល្អហើយ ក្នុងសំណាក់ព្រះពុទ្ធរបស់ខ្ញុំ វិជ្ជា ៣ ខ្ញុំបានដល់ហើយ សាសនា របស់ព្រះពុទ្ធ ខ្ញុំបានធ្វើហើយ ។ បដិសម្ភិទា ៤ វិមោក្ខ ៨ និងអភិញ្ញា ៦ នេះ ខ្ញុំបានធ្វើឲ្យជាក់ច្បាស់ហើយ ទាំងសាសនា របស់ព្រះពុទ្ធ ខ្ញុំក៏បានប្រតិបត្តិហើយ ។

បានឮថា ព្រះសុគន្ធត្ថេរ មានអាយុ បានសម្តែងនូវគាថាទាំងនេះ ដោយប្រការដូច្នេះ ។

ចប់ សុគន្ធត្ថេរាបទាន ។

ឧទ្ទានំ

តិណទោ វច្ចទោ(១) ចេវ សរណព្ភញ្ជនម្បទោ(២)
សុបាតោ(៣) ទណ្ឌទាយី ច នេឡបូជី តថេវ(៤) ច ។
ពោធិសម្មជ្ជកោ មណ្ឌោ សុគន្ធោ ទសមោ ឋិតោ
គាថាសតំ សតេវីសំ គណិតំ ចេត្ថ សព្វសោ ។

តិណទាយកវគ្គោ តេបញ្ញាសោ ។

---

១ ឱ. បច្ចទោ ។ ម. មញ្ចទោ ។ ២ ឱ.ម. សរណព្ភញ្ជនប្បទោ ។ ៣ ឱ. បុបតី ។ ៤ ម. តខេវ ។

ឧទ្ទាន

តិណមុដ្ឋិទាយកត្ថេរាបទាន ១ បេច្ចុកទាយកត្ថេរាបទាន ១ សរណគមនិយត្ថេរាបទាន ១ អព្ភញ្ជនទាយកត្ថេរាបទាន ១ សុបដទាយកត្ថេរាបទាន ១ ទណ្ឌទាយកត្ថេរាបទាន ១ គិរិនេលបូជកត្ថេរាបទាន ១ ពោធិសម្មជ្ជកត្ថេរាបទាន ១ អាមណ្ឌផលទាយកត្ថេរាបទាន ១ សុគន្ធត្ថេរាបទាន ជាទី ១០ ឯគាថាក្នុងវគ្គនេះ មាន ២៦០ លោករាប់ហើយ ដោយសព្វគ្រប់ ។

ចប់ តិណទាយកវគ្គ ទី ៤៣ ។

ចតុប្បញ្ញាសមោ កច្ចាយនវគ្គោ

បឋមំ មហាកច្ចាយនត្ថេរាបទានំ

(១២១) បទុមុត្តរោ នាម ជិនោ អនេជោ អជិតញ្ជិនោ(១)

សតសហស្សេ កប្បានំ ឥតោ ឧប្បជ្ជិ នាយកោ ។

វីរោ កមលបត្តក្ខោ សសង្កវិមលាននោ

កញ្ចនចលសង្កាសោ(២) រវិទិត្តិសមប្បភោ(៣) ។

សត្តនេត្តមនោហារី វរលក្ខណភូសិតោ

សព្វវាក្យបថាតីតោ មនុជាមរសក្កតោ ។

សម្ពុទ្ធោ ពោធយំ សត្តេ វាគិសោ(៤) មធុរស្សរោ

ករុណានទ្ធសន្តានោ(៥) បរិសាសុ វិសារទោ ។

ទេសេតិ មធុរំ ធម្មំ ចតុសច្ចូបសំហិតំ

និមុគ្គេ មោហបង្កម្ហិ សមុទ្ធរតិ បាណិនោ(៦) ។

---

១ ឱ.ម. អជិតញ្ជយោ ។ ម. អជិតំជយោ ។ ២ ឱ.ម. កនកាចលសង្កាសោ ។ ៣ ឱ. រវិទិត្តិហរិប្បភោ ។ ៤ ឱ.ម. វាគីសោ ។ ៥ ឱ. ករុណានិទ្ធសន្តានោ ។ ម. ករុណានិពទ្ធសន្តានោ ។ ៦ ម. បាណិនេ ។

កច្ចាយនវគ្គ ទី ៥៤

មហាកច្ចាយនត្ថេរាបទាន ទី ១

[១២១] ព្រះជិនស្រីព្រះនាមបទុមុត្តរៈ ទ្រង់មិនញាប់ញ័រ ឥតមានបុគ្គលផ្ចាញ់បាន ជានាយក ទ្រង់ត្រាស់ឡើងក្នុងកប្បទីមួយសែន អំពីកប្បនេះ ។ ព្រះវីរសម្ពុទ្ធ ទ្រង់មានត្របកព្រះនេត្រ ដូចផ្កាឈូក មានព្រះឱស្ឋប្រាសចាកមន្ទិលដូចព្រះចន្ទ មានព្រះតចៈដូចមាស មានរស្មីរុងរឿងដូចព្រះអាទិត្យ ទ្រង់ជាទីត្រូវភ្នែកនិងចិត្តរបស់សត្វ ប្រដាប់ដោយលក្ខណៈដ៏ប្រសើរ ទ្រង់កន្លងផុតគន្លងពាក្យទាំងពួង គ្រប់មនុស្សនិងទេវតា ធ្វើសក្ការៈហើយ ។ ព្រះសម្ពុទ្ធទ្រង់ញុំាងពួកសត្វឲ្យត្រាស់ដឹង ទ្រង់មានសម្លេងពីរោះផ្សាយទៅ ទ្រង់មានសន្តានជាប់ដោយសេចក្តីករុណា ទ្រង់ក្លៀវក្លាក្នុងពួកបរិស័ទ ។ ព្រះសម្ពុទ្ធទ្រង់សំម្តែងធម៌ពីរោះ ប្រកបដោយសច្ចៈ ៤ ទ្រង់ស្រង់ពួកសត្វដែលលិចចុះ ក្នុងភក់គឺមោហៈ ។

បឋមំ មហាកច្ចាយនត្ថេរាបទានំ

តទា ឯកចរោ ហុត្វា តាបសោ ហិមវាលយោ
ជនសា មានុសំ លោកំ គច្ឆេន្តា ជិនបុត្តំ ។
ឧបេច្ច សន្តិកំ តស្ស អស្សោសិំ ធម្មទេសនំ
វណ្ណយន្តស្ស ធីរស្ស សាវកស្ស មហាគុណំ ។
សង្ខិត្តេន មយា វុត្តំ វិត្ថារេន បកាសយំ
បរិសំ មញ្ច តោសេតិ យថា កច្ចាយនោ អហំ(១) ។
នាហំ ឯវមិធេកត្តុំ(២) អញ្ញំ បស្សាមិ សាវកំ
តស្មា តទគ្គេ ឯសគ្គោ ឯវំ ធារេថ ភិក្ខវោ ។
តទាហំ វិម្ហិតោ ហុត្វា វាក្យំ សុត្វា មនោរមំ
ហិមវន្តំ គមិត្វាន អាហិត្វា បុប្ផសញ្ចយំ ។
បូជេត្វា លោកសរណំ តំ ឋានំ អភិបត្ថយឹ

---

១ ឱ. ម អយំ ។ ២ ឱ ឯវំ វិធំ កញ្ចិ ។ ម. ឯវំ វិធំ កិញ្ចិ ។

ក្នុងកាលនោះ ខ្ញុំកើតជាតាបស មានលំនៅក្នុងព្រៃហិមពាន្ត ត្រាច់ទៅតែម្នាក់ឯង ហោះទៅកាន់មនុស្សលោក តាមអាកាស បានឃើញព្រះជិនស្រី ។ ខ្ញុំចូលទៅកាន់សំណាក់ព្រះជិនស្រីនោះ បានស្តាប់ធម្មទេសនា របស់ព្រះសម្ពុទ្ធជាអ្នកប្រាជ្ញ ដែលកំពុងពណ៌នានូវគុណដ៏ធំរបស់សាវ័កថា ភាសិតដែលតថាគតពោល ដោយបំប្រួញ សាវ័កនេះ ប្រកាសដោយពិស្តារបាន ញុំាងបរិស័ទនិងតថាគតឲ្យត្រេកអរដូចកច្ចាយនភិក្ខុ ។ តថាគតមិនឃើញមានសាវ័កដទៃណាមួយក្នុងសាសនានេះ យ៉ាងនេះឡើយ ព្រោះហេតុនោះ សាវ័កនេះជាអ្នកប្រសើរ (បិតនៅ) ក្នុងទីជាឯតទគ្គៈ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ អ្នកទាំងឡាយចូរចាំទុកយ៉ាងនេះចុះ ។ កាលនោះខ្ញុំមានសេចក្តីស្ញប់ស្ញែង ព្រោះស្តាប់ពាក្យជាទីគាប់ចិត្តនោះទើបទៅកាន់ព្រៃហិមពាន្ត ដើរសន្សំបេះផ្កាឈើ ។ ខ្ញុំបូជាចំពោះព្រះសម្ពុទ្ធជាទីពឹងនៃលោក ហើយប្រាថ្នានូវតំណែងនោះ ។

ឥធា មហាសយំ ញត្វា ព្យាកាសិ សរណាលយោ(១) ។

បស្សថេតំ ឥសិវរំ និទ្ធន្តកនកត្តចំ

ឧទគ្គលោមមានសំ(២) អចលំ បញ្ជលី(៣) ឋិតំ ។

ហាសំ សុបុណ្ណនយនំ ពុទ្ធវណ្ណគតាសយំ

ធម្មជំ ឧគ្គហទយំ(៤) អមតាសិត្តសន្និភំ ។

កច្ចានស្ស គុណំ សុត្វា តំ ឋានំ បត្ថយី ឋិតោ

អនាគតម្ហិ អទ្ធានេ គោតមស្ស មហាមុនេ ។

តស្ស ធម្មេសុ ទាយាទោ ឱរសោ ធម្មនិម្មិតោ

កច្ចានោ នាម នាមេន ហេស្សតិ សត្ថុសាវកោ ។

ពហុស្សុតោ មហាញាណី អធិប្បាយវិទូ មុនិ

បាបុណិស្សតិ តំ ឋានំ យថាយំ ព្យាកតោ មយា ។

---

១ ឱ. វ្យាកាសិ សរណញ្ជហោ ។ ២ ឱ. ឧទគ្គលោមំ បីនំសំ ។ ៣ ឱ. អញ្ជលិំ ។ ៤ ឱ. ធម្មុបដ្ឋហរំ ។

កាលនោះ ព្រះសរណាលយសម្ពុទ្ធ ទ្រង់ជ្រាបអធ្យាស្រ័យដ៏ធំរបស់ខ្ញុំ ទ្រង់ព្យាករថា អ្នកទាំងឡាយ ចូរមើលនូវឥសីដ៏ប្រសើរនេះ មានស្បែកដូចមាស មិនមានមន្ទិល មានពេមខ្ពស់ និងសាច់ពេញលេញ ឈរផ្គងអញ្ជលីមិនកម្រើក មានសេចក្តីកែកពយ មានភ្នែកពេញល្អ មានអធ្យាស្រ័យស្ងួនចុះ ក្នុងការពណ៌នានូវពុទ្ធគុណ ជាអ្នកកើតអំពីធម៌ មានហឫទ័យខ្ពស់ ហាក់ដូចជាស្រោចស្រពដោយទឹកអម្រឹត ។

បពិត្រព្រះមហាមុនី លុះខ្ញុំឈរស្តាប់នូវគុណរបស់ព្រះកច្ចានត្ថេរហើយ ក៏ប្រាថ្នានូវតំណែងនោះ ក្នុងសាសនានៃព្រះគោតម ក្នុងកាលជាអនាគត ។ (ព្រះបទុមុត្តរៈទ្រង់ព្យាករថា) តាបសនេះ នឹងបានជាធម្មទាយាទ ជាឱរសរបស់ព្រះគោតមនោះ ជាធម្មនិម្មិត មាននាមថាកច្ចានត្ថេរ ជាសាវ័ករបស់ព្រះសាស្តា ។ កច្ចានត្ថេរនោះ នឹងបានជាពហុស្សូត មានញាណដ៏ប្រសើរ ជាអ្នកប្រាជ្ញ ដឹងនូវសេចក្តីអធិប្បាយ នឹងដល់នូវតំណែងនោះ ដូចជាតថាគតព្យាករហើយនេះ ។

បឋមំ មហាកច្ចាយនត្ថេរាបទានំ

សតសហស្សេ ឥតោ កប្បេ យំ កម្មមករឹ តទា
ទុគ្គតឹ នាភិជានាមិ ពុទ្ធបូជាយិទំ ផលំ ។
ទុវេ ភវេ សំសរាមិ ទេវត្តេ អថ មានុសេ
អញ្ញំ គតឹ ន ជានាមិ(១) ពុទ្ធបូជាយិទំ ផលំ ។
ទុវេ កុលេ បជាយាមិ(២) ខត្តិយេ ចាបិ(៣) ព្រាហ្មណេ
នីចេ កុលេ ន ជាយាមិ ពុទ្ធបូជាយិទំ ផលំ ។
បច្ឆិមេ ច ភវេ ជាតោ ឧជ្ជេនិយំ បុរេ រមេ(៤)
បជ្ជោតស្ស សចណ្ឌស្ស បុរោហិតទុជាតិនោ(៥) ។
បុត្តោ តិរិដិវច្ឆស្ស(៦) និបុណោ វេទបារគូ
មាតា ច ចន្ទបទុមា(៧) កច្ចានោហំ វរត្តចោ(៨) ។
វីមំសនត្ថំ ពុទ្ធស្ស ភូមិបាលេន បេសិតោ
ទិស្វា មោក្ខបុរទ្វារំ នាយកំ គុណសញ្ចយំ ។
សុត្វាន វិមលំ វាក្យំ គតិបង្កវិសោធនំ(៩)
បាបុណឹ អមតំ សន្តំ សេសេហិ សហ សត្តហិ(១០) ។

---

១ ឱ. ម. ន គច្ឆាមិ ។ ២ ឱ. ម. បជាយាមិ ។ ៣ ឱ. ម. អបិ ។ ៤ ឱ. ម. បច្ឆិមេ ច ភវេទានិ ជាតោ ឧជ្ជេនិយេ បុរេ ។ ៥ ឱ. អចណ្ឌស្ស បុរោហិតទិជាតិនោ ។ ម. សចណ្ឌស្ស បុរោហិតទិជាធិនោ ។ ៦ ឱ. ម. តិរីដិវច្ឆស្ស ។ ៧ ឱ. ចន្ទបទុមា ។ ម. ចន្ទិមា នាម ។ ៨ ឱ. ម វរត្តចោ ។ ៩ ឱ. ម. គតិបង្កវិសោសនំ ។ ១០ ឱ. បញ្ចហិ ។

ក្នុងកប្បទីមួយសែន អំពីកប្បនេះ ព្រោះហេតុដែលខ្ញុំបានធ្វើកុសលកម្ម ក្នុងកាលនោះ ខ្ញុំមិនដែលស្គាល់ទុគ្គតិ នេះជាផលនៃពុទ្ធបូជា ។ ខ្ញុំតែងអន្ទោលទៅក្នុងភពពីរ គឺទេវតាឬមនុស្ស មិនដែលស្គាល់គតិដទៃឡើយ នេះជាផលនៃពុទ្ធបូជា ។ ខ្ញុំតែងកើតក្នុងត្រកូលពីរ គឺត្រកូលក្សត្រ ឬព្រាហ្មណ៍ មិនដែលកើតក្នុងត្រកូលទាបឡើយ នេះជាផលនៃពុទ្ធបូជា ។ ក្នុងបច្ឆិមភព ខ្ញុំកើតជាបុត្រនៃបុរោហិត របស់ស្តេចព្រះនាមចណ្ឌបជ្ជោត ក្នុងបុរីឧជ្ជេនី ជាទីរីករាយ ។ ខ្ញុំជាបុត្ររបស់តិរិដិវច្ឆព្រាហ្មណ៍ ជាអ្នកមានប្រាជ្ញាល្អិត ដល់នូវត្រើយនៃវេទ ឯមាតាខ្ញុំ ឈ្មោះនាងចន្ទបទុមា ខ្ញុំឈ្មោះកច្ចានៈ មានសម្បុរល្អ ។ ខ្ញុំដែលព្រះភូមិបាលបញ្ជូនទៅ ដើម្បីល្បងមើលព្រះសម្ពុទ្ធ ក៏បានឃើញព្រះនាយក ជានាយទ្វារនៃមោក្ខបុរី ទ្រង់សន្សំនូវគុណ ។ ខ្ញុំស្តាប់ពាក្យមិនមានមន្ទិល ជាពាក្យជម្រះនូវកក់គឺគតិ ក៏បានដល់នូវអមតធម៌ ជាទីរម្ងាប់ ជាមួយនឹងពួកបុរោហិតដ៏សេស ៧ នាក់ ។

អធិប្បាយវិទូ ជាតោ សុគតស្ស មហាមតេ

ឋបិតោ ឯតទគ្គេ ច សុសមិទ្ធមនោរថោ ។

កិលេសា ឈាបិតា មយ្ហំ ភវា សព្វេ សមូហតា

នាគោវ ពន្ធនំ ឆេត្វា វិហរាមិ អនាសវោ ។

ស្វាគតំ វត មេ អាសិ មម ពុទ្ធស្ស សន្តិកេ

តិស្សោ វិជ្ជា អនុប្បត្តា កតំ ពុទ្ធស្ស សាសនំ ។

បដិសម្ភិទា ចតស្សោ វិមោក្ខាបិ ច អដ្ឋិមេ

ឆឡភិញ្ញា សច្ឆិកតា កតំ ពុទ្ធស្ស សាសនន្តិ ។

ឥត្ថំ សុទំ អាយស្មា មហាកច្ចាយនោ ថេរោ

ឥមា គាថាយោ អភាសិត្ថាតិ ។

មហាកច្ចាយនត្ថេរស្ស អបទានំ សមត្តំ ។

ខ្ញុំជាអ្នកដឹងនូវសេចក្តីអធិប្បាយ ក្នុងបំណាច់ធំ នៃព្រះសុគត ព្រះអង្គទ្រង់តាំងខ្ញុំទុក ក្នុងទីជាឯតទគ្គៈ ខ្ញុំមានសេចក្តីប្រាថ្នា សម្រេចល្អហើយ ។ កិលេសទាំងឡាយ ខ្ញុំដុតបំផ្លាញហើយ ភពទាំងអស់ ខ្ញុំដកចោលហើយ ខ្ញុំជាអ្នកមិនមានអាសវៈ ព្រោះបានកាត់បំណង់ ដូចជាដំរីកាត់ផ្តាច់នូវចំណង ។ ឱ ! ខ្ញុំមកល្អហើយ ក្នុងសំណាក់ព្រះពុទ្ធរបស់ខ្ញុំ វិជ្ជា ៣ ខ្ញុំបានដល់ហើយ សាសនា របស់ព្រះពុទ្ធ ខ្ញុំបានធ្វើហើយ ។ បដិសម្ភិទា ៤ វិមោក្ខ ៨ និងអភិញ្ញា ៦ នេះ ខ្ញុំបានធ្វើឲ្យជាក់ច្បាស់ហើយ ទាំងសាសនា របស់ព្រះពុទ្ធ ខ្ញុំក៏បានប្រតិបត្តិហើយ ។

បានឮថា ព្រះមហាកច្ចាយនត្ថេរ មានអាយុ បានសម្តែងនូវគាថាទាំងនេះ ដោយប្រការដូច្នេះ ។

ចប់ មហាកច្ចាយនត្ថេរាបទាន ។

ទុតិយំ វក្កលិត្ថេរាបទានំ

(១២២) ឥតោ សតសហស្សម្ហិ កប្បេ ឧប្បជ្ជិ នាយកោ
អនោមនាមោ អមិតោ នាមេន បទុមុត្តរោ ។
បទុមាការវទនោ បទុមាមលសុច្ឆវី
លោកេនានុបលិត្តោ ច តោយេន បទុមំ យថា ។
វីរោ បទុមបត្តក្ខោ កន្តោ ច បទុមំ យថា
បទុមុត្តរគន្ធោ ច តស្មា សោ បទុមុត្តរោ ។
លោកជេដ្ឋោ ច និម្មានោ អន្ធានំ នយនូបមោ
សន្តវេសោ គុណនិធិ ករុណាមតិសាគរោ ។
ស កទាចិ(១) មហាវីរោ ព្រហ្មាសុរសុរច្ចិតោ(២)
សទេវមនុជាកិណ្ណេ(៣) ជនមជ្ឈេ ជនុត្តមោ(៤) ។

---

១ ឱ. ម. កទាចិ ។ ២ ឱ. ព្រហ្មាមរសុរច្ចិតោ ។ ៣ ឱ. ម. សទេវមនុជាកិណ្ណោ ។
៤ ម. អនុត្តមោ ។

វក្កលិត្ថេរាបទាន ទី ២

(១៦២) ក្នុងកប្បទីមួយសែន អំពីកប្បនេះ ព្រះនាយកព្រះនាមបទុមុត្តរៈ មានព្រះនាមខ្ពង់ខ្ពស់ មានគុណរាប់មិនបាន ត្រាស់ឡើងហើយ ក្នុងលោក ៗ ព្រះអង្គមានអាការនិងព្រះឱស្ឋដូចផ្កាឈូក មានព្រះឆវិវណ្ណល្អមិនមានមន្ទិលដូចផ្កាឈូក មិនជាប់ចំពាក់ដោយលោក ដូចផ្កាឈូកមិនប្រឡាក់ដោយទឹក ៗ ព្រះអង្គជាអ្នកប្រាជ្ញ មានព្រះនេត្រដូចត្របកឈូក ជាទីត្រេកអរដូចផ្កាឈូក ទ្រង់មានក្លិនវិសេសដូចផ្កាឈូក ព្រោះហេតុនោះឯង ទើបព្រះអង្គទ្រង់ព្រះនាមថា បទុមុត្តរៈ ៗ ព្រះអង្គជាច្បង ក្នុងលោក ទ្រង់មិនមានមានះ មានឧបមាដូចភ្នែកនៃពួកជនខ្វាក់ ទ្រង់មានភេទស្ងប់រម្ងាប់ ជាកំណប់នៃគុណ ទ្រង់មានករុណាគុណនិងបញ្ញាគុណដូចសាគរ ៗ ចួនកាល ព្រះមហាវីរៈនោះ មានពួកព្រហ្ម ទេវតា និងអសុរបូជា ព្រះអង្គឧត្តមជាងពួកជន ក្នុងកណ្តាលប្រជុំជន ដែលកុះករដោយទេវតានិងមនុស្ស ៗ

វចនេន សុគន្ធេន មធុរេន សុតេន(1) ច
រញ្ជយំ បរិសំ សត្ថា សន្ថវិ(2) សាវកំ សកំ ។
សទ្ធាធិមុត្តោ សុមតិ មម ឧស្សបសាលយោ(3)
នត្ថិ ឯតាទិសោ អញ្ញោ យថាយំ ភិក្ខុ វក្កលិ ។
តទាហំ ហំសវតិយា នគរេ ព្រាហ្មណស្សត្រជោ(4)
ហុត្វា សុត្វា ច តំ(5) វាក្យំ តណ្ឋានំ អភិរោចយិំ ។
សសាវកន្តំ វិមលំ និមន្តេត្វា តថាគតំ
សត្តាហំ ភោជយិត្វាន ទុស្សេហិ ឆាទយិំ តទា ។
និបច្ច សិរសា តស្ស អនន្តគុណសាគរេ
និមុគ្គោ បីតិសម្បុណ្ណោ ឥទំ វចនមព្រវិ ។
យោ សោ តយា សន្ថវិតោ ឥធ សទ្ធាធិមុត្តោ ឥសិ(6)
ភិក្ខុ សទ្ធាវតំ អគ្គោ តាទិសោហំ មហាមុនិ(7) ។

---

១ ឱ. ម. រុតេន ។ ២ ឱ. សន្ថរី ។ ម. សន្ថវី ។ ៣ ឱ. ម. ឧស្សង្គលាលសោ ។ ៤ ឱ. ម. ព្រាហ្មណត្រជោ ។ ៥ ឱ. សុត្វា ឯតំ ។ ៦ ឱ. ឥតោ សត្តមកេ ហនិ ។ ម. ឥតោ សត្តមកេ មុនិ ។ ៧ ឱ. ម. តាទិសោ ហោមហំ មុនេ ។

ព្រះមហាវីរៈ ទ្រង់ញុំាងបរិស័ទទាំងពួងឲ្យត្រេកអរ ដោយព្រះទុស្សមានក្លិនក្រអូបផង ដោយព្រះសូរសៀងដ៏ពីរោះផង ទ្រង់សរសើរសាវ័ករបស់ព្រះអង្គថា សាវ័កនេះ ជាសទ្ធាធិមុត្ត មានប្រាជ្ញាល្អ មានអាល័យ ក្នុងការឃើញតថាគត បុគ្គលដទៃបែបនេះ មិនមានដូចវក្កលិភិក្ខុនេះឡើយ ។ កាលនោះខ្ញុំកើតជាកូនរបស់ព្រាហ្មណ៍ នៅក្នុងក្រុងហង្សវតី លុះបានស្តាប់ព្រះពុទ្ធដីកានោះហើយ ក៏ប្រាថ្នានូវតំណែងនោះ ។ កាលនោះខ្ញុំនិមន្តព្រះតថាគត ទ្រង់មិនមានមន្ទិលនោះ ព្រមទាំងសាវ័ក ឲ្យគង់ឆាន់អស់ ៧ ថ្ងៃ ក្រោមបាំសំពត់ ។ ខ្ញុំក្រាបចុះដោយសិរ្សៈ មុជចុះក្នុងសាគរគឺអនន្តគុណរបស់ព្រះអង្គ មានបីតិពេញលេញ ទើបពោលពាក្យនេះថា បពិត្រព្រះមហាមុនី ឥសីគឺភិក្ខុអង្គណា ជាសទ្ធាធិមុត្ត ក្នុងសាសនានេះ ដែលព្រះអង្គសរសើរហើយថា ជាច្បងជាងពួកភិក្ខុអ្នកមានសទ្ធា ខ្ញុំព្រះអង្គសូមបានដូចភិក្ខុនោះ ក្នុងកាលអនាគត ។

ទុតិយំ វក្កលិត្ថេរាបទានំ

ឯវំ វុត្តេ មហាវីរោ អនាវរណទស្សនោ
ឥមំ វាក្យំ ឧទីរយិ[១] បរិសាយ មហាមុនិ ។
បស្សថេតំ មាណវកំ បីតមដ្ឋនិវាសនំ
ហេមយញ្ញោបចិតង្គំ ជននេត្តមនោហរំ ។
ឯសោ អនាគតទ្ធានេ គោតមស្ស មហេសិនោ
អគ្គោ សទ្ធាធិមុត្តានំ សាវកោយំ ភវិស្សតិ ។
ទេវភូតោ មនុស្សោ វា សព្វសន្តាបវជ្ជិតោ
សព្វភោគបរិព្យូឡ្ហោ សុខិតោ សំសរិស្សតិ ។
សតសហស្សេ ឥតោ កប្បេ ឱក្កាកកុលសម្ភវោ
គោតមោ នាម នាមេន សត្ថា លោកេ ភវិស្សតិ ។
តស្ស ធម្មេសុ ទាយាទោ ឱរសោ ធម្មនិម្មិតោ
វក្កលិ នាម នាមេន ហេស្សតិ សត្ថុសាវកោ ។

---

១ ឧ.ម. ឧទីរេសិ ។

លុះខ្ញុំពោលយ៉ាងនេះហើយ ទើបព្រះមហាមុនីទ្រង់ព្យាយាមធំ មានការឃើញមិនកំបាំង ទ្រង់បន្លឺឡើងនូវព្រះពុទ្ធដីកានេះក្នុងកណ្តាលបរិស័ទថា

អ្នកទាំងឡាយ ចូរមើលមាណពនេះ ដែលស្លៀកសំពត់សាច់ម៉ដ្ឋមានសម្បុរលឿង ជាអ្នកមានអវយវៈដូចគ្រឿងបូជា ដែលបិទដោយមាស ជាទីត្រូវភ្នែកត្រូវចិត្តរបស់ជន ។ មាណពនេះ នឹងបានជាសាវ័ក របស់ព្រះគោតមមហេសីប្រសើរលើសជាងពួកភិក្ខុ ដែលជាសទ្ធាធិមុត្ត ក្នុងកាលជាអនាគត ។ មាណពនេះ ទោះកើតជាទេវតា ឬជាមនុស្សជាអ្នកវៀរចាកសេចក្តីក្តៅក្រហាយទាំងពួង បរិបូណ៌ដោយភោគៈទាំងពួង ជាអ្នកអន្ទោលទៅទាំងមានសេចក្តីសុខ ។ ក្នុងកប្បទីមួយសែន អំពីកប្បនេះ ព្រះសាស្តា ព្រះនាមគោតមទ្រង់កើតក្នុងត្រកូលឧក្កាកៈ នឹងត្រាស់ឡើងក្នុងលោក ។ មាណពនេះ នឹងបានជាធម្មទាយាទរបស់ព្រះអង្គ ជាឱរសជាធម្មនិម្មិត មាននាមថាវក្កលិ ជាសាវ័ករបស់ព្រះសាស្តា ។

តេន កម្មវិសេសេន   ចេតនាបណិធីហិ ច

ជហិត្វា មានុសំ ទេហំ   តាវត្តឹសំ អគញ្ឆហំ ។

សព្វត្ថ សុខិតោ ហុត្វា   សំសរិត្វា ភវាភវេ

សាវត្ថិយំ បុរេ ជាតោ   កុលេ អញ្ញតរេ អហំ ។

ទោធិតំ សុខុមាលំ មំ   ហិតំ បល្លវកោមលំ

មាតា(១) ឧត្តានសយនំ   បិសាចភយតជ្ជិតា ។

ទានត្វលេ មហេសិស្ស   សយាបេសិ(២) ទិនមានសា

ឥមំ ទទាមិ តេ នាថ   សរណំ ហោហិ នាយក ។

តទា បដិគ្គហិ សោ មំ   ភីតានំ សរណោ មុនិ

ជាលិនា ចក្កង្កិតេន(៣)   មុទុកោមលបាណិនា ។

---

១ ឱ. ម. មត្តុំ ។ ២ ឱ. សាយេយ្យំ ។ ម. សាយេសុំ ។ ៣ ឱ. សង្កុលង្កេន ។ ម. សង្កាលកេន ។

ខ្ញុំលះបង់កាយជារបស់មនុស្សហើយ ក៏បានទៅកើតក្នុងឋានតាវត្តិង្ស ដោយសេសនៃកម្មនោះផង ដោយការតាំងទុកនូវចេតនានោះផង ។ ខ្ញុំអន្ទោលទៅក្នុងភពតូចភពធំ ជាអ្នកមានសេចក្ដីសុខ ក្នុងភពទាំងពួង ខ្ញុំមកកើតក្នុងត្រកូលមួយក្នុងក្រុងសាវត្ថី ។ មាតាមានភ័យអំពីបិសាចបៀតបៀន នូវខ្ញុំដែលនៅល្អិតទន់ដូចទឹកដោះខាប់ កំពុងនៅដេកផ្ងាល្អិតទន់ដូចត្រួយឈើ ។ មាតាផ្ដេកខ្ញុំទៀបបាទមូលរបស់ព្រះមហេសី លុះគាត់មានចិត្តចង់ថ្វាយ (ទើបពោលថា) បពិត្រព្រះលោកនាថ ខ្ញុំព្រះអង្គថ្វាយទារកនេះចំពោះព្រះអង្គ បពិត្រព្រះនាយក ខ្ញុំព្រះអង្គសូមដល់នូវព្រះអង្គ ជាទីពឹងទីរលឹក ។ គ្រានោះ ព្រះមហាមុនីនោះ ដែលជាទីពឹងនៃពួកសត្វអ្នកខ្លាច ទ្រង់ទទួលនូវខ្ញុំដោយព្រះហស្ដដ៏ទន់ដូចផ្កា មានក្រឡាប្រទាក់ដូចសំណាញ់ មានជួរស្នាមវិលវង់ដូចចក្រ ។

ទុតិយំ វក្កលិត្ថេរាបទានំ

តទា បភុតិ ជាតោហំ(១) អរក្ខេយ្យេន រក្ខិតោ
សព្ពព្យាធិវិនិមុត្តោ(២) សុខេន បរិវុទ្ធិតោ(៣) ។
សុគតេន វិនាភូតោ ឧក្កណ្ឋាមិ មុហុត្តកំ
ជាតិយា សត្តវស្សោហំ បព្ពជឹ អនគារិយំ ។
សព្ពបារមិសម្ភូតំ នីលក្ខិនយនំ វរំ(៤)
រូបំ សព្ពំ សុភាកិណ្ណំ អតិត្តោ វិហរាមហំ ។
ពុទ្ធរូបរតឹ ញត្វា តទា ឱវទិ មំ ជិនោ
អលំ វក្កលិ កឹ រូបេ រមសេ ពាលនន្ទិតេ ។
យោ ហិ បស្សតិ សទ្ធម្មំ សោ មំ បស្សតិ បណ្ឌិតោ
អបស្សមានោ សទ្ធម្មំ មំ បស្សេបិ ន បស្សតិ ។

---

១ ឱ. ម. តេនាហំ ។ ២ ខ. សព្វូបធិវិនិមុត្តោ ។ ម. សព្វវេរវិនិមុត្តោ ។ ៣ ខ. បរិវឌ្ឍិ-តោ ។ ម. បរិវុទ្ធិតា ។ ៤ ខ. បរំ ។

វក្កលិត្ថេរាបទាន ទី ២

ចាប់ដើមតាំងពីកាលនោះ ខ្ញុំបានព្រះសម្ពុទ្ធរក្សាហើយ ដោយអំពើមិនគួរគេរក្សាបាន ខ្ញុំរួចស្រឡះចាកព្យាធិទាំងពួង ចំរើនដោយសេចក្ដីសុខ ៗ បើខ្ញុំវៀរចាកព្រះសុគតហើយ ក៏កើតអផ្សុកមួយរំពេច លុះខ្ញុំអាយុ៧ឆ្នាំ រាប់អំពីកំណើត ក៏បានចូលទៅកាន់ផ្នួស ៗ ខ្ញុំមិនឆ្អែតចិត្តនឹងព្រះសុគត ទ្រង់ពេញលេញដោយបារមីទាំងពួង មានព្រះនេត្រខៀវស្រស់ មានព្រះរូបល្អពេញដោយរបស់ស្អាតទាំងអស់ ៗ កាលនោះ ព្រះជិនស្រីទ្រង់ជ្រាបថាខ្ញុំមានសេចក្ដីត្រេកអរ ក្នុងរូបរបស់ព្រះពុទ្ធហើយ ក៏ទ្រង់ទូន្មាននូវខ្ញុំថា នែវក្កលិ កុំឡើយ អ្នកត្រេកអរក្នុងរូបដែលជនពាលត្រេកអរហើយ នឹងមានប្រយោជន៍អ្វី ព្រោះថាបុគ្គលណាជាបណ្ឌិត បានឃើញព្រះសទ្ធម្ម បុគ្គលនោះឈ្មោះថាឃើញតថាគត បុគ្គលណា កាលមិនឃើញព្រះសទ្ធម្ម សូម្បីឃើញតថាគត បុគ្គលនោះក៏ឈ្មោះថាមិនឃើញដែរ ៗ

អនន្តាទីនវោ កាយោ វិសរុក្ខសមូបមោ
អាវាសោ សព្វរោគានំ បុញ្ជោ ទុក្ខស្ស កេវលោ ។
និព្វិន្ទិយ តតោ រូបេ ខន្ធានំ ឧទយព្វយំ
បស្សំ សព្វក្កិលេសានំ(១) សុខេនន្តំ គមិស្សសិ ។
ឯវំ តេនានុសិដ្ឋាហំ នាយកេន ហិតេសិនា
គិជ្ឈកូដំ សមារុយ្ហ ឈាយាមិ គិរិកន្ទរេ ។
ឋិតោ បព្វតធានម្ហិ អស្សាសយិ(២) មហាមុនិ
វក្កលីតិ ជិនាវេច(៣) តំ សុត្វា មុទិតោ(៤) អហំ ។
បក្ខន្ទឹ(៥) សេលបព្ភារេ អនេកសតពោរិសេ
តទា ពុទ្ធានុភាវេន សុខេនេវ មហឹ គតោ ។
បុនាបិ(៦) ធម្មំ ទេសេតិ ខន្ធានំ ឧទយព្វយំ
តមហំ ធម្មមញ្ញាយ អរហត្តំ អបាបុណឹ ។

---

១ ម. ឧបក្កិលេសានំ ។ ២ ឱ មមាហស ។ ម. អស្សាសយិ ។ ៣ ឱ.ម. ជិនោវាចំ ។
៤ ម. មុទិតោ ។ ៥ ម. វក្កលិ ។ ៦ ឱ. បុនោជិតំ ។ ម. មុនិ មំ ។

រាងកាយជារបស់មានទោស រកទីបំផុតគ្មាន មានឧបមាដូចដើមឈើមានពិស ជាលំនៅនៃរោគទាំងពួង ជាគំនរនៃកងទុក្ខទាំងអស់ ។ អ្នកគួរនឿយណាយ ចាកកាយនោះ គួរឃើញនូវការកើតឡើងនិងការសូន្យ នៃខន្ធទាំងឡាយ ក្នុងរូបចុះ អ្នកនឹងដល់នូវព្រះនិព្វានជាទីបំផុត នៃកិលេសទាំងពួង ដោយសេចក្តីសុខ ។ លុះព្រះនាយក ទ្រង់ស្វែងរកនូវប្រយោជន៍អង្គនោះ ប្រៀនប្រដៅខ្ញុំយ៉ាងនេះរួចហើយ ខ្ញុំក៏ឡើងភ្នំគិជ្ឈកូដ នៅស្ពាប់ស្ពឹង ត្រង់ច្រកភ្នំ ។ ព្រះជិនស្រីមហាមុនី ទ្រង់ឋិតនៅនាជើងភ្នំ ញុំាងខ្ញុំឲ្យត្រេកអរ ទ្រង់ត្រាស់ហៅខ្ញុំថា ម្នាលវក្កលិ ខ្ញុំបានឮព្រះពុទ្ធដីកានោះហើយ ក៏មានចិត្តរីករាយ ។ កាលនោះ ខ្ញុំស្ទុះទៅត្រង់ជ្រោះភ្នំ មានជម្រៅច្រើនរយជួរបុរស ដើរទៅកាន់ផែនដីដោយស្រួលដោយពុទ្ធានុភាព ។ ព្រះមហាមុនីទ្រង់សម្តែងធម៌ គឺការកើតឡើងនិងការសូន្យនៃខន្ធទាំងឡាយ ម្តងទៀត ខ្ញុំបានដឹងនូវធម៌នោះហើយ ក៏បានដល់នូវអរហត្តផល ។

ទុតិយំ វក្កលិត្ថេរាបទានំ

សុមហាបរិសមជ្ឈេ[១] តទា មំ ចរណន្តគោ[២]
អគ្គំ សទ្ធាធិមុត្តានំ បញ្ញាបេតិ[៣] មហាមតិ ។
សតសហស្សេ ឥតោ កប្បេ យំ កម្មមករឹ តទា
ទុគ្គតឹ នាភិជានាមិ ពុទ្ធបូជាយិទំ ផលំ ។
កិលេសា ឈាបិតា មយ្ហំ ភវា សព្វេ សមូហតា
នាគោវ ពន្ធនំ ឆេត្វា វិហរាមិ អនាសវោ ។
ស្វាគតំ វត មេ អាសិ មម ពុទ្ធស្ស សន្តិកេ
តិស្សោ វិជ្ជា អនុប្បត្តា កតំ ពុទ្ធស្ស សាសនំ ។
បដិសម្ភិទា ចតស្សោ វិមោក្ខាបិ ច អដ្ឋិមេ
ឆឡភិញ្ញា សច្ឆិកតា កតំ ពុទ្ធស្ស សាសនន្តិ ។

ឥត្ថំ សុទំ អាយស្មា វក្កលិ ថេរោ ឥមា គាថាយោ អភាសិត្ថាតិ ។

វក្កលិត្ថេរស្ស អបទានំ សមត្តំ ។

---

១ ខ. សុមហាបរិសាមជ្ឈេ ។ ២ ខ. មរណន្តគោ ។ ម. បរណន្តគោ ។ ៣ ខ. បញ្ញា-ប្រេសិ ។ ម. បញ្ញាបេសិ ។

វក្កលិត្ថេរាបទាន ទី ២

គ្រានោះ ព្រះសម្ពុទ្ធមានប្រាជ្ញាច្រើន ទ្រង់ដល់នូវទីបំផុតនៃបរណៈ ទ្រង់តាំងខ្ញុំជាកំពូលនៃពួកភិក្ខុ ដែលជាសទ្ធាធិមុត្ត ក្នុងកណ្តាលបរិស័ទច្រើន ។ ក្នុងកប្បទីមួយសែន អំពីកប្បនេះ ព្រោះហេតុដែលខ្ញុំបានធ្វើកុសលកម្ម ក្នុងកាលនោះ ខ្ញុំមិនដែលស្គាល់ទុគ្គតិ នេះជាផលនៃពុទ្ធបូជា ។ កិលេសទាំងឡាយ ខ្ញុំដុតបំផ្លាញហើយ ភពទាំងអស់ ខ្ញុំដកចោលហើយ ខ្ញុំជាអ្នកមិនមានអាសវៈ ព្រោះបានកាត់បំណង់ ដូចជាដំរីកាត់ផ្តាច់នូវទន្ទឹង ។ ឱ ! ខ្ញុំមកល្អហើយ ក្នុងសំណាក់ព្រះពុទ្ធរបស់ខ្ញុំ វិជ្ជា ៣ ខ្ញុំបានដល់ហើយ សាសនា របស់ព្រះពុទ្ធ ខ្ញុំបានធ្វើហើយ ។ បដិសម្ភិទា ៤ វិមោក្ខ ៨ និងអភិញ្ញា ៦ នេះ ខ្ញុំបានធ្វើឲ្យជាក់ច្បាស់ហើយ ទាំងសាសនារបស់ព្រះពុទ្ធ ខ្ញុំក៏បានប្រតិបត្តិហើយ ។

បានឮថា ព្រះវក្កលិត្ថេរ មានអាយុ បានសម្តែងនូវគាថាទាំង-នេះ ដោយប្រការដូច្នេះ ។

ចប់ វក្កលិត្ថេរាបទាន ។

តតិយំ មហាកប្បិនត្ថេរាបទានំ

[១២៣] បទុមុត្តរោ នាម ជិនោ សព្វធម្មាន បារគូ
ឧទិតោ អជដាកាសេ(១) រវិវ សរទម្ពរេ ។
វចនាភាយ ពោធេតិ វេនេយ្យបទុមានិ សោ
កិលេសបង្កំ សោសេតិ មតិរំសីហិ នាយកោ ។
តិត្ថិយានំ យសេ(២) ហន្តិ ខជ្ជោតេ(៣) យថា រវិ
សព្វត្ថ សម្បកាសេតិ រត្តិន្ទិវំ(៤) ទិវាករោ ។
គុណានំ អាយតិភូតា រតនានំវ សាគរោ
បជ្ជុន្នោរិវ ភូតានិ(៥) ធម្មមេឃេន វស្សតិ ។
អក្ខទស្សោ តទា អាសិំ នគរេ ហំសសវ្ហយេ
ឧបេច្ច ធម្មមស្សោសិំ ជលជុត្តមនាមិនោ ។
ឱវាទកស្ស ភិក្ខូនំ សាវកស្ស សតាវិនោ(៦)
គុណំ បកាសយន្តស្ស ហាសយន្តស្ស(៧) មេ មនំ ។

---

១ ឱ. ម. ជលទាកាសេ ។ ២ ម. យសោ ។ ៣ ឱ. ម. ខជ្ជោតកា ។ ៤ ម. សច្ចត្ថាភំ បកាសេតិ រតនំវ ។ ៥ ឱ. បជ្ជុន្នោរិវ ភូតានិ ។ ៦ ឱ. ម. កតាវិនោ ។ ៧ ឱ ភាសយន្តស្ស ។ ម. តប្បយន្តស្ស ។

មហាកច្ចានត្ថេរាបទាន ទី ៣

(១២៣) ព្រះជិនស្រីព្រះនាមបទុមុត្តរៈ ទ្រង់ដល់នូវត្រើយនៃធម៌ទាំងពួង ទ្រង់រុងរឿងដូចព្រះអាទិត្យរះឡើងឰដ៏អាកាស ក្នុងសរទកាល ។ ព្រះអង្គទ្រង់ញ៉ាំងផ្កាឈូកគឺពួកវិនេយ្យសត្វឲ្យរីក ដោយពន្លឺគឺព្រះពុទ្ធដីកា ព្រះនាយកទ្រង់ញ៉ាំងភក់គឺកិលេសឲ្យរីងស្ងួត ដោយរស្មីគឺប្រាជ្ញា ។ ព្រះនាយកទ្រង់សម្លាប់យស របស់ពួកតិរ្ថិយ ដោយប្រាជ្ញាដូចកែវវជីរ ព្រះអង្គប្រកាសធម៌ក្នុងទីទាំងពួង ដូចព្រះអាទិត្យញ៉ាំងយប់និងថ្ងៃឲ្យភ្លឺសព្វ ។ ព្រះអង្គជាទីកើតនៃគុណទាំងឡាយ ដូចជាសាគរជាទីកើតនៃរតនៈទាំងឡាយ ទ្រង់តែងបង្អុរភ្លៀងគឺធម៌ ឲ្យដល់ពួកសត្វ ដូចមេឃបង្អុរភ្លៀង ។ កាលនោះ ខ្ញុំជាចៅក្រម (អ្នកកាត់ក្តី) ក្នុងនគរឈ្មោះហង្សវតី បានចូលទៅស្តាប់ធម៌ របស់ព្រះមុនី ព្រះនាមបទុមុត្តរៈ ដែលកំពុងប្រទានឱវាទ ដល់ពួកភិក្ខុ កំពុងប្រកាសនូវគុណនៃសាវ័ក អ្នកមានសតិ ទ្រង់ញ៉ាំងចិត្តរបស់ខ្ញុំឲ្យរីករាយ ។

តតិយំ មហាកប្បិនត្ថេរាបទានំ

សុត្វា បីតិតោ សុមនោ និមន្តេត្វា តថាគតំ(១)
សសិស្សំ ភោជយិត្វាន តណ្ឋានំ អភិបត្ថយឹ ។
តទា ហំសសមភាគោ ហំសទុន្ទុភិនិស្សនោ(២)
បស្សថេតំ មហាមត្តំ វិនិច្ឆយវិសារទំ ។
មម(៣) បាទមូលេ បតិតំ សមុគ្គតតនុរុហំ(៤)
ឧមុត្តវណ្ណំ រុចិរំ(៥) បសន្ននយនាននំ ។
បរិវារេន មហតា រាជយុត្តំ មហាយសំ
ឯសោ កតាវិនោ ឋានំ បត្ថេតិ មុទិតាសយោ ។
ឥមិនា បិណ្ឌបាតេន(៦) ចាគេន បណិធីហិ(៧) ច
កប្បសតសហស្សានិ នុបបជ្ជតិ ទុគ្គតឹ ។

---

១ ម. និមន្តេត្វា តថាគតំ សសំឃំ លោកនាយកំ ឥមេ គាហា ទិស្សន្តិ ។ ២ ឱ. ហំសទុន្ទុភិនិស្សនោ ។ ម. ហំសទុន្ទុភិនិស្សនោ ។ ៣ ម. មំ ។ ៤ ឱ. សមុគ្គតតនូរុហំ ។ ម. សុមុគ្គតតនុរុហំ ។ ៥ ឱ. ម. ឧមុត្តវណ្ណំ បីនង្សំ ។ ៦ ឱ. បណិធានេន ។ ម. ធាណិ-ធានេន ។ ៧ ម. បណិធាយ ។

ខ្ញុំបានស្តាប់ហើយ ក៏មានបីតិ មានចិត្តរីករាយ និមន្តព្រះតថាគត ព្រមទាំងភិក្ខុជាសិស្សឲ្យឆាន់ ហើយប្រាថ្នានូវតំណែងនោះ ។ កាលនោះ ព្រះនាយក ទ្រង់មានចំណែកប្រៀបស្មើដោយសត្វហង្ស ទ្រង់បញ្ចេញព្រះវាចាដូចជាស្គរ មានសំឡេងដូចសត្វហង្ស ដូច្នេះថា

អ្នកទាំងឡាយ ចូរមើលមហាមាត្យនុ៎ះ ជាអ្នកក្លៀវក្លាក្នុងការកាត់ក្តី ជាអ្នកមានរោមរៀវមានពុង មានភ្នែក និងមុខស្រស់បស់ល្អ រុងរឿងដូចសម្បុរកែវជូមត្ត កំពុងក្រាបទៀបបាទមូលនៃតថាគត ជាអ្នកមានយសធំ ដោយបរិវារច្រើន ដែលស្តេចទ្រង់ប្រទានឲ្យ ឯមហាមាត្យនុ៎ះ ប្រាថ្នានូវតំណែងរបស់ភិក្ខុ ដែលជាអ្នកឈ្លាសក្នុងពាក្យ ដោយចិត្តរីករាយ មហាមាត្យនុ៎ះ នឹងមិនទៅកាន់ទុគ្គតិ អស់មួយសែនកប្ប ដោយចង្ហាន់បិណ្ឌបាត្រនេះផង ដោយការបរិច្ចាគនេះផង ដោយការតាំងសេចក្តីប្រាថ្នានេះផង ។

ទេវេសុ ទេវសោភគ្យំ   មនុស្សេសុ មហត្តតំ(១)
អនុភោត្វាន សេសេន(២)   និព្វានំ បាបុណិស្សតិ ។
សតសហស្សេ ឥតោ កប្បេ   ឱក្កាកកុលសម្ភវោ
គោតមោ នាម នាមេន   សត្ថា លោកេ ភវិស្សតិ ។
តស្ស ធម្មេសុ ទាយាទោ   ឱរសោ ធម្មនិម្មិតោ
កប្បិតោ នាម នាមេន   ហេស្សតិ សត្ថុសាវកោ ។
តតោហំ សុកតំ ការំ   កត្វាន ជិនសាសនេ
ជហិត្វា មានុសំ ទេហំ   តុសិតំ អគមាសហំ ។
ទេវមនុស្សរជ្ជានិ   សុត្តហេ អនុសាសិយ
ពារាណសីសមាសន្នេ(៣)   ជាតោ កេណិយជាតិយា ។
សតសហស្សបរិវារេ(៤)   សបជាបតិកោ អហំ
បញ្ចបច្ចេកពុទ្ធានំ   សតានិ សមុបដ្ឋហឹ ។

---

១ ឱ.ម. មហន្តតំ ។ ២ ឱ ម. អនុភុត្វានសេសេន ។ ៣ ឱ. ពារាណសិយំ អាសន្នេ ។
៤ ឱ.ម. សតសហស្សបរិវារេន ។

មហាមាត្យនុ៎ះ នឹងទទួលនូវសួស្តីរបស់ទេវតា ក្នុងទេវលោក នូវភាពជាធំក្នុងមនុស្ស នឹងបានដល់នូវព្រះនិព្វាន ដោយសេសសល់នៃផល ។ ក្នុងកប្បទីមួយសែន អំពីកប្បនេះ ព្រះសាស្តាព្រះនាមគោតម ទ្រង់កើតក្នុងត្រកូលក្សត្រឱក្កាកៈ នឹងត្រាស់ឡើងក្នុងលោក ។ ឯមហាមាត្យនេះ នឹងបានជាធម្មទាយាទ របស់ព្រះគោតមនោះ ជាឱរស ជាធម្មនិម្មិត មាននាមថា កប្បិនៈ ជាសាវ័ករបស់ព្រះសាស្តានោះ ។

លំដាប់នោះ ខ្ញុំធ្វើសក្ការៈដ៏ល្អ ក្នុងសាសនារបស់ព្រះជិនស្រី លុះខ្ញុំលះបង់កាយជារបស់មនុស្សហើយ ទៅកើតក្នុងឋានតុសិត ។ ខ្ញុំបានគ្រប់គ្រងនូវទេវរជសម្បត្តិ និងមនុស្សរជសម្បត្តិ ដោយស្កប់ស្កល់ហើយ ទើបខ្ញុំមកកើតក្នុងកំណើតកេណិយៈ ជិតក្រុងពារាណសី ។ ខ្ញុំមានបរិវារមួយសែន មានកិរិយា បានចូលទៅបម្រើព្រះបច្ចេកពុទ្ធ ៥០០ អង្គ ។

តតិយំ មហាកប្បិនត្ថេរាបទានំ

តេមាសំ ភោជយិត្វាន អច្ឆាទម្បិ(១) តិចីវរំ
តតោ ចុតា មយំ សព្វេ អហុម្ហ តិទសូបគា ។
បុនោ សព្វេ មនុស្សត្តំ អាគតម្ហ(២) តតោ ចុតា(៣)
កុក្កុដម្ហិ បុរេ ជាតា ហិមវន្តស្ស បស្សតោ ។
កប្បិនោ នាមហំ អាសិំ រាជបុត្តោ មហាយសោ
សេសាមច្ចកុលេ ជាតា មមេវ បរិវារយុំ ។
មហារជ្ជសុខំ បត្តោ សព្វកាមសមិទ្ធិនោ(៤)
វាណិជេហិ សមក្ខាតំ ពុទ្ធុប្បាទមហំ សុណិំ(៥) ។
ពុទ្ធោ លោកេ សមុប្បន្នោ អសមោ ឯកបុគ្គលោ
សោ បកាសេតិ សទ្ធម្មំ អមតំ សុខមុត្តមំ ។
សុយុត្តា តស្ស សិស្សា ច សុមុត្តា ច អនាសវា
សុត្វា នេសំ វចនំ សក្ការិត្វាន វាណិជេ ។

---

១ ឱ.ម. បច្ឆាទម្ហិ ។ ២ ឱ. អាគមម្ហ ។ ម. អគមិម្ហ ។ ៣ ម. ចុតោ ។ ៤ ឱ. ម. សព្វកាមសមិទ្ធិមា ។ ៥ ឱ. ពុទ្ធុប្បាទមហាបុណិំ ។

យើងខ្ញុំទាំងអស់គ្នា ញ៉ាំងព្រះបច្ចេកពុទ្ធឲ្យឆាន់ផង ឲ្យស្លៀកពាក់ត្រៃចីវរផង អស់៣ខែ ទើបច្យុតចាកអត្តភាពនោះ ទៅកើតក្នុងឋានតាវត្តិង្ស ។ យើងទាំងអស់ច្យុតចាកទេវតានោះ មកកាន់អត្តភាពរបស់មនុស្ស កើតក្នុងកុក្កុដបុរី ជិតព្រៃហិម-ពាន្ត ។ ខ្ញុំជារាជបុត្ត មាននាមថា កប្បិនៈ មានយសធំ ឯទេវតាដ៏សេស មកកើតក្នុងត្រកូលអាមាត្យ ហែហមខ្ញុំ ។ ខ្ញុំដល់នូវសេចក្តីសុខ ដោយរាជសម្បត្តិដ៏ធំ សម្រេចសេចក្តីប្រាថ្នាទាំងពួង ខ្ញុំបានឮនូវការកើតឡើងនៃព្រះពុទ្ធ ដោយពួកពាណិជប្រាប់ថា ព្រះពុទ្ធត្រាស់ឡើងហើយ ក្នុងលោក ទ្រង់ជាបុគ្គលឯក ឥតមានបុគ្គលស្មើ ព្រះអង្គនោះទ្រង់ប្រ-កាសនូវព្រះសទ្ធម្មគឺអមតៈ ជាសុខដ៏ឧត្តម ។ ឯពួកសិស្សរបស់ព្រះសម្ពុទ្ធអង្គនោះ ប្រកបព្យាយាមល្អ រួចស្រឡះចាកកិលេស ជាអ្នកមិនមានអាសវៈ លុះខ្ញុំស្តាប់ពាក្យរបស់ពា-ណិជទាំងនោះហើយ ក៏ធ្វើសក្ការៈចំពោះពួកពាណិជនោះ ។

បហាយ(១) រដ្ឋំ សាមច្ចោ និក្ខមឹ ពុទ្ធមាមកោ

នទឹ ទិស្វា មហាគង្គំ បូរិំ សមតិត្តិកំ ។

អប្បតិដ្ឋំ អនាលម្ពំ ទុត្តរំ សីឃវាហិនឹ

គុណំ សរិត្វា ពុទ្ធស្ស សោត្ថិនា សមតិក្កមឹ ។

ភវសោតំ សចេ ពុទ្ធោ តិណ្ណោ លោកន្តគូ វិទូ(២)

ឯតេន សច្ចវជ្ជេន គមនំ មេ សមិជ្ឈតុ ។

យទិ សន្តិគមោ មគ្គោ មោក្ខនំ សន្តិកំ(៣) សុខំ

ឯតេន សច្ចវជ្ជេន គមនំ មេ សមិជ្ឈតុ ។

សង្ឃោ ចេ តិណ្ណកន្តារោ បុញ្ញក្ខេត្តោ អនុត្តរោ

ឯតេន សច្ចវជ្ជេន គមនំ មេ សមិជ្ឈតុ ។

---

១ ឱ. វិហាយ ។ ២ ម. វិទូ ។ ៣ ឱ. មោក្ខ ច សន្តិកំ ។ ម. មោក្ខេ ចច្ចន្តិកំ ។

ខ្ញុំព្រមទាំងអាមាត្យ ជាអ្នកកាប់អានព្រះពុទ្ធ ស៊ូលះកាយ្យចេញដើរទៅ បានឃើញសមុទ្រមហាចន្លា មានទឹកពេញប្រៀប ៗ ជាសមុទ្រមិនមានកំពង់ មិនមានឈើស្ពាន (ស្ពាន) គេឆ្លងបានដោយក្រ ជាសមុទ្រមានខ្សែទឹកហើស ខ្ញុំរលឹកគុណព្រះសម្ពុទ្ធហើយ ក៏ឆ្លងបានដោយសួស្តី ដោយគិតថា ប្រសិនបើ ព្រះសម្ពុទ្ធទ្រង់ឆ្លងនូវខ្សែទឹក គឺកពរួចហើយ ដល់នូវព្រះនិព្វានជាទីបំផុតនៃលោក ទ្រង់ជ្រាបច្បាស់ (ត្រាស់ឡើងពិតមែន) ដំណើររបស់ខ្ញុំ សូមឲ្យសម្រេច ដោយពាក្យសច្ចៈនេះ ៗ ប្រសិនបើ មគ្គជាដំណើរទៅកាន់ទីស្ងប់រម្ងាប់ ជាទីឲ្យនូវការរួចស្រឡះកិលេស ជាទីស្ងប់រម្ងាប់ ជាទីសុខ (មានពិតមែន) ដំណើររបស់ខ្ញុំ សូមឲ្យសម្រេច ដោយពាក្យសច្ចៈនេះ ៗ ប្រសិនបើ ព្រះសង្ឃជាអ្នកឆ្លងផុតលំបាករួចហើយ ជាបុញ្ញក្ខេត្តដ៏ប្រសើរ (មានពិតមែន) ដំណើររបស់ខ្ញុំ សូមឲ្យសម្រេច ដោយពាក្យសច្ចៈនេះ ៗ

តតិយំ មហាកប្បិនត្ថេរាបទានំ

សហ កតេ សច្ចវរេ មគ្គា អបគតំ(១) ជលំ
តតោ សុខេន ឧត្តិណ្ណោ នទីតីរេ មនោរមេ ។
និសិន្នំ អទ្ទសំ ពុទ្ធំ ឧទេន្តំវ បភង្ករំ
ជលន្តំ ហេមសេលំវ ទីបរុក្ខំវ ជោតិតំ ។
សសឹវ តារាសហិតំ សាវកេហិ បុរក្ខតំ
វាសវំ វិយ(២) វស្សន្តំ ទេសេន្តំ ជលជុត្តមំ(៣) ។
វន្ទិត្វាន សហាមច្ចោ ឯកមន្តំ ឧបាវិសឹ
តតោ អជ្ឈាសយំ(៤) ញត្វា ពុទ្ធោ ធម្មមទេសយិ ។
សុត្វាន ធម្មំ វិមលំ អវោចុម្ហ មយំ ជិនំ
បព្វាជេហិ មហាវីរ និព្វិណ្ណម្ហ(៥) ភវេ មយំ ។
ស្វាក្ខាតោ ភិក្ខវេ ធម្មោ ទុក្ខន្តស្ស ការយ(៦) វោ
ចរថ ព្រហ្មចរិយំ ឥច្ចាហ មុនិសត្តមោ ។

---

១ ឱ. ឧបគតំ ។ ២ ឱ. ម. ភិសវំ វិយ ។ ៣ ឱ. ទេសនា ជលជុត្តមំ ។ ម. ទេសនា ជាលមុត្តមំ ។ ៤ ឱ. ម. តោ អាសយំ ។ ៥ ឱ. និព្វិណ្ណម្ហា ។ ម. និព្វិន្នម្ហា ។ ៦ ឱ. ម. ទុក្ខន្តករណាយ ។

លុះខ្ញុំធ្វើសក្ការៈដ៏ប្រសើររួចហើយ ទឹកស្ទឹងក៏រីងខះអស់អំពីផ្លូវ លំដាប់នោះ ខ្ញុំឆ្លងឡើងលើត្រើយស្ទឹង ជាទីមនោរម្យដោយសុវត្ថិភាព ។ ខ្ញុំបានឃើញព្រះពុទ្ធទ្រង់គង់នៅ មានរស្មីដូចព្រះអាទិត្យដែលរះឡើង ទ្រង់រុងរឿងដូចភ្នំមាស មានពន្លឺដូចដើមឈើប្រទាំទីប ។ មានពួកសាវ័កចោមរោម ដូចព្រះចន្ទ្រដែលប្រកបដោយពួកផ្កាយ ឬដូចជាទឹកហូរដែលទេវតាបង្អុរចុះមក ទ្រង់ជាទីរីករាយរបស់ពួកជន ។ ខ្ញុំព្រមទាំងអាមាត្យ លុះថ្វាយបង្គំហើយ ចូលទៅកាន់ទីសមគួរ លំដាប់នោះ ព្រះសម្ពុទ្ធទ្រង់ជ្រាបអធ្យាស្រ័យ ហើយបានសម្តែងធម៌ ។ លុះយើងខ្ញុំស្តាប់ធម៌ស្អាត មិនមានមន្ទិល ទើបក្រាបទូលព្រះជិនស្រីថា បពិត្រព្រះអង្គដ៏ទ្រង់ព្យាយាមធំ សូមព្រះអង្គបំបួស យើងខ្ញុំនឹងឆ្លងភពទាំងឡាយ ។ ព្រះសម្ពុទ្ធ ជាព្រះមុនីទី ៧ ទ្រង់ត្រាស់ដូច្នេះថា ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ធម៌ដែលតថាគតពោលល្អហើយ ដល់អ្នកទាំងឡាយ ជាធម៌ប្រព្រឹត្តទៅ ដើម្បីធ្វើនូវព្រះនិព្វាន ជាទីបំផុតនៃកងទុក្ខ អ្នកទាំងឡាយ ចូរប្រព្រឹត្តព្រហ្មចរិយៈចុះ ។

សហ ភនាយ សត្តេបិ ភិក្ខុវេសធក មយំ

អហុម្ហ[1] ឧបសម្បន្នា សោតាបន្នាវ សាសនេ ។

តតោ ជេតវនំ គន្ត្វា អនុសាសិ វិនាយកោ

អនុសិដ្ឋា ជិនេនាហំ អរហត្តំ អបាបុណឹ ។

តតោ ភិក្ខុសហស្សានិ អនុសាសិមហំ តទា

មមានុសាសនករា តេបិ អាសុំ អនាសវា ។

ជិនោ តស្មឹ គុណេ តុដ្ឋោ ឯតទគ្គេ ឋបេសិ មំ

ភិក្ខុឱវាទកានគ្គោ កប្បិនោតិ មហាជនេ[2] ។

សតសហស្សេ កតំ កម្មំ ផលំ ទស្សេសិ មេ ឥធ

សុមុត្តោ សរវេគោវ កិលេសេ ឈាបយឹ មម ។

---

១ ឧ. អហុម្ហ ។ ២ ឧ. មហាជិនោ ។

ពួកយើងខ្ញុំទាំងអស់ ទ្រទ្រង់ភេទជាភិក្ខុតំណាលនឹងព្រះពុទ្ធដីកា លុះបានឧបសម្បទាហើយ ក៏បានជាសោតាបន្នបុគ្គលក្នុងសាសនា ។ លំដាប់នោះ ព្រះនាយកទ្រង់ស្តេចទៅកាន់វត្តជេតពន ទ្រង់ប្រៀនប្រដៅខ្ញុំ ឯខ្ញុំដែលព្រះជិនស្រីទ្រង់ប្រៀនប្រដៅហើយ ក៏បានដល់នូវព្រះអរហត្ត ។ លំដាប់នោះ ខ្ញុំប្រដៅពួកភិក្ខុមួយពាន់រូប ពួកភិក្ខុទាំងមួយពាន់នោះ ធ្វើតាមពាក្យប្រៀនប្រដៅរបស់ខ្ញុំ ក៏ទៅជាអ្នកមិនមានអាសវៈ ក្នុងកាលនោះ ។ ព្រះជិនស្រីទ្រង់ត្រេកអរ ក្នុងគុណនោះ ទ្រង់តាំងខ្ញុំក្នុងទីជាឯតទគ្គៈ ក្នុងកណ្ដាលមហាជនថា កប្បិនភិក្ខុ ជាកំពូលនៃពួកសាវ័កអ្នកឲ្យឱវាទភិក្ខុ ។ ព្រះជិនស្រីទ្រង់សម្តែងផលកម្ម ដែលខ្ញុំធ្វើហើយ ក្នុងកប្បទីមួយសែន ក្នុងសាសនានេះ ខ្ញុំមានចិត្តរួចស្រឡះហើយ ដូចជាសន្ទុះនៃកូនសរ ខ្ញុំដុតកិលេសទាំងឡាយរបស់ខ្ញុំហើយ ។

កិលេសា ឈាបិតា មយ្ហំ ភវា សព្វេ សមូហតា

នាគោវ ពន្ធនំ ឆេត្វា វិហរាមិ អនាសវោ ។

ស្វាគតំ វត មេ អាសិ មម ពុទ្ធស្ស សន្តិកេ

តិស្សោ វិជ្ជា អនុប្បត្តា កតំ ពុទ្ធស្ស សាសនំ ។

បដិសម្ភិទា ចតស្សោ វិមោក្ខាបិ ច អដ្ឋិមេ

ឆឡភិញ្ញា សច្ឆិកតា កតំ ពុទ្ធស្ស សាសន្តិ ។

ឥត្ថំ សុទំ អាយស្មា មហាកប្បិនោ ថេរោ ឥមា

គាថាយោ អភាសិត្ថាតិ ។

មហាកប្បិនត្ថេរស្ស អបទានំ សមត្តំ ។

ចតុត្ថំ ទព្វមល្លបុត្តត្ថេរាបទានំ

(១២៤) បទុមុត្តរោ នាម ជិនោ សព្វលោកវិទូ មុនិ

ឥតោ សតសហស្សម្ហិ កប្បេ ឧប្បជ្ជិ ចក្ខុមា ។

កិលេសទាំងឡាយ ខ្ញុំដុតបំផ្លាញហើយ ភពទាំងអស់ ខ្ញុំដកចោលហើយ ខ្ញុំជាអ្នកមិនមានអាសវៈ ព្រោះបានកាត់បំណង ដូចជាដំរីកាត់ផ្តាច់នូវទន្ទឹង ។ ឱ ! ខ្ញុំមកល្អហើយ ក្នុងសំណាក់ព្រះពុទ្ធរបស់ខ្ញុំ វិជ្ជា ៣ ខ្ញុំបានដល់ហើយ សាសនា របស់ព្រះពុទ្ធ ខ្ញុំបានធ្វើហើយ ។ បដិសម្ភិទា ៤ វិមោក្ខ ៨ និងអភិញ្ញា ៦ នេះ ខ្ញុំបានធ្វើឲ្យជាក់ច្បាស់ហើយ ទាំងសាសនា របស់ព្រះពុទ្ធ ខ្ញុំក៏បានប្រតិបត្តិហើយ ។

បានឮថា ព្រះមហាកប្បិនត្ថេរ មានអាយុ បានសម្តែងនូវគាថាទាំងនេះ ដោយប្រការដូច្នេះ ។

ចប់ មហាកប្បិនត្ថេរាបទាន ។

ទព្វមល្លបុត្តត្ថេរាបទាន ទី ៤

(១២៤) ក្នុងកប្បទីមួយសែន អំពីកប្បនេះ ព្រះជិនស្រី ព្រះនាមបទុមុត្តរៈ ជាអ្នកប្រាជ្ញ ទ្រង់ជ្រាបនូវលោកទាំងពួង ព្រះអង្គមានចក្ខុ ទ្រង់កើតឡើងហើយ ។

ឱវាទកោ វិញ្ញាបកោ តារកោ សព្វបាណិនំ
ទេសនាកុសលោ ពុទ្ធោ តារេសិ ជនតំ ពហុំ ។
អនុកម្បកោ ការុណិកោ ហិតេសី សព្វបាណិនំ
សម្បត្តេ តិត្ថិយេ សព្វេ បញ្ចសីលេ បតិដ្ឋហិ ។
ឯវំ និរាកុលំ អាសិ សុញ្ញតំ តិត្ថិយេហិ ច
វិចិត្តំ អរហន្តេហិ វសីភូតេហិ តាទិភិ ។
រតនានឌ្ឍបញ្ញាសំ ឧគ្គតោ សោ មហាមុនិ
កញ្ចនគ្ឃិយសង្កាសោ ពត្តឹសវរលក្ខណោ ។
វស្សសតសហស្សានិ អាយុ វិជ្ជតិ តាវទេ
តាវតា តិដ្ឋមានោ សោ តារេសិ ជនតំ ពហុំ ។
តទាហំ ហំសវតិយំ សេដ្ឋិបុត្តោ មហាយសោ
ឧបេត្វា លោកបជ្ជោតំ អស្សោសឹ ធម្មទេសនំ ។

ព្រះពុទ្ធទ្រង់ប្រទានទុក្ខទ ទ្រង់បំភ្លឺ ទ្រង់ចម្លងពួកសត្វទាំងពួង ទ្រង់ឈ្លាសក្នុងទេសនា ចម្លងប្រជុំជនដ៏ច្រើន ។ ព្រះអង្គមានសេចក្តីអនុគ្រោះ មានសេចក្តីករុណា ទ្រង់ស្វែងរកប្រយោជន៍ដល់សត្វទាំងពួង តែងញុំាងពួកតិរ្ថិយទាំងពួងដែលជួបប្រទះឲ្យតាំងនៅក្នុងសីល ៥ ។ កាលយ៉ាងនេះ សាសនារបស់ព្រះអង្គមិនរីករាល ជាសាសនាសូន្យចាកពួកតិរ្ថិយ ជាសាសនាវិចិត្រដោយពួកព្រះអរហន្ត ដែលស្ទាត់ជំនាញ ជាតាទិបុគ្គល ។ ព្រះមហាមុនីអង្គនោះ មានកំពស់ ៥៨ ហត្ថ ប្រាកដស្មើដោយគ្រឿងបូជា ជាវិការៈនៃមាស មានលក្ខណៈដ៏ប្រសើរ ៣២ ប្រការ ។ មានព្រះជន្មាយុមួយសែនឆ្នាំ ព្រះបទុមុត្តរៈអង្គនោះ កាលប្រតិស្ឋាននៅ ទ្រង់ចម្លងប្រជុំជនច្រើន កំណត់ត្រឹមនោះ ។ កាលនោះ ខ្ញុំកើតជាសេដ្ឋីបុត្ត មានយសធំ ក្នុងក្រុងហង្សវតី បានចូលទៅជិតព្រះសម្ពុទ្ធ ជាប្រទីបក្នុងលោក បានស្តាប់ធម្មទេសនា ។

ចតុត្ថំ ទព្ពមល្លបុត្តត្ថេរាបទានំ

សេនាសនានិ ភិក្ខូនំ បញ្ញាបេត្តំ សសាវកំ
កិត្តយន្តស្ស វចនំ សុណិត្វា មុនិនោ អហំ ។
អធិការំ សសង្ឃស្ស កត្វា តស្ស មហេសិនោ
និបច្ច សិរសា បាទេ តដ្ឋានំ អភិបត្ថយឹ ។
តទា ហិ សោ(1) មហាវីរោ មម កម្មំ បកិត្តយិ(2)
យោយំ សសង្ឃំ ភោជេសិ សត្តាហំ លោកនាយកំ ។
សោយំ កមលបត្តក្ខោ សីហំសោ កនកត្តចោ
មម(3) បាទមូលេ និបតិ(4) បត្ថយំ(5) ឋានមុត្តមំ ។
សតសហស្សេ ឥតោ កប្បេ ឱក្កាកកុលសម្ភវោ
គោតមោ នាម នាមេន សត្ថា លោកេ ភវិស្សតិ ។
សាវកោ តស្ស ពុទ្ធស្ស ទព្ពោ នាមេន វិស្សុតោ
សេនាសនបញ្ញាបកោ អគ្គោ ហេស្សតិយំ តទា(6) ។

---

១ ឱ. តទហំ ស ។ ម. តទាហ ស ។ ២ ឱ ម. បកិត្តយំ ។ ៣ ឱ. មំ ។ ៤ ឱ. បតិតោ ។
៥ ឱ. បត្ថយិ ។ ៦ ឱ. ហេស្សតយំ តទា ។

ខ្ញុំបានស្តាប់ព្រះពុទ្ធដីកា របស់ព្រះមុនី ទ្រង់សម្តែងនូវគុណនៃសាវ័ករបស់ព្រះអង្គ ជាអ្នកក្រាលសេនាសនៈដល់ពួកភិក្ខុ ក៏មានចិត្តរីករាយ ។ ខ្ញុំធ្វើការគោរពចំពោះសង្ឃ ហើយក្រាបចុះទៀបព្រះបាទា របស់ព្រះមហេសីអង្គនោះ ដោយសិរ្សៈ ប្រាថ្នានូវតំណែងនោះ ។ កាលនោះ ព្រះមហាវីរៈអង្គនោះ ទ្រង់សម្តែងសរសើរនូវកម្មរបស់ខ្ញុំថា

កុលបុត្តណា ញុំាងតថាគតជាលោកនាយក ព្រមទាំងភិក្ខុសង្ឃឲ្យឆាន់ អស់ថ្ងៃ ៧ ។ កុលបុត្រនោះ មានភ្នែកដូចត្របកឈូក មានស្មាដូចសត្វសីហៈ មានស្បែកដូចមាស ក្រាបចុះទៀបបាទមូលនៃតថាគត ហើយប្រាថ្នានូវទីដ៏ប្រសើរ ។ ក្នុងកប្បទីមួយសែន អំពីកប្បនេះ ព្រះសាស្តាព្រះនាមគោតម ទ្រង់កើតក្នុងត្រកូលក្សត្រឧក្កាកៈ នឹងបានត្រាស់ក្នុងលោក ។ កុលបុត្តនេះ នឹងបានជាសាវ័ករបស់ព្រះពុទ្ធអង្គនោះ ប្រាកដនាមថាទព្វៈ ជាអ្នកក្រាលអាសនៈជាកំពូល (នៃសាវ័កទាំងពួង) ។

តេន កម្មេន សុកតេន ចេតនាបណិធីហិ ច
ជហិត្វា មានុសំ ទេហំ តាវត្តឹសំ អគច្ឆហំ ។
សតានំ តីណិក្ខត្តុញ្ច ទេវរជ្ជមការយឹ
តថា បញ្ចសតក្ខត្តុំ ចក្កវត្តិ អហោសហំ ។
បទេសរជ្ជំ វិបុលំ គណនាតោ អសង្ខិយំ
សព្វត្ថ សុខិតោ អាសឹ តស្ស កម្មស្ស វាហសា ។
ឯកនវុតេ ឥតោ កប្បេ វិបស្សី នាម នាយកោ
ឧប្បជ្ជិ ចារុនយនោ(១) សព្វធម្មវិបស្សកោ ។
ទុដ្ឋចិត្តោ ឧបវទឹ សាវកំ តស្ស តាទិនោ
សព្វាសវបរិក្ខីណំ សុទ្ធោតិ ច វិជានិយ ។
តស្សេវ នរវីរស្ស សាវកានំ មហេសិនំ
សលាកំ ច គហេត្វាន ខីរោទនមទាសហំ ។

---

១ ម. ចារុទស្សនោ ។

ខ្ញុំលះបង់កាយ ជារបស់មនុស្សហើយ បានទៅកើតឯឋានតាវត្តិង្ស ដោយកម្មដែលខ្ញុំធ្វើល្អនោះផង ដោយការតាំងសេចក្តីប្រាថ្នានោះផង ៗ ខ្ញុំបានទទួលទេវរាជសម្បត្តិអស់ ៣០០ដង បានជាស្តេចចក្រពត្តិ អស់ ៥០០ ដង ៗ ខ្ញុំបានគ្រប់គ្រងប្រទេសរាជ្យដ៏ធំទូលាយ រាប់ជាតិមិនអស់ ខ្ញុំដល់នូវសេចក្តីសុខ ក្នុងភពទាំងពួង ដោយអំណាចនៃកុសលកម្មនោះ ៗ ក្នុងកប្បទី ៩១ អំពីកប្បនេះ ព្រះនាយកព្រះនាមវិបស្សី ទ្រង់មានព្រះនេត្ររុងរឿង ទ្រង់ឃើញច្បាស់នូវធម៌ទាំងពួង ទ្រង់ត្រាស់ឡើង ៗ ខ្ញុំមានចិត្តប្រទូស្ត តិះដៀលសាវ័កអ្នកមិនមានអាសវៈទាំងពួង របស់ព្រះអង្គ ជាគោត្របុគ្គល ហើយបេ្តជាខុនថា អាត្មាអញស្អាត ៗ (លុះមកខាងក្រោយ) ខ្ញុំកាន់យកស្លាកហើយ ប្រគេនបាយលាយដោយទឹកដោះស្រស់ ដល់ពួកសាវ័កអ្នកស្វែងរកសីលគុណរបស់ព្រះវិបស្សីអង្គនោះ ទ្រង់មានព្យាយាមជាងពួកនរៈ ៗ

ចតុត្ថំ ទព្វមល្លបុត្តត្ថេរាបទានំ

ឥមម្ហិ ភទ្ទកេ កប្បេ ព្រហ្មពន្ធុ មហាយសោ
កស្សបោ នាម នាមេន ឧប្បជ្ជិ វទតំ វរោ ។
សាសនំ ជោតយិត្វាន អភិភុយ្យ កុតិត្ថិយេ
វិនេយ្យេ វិនយិត្វាន និព្វុតោ សោ សសាវកោ ។
សសិស្សេ និព្វុតេ នាថេ អត្ថមេន្តម្ហិ សាសនេ
ទេវា កន្ទឹសុ សំវិគ្គា មុត្តកេសា រុទមុខា
និព្វាយិស្សតិ ធម្មក្ខោ ន បស្សិស្សាម សុព្វតេ
ន សុណិស្សាម សទ្ធម្មំ អហោ នោ អប្បបុញ្ញតា ។
តទាយំ បថវី សព្វា អចលា សា ចលាចលី (១)
សាគរោ ច សលោកោវ (២) វិនទី ករុណំ គិរំ ។

---

១ ឱ.ម ចលាចលា ។ ២ ឱ.ម. សសោកោវ ។

ក្នុងកប្បនេះ ព្រះសម្ពុទ្ធព្រះនាមកស្សបៈ មានផៅពង្សដ៏ប្រសើរ ទ្រង់មានយសធំ ប្រសើរជាងពួកអ្នកប្រាជ្ញ ទ្រង់ត្រាស់ឡើង ។ ព្រះសម្ពុទ្ធអង្គនោះ ព្រមទាំងសាវ័ក ទ្រង់ញ៉ាំងសាសនាឲ្យរុងរឿង ទ្រង់គ្របសង្កត់ពួកតិរ្ថិយអាក្រក់ ទ្រង់ណែនាំវេនេយ្យសត្វ ហើយបរិនិព្វាន ។ កាលព្រះលោកនាថ ព្រមទាំងសិស្សបរិនិព្វានហើយ កាលសាសនាសាបសូន្យហើយ ពួកទេវតាមានសេចក្ដីតក់ស្លុត រំសាយសក់ មានមុខទទឹកដោយទឹកភ្នែក កន្ទក់កន្ទេញថា ព្រះសម្ពុទ្ធទ្រង់ប្រាប់ធម៌ នឹងបរិនិព្វាន ពួកយើងនឹងមិនឃើញព្រះអង្គដែលមានវត្តល្អ នឹងមិនបានស្ដាប់ព្រះសទ្ធម្ម ឱហ្ន៎ ពួកយើងចំជាអ្នកឥតបុណ្យមែន ។ កាលនោះឯង ផែនដីទាំងមូលនេះ ដែលជារបស់មិនញាប់ញ័រ ផែនដីនោះធំទូលាយផង សាគរព្រមទាំងលោកផង ក៏បែរជាបន្លឺសម្រែកករុណា ។

ចតុទ្ទិសា ទុន្ទុភិយោ(១)   នាទយឹសុ អមានុសា(២)
សមន្តា អសនិយោ   បតឹសុ ច ភយាវហា ។
ឧក្កា បតឹសុ នភសា   ធូមកេតុ បទិស្សថ(៣)
សធូមា ជាលវដ្តា ច(៤)   រវឹសុ ករុណំ មិគា ។
ឧប្បាតេ ទារុណោ ទិស្វា   សាសនន្តន្តស្វបកោ(៥)
សំវិគ្គា ភិក្ខវេ សត្ត(៦)   ចិន្តយិម្ហ មយំ តទា ។
សាសនេន វិនាម្ហាកំ(៧)   ជីវិតេន អលំ មយំ
បវិសិត្វា មហារញ្ញំ   យុញ្ជាម ជិនសាសនំ ។
អទ្ទសម្ហ តទារញ្ញេ   ឧព្វិទ្ធំ សេលបព្វតំ(៨)
និស្សេណិយា តមារុយ្ហ   និស្សេណឹ បាតយិម្ហសេ(៩) ។
តទា ឱវទិ នោ ថេរោ   ពុទ្ធុប្បាទោ សុទុល្លភោ
សទ្ធា វា ទុល្លភា(១០) លទ្ធា ថោកំ សេសញ្ច សាសនំ ។

---

១ ម. ទុទ្រភិយោ ។ ២ ឱ. សមានុសា ។ ៣ ម. ច ទិស្សតិ ។ ៤ ឱ. សព្វត្ថ ល-ផិសត្តា ច ។ ៥ ឱ. សាសនត្តញ្ច ស្វបកំ ។ ៦ ឱ. តត្ត ។ ៧ ឱ. វិនាសម្ហា ។ ៨ ឱ. ម. សេលមុត្តមំ ។ ៩ ឱ. បាតបម្ហសេ ។ ១០ សទ្ធា វោ សុលភា ។ ម. សទ្ធាតិ ទុល្លភា ។

ស្គរទាំងឡាយក្នុងទិសទាំង ៤ ដែលមិនមែនជារបស់មនុស្ស ក៏បន្លឺឡើង រន្ទះទាំងឡាយជារបស់នាំមកនូវភ័យ ក៏ធ្លាក់ចុះជុំទិស ។ ភ្លើងគប់ទាំងឡាយ ក៏ធ្លាក់មកអំពីអាកាស ផ្កាយដុះកន្ទុយ អណ្តាតភ្លើង ព្រមទាំងផ្សែង ក៏ប្រាកដឡើង ពួកម្រឹគ ស្រែកនូវសម្រែកករុណា ។ កាលនោះ យើងជាភិក្ខុ ៧ រូប ឃើញហេតុកាចអាក្រក់ ជាចម្រួងឲ្យវិនាសសាសនាកើតឡើង ក៏មានសេចក្តីសង្វេគ គិតគ្នាថា ពួកយើងបើវៀរចាកសាសនាហើយ មិនគួររស់នៅឡើយ យើងទាំងឡាយគួរចូលទៅក្នុងព្រៃធំ ហើយប្រកបនូវសាសនារបស់ព្រះជិនស្រី ។ កាលនោះ ពួកខ្ញុំបានឃើញភ្នំខ្ពស់ក្នុងព្រៃ ទើបឡើងភ្នំនោះតាមបង្អោង ហើយច្រានបង្អោងចោល ។ គ្រានោះ ព្រះថេរៈទូន្មាននូវពួកយើងថា ការកើតឡើងនៃព្រះពុទ្ធ ជាការកម្រណាស់ សទ្ធាសោតក៏រកបានដោយកម្រដែរ ឯសាសនាដែលសេសសល់នៅ ក៏ស្តួចស្តើង ។

និបតន្តិ ឱឃាតីតា អនន្តេ ទុក្ខសាគរេ
តស្មា បយោគោ កត្តព្វោ យាវ តិដ្ឋតិ(១) សាសនំ ។
អរហា អាសិ សោ ថេរោ អនាគាមិ តទាទុតោ
សុសីលា ឥតរេ យុត្តា ទេវលោកំ អគម្ហសេ ។
និព្វុតោ តិណ្ណសំសារោ សុទ្ធាវាសេ ច ឯកកោ
អហញ្ច បុក្កុសាតិ ច សភិយោ ពាហិយោ តថា ។
កុមារកស្សបោ ចេវ តត្ថ តត្ថូបគា មយំ
សំសារពន្ធា មុត្តា គោតមេនានុកម្បិតា ។
មល្លេសុ កុសិនារាយំ ជាតោ គព្ភេវ មេ សតោ
មាតា មតា(២) ចិតការូឡ្ហា តតោ និបតិតោ អហំ ។

១ ឱ. យាវំ ឋាតិ ។ ម. យាវ ឋាតិ ។ ២ ឱ. បិតា ។

សត្វទាំងឡាយតែមានខណៈកន្លងហើយ រមែងធ្លាក់ចុះក្នុងសាគរគឺសេចក្តីទុក្ខ មិនមានទីបំផុត ព្រោះហេតុនោះ សាសនាប្រតិស្ឋាននៅដរាបណា ពួកយើងគប្បីធ្វើព្យាយាមដរាបនោះ ។ ព្រះថេរៈនោះជាព្រះអរហន្ត អនុត្ថេរជាលំដាប់ទីងមហាថេរៈនោះ ជាអនាគាមី ភិក្ខុទាំងឡាយក្រៅអំពីនេះមានសីលល្អប្រកបព្យាយាម បានទៅកើតក្នុងទេវលោក ។ (ព្រះថេរៈ ១ រូប) មានសង្ខារវដ្តធ្ងងហើយបរិនិព្វាន ព្រះថេរៈមួយរូបទៀត ទៅកើតក្នុងសុទ្ធាវាសព្រហ្មលោក (ឯពួកយើង) គឺខ្ញុំ ១ បុក្កុសាតិ ១ សភិយៈ ១ ពាហិយៈ ១ និងព្រះកុមារកស្សបៈ ១ (នៅជាបុថុជ្ជន) ដូចគ្នា ពួកយើងក៏ចូលទៅកើតហើយក្នុងភពនោះ ៗ បានព្រះសម្ពុទ្ធ ព្រះនាមគោតមអនុគ្រោះ ក៏រួចស្រឡះចាកចំណងសង្សារ ។ ខ្ញុំកើតក្នុងត្រកូលមល្លៈ ក្នុងក្រុងកុសិនារា កាលខ្ញុំនៅក្នុងគភ៌ មាតារបស់ខ្ញុំស្លាប់ លុះគេលើកឡើងកាន់ជើងថ្ករ ខ្ញុំក៏របូតចាកគភ៌នោះ

បតិតោ ឧព្វុឡ្ហម្ហិ　　គតោ ឧញ្ញាតិ វិស្សុតោ
ព្រហ្មចារិផលេនាហំ(១)　　វិមុត្តោ សត្តុស្សិកោ ។
ទីភេននផលេនាហំ　　បញ្ចេក្ខហិ ឧបាគតោ
ទីឍសាសេហិបកេនន　　បាបេហិ ពហុ ចោទិតោ ។
ឧភោ បុញ្ញញ្ច បាបញ្ច　　វីតិវត្តោម្ហិ នានហំ
បត្វាន បរមំ សន្តឹ　　វិហរាមិ អនាសវោ ។
សេនាសនំ បញ្ញាបយឹ　　ហាសយិត្វាន សុព្វតេ
ឋិតោ តស្មឹ គុណោ តុដ្ឋោ　　ឃតនេត្តេ ឋបេសិ មំ ។
កិលេសា ឈាបិតា មយ្ហំ　　ភវា សព្វេ សមូហតា
នាគោវ ពន្ធនំ ឆេត្វា　　វិហរាមិ អនាសវោ ។
ស្វាគតំ វត មេ អាសិ　　មម ពុទ្ធស្ស សន្តិកេ
តិស្សោ វិជ្ជា អនុប្បត្តា　　កតំ ពុទ្ធស្ស សាសនំ ។

---

១ ឱ. ព្រហ្មចរផលេនាហំ ។

ធ្លាក់ទៅលើគំនរស្មៅដំណេកទន្សាយ ព្រោះហេតុនោះ ទើបខ្ញុំមានឈ្មោះប្រាកដថា ទព្វៈ ខ្ញុំមានអាយុ ៧ ឆ្នាំ មានចិត្តផុតស្រឡះចាកកិលេស ដោយផលនៃព្រហ្មចរិយៈ ។ ខ្ញុំប្រកបដោយអវយវៈ ៥ ដោយផលនៃបាយ ដែលលាយទឹកដោះស្រស់ ត្រូវបានដាស់តឿនហើយដោយច្រើន ដោយការតិះដៀលព្រះខីណាស្រព ។ ឥឡូវនេះ ខ្ញុំកន្លងបុណ្យនិងបាបទាំងពីរ បានដល់នូវសេចក្ដីស្ងប់យ៉ាងក្រៃលែង ជាអ្នកមិនមានអាសវៈ ។ ខ្ញុំក្រាលសេនាសនៈ ញុំាងពួកលោកអ្នកមានវត្តល្អឲ្យរីករាយ ព្រះជិនស្រី ទ្រង់ត្រេកអរនឹងគុណនោះ ទើបតាំងខ្ញុំក្នុងទីជាឯតទគ្គៈ ។ កិលេសទាំងឡាយ ខ្ញុំដុតបំផ្លាញហើយ ភពទាំងពួង ខ្ញុំដកចោលហើយ ខ្ញុំជាអ្នកមិនមានអាសវៈ ព្រោះបានកាត់ចំណង ដូចជាដំរីកាត់ផ្ដាច់នូវទន្ទឹង ។ ឱ ! ខ្ញុំមកល្អហើយ ក្នុងសំណាក់ព្រះពុទ្ធរបស់ខ្ញុំ វិជ្ជា ៣ ខ្ញុំបានដល់ហើយ សាសនា របស់ព្រះពុទ្ធ ខ្ញុំបានធ្វើហើយ ។

បដិសម្ភិទា ចតស្សោ វិមោក្ខាបិច អដ្ឋិមេ
ឆឡភិញ្ញា សច្ឆិកតា កតំ ពុទ្ធស្ស សាសនន្តិ ។

ឥត្ថំ សុទំ អាយស្មា ទព្វមល្លបុត្តោ ថេរោ ឥមា
គាថាយោ អភាសិត្ថាតិ ។

ទព្វមល្លបុត្តត្ថេរស្ស អបទានំ សមត្តំ ។

បញ្ចមំ កុមារកស្សបត្ថេរាបទានំ

(១២៨) ឥតោ សតសហស្សម្ហិ កប្បេ ឧប្បជ្ជិ នាយកោ
សព្វលោកហិតោ ធីរោ បទុមុត្តរនាមកោ ។
តទាហំ ព្រាហ្មណោ ហុត្វា វិស្សុតោ វេទបារគូ
ទិវាវិហារំ វិចរំ អទ្ទសំ លោកនាយកំ ។
ចតុសច្ចំ បកាសេន្តំ ពោធយន្តំ សទេវកំ
សសាវកំ ចិត្តកថិកំ(១) វណ្ណយន្តំ មហាជនេ ។

---

១ ឱ.ម. វិចិត្តកថិកានគ្គំ ។

បដិសម្ភិទា ៤ វិមោក្ខ ៨ និងអភិញ្ញា ៦ នេះ ខ្ញុំបានធ្វើឲ្យជាក់ច្បាស់ហើយ ទាំងសាសនា របស់ព្រះពុទ្ធ ខ្ញុំក៏បានប្រតិបត្តិហើយ ។

បានឮថា ព្រះទព្វមល្លបុត្តត្ថេរ មានអាយុ បានសម្តែងនូវគាថាទាំងនេះ ដោយប្រការដូច្នេះ ។

ចប់ ទព្វមល្លបុត្តត្ថេរាបទាន ។

កុមារកស្សបត្ថេរាបទាន ទី ៥

(១២៥) ក្នុងកប្បទីមួយសែន អំពីកប្បនេះ ព្រះពុទ្ធព្រះនាមបទុមុត្តរៈ ជានាយក ទ្រង់ទំនុកបម្រុងសត្វលោកទាំងពួង ជាអ្នកប្រាជ្ញ ទ្រង់កើតឡើង (ក្នុងលោក) ។ កាលនោះ ខ្ញុំកើតជាព្រាហ្មណ៍ មានល្បីល្បាញ ជាអ្នកដល់នូវត្រើយនៃត្រៃវេទ កាលដើរទៅដើម្បីសម្រាក ក្នុងវេលាថ្ងៃក៏បានជួបប្រទះព្រះលោកនាយក ព្រះអង្គជាធម្មកថិកដ៏ត្រកាល ទ្រង់កំពុងប្រកាសសម្តែងនូវសច្ចៈ ៤ កំពុងញ៉ាំងមហាជន ព្រមទាំងទេវតា និងសាវ័ក ឲ្យត្រាស់ដឹង ។

តទា មុទិតចិត្តោហំ   និមន្តេត្វា តថាគតំ
នានារត្តេហិ វត្ថេហិ   អលង្ករិត្វាន មណ្ឌបំ ។
នានារតនបជ្ជោតំ   សសង្ឃំ ភោជយឹ តហឹ
ភោជយិត្វាន សត្តាហំ   នានគ្គរសភោជនំ ។
នានាចិត្តេហិ បុប្ផេហិ   បូជយិត្វា សសាវកំ(១)
និបច្ច បាទមូលម្ហិ   តំ ឋានំ បត្ថយឹ អហំ ។
តទា មុនិវរោ អាហ   ការុណោ ការុណាលយោ(២)
បស្សថេតំ ទិជវរំ   បទុមាននលោចនំ ។
បីតិបាមុជ្ជពហុលំ   សមុគ្គតតនុរុហំ(៣)
ហាសាវហំ(៤) វិសាលក្ខំ   មម សាសនសាលយំ(៥) ។
មម(៦) បាទមូលេ បតិតំ   ឯកាវត្តំ(៧) សុមានសំ
ឯស បត្ថេតិ តំ ឋានំ   វិចិត្តកបិកាត្តនំ(៨) ។

---

១ ម. មហាវីរំ ។ ២ ឱ. ម. ករុណោ ករសាសយោ ។ ៣ ឱ. សមុគ្គតតន្នូរុហំ ។ អ. សមុត្តតតន្នុរុហំ ។ ៤ ឱ. ហាសាធិកំ ។ ម. ហាសម្ពិកំ ។ ៥ ឱ.ម. សាសនលាលសំ ។ ៦ ឱ. មំ ។ ម. មេ ។ ៧ ឱ. ឯកាវត្តំ ។ ម ឯកវត្តំ ។ ៨ ឱ. វិចិត្តកបីកត្ថំ ។

គ្រានោះ ខ្ញុំមានចិត្តរីករាយ បាននិមន្តព្រះតថាគត រួចតាក់តែងមណ្ឌបដោយសំពត់ មានពណ៌ក្រហមផ្សេងៗ ហើយនិមន្តព្រះពុទ្ធ ព្រមទាំងព្រះសង្ឃ ដែលមានរស្មីព្រាលរន្ទាលដូចរតនៈផ្សេងៗ ឲ្យឆាន់ក្នុងមណ្ឌបនោះ លុះឆាន់បង្ហាន់មានរសដ៏ប្រសើរផ្សេងៗ គ្រប់ ៧ ថ្ងៃហើយ ទើបខ្ញុំបូជាព្រះតថាគត ព្រមទាំងសាវ័ក ដោយផ្កាដ៏វិចិត្រផ្សេងៗ ហើយក្រាបទៀបព្រះបាទា ប្រាថ្នានូវតំណែងនោះ ។

គ្រានោះ ព្រះមុនីដ៏ប្រសើរ ព្រះអង្គមានករុណា មានករុណាជាលំនៅ ទ្រង់ត្រាស់ថា អ្នកទាំងឡាយ ចូរមើលព្រាហ្មណ៍ដ៏ប្រសើរនុ៎ះ ដែលមានមុខនិងភ្នែកដូចផ្កាឈូក ជាអ្នកច្រើន ដោយបីតិនិងបាមុជ្ជៈ មានរោមង់ឡើង ជាអ្នកនាំមក នូវសេចក្តីរីករាយ មានភ្នែកស្រឡះ មានសេចក្តីអាល័យ ក្នុងសាសនា នៃតថាគត មានវត្តប្រតិបត្តិតែមួយ មានចិត្តល្អ បានក្រាបទៀបបាទានៃតថាគត ព្រាហ្មណ៍នុ៎ះប្រាថ្នានូវតំណែងនោះ គឺភាពជាអ្នកសម្តែងធម៌ដ៏វិចិត្រ ។

បញ្ចមំ កុមារកស្សបត្ថេរាបទានំ

សតសហស្សេ ឥតោ កប្បេ ឱក្កាកកុលសម្ភវោ

គោតមោ នាម នាមេន សត្ថា លោកេ ភវិស្សតិ ៗ

តស្ស ធម្មេសុ ទាយាទោ ឱរសោ ធម្មនិម្មិតោ

កុមារកស្សបោ នាម ហេស្សតិ សត្ថុសាវកោ ៗ

វិចិត្តបុប្ផទុស្សានំ រតនានញ្ច វាហសា

វិចិត្តកថិកានំ សោ អគ្គត្តំ បាបុណិស្សតិ ៗ

តេន កម្មេន សុកតេន ចេតនាបណិធីហិ ច

ជហិត្វា មានុសំ ទេហំ តាវត្តឹសំ អគញ្ឆហំ ៗ

បរិព្ភមឹ ភវាភវេ រង្គមជ្ឈេ យថា នដោ

សាខាមិគត្រជោ ហុត្វា មិគិយា កុច្ឆិមោក្កមឹ ៗ

កុមារកស្សបត្ថេរាបទាន ទី ៥

ក្នុងកប្បទីមួយសែន អំពីកប្បនេះ មានមហាបុរសសម្ភពក្នុងត្រកូលស្តេចឧក្កាកៈ នឹងបានជាព្រះសាស្តាក្នុងលោក ព្រះនាមគោតម ។ ឯព្រាហ្មណ៍នុ៎ះ នឹងបានជាឱរស ដែលព្រះធម៌និម្មិត ជាអ្នកទទួលមត៌កក្នុងធម៌ របស់ព្រះសាស្តានោះហើយ នឹងបានជាសាវ័កនៃព្រះសាស្តា ឈ្មោះថាកុមារ-កស្សបៈ ។ ដោយអានិសង្សនៃផ្កានិងសំពត់ដ៏វិចិត្រ និងរតនៈទាំងឡាយ កុមារកស្សបៈនោះ នឹងបានដល់នូវភាពនៃខ្ពនប្រសើរលើសលុប ជាងធម្មកថិកត្រកាលទាំងឡាយ ។

ដោយអំពើដែលខ្ញុំធ្វើល្អនោះផង ដោយការតំកល់នូវសេក្តីប្រាថ្នានោះផង ខ្ញុំលះបង់កាយ ជារបស់មនុស្សហើយ ក៏បានទៅកើត ក្នុងឋានតាវត្តិង្ស ។ ខ្ញុំវិលចុះវិលឡើង ក្នុងភពតូចនិងភពធំ ហាក់ដូចជាអ្នករបាំ (ដែលរាំវិលចុះឡើង) ក្នុងកណ្តាលរឿណរង្គ ខ្ញុំជាសត្វត្រូវកើតដោយសាខម្រឹគ បានចូលទៅចាប់ផ្ទៃក្នុងមេម្រឹគ ។

តទា មយិ កុច្ឆិគតេ វជ្ឈវារេ ឧបដ្ឋិតេ
សាខេន ចត្តា មេ មាតា និគ្រោធំ សរណំ គតា ។
តេនសោ មិគរាជេន មរណា បរិមោចិតា
បរិច្ចជិត្វាន សប្បាណំ មមេវំ ឱវទី តទា ។
និគ្រោធមេវ សេវេយ្យ ន សាខមុបសំវសេ
និគ្រោធស្មឹ មតំ សេយ្យោ យញ្ចេ សាខស្មិំ ជីវិតំ ។

តេនានុសិដ្ឋា មិគយូថបេន(១)
អហញ្ច មាតា ចតរេ(២) ច តស្សោវាទំ(៣)
អាគម្ម រម្មំ តុសិតាធិវាសំ
គតា បវាសំ សឃរំ យថេវ ។

---

១ ឱ. មិគយោភវេន ។ ២ ឱ. អយំ បាឋោ នត្ថិ ។ ម. ចិតរេ ។ ៣ ឱ. តស្សោវាទេន ។

កាលខ្ញុំកំពុងនៅក្នុងគភ៌ កាលនោះ វេនដែលគេសម្លាប់ក៏មកដល់ ឯមាតារបស់ខ្ញុំ ត្រូវសាខម្រឹគលះបង់ចោល គាត់ក៏ទៅយកនិគ្រោធម្រឹគជាទីពឹងវិញ ។ កាលនោះ មាតារបស់ខ្ញុំនោះ ត្រូវស្តេចម្រឹគនោះជួយដោះអំពីមរណៈ តែមាតាខ្ញុំស៊ូលះជីវិតរបស់ខ្លួន ក៏ទូន្មានខ្ញុំ យ៉ាងនេះថា (ហៃបា បើបា ចង់បានសេចក្តីចំរើន) ត្រូវសេពគប់នឹងនិគ្រោធម្រឹគ កុំទៅសេពគប់ នឹងសាខម្រឹគឡើយ ការស្លាប់ក្នុងសំណាក់និគ្រោធម្រឹគ ទើបប្រសើរ ការរស់ក្នុងសំណាក់សាខម្រឹគពុំប្រសើរឡើយ ។

ខ្ញុំ មាតានិងម្រឹគដទៃ ត្រូវស្តេចម្រឹគនោះ ប្រៀនប្រដៅហើយ ក៏ទទួលធ្វើតាមនូវឱវាទ របស់ស្តេចម្រឹគនោះ ហើយបានទៅកើត ក្នុងពិមាននៅឋានតុសិត ជាទីត្រេកអរ ហាក់ដូចជាបុគ្គល ទៅកាន់ទីព្រាត់ប្រាស ហើយបានត្រឡប់មកផ្ទះខ្លួនវិញ ។

បញ្ចមំ កុមារកស្សបត្ថេរបទានំ

បុនោ កស្សបវីរស្ស   អត្ថង្គតម្ហិ សាសនេ
អារុយ្ហ សេលសិខរំ   យុញ្ជិត្វា ជិនសាសនំ ។
ឥទានិ ហំ(១) រាជគហេ   ជាតោ សេដ្ឋិកុលេ អហំ(២)
អាបន្នគព្ភា(៣) មេ មាតា   បព្វជិ អនគារិយំ ។
សគព្ភំ តំ វិទិត្វាន   ទេវទត្តមុបាគមុំ
សោ អវោច វិនាសេថ   បាបិកំ ភិក្ខុនឹ ឥមំ ។
ឥទានិបិ(៤) មុនិន្ទេន   ជិនេន អនុកម្បិតា
សុខិនី ជនេសិ មម្ហំ   មាតា ភិក្ខុនុបស្សយេ ។
តំ វិទិត្វា មហីបាលោ   កោសលោ មំ អបោសយិ
កុមារបរិហារេន   នាមេនាហញ្ច កស្សបោ ។
មហាកស្សបមាគម្ម   អហំ កោមារកស្សបោ
វម្មិកស្សូបមំ កាយំ   សុត្វា ពុទ្ធេន ទេសិតំ ។

---

១ ឱ. ឥទានិហំ ។ ម. ឥទានាហំ ។ ២ ឱ. អហុំ ។ ម. អហុ ។ ៣ ម. អាបន្នសត្តា ។
៤ ម. ឥមានិបិ ។

កុមារកស្សបត្ថេរាបទាន ទី ៤

កាលសាសនានៃព្រះពុទ្ធកស្សបៈ ជាអ្នកប្រាជ្ញ សាបសូន្យទៅ ខ្ញុំបានឡើងទៅលើកំពូលភ្នំ ហើយប្រកបតាមសាសនានៃព្រះជិនស្រីទៀត ។ ក្នុងវេលានេះ ខ្ញុំទៅចាប់ផ្ទៃក្នុងត្រកូលសេដ្ឋី ក្នុងក្រុងរាជគ្រឹះ ឯមាតារបស់ខ្ញុំ បានបួសទៅកាន់ផ្នួសទាំងមានគភ៌ ។ ពួកភិក្ខុនី លុះបានដឹងថា មាតាខ្ញុំនោះមានគភ៌ហើយ ក៏នាំគ្នាចូលទៅប្រាប់ទេវទត្ត ទេវទត្តនោះ បាននិយាយថា នាងទាំងឡាយ ចូរញុំាងភិក្ខុនីដ៏លាមកនេះ ឲ្យវិនាស ។ ក្នុងវេលានេះ មាតាជាព្រះជននីរបស់ខ្ញុំ មានសេចក្តីសុខ ក្នុងសំណាក់ភិក្ខុនី ដោយសារព្រះមុនិន្ទជិនស្រីទ្រង់អនុគ្រោះ ។ ព្រះបាទកោសលរក្សាផែនដី ទ្រង់ជ្រាបហេតុនោះហើយ ក៏បានចិញ្ចឹមខ្ញុំ ដោយគ្រឿងរក្សាកុមារ ខ្ញុំមានឈ្មោះថាកស្សបៈ ។ ខ្ញុំពឹងពាក់អាស្រ័យនឹងព្រះមហាកស្សបៈ ទើបបានឈ្មោះថា កុមារកស្សបៈវិញ ខ្ញុំបានស្តាប់ធម៌ដែលព្រះពុទ្ធទ្រង់សម្តែងថា រាងកាយប្រាកដដូចជាដំបូក ។

តតោ ចិត្តំ វិមុត្តំ មេ អនុបាទាយ សព្វសោ
បាយាសិំ ទមយិត្វាហំ ឯតទគ្គំ អបាបុណិំ ។
កិលេសា ឈាបិតា មយ្ហំ ភវា សព្វេ សមូហតា
នាគោវ ពន្ធនំ ឆេត្វា វិហរាមិ អនាសវោ ។
ស្វាគតំ វត មេ អាសិ មម ពុទ្ធស្ស សន្តិកេ
តិស្សោ វិជ្ជា អនុប្បត្តា កតំ ពុទ្ធស្ស សាសនំ ។
បដិសម្ភិទា ចតស្សោ វិមោក្ខាបិ ច អដ្ឋិមេ
ឆឡភិញ្ញា សច្ឆិកតា កតំ ពុទ្ធស្ស សាសនន្តិ ។

ឥត្ថំ សុទំ អាយស្មា កុមារកស្សបោ ថេរោ ឥមា គាថាយោ អភាសិត្ថាតិ ។

កុមារកស្សបត្ថេរស្ស អបទានំ សមត្តំ ។

ចតុវីសតិមំ ភាណវារំ ។

លំដាប់ដោះ ចិត្តរបស់ខ្ញុំ ក៏រួចស្រឡះចាកអាសវៈ ព្រោះមិនមានការប្រកាន់ សព្វគ្រប់ ខ្ញុំទូន្មាននូវខ្លួនឲ្យបានបែបបទហើយ ក៏បានដល់នូវទីជាឯតទគ្គៈ ។ កិលេសទាំងឡាយខ្ញុំដុតបំផ្លាញហើយ ភពទាំងពួង ខ្ញុំដកចោលហើយ ខ្ញុំជាអ្នកមិនមានអាសវៈ ព្រោះបានកាត់ចំណង ដូចជាដំរីកាត់ផ្តាច់នូវទន្លីង ។ ឱ ! ខ្ញុំមកល្អហើយ ក្នុងសំណាក់ព្រះពុទ្ធរបស់ខ្ញុំ វិជ្ជា ៣ ខ្ញុំបានដល់ហើយ សាសនា របស់ព្រះពុទ្ធ ខ្ញុំបានធ្វើហើយ ។ បដិសម្ភិទា ៤ វិមោក្ខ ៨ និងអភិញ្ញា ៦ នេះ ខ្ញុំបានធ្វើឲ្យជាក់ច្បាស់ហើយ ទាំងសា-សនា របស់ព្រះពុទ្ធ ខ្ញុំក៏បានប្រតិបត្តិហើយ ។

បានឮថា ព្រះកុមារកស្សបត្ថេរ មានអាយុ បានសម្តែងនូវគាថាទាំងនេះ ដោយប្រការដូច្នេះ ។

ចប់ កុមារកស្សបត្ថេរាបទាន ។

ចប់ ភាណវារៈ ទី ២៤ ។

ឆដ្ឋំ ពាហិយត្ថេរាបទានំ

[១២៦] ឥតោ សតសហស្សម្ហិ កប្បេ ឧប្បជ្ជិ នាយកោ

មហប្បភោ តិលោកគ្គោ នាមេន បទុមុត្តរោ ។

ខិប្បាភិញ្ញស្ស ភិក្ខុស្ស គុណំ កិត្តយតោ មុនេ

សុត្វា ឧទគ្គចិត្តោហំ ការំ កត្វា មហេសិនោ ។

ទត្វា សត្តាហិកំ ទានំ សសិស្សស្ស មុនេ អហំ

អភិវាទិយ សម្ពុទ្ធំ តំ ឋានំ បត្ថយឹ តទា ។

តតោ មំ ព្យាការិ ពុទ្ធោ ឯតំ បស្សថ ព្រាហ្មណំ

បតិតំ បាទមូលេ មេ បិនសម្បន្នវេក្ខណំ(១) ។

ហេមយញ្ញោបចិតង្គំ អវទាតំ តនុត្តចំ

បលម្ពពិម្ពតម្ពោដ្ឋំ សិតតិណ្ហសមទ្វិជំ(២) ។

---

១ ឱ. បីនង្សំ បន្នវេក្ខណំ ។ ២ ឱ. សីតតិណ្ហំ សមំ ទិជំ ។ ម. សេតតិណ្ហសមំ ទិជំ ។

ពាហិយត្ថេរាបទាន ទី ៦

(១២៦) ក្នុងកប្បទីមួយសែន អំពីកប្បនេះ ព្រះពុទ្ធជានាយក ព្រះនាមបទុមុត្តរៈ ព្រះអង្គមានរស្មីច្រើន ជាកំពូលនៃត្រៃលោក ស្តេចកើតឡើង (ក្នុងលោក) ។ ខ្ញុំបានឮព្រះមុនី ទ្រង់សរសើរគុណ នៃភិក្ខុអ្នកត្រាស់ដឹងឆាប់ ក៏មានចិត្តអណ្តែតឡើង ហើយបានធ្វើគ្រឿងសក្ការៈ ថ្វាយព្រះមហេសី ។ ក្នុងកាលនោះ ខ្ញុំបានថ្វាយទានដល់ព្រះមុនី ព្រមទាំងសិស្ស អស់ ៧ ថ្ងៃ ហើយថ្វាយបង្គំព្រះសម្ពុទ្ធ ប្រាថ្នានូវតំណែងនោះ ។

លំដាប់នោះ ព្រះពុទ្ធទ្រង់ព្យាករខ្ញុំថា អ្នកទាំងឡាយចូរមើលព្រាហ្មណ៍នុ៎ះ ដែលក្រាបទៀបបាទមូលនៃតថាគត ជាអ្នកមានប្រាជ្ញាជាគ្រឿងពិចារណាពេញបរិបូណ៌ មានអវយវៈដូចជាគ្រឿងបូជាដែលគេចិបមាស មានសម្បុរស មានស្បែកស្តើង មានបបូរមាត់ក្រហម ដូចផ្លែបាសទុំ ដែលសំយុងចុះរយោងរយោន ជាព្រាហ្មណ៍ស្មើដោយវត្ថុដ៏ត្រជាក់មុត ។

គុណាជាមំ(១) ពហុតរំ　　សមុទ្ទគ្គតទុរុហំ
គុណោ ឃាយតនីក្ខតំ　　បីតិសម្ពុល្លិតាននំ ។
ឃសោ បត្តយតេ ហានិំ　　ទិព្វាភិញ្ញស្ស ភិក្ខុនោ
អនាគតេ មហាវីរោ　　គោតមោ នាម ហេស្សតិ ។
តស្ស ធម្មេសុ ទាយាទោ　　ឱរសោ ធម្មនិម្មិតោ
ពាហិយោ នាម នាមេន　　ហេស្សតិ សត្ថុសាវកោ ។
តទា តុដ្ឋោ ច វុដ្ឋាយ　　យាវជីវំ មហាមុនី
ការំ កត្វា ចុតោ សគ្គំ　　អគា(២)សកវនំ យថា ។
ទេវភូតោ មនុស្សោ វា　　សុខិតោ តស្ស កម្មុនា
វាហសា សំសរិត្វាន　　សម្បត្តិមនុភោសហំ ។
បុនោ កស្សបវីរស្ស　　អត្ថង្គតម្ហិ(៣) សាសនេ
អារុយ្ហ សេលសិខរំ　　យុញ្ជិត្វា ជិនសាសនំ(៤) ។

---

១ ម. គុណាបត្ត ... ។ ២ ឱ អគំ ។ ម. អគ្គំ ។ ៣ ឱ. បុនោ កស្សបវីរស្ស អត្ថំ ឯន្តម្ហិ ។ ម. បុនកស្សបវីរស្ស អត្ថមេន្តម្ហិ ។ ៤ ឱ. ជិនសាសនេ ។

មានកំឡាំង គឺគុណដ៏ច្រើន មានពេមដ៏វៀងឡើងលើ មានអណ្ដាងជាទីនៅនៃគុណកើតហើយ មានមុខរីកដោយបីតិ ។ ព្រាហ្មណ៍នេះ ប្រាជ្ញាតំណែងនៃកិច្ចអ្នកគ្រាស់ដឹងធាប់ ព្រះពុទ្ធជាមហាបុរស ព្រះនាមគោតម នឹងមានក្នុងអនាគតកាល ។ (ព្រាហ្មណ៍នេះ) នឹងជាអ្នកទទួលនូវមត៌កក្នុងធម៌ព្រះគោតមនោះ ជាឱរសដែលធម៌និម្មិតហើយ នឹងបានជាសាវ័កនៃព្រះសាស្ដា ឈ្មោះថា ពាហិយៈ ។

គ្រានោះ ខ្ញុំត្រេកអរ បានក្រោកឡើង ធ្វើសក្ការៈចំពោះព្រះមហាមុនី ដរាបដល់អស់ជីវិត លុះច្យុត (អំពីមនុស្ស) បានទៅកើតក្នុងឋានសួគ៌ គ្រង់ទីលំនៅជារបស់ខ្លួន ។ ខ្ញុំអន្ទោលទៅកើតជាទេវតា ឬជាមនុស្ស តែងដល់នូវសេចក្ដីសុខ ហើយបានទទួលសម្បត្តិ ដោយអានិសង្សនៃកុសលកម្មនោះ ។ កាលសាសនាព្រះពុទ្ធកស្សបៈ ជាអ្នកប្រាជ្ញដល់នូវសេចក្ដីវៀរពេយ ខ្ញុំបានឡើងទៅលើកំពូលភ្នំ ហើយប្រកបព្យាយាម ក្នុងសាសនា នៃព្រះជិនស្រីទៀត ។

ឆដ្ឋំ ពាហិយត្ថេរាបទានំ

វិសុទ្ធសីលោ សប្បញ្ញោ ជិនសាសនការកោ
តតោ ចុតា បញ្ច ជនា ទេវលោកំ អគច្ឆុសេ ។
តតោហំ ពាហិយោ[១] ជាតោ ភារុកច្ឆេ បុរុត្តមេ
តតោ នាវាយ បក្ខន្តោ[២] សាគរំ អប្បសិទ្ធិកំ[៣] ។
តតោ នាវា អភិជ្ជិត្ថ គន្ត្វាន កតិចាហកំ
តទា ភឹសនកេ ឃោរេ បតិតោ មករាលយេ[៤] ។
តទាហំ វាយមិត្វាន សន្តរិត្វា មហោទធឹ
សុប្បារកំ បដ្តនវរំ[៥] សម្បត្តោ មន្ទវេធិតោ[៦] ។
ទារុចីរំ និវាសេត្វា គាមំ បិណ្ឌាយ បាវិសឹ
តទាហ សោ ជនោ តុដ្ឋោ អរហាយមិធាគតោ ។

---

១ ឱ. ម. តតោហំ ពាហិកោ ។ ២ ឱ. បក្កន្តោ ។ ម. បក្ខន្តោ ។ ៣ ឱ. អប្បសិទ្ធិយ ។ ម. អត្ថសិទ្ធិយំ ។ ៤ ឱ. ម. មករាករេ ។ ៥ ឱ. សុប្បារបដ្តនំ វរំ ។ ម. សុប្បារបដ្តនវរំ ។ ៦ ឱ. មន្ទវេធិតោ ។ ម. មទុវេរតំ ។

ពាហិយត្ថេរាបទាន ទី ៦

ខ្ញុំជាអ្នកមានសីលបរិសុទ្ធ ប្រកបដោយប្រាជ្ញា ជាអ្នកធ្វើតាមសាសនានៃព្រះជិនស្រី ពួកជន ៤ នាក់ (ដែលប្រកបព្យាយាមជាមួយនឹងខ្ញុំ) លុះច្យុតអំពីមនុស្សលោកទៅ បានទៅកើតក្នុងទេវលោក ។ បណ្ដាជនទាំង ៤ នាក់នោះ ខ្ញុំឈ្មោះពាហិយៈ កើតក្នុងក្រុងភារុកច្ឆៈ ជាបុរីខ្ពង់ខ្ពស់ លំដាប់នោះឯង ខ្ញុំទៅកាន់សាគរ ឈ្មោះអប្បសិទ្ធិកៈ ដោយសំពៅ ។ ឯសំពៅនោះបានបែកធ្លាយក្នុងសាគរ ខ្ញុំហែលទៅបានពីរបីថ្ងៃ ក៏ធ្លាក់ទៅក្នុងលំនៅនៃសត្វមករ ជាទីគួរខ្លាចដ៏ពន្លឹក ។ គ្រានោះ ខ្ញុំប្រឹងប្រែងឆ្លងមហាសមុទ្រ ក៏បានដល់កំពង់ផែដ៏ប្រសើរ ឈ្មោះសុប្បារកៈ ទាំងកំពុងមានសេចក្ដីញាប់ញ័រដ៏ចំប្រប់ ។ ខ្ញុំស្លៀកសម្បកឈើ ដើរចូលទៅក្នុងស្រុកដើម្បីដុំបាយ គ្រានោះ មានជនម្នាក់ ត្រេកអរហើយនិយាយថា នេះជាព្រះអរហន្ត បាននិមន្តមកក្នុងទីនេះ ។

ឥមំ អន្នេន ទានេន វត្ថេន សយនេន ច
គន្ធេន ច សក្កត្វា ហេស្សាម សុខិតា មយំ ។

បត្ថយានំ តទា លាភី តេហិ សក្កតបូជិតោ[១]
អរហាហន្តិ[២] សង្កប្បំ ឧប្បាទេសិ អយោនិសោ ។

តតោ មេ ចិត្តមញ្ញាយ ចោទយិ បុត្តទេវតា
ន ត្វំ ឧទាយមគ្គញ្ញូ កុតោ ហិ អរហា ភវេ ។

ចោទិតោ តាយ សំវិគ្គោ តទាហំ បរិបុច្ឆិតំ
កោ វា ឃតេ កុហិំ លោកេ អរហន្តោ នរុត្តមា ។

---

១ ឱ. ម. សក្កតបូជិតំ ។ ២ ឱ. អរហាយន្តិ ។

ពួកយើងនឹងធ្វើសក្ការៈ ចំពោះព្រះអរហន្តនេះ ដោយបាយ ទឹក សំពត់ ទីដេក និងភេសជ្ជៈ ហើយនឹងបានសេចក្ដីសុខ ៗ គ្រានោះ ខ្ញុំជាអ្នកបានបច្ច័យទាំងឡាយ ត្រូវជនទាំងនោះធ្វើសក្ការបូជា ក៏ញុំាងសេចក្ដីត្រិះរិះ ឲ្យកើតឡើង ដោយឧស្សាហ៍ខុសអំពីទំនងនៃប្រាជ្ញាថា អាត្មាអញជាព្រះអរហន្ត ៗ លំដាប់នោះ បុព្វទេវតាមួយអង្គ (ទេវតាជាមិត្រដែលធ្លាប់ធ្វើកុសលជាមួយគ្នាកន្លងជាតិមុន) បានដឹងចិត្តខ្ញុំ ក៏មកដាស់តឿនខ្ញុំថា អ្នកមិនទាន់ដឹងផ្លូវជាឧបាយនៃព្រះនិព្វានទេ តើនឹងជាព្រះអរហន្ត ដូចម្ដេចកើត ៗ គ្រានោះ ខ្ញុំត្រូវទេវតានោះដាស់តឿនហើយ ក៏តក់ស្លុត បានសួរទេវតានោះថា បុគ្គលដូចម្ដេច ដែលជាព្រះអរហន្តក្នុងលោក ជាអ្នកខ្ពង់ខ្ពស់ជាងពួកមនុស្ស ហើយអរហន្តទាំងនោះ នៅទីណា ៗ

ឆដ្ឋំ ពាហិយត្ថេរាបទានំ

សាវត្ថិយំ កោសលមន្ទិរេ ជិនោ
បហូតបញ្ញោ វរភូរិមេធសោ
សោ សក្យបុត្តោ អរហា អនាសវោ
ទេសេតិ ធម្មំ អរហត្តបត្តិយា ។
តទស្ស សុត្វា វចនំ សុបីណិតោ
និធិំវ លទ្ធា កបណោ សុវិម្ហិតោ(១)
ឧទគ្គចិត្តោ អរហត្តមុត្តមំ
សុទស្សនំ ទដ្ឋុមនន្តគោចរំ ។
តទា តតោ(២) និក្ខមិត្វាន សត្ថុនោ
សទា ជិនំ(៣) បស្សាមិ វិមលាននំ(៤)
ឧបេច្ច រម្មំ វិជិត្ហវយិំវ តំ
ទិជេ អបុច្ឆិំ កុហិំ លោកនន្ទនោ ។

---

១ ខ. កបណោវ វិម្ហិតោ ។ ម. កបណោតិ វិម្ហិតោ ។ ២ ខ. រតោ ។ ៣ ម. បភជិនំ ។
៤ ម. កមលាននំ ។

ពាហិយត្ថេរាបទាន ទី ៦

(ទេវតាតបថា) ព្រះជិនស្រី ព្រះអង្គមានប្រាជ្ញាច្រើន មានប្រាជ្ញាដូចផែនដីដ៏ប្រសើរ ស្តេចនៅក្នុងកោសល-មន្ទីរ ទៀបក្រុងសាវត្ថី ព្រះអង្គជាសក្យបុត្រ ជាព្រះអរហន្ត មិនមានអាសវៈ ទ្រង់សម្តែងធម៌ ដើម្បីដល់នូវព្រះអរហត្ត ។ ខ្ញុំគ្រាន់តែឮពាក្យទេវតានោះហើយក៏ឆ្អែតកាយ ឆ្អែតចិត្ត អស្ចារ្យក្នុងចិត្ត មានចិត្តត្រេកអរ ដូចជាមនុស្សក្រីក្រ បានកំណប់ទ្រព្យ (ដោយខ្ញុំគិតឃើញថា) ការឃើញព្រះអរហន្ត ដ៏ខ្ពង់ខ្ពស់ មានអារម្មណ៍ជាទីបំផុត ជាការឃើញប្រពៃ ។ គ្រានោះខ្ញុំចេញពីស្រុកនោះ ដើរទៅកាន់សំណាក់ព្រះសាស្តា ប្រាថ្នាឲ្យបានឃើញព្រះជិនស្រី ព្រះអង្គមានព្រះភក្ត្រប្រាសចាកមន្ទិលសព្វកាល ខ្ញុំចូលទៅក្នុងស្រុកឈ្មោះវិជិតៈ ជាទីត្រេកអរ បានសួរពួកព្រាហ្មណ៍ថា ព្រះពុទ្ធជាទីត្រេកអរនៃសត្វលោក គង់នៅក្នុងទីណា ។

តតោ អហេធុំ នរទេវន្ទិតោ
បុរំ បវិដ្ឋោ អសនេសនាយ សោ
បច្ចេហិ[១] ទិស្វា មុនិនស្សនុស្សុកោ
ឧបេច្ច វន្ទាហិ តមគ្គបុគ្គលំ ។

តតោហំ តុរិតំ គន្ត្វា សាវត្ថិំ បុរមុត្តមំ
វិចរន្តំ តមទ្ទក្ខិំ បិណ្ឌត្ថិំ អបិហាតិនំ ។

បត្តបាណឹ អលោលក្ខំ ជោតយន្តំ ឥធាមតំ[២]
សិរិនិលយសង្កាសំ រវិទិត្តិហរាននំ ។

តំ សមេច្ច និបច្ចាហំ ឥទំ[៣] វចនមព្រវឹ
កុបថេ វិប្បនដ្ឋស្ស សរណំ ហោហិ គោតម ។

---

១ ឱ. សសោរិ ។ ២ ឱ. ភាជយន្តំ... ។ ម. បាបយន្តំ បីតាករំ ។ ៣ ឱ. ឥមំ ។

លំដាប់នោះ ពួកព្រាហ្មណ៍ ប្រាប់ថា ព្រះពុទ្ធដែល មនុស្សនិងទេវតា តែងថ្វាយបង្គំ ស្តេចចូលទៅកាន់បុរី ដើម្បីស្វែងរកបច្ច័យ បើអ្នកឯង ជាអ្នកខ្វល់ខ្វាយបង់ ជួបនឹងព្រះជិនស្រី ចូរទៅថ្វាយបង្គំ នូវព្រះពុទ្ធ ជាអគ្គបុគ្គល ក្នុងទីនោះ ឲ្យឆាប់ចុះ ។

លំដាប់នោះ ខ្ញុំបានទៅឯក្រុងសាវត្ថី ជាបុរីដ៏ឧត្តមយ៉ាងឆាប់ បានឃើញព្រះអង្គ កំពុងស្តេចទៅដើម្បីបិណ្ឌបាត ព្រះអង្គឥតមានជាប់ព្រះហឫទ័យក្នុងអាហារ មានបាត្រនៅក្នុងព្រះហស្ត មានព្រះនេត្រមិនរលឹមរលោម ទ្រង់សម្តែងបំភ្លឺនូវអមតនិព្វាន ក្នុងទីនេះ ព្រះអង្គប្រាកដស្មើដោយលំនៅដ៏មានសិរី មានព្រះកក្រលឿងដូចព្រះអាទិត្យដ៏រុងរឿង ។ លុះខ្ញុំបានជួបនឹងព្រះសាស្តានោះហើយ ក៏ក្រាបចុះ ហើយពោលពាក្យនេះថា បពិត្រព្រះគោតម សូមព្រះអង្គជាទីពឹងរបស់ខ្ញុំព្រះអង្គ ដែលជាអ្នកវង្វេងវិលវល់ក្នុងផ្លូវខុស ។

ឆដ្ឋំ ពាហិយត្ថេរបទានំ

ពាណសន្ធារណត្ថាយ　　បិណ្ឌាយ វិចរាមហំ
ន តេ ធម្មកថាកាលោ　　ឥច្ចាហ មុនិសត្តមោ ។
តទា បុនប្បុនំ ពុទ្ធំ　　អាយាចឹ ធម្មលាលសោ
សោ មេ ធម្មមទេសេសិ　　គម្ភីរំ សុញ្ញតំ បទំ ។
តស្ស ធម្មំ សុណិត្វាន　　បាបុណឹ អាសវក្ខយំ
បរិក្ខីណាយុកោ សន្តោ　　អហោ សត្ថានុកម្បកោ(១) ។
កិលេសា ឈាបិតា មយ្ហំ　　ភវា សព្វេ សមូហតា
នាគោវ ពន្ធនំ ឆេត្វា　　វិហរាមិ អនាសវោ ។

ស្វាគតំ វត មេ អាសិ　　មម ពុទ្ធស្ស សាសនេ
តិស្សោ វិជ្ជា អនុប្បត្តា　　កតំ ពុទ្ធស្ស សាសនំ ។
បដិសម្ភិទា ចតស្សោ　　វិមោក្ខាបិ ច អដ្ឋិមេ
ឆឡភិញ្ញា សច្ឆិកតា　　កតំ ពុទ្ធស្ស សាសនន្តិ ។

---

១ ឱ. អហោ សត្ថានុកម្បិតោ ។

ពាហិយត្ថេរាបទាន ទី ៦

ព្រះមុនីទី ៧ ទ្រង់ត្រាស់ថា តថាគត កំពុងត្រាច់ទៅបិណ្ឌ-
បាត ដើម្បីបម្រុងសត្វ កាលនេះ ជាកាលមិនគួរនឹងសម្ដែង
ធម៌ដល់អ្នកទេ ។ គ្រានោះ ខ្ញុំជាអ្នកប្រាថ្នាក្នុងធម៌ បាន
អារាធនាព្រះពុទ្ធ ព្រះអង្គបានត្រាស់សម្ដែងធម៌ ជាបទជ្រាល-
ជ្រៅ ជាធម៌សូន្យចាកកិលេស ដល់ខ្ញុំ ។ ខ្ញុំលុះស្ដាប់ធម៌
របស់ព្រះអង្គហើយ ក៏បានដល់នូវកិរិយាអស់អាសវៈ ខ្ញុំមាន
អាយុអស់ហើយ ឱ! ព្រះសាស្ដាទ្រង់មានសេចក្ដីអនុគ្រោះអ្វី
ម៉្លេះ ។ កិលេសទាំងឡាយ ខ្ញុំដុតបំផ្លាញហើយ ភពទាំងពួង
ខ្ញុំដកចោលហើយ ខ្ញុំជាអ្នកមិនមានអាសវៈ ព្រោះបានកាត់
បំណង ដូចជាដំរីកាត់ផ្ដាច់នូវទន្លីង ។ ឱ! ខ្ញុំមកល្អហើយ
ក្នុងសាសនាព្រះពុទ្ធ របស់ខ្ញុំ វិជ្ជា ៣ ខ្ញុំបានដល់ហើយ
សាសនា របស់ព្រះពុទ្ធ ខ្ញុំបានធ្វើហើយ ។ បដិសម្ភិទា ៤
វិមោក្ខ ៨ និងអភិញ្ញា ៦ នេះ ខ្ញុំបានធ្វើឲ្យជាក់ច្បាស់ហើយ
ទាំងសាសនា របស់ព្រះពុទ្ធ ខ្ញុំក៏បានប្រតិបត្តិហើយ ។

ឯវំ ថេរោ វិយាកាសិ ពាហិយោ ទារុចីរិយោ
សង្ការកូដេ បតិតោ ភូតាវិដ្ឋាយ គាវិយា ។
អត្តនោ បុព្វចរិតំ[១] កិត្តយិត្វា មហាមតិ
បរិនិព្វាយិ សោ ធីរោ[២] សាវត្ថិយំ បុរុត្តមេ ។
នគរា និក្ខមន្តោ តំ ទិស្វាន ឥសិ សត្តមោ
ទារុចីរធរំ ធីរំ ពាហិយំ ពាហិតាតបំ[៣] ។
ភូមិយំ បតិតំ ទឡ្ហំ[៤] ឥន្ទកេតុំវ បាតិតំ
គតាយុំ សុក្ខកិលេសំ[៥] ជិនសាសនការកំ ។
តតោ អាមន្តយិ សត្ថា សាវកេ សាសនេ រតេ
គណ្ហថ ហុត្វា ឈាបេថ តនុំ សព្រហ្មចារិនោ ។
ថូបំ ករោថ បូជេថ និព្វុតោ សោ មហាមតិ
ខិប្បាភិញ្ញានមេសគ្គោ សាវកោ មេ វចោករោ ។

---

១ ម. បុព្វចរិយំ ។ ២ ឱ. វីរោ ។ ម. ថេរោ ។ ៣ ឱ.ម. ពាហិតាគមំ ។ ៤ ឱ.ម. ទន្តំ ។
៥ ឱ. គតាយុ សង្គតក្លេសំ ។ ម. គទាយុ លង្គតាលេសំ ។

ព្រះថេរៈឈ្មោះ ពាហិយទារុចីរិយៈ បានព្យាករយ៉ាងនេះហើយ ក៏ដួលលើគំនរសម្រាម ព្រោះមេគោដែលយក្ខិនីតំណែងមកដល់ ។ លុះព្រះពាហិយត្ថេរ ជាអ្នកប្រាជ្ញ មានប្រាជ្ញាច្រើននោះ ពោលសរសើរបុព្វចរិតរបស់ខ្លួនរួចហើយ ក៏បរិនិព្វានក្នុងក្រុងសាវត្ថី ជាបុរីដ៏ឧត្តម ។ ព្រះពុទ្ធជាឥសីទី ៧ ចេញអំពីនគរ បានឃើញព្រះពាហិយៈ ជាអ្នកប្រាជ្ញនោះ ស្លៀកសំពត់សម្បកឈើ មានការផុតកំដៅកិលេសបន្សាត់បង់ហើយ ។ ដួលលើផែនដី ដូចជាកំណាត់ឈើឬដងទង់ដ៏ធំ ដែលគេផ្តួលចុះ មានអាយុអស់ហើយ មានកិលេសស្ងួតហើយ ជាអ្នកធ្វើតាមសាសនាព្រះជិនស្រី ។ លំដាប់នោះ ព្រះសាស្តាទ្រង់ត្រាស់ហៅពួកសាវ័ក អ្នកត្រេកអរក្នុងសាសនាថា អ្នកទាំងឡាយ ចូរយកសព របស់សព្រហ្មចារីទៅបូជាចុះ ។ ចូរធ្វើស្តូប ចូរបូជា ដ្បិតពាហិយៈជាអ្នកប្រាជ្ញធំនោះ ជាអ្នកធ្វើតាមពាក្យរបស់តថាគត ជាសាវ័កប្រសើរជាងសាវ័កដែលជាខិប្បាភិញ្ញា បរិនិព្វានហើយ ។

ឆដ្ឋំ ពាហិយត្ថេរាបទានំ

សហស្សមបិ ចេ គាថា អនត្ថបទសញ្ហិតា
ឯកំ គាថាបទំ សេយ្យោ យំ សុត្វា ឧបសម្មតិ ។
យត្ថ អាបោ ច បឋវី តេជោ វាយោ ន គាធតិ
ន តត្ថ សុក្កា ជោតន្តិ អាទិច្ចោ នប្បកាសតិ ។
ន តត្ថ ចន្ទិមា ភាតិ តមោ តត្ថ ន វិជ្ជតិ
យទា ច អត្តនាវេទិ មុនិ មោនេន ព្រាហ្មណោ ។
អថ រូបា អរូបា ច សុខទុក្ខា វិមុច្ចតិ
ឥច្ចេវំ អភណិ នាថោ តិលោកសរណោ មុនីតិ ។

ឥត្ថំ សុទំ អាយស្មា ពាហិយោ ថេរោ ឥមា គាថាយោ អភាសិត្ថាតិ ។

ពាហិយត្ថេរស្ស អបទានំ សមត្តំ ។

ពាហិយត្ថេរាបទាន ទី ៦

បើគាថាសូម្បីមួយពាន់ តែប្រកបដោយបទមិនជាប្រយោជន៍
មិនប្រសើរស្មើនឹងគាថាមួយបទ ដែលគេស្តាប់ហើយទេ ។
ទឹក ដី ភ្លើង ខ្យល់ មិនតាំងនៅក្នុងព្រះនិព្វានណា កុសល
ទាំងឡាយ មិនរុងរឿងក្នុងព្រះនិព្វាននោះ ព្រះអាទិត្យ ក៏
មិនប្រាកដ (ក្នុងព្រះនិព្វាននោះ) ។ ព្រះចន្ទ ក៏មិនភ្លឺក្នុង
ព្រះនិព្វាននោះ ងងឹតក៏មិនមាន ក្នុងព្រះនិព្វាននោះដែរ
ខីណាសវព្រាហ្មណ៍ ជាមុនិ ដោយញាណ ត្រាស់ដឹង
ដោយខ្លួនឯង ក្នុងកាលណា ក៏រួចចាករូបនិងអរូប សុខ
និងទុក្ខ ក្នុងកាលណោះ ។ ព្រះមុនីនាថ ជាទីពឹងនៃសត្វ
ក្នុងត្រៃលោក បានសម្តែងយ៉ាងនេះឯង ។

បានឮថា ព្រះពាហិយត្ថេរ មានអាយុ បានសម្តែងនូវគាថា ទាំងនេះ ដោយប្រការដូច្នេះ ។

ចប់ ពាហិយត្ថេរាបទាន ។

សត្តមំ មហាកោដ្ឋិកត្ថេរាបទានំ

(១២៧) បទុមុត្តរោ នាម ជិនោ សព្វលោកវិទូ មុនិ
ឥតោ សតសហស្សម្ហិ កប្បេ ឧប្បជ្ជិ ចក្ខុមា ។
ឱវាទកោ វិញ្ញាបកោ តារកោ សព្វបាណិនំ
ទេសនាកុសលោ ពុទ្ធោ តារេសិ ជនតំ ពហុំ ។
អនុកម្បកោ ការុណិកោ ហិតេសី សព្វបាណិនំ
សម្បត្តេ តិត្ថិយេ សព្វេ បញ្ចសីលេ បតិដ្ឋហិ[១] ។
ឯវំ និរាកុលំ អាសិ សុញ្ញតំ តិត្ថិយេហិ ច
វិចិត្តំ អរហន្តេហិ វសីភូតេហិ តាទិភិ ។
រតនានឌ្ឍបញ្ញាសំ ឧគ្គតោ សោ មហាមុនិ
កញ្ចនគ្ឃិយសង្កាសោ ពាត្តឹសវរលក្ខណោ ។
វស្សសតសហស្សានិ[២] អាយុ វិជ្ជតិ តាវទេ
តាវតា តិដ្ឋមានោ សោ[៣] តារេសិ ជនតំ ពហុំ ។

---

១ ឱ. តិដ្ឋបិ ។ ២ ម. វស្សសតសហស្សានំ ។ ៣ ឱ. តិដ្ឋមានសោ ។

មហាកោដ្ឋិកត្ថេរាបទាន ទី ៧

(១២៧) ព្រះជិនស្រី ព្រះនាមបទុមុត្តរៈ ជាអ្នកប្រាជ្ញ ទ្រង់ជ្រាបច្បាស់នូវលោកទាំងអស់ មានចក្ខុ កើតឡើង ក្នុងកប្បទីមួយសែន អំពីកប្បនេះ ។ ព្រះពុទ្ធទ្រង់ឈ្លាសក្នុងទេសនា ទ្រង់ប្រទានឱវាទ ញុំាងសត្វឲ្យដឹង ចម្លងសព្វសត្វ ញុំាងពួកជនច្រើនឲ្យឆ្លង ទ្រង់អនុគ្រោះ មានសេចក្តីករុណា ស្វែងរកប្រយោជន៍ដល់សត្វទាំងពួង បានញុំាងពួកតិរ្ថិយទាំងអស់ ដែលមកប្រជុំគ្នា ឲ្យតាំងនៅស៊ប់ ក្នុងសីល ៥ ។ សាសនានេះឯង មិនរឹករវ សូន្យចាកពួកតិរ្ថិយ វិចិត្រដោយព្រះអរហន្តទាំងឡាយ ជាបុគ្គលស្ទាត់ជំនាញ ប្រកបដោយតាទិគុណ ។ ព្រះមហាមុនីនោះ មានកំពស់៥៨ហត្ថ ប្រាកដស្មើដោយគ្រឿងបូជា ជាវិការៈនៃមាស មានលក្ខណៈដ៏ប្រសើរ៣២ប្រការ ។ មានព្រះជន្មមួយសែនឆ្នាំ កាលព្រះអង្គគង់ព្រះជន្មនៅ បានញុំាងពួកជនច្រើនឲ្យឆ្លង (ចាកលោក) ។

សត្តមំ មហាកោដ្ឋិកត្ថេ បទានំ

តទាហំ ហំសវតិយា ព្រាហ្មណោ វេទបារគូ
ឧបេត្វា(១) សព្វលោកគ្គំ(២) អស្សោសឹ ធម្មទេសនំ ។
តទា សោ សាវកំ ធីរោ បកិច្ចបដិសម្ភិទំ(៣)
អត្ថេ ធម្មេ និរុត្តេ ច បដិភាណេ ច កោវិទំ ។
ឋបេសិ ឯតទគ្គម្ហិ តំ សុត្វា មុទិតោ អហំ
សសាវកំ ជិនវរំ សត្តាហំ ភោជយឹ តទា ។
ទុស្សេហិ ឆាទយិត្វាន សសិស្សំ ពុទ្ធសាគរំ
និបច្ច បាទមូលម្ហិ តណ្ឋានំ បត្ថយឹ អហំ ។
តតោ អវោច លោកគ្គោ បស្សថេតំ ទិជុត្តមំ
និបតំ បាទមូលម្ហិ(៤) កមលោទរសប្បភំ ។
សេដ្ឋំ ពុទ្ធស្ស(៥) ភិក្ខុស្ស ឋានំ បត្ថយតេ អយំ
តាយ សទ្ធាយ ចាគេន សទ្ធម្មស្សវនេន ច(៦) ។

---

១ ម. ឧបេច្ច ។ ២ ឱ. សត្ថារង្គំ ។ ៣ ម. បភិន្នមតិគោចរំ ។ ៤ ឱ. ម. បាទមូលេ មេ ។ ៥ ឱ. ពុទ្ធសេដ្ឋស្ស ។ ៦ ឱ.ម. តេន ធម្មស្សវេន ច ។

កាលនោះ ខ្ញុំកើតជាព្រាហ្មណ៍ ក្នុងក្រុងហង្សវតី ជាអ្នកដល់នូវត្រើយនៃវេទ បានចូលទៅជិតព្រះពុទ្ធជាកំពូល នៃសត្វលោកទាំងពួង ហើយស្តាប់ធម្មទេសនា ។ គ្រានោះ ព្រះពុទ្ធជាអ្នកប្រាជ្ញ ទ្រង់តាំងសាវ័ក (មួយអង្គ) ដែលបែកធ្លាយបដិសម្ភិទា ជាអ្នកឈ្លាសវៃក្នុងអត្ថ ធម៌ និរុត្តិ និងបដិភាណ ក្នុងទីជាឯតទគ្គៈ កាលនោះ ខ្ញុំបានឮនូវតំណែងនោះ ហើយ ក៏មានចិត្តរីករាយ បានញុំាងព្រះជិនស្រីដ៏ប្រសើរ ព្រមទាំងសាវ័កឲ្យឆាន់ អស់ ៧ ថ្ងៃ ។ ខ្ញុំញុំាងព្រះពុទ្ធដូចជាសាគរ ព្រមទាំងសិស្សឲ្យស្លៀកសំពត់ រួចខ្ញុំក្រាបទៀបព្រះបាទមូល ប្រាថ្នាតំណែងនោះ ។

លំដាប់នោះ ព្រះពុទ្ធជាកំពូលលោក ទ្រង់ត្រាស់ថា អ្នកទាំងឡាយ ចូរមើលព្រាហ្មណ៍ដ៏ខ្ពង់ខ្ពស់នុ៎ះ+ ក្រាបទៀបបាទមូល មានរស្មីញដ៏ពោះ ដូចផ្កាឈូក ព្រាហ្មណ៍នេះ (បរិបូណ៌) ដោយសទ្ធា ចាគៈ និងសទ្ធម្មស្សវនៈ នោះ ប្រាថ្នានូវតំណែងនៃភិក្ខុ របស់ព្រះពុទ្ធដ៏ប្រសើរ ។

សព្វត្ថ សុខិតោ ហុត្វា សំសរិត្វា ភវាភវេ
អនាគតម្ហិ អទ្ធានេ លច្ឆសេតំ(១) មនោរថំ ។
សតសហស្សេ ឥតោ កប្បេ ឱក្កាកកុលសម្ភវោ
គោតមោ នាម នាមេន សត្ថា លោកេ ភវិស្សតិ ។
តស្ស ធម្មេសុ ទាយាទោ ឱរសោ ធម្មនិម្មិតោ
កោដ្ឋិកោ នាម នាមេន ហេស្សតិ សត្ថុសាវកោ ។
តំ សុត្វា មុទិតោ ហុត្វា យាវជីវំ តទា ជិនំ
មេត្តចិត្តោ បរិចរឹ(២) យតោ(៣) បញ្ញាសមាហិតោ ។
តេន កម្មវិបាកេន ចេតនាបណិធីហិ ច
ជហិត្វា មានុសំ ទេហំ តាវតឹសំ អគញ្ឆហំ ។
សតានំ តីណិក្ខត្តុញ្ច ទេវរជ្ជមការយឹ
សតានំ បញ្ចក្ខត្តុញ្ច ចក្កវត្តី អហោសហំ ។

---

១ ឱ. លច្ឆតេតំ ។ ២ ម. ផរិៗ ។ ៣ ឱ.ម. សតោ ។

ព្រាហ្មណ៍នេះ ជាអ្នកដល់នូវសេចក្តីសុខ ក្នុងទីទាំងពួង អន្ទោលទៅក្នុងភពតូចភពធំ រមែងបាននូវតំណែងនុ៎ះ ដូចបំណង ក្នុងកាលជាអនាគត ។ ក្នុងកប្បទីមួយសែន អំពីកប្បនេះ មានមហាបុរស សម្ពុទ្ធក្នុងត្រកូលស្តេចឱក្កាកៈ នឹងបានជាព្រះសាស្តា ក្នុងលោក ព្រះនាមគោតម ។ ព្រាហ្មណ៍នេះ នឹងបានជាធម្មទាយាទ ជាឱរស ជាធម្មនិម្មិត របស់ព្រះគោតមនោះ នឹងបានជាសាវ័ក នៃព្រះសាស្តា មាននាមថា កោដ្ឋិតៈ ។

កាលនោះ ខ្ញុំព្រះពុទ្ធព្យាករណ៍នោះហើយ ក៏មានចិត្តរីករាយ មានចិត្តប្រកបដោយមេត្តា មានប្រាជ្ញាខ្ជាប់ខ្ជួនបានបម្រើព្រះជិនស្រី ដរាបដល់អស់ជីវិត ។ ដោយផលនៃកុសលកម្មនោះផង ដោយការតំកល់ទុក នូវសេចក្តីប្រាថ្នានោះផង ខ្ញុំលុះលះបង់កាយ ជារបស់មនុស្សហើយ បានទៅកើតក្នុងឋានតាវត្តិង្ស ។ ខ្ញុំបានសោយរាជ្យ ជាស្តេចទេវតា អស់ ៣០០ ដង បានជាស្តេចចក្រពត្តិ អស់ ៥០០ ដង ។

សត្តមំ មហាកោដ្ឋិកត្ថេរាបទានំ

បទេសរង្សី វិបុលំ គណាគាតោ អសន្ធុយំ
សព្វត្ថ សុខិតោ អាសឹ តស្ស កម្មស្ស វាហសា ។
ទុវេ ភវេ សំសរាមិ ទេវត្តេ អថ មានុសេ
អញ្ញំ គតឹ ន ជានាមិ(១) សុចិណ្ណស្ស ឥទំ ផលំ ។
ទុវេ កុលេ បជាយាមិ ខត្តិយេ ចាបិ ព្រាហ្មណេ
នីចេ កុលេ ន ជាយាមិ សុចិណ្ណស្ស ឥទំ ផលំ ។
បច្ឆិមេ ភវសម្បត្តេ ព្រហ្មពន្ធុ អហោសហំ
សាវត្ថិយំ វិប្បកុលេ បច្ចាជាតោ មហទ្ធនេ ។
មាតា ចន្ទវតី នាម បិតា មេ អស្សលាយនោ
យទា មេ បិតរំ ពុទ្ធោ វិនយី(២) សព្វសុទ្ធិយា(៣) ។
តទា បសន្នោ សុគតេ បព្វជឹ អនគារិយំ
មោគ្គល្លានោ អាចរិយោ ឧបជ្ឈា សារិបុត្តកោ ។

---

១ ឱ.ម. ន គច្ឆាមិ ។ ២ ឱ.ម. វិនយី ។ ៣ ឱ. សព្វពុទ្ធិយា ។

បានសោយប្រទេសរាជ្យដ៏ទូលាយ រាប់ជាតិមិនអស់ ខ្ញុំបានសេចក្តីសុខ ក្នុងទីទាំងពួង ដោយអានិសង្សនៃកុសលកម្មនោះ ។ ខ្ញុំតែងអន្ទោលទៅក្នុងភព ២ គឺទេវតា ឬមនុស្ស ខ្ញុំមិនដែលស្គាល់គតិដទៃ នេះជាផលនៃកុសលកម្ម ដែលខ្ញុំសន្សំល្អហើយ ។ ខ្ញុំតែងកើតក្នុងត្រកូល ២ គឺក្សត្រ ឬព្រាហ្មណ៍ មិនដែលកើត ក្នុងត្រកូលទាបថោកទេ នេះជាផលនៃកុសលកម្ម ដែលខ្ញុំសន្សំល្អហើយ ។ លុះដល់បច្ឆិមភព ខ្ញុំជាអ្នកមានផៅពង្សប្រសើរ ខាងក្រោយមក ខ្ញុំកើតក្នុងត្រកូលព្រាហ្មណ៍ មានធនធានច្រើន ក្នុងក្រុងសាវត្ថី ។ មាតារបស់ខ្ញុំ ឈ្មោះចន្ទវតី បិតារបស់ខ្ញុំ ឈ្មោះអស្សលាយនៈ ព្រះពុទ្ធទ្រង់ទូន្មានបិតារបស់ខ្ញុំ ដើម្បីសេចក្តីស្អាតគ្រប់យ៉ាង ក្នុងកាលណា ។ កាលនោះ ខ្ញុំជ្រះថ្លា ចំពោះព្រះសុគត ហើយបួសទៅកាន់ផ្នួស ព្រះមោគ្គល្លានជាអាចារ្យ ព្រះសារីបុត្តជាឧបជ្ឈាយ៍ (របស់ខ្ញុំ) ។

កោសេសុ ជិយ្យមានេសុ ឆិទ្ទ ជិណ្ណា សម្ពលិកា
និក្ខសេត្វា ច កាសាវំ អរហត្តំ អបាបុណឹ ។
អត្ថធម្មនិរុត្តីសុ បដិភាណេ ច មេ មតិ
បភិន្នា តេន លោកគ្គេ ឋានគ្គេ ឋបេសិ មំ ។
អសង្ខិជ្ជំ វិយាកាសី ឧបតិស្សេន បុច្ឆិតោ
បដិសម្ភិទាសុ តេនាហំ អគ្គោ សព្ពុទ្ធសាសនេ ។
កិលេសា ឈាបិតា មយ្ហំ ភវា សព្វេ សមូហតា
នាគោវ ពន្ធនំ ឆេត្វា វិហរាមិ អនាសវោ ។
ស្វាគតំ វត មេ អាសិ ពុទ្ធសេដ្ឋស្ស សន្តិកេ
តិស្សោ វិជ្ជា អនុប្បត្តា កតំ ពុទ្ធស្ស សាសនំ ។
បដិសម្ភិទា ចតស្សោ វិមោក្ខាបិ ច អដ្ឋិមេ
ឆឡភិញ្ញា សច្ឆិកតា កតំ ពុទ្ធស្ស សាសនន្តិ ។

កាលសក់ទាំងឡាយដាច់ចុះ ទិដ្ឋិព្រមទាំងឫសក៏ដាច់ចុះដែរ ខ្ញុំកំពុងតែស្លៀកសំពត់កាសាវៈ ក៏បានសម្រេចអរហត្ត ។ ប្រាជ្ញារបស់ខ្ញុំបែកធ្លាយ ក្នុងអត្ថ ធម៌ និរុត្តិ និងបដិភាណ ហេតុនេះ បានជាព្រះពុទ្ធ ជាកំពូលនៃលោក ទ្រង់តាំងខ្ញុំ ក្នុងទីជាឯតទគ្គៈ ។ ខ្ញុំត្រូវឧបតិស្សៈ សាកសួរក្នុងបដិសម្ភិទា ក៏បានដោះស្រាយនូវធម៌ ដែលខ្លួនមិនដែលបានឃើញ ហេតុនោះហើយបានជាខ្ញុំជាអ្នកប្រសើរ ក្នុងសាសនានៃព្រះសម្ពុទ្ធ ។ កិលេសទាំងឡាយ ខ្ញុំដុតបំផ្លាញហើយ ភពទាំងពួង ខ្ញុំដកចោលហើយ ខ្ញុំជាអ្នកមិនមានអាសវៈ ព្រោះបានកាត់បំណង ដូចជាដំរីកាត់ផ្តាច់នូវទន្លីង ។ ឱ ! ខ្ញុំមកល្អហើយ ក្នុងសំណាក់ព្រះពុទ្ធដ៏ប្រសើរ របស់ខ្ញុំ វិជ្ជា ៣ ខ្ញុំបានដល់ហើយ សាសនា របស់ព្រះពុទ្ធ ខ្ញុំបានធ្វើហើយ ។ បដិសម្ភិទា ៤ វិមោក្ខ ៨ និងអភិញ្ញា ៦ នេះ ខ្ញុំបានធ្វើឲ្យជាក់ច្បាស់ហើយ ទាំងសាសនា របស់ព្រះពុទ្ធ ខ្ញុំក៏បានប្រតិបត្តិហើយ ។

អដ្ឋមំ ឧរុវេលកស្សបត្ថេរាបទានំ

ឥត្ថំ សុទំ អាយស្មា មហាកោដ្ឋិតោ ថេរោ ឥមា គាថាយោ អភាសិត្ថាតិ ។

មហាកោដ្ឋិកត្ថេរស្ស អបទានំ សមត្តំ ។

អដ្ឋមំ ឧរុវេលកស្សបត្ថេរាបទានំ

(១២៨) បទុមុត្តរោ នាម ជិនោ សព្វលោកវិទូ មុនិ
ឥតោ សតសហស្សម្ហិ កប្បេ ឧប្បជ្ជិ ចក្ខុមា ។
ឱវាទកោ វិញ្ញាបកោ តារកោ សព្វបាណិនំ
ទេសនាកុសលោ ពុទ្ធោ តារេសិ ជនតំ ពហុំ ។
អនុកម្បកោ ការុណិកោ ហិតេសី សព្វបាណិនំ
សម្បត្តេ តិត្ថិយេ សព្វេ បញ្ចសីលេ បតិដ្ឋហិ ។
ឯវំ និរាកុលំ អាសិ សុញ្ញតំ តិត្ថិយេហិ ច
វិចិត្តំ អរហន្តេហិ វសីភូតេហិ តាទិភិ ។

បានឮថា ព្រះមហាកោដ្ឋិកត្ថេរ មានអាយុ បានសម្តែងនូវគាថាទាំងនេះ ដោយប្រការដូច្នេះ ។

ចប់ មហាកោដ្ឋិកត្ថេរាបទាន ។

ឧរុវេលកស្សបត្ថេរាបទាន ទី ៨

(១២៨) ព្រះជិនស្រីព្រះនាមបទុមុត្តរៈ ជាអ្នកប្រាជ្ញ ទ្រង់ជ្រាបច្បាស់នូវលោកទាំងមូល មានបញ្ញាចក្ខុ ទ្រង់ឧបត្តិឡើងក្នុងកប្បទីមួយសែន អំពីកប្បនេះ ។ ព្រះពុទ្ធជាម្ចាស់ ទ្រង់ប្រទានឱវាទ ញុំាងសត្វឲ្យត្រាស់ដឹង ចម្លងសត្វទាំងពួង ទ្រង់ឈ្លាសក្នុងទេសនា ស្តេចញុំាងប្រជុំជនច្រើនឲ្យឆ្លង(ចាកលោក) ព្រះអង្គមានសេចក្តីអនុគ្រោះ មានសេចក្តីអាណិតអាសូរ ស្វែងរកនូវប្រយោជន៍ដល់សត្វទាំងពួង បានញុំាងពួកតិរ្ថិយទាំងពួង ដែលមកប្រជុំគ្នាឲ្យតាំងនៅស៊ប់ក្នុងសីល៥ ។ សាសនានេះមិនរីករ សូន្យចាកពួកតិរ្ថិយ វិចិត្រដោយពួកព្រះអរហន្ត ជាអ្នកស្ទាត់ជំនាញ ប្រកបដោយតាទិគុណ ។

រតនានដ្ឋបញ្ញាសិំ ឧគ្គតោ សោ មហាមុនិ
កាញ្ចនគ្ឃិយសង្កាសោ ទ្វត្តឹសវរលក្ខណោ ៗ
វស្សសតសហស្សានិ អាយុ វិជ្ជតិ តាវទេ
តាវតា តិដ្ឋមានោ សោ តារេសិ ជនតំ ពហុំ ៗ
តទាហំ ហំសវតិយា ព្រាហ្មណោ សាធុសម្មតោ
ឧបេច្ច លោកបជ្ជោតំ អស្សោសឹ ធម្មទេសនំ ៗ
តទា មហាបរិសតិ មហាបុរិសសាវកំ
ឋបេន្តំ ឯតទគ្គម្ហិ សុត្វាន មុទិតោ អហំ ៗ
មហតា បរិវារេន និមន្តេត្វា មហាជិនំ
ព្រាហ្មណានំ សហស្សេន សហ ទានមទាសហំ ៗ
មហាទានំ ទទិត្វាន អភិវាទិយ នាយកំ
ឯកមន្តំ ឋិតោ ហដ្ឋោ ឥទំ វចនមព្រវឹ ៗ

ព្រះមហាមុនីនោះ មានកំពស់ ៥៨ ហត្ថ ប្រាកដស្មើដោយគ្រឿងបូជា ជាវិការៈនៃមាស មានលក្ខណៈដ៏ប្រសើរ ៣២ ប្រការ ៗ មានព្រះជន្មមួយសែនឆ្នាំ កាលព្រះអង្គគង់ព្រះជន្មនៅឡើយ បានញុំាងពួកជនច្រើនឲ្យឆ្លង (ចាកលោក) កាលនោះ ខ្ញុំកើតជាព្រាហ្មណ៍ ដែលលោកសន្មតថាជាសប្បុរស នៅក្នុងក្រុងហង្សវតី បានចូលទៅជិតព្រះពុទ្ធជាពន្លឺនៃលោក ហើយស្តាប់ធម្មទេសនា ៗ ក្នុងកាលនោះ ខ្ញុំបានឃើញព្រះមានបុណ្យ កំពុងតាំងមហាបុរសសាវ័ក ក្នុងទីជាឯតទគ្គៈ ក្នុងកណ្តាលមហាបរិស័ទ ខ្ញុំបានឮហើយក៏ត្រេកអរ ៗ ខ្ញុំនិមន្តព្រះមហាជិនស្រី ព្រមទាំងបរិវារជាច្រើន បានថ្វាយទានជាមួយនឹងពួកព្រាហ្មណ៍ មួយពាន់នាក់ ៗ លុះថ្វាយមហាទានហើយ ក៏ក្រាបថ្វាយបង្គំព្រះនាយក ឋិតនៅក្នុងទីដ៏សមគួរ ត្រេកអរហើយ ក៏ពោលពាក្យនេះថា

អដ្ឋមំ ឧរុវេលកស្សបត្ថេរាបទានំ

តយិ សទ្ធាយ មេ វីរ អធិការគុណេន ច
បរិសា មហតី ហោតុ និព្វត្តស្ស តហឹ តហឹ ។
តទា អហេច បរិសំ គជគជ្ជិតសុស្សរា
ការិការុណោ សត្ថា ឯតំ បស្សថ ព្រាហ្មណំ ។
ហេមវណ្ណំ មហាពាហុំ កមលាននលោចនំ
ឧទគ្គតនុជំ ហដ្ឋំ សទ្ធាវន្តំ គុណេ មម ។
ឯស បត្ថយតិ(១) ឋានំ សីហសរស្ស(២) ភិក្ខុនោ
អនាគតម្ហិ អទ្ធានេ លច្ឆសេតំ មនោរថំ ។
សតសហស្សេ ឥតោ កប្បេ ឱក្កាកកុលសម្ភវោ
គោតមោ នាម នាមេន សត្ថា លោកេ ភវិស្សតិ ។

---

១ ឱ. បត្ថយតេ ។ ម. បត្ថយសេ ។ ២ ឱ.ម. សីហឃោសស្ស ។

បពិត្រព្រះអង្គមានព្យាយាម ដោយសេចក្ដីជឿចំពោះព្រះអង្គ ផង ដោយគុណដ៏ក្រៃលែងផង បរិស័ទច្រើន សូមសម្រេច ដល់ខ្ញុំព្រះអង្គ ដែលកើតក្នុងទីនោះ ៗ ។

គ្រានោះ ព្រះសាស្ដា មានព្រះសូរសៀងក្បោះក្បាយ ដូចជាកំទរនៃដំរី ពីរោះដូចសត្វករវិក បានត្រាស់ចំពោះ បរិស័ទថា អ្នកទាំងឡាយ ចូរមើលព្រាហ្មណ៍នុ៎ះ មានសម្បុរ ដូចមាស មានកំភួនដៃធំ មានមុខនិងភ្នែកដូចផ្កាឈូក មាន ពេមដ៏ខៀវឡើង ជាអ្នកត្រេកអរ មានសេចក្ដីជឿក្នុងគុណ របស់តថាគត ។ ព្រាហ្មណ៍នេះ ប្រាថ្នានូវតំណែងនៃភិក្ខុ ដែលមានសំឡេង ដូចជាសីហៈនោះ នឹងបាននូវតំណែង នុ៎ះដូចបំណង ក្នុងកាលជាអនាគត ។ ក្នុងកប្បទីមួយសែន អំពីកប្បនេះ មានព្រះមហាបុរស សម្ភពក្នុងត្រកូលស្ដេច ឧក្កាកៈ នឹងបានជាព្រះសាស្ដាក្នុងលោក ព្រះនាមគោតម ។

តស្ស ធម្មេសុ ទាយាទោ ឱរសោ ធម្មនិម្មិតោ
កស្សបោ នាម នាមេន ហេស្សតិ សត្ថុសាវកោ ។
ឥតោ ទ្វេនវុតេ កប្បេ អហុ សត្ថា អនុត្តរោ
អនូបមោ អសទិសោ ផុស្សោ លោកគ្គនាយកោ ។
សោ ច សព្វតមំ ហន្ត្វា វិជដេត្វា មហាជដំ
វស្សតេ អមតំ វុដ្ឋឹ តប្បយន្តោ សទេវកំ ។
តទា មយំ(១) ពារណាសិយំ រជាមច្ចា អហុម្ហសេ
ភាតរម្ហា តយោ សព្វេ សំវិស្សដ្ឋាវ រជិតោ(២) ។
វីរង្គរូបា ពលិនោ សង្គាមេ អបរាជិតា
តទា កុបិតបច្ចន្តោ អម្ហេ អាហ មហីបតិ ។

---

១ ម. តទាហំ ។ ឱ. តទា ហំ ។ ២ ម. សំវិស្សដ្ឋា បភជិតោ ។

ព្រាហ្មណ៍នេះ ជាឱរសដែលធម៌និម្មិត ជាអ្នកទទួលមត៌កក្នុងធម៌ របស់ព្រះគោតមនោះ នឹងបានជាសាវ័កនៃព្រះសាស្តា មាននាមថា កស្សបៈ ។ ក្នុងកប្បទី ៩២ អំពីកប្បនេះ នឹងមានព្រះសាស្តាព្រះនាមផុស្សៈ ព្រះអង្គប្រសើរ រកបុគ្គលប្រៀបផ្ទឹមមិនបាន ឥតមានបុគ្គលស្មើ ជានាយក ជាកំពូលនៃលោក ។ ព្រះអង្គកំចាត់បង់នូវងងឹតទាំងពួង ទ្រង់ត្រ-ដោះនូវបណ្តាញធំ គឺតណ្ហា ស្តេចបង្អុរចុះនូវភ្លៀង គឺអមតៈ ហើយញ៉ាំងមនុស្សលោក ព្រមទាំងទេវលោក ឲ្យឆ្អែតស្កប់ស្កល់ (ដោយទឹកអម្រឹតនោះ) ។ កាលនោះ យើងទាំងអស់គ្នា ៣ នាក់ ជាបងប្អូន ជាអាមាត្យរបស់ស្តេចពារាណ-សី ជាទីទុកព្រះទ័យ នៃព្រះរាជា ។ ជាអ្នកមានព្យាយាមអង់អាច មានកម្លាំង ឈ្នះក្នុងសង្គ្រាម គ្រានោះ ស្រុកបច្ចន្តគ្រាមកើតបះបោរ ម្ចាស់ផែនដី ក៏គ្រាស់បង្គាប់យើង

អដ្ឋមំ ខុរវេលកស្សបត្ថេរាបទានំ

ឃដ កត្វាន បត្តិំ　　សាធេត្វា អវធិពលិំ(១)

ខេមំ មេ វិជិតំ កត្វា　　បុនវេជាតិ សាសជ(២) ។

តតោ មយំ អគច្ឆុម្ហ　　យទិ ទេយ្យាសិ នាយកំ

ឧបដ្ឋានាយ អម្ហាកំ　　សាធយិស្សាម(៣) តេ តតោ ។

តតោ មយំ លទ្ធវរា　　ក្ខុមិនាលេន បេសិតា

និក្ខិត្តសត្ថំ បត្តិំ　　កត្វា បុនបុនេត្វ តំ ។

យាចិត្វា សត្ថុបដ្ឋានំ　　ភជានំ លោកនាយកំ

អុនិវរំ លភិត្វាន　　យាវជីវំ យជិម្ហ(៤) តំ ។

---

១ ខ. សោធេត្វា អវិធីពលំ ។ ម. សោធេត្វា អដ្ឋិវិពលំ ។ ២ ខ.ម. ភាសថ ។ ៣ ខ សោធយិស្សាម ។ ៤ ខ. អទិម្ហ ។

ប្រៀនប្រដៅយើងថា អ្នកទាំងឡាយ មកអាយ ចូរទៅ
កាន់បច្ចន្តគ្រាម បង្ក្រាបពលផែនដី ធ្វើផែនរបស់អញ ឲ្យ
បានក្សេមក្សាន្ត ហើយត្រឡប់មកវិញចុះ ៗ លំដាប់នោះ
ពួកយើងក្រាបទូលសូមពរថា បើព្រះអង្គប្រទាន នូវព្រះពុទ្ធ
ជានាយក ដល់យើងដើម្បីបានបំរើ យើងទាំងឡាយ នឹង
បង្ក្រាបសត្រូវទាំងនោះ ក្នុងបច្ចន្តគ្រាមនោះ ឲ្យខានតែ
បាន ៗ គ្រានោះ ពួកយើងបានទទួលហើយ ទើបស្តេច
បញ្ជូនទៅដើម្បីរក្សាស្រុក ពួកយើងក៏ធ្វើបច្ចន្តគ្រាម ឲ្យ
មានគ្រឿងសស្ត្រាដាក់ចុះ រួចហើយត្រឡប់មកកាន់ក្រុង
ពារាណសីនោះវិញ ៗ បានសូមការបម្រើព្រះសាស្តា ជា
លោកនាយក នឹងព្រះរាជា លុះបានព្រះមុនីដ៏ប្រសើរមក
ហើយ ទើបនាំគ្នាបូជាព្រះអង្គនោះ ដរាបដល់អស់ជីវិត ៗ

មហគ្ឃានិ ច វត្ថានិ   បណីតានិ រសានិ ច
សេនាសនានិ រម្មានិ   ភេសជ្ជានិ ហិតានិ ច ។
ទត្វា សុសង្ឃមុនិនោ   ធម្មេនុប្បាទិតានិ នោ(១)
សីលវន្តោ ការុណិកា   ការវេទយុត្តមានសា ។
សទា បរិចរិត្វាន   មេត្តចិត្តេន នាយកំ
និព្ពុតេ តម្ហិ លោកគ្គេ   ពូជំ កត្វា យថាពលំ ។
ឥតោ ចុតា តាវត្តឹសំ(២)   គតា តត្ថ មហាសុខំ
អនុភូតា មយំ សព្វេ   ពុទ្ធបូជាយិទំ ផលំ ។
មាលាការេ យថាឆេកោ   ទស្សេតិ វិកតី ពហុំ
តថា ករេ ករន្តោហំ   វិទេហាធិបតី អហុំ ។

---

១ ឱ. ម. ធម្មេនុប្បាទិ ពាទិតោ ។ ២ ឱ. ម. សន្តុសិតំ ។

ពួកយើងជាអ្នកមានសីល មានសេចក្តីករុណា មានចិត្តប្រកបដោយភាវនា បានប្រគេន នូវសំពត់មានតម្លៃផង នូវភោជនមានរសដ៏ថ្លៃថ្លាផង នូវសេនាសនៈ ជាទីត្រេកអរផង នូវភេសជ្ជៈជាប្រយោជន៍ផង ដែលកើតឡើងដោយធម៌ ដល់ព្រះមុនី ព្រមទាំងព្រះសង្ឃ ហើយបម្រើព្រះនាយកដោយមេត្រីចិត្តសព្វកាល ។ កាលដែលព្រះអង្គជាកំពូលនៃលោក ទ្រង់បរិនិព្វានទៅ ពួកយើងក៏នាំគ្នាធ្វើការបូជា សមគួរតាមកម្លាំងធនធាន ។ ពួកយើងទាំងអស់គ្នា ច្យុតអំពីមនុស្សលោកនោះ បានទៅកើតក្នុងឋានតាវត្តិង្ស សោយមហាសុខក្នុងឋានតាវត្តិង្សនោះ នេះជាផលនៃពុទ្ធបូជា ។ ជាងក្រងផ្កា បាននូវផ្កា រមែងសម្តែងនូវការធ្វើរំលេចផ្សេង ៗ ច្រើនយ៉ាង យ៉ាងណាមិញ ចំណែកខាងខ្ញុំ កាលកើតក្នុងភព បានជាធំក្នុងដែនវិទេហៈ ក៏យ៉ាងនោះដែរ ។

អដ្ឋមំ ឧរុវេលកស្សបត្ថេរាបទានំ

គុណាចេលស្ស វាក្យេន មិច្ឆាទិដ្ឋិហតាសយោ
នរកមគ្គមារុឡ្ហោ រុចាយ(១) មម ធីតុយា ។
ឱវាទំ ជនយិត្វាន ព្រហ្មុនា នារទេនហំ
ពហុធា(២) សាសិតោ សន្តោ ទិដ្ឋឹ ហិត្វាន បាបិកំ ។
បូរយិត្វា វិសេសេន ទសកម្មបថេ អហំ
ហិត្វាន ទេហមគមឹ សគ្គំ សកឃរំ យថា ។
បច្ឆិមេ ភវសម្បត្តេ ព្រហ្មពន្ធុ អហោសហំ
ពារាណសិយំ ផីតាយ(៣) ជាតោ វិប្បកុលេ អហំ(៤) ។
មច្ចុព្យាធិជរាភីតោ ឱគាហេត្វា មហាវនំ(៥)
និព្វានំ បទមេសន្តោ ជដិលេសុ បរិព្វជឹ ។
តទា ទ្វេ ភាតរោ មយ្ហំ បព្វជឹសុ មយា សហ
ឧរុវេលាយ មាបេត្វា អស្សមំ និវសឹ អហំ ។

---

១ ឱ. នរកំ មគ្គមាឡ្ហោ រុជាយ ។ ២ ឱ ពហុំ វ ។ ៣ ឱ. ពារាណសិយំបិ តាយំ ។
៤ ឱ. ម. វិប្បមហាកុល ។ ៥ ឱ. ហិត្វាន ច មហាធនំ ។

ឧរុវេលកស្សបត្ថេរាបទាន ទី ៨

ខ្ញុំមានអាសយធម៌ ត្រូវមិច្ឆាទិដ្ឋិគំបាត់បង់ (ព្រោះជឿ) តាមពាក្យអចេលឈ្មោះគុណៈ ក៏ឡើងកាន់ផ្លូវនរក មិនបានកាន់យកឱវាទរបស់នាងរុចា ជាធីតានៃខ្ញុំ លុះបាននារទព្រហ្មមកប្រៀនប្រដៅ ដោយវិធីច្រើនយ៉ាង ក៏បានស្ងប់រម្ងាប់ ហើយលះបង់ទិដ្ឋិអាក្រក់ចោលចេញ ។ ខ្ញុំបានបំពេញកម្មបថទាំង ១០ ដោយវិសេស លុះលះបង់រាងកាយរបស់មនុស្សហើយ ក៏បានទៅកើតក្នុងឋានសួគ៌ ដូចជានៅក្នុងលំនៅរបស់ខ្លួន ។ លុះដល់បច្ឆិមភព ខ្ញុំជាអ្នកមានផៅពង្សដ៏ប្រសើរ គឺកើតក្នុងត្រកូលព្រាហ្មណ៍ ក្នុងក្រុងពារាណសី ជាក្រុងទូលាយ ។ ខ្ញុំត្រូវមច្ចុ ព្យាធិ និងជរាមកគ្របសង្កត់ហើយ បានចូលទៅក្នុងព្រៃមហាវ័ន ស្វែងរកផ្លូវព្រះនិព្វាន ហើយក៏ចូលបួសក្នុងពួកជដិល ។ គ្រានោះ ប្អូនរបស់ខ្ញុំទាំង ២ នាក់ ក៏បួសជាមួយនឹងខ្ញុំដែរ ខ្ញុំបានកសាងអាស្រម នៅក្នុងឧរុវេលប្រទេស ។

កស្សបោ នាម គោត្តេន ឧរុវេលាយ និវសី[១]
តតោ មេ អាសិ បញ្ញត្តិ ឧរុវេលាសុ កស្សបោ ។
នទីសកាសេ ភាតា មេ នទីកស្សបសវ្ហយោ
អាសិប្បកាសោ នាមេន[២] គយាយំ គយកស្សបោ ។
ទ្វេ សតានិ កនិដ្ឋស្ស តីណិ មជ្ឈស្ស ភាតុនោ
មម បញ្ចសតានូនា សិស្សា សព្វេ មមានុគា ។
តទា ឧបេច្ច មំ[៣] ពុទ្ធោ កត្វាន វិវិធានិ មេ
បាដិហិរានិ លោកគ្គោ វិនេសិ នរសារថិ ។
សហស្សបរិវារេន អហោសិ ឯហិភិក្ខុកោ[៤]
តេហេវ សហ សព្វេហិ អរហត្តំ អបាបុណិំ ។

---

១ ឱ. ឧរុវេលា និវាសិកា ។ ម. ឧរុវេឡនិវាសិកោ ។ ២ ឱ. អាសិ សកាសេ នាមេន ។ ម. អាសីសកាសនាមេន ។ ៣ ឱ. មេ ។ ៤ ឱ. ភិក្ខវោ ។

ខ្ញុំឈ្មោះកស្សប តាមគោត្រ នៅក្នុងឧរុវេលប្រទេស ព្រោះនៅក្នុងឧរុវេលប្រទេសនោះ បានជានាមបញ្ញត្តិ របស់ខ្ញុំថា ឧរុវេលកស្សប ៗ ប្អូនរបស់ខ្ញុំម្នាក់ នៅក្បែរស្ទឹង មាននាមថា នទីកស្សប (ប្អូនម្នាក់ទៀត) នៅក្នុងប្រទេសគយា ក៏មាននាមប្រាកដថា គយាកស្សប ៗ ប្អូនពៅមានសិស្ស ២០០ ប្អូនកណ្តាល មានសិស្ស ៣០០ ខ្ញុំឯងមានសិស្ស ៥០០ ឥតខ្វះ សិស្សទាំងអស់នោះ ប្រព្រឹត្តតាមខ្ញុំ ៗ គ្រានោះ ព្រះពុទ្ធជាកំពូលនៃលោក ជានរសារថី ទ្រង់ចូលទៅរកខ្ញុំ បានធ្វើបាដិហារ្យផ្សេង ៗ ទូន្មានខ្ញុំ ៗ ខ្ញុំបានបួសជាឯហិភិក្ខុ ព្រមដោយបរិវារមួយពាន់ ហើយបានសម្រេចអរហត្ត មួយអន្លើដោយជនទាំងនោះគ្រប់គ្នា ៗ

អដ្ឋមំ ឧរុវេលកស្សបត្ថេរាបទានំ

តេ ច អញ្ញេ ពហាភេ យសសា(១) មំ បរិភាវយុំ
សាសិតុញ្ច សមត្តោហំ តតោ មំ ឥសិ សត្តមោ ។
មហាបរិសការស្មឹ ឯតទគ្គេ ឋបេសិ មំ
អហោ ពុទ្ធេ កតំ ការំ សផលំ មេ អជាយថ ។
កិលេសា ឈាបិតា មយ្ហំ ភវា សព្វេ សមូហតា
នាគោវ ពន្ធនំ ឆេត្វា វិហរាមិ អនាសវោ ។
ស្វាគតំ វត មេ អាសិ មម ពុទ្ធស្ស សន្តិកេ
តិស្សោ វិជ្ជា អនុប្បត្តា កតំ ពុទ្ធស្ស សាសនំ ។
បដិសម្ភិទា ចតស្សោ វិមោក្ខាបិ ច អដ្ឋិមេ
ឆឡភិញ្ញា សច្ឆិកតា កតំ ពុទ្ធស្ស សាសនន្តិ ។

ឥត្ថំ សុទំ អាយស្មា ឧរុវេលកស្សបោ ថេរោ ឥមា គាថាយោ អភាសិត្ថាតិ ។

ឧរុវេលកស្សបត្ថេរស្ស អបទានំ សមត្តំ ។

---

១ ឱ. សិស្សា ។ ម. យស្មា ។

មិនមែនត្រឹមតែពួកជន ទាំងនោះទេ មានទាំងពួកជនដទៃជាច្រើន ពោមរោមខ្ញុំដោយយស ខ្ញុំក៏អាចប្រៀនប្រដៅ (ជនទាំងនោះ) បាន លំដាប់ពីនោះមក ព្រះពុទ្ធជាឥសីទី ៧ ទ្រង់តាំងខ្ញុំក្នុងទីជាឯតទគ្គៈ ខាងឯមានបរិស័ទច្រើន ។ ឱហ្ន៎! ការបូជាដែលខ្ញុំបានធ្វើចំពោះព្រះពុទ្ធ កើតផលដល់ខ្ញុំវិញ ។ កិលេសទាំងឡាយ ខ្ញុំដុតបំផ្លាញហើយ ភពទាំងពួងខ្ញុំដកចោលហើយ ខ្ញុំជាអ្នកមិនមានអាសវៈ ព្រោះបានកាត់បំណង ដូចជាដំរីកាត់ផ្តាច់នូវទន្ទឹង ។ ឱ! ខ្ញុំមកល្អហើយក្នុងសំណាក់ព្រះពុទ្ធរបស់ខ្ញុំ វិជ្ជា ៣ ខ្ញុំបានដល់ហើយ សាសនា របស់ព្រះពុទ្ធ ខ្ញុំបានធ្វើហើយ ។ បដិសម្ភិទា ៤ វិមោក្ខ ៨ និងអភិញ្ញា ៦ នេះ ខ្ញុំបានធ្វើឲ្យជាក់ច្បាស់ហើយ ទាំងសាសនា របស់ព្រះពុទ្ធ ខ្ញុំក៏បានប្រតិបត្តិហើយ ។

បានឮថា ព្រះឧរុវេលកស្សបត្ថេរ មានអាយុ បានសម្តែងនូវគាថាទាំងនេះ ដោយប្រការដូច្នេះ ។

ចប់ ឧរុវេលកស្សបត្ថេរាបទាន ។

នវមំ ភធត្ថេរាបទានំ

(១២៨) បទុមុត្តរោ នាម ជិនោ សព្វលោកវិទូ មុនិ

ឥតោ សតសហស្សម្ហិ កប្បេ ឧប្បជ្ជិ ចក្ខុមា ។

ឱវាទកោ វិញ្ញាបកោ តារកោ សព្វបាណិនំ

ទេសនាកុសលោ ពុទ្ធោ តារេសិ ជនតំ ពហុំ ។

អនុកម្បកោ ការុណិកោ ហិតេសី សព្វបាណិនំ

សម្បត្តេ តិត្ថិយេ សព្វេ បញ្ចសីលេ បតិដ្ឋហិ ។

ឯវំ និរាកុលំ អាសិ សុញ្ញតំ តិត្ថិយេហិ ច

វិចិត្តំ អរហន្តេហិ វសីភូតេហិ តាទិភិ ។

រតនានដ្ឋបញ្ញាសំ ឧគ្គតោ សោ មហាមុនិ

កញ្ចនគ្ឃិយសង្កាសោ ទ្វត្តឹសវរលក្ខណោ ។

ភាធត្ថេរាបទាន ទី ៩

(១២៩) ព្រះជិនស្រី ព្រះនាមបទុមុត្តរៈ មានបញ្ញាចក្ខុ ជាអ្នកប្រាជ្ញ ជ្រាបច្បាស់នូវលោកទាំងពួង ស្តេចកើតឡើងក្នុងកប្បទីមួយសែន អំពីកប្បនេះ ។ ព្រះពុទ្ធទ្រង់ឈ្លាសក្នុងការទេសនា ទ្រង់ប្រទានឱវាទ ញុំាងសត្វឲ្យត្រាស់ដឹង ចម្លងសត្វទាំងពួង ទ្រង់ញុំាងប្រជុំជនច្រើនឲ្យឆ្លង (ចាកលោក) ។ ព្រះអង្គមានសេចក្តីអនុគ្រោះ មានសេចក្តីអាណិតអាសូរ ស្វែងរកប្រយោជន៍ដល់សព្វសត្វ ទ្រង់ញុំាងពួកតិរ្ថិយទាំងពួងដែលមកប្រជុំគ្នាឲ្យតាំងនៅក្នុងសីល ៥ ។ កាលយ៉ាងនេះសាសនានេះមិនរឹករវរ សូន្យចាកពួកតិរ្ថិយ វិចិត្រដោយពួកព្រះអរហន្តជាបុគ្គលស្ទាត់ជំនាញ ប្រកបដោយតាទិគុណ ។ ព្រះមហាមុនីនោះ មានកំពស់ ៥៨ ហត្ថ ប្រាកដស្មើដោយគ្រឿងបូជាវិការៈនៃមាស មានលក្ខណៈដ៏ប្រសើរ ៣២ ប្រការ ។

នវមំ ភធត្ថេរាបទានំ

វស្សសតសហស្សានិ អាយុ វិជ្ជតិ តាវទេ
តាវតា តិដ្ឋមានោ សោ តារេសិ ជនតំ ពហុំ ។
តទាហំ ហំសវតិយា ព្រាហ្មណោ មន្តបារគូ
ឧបេច្ច តំ នរវរំ អស្សោសឹ ធម្មទេសនំ ។
បញ្ញាបេន្តំ មហាវីរំ បរិសាសុ វិសារទំ
បដិភាណេយ្យកំ ភិក្ខុំ ឯតទគ្គេ វិនាយកំ ។
តទាហំ ការំ កត្វាន សសង្ឃេ លោកនាយកេ
និបច្ច សិរសា បាទេ តណ្ឋានំ អភិបត្ថយឹ ។
តតោ មំ ភគវា អាហ សិង្គិនិក្ខសមប្បភោ
សរេន រជនីយេន កិលេសមលហារិនា ។
សុខី ភវស្សុ ទីឃាយុ សិជ្ឈតំ(១) បណិធី តវ
សសង្ឃេ មេ កតំ ការំ អតីវ វិបុលំ តយា ។

---

១ ម. សិជ្ឈតុ ។

មានព្រះជន្មមួយសែនឆ្នាំ កាលព្រះអង្គគង់ព្រះជន្មនៅឡើយ ស្តេចញុំាងប្រជុំជនច្រើនឲ្យឆ្លង (តាកលោក) ។ គ្រានោះ ខ្ញុំកើតជាព្រាហ្មណ៍ នៅក្រុងហង្សវតី ជាអ្នកដល់ត្រើយនៃមន្ត បានចូលទៅគាល់ព្រះអង្គជានរៈដ៏ប្រសើរ ហើយស្តាប់ធម៌ទេសនា ។ ខ្ញុំបានឃើញនូវព្រះនាយក មានព្យាយាមធំ កំពុងតាំងភិក្ខុអ្នកមានប្រាជ្ញាក្លៀវក្លា ក្នុងទីជាឯតទគ្គៈ ក្នុងកណ្តាលបរិស័ទ ។ គ្រានោះ ខ្ញុំធ្វើសក្ការៈចំពោះព្រះលោក-នាយក ព្រមទាំងព្រះភិក្ខុសង្ឃ ហើយក្រាបទៀបព្រះបាទាដោយសិរ្សៈ ប្រាថ្នានូវតំណែងនោះ ។ លំដាប់នោះ ព្រះមានព្រះភាគ ព្រះអង្គមានរស្មីដូចជាមាសឆ្តោ ទ្រង់ត្រាស់នឹងខ្ញុំ ដោយព្រះសូរសៀងគួរត្រេកអរ អាចកំចាត់បង់នូវកិលេសជាមន្ទិល ដូច្នេះថា

អ្នកចូរបានសេចក្តីសុខ មានអាយុវែង សេចក្តីប្រាថ្នាចូរសម្រេចដល់អ្នក ព្រោះគ្រឿងសក្ការៈ អ្នកបានធ្វើដល់តថាគត ព្រមទាំងព្រះសង្ឃ ហៅពេញជាអធិកមហិមា ។

សតសហស្សេ ឥតោ កប្បេ ឱក្កាកកុលសម្ភវោ

គោតមោ នាម នាមេន សត្ថា លោកេ ភវិស្សតិ ។

តស្ស ធម្មេសុ ទាយាទោ ឱរសោ ធម្មនិម្មិតោ

កដោតិ នាមធេយ្យេន ហេស្សតិ សត្ថុសាវកោ(១) ។

បដិភាណេយ្យកានគ្គំ បញ្ញាបេស្សតិ នាយកោ

តំ សុត្វា មុទិតោ ហុត្វា យាវជីវំ តទា ជិនំ ។

មេត្តចិត្តោ បរិចរឹ យតោ(២) បញ្ញាសមាហិតោ

តេន កម្មេន សុកតេន ចេតនាបណិធីហិ ច ។

ជហិត្វា មានុសំ ទេហំ តាវត្តឹសំ អគញ្ឆហំ

សតានិ តីណិ ក្ខត្តុញ្ច ទេវរជ្ជមការយឹ ។

---

១ ឱម ឥតោ បរំ សកេ ហេតុ គុណោ គុណ្ឋោ វេក្យបុត្តោ នាសភោតិ ទិស្សន្តិ ។
២ ឱ ម. សុកោ ។

ក្នុងកប្បទីមួយសែន អំពីកប្បនេះ មានមហាបុរស សម្ភព ក្នុងត្រកូលស្តេចឧក្កាកៈ នឹងបានជាសាស្តា ព្រះនាមគោតម ត្រាស់ឡើងក្នុងលោក ។ បុរសនេះនឹងបានជាឧរស ដែលព្រះធម៌និម្មិត ជាអ្នកទទួលទូវមតិក ក្នុងធម៌របស់ព្រះគោតមនោះ ជាសាវ័ករបស់ព្រះសាស្តា មានឈ្មោះថា ពងៈ ។ ព្រះនាយក នឹងតាំងបុរសនេះ ជាបុគ្គលប្រសើរ ជាងសាវ័កអ្នកមានប្រាជ្ញាទាំងឡាយ ។

គ្រានោះ ខ្ញុំឮព្រះពុទ្ធដីកានោះហើយ ក៏ត្រេកអរ មានចិត្តប្រកបដោយមេត្តា មានប្រាជ្ញាខ្ជាប់ខ្ជួន បានបម្រើព្រះជិនស្រី ដរាបដល់អស់ជីវិត ។ ដោយអំពើដែលខ្ញុំធ្វើដោយល្អនោះផង ដោយការតំកល់ទុកនូវសេចក្ដីប្រាថ្នានោះផង ខ្ញុំលះបង់រាងកាយរបស់មនុស្សហើយ ក៏បានទៅកើតក្នុងឋានតាវត្តិង្ស បានសោយរាជ្យជាស្តេចទេវតា អស់ ៣០០ ដង ។

នវមំ ភធត្តេកបទានំ

សតានិ បញ្ចក្ខត្តុញ្ច ចក្កវត្តិ អហោសហំ
បទេសរជ្ជំ វិបុលំ គណនាតោ អសង្ខិយំ ។
សព្វត្ថ សុខិតោ អាសិំ តស្ស កម្មស្ស វាហសា
បច្ឆិមេ ភវសម្បត្តេ គិរិព្វជបុរុត្តមេ ។
ជាតោ វិប្បកុលេ ឥទ្ធេ វិកលព្ភានធាសនេ
កដច្ចុកិត្វំ ធាតាសិ សារីបុត្តស្ស តាទិនោ ។
យទា ជិណ្ណោ ច វុទ្ធោ ច តទាភមមុទាគមី
បព្វាជេន្តិ ន មំ កោចិ(១) ជិណ្ណំ ទុព្វលថាមកំ ។
តេន ទីនោ វិវណ្ណង្គោ(២) សោកោ អាសឹ តទា អហំ
ទិស្វា មហាការុណិកោ មមមាហ មហាមុនិ ។

---

១ ម. បព្វជេតិ ន មំ កោចិ ។ ២ ឱ. ជិណ្ណោ វិវណ្ណង្គោ ។ ម. ទីនោ វិវណ្ណកោ ។

បានជាស្តេចចក្រពត្តិ អស់ ៨០០ ដង បានសោយប្រទេស-រាជ្យដ៏ទូលាយ រាប់ជាតិមិនអស់ ។ ខ្ញុំជាអ្នកបានសេចក្តីសុខក្នុងទីទាំងពួង ដោយអានិសង្សនៃកម្មនោះ លុះដល់បច្ឆិមភព ខ្ញុំកើតក្នុងត្រកូលព្រាហ្មណ៍ ទ័លក្រ ខ្វះខាតគ្រឿងស្លៀកពាក់និងគ្រឿងបរិភោគ នៅក្នុងក្រុងគិរិព្វជៈ ជាក្រុងខ្ពង់ខ្ពស់ បានប្រគេនបាយមួយវែក ដល់ព្រះសារីបុត្ត ជាតាទិបុគ្គល ។ កាលដែលខ្ញុំមានវ័យចាស់ចម្រើនឡើង បានចូលទៅក្នុងអារាម ក្នុងកាលនោះ ឥតមានភិក្ខុណាហានបំបួសខ្ញុំ ដែលចាស់គ្រាំគ្រា មានកម្លាំងថមថយទេ ។ ព្រោះហេតុនោះ បានជាខ្ញុំកើតទុក្ខ មានសម្បុរខ្លួនអាប់អន់ មានសេចក្តីសោកកាលនោះ ព្រះមហាមុនី មានសេចក្តីករុណាធំ លុះឃើញហើយត្រាស់សួរខ្ញុំថា

កិមត្ថំ បុត្ត សោកដ្ដោ   ព្រូហិ តេ ចិត្តជំ រុជំ

បព្វជ្ជំ ច លភេ វីរ   ស្វាក្ខាតេ តវ សាសនេ ។

តេន សោកេន និទោម្ហិ   សរណំ ហោហិ នាយក

តទា ភិក្ខូ សមានេត្វា   អបុច្ឆិ មុនិសត្តមោ ។

ឥមស្ស អធិការំ យេ(១)   សរន្តា ព្យាហរន្តុ តេ

សារីបុត្តោ តទា ភេច   ការមស្ស សភមហំ ។

កដច្ឆុភិក្ខំ ទាបេសិ   បិណ្ឌាយ ចរតោ មមំ

សាធុ សាធុ កតញ្ញូសិ   សារីបុត្ត ឥមំ តុវំ ។

បព្វាជេហិ(២) ទិជំ វុឌ្ឍំ   ហេស្សតិ បូជនីយោ(៣) អយំ

តតោ អលត្ថំ បព្វជ្ជំ   កម្មវាចោបសម្បទំ ។

---

១ ម. អធិការិយំ ។ ២ ឱ. បព្វាជេសិ ។ ៣ ឱ ម. ហេស្សព.ដានីយោ ។

ម្នាលកូន អ្នកត្រូវសេចក្តីសោកគ្របសង្កត់ដូចម្តេច ចូរប្រាប់សេចក្តីឈឺចិត្តរបស់អ្នកមក ។ បពិត្រព្រះអង្គមានព្យាយាម ខ្ញុំព្រះអង្គមិនបានបព្វជ្ជា ក្នុងសាសនា ដែលព្រះអង្គសម្តែងដោយល្អទេ ខ្ញុំព្រះអង្គកើតទុក្ខ ព្រោះសេចក្តីស្តាយនោះ បពិត្រព្រះនាយក សូមព្រះអង្គជាទីពឹងរបស់ខ្ញុំ ។ គ្រានោះ ព្រះមុនី ទី ៧ ប្រមូលភិក្ខុទាំងឡាយមកហើយត្រាស់សួរថា ពួកភិក្ខុណា នឹកឃើញគុណរបស់ព្រាហ្មណ៍នេះ ពួកភិក្ខុនោះ ចូរពោលមក ។ គ្រានោះ ព្រះសារីបុត្តបានពោលថា ខ្ញុំព្រះករុណានឹកឃើញគុណរបស់ព្រាហ្មណ៍នេះ ដ្បិតព្រាហ្មណ៍នេះ បានប្រើគេឲ្យប្រគេនចង្ហាន់មួយវែក ដល់ខ្ញុំព្រះអង្គ កាលត្រាច់ទៅបិណ្ឌបាត ។ ម្នាលសារីបុត្រ ប្រពៃហើយ ៗ អ្នកជាមនុស្សកតញ្ញូនឹងព្រាហ្មណ៍នេះ អ្នកចូរបំបួសព្រាហ្មណ៍ចាស់នេះចុះ ព្រោះព្រាហ្មណ៍នេះនឹងជាបុគ្គលគួរគេបូជា ។ លំដាប់នោះ ខ្ញុំក៏បានបព្វជ្ជា ព្រមទាំងឧបសម្បទាដោយកម្មវាចា ។

នវមំ ភធត្ថេរាបទានំ

ន ចិរេនេវ កាលេន បាបុណឹ អាសវក្ខយំ

សក្កាទ្ធុំ មុទិតោ ហក្យំ សុណាមិ មុទិតោ យតោ[1]

បដិកាណោយ្យកានត្តំ ឥតោ មំ បព្វជិតោ ។

កិលេសា ឈាបិតា មយ្ហំ ភវា សព្វេ សមូហតា

នាគោវ ពន្ធនំ ឆេត្វា វិហរាមិ អនាសវោ ។

ស្វាគតំ វត មេ អាសិ មម ពុទ្ធស្ស សន្តិកេ

តិស្សោ វិជ្ជា អនុប្បត្តា កតំ ពុទ្ធស្ស សាសនំ ។

បដិសម្ភិទា ចតស្សោ វិមោក្ខាបិ ច អដ្ឋិមេ

ឆឡភិញ្ញា សច្ឆិកតា កតំ ពុទ្ធស្ស សាសនន្តិ ។

ឥត្ថំ សុទំ អាយស្មា ភធោ ថេរោ ឥមា គាថាយោ អភាសិត្ថាតិ ។

ភធត្ថេរស្ស អបទានំ សមត្តំ ។

---

១ ឱ. សតោ ។

ភធត្ថេរាបទាន ទី ៩

អស់កាលមិនយូរប៉ុន្មាន ខ្ញុំក៏បានដល់នូវធម៌ជាគ្រឿងអស់ទៅនៃអាសវៈ តាំងពីខ្ញុំមានចិត្តរីករាយ ស្តាប់ព្រះពុទ្ធដីការបស់ព្រះមុនី ដោយគោរព ក្នុងកាលណា ព្រះជិនស្រី ក៏តាំងខ្ញុំថាជាអ្នកប្រសើរខាងប្រាជ្ញា ជាងពួកសាវ័កអ្នកមានប្រាជ្ញា ក្នុងកាលនោះ ៗ កិលេសទាំងឡាយ ខ្ញុំដុតបំផ្លាញហើយ ភពទាំងពួង ខ្ញុំដកចោលហើយ ខ្ញុំជាអ្នកមិនមានអាសវៈ ព្រោះបានកាត់បំណង ដូចជាដំរីកាត់ផ្តាច់នូវចំនង ។ ឱ ! ខ្ញុំមកល្អហើយ ក្នុងសំណាក់ព្រះពុទ្ធរបស់ខ្ញុំ វិជ្ជា ៣ ខ្ញុំបានដល់ហើយ សាសនា របស់ព្រះពុទ្ធ ខ្ញុំបានធ្វើហើយ ។ បដិសម្ភិទា ៤ វិមោក្ខ ៨ និងអភិញ្ញា ៦ នេះ ខ្ញុំបានធ្វើឲ្យជាក់ច្បាស់ហើយ ទាំងសាសនា របស់ព្រះពុទ្ធ ខ្ញុំក៏បានប្រតិបត្តិហើយ ។

បានឮថា ព្រះភធត្ថេរ មានអាយុ បានសម្តែងនូវគាថាទាំងនេះ ដោយប្រការដូច្នេះ ។

ចប់ ភធត្ថេរាបទាន ។

ទសមំ មោឃរាជត្ថេរាបទានំ

(១៣០) បទុមុត្តរោ លោកវិទូ(១) សព្វលោកហិតោ មុនិ
ឥតោ សតសហស្សម្ហិ កប្បេ ឧប្បជ្ជិ ចក្ខុមា ។
ឱវាទកោ វិញ្ញាបកោ តារកោ សព្វបាណិនំ
ទេសនាកុសលោ ពុទ្ធោ តារេសិ ជនតំ ពហុំ ។
អនុកម្បកោ ការុណិកោ ហិតេសី សព្វបាណិនំ
សម្បត្តេ តិត្ថិយេ សព្វេ បញ្ចសីលេ បតិដ្ឋហិ ។
ឯវំ និរាកុលំ អាសិ សុញ្ញតំ តិត្ថិយេហិ ច
វិចិត្តំ អរហន្តេហិ វសីភូតេហិ តាទិភិ ។
រតនានឌ្ឍបញ្ញាសំ ឧគ្គតោ សោ មហាមុនិ
កញ្ចនគ្ឃិយសង្កាសោ ពត្តឹសវរលក្ខណោ ។

---

១ ឱ.ម. បទុមុត្តរោ នាម ជិនោ ។

មោឃរាជត្ថេរាបទាន ទី ១០

(១.៣០) ព្រះមុនីព្រះនាមបទុមុត្តរៈ មានបញ្ញាចក្ខុ ទ្រង់ជ្រាបច្បាស់នូវលោក ទ្រង់ជាប្រយោជន៍ដល់សត្វលោកទាំងពួង ទ្រង់កើតឡើងក្នុងកប្បមួយសែន អំពីកប្បនេះ ។ ព្រះពុទ្ធទ្រង់ឈ្លាស ក្នុងទេសនា ទ្រង់ប្រទានឱវាទ ញុំាងសត្វឲ្យត្រាស់ដឹង ចម្លងសត្វទាំងពួង ទ្រង់ញុំាងពួកជនច្រើនឲ្យឆ្លង (ចាកលោក) ទ្រង់មានសេចក្តីអនុគ្រោះ មានករុណា ស្វែងរកប្រយោជន៍ដល់សត្វទាំងពួង ទ្រង់ញុំាងពួកតិរ្ថិយទាំងពួង ដែលមកប្រជុំគ្នា ឲ្យតាំងនៅក្នុងសីល ៥ ។ កាលយ៉ាងនេះ សាសនានេះឯង មិនកើរ សូន្យចាកពួកតិរ្ថិយ វិចិត្រដោយពួកព្រះអរហន្ត ជាអ្នកស្ទាត់ជំនាញ ប្រកបដោយតាទិគុណ ។ ព្រះមហាមុនីនោះ មានកំពស់៥៨ហត្ថ ប្រាកដស្មើដោយគ្រឿងបូជាជាវិការនៃមាស មានលក្ខណៈប្រសើរ៣២ប្រការ ។

ទសមំ មោឃរាជត្ថេរាបទានំ

វស្សសតសហស្សានិ អាយុ វិជ្ជតិ តាវទេ
តាវតា តិដ្ឋមានោ សោ តារេសិ ជនតំ ពហុំ ។
តទាហំ ហំសវតិយា កុលេ អញ្ញតរេ អហុ
បរកម្មាយនេ យុត្តោ នត្ថិ មេ កិញ្ចិ សន្ធនំ ។
បដិក្កមនសាលាយំ វសេន្តោ កតភូមិយំ
អគ្គឹ ឧជ្ជាលយឹ តត្ថ ទឡ្ហាកណ្ហាសិលាមហិ(១) ។
តទា បរិសតិ នាថោ ចតុសច្ចំ បកាសកោ
សាវកំ សម្បកិត្តេសិ លូខចីវរធារកំ ។
តស្ស តម្ហិ គុណេ តុដ្ឋោ បដិបជ្ជ(២) តថាគតំ
លូខចីវរធារគ្គំ បត្ថយឹ ឋានមុត្តមំ ។
តទា អវោច ភគវា សាវកោ បទុមុត្តរោ
បស្សថេតំ បុរិសកំ កុចេលំ តនុទេហកំ ។

---

១ ឱ. សិយាមហី ។ ម. សិសាមហី ។ ២ ឱ. បណិបច្ច ។ ម. បនិបច្ច ។

មោឃរាជត្ថេរាបទាន ទី ១០

មានព្រះជន្មាយុមួយសែនឆ្នាំ កាលព្រះអង្គទ្រង់គង់នៅឡើយ ទ្រង់ញុំាងពួកជនច្រើនឲ្យឆ្លង (ចាកលោក) ។ កាលនោះ ខ្ញុំកើតក្នុងត្រកូលមួយ នៅក្នុងក្រុងហង្សវតី ជាអ្នកប្រកបការងារ របស់បុគ្គលដទៃ ខ្ញុំឥតមានវត្ថុតិចតួចជាទ្រព្យរបស់ខ្លួនឡើយ ។ កាលខ្ញុំនៅក្នុងបដិក្កមនសាលា ដែលគេធ្វើជាថ្នាក់កំអុជភ្លើង ក្នុងបដិក្កមនសាលានោះ ផែនដីដែលក្រាលដោយថ្ម ត្រូវភ្លើងឆេះខ្លោចខ្មៅ ។ កាលនោះ ព្រះលោកនាថ កំពុងប្រកាសសច្ចៈ ៤ ក្នុងកណ្ដាលបរិស័ទ ទ្រង់សរសើរសាវ័កដែលទ្រទ្រង់ចីវរសៅហ្មង ។ ខ្ញុំត្រេកអរក្នុងគុណ របស់សាវ័កនោះ បានប្រតិបត្តិព្រះតថាគត ហើយប្រាថ្នាតំណែងដ៏ខ្ពង់ខ្ពស់ ជាកំពូលនៃការទ្រទ្រង់ចីវរសៅហ្មង ។ គ្រានោះ ព្រះបទុមុត្តរៈ មានជោគ ស្ដេចទ្រង់ត្រាស់នឹងពួកសាវ័កថា អ្នកទាំងឡាយ ចូរមើលបុរសនុ៎ះ ដែលមានសំពត់ក្រខ្វក់ មានខ្លួនស្ដើងៗ

បីតិហរស្ស គន្ធំ សទ្ធាជនសមន្វិតំ(១)
ឧឡារកុលំ ហាសំ អតុលំ សាលពិលាសិតំ ។
ឯសោ បវត្តតិ តំ ហាសំ សទ្ធុសេនស្ស(២) ភិក្ខុនោ
លទ្ធុខីរនារិស្ស តស្ស វណ្ណកតាសយោ(៣) ។
តំ សុត្វា មុទិតោ ហុត្វា និបច្ច សិរសា ជិនំ
យាវជីវំ សុភំ កម្មំ ការេត្វា ជិនសាសនេ ។
តេន កម្មេន សុកតេន ចេតនាបណិធីហិ ច
ជហិត្វា មានុសំ ទេហំ តាវតឹសំ អគញ្ឆហំ(៤) ។
បដិក្កមនសាលាយំ ភូមិទាហនកម្មុនា(៥)
សមសហស្សំ(៦) និរយេ អច្ឆឹ វេទនដ្ឋិតោ ។
តេន កម្មាវសេសេន បញ្ច ជាតិសតានិហំ
មនុស្សេ កុលជោ ហុត្វា ទាសិយា លក្ខណង្កិតោ ។

---

១ ម. សទ្ធាស្នេហសមន្វិតំ ។ ២ ម. យេស្ស សេនស្ស ។ ៣ ម. វណ្ណសិតាសយោ ។ ៤ ឱ.ម. តាវតឹសូបគោ អហំ ។ ៥ ឱ. ភូមិឃាហកកម្មុនា ។ ម. ភូមិទាយកកម្មុនា ។ ៦ ម. សម ហស្សំ ។

មានមុខជ្រះថ្លាដោយបីតិ តាំងមានទ្រព្យប្រសើរគឺសទ្ធាជាប់តាមហើយ មានខេមដ៏ទៀងឡើង រីករាយ ឥតកំរើកដូចជាដុំឈើ ៗ បុរសនុ៎ះ ប្រាថ្នានូវតំណែងនៃភិក្ខុអ្នកមានសច្ចៈជារបស់ខ្លួន ទ្រទ្រង់នូវចីវរសៅហ្មងនោះ មានអធ្យាស្រ័យតាំងនៅ ក្នុងគុណនៃភិក្ខុនោះ ៗ លុះខ្ញុំស្ដាប់ព្រះពុទ្ធតម្រាស់នោះហើយ ក៏កើតសេចក្ដីរីករាយ ក្រាបទៀបព្រះជិនស្រីដោយសិរ្ស: ធ្វើនូវអំពើល្អ ក្នុងសាសនាព្រះជិនស្រី ដរាបដល់អស់ជីវិត ៗ ដោយអំពើដែលខ្ញុំធ្វើល្អនោះផង ដោយការតំកល់ទុកនូវសេចក្ដីប្រាថ្នានោះផង លុះខ្ញុំលះបង់រាងកាយជារបស់មនុស្សហើយ ក៏បានទៅកើត ក្នុងឋានតាវត្តិង្ស ៗ ដោយអំពើដែលខ្ញុំបានដុតថ្នាក់ ក្នុងបដិក្កមនសាលា ខ្ញុំត្រូវវេទនាគ្របសង្កត់ ឆេះនៅក្នុងនរក អស់មួយពាន់ឆ្នាំគត់ ៗ ដោយសំណល់កម្មនោះ ខ្ញុំបានកើតក្នុងត្រកូលមនុស្ស មានលក្ខណ:គេស្គាល់បាន តាមលំដាប់ អស់ ៥០០ ជាតិ ៗ

ទសមំ មោឃរាជត្ថេរាបទានំ

បញ្ច ជាតិសតានេវ កុដ្ឋរោគសមប្បិតោ
មហាទុក្ខំ អនុភវឹ តស្ស កម្មស្ស វាហសា ។
ឥមម្ហិ ភទ្ទកេ កប្បេ ឧបរិដ្ឋំ(១) យសស្សិនំ
បិណ្ឌាចារេន តប្បេសឹ បសន្នមានសោ អហំ ។
តេន កម្មវិសេសេន ចេតនាបណិធីហិ ច
ជហិត្វា មានុសំ ទេហំ តាវតឹសំ អគញ្ឆហំ ។
បច្ឆិមេ ភវសម្បត្តេ អជាយឹ ខត្តិយេ កុលេ
បិតុនោ អច្ចយេនាហំ មហារជ្ជសមប្បិតោ ។
កុដ្ឋរោគាភិភូតោហំ រត្តិយំ ន សុខំ(២) លភេ
មោឃំ រជ្ជសុខំ យស្មា មោឃរាជា តតោ អហំ ។
កាយស្ស ទោសំ ទិស្វាន បព្វជឹ អនគារិយំ
ពាវរិស្ស ទិជគ្គស្ស សិស្សត្តំ អជ្ឈុបាគមឹ ។

---

១ ឱ. ឧបដ្ឋិតំ ។ ២ ឱ. ន រត្តិយំ សុខំ ។ ម. ន រត្តឹ ន សុខំ ។

ពេញប្រៀបដោយកេតយូន៍ គ្រប់ ៥០០ ជាតិ រងសេចក្តីទុក្ខធំ ដោយផលនៃកម្មនោះ ៗ ក្នុងកប្បនេះ ខ្ញុំមានចិត្តជ្រះថ្លា បានញុំាំងព្រះបច្ចេកពុទ្ធព្រះនាមឧបរិដ្ឋៈ មានយស ឲ្យឆ្អែតស្កប់ស្កល់ដោយបិណ្ឌបាត ៗ ដោយអំពើវិសេសនោះផង ដោយការតំកល់ទុកនូវចេតនានោះផង លុះខ្ញុំលះបង់កងកាយរបស់មនុស្សហើយ ក៏បានទៅកើតក្នុងឋានតាវត្តិង្ស ៗ លុះដល់បច្ឆិមភព ខ្ញុំបានកើតក្នុងត្រកូលក្សត្រ អំណើះតពីព្រះបិតាទៅ ខ្ញុំក៏បានឆ្អែតស្កប់ស្កល់ដោយរាជសម្បត្តិធំ ៗ ខ្ញុំត្រូវកេតយូន៍គ្របសង្កត់ ឥតបានសុខក្នុងរាត្រីឡើយ សេចក្តីសុខក្នុងរាជសម្បត្តិ ជារបស់សោះសូន្យទទេ ព្រោះហេតុណា ព្រោះហេតុនោះ បានជាខ្ញុំមានឈ្មោះថាមោឃរាជ ៗ ខ្ញុំឃើញទោសរបស់កាយហើយ ក៏ចូលទៅកាន់ផ្នួស បានចូលទៅធ្វើជាសិស្សរបស់ពាវរីព្រាហ្មណ៍ ដែលជាកំពូលព្រាហ្មណ៍ ៗ

មហតា បរិវារេន ឧបេច្ច នរណាយកំ
អបុច្ឆិំ និបុណំ បញ្ហំ វាកិសំ វាទិសូទនំ ។
អយំ លោកោ បរោ លោកោ ព្រហ្មលោកោ សទេវកោ
ទិដ្ឋិ តេ[1] នាភិជានាមិ គោតមស្ស យសស្សិនោ ។
ឯវំ អភិក្កន្តទស្សាវឹ អត្ថិ[2] បញ្ហេន អាគមំ
កថំ លោកំ អវេក្ខន្តំ មច្ចុរាជា ន បស្សតិ ។
សុញ្ញតោ លោកំ អវេក្ខស្សុ មោឃរាជ សទា សតោ
អត្តានុទិដ្ឋិំ ឩហច្ច ឯវំ មច្ចុតរោ សិយា ។
ឯវំ លោកំ អវេក្ខន្តំ មច្ចុរាជា ន បស្សតិ
ឥតិ មំ អភណិ ពុទ្ធោ សព្វរោគតិកិច្ឆកោ ។

---

១ ឱ. ទិដ្ឋិ តោ ។ ម. ទិដ្ឋី តោ ។ ២ ឱ.ម. អត្ថុ ។

ខ្ញុំមានបរិវារច្រើន ចូលទៅគាល់ព្រះពុទ្ធ ជានាយកនៃនរជន ហើយសួរនូវប្រស្នាដ៏ល្អិតល្អន់ ជាប្រស្នានៃបុគ្គលមានថ្វីមាត់ ជាទីហូរមកនៃពទៈថា លោកនេះ បរលោក ព្រហ្មលោក ព្រមទាំងទេវលោក (មានដែវប្តូទេ) ខ្ញុំព្រះអង្គមិនដឹងទិដ្ឋិរបស់ព្រះអង្គ ជាគោតម ដ៏មានយសទេ ។ ដែលខ្ញុំព្រះអង្គមកនេះ ដើម្បីសួរប្រស្នា ចំពោះព្រះអង្គ ទ្រង់ឃើញវិសេសយ៉ាងនេះ ចុះមច្ចុរាជ មិនឃើញបុគ្គលដែលពិចារណាឃើញច្បាស់នូវលោក តើយ៉ាងណា ។ ព្រះពុទ្ធទ្រង់ព្យាបាលរោគគ្រប់មុខ បានត្រាស់ឆ្លើយនឹងខ្ញុំវិញថា ម្នាលមោឃរាជ អ្នកចូរមានស្មារតីសព្វកាល ពិចារណានូវលោកថាសូន្យចុះ បុគ្គលដែលបានដក នូវអត្តានុទិដ្ឋិចេញហើយ រមែងឆ្លងផុតមច្ចុរាជបាន ។ មច្ចុរាជ រមែងមិនឃើញនូវបុគ្គល អ្នកពិចារណាឃើញច្បាស់នូវលោក យ៉ាងនេះ ។

ទសមំ មោឃរាជត្ថេរាបទានំ

សហ កាទាវសានេន ។ កេសមស្សុវិវជ្ជិតោ
កាសាវវត្ថវសនោ ។ អាសឹ ភិក្ខុ តទាហំ(១) ។
សង្ឃេ តេសុ វិហារេសុ ។ ន វសឹ រោគបីឡិតោ
មា វិហារេ បទុស្សីតិ ។ ភចាយាភិសុបីឡិតោ(២) ។
សង្ការកុដា អាហត្វា(៣) ។ សុសានា រថិកាហិ ច
តតោ សង្ឃាដឹ ការិត្វាន ។ ធារយឹ លូខចីវរំ ។
មហាភិសក្កា តស្មឹ មេ ។ គុណោ តុដ្ឋោ វិនាយកោ
លូខចីវរធារិនំ ។ ឯតទគ្គេ ឋបេសិ មំ ។
បុញ្ញបាបបរិក្ខីណោ ។ សព្វរោគវិវជ្ជិតោ
សិខីវ អនុបាទានោ ។ និព្វាយិស្សមនាសវោ ។
កិលេសា ឈាបិតា មយ្ហំ ។ ភវា សព្វេ សមូហតា
នាគោវ ពន្ធនំ ឆេត្វា ។ វិហរាមិ អនាសវោ ។
ស្វាគតំ វត មេ អាសិ ។ មម ពុទ្ធស្ស សន្តិកេ
តិស្សោ វិជ្ជា អនុប្បត្តា ។ កតំ ពុទ្ធស្ស សាសនំ ។

---

១ ម. តទារហោ ។ ២ ម. ភតរោគីសុបីឡិតោ ។ ៣ ម. អាហិត្វា ។

គ្រាន់តែចប់គាថា ខ្ញុំវៀរស្រឡះចាកសក់និងពុកមាត់ ស្លៀក សំពត់កាសាវៈ បានក្លាយទៅជាអរហន្តភិក្ខុភ្លាម ។ ខ្ញុំត្រូវរោគ បៀតបៀនហើយ មិនហ៊ានទៅក្នុងវិហាររបស់សង្ឃ ត្រូវគេ រកកួនដោយសំដីថា អ្នកកុំប្រទូស្តវិហារ ។ លំដាប់នោះ ខ្ញុំ បាននាំយកសំពត់ អំពីគំនរសំរាមខ្លះ ព្រៃស្មសានខ្លះ ប្រក ខ្លះ មកធ្វើជាសង្ឃាដី ហើយប្រើប្រាស់តែចីវរសៅហ្មង ។ ព្រះពុទ្ធ ជាមហាពេទ្យ ដឹកនាំសត្វ ទ្រង់ត្រេកអរក្នុងគុណ របស់ខ្ញុំនោះហើយ ក៏តាំងខ្ញុំក្នុងទីជាឯតទគ្គៈ ជាងពួកភិក្ខុទ្រ-ទ្រង់នូវចីវរសៅហ្មង ។ ខ្ញុំជាបុគ្គលអស់បុណ្យនិងបាប វៀរ ស្រឡះចាករោគគ្រប់យ៉ាង ឥតមានអាសវៈ ដូចជាភ្លើងឥត កំញម នឹងបរិនិព្វាន ។ កិលេសទាំងឡាយ ខ្ញុំដុតបំផ្លាញ ហើយ ភពទាំងពួង ខ្ញុំដកចោលហើយ ខ្ញុំជាអ្នកមិនមាន អាសវៈ ព្រោះបានកាត់ចំណង ដូចជាដំរីកាត់ផ្តាច់នូវទន្លីង ។ ឱ ! ខ្ញុំមកល្អហើយ ក្នុងសំណាក់ព្រះពុទ្ធរបស់ខ្ញុំ វិជ្ជា ៣ ខ្ញុំ បានដល់ហើយ សាសនារបស់ព្រះពុទ្ធ ខ្ញុំបានធ្វើហើយ ។

បដិសម្ភិទា ចតស្សោ វិមោក្ខាបិច អដ្ឋិមេ

ឆឡភិញ្ញា សច្ឆិកតា កតំ ពុទ្ធស្ស សាសនន្តិ ។

ឥត្ថំ សុទំ អាយស្មា មោឃរាជា ថេរោ ឥមា

គាថាយោ អភាសិត្ថាតិ ។

មោឃរាជត្ថេរស្ស អបទានំ សមត្តំ ។

ឧទ្ទានំ

កច្ចានោ វក្កលី ថេរោ មហាកប្បិនសវ្ហយោ

ទព្ពោ កុមារនាមោ ច ពាហិយោ កោដ្ឋិកោ វសី ។

ឧរុវេលកស្សបោ រាធោ មោឃរាជា ច បណ្ឌិតោ

តីណិ គាថាសតានេត្ថ ទ្វាសដ្ឋិ ចេវ បិណ្ឌិតា ។

កច្ចាយនវគ្គោ ចតុបញ្ញាសោ ។

បដិសម្ភិទា ៤ វិមោក្ខ ៨ និងអភិញ្ញា ៦ នេះ ខ្ញុំបានធ្វើឲ្យជាក់ច្បាស់ហើយ ទាំងសាសនា របស់ព្រះពុទ្ធ ខ្ញុំក៏បានប្រតិបត្តិហើយ ។

បានឮថា ព្រះមោឃរាជត្ថេរ មានអាយុ បានសម្តែងនូវគាថាទាំងនេះ ដោយប្រការដូច្នេះ ។

ចប់ មោឃរាជត្ថេរាបទាន ។

ឧទ្ទាន

មហាកច្ចាយនត្ថេរាបទាន ១ វក្កលិត្ថេរាបទាន ១ មហាកប្បិនត្ថេរាបទាន ១ ទព្វមល្លបុត្តត្ថេរាបទាន ១ កុមារកស្សបត្ថេរាបទាន ១ ពាហិយត្ថេរាបទាន ១ មហាកោដ្ឋិតត្ថេរាបទាន ១ ឧរុវេលកស្សបត្ថេរាបទាន ១ រាធត្ថេរាបទាន ១ មោឃរាជបណ្ឌិតត្ថេរាបទាន ១ មានគាថា ៣៦២ ដែលព្រះសង្គីតិកាចារ្យ បានប្រមូលទុកហើយ ។

ចប់ កច្ចាយនវគ្គ ទី ៥៤ ។

បញ្ចបញ្ញាសោ ភទ្ទិយវគ្គោ

បឋមំ លកុណ្ឌកភទ្ទិយត្ថេរាបទានំ

(១៣១) បទុមុត្តរោ នាម ជិនោ សព្វធម្មាន បារគូ(១)
ឥតោ សតសហស្សម្ហិ លោកេ(២) ឧប្បជ្ជិ នាយកោ ។

តទាហំ ហំសវតិយា សេដ្ឋិបុត្តោ មហទ្ធនោ
ជង្ឃាវិហារំ វិចរំ សង្ឃារាមំ អគច្ឆហំ ។

តទា សោ លោកបជ្ជោតោ ធម្មំ ទេសេសិ នាយកោ
មជុស្សរានំ(៣) បវរំ សាវកំ អភិកិត្តយិ ។

តំ សុត្វា មុទិតោ ហុត្វា ការំ កត្វា មហេសិនោ
វន្ទិត្វា សត្ថុនោ បាទេ តំ ឋានំ អភិបត្ថយិំ ។

---

១. ម. សព្វធម្មេសុ ចក្ខុមា ។ ២. ម. កប្បេ ។ ៣ ម. មញ្ជុស្សរានំ ។

ភទ្ទិយវគ្គ ទី ៥៥

លកុណ្ឌកភទ្ទិយត្ថេរាបទាន ទី ១

[១៣១] ព្រះជិនស្រី ព្រះនាមបទុមុត្តរៈ ទ្រង់ដល់នូវត្រើយនៃធម៌ទាំងពួង ព្រះអង្គជានាយក ទ្រង់កើតឡើងក្នុងលោក ក្នុងកប្បទីមួយសែន អំពីកប្បនេះ ។ កាលនោះ ខ្ញុំកើតជាសេដ្ឋីបុត្ត ក្នុងនគរហង្សវតី ជាអ្នកមានទ្រព្យច្រើន បានដើរទៅកាន់ទីសម្រាកសួន ក៏ឆៀងចូលទៅកាន់អារាមរបស់សង្ឃ ។ គ្រានោះ ព្រះអង្គជាប្រទីបនៃលោក ជានាយក កំពុងសម្តែងធម៌ ទ្រង់សរសើរសាវ័កដ៏ប្រសើរដែលមានសំឡេងពីរោះ ជាងពួកសាវ័ក ដែលមានសំឡេងពីរោះទាំងឡាយ ។ ខ្ញុំឮព្រះពុទ្ធដីកានោះហើយ ក៏ត្រេកអរ បានធ្វើគ្រឿងសក្ការៈ ចំពោះព្រះមហេសី ហើយថ្វាយបង្គំបាទានៃព្រះសាស្តា រួចប្រាថ្នានូវតំណែងនោះ ។

តទា តុដ្ឋោ វិយាកាសិ សង្ឃមជ្ឈេ វិនាយកោ
អនាគតម្ហិ អទ្ធានេ លច្ឆសេតំ មនោរថំ ។
សតសហស្សេ ឥតោ កប្បេ ឱក្កាកកុលសម្ភវោ
គោតមោ នាម នាមេន សត្ថា លោកេ ភវិស្សតិ ។
តស្ស ធម្មេសុ ទាយាទោ ឱរសោ ធម្មនិម្មិតោ
ភទ្ទិយោ នាម នាមេន ហេស្សតិ សត្ថុសាវកោ ។
តេន កម្មេន សុកតេន ចេតនាបណិធីហិ ច
ជហិត្វា មានុសំ ទេហំ តាវតឹសំ អគច្ឆហំ ។
ទ្វេនវុតេ ឥតោ កប្បេ ផុស្សោ ឧប្បជ្ជិ នាយកោ
ទុរាសទោ ទុប្បសហោ សព្វលោកុត្តមោ ជិនោ ។

គ្រានោះ ព្រះពុទ្ធជានាយក ទ្រង់ព្យាករក្នុងកណ្ដាលជំនុំសង្ឃថា អ្នកនឹងបានទទួលតំណែងនុ៎ះ ដូចចិត្តប៉ុនប៉ង ក្នុងកាលអនាគត ។ ក្នុងកប្បទីមួយសែន អំពីកប្បនេះ មានមហាបុរស សម្ភពក្នុងត្រកូលស្ដេចឱក្កាកៈ នឹងបានជាសាស្ដាព្រះនាមគោតម គ្រាស់ក្នុងលោក ។ សេដ្ឋីបុត្តនេះ នឹងបានជាឱរសដែលព្រះធម៌និម្មិត ជាអ្នកទទួលមត៌ក ក្នុងធម៌របស់ព្រះគោតម ជាសាវ័កនៃព្រះសាស្ដា មាននាមជាកង្ខិយៈ ។

ដោយអំពើដែលខ្ញុំធ្វើល្អនោះផង ដោយការតំកល់ទុកនូវចេតនានោះផង លុះខ្ញុំលះបង់រាងកាយរបស់មនុស្សហើយ ក៏បានទៅកើត ក្នុងឋានតាវត្តិង្ស ។ ព្រះជិនស្រី ព្រះនាមផុស្សៈ ជានាយក ដែលគេចូលទៅរកបានដោយកម្រ គេគ្របសង្កត់បានដោយក្រ ព្រះអង្គខ្ពង់ខ្ពស់ ជាងលោកទាំងពួង ទ្រង់កើតឡើង ក្នុងកប្បទី ៩២ អំពីកប្បនេះ ។

បឋមំ លកុណ្ឌកភទ្ទិយត្ថេរាបទានំ

ចរណេន ច សម្បន្នោ ព្រហ្មុ(១) ឧជុ បតាបវា
ហិតេសី សព្វសត្តានំ ពហុំ មោចេសិ ពន្ធនា ។
នន្ទារាមវរេ(២) តស្ស អហោសឹ បុស្សកោកិលោ(៣)
គន្ធកុដិសមាសន្នេ អម្ពរុក្ខេ វសាមហំ ។
តទា បិណ្ឌាយ គច្ឆន្តំ ទក្ខិណេយ្យំ ជិនុត្តមំ
ទិស្វា ចិត្តំ បសាទេត្វា មញ្ជុនា អភិកូជហំ ។
រាជុយ្យានំ តទា គន្ត្វា សុបក្កំ កនកត្តចំ
អម្ពបិណ្ឌំ គហេត្វាន សម្ពុទ្ធស្សោបនាមយឹ ។
តទា មេ ចិត្តមញ្ញាយ មហាការុណិកោ ជិនោ
ឧបដ្ឋាកស្ស ហត្ថតោ បត្តំ បគ្គណ្ហិ នាយកោ ។

---

១ ឱ ព្រហា ។ ២ ម. នន្ទារាមវនេ ។ ៣ ឱ. ម. ផុស្សកោកិលោ ។

លកុណ្ឌកភទ្ទិយត្ថេរាបទាន ទី ១

ទ្រង់បរិបូណ៌ដោយចរណៈ ជាបុគ្គលប្រសើរ មានព្រះទ័យត្រង់ មានតេជះ ស្វែងរកប្រយោជន៍ដល់សព្វសត្វ ទ្រង់ញុំាងសត្វជាច្រើនឲ្យរួចចាកចំណង ។ ខ្ញុំកើតជាសត្វតាវ៉ៅស នៅលើដើមស្វាយក្បែរគន្ធកុដិ ក្នុងនន្ទារាម របស់ព្រះសាស្តានោះ ។ គ្រានោះ ខ្ញុំបានឃើញព្រះជិនស្រី ជាទក្ខិណេយ្យបុគ្គលដ៏ខ្ពង់ខ្ពស់ ស្តេចកំពុងទៅបិណ្ឌបាត ហើយញុំាងចិត្តឲ្យជ្រះថ្លា ក៏ស្រែករំពង ដោយសំឡេងដ៏ពីរោះ ។ ខ្ញុំបានហើរទៅកាន់ឧទ្យានស្តេច ហើយនាំយកផ្លែស្វាយទុំ មានសម្បុរនៃសម្បកដូចមាស បង្អោនទៅជិតព្រះសម្ពុទ្ធ ។ ព្រះជិនស្រី ទ្រង់ប្រកបដោយមហាករុណា ជានាយក ទ្រង់ជ្រាបច្បាស់នូវចិត្តរបស់ខ្ញុំហើយ ក៏យកបាត្រអំពីដៃភិក្ខុ ជាឧបដ្ឋាក (ហើយបង្អោនបាត្រទៅរកខ្ញុំជាសត្វតាវ៉ៅនោះ) ។

អនាសី(១) ហដ្ឋចិត្តោហំ អម្ពបិណ្ឌំ មហាមុនេ
បត្តេ បក្ខិប្យ បក្ខោហិ បញ្ជលី កត្វាន មញ្ជុនា ។
សរេន រជនីយេន សវនីយេន មញ្ជុនា(២)
វស្សន្តោ ពុទ្ធុប្បជគ្គំ និទ្ទំ កត្វា និបជ្ជហំ ។
តតោ មុទិតចិត្តំ មំ ពុទ្ធបេមគតាសយំ
សកុណគ្ឃិ ឧទាគន្ត្វា ឃាតយិ ទុដ្ឋមានសោ ។
តតោ ចុតោហំ តុសិតេ អនុភោត្វា មហាសុខំ
មនុស្សយោនិមាគញ្ឆឹ តស្ស កម្មស្ស វាហសា ។
ឥមម្ហិ ភទ្ទកេ កប្បេ ព្រហ្មពន្ធុ មហាយសោ
កស្សបោ នាម គោត្តេន ឧប្បជ្ជិ វទតំ វរោ ។
សាសនំ ជោតយិត្វា សោ អភិភុយ្យ កុតិត្ថិយេ
វិនយិត្វាន វេនេយ្យេ និព្វុតោ សោ សសាវកោ ។

ម ១. ទាមុំ ។ ២ ឱ. ធំសនា ។

ខ្ញុំមានចិត្តរីករាយ បានដាក់ផ្កាស្វាយក្នុងបាត្រ ថ្វាយព្រះមហាមុនី រួចធ្វើអញ្ជលីដោយស្លាបទាំងពីរ ស្រែកដោយសំឡេងដ៏ពីរោះ កាលស្រែកដោយសំឡេង គួរត្រេកអរ គួរស្តាប់ ដ៏ទន់ពីរោះ ដើម្បីព្រះពុទ្ធបូជាហើយ ក៏ហើរទៅកាន់ទ្រនំ ហើយដេកលក់ ។ គ្រានោះ សត្វខ្លែង ជាសត្វចិត្តអាក្រក់ ហើរមកឆាបយកខ្ញុំ ដែលកំពុងមានចិត្តរីករាយ មានអធ្យាស្រ័យស្រឡាញ់ ចំពោះព្រះពុទ្ធ ។ ខ្ញុំច្យុតចាកអត្តភាពនោះ ក៏បានទទួលមហាសុខ ក្នុងឋានតុសិត (លុះច្យុតចាកឋានតុសិត) ក៏បានមកកាន់កំណើតមនុស្ស ព្រោះអានិសង្សនៃកុសលកម្មនោះឯង ។ ក្នុងកប្បនេះ ព្រះពុទ្ធព្រះនាមកស្សបៈ ដោយគោត្រ មានផៅពង្សប្រសើរ មានយសធំ ព្រះអង្គប្រសើរជាងពួកអ្នកប្រាជ្ញ ស្តេចកើតឡើង ។ ព្រះអង្គបំភ្លឺសាសនា គ្របសង្កត់តិរិយអាក្រក់ ទ្រង់ទូន្មានពួកវេនេយ្យសត្វ រួចហើយព្រះអង្គព្រមទាំងពួកសាវ័ក បរិនិព្វានទៅ ។

បឋមំ លកុណ្ឌកភទ្ទិយត្ថេរាបទានំ

និព្វុតេ តម្ហិ លោកគ្គេ   បសន្នា ជនតា ពហូ
បូជនត្ថាយ ពុទ្ធស្ស   ថូបំ កុព្វន្តិ សត្ថុនោ ។
សត្តយោជនិកំ ថូបំ   សត្តរតនភូសិតំ
ការយិស្សាម មហេសិស្ស   ឥច្ចេវំ មន្តយន្តិ តេ ។
កិកិនោ កាសិរាជស្ស   តទា សេនាយ នាយកោ
ហុត្វាហំ អប្បមាណស្ស   បមាណំ ចេតិយេ វទិំ ។
តទា តេ មម វាក្យេន   ចេតិយំ យោជនុគ្គតំ
អកំសុ នរវីរស្ស   នានារតនភូសិតំ ។
តេន កម្មេន សុកតេន   ចេតនាបណិធីហិ ច
ជហិត្វា មានុសំ ទេហំ   តាវតិំសំ អគញ្ឆហំ ។
បច្ឆិមេ ច ភវេ ទានិ   ជាតោ សេដ្ឋិកុលេ អហំ
សាវត្ថិយំ បុរវរេ   ឥទ្ធេ ផីតេ មហទ្ធនេ ។

លកុណ្ឌកភទ្ទិយត្ថេរាបទាន ទី ១

កាលព្រះអង្គ ជាបុគ្គលប្រសើរជាងសត្វលោក បរិនិព្វាន ហើយ ពួកជនច្រើនគ្នា កើតសេចក្តីជ្រះថ្លា នាំគ្នាធ្វើព្រះស្តូប ដើម្បីជាពុទ្ធបូជាចំពោះព្រះសាស្តា ។ ពួកជនទាំងនោះ ប្រឹក្សាគ្នាយ៉ាងនេះថា យើងទាំងឡាយ នឹងឲ្យពួកជាងធ្វើព្រះស្តូបកំពស់ ៧ យោជន៍ ស្អិតស្អាងដោយកែវ ៧ ប្រការ ថ្វាយព្រះពុទ្ធជាមហេសី ។ កាលនោះ ខ្ញុំជានាយកនៃសេនារបស់ព្រះបាទកិកិនៃដែនកាសី បានបង្គាប់ឲ្យគេធ្វើចេតិយ ដែលត្រូវមានទំហំធំ ឲ្យមកជាតូចវិញ ។ គ្រានោះ ពួកជនទាំងនោះ ក៏នាំគ្នាធ្វើចេតិយតាមពាក្យខ្ញុំ កំពស់មួយយោជន៍ សឹងស្អិតស្អាងដោយកែវផ្សេង ៗ ថ្វាយព្រះពុទ្ធ ជាអ្នកប្រាជ្ញប្រសើរជាងជន ។ ដោយអំពើដែលខ្ញុំធ្វើដោយល្អនោះផង ដោយការតំកល់ទុកចេតនានោះផង លុះខ្ញុំលះបង់កាយជារបស់មនុស្សហើយ បានទៅកើតក្នុងឋានតាវត្តិង្ស ។ ក្នុងបច្ឆិមភព ឥឡូវនេះ ខ្ញុំកើតក្នុងត្រកូលសេដ្ឋី ក្រុងសាវត្ថី ជាក្រុងដ៏ប្រសើរ ស្តុកស្តម្ភ ទូលាយ មានទ្រព្យច្រើន ។

បុរក្សវេសេ សុគតំ ទិស្វា វិម្ហិតមានសោ
បព្វជិត្វាន ន ចិរំ អរហត្តំ អបាបុណឹ ។
ចេតិយស្ស បមាណំ យំ អការឹ តេន កម្មុនា
លកុណ្ឌកសរីរោហំ ជាតោ បរិព្ភវរហោ ។
សរេន មធុរេនាហំ បូជេត្វា ឥសិសត្តមំ
មញ្ជុស្សរាន ភិក្ខូនំ អគ្គត្តំ អនុបាបុណឹ ។
ផលទានេន ពុទ្ធស្ស គុណានុស្សរណេន ច
សាមញ្ញផលសម្បន្នោ វិហរាមិ អនាសវោ ។
កិលេសា ឈាបិតា មយ្ហំ ភវា សព្វេ សមូហតា
នាគោវ ពន្ធនំ ឆេត្វា វិហរាមិ អនាសវោ ។
ស្វាគតំ វត មេ អាសិ មម ពុទ្ធស្ស សន្តិកេ(១)
តិស្សោ វិជ្ជា អនុប្បត្តា កតំ ពុទ្ធស្ស សាសនំ ។

---

១ ម. ពុទ្ធសេដ្ឋស្ស សន្តិកេ ។

ខ្ញុំឃើញព្រះសុគត កំពុងចូលទៅក្នុងបុរី ក៏មានចិត្តស្ងប់ស្ងែង បានចូលទៅបួស មិនយូរប៉ុន្មាន ខ្ញុំក៏បានសម្រេចព្រះអរហត្ត ។ ខ្ញុំបានធ្វើចេតិយឲ្យមានទំហំតូចណា ព្រោះអំពើនោះឯង បានជាខ្ញុំកើតមកមានសរីរៈតឿ គួរដល់ការមើលងាយ (នៃអ្នកផង) ។ ខ្ញុំបានដល់នូវភាពជាបុគ្គលប្រសើរ (ខាងមានសំឡេងពីរោះ) ជាងពួកភិក្ខុដែលមានសំឡេងពីរោះ ព្រោះបានបូជាព្រះពុទ្ធ ជាឥសីទី ៧ ដោយសំឡេងដ៏ពីរោះ ។ ខ្ញុំបានសម្រេចនូវសាមញ្ញផល ឥតមានអាសវៈ ព្រោះបានថ្វាយផ្លែស្វាយដល់ព្រះពុទ្ធ និងការនឹករលឹកគុណនៃព្រះពុទ្ធ ។ កិលេសទាំងឡាយ ខ្ញុំដុតបំផ្លាញហើយ ភពទាំងពួង ខ្ញុំដកចោលហើយ ខ្ញុំជាអ្នកមិនមានអាសវៈ ព្រោះបានកាត់ចំណង ដូចជាដំរីកាត់ផ្តាច់នូវទន្លីង ។ ឱ ! ខ្ញុំមកល្អហើយ ក្នុងសំណាក់ព្រះពុទ្ធរបស់ខ្ញុំ វិជ្ជា ៣ ខ្ញុំបានដល់ហើយ សាសនារបស់ព្រះពុទ្ធ ខ្ញុំបានធ្វើហើយ ។

បដិសម្ភិទា ចតស្សោ វិមោក្ខាបិ ច អដ្ឋិមេ

ឆឡភិញ្ញា សច្ឆិកតា កតំ ពុទ្ធស្ស សាសនន្តិ ។

ឥត្ថំ សុទំ អាយស្មា លកុណ្ឌកភទ្ទិយោ ថេរោ

ឥមា គាថាយោ អភាសិត្ថាតិ ។

លកុណ្ឌកភទ្ទិយត្ថេរស្ស អបទានំ សមត្តំ ។

ទុតិយំ កង្ខារេវតត្ថេរាបទានំ

(១៣២) បទុមុត្តរោ នាម ជិនោ សព្វធម្មេសុ ចក្ខុមា

ឥតោ សតសហស្សម្ហិ កប្បេ ឧប្បជ្ជិ នាយកោ ។

សីហហនុ ព្រហ្មគិរោ ហំសទុន្ទុភិស្សរោ

នាគវិក្កន្តគមនោ ចន្ទសូរនិភប្បភោ ។

បដិសម្ភិទា ៤ វិមោក្ខ ៨ និងអភិញ្ញា ៦ នេះ ខ្ញុំបានធ្វើឲ្យ ជាក់ច្បាស់ហើយ ទាំងសាសនា របស់ព្រះពុទ្ធ ខ្ញុំក៏បាន ប្រតិបត្តិហើយ ។

បានឮថា ព្រះលក្ខណកក្ខិយត្ថេរ មានអាយុ បានសម្តែងនូវ គាថាទាំងនេះ ដោយប្រការដូច្នេះ ។

ចប់ លក្ខណកក្ខិយត្ថេរាបទាន ។

កង្ខារេវតត្ថេរាបទាន ទី ២

(១៣២) ព្រះជិនស្រី ព្រះនាមបទុមុត្តរៈ ទ្រង់មាន បញ្ញាចក្ខុក្នុងធម៌ទាំងពួង ព្រះអគ្គជានាយក ទ្រង់កើតឡើង ក្នុងកប្បទីមួយសែន អំពីកប្បនេះ ។ ព្រះសម្ពុទ្ធទ្រង់មាន ចង្កាដូចចង្កាសីហៈ មានព្រះសូរសៀង ដូចសំឡេងព្រហ្ម មានសូរសព្ទដូចហង្សនិងស្គរ មានពុទ្ធដំណើរ ដូចដំរីដែល ត្រេកត្រអាល មានរស្មីដូចព្រះចន្ទ្រ និងព្រះអាទិត្យជាដើម ។

មហាមតិ មហាវីរោ មហាឈាយី មហាគតិ[១]
មហាការុណិកោ នាថោ មហាតមវិធំសនោ[២] ។
ស កទាចិ តិលោកគ្គោ វេនេយ្យំ វិនយំ ពហុំ
ធម្មំ ទេសេតិ សម្ពុទ្ធោ សត្តចិត្តវិទូ មុនិ ។
ឈាយី ឈានរតំ វីរំ ឧបសន្តំ អនាវិលំ
វណ្ណយន្តោ បរិសតិ តោសេតិ ជនតំ ជិនោ ។
តទាហំ ហំសវតិយា ព្រាហ្មណោ វេទបារគូ
ធម្មំ សុត្វាន មុនិនោ តំ ឋានំ អភិបត្ថយឹ ។
តទា ជិនោ វិយាកាសិ សង្ឃមជ្ឈេ វិនាយកោ
មុទិតោ ហោហិ ត្វំ ព្រហ្មេ លច្ឆសេតំ មនោរថំ ។

---

១ ឱ. មហាហិតោ ។ ម. មហាពលោ ។ ២ ឱ. មហាតមនិសូទនោ ។ ម. មហាតមបនូ-ទនោ ។

មានប្រាជ្ញាច្រើន មានព្យាយាមធំ មានឈានធំ មានគតិធំ ប្រកបដោយមហាករុណា ជាទីពឹងនៃសត្វលោក ទ្រង់កំចាត់បង់នូវងងឹតធំ គឺមោហៈ ។ ព្រះអង្គជាកំពូលនៃត្រៃលោក ទ្រង់ជ្រាបច្បាស់នូវចិត្តសត្វ ជាអ្នកប្រាជ្ញ កាលទូន្មាននូវវេនេយ្យសត្វ ហើយទ្រង់សម្តែងធម៌ច្រើន ។ ព្រះជិនស្រី ទ្រង់សរសើរនូវបុគ្គលអ្នកមានឈាន ត្រេកអរក្នុងឈាន មានព្យាយាម មានចិត្តស្ងប់រម្ងាប់ មិនល្អក់ ទ្រង់ញុំាងពួកជនឲ្យត្រេកអរ ក្នុងកណ្តាលបរិស័ទ ។ កាលនោះ ខ្ញុំជាព្រាហ្មណ៍ដល់នូវត្រើយនៃវេទ នៅក្នុងក្រុងហង្សវតី លុះស្តាប់ធម៌ហើយ មានចិត្តរីករាយ ទើបប្រាថ្នានូវតំណែងនោះ ។

គ្រានោះ ព្រះជិនស្រី ជានាយក ទ្រង់ព្យាករ ក្នុងកណ្តាល នៃជំនុំសង្ឃថា ម្នាលព្រាហ្មណ៍ អ្នកចូរត្រេកអរចុះ អ្នកនឹងបាននូវតំណែងនុ៎ះ ដូចចិត្តប៉ុនប៉ង់ពុំខាន ។

ទុតិយំ កង្ខារេវតត្ថេរាបទានំ

សតសហស្សេ ឥតោ កប្បេ ឱក្កាកកុលសម្ភវោ

គោតមោ នាម នាមេន សត្ថា លោកេ ភវិស្សតិ ។

តស្ស ធម្មេសុ ទាយាទោ ឱរសោ ធម្មនិម្មិតោ

រេវតោ នាម នាមេន ហេស្សតិ សត្ថុសាវកោ ។

តេន កម្មេន សុកតេន ចេតនាបណិធីហិ ច

ជហិត្វា មានុសំ ទេហំ តាវតឹសំ អគច្ឆហំ ។

បច្ឆិមេ ច ភវេ ទានិ ជាតោហំ កោលិយេ បុរេ

ខត្តិយេ កុលសម្បន្នេ ឥទ្ធេ ផីតេ មហទ្ធនេ ។

យទា កបិលវត្ថុស្មឹ ពុទ្ធោ ធម្មំ អទេសយិ

តទា បសន្នោ សុគតេ បព្វជឹ អនគារិយំ ។

កង្ខា មេ ពហុលា(១) អាសិ កប្បាកប្បេ តហឹ តហឹ

តំ សព្វំ វិនយិ ពុទ្ធោ ទេសេត្វា ធម្មមុត្តមំ ។

---

១ ម. ពហុសោ ។

ក្នុងកប្បទីមួយសែន អំពីកប្បនេះ មានមហាបុរស សម្ភព ក្នុងត្រកូលស្តេចឧក្កាកៈ នឹងបានជាសាស្តា ក្នុងលោក ព្រះនាមគោតម ។ ព្រាហ្មណ៍នេះ នឹងបានជាឱរសដែលព្រះធម៌និម្មិត ជាអ្នកទទួលមត៌ក ក្នុងធម៌របស់ព្រះគោតមនោះ ជាសាវ័ករបស់ព្រះសាស្តា មាននាមថា រេវតៈ ។

ដោយអំពើដែលខ្ញុំធ្វើល្អនោះផង ដោយការតំកល់ទុកចេតនានោះផង លុះខ្ញុំលះបង់កាយរបស់មនុស្សហើយ បានទៅកើតក្នុងឋានតាវត្តិង្ស ។ ក្នុងបច្ឆិមភព ឥឡូវនេះ ខ្ញុំកើតក្នុងត្រកូលក្សត្រ ជាត្រកូលសម្បូណ៌ ស្តុកស្តម្ភ ទូលាយ មានទ្រព្យច្រើន នៅក្នុងក្រុងកោលយៈ ។ កាលណា ព្រះពុទ្ធទ្រង់សម្តែងធម៌ ក្នុងក្រុងកបិលវត្ថុ កាលនោះ ខ្ញុំជ្រះថ្លាចំពោះព្រះសុគត ហើយចូលទៅកាន់ផ្នួស ។ ខ្ញុំមានសេចក្តីសង្ស័យច្រើន ក្នុងវត្ថុគួរនិងមិនគួរនោះ ៗ ព្រះពុទ្ធសម្តែងធម៌ដ៏ឧត្តម កំចាត់បង់នូវសេចក្តីសង្ស័យទាំងអស់នោះបាន ។

តតោហំ តិណ្ណសំសារោ តទា ឈានសុខេ រតោ
វិហរាមិ តទា ពុទ្ធោ មំ ទិស្វា ឯតទព្រវិ ។
យោគាចិ កត្វា ឥធ វា ហុរំ វា
សកាវេនិយា វា បរាវេនិយា វា
ឈាយិនោ តា បជហន្តិ សព្វា
អាតាបិនោ ព្រហ្មចរិយំ ចរន្តា ។
សតសហស្សេ កតំ កម្មំ ផលំ ទស្សេសិ មេ ឥធ
សុមុត្តោ សរវេគោវ កិលេសេ ឈាបយី មម ។
តតោ មំ(១) ឈានចរិតំ ទិស្វា លោកគ្គគូ មុនិ
ឈាយីនំ ភិក្ខុនំ អគ្គេ បញ្ញាបេសិ មហាមតិ(២) ។
កិលេសា ឈាបិតា មយ្ហំ ភវា សព្វេ សមូហតា
នាគោវ ពន្ធនំ ឆេត្វា វិហរាមិ អនាសវា ។

---

១ ម. មំ ឥតិ សទ្ទោ នត្ថិ ។ ២ ម. មហាមុនិ ។

ហេតុនោះ ខ្ញុំឈ្មោះថា ជាអ្នកមានសង្សារធ្ងន់ផុតហើយ ត្រេកអរចំពោះសេចក្ដីសុខក្នុងឈាន ។ គ្រានោះ ព្រះពុទ្ធ ទ្រង់ឃើញខ្ញុំ ហើយទ្រង់ប្រកាសពាក្យនេះថា

សេចក្ដីសង្ស័យណាមួយ ក្នុងលោកនេះ ឬក្នុងលោកខាងមុខ ពួកបុគ្គលមានឈាន មានព្យាយាម ជាអ្នកប្រព្រឹត្តព្រហ្មចរិយៈ តែងលះបង់នូវសេចក្ដីសង្ស័យនោះបាន ដោយប្រាជ្ញានៃខ្លួន ឬដោយប្រាជ្ញានៃអ្នកដទៃ ។

អំពើដែលខ្ញុំបានធ្វើ ក្នុងកប្បទីមួយសែន ក៏បង្ហាញផលដល់ខ្ញុំ ក្នុងជាតិនេះ ខ្ញុំបានដុតបំផ្លាញកិលេសទាំងឡាយហើយ ដូចសន្ទុះសរដែលរបូតផុតចេញ (ចាកធ្នូ) ។ ព្រះមុនី ទ្រង់ដល់នូវទីបំផុតនៃលោក មានប្រាជ្ញាច្រើនទ្រង់ឃើញខ្ញុំ ជាអ្នកត្រេកអរ ក្នុងឈានដូច្នោះ ក៏តាំងខ្ញុំជាអ្នកប្រសើរ ជាងពួកភិក្ខុអ្នកមានឈាន ។ កិលេសទាំងឡាយ ខ្ញុំដុតបំផ្លាញហើយ ភពទាំងពួង ខ្ញុំដកចោលហើយ ខ្ញុំជាអ្នកមិនមានអាសវៈ ព្រោះបានកាត់បំណង ដូចដំរីកាត់ផ្ដាច់នូវទន្លីង ។

ស្វាគតំ វត មេ អាសិ មម ពុទ្ធស្ស សន្តិកេ

តិស្សោ វិជ្ជា អនុប្បត្តា កតំ ពុទ្ធស្ស សាសនំ ។

បដិសម្ភិទា ចតស្សោ វិមោក្ខាបិ ច អដ្ឋិមេ

ឆឡភិញ្ញា សច្ឆិកតា កតំ ពុទ្ធស្ស សាសនំ ។

ឥត្ថំ សុទំ អាយស្មា កង្ខារេវតោ ថេរោ ឥមា

គាថាយោ អភាសិត្ថាតិ ។

កង្ខារេវតត្ថេរស្ស អបទានំ សមត្តំ ។

តតិយំ សីវលិត្ថេរាបទានំ

(១៣៣) បទុមុត្តរោ នាម ជិនោ សព្វធម្មេសុ ចក្ខុមា

ឥតោ សតសហស្សម្ហិ កប្បេ ឧប្បជ្ជិ នាយកោ ។

សីលន្តស្ស អសង្ខេយ្យំ សមាធិ វជិរូបមោ

អសង្ខេយ្យំ ញាណវរំ វិមុត្តិ ច អនោបមា ។

ទុ ! ខ្ញុំមកល្អហើយ ក្នុងសំណាក់ព្រះពុទ្ធរបស់ខ្ញុំ វិជ្ជា ៣ ខ្ញុំបានដល់ហើយ សាសនា របស់ព្រះពុទ្ធ ខ្ញុំបានធ្វើហើយ ។ បដិសម្ភិទា ៤ វិមោក្ខ ៨ និងអភិញ្ញា ៦ នេះ ខ្ញុំបានធ្វើឲ្យជាក់ច្បាស់ហើយ ទាំងសាសនា របស់ព្រះពុទ្ធ ខ្ញុំក៏បានប្រតិបត្តិហើយ ។

បានឮថា ព្រះកង្ខារេវតត្ថេរ មានអាយុ បានសម្តែងនូវគាថាទាំងនេះ ដោយប្រការដូច្នេះ ។

ចប់ កង្ខារេវតត្ថេរាបទាន ។

សីវលិត្ថេរាបទាន ទី ៣

(១៣៣) ព្រះជិនស្រី ព្រះនាមបទុមុត្តរៈ មាន បញ្ញាចក្ខុ ក្នុងធម៌ទាំងពួង ព្រះអង្គជានាយក ទ្រង់កើតឡើង ក្នុងកប្បទីមួយសែន អំពីកប្បនេះ ។ សីលរបស់ព្រះអង្គ រាប់មិនបាន សមាធិឧបមាដូចកែវវជីរ ញាណដ៏ប្រសើរ ក៏រាប់មិនអស់ ទាំងវិមុត្តិ ក៏រកអ្វីប្រៀបផ្ទឹមគ្មាន ។

មនុជាមរជាតានំ ព្រហ្មេន្ទុ សមាគមេ
សមណព្រាហ្មណាកិណ្ណេ(១) ធម្មំ ទេសេសិ នាយកោ ។

សសាវកំ មហាណាគឹ បុញ្ញាវដ្ដំ ជុតិន្ធរំ
ឋបេសិ ឯតទគ្គម្ហិ បរិសាសុ វិសារទោ ។

តទាហំ ខត្តិយោ អាសឹ នគរេ ហំសវ្ហយេ
សុត្វា ជិនស្ស តំ វាក្យំ សាវកស្ស គុណំ ពហុំ ។

និមន្តយិត្វា សត្តាហំ ភោជយិត្វា សសាវកំ
មហាទានំ ទទិត្វាន តំ ឋានំ អភិបត្ថយឹ ។

តទា មំ វិនតំ បាទេ ទិស្វាន បុរិសាសភោ
សរេន មហតា វីរោ(២) ឥមំ វចនមព្រវិ ។

តតោ ជិនស្ស វចនំ សោតុកាមា មហាជនា
ទេវតា អថ គន្ធព្វា(៣) ព្រហ្មានោ ច មហិទ្ធិកា ។

---

១ ឱ. សមណព្រាហ្មណាកិណ្ណោ ។ ២ ឱ. សុសរេន មហាវីរោ ។ ៣ ឱ ម. ទេវ-ទានវ គន្ធព្វា ។

ព្រះនាយក ទ្រង់សម្តែងធម៌ក្នុងទីប្រជុំ ដ៏កុះករ ដោយសម-
ណៈនិងព្រាហ្មណ៍ ដល់ពួកមនុស្ស ទេវតា នាគ និងព្រហ្ម ។
ព្រះពុទ្ធទ្រង់ក្តៀវក្លា ក្នុងពួកបរិស័ទ ស្តេចតាំងសាវ័ករបស់
ព្រះអង្គ ដែលជាអ្នកសម្បូណ៌លោក មានបុណ្យ ទ្រទ្រង់នូវ
សេចក្តីចំរើន ក្នុងទីជាឯតទគ្គៈ ។ កាលនោះ ខ្ញុំកើតជា
ក្សត្រ ក្នុងនគរឈ្មោះហំសសៈ បានឮព្រះពុទ្ធដីកានៃព្រះ
ជិនស្រីផង ឮគុណនៃសាវ័កច្រើនផង ។ ខ្ញុំបាននិមន្តព្រះ
សាស្តា ព្រមទាំងសាវ័កឲ្យឆាន់ចង្ហាន់ អស់ ៧ ថ្ងៃ លុះ
ថ្វាយមហាទានរួចហើយ ទើបប្រាថ្នានូវតំណែងនោះ ។ គ្រា
នោះ ព្រះពុទ្ធជាបុរសប្រសើរ ជាអ្នកប្រាជ្ញ ទ្រង់ឃើញខ្ញុំ
ក្រាបទៀបព្រះបាទា ក៏ទ្រង់ត្រាស់ពាក្យនេះ ដោយព្រះសូរ-
សៀងដ៏ពីរោះ ។ លំដាប់នោះ ពួកមហាជន ទាំងពួកទេវតា
គន្ធព្វ ពួកព្រហ្មមានឫទ្ធិច្រើន និងពួកសមណព្រាហ្មណ៍
មានប្រាថ្នាដើម្បីស្តាប់ នូវព្រះពុទ្ធដីកា នៃព្រះជិនស្រីហើយ

តតិយំ សីវលិត្ថេរាបទានំ

សមណព្រាហ្មណា ទេវ នមស្សុ កតញ្ជលី

នទោ តេ បុរិសាជញ្ញ នទោ តេ បុរិសុត្តម ។

ខត្តិយេន មហានាគំ ទិន្នំ សត្តាហការិកំ(១)

សោតុកាមា ផលំ តស្ស ព្យាករោហិ មហាមុនិ ។

តតោ អវោច ភគវា សុណាថ មម ភាសិតំ

អប្បមេយ្យម្ហិ ពុទ្ធម្ហិ សសង្ឃម្ហិ បតិដ្ឋិតា ។

ទក្ខិណានាយ កោ វត្តា(២) អប្បមេយ្យផលា ហិ សា

អបិ ចេស មហាភោគោ ឋានំ បត្ថេតិ ឧត្តមំ ។

---

១ ឱ. សត្តាហិកំ វិភោ ។ ម សត្តាហិកំ វិភោ ។ ២ ឱ. ទោ វត្ថុ ។

ក៏នាំគ្នាធ្វើអញ្ជលីនមស្ការថា បពិត្រព្រះអង្គជាបុរសអាជានេយ្យ ខ្ញុំសូមនមស្ការ ចំពោះព្រះអង្គ បពិត្រព្រះអង្គជាបុរសខ្ពង់ខ្ពស់ ខ្ញុំសូមនមស្ការចំពោះព្រះអង្គ ។ បពិត្រព្រះមហាមុនី ខ្ញុំព្រះអង្គទាំងឡាយ ចង់ស្តាប់អានិសង្សនៃមហាទាន ដែលព្រះមហាក្សត្រទ្រង់បានថ្វាយ អស់ ៧ ថ្ងៃ សូមព្រះអង្គទ្រង់ព្យាករ នូវផលនៃមហាទាននោះ ។

លំដាប់នោះ ព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់ត្រាស់ថា អ្នកទាំងឡាយ ចូរចាំស្តាប់គាថាកថាតជួបតទៅនេះចុះ ទក្ខិណាទាន ដែលព្រះមហាក្សត្រ បានតំកល់ទុកក្នុងព្រះពុទ្ធ ព្រមទាំងព្រះសង្ឃ ដែលជាអ្នកមានគុណសម្បត្តិ ប្រមាណមិនបាន ទក្ខិណាទាននោះ នឹងរកអ្នកណាពោលថា មានអានិសង្សប៉ុណ្ណោះ ឬប៉ុណ្ណោះបានឡើយ ដ្បិតទក្ខិណាទាននោះ មានផលប្រមាណមិនបានទេ មួយទៀត ព្រះមហាក្សត្រ ដែលមានភោគៈច្រើននេះ ប្រាថ្នានូវតំណែងដ៏ខ្ពង់ខ្ពស់ថា

លាភី វិបុលលាភានំ   យថា ភិក្ខុ សុទស្សនោ

តថាហម្បិ ភវេយ្យន្តិ   លព្ភេសំ អនាគតេ ។

សតសហស្សេ ឥតោ កប្បេ   ឱក្កាកកុលសម្ភវោ

គោតមោ នាម នាមេន   សត្ថា លោកេ ភវិស្សតិ ។

តស្ស ធម្មេសុ ទាយាទោ   ឱរសោ ធម្មនិម្មិតោ

សីវលី នាម នាមេន   ហេស្សតិ សត្ថុសាវកោ ។

តេន កម្មេន សុកតេន   ចេតនាបណិធីហិ ច

ជហិត្វា មានុសំ ទេហំ   តាវតឹសំ អគច្ឆហំ(១) ។

ឯកនវុតេ ឥតោ កប្បេ   វិបស្សី លោកនាយកោ

ឧប្បជ្ជិ ចារុនយនោ   សព្វធម្មវិបស្សកោ ។

---

១ ឱ. ម. តាវត្តឹសូបគោ អហំ ។

សុទស្សនភិក្ខុ ជាអ្នកបានលាភដ៏ទូលាយទាំងឡាយ យ៉ាងណា អាត្មាអញ សូមឲ្យបាននូវលាភ យ៉ាងនោះ ព្រះមហាក្សត្រនេះ នឹងបាននូវតំណែងនេះ ក្នុងកាលអនាគតជាប្រាកដ ។ ក្នុងកប្បទីមួយសែន អំពីកប្បនេះ មានមហាបុរសសម្ភពក្នុងត្រកូលស្តេចឧក្កាកៈ នឹងបានជាសាស្តាព្រះនាមគោតម នឹងត្រាស់ឡើងក្នុងលោក ។ ព្រះមហាក្សត្រនេះ នឹងបានជាឧរសដែលព្រះធម៌និម្មិត ជាអ្នកទទួលមត៌កក្នុងធម៌នៃព្រះគោតមនោះ ជាសាវ័កនៃព្រះសាស្តា មាននាមថា សីវលី ។ ដោយអំពើដែលខ្ញុំធ្វើល្អនោះផង ដោយការតំកល់ទុកនូវចេតនានោះផង លុះខ្ញុំលះបង់កាយជារបស់មនុស្សហើយ ក៏បានទៅកើតក្នុងឋានតាវត្តិង្ស ។ ព្រះលោកនាយក ប្រនាមវិបស្សី មានព្រះនេត្រដូចមាស ឃើញនូវធម៌ទាំងពួង ស្តេចកើតឡើង ក្នុងកប្បទី ៩១ អំពីកប្បនេះ ។

តតិយំ សីវលិត្ថេរាបទានំ

តទាហំ ពន្ធុមតិយា កុលស្សញ្ញតរស្ស ច
ទយិតោ វុឌ្ឍិតោ ចេវ អាសឹ កម្មន្តព្យាវដោ ។

តទា អញ្ញតរោ បុគ្គោ[១] វិបស្សិស្ស មហេសិនោ
បរិវេណំ អការេសិ មហន្តមិតិ វិស្សុតំ ។
និដ្ឋិតេ ច មហាទានំ ទទុំ[២] ខជ្ជកសញ្ញុតំ
នវំ ទធឹ មធុញ្ចេវ វិចិនំ នេវ អទ្ទសំ[៣] ។
តទាហន្តំ គហេត្វាន នវទធឹ មធុម្បិច
កម្មសាមិយំ គច្ឆឹ តមេសន្តា មមទ្ទសុំ ។
សហស្សមបិ ទត្វាន នាលភិន្ទ សតទ្វយំ[៤]
តតោហមេវ[៥] ចិន្តេសឹ នេតំ ហេស្សតិ ឱរកំ ។

យថា ឥមេ ជនា សព្វេ សក្ការេន្តិ តថាគតំ
អហម្បិ ការំ ការិស្សាមិ សសង្ឃេ លោកនាយកេ ។

---

១ ឱ.ម ពូគោ ។ ២ ឱ ទទំ ។ ៣ ឱ. អទ្ទសំ ។ ស. អទ្ទសុំ ។ ៤ ឱ. សតគ្ឃយំ ។ ម. សតំទ្វយំ ។ ៥ ឱ. ម. តតោហំ ឯវំ ។

សីវលិត្ថេរាបទាន ទី ៣

កាលនោះ ខ្ញុំជាអ្នកបេះផ្លែគ្រា រកស៊ីនិងការឈើផ្កាលក្នុង ការងារ របស់ត្រកូលមួយ នៅក្នុងនគរពន្ធុមតី ។ គ្រានោះ ពួកជនមួយក្រុម បានឲ្យជាងកសាងបរិវេណ ដែលប្រាកដថាជាបរិវេណធំ ថ្វាយព្រះពុទ្ធ ព្រះនាមវិបស្សី ទ្រង់ស្វែងរកគុណដ៏ធំ ៗ លុះធ្វើបរិវេណរួចស្រេច ពួកជនទាំងនោះ នាំគ្នាថ្វាយមហាទាន ប្រកបដោយបង្អែម ខ្ញុំពិនិត្យមើល (ក្នុងមហាទាននោះ) មិនឃើញមានទឹកដោះជូរថ្មីនិងទឹកឃ្មុំសោះ ។ គ្រានោះ ខ្ញុំក៏ពុងតែកាន់ទឹកដោះជូរថ្មី និងទឹកឃ្មុំ ដើរទៅផ្ទះនៃម្ចាស់ការងារ ស្រាប់តែពួកអ្នកស្វែងរកវត្ថុនោះ បានជួបនឹងខ្ញុំ ។ គេបានឲ្យថ្លៃ ២០០ រហូតដល់ ១ ពាន់ ក៏នៅតែមិនបាន លំដាប់នោះ ខ្ញុំគិតថា វត្ថុនុះ មិនមែនជារបស់ថោកទាប ។ ពួកជនទាំងនេះ គ្រប់គ្នាធ្វើសក្ការៈចំពោះព្រះតថាគត យ៉ាងណា អាត្មាអញនឹងធ្វើសក្ការៈ ចំពោះព្រះលោកនាយក ព្រមទាំងព្រះសង្ឃ យ៉ាងនោះដែរ ។

តទាហំ បេសេត្វាន(១) ឧសឹ មនុញ្ញំ ឯករេតោ
មណ្ឌិត្វា លោកនាថស្ស សសង្ឃស្ស អទាសហំ ។
តេន កម្មេន សុកតេន ចេតនាបណិធីហិ ច
ជហិត្វា មានុសំ ទេហំ តាវតឹសំ(២) អគច្ឆហំ ។
បុនាហំ ពារាណសិយំ រាជា ហុត្វា មហាយសោ
សត្តុកស្ស(៣) តទា ទុដ្ឋោ(៤) ទ្វារកោដ្ឋំ អការយឹ ។
តទា តបស្សិនោ រុទ្ធា ឯកាហំ រក្ខិតា(៥) អហុំ
តតោ តស្ស វិបាកេន ទាបិដ្ឋំ(៦) និរយំ ផុសឹ ។
បច្ចិមេ ច ភវេ ទានិ ជាតោហំ កោលិយេ បុរេ
សុប្បវាសា ច មេ មាតា មហាលិច្ឆវិ មេ បិតា ។
ខត្តិយេ បុញ្ញកម្មេន ទ្វាររោធស្ស វាហសា
សត្តវស្សានិ និវសឹ(៧) មាតុកុច្ឆិម្ហិ ទុក្ខិតោ ។

---

១ ឱ.ម. បិវេត្វា ។ ២ ម. ទេវលោកំ ។ ៣ ម. សត្តុកស្ស ។ ៤ ឱ ពុទ្ធោ ។ ម. រុទ្ធោ ។
៥ ម. ទុក្ខិតោ ។ ៦ ឱ. ម. ញាបត្តំ ។ ៧ ឱ. និរសឹ ។

គ្រានោះ ខ្ញុំបាននាំយកទឹកដោះជូរនិងទឹកឃ្មុំ ចាក់លាយគ្នា ហើយ ថ្វាយដល់ព្រះលោកនាថ ព្រមទាំងព្រះសង្ឃ ក្នុងកាលនោះ ៗ ដោយអំពើដែលខ្ញុំធ្វើល្អនោះផង ដោយការតំកល់ទុកនូវចេតនានោះផង លុះខ្ញុំលះបង់កាយ ជារបស់មនុស្សហើយ បានទៅកើតក្នុងឋានតាវត្តិង្ស ៗ តពីនោះមក ខ្ញុំកើតជាស្តេចមានយសធំ ក្នុងក្រុងពារាណសី ជាអ្នកប្រទូស្ត ចំពោះសត្រូវ បានបិទទ្វារនគរ ៗ គ្រានោះ ពួកអ្នកនគរ ដែលត្រូវខ្ញុំបិទទ្វារ រក្សាទុកអស់មួយថ្ងៃ កើតសេចក្តីក្តៅក្រហាយ លំដាប់អំពីនោះមក ខ្ញុំទៅកើតក្នុងនរកដ៏លាមកខ្លាំងក្លា ព្រោះផលនៃអំពើនោះឯង ៗ ក្នុងបច្ឆិមភព ឥឡូវនេះ ខ្ញុំកើតក្នុងកោលិយបុរី មាតារបស់ខ្ញុំ ឈ្មោះសុប្បវាសា បិតាខ្ញុំ ឈ្មោះមហាលិលច្ឆវី ៗ ខ្ញុំនៅជាទុក្ខក្នុងផ្ទៃមាតា អស់ ៧ ឆ្នាំ ខ្ញុំវង្វេងទ្វារយោនី អស់ ៧ ថ្ងៃ ពេញពោរដោយមហាទុក្ខ

តតិយំ សីវលិត្ថេរាបទានំ

សត្តាហំ ទ្វារមុឡ្ហោហំ មហាទុក្ខសមប្បិតោ
មាតា មេ ឆន្ទទានេន ឯវំ អាសិ សុទុក្ខិតា ។
សុវត្ថិតោហំ និក្ខន្តោ ពុទ្ធេន អនុកម្បិតោ
និក្ខន្តទិវសេយេវ បព្វជឹ អនគារិយំ ។
ឧបជ្ឈាយោ សារីបុត្តោ មេ មោគ្គល្លានោ មហិទ្ធិកោ
កេសេ ឱរោបយន្តោ មេ អនុសាសិ មហាមតិ ។
កេសេសុ ឆិជ្ជមានេសុ អរហត្តំ អបាបុណឹ
ទេវា នាគា មនុស្សា ច បច្ចយេ ឧបេន្តិ(១) មេ ។
បទុមុត្តរនាមញ្ច(២) វិបស្សិញ្ច វិនាយកំ
យំ បូជយឹ បមុទិតោ បច្ចយេហិ វិសេសតោ ។
តតោ តេសំ វិសេសេន កម្មានំ វិបុលុត្តមំ
លាភំ លភាមិ សព្វត្ថ វនេ គាមេ ជលេ ថលេ ។
រេវតំ ទស្សនត្ថាយ យទា យាតិ វិនាយកោ
តីសភិក្ខុសហស្សេហិ សហ លោកគ្គនាយកោ ។

---

១ ឱ. បច្ចយានុបនេន្តិ ។ ម. បច្ចយេ ឧបនេន្តិ ។ ២ ម. បទុមុត្តរនាថញ្ច ។

ព្រោះហេតុតែបិទទ្វារនគរ ដោយអាងបុណ្យ នៃខ្លួនជាក្សត្រ មាតារបស់ខ្ញុំកើតទុក្ខយ៉ាងនោះដែរ ព្រោះឲ្យធ្ងន់ដល់ខ្ញុំ ។ ក្នុងផ្ទៃដែលប្រសូតចេញមក ខ្ញុំប្រសូតចេញមកដោយសុវត្ថិភាព ត្រូវព្រះពុទ្ធអនុគ្រោះ ក៏បានចូលទៅកាន់ផ្នួស ។ ព្រះសារីបុត្រជាឧបជ្ឈាយ៍របស់ខ្ញុំ ព្រះមោគ្គល្លានមានឫទ្ធិច្រើន មានប្រាជ្ញាច្រើន បានកោរសក់ ហើយប្រៀនប្រដៅខ្ញុំ ។ កាលដែលសក់ដាច់ចុះ ខ្ញុំក៏បានលុះអរហត្ត ពួកទេវតា នាគ និងពួកមនុស្ស តែងបង្អោនបច្ច័យទាំងឡាយ មកឲ្យខ្ញុំ ។ ខ្ញុំមានចិត្តរីករាយបានបូជាព្រះពុទ្ធ ព្រះនាមបទុមុត្តរៈ និងព្រះនាយក ព្រះនាមវិបស្សី ដោយបច្ច័យទាំងឡាយដ៏វិសេស ។ ព្រោះហេតុនោះ ទើបខ្ញុំបាននូវលាភ ដ៏ទូលាយ ខ្ពង់ខ្ពស់ ក្នុងទីសព្វអន្លើ គឺព្រៃ ស្រុក ទីទឹក ទីគោក ដោយផលដ៏វិសេសនៃកម្មទាំងនោះ ។ កាលណា ព្រះសម្ពុទ្ធ ជានាយក ព្រះអគ្គជាកំពូលនៃលោក ទឹងដឹកនាំសត្វ ស្តេចទៅជួបនឹងព្រះថេរៈឈ្មោះរេវតៈ មួយអន្លើដោយភិក្ខុ ៣ ម៉ឺនរូប ។

តទា ទេវេរជីតេហិ មមត្ថាយ មហាមតិ

បត្ថយេហំ មហាវីរេ សសង្ឃេ លោកនាយកោ ។

ឧបដ្ឋិតោ មយា ពុទ្ធោ គន្ត្វា រេវតមទ្ទស[១]

តតោ ជេតវនំ គន្ត្វា ឯតទគ្គេ ឋបេសិ មំ ។

លាភីនំ សីវលី អគ្គោ មម សិស្សេសុ ភិក្ខវេ

សព្វលោកហិតោ សត្ថា កិត្តយិ បរិសាសុ មំ ។

កិលេសា ឈាបិតា មយ្ហំ ភវា សព្វេ សមូហតា

នាគោវ ពន្ធនំ ឆេត្វា វិហរាមិ អនាសវោ ។

ស្វាគតំ វត មេ អាសិ មម ពុទ្ធស្ស សន្តិកេ

តិស្សោ វិជ្ជា អនុប្បត្តា កតំ ពុទ្ធស្ស សាសនំ ។

---

១ ឧ. រេវតមទ្ទសំ ។

កាលនោះ ព្រះពុទ្ធ ទ្រង់មានយោបល់ធំ មានព្យាយាមធំ ជានាយកនៃលោក ព្រមទាំងព្រះសង្ឃ ត្រូវខ្ញុំបំរើដោយបច្ច័យទាំងឡាយ ដែលពួកទេវតាបង្អោនចូលមក ដើម្បីប្រយោជន៍ដល់ខ្ញុំ ហើយទ្រង់ជួបនឹងព្រះថេរៈ ឈ្មោះរេវតៈ លំដាប់នោះ ទ្រង់យាងទៅកាន់វត្តជេតពនវិញ ក៏តាំងខ្ញុំក្នុងទីជាឯតទគ្គៈ ។ ព្រះសាស្តា ទ្រង់ទំនុកបំរុងសត្វលោកទាំងពួង ស្តេចសរសើរខ្ញុំ ក្នុងកណ្តាលពួកបរិស័ទថា ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ បណ្តាសិស្សទាំងឡាយ របស់តថាគត មានតែភិក្ខុសីវលីមួយទេ ជាអ្នកប្រសើរជាងពួកភិក្ខុអ្នកស្ងាក់លាភ ។ កិលេសទាំងឡាយ ខ្ញុំដុតបំផ្លាញហើយ ភពទាំងពួង ខ្ញុំដកចោលហើយ ខ្ញុំជាអ្នកមិនមានអាសវៈ ព្រោះបានកាត់បំណង ដូចជាដំរីកាត់ផ្តាច់នូវទន្ទឹង ។ ឱ ! ខ្ញុំមកល្អហើយ ក្នុងសំណាក់ព្រះពុទ្ធ របស់ខ្ញុំ វិជ្ជា ៣ ខ្ញុំបានដល់ហើយ សាសនា របស់ព្រះពុទ្ធ ខ្ញុំបានធ្វើហើយ ។

បដិសម្ភិទា ចតស្សោ វិមោក្ខាបិ ច អដ្ឋិមេ

ឆឡភិញ្ញា សច្ឆិកតា កតំ ពុទ្ធស្ស សាសនន្តិ ។

ឥត្ថំ សុទំ អាយស្មា សីវលី ថេរោ ឥមា គាថាយោ

អភាសិត្ថាតិ ។

សីវលិត្ថេរស្ស អបទានំ សត្តមំ ។

ចតុត្ថំ វង្គីសត្ថេរាបទានំ

(១៣៤) បទុមុត្តរោ នាម ជិនោ សព្វធម្មេសុ ចក្ខុមា

ឥតោ សតសហស្សម្ហិ កប្បេ ឧប្បជ្ជិ នាយកោ ។

យថាបិ សាគរេ ឩម្មិ[១] គគនេ វិយ តារកា

ឯវំ បាវចនំ តស្ស អរហន្តេហិ ចិត្តិតំ[២] ។

សទេវាសុរនាគេហិ មនុជេហិ បុរក្ខតោ

សមណព្រាហ្មណាកិណ្ណោ ជនមជ្ឈេ ជិនុត្តមោ ។

១ ឱ. ម. ឩម្មិ ។ ២ ឱ. ចិត្តិតំ ។

បដិសម្ភិទា ៤ វិមោក្ខ ៨ និងអភិញ្ញា ៦ នេះ ខ្ញុំបានធ្វើឲ្យជាក់ច្បាស់ហើយ ទាំងសាសនា របស់ព្រះពុទ្ធ ខ្ញុំក៏បានប្រតិបត្តិហើយ ។

បានឮថា ព្រះសីវលិត្ថេរ មានអាយុ បានសម្តែងនូវគាថាទាំងនេះ ដោយប្រការដូច្នេះ ។

ចប់ សីវលិត្ថេរាបទាន ។

វង្គីសត្ថេរាបទាន ទី ៥

(១៣៥) ព្រះជិនស្រី ព្រះនាមបទុមុត្តរៈ ព្រះអង្គមានបញ្ញាចក្ខុក្នុងធម៌ទាំងពួង ជានាយក ទ្រង់កើតឡើងហើយ ក្នុងកប្បទីមួយសែន អំពីកប្បនេះ ។ រលកក្នុងសាគរ និងពួកផ្កាយ ឯ៏អាកាស យ៉ាងណាមិញ សាសនារបស់ព្រះពុទ្ធអង្គនោះ ដ៏វិចិត្រហើយ ដោយពួកព្រះអរហន្ត ក៏យ៉ាងនោះដែរ ។ ព្រះជិនស្រីដ៏ឧត្តមនោះ មានពួកមនុស្ស ព្រមទាំងទេវតា អសុរ នាគ ហោមរោមក្នុងកណ្តាលប្រជុំជន គុះករដោយសមណៈនិងព្រាហ្មណ៍ ។

បកាសិ អនុរញ្ជន្តោ លោកេ លោកន្តគូ ជិនោ

វចេនន វិពោធេន្តោ វទេយ្យ បទុមានិ សោ ។

វេសារជ្ជេហិ សម្បន្នោ ចតូហិ បុរិសុត្តមោ

បហីនភយសារជ្ជោ ខេមប្បត្តោ វិសារទោ ។

អាសភំ បវរំ ឋានំ ពុទ្ធភូមិញ្ច កេវលំ

បដិជានាតិ លោកគ្គោ នត្ថិ សញ្ចោទកោ ក្វចិ ។

សីហនាទមសម្ភីតំ នទតោ តស្ស តាទិនោ

ទេវោ នរោ វា ព្រហ្មា វា បដិវត្តា ន វិជ្ជតិ ។

ទេសេន្តោ បវរំ ធម្មំ សន្តារេន្តោ សទេវកំ

ធម្មចក្កំ បវត្តេតិ បរិសាសុ វិសារទោ ។

បដិភាណវតំ អគ្គំ សាវកំ សាធុសម្មតំ

គុណំ ពហុំ បកិត្តេត្វា ឯតទគ្គេ ឋបេសិ តំ ។

ព្រះជិនស្រីនោះ ព្រះអង្គដល់នូវទីបំផុតនៃលោក ក្នុងលោក ទ្រង់ញុំាងឈូកគឺវេនេយ្យសត្វ ឲ្យពេញចិត្ត ដោយរស្មីទាំងឡាយ ឲ្យត្រាស់ដឹងដោយពាក្យ (របស់ព្រះអង្គ) ។ ព្រះអង្គបរិបូណ៌ដោយវេសារជ្ជធម៌ទាំង ៤ ជាបុរសដ៏ឧត្តម មានភ័យនិងសេចក្តីកោតញញើតលះបង់ហើយ ទ្រង់ដល់នូវទីដ៏ក្សេម ជាអ្នកក្លៀវក្លា ។ ព្រះអង្គជាបុគ្គលប្រសើរក្នុងលោក ទ្រង់ប្ដេជ្ញានូវពុទ្ធភូមិ ដែលជាទីដ៏ប្រសើរថ្លៃថ្លាទាំងអស់ ព្រះអង្គគ្មានបុគ្គលណាមួយជាស់តៀនឡើយ ។ កាលព្រះអង្គជាគា-មិបុគ្គល បន្លឺនូវសីហនាទ ឥតមានញញើត មិនមានទេវតានិងនរជន ឬព្រហ្មពោលតបតបានឡើយ ។ ព្រះអង្គកាលសម្តែងធម៌ដ៏ប្រសើរ ញុំាងមនុស្សព្រមទាំងទេវតាឲ្យឆ្លង (នូវវដ្តៈទាំង ៣) ញុំាងធម្មចក្រឲ្យប្រព្រឹត្តទៅ ទ្រង់ជាអ្នកក្លៀវក្លាក្នុងបរិស័ទ ។ ព្រះអង្គប្រកាសនូវគុណដ៏ច្រើន នៃសាវ័កមួយរូប ដ៏ប្រសើរជាងពួកលោកមានបដិភាណ ដែលគេសន្មតថាជាសប្បុរស ហើយតាំងសាវ័កនោះ ក្នុងទីជាឯតទគ្គៈ ។

ចតុត្ថំ វង្គីសត្ថេរាបទានំ

តទាហំ ហំសវតិយា ព្រាហ្មណោ សាធុសម្មតោ
សព្វវេទវិទូ ជាតោ វាគីសោ វាទិសូទនោ ។
ឧបេច្ច តំ មហាវីរំ សុត្វា តំ(១) ធម្មទេសនំ
បីតិវរំ បដិលភឹ សាវកស្ស គុណេ រតោ(២) ។
និមន្តយិត្វា សុគតំ សសង្ឃំ លោកនន្ទនំ
សត្តាហំ ភោជយិត្វាហំ ទុស្សេហិ ឆាទយឹ តទា ។
និបច្ច សិរសា បាទេ កតោកាសោ កតញ្ជលី
ឯកមន្តំ ឋិតោ ហដ្ឋោ សន្ថវឹ ជិនមុត្តមំ ។
នមោ តេ វាទិសូទន(៣) នមោ តេ ឥសិសត្តម(៤)
នមោ តេ សព្វលោកគ្គ នមោ តេ អភយង្ករ ។

---

១ ម. សុត្វាហំ ។ ២ ម. គុណេន សោ ។ ៣ ខ. វាទិសទ្ទូល ។ ម. វាទិមទ្ទន ។
៤ ខ បុរិសុត្តម ។

វគ្គសត្តុបទាន ទី ៤

កាលនោះ ខ្ញុំកើតជាព្រាហ្មណ៍ឈ្មោះវគ្គសៈ នៅក្នុងនគរហង្សវតី ចេះចប់នូវវេទសព្វគ្រប់ គេសន្មតថាជាសប្បុរស ជាអ្នកបង្ហូរនូវពាក្យប្រៀនប្រដៅ ។ ខ្ញុំបានចូលទៅជិតព្រះអង្គ មានព្យាយាមធំ ហើយស្ដាប់ធម៌ទេសនា បាននូវបីតិដ៏ប្រសើរ ក៏ត្រេកអរក្នុងគុណនៃសាវ័ក ។ កាលនោះ ខ្ញុំនិមន្តព្រះសុគត ព្រមទាំងព្រះសង្ឃ ដែលជាអ្នកញុំាងសត្វលោកឲ្យត្រេកអរ មកឆាន់អស់ ៧ ថ្ងៃ ហើយឲ្យគេបិទបាំងដោយសំពត់ទាំងឡាយ ។ ខ្ញុំបានក្រាបក្បាលទៀបព្រះបាទា (នៃព្រះអង្គ) លុះព្រះអង្គបើកឱកាសឲ្យខ្ញុំហើយ ខ្ញុំបានធ្វើនូវអញ្ជលី ឋិតនៅក្នុងទីដ៏សមគួរ មានចិត្តត្រេកអរសរសើរនូវព្រះជិនស្រីដ៏ឧត្តមថា បពិត្រព្រះអង្គទ្រង់បង្ហូរនូវពាក្យប្រៀនប្រដៅ ខ្ញុំសូមថ្វាយបង្គំព្រះអង្គ បពិត្រព្រះអង្គជាឥសីទី ៧ ខ្ញុំសូមថ្វាយបង្គំព្រះអង្គ បពិត្រព្រះអង្គជាបុគ្គលប្រសើរជាងសត្វលោកទាំងអស់ ខ្ញុំសូមក្រាបថ្វាយបង្គំព្រះអង្គ បពិត្រព្រះអង្គទ្រង់ធ្វើនូវអភ័យ ខ្ញុំសូមក្រាបថ្វាយបង្គំព្រះអង្គ ។

នមោ តេ មារមជ្ជន នមោ តេ ទិដ្ឋិសូទន
នមោ តេ សន្តិសុខទ នមោ តេ សរណំករ ។
អនាថានំ ភវំ នាថោ ភីតានំ អភយប្បទោ
វិស្សាមំ ភូមិសន្តានំ សរណំ សរណេសិនំ ។
ឯវមាទីហិ សម្ពុទ្ធំ សន្ថវិត្វា មហាគុណំ
អវោចំ វាទិសូរស្ស(១) គតឹ បប្បោមិ ភិក្ខុនោ ។
តទា អវោច ភគវា អនន្តបដិភាណវា
យោ សោ ពុទ្ធំ អភោជេសិ សត្តាហំ សកសាវកំ ។
គុណញ្ច មេ បកិត្តេសិ បសន្នោ សេហិ បាណិហិ
ឯសោ បត្ថយតេ ភាវំ វាទិសូរស្ស(២) ភិក្ខុនោ ។

១-២ ម. វាទិសូទស្ស ។

បពិត្រព្រះអង្គទ្រង់ញុំាញីនូវមារ ខ្ញុំសូមក្រាបថ្វាយបង្គំព្រះអង្គ បពិត្រព្រះអង្គទ្រង់បង្ហូរនូវទិដ្ឋិ ខ្ញុំសូមក្រាបថ្វាយបង្គំព្រះអង្គ បពិត្រព្រះអង្គទ្រង់ឲ្យនូវសន្តិសុខ ខ្ញុំសូមក្រាបថ្វាយបង្គំព្រះអង្គ បពិត្រព្រះអង្គទ្រង់ធ្វើនូវទីពឹង ខ្ញុំសូមក្រាបថ្វាយបង្គំព្រះអង្គ ។ ព្រះអង្គដ៏ចំរើន ជាទីពឹងនៃសត្វ ដែលពុំមានទីពឹង ទ្រង់ប្រទាននូវអភ័យដល់សត្វដែលមានភ័យ ទ្រង់ស្និទ្ធស្នាលរបស់សត្វទាំងឡាយ ដែលមានភូមិដ៏ស្ងប់ ជាទីពឹងរបស់ពួកជនអ្នកស្វែងរកនូវទីពឹង ។ លុះខ្ញុំសរសើរព្រះសម្ពុទ្ធមានគុណធំ ដោយពាក្យទាំងឡាយ មានយ៉ាងនេះជាដើម រួចបានពោលថា ខ្ញុំសូមដល់នូវគតិរបស់ភិក្ខុ ដែលជាអ្នកក្លៀវក្លា ជាងភិក្ខុអ្នកមានវាទៈក្លៀវក្លា ។

កាលនោះ ព្រះមានព្រះភាគ ព្រះអង្គមានបដិភាណគ្មានទីបំផុត បានត្រាស់ថា បុគ្គលណា បានញុំាងព្រះពុទ្ធព្រមទាំងសាវ័ក ឲ្យឆាន់អស់ ៧ ថ្ងៃ ជ្រះថ្លា (ប្រណម្យ) ដោយដៃរបស់ខ្លួន សរសើរនូវគុណនៃតថាគត បុគ្គលនុ៎ះ ប្រាថ្នានូវតំណែងរបស់ភិក្ខុ អ្នកក្លៀវក្លាក្នុងវាទ ។

ចតុត្ថំ វក្កលិត្ថេរាបទានំ

អនាគតម្ហិ អទ្ធានេ លប្ពូសេតំ(១) ពានោវជំ
ទេវមនុស្សសម្បត្តិំ អនុភោត្វា អនប្បកំ ។
សតសហស្សេ ឥតោ កប្បេ ឱក្កាកកុលសម្ភវោ
គោតមោ នាម នាមេន សត្ថា លោកេ ភវិស្សតិ ។
តស្ស ធម្មេសុ ទាយាទោ ឱរសោ ធម្មនិម្មិតោ
វក្កីសោ នាម នាមេន ហេស្សតិ សត្ថុសាវកោ ។
តំ សុត្វា មុទិតោ ហុត្វា យាវជីវំ តទា ជិនំ
បច្ចយេហិ ឧបដ្ឋាសិំ មេត្តចិត្តោ តថាគតំ ។
តេន កម្មេន សុកតេន ចេតនាបណិធីហិ ច
ជហិត្វា មានុសំ ទេហំ តាវតិំសំ អគញ្ឆហំ(២) ។
បច្ឆិមេ ច ភវេ ទានិ បរិញ្ញាជកុលេ(៣) អហំ
បច្ឆាជាតោ(៤) យទា អាសិំ ជាតិយា សត្តវស្សិកោ ។

---

១ ឱ. លប្ពូតេតំ ។ ២ ឱ.ម. តុសិតំ អគមាសហំ ។ ៣ ម. ជាតោ វិប្បកុលេ ។ ៤ ម. សម្បត្តោ ឬ ។

វត្តិសត្ថេរាបទាន ទី ៤

បុគ្គលនុ៎ះនឹងសោយសម្បត្តិទេវតា និងសម្បត្តិមនុស្សដ៏ច្រើន ហើយបាននូវតំណែងជាទីពេញចិត្តនោះ ក្នុងអនាគតកាល ។ ក្នុងកប្បមួយសែន អំពីកប្បនេះ មានមហាបុរសទ្រង់កើតក្នុងឧក្កាកត្រកូល នឹងបានជាព្រះសាស្តា ទ្រង់ព្រះនាមគោតម ត្រាស់ឡើងក្នុងលោក ។ បុរសនោះ ជាទាយាទក្នុងធម៌ទាំងឡាយ របស់ព្រះអង្គ ជាឱរស ជាធម្មនិម្មិត ជាសាវ័ក នៃព្រះសាស្តាអង្គនោះ មានឈ្មោះថាវត្តិសៈ ។

កាលនោះ ខ្ញុំឮនូវពាក្យព្យាករណ៍នោះហើយ ក៏ជាបុគ្គលមានចិត្តទន់ មានចិត្តមេត្តា បានបម្រើនូវព្រះតថាគតជិនស្រីដោយបច្ច័យទាំងឡាយ ដរាបដល់អស់ជីវិត ។ ដោយកុសលកម្មដែលខ្ញុំធ្វើល្អនោះផង ដោយការតំកល់ទុកចេតនានោះផង លុះខ្ញុំលះបង់ពងកាយជារបស់មនុស្សហើយ បានទៅកើតក្នុងឋានតាវត្តិង្ស ។ ដល់មកក្នុងបច្ឆិមភព ឥឡូវនេះ ខ្ញុំបានមកកើតក្នុងត្រកូលបរិព្វាជក មានអាយុ ៧ ឆ្នាំ រាប់អំពីកំណើត

សព្វវេទវិទូ ជាតោ　　វាទសត្ថវិសារទោ

វគ្គុស្សរោ(១) ចិត្តកថី　　បរប្បវាទមទ្ទនោ ។

ឥវេត្តុ(២) ជាតោតិ(៣) វត្តិសោ　　វចនេ នវស្សរោតិ ភ

វត្តិសោ ឥតិ មេ នាមំ　　អក្តម្បិ(៤) លោកសម្មតំ ។

យទាហំ វិញ្ញុតំ បត្តោ　　ឋិតោ បឋមយោព្វនេ

តទា រាជគហេ រម្មេ　　សារីបុត្តញ្ច អទ្ទសំ(៥) ។

បញ្ចវីសតិមំ ភាណវារំ ។

បិណ្ឌាយ វិចរន្តំ តំ　　បត្តបាណឹ សុសំវុតំ

អលោលក្ខឹ មិតភាណឹ　　យុគមត្តំ ឧទិក្ខិតំ(៦) ។

តំ ទិស្វា វិម្ហិតោ ហុត្វា　　អភេចមនុប្បរំ

កណិការំ និចិតំ　　ចិត្តំ តាធាបនំ អហំ ។

---

១ ម. ភរិស្សរោ ។ ២ ឱ. ឯត្តន្តរេ ហេ សព្វេ ទិស្សតិ ៚ ៣ ឱ.ម. ឥតិ សព្វេ នត្ថិ ។ ៤ ឱ.ម. អភវិ ។ ៥ ឱ. សារីបុត្តមថទ្ទសំ ។ ម. សារីបុត្តមហទ្ទសំ ។ ៦ ឱ. និរិក្ខិតំ ម. និទ្ទក្ខិតំ ។

ក៏ចេះចប់នូវត្រៃវេទទាំងអស់ ត្បៀវក្លាដោយពទសាស្ត្រ មាន សំឡេងដ៏ពីរោះ មានសំដីដ៏វិចិត្រ ជាអ្នកញាំញីនូវវាទៈនៃ បុគ្គលដទៃ ។ ឯនាមដ៏ប្រសើររបស់ខ្ញុំ ដែលលោកសន្មត ហើយថា វង្គីសៈ ព្រោះកើតក្នុងវង្គជនបទ ឬថា វង្គីសៈ ព្រោះជាឥស្សរៈក្នុងពាក្យ ។ កាលណា ខ្ញុំបានដឹងក្តី បិត នៅក្នុងបឋមវ័យ កាលនោះ ខ្ញុំបានជួបនឹងព្រះសារីបុត្ត ក្នុង ក្រុងរាជគ្រឹះ ដែលជាទីរកភាយ ។

ចប់ភាណវារៈ ទី ២៥ ។

ខ្ញុំឃើញព្រះសារីបុត្តនោះ កំពុងត្រាច់ទៅបិណ្ឌបាត មាន បាត្រក្នុងដៃ លោកសង្រួមល្អ មានភ្នែកមិនរវៀមរវាម និ-យាយល្មមកំណត់ ត្រឡេកមើលត្រឹមមួយជួរទឹម លុះឃើញ លោកហើយ មានសេចក្តីអស្ចារ្យ បានពោលពាក្យគួរសម ជាបទគាថាវិចិត្រ ដូចផ្កាកណិការដែលគេវិចិត្រហើយ ។

បត្តំ វគ្គិសត្ថេរាបទានំ

អាចិក្ខិ សោ មេ សត្ថារំ សម្ពុទ្ធំ លោកនាយកំ
តទា សោ បណ្ឌិតោ ធីរោ ឧត្តរឹ សមាទបេសិ មេ ។
វិរាគសហិតំ វាក្យំ កត្វា ឧទ្ទសមុត្តមំ
វិចិត្តបដិភាណេហិ តោសិតោ តេន តាទិនា ។
និបច្ច សិរសា បាទេ បញ្ជាដេហីតិ អព្រវឹ(១)
តតោ មំ ស មហាប្បញ្ញោ ពុទ្ធសេដ្ឋមុបានយិ ។
និបច្ច សិរសា បាទេ និសីទឹ សត្ថុ សន្តិកេ
មមាហ វទតំ សេដ្ឋោ សច្ចំ វង្គីស កច្ចិ តេ(២) ។(៣)
មតំ សីសំ វិទិតំ សុកតិទុក្ខិមតំ(៤)
តុយ្ហំ(៥) វិជ្ជាវិសេសេន សរេ សក្កាសិ ភាជយ(៦) ។

---

១ ឱ. បញ្ជាដេហីតិ បព្រវឹ ។ ម. បញ្ជាដេហីតិមំ ព្រវិ ។ ២ ម. រប្ពិ វគ្គិស ដានាសីតិ ទិស្សន្តិ ។ ៣ ម. ឥតោ បរំ កិញ្ចិ សិប្បន្តិ ឥស្សាហំ ដានមីតិ ប អព្រវឹ ឥតិ ទិស្សន្តិ ។ ៤ ឱ.ម. មតសីសំ វនច្ឆុំ អបិ ពារសវិស្សៀកន្តិ ទិស្សន្តិ ។ ៥ ឱ. ម. តយា ។ ៦ ឱ. ភាសយ ។

វង្គីសត្ថេរាបទាន ទី ៤

លោកក៏ប្រាប់ខ្ញុំ នូវព្រះសម្ពុទ្ធទ្រង់ជាសាស្តា ជាលោកនា-
យក កាលនោះ លោកជាបណ្ឌិតមានប្រាជ្ញា បានប្រាប់ខ្ញុំត
ទៅទៀត ។ ខ្ញុំត្រូវលោកជាតាទិបុគ្គលធ្វើពាក្យប្រកបដោយ
វិភាគៈដ៏ឧត្តម ដែលគេឃើញបានដោយកម្រ ឲ្យត្រេកអរ
ដោយបដិភាណដ៏វិចិត្រទាំងឡាយ ។ ខ្ញុំក៏ឱនក្បាលទៀបព្រះ
បាទា ហើយពោលថា សូមលោកម្ចាស់បំបួសខ្ញុំ លំដាប់នោះ
ព្រះសារីបុត្ត មានប្រាជ្ញាច្រើននោះ នាំខ្ញុំចូលទៅរកព្រះពុទ្ធដ៏
ប្រសើរ ។ ខ្ញុំឱនក្បាលទៀបព្រះបាទា អង្គុយក្នុងសំណាក់
នៃព្រះសាស្តា ឯព្រះសាស្តា ប្រសើរជាងអ្នកប្រាជ្ញទាំងឡាយ
ទ្រង់មានព្រះពុទ្ធដីកានឹងខ្ញុំថា ម្នាលវង្គីសៈ សិប្បៈណាមួយ
របស់អ្នក មានពិតឬ ។ ក្បាលមនុស្ស ដែលស្លាប់ហើយ
បើអ្នកអាច (ដឹងក្បាលមនុស្ស) ដែលស្លាប់ទៅកាន់សុគតិ
ឬទុគ្គតិ ដោយវិជ្ជាវិសេសរបស់អ្នក អ្នកចូរប្រាប់មកចុះ ។

អាមោតិ(១) មេ បដិញ្ញាតេ តីណិ សីសានិ ឆេជ្ជយិ
អថោ និរយទេវេសុ ឧបបន្នោ អហំ ចយឹ ។
តទា ខីណាសវស្ស(២) សីសំ ឆេជ្ជសិ តាយតោ
តតោហំ វិហាតារគ្គោ បព្វជ្ជំ សមយាចិសំ(៣) ។
បព្វជិត្វាន សុភតំ សន្ទកិំ យហឹ តហឹ
តតោ មំ ការិចិត្តោតិ(៤) ឧជ្ឈាយន្តិ ហិ ភិក្ខវោ ។
តតោ វីមំសន្តំ មេ អាហ ពុទ្ធោ វិនាយកោ
តក្កិតានំ សមា(៥) តាថា ហានសោ បដិកន្តិ ភា(៦) ។
ន ការច្ចិត្តោហំ វីរ ហានសោ បដិកន្តិ មេ
តេនហំ នានិ វត្តិស ជានសោ សន្តកំហិ មំ ។

---

១ ឱ. អាមាតិ ។ ២ ឱ.ម បច្ចេកពុទ្ធស្ស ។ ៣ ឆ. សមយាចិហំ ។ ៤ ឱ កវិប់ត្តោតិ ។ ម. កបរិវិដ្ឋោសិ ។ ៥ ម. តក្កិកាបនិមា ។ ៦ ម. តំ ។

ខ្ញុំបានទទួលពាក្យប្រជាថា ព្រះករុណាព្រះអង្គ ព្រះពុទ្ធទ្រង់បង្ហាញនូវក្បាល ៣ ខ្ញុំក៏ក្រាបទូលចំពោះក្បាល (មនុស្ស) ដែលទៅកើត ក្នុងនរកនិងទេវតា ។

កាលនោះ ព្រះលោកនាយក បង្ហាញនូវក្បាលរបស់ព្រះខីណាស្រព លំដាប់នោះ ខ្ញុំទាល់គំនិត ក៏សូមបព្វជ្ជា ។ លុះខ្ញុំបព្វជ្ជាហើយ ក៏សរសើរព្រះសុគត តាមតែក្នុងទីណាៗក៏ដោយ លំដាប់នោះ ភិក្ខុទាំងឡាយលើកទោស ថាជាអ្នករកកាយ ក្នុងកាព្យ ។ លំដាប់នោះ ព្រះពុទ្ធជានាយក ទ្រង់ត្រាស់ដើម្បីល្បងមើល ចំពោះខ្ញុំថា លុះតែបុគ្គលទាំងឡាយជាអ្នកត្រិះរិះ ទើបពោលគាថាទាំងឡាយ តាមដំណើរបានមែនឬទេ ។ បពិត្រព្រះអង្គមានព្យាយាម ខ្ញុំព្រះអង្គមិនមែនជាអ្នកយកចិត្តគិតក្នុងកាព្យទេ តែខ្ញុំព្រះអង្គពោលនូវគាថាទាំងឡាយតាមដំណើរបាន ។ ម្នាលវង្គីសៈ បើដូច្នោះ ឥឡូវនេះ អ្នកចូរសរសើរតថាគតតាមហេតុ ជាគាថាមកមើល ។

ពុត្តំ វង្គីសត្ថេរាបទានំ

តទាហំ សុទ្ធី ធីរ តថាហិ ន សិ សន្ទិំ

សោ ហាងសោ តទា តុដ្ឋោ ជិនោ អគ្គេ ឋបេសិ មំ ។

បដិភាណេន ចិត្តេន អញ្ញេ សមតិញ្ញាហំ

បេសលោ តេន សំវិគ្គោ អរហត្តំ អបាបុណិំ ។

បដិភាណវតំ អគ្គោ អញ្ញោ កោចិ ន វិជ្ជតិ

យថាយំ ភិក្ខុ វង្គីសោ ឯវំ ធារេថ ភិក្ខវោ ។

សតសហស្សេ កតំ កម្មំ ផលំ ទស្សេសិ មេ ឥធ

សុមុត្តោ សរវេគោវ កិលេសា ឈាបិតា មម ។

កិលេសា ឈាបិតា មយ្ហំ ភវា សព្វេ សមូហតា

នាគោវ ពន្ធនំ ឆេត្វា វិហរាមិ អនាសវោ ។

វគ្គសត្តកនិបាត ទី ៤

កាលនោះ ខ្ញុំសរសើរព្រះអង្គជាអ្នកប្រាជ្ញ ជាឥសី ទី ៧ ដោយគាថាទាំងឡាយ ។ ព្រះជិនស្រីអង្គនោះ មានព្រះហឫទ័យត្រេកអរមួយរំពេច ក៏តាំងខ្ញុំ ក្នុងទីឯតទគ្គៈ ។ ខ្ញុំកន្លងបង់ នូវបុគ្គលដទៃ ដោយចិត្តដ៏ឈ្លាសវៃបាន ខ្ញុំជាបុគ្គលមានសីលជាទីស្រឡាញ់ មានសេចក្តីសង្វេគ ដោយបដិភាណចិត្ត ក៏បានដល់នូវអរហត្ត ។

ភិក្ខុដទៃណាមួយ ជាបុគ្គលប្រសើរជាងភិក្ខុ អ្នកមានបដិភាណ ដូចជាវង្គីសភិក្ខុនេះ មិនមានទេ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ អ្នកទាំងឡាយ ចូរចាំទុកយ៉ាងនេះចុះ ។

កម្មដែលខ្ញុំធ្វើហើយ ក្នុងកប្បទីមួយសែន អំពីកប្បនេះ ក៏ឲ្យផលដល់ខ្ញុំ ក្នុងលោកនេះ ខ្ញុំដកផុតចាកកិលេសហើយ ដូចជាសន្ទះសរ របូតផុតចាកបំពង់ព្រួញ កិលេសទាំងឡាយ ខ្ញុំដុតបំផ្លាញហើយ ។ កិលេសទាំងឡាយ ខ្ញុំដុតបំផ្លាញហើយ ភពទាំងអស់ ខ្ញុំដកចោលហើយ ខ្ញុំជាអ្នកមិនមានអាសវៈ ព្រោះបានកាត់ចំណង ដូចជាដំរីកាត់ផ្តាច់នូវទន្លីង ។

ស្វាគតំ វត មេ អាសិ មម ពុទ្ធស្ស សន្តិកេ
តិស្សោ វិជ្ជា អនុប្បត្តា កតំ ពុទ្ធស្ស សាសនំ ។
បដិសម្ភិទា ចតស្សោ វិមោក្ខាបិ ច អដ្ឋិមេ
ឆឡភិញ្ញា សច្ឆិកតា កតំ ពុទ្ធស្ស សាសនន្តិ ។

ឥត្ថំ សុទំ អាយស្មា វង្គីសោ ថេរោ ឥមា គាថា-យោ អភាសិត្ថាតិ ។

វង្គីសត្ថេរស្ស អបទានំ សមត្តំ ។

បញ្ចមំ នន្ទកត្ថេរាបទានំ

(១៣៥) បទុមុត្តរោ នាម ជិនោ សព្វធម្មេសុ ចក្ខុមា
ឥតោ សតសហស្សម្ហិ កប្បេ ឧប្បជ្ជិ នាយកោ ។
ហិតាយ សព្វសត្តានំ សុខាយ វទតំ វរោ
អត្ថាយ បុរិសាជញ្ញោ បដិបន្នោ សទេវកេ ។

ឱ ! ខ្ញុំមកល្អហើយ ក្នុងសំណាក់ព្រះពុទ្ធរបស់ខ្ញុំ វិជ្ជា ៣ ខ្ញុំបានសម្រេចហើយ សាសនា របស់ព្រះពុទ្ធ ខ្ញុំបានធ្វើហើយ ។ បដិសម្ភិទា ៤ វិមោក្ខ ៨ និងអភិញ្ញា ៦ នេះ ខ្ញុំបានធ្វើឲ្យជាក់ច្បាស់ហើយ ទាំងសាសនា របស់ព្រះពុទ្ធ ខ្ញុំក៏បានប្រតិបត្តិហើយ ។

បានឮថា ព្រះវង្គីសត្ថេរ មានអាយុ បានសម្តែងនូវគាថាទាំងនេះ ដោយប្រការដូច្នេះ ។

ចប់ វង្គីសត្ថេរាបទាន ។

នន្ទកត្ថេរាបទាន ទី ៥

(១៣៥) ព្រះជិនស្រី ព្រះនាមបទុមុត្តរៈ ទ្រង់មានបញ្ញាចក្ខុក្នុងធម៌ទាំងពួង ព្រះអង្គជានាយក ទ្រង់កើតឡើងក្នុងកប្បទីមួយសែន អំពីកប្បនេះ ។ ព្រះអង្គជាបុរសអាជានេយ្យ ប្រសើរជាងអ្នកប្រាជ្ញទាំងឡាយ ទ្រង់ស្តេចទៅក្នុងមនុស្សលោកនិងទេវលោក ដើម្បីប្រយោជន៍ ដើម្បីសេចក្តីសុខ ដើម្បីសេចក្តីចំរើន ដល់សព្វសត្វទាំងឡាយ ។

បញ្ចមំ នន្ទកត្ថេរាបទានំ

យសគ្គបត្តោ សិរិមា កិត្តិវណ្ណភតោ ជិនោ
បូជិតោ សព្វលោកស្ស ទិសា សព្វាសុ វិស្សុតោ ។
ឧត្តិណ្ណវិចិកិច្ឆោ សោ វីតិវត្តកថំកថោ
បរិបុណ្ណមនសង្កប្បោ បត្តោ សម្ពោធិមុត្តមំ ។
អនុប្បន្នស្ស មគ្គស្ស ឧប្បាទេតា នរុត្តមោ
អនក្ខាតញ្ច អក្ខាសិ អសញ្ជាតញ្ច សញ្ជនី ។
មគ្គញ្ញូ[១] មគ្គវិទូ ច[២] មគ្គក្ខាយី នរាសភោ
មគ្គស្ស កុសលោ សត្ថា សារថីនំ នរុត្តមោ[៣] ។
តទា មហាការុណិកោ ធម្មំ ទេសេសិ នាយកោ
និមុគ្គេ មោហបង្កម្ហិ[៤] សមុទ្ធរតិ បាណិនោ ។

---

១ ឱ. ឯត្ថន្តរេ សោ សទ្ទោ ទិស្សតិ ។ ២ ឱ. ច សទ្ទោ នត្ថិ ។ ៣ ឱ. ម. វរុត្តមោ ។ ៤ ម. កាមបង្កម្ហិ ។

ឧទ្ទកត្ថេរាបទាន ទី ៥

ព្រះជិនស្រី ព្រះអង្គដល់នូវយសដ៏ប្រសើរ មានសិរី ពេញប្រៀបដោយកិត្តិគុណ ដែលសត្វលោកទាំងពួង បូជាហើយល្បីខ្ចរខ្ចាយសព្វទិស ។ ព្រះជិនស្រីនោះ មានវិចិកិច្ឆាឆ្លងផុតហើយ មានសេចក្តីសង្ស័យកន្លងហើយ មានសេចក្តីត្រិះរិះក្នុងព្រះចិន្តាពេញបរិបូណ៌ ទ្រង់ដល់នូវសម្ពោធិញ្ញាណដ៏ឧត្តម ។ ព្រះអង្គជានរៈដ៏ឧត្តម ទ្រង់ញុំាងមគ្គដែលមិនទាន់កើតឲ្យកើតឡើង ទ្រង់ប្រាប់នូវពាក្យដែលគេមិនទាន់និ-យាយ ទ្រង់បង្កើតនូវធម្មជាតដែលមិនទាន់កើត ។ ព្រះអង្គជាអ្នកស្គាល់នូវផ្លូវ ជ្រាបច្បាស់នូវផ្លូវ ជាអ្នកប្រាប់នូវផ្លូវ ជាអ្នកអង់អាចជាងនរៈ ជាសាស្តាចារ្យដ៏ឈ្លាសវៃក្នុងផ្លូវ ជានរៈដ៏ឧត្តម ជាងសារថីទាំងឡាយ ។ ក្នុងកាលនោះ ព្រះលោកនាយក ទ្រង់ប្រកបដោយមហាករុណា ទ្រង់សំដែងនូវធម៌ ហើយស្រង់ពួកសត្វដែលមុជចុះ ក្នុងភក់គឺមោហៈ ។

ភិក្ខុនីនំ ឱវទនេ   សាវកំ ជេដ្ឋសម្មតំ
វណ្ណយំ ឋតនត្តម្ហិ   បញ្ញាបេសិ មហាមុនិ ។
តំ សុត្វាហំ បមុទិតា   និមន្តេត្វា តថាគតំ
ភោជយិត្វា សសង្ឃន្តំ   បត្ថយិំ ឋានមុត្តមំ ។
តទា បមុទិតោ នាថោ   មំ អវោច មហាឥសិ
សុខី ភវស្សុ ទីឃាយុ   លច្ឆសេតំ មនោរថំ ។
សតសហស្សេឥតោ កប្បេ   ឱក្កាកកុលសម្ភវោ
គោតមោ នាម នាមេន   សត្ថា លោកេ ភវិស្សតិ ។
តស្ស ធម្មេសុ ទាយាទា   ឱរសា ធម្មនិម្មិតា
នន្ទកោ នាម នាមេន   ហេស្សតិ សត្ថុសាវកោ ។
តេន កម្មេន សុកតេន   ចេតនាបណិធីហិ ច
ជហិត្វា មានុសំ ទេហំ   តាវត្តឹសំ អគច្ឆហំ(១) ។

១ ឱ. តាវត្តឹសុបគោ អហំ ។

ព្រះមហាមុនី ទ្រង់សរសើរសាវ័ក ដែលភិក្ខុសង្ឃសន្មតថាជាច្បង ក្នុងការទូន្មានពួកភិក្ខុនី បានតែងតាំងក្នុងឋានៈ ជាឯតទគ្គៈ ។ ខ្ញុំបានស្តាប់ព្រះពុទ្ធដីកានោះហើយ ក៏មានចិត្តរីករាយ និមន្តព្រះតថាគត ព្រមទាំងព្រះសង្ឃ ឲ្យឆាន់ ហើយប្រាថ្នានូវតំណែង ដ៏ឧត្តមនោះ ។

ក្នុងកាលនោះ ព្រះមហាឥសី ជាទីពឹង ទ្រង់មានព្រះទ័យរីករាយ បានត្រាស់នឹងខ្ញុំថា អ្នកចូរបានសេចក្តីសុខ មានអាយុវែង អ្នកនឹងបាននូវតំណែង ជាទីពេញចិត្តនុ៎ះ ។ ក្នុងកប្បទីមួយសែន អំពីកប្បនេះ ព្រះសាស្តាទ្រង់ព្រះនាម គោតម ទ្រង់សម្ភពក្នុងឧក្កាកត្រកូល នឹងត្រាស់ឡើងក្នុងលោក ។ បុរសនេះនឹងបានជាទាយាទ ក្នុងធម៌របស់ព្រះសាស្តា ជាឱរសដែលធម៌និមិត្ត ឈ្មោះនន្ទកៈ ជាសាវ័ករបស់ព្រះសាស្តានោះ ។ ដោយកុសលកម្មដែលខ្ញុំធ្វើល្អនោះផង ដោយការតំកល់ចេតនានោះផង លុះខ្ញុំលះបង់រាងកាយជារបស់មនុស្សហើយ ក៏បានទៅកើត ក្នុងឋានតាវត្តិង្ស ។

បញ្ចមំ នន្ទកត្ថេរាបទានំ

បច្ឆិមេ ច ភវេ ទានិ   ជាតោ សេដ្ឋិកុលេ អហំ
សាវត្ថិយំ បុរវរេ   ឥទ្ធេ ផីតេ មហទ្ធនេ ។
បុរប្បវេសេ សុគតំ   ទិស្វា វិម្ហិតមានសោ
ជេតារាមបដិគ្គាហេ   បព្វជឹ អនគារិយំ ។
ន ចិរេនេវ កាលេន   អរហត្តំ អបាបុណឹ
តតោហំ តិណ្ណសំសារោ   សាសិតោ សព្វទស្សិនា ។
ភិក្ខុនីនំ ឱវទកំ   បរិបុច្ឆាការី អហំ
សាសិតា តា មយា សព្វា   អភវឹសុ អនាសវា ។
សតានិ បញ្ចត្តានិ   តទា តុដ្ឋោ មហាហិតោ
ភិក្ខុនីនំ ឱវទតំ   អគ្គដ្ឋានេ ឋបេសិ មំ ។

ឥឡូវនេះ ដល់មកក្នុងបច្ចិមភព ខ្ញុំកើតក្នុងត្រកូលសេដ្ឋី ក្នុងក្រុងសាវត្ថី ជាបុរីប្រសើរ ស្តុកស្តម្ភ ទូលាយ មានទ្រព្យច្រើន ។ ខ្ញុំបានឃើញព្រះសុគត ទៀបមាត់ទ្វារនៃបុរី ក៏មានចិត្តរន្ធត់ កាលព្រះសុគតទទួលវត្តដេតពាន ខ្ញុំបួល ទៅកាន់ផ្នួស ។ លំដាប់នោះ ខ្ញុំត្រូវព្រះសម្ពុទ្ធ ទ្រង់ឃើញសព្វ ប្រៀនប្រដៅហើយ មានសង្វារធ្ងន់ហើយ ក៏បានដល់អរហត្ត ដោយកាលមិនយូរប៉ុន្មាន ។ ខ្ញុំបានធ្វើនូវធម្មកថានិងបរិបុច្ឆា ចំពោះនាងភិក្ខុនីទាំងឡាយ ភិក្ខុនីទាំងអស់នោះ ចំនួន ៥០០ រូបឥតខ្វះ ដែលខ្ញុំទូន្មានហើយ ក៏បានទៅជាភិក្ខុនីមិនមានអាសវៈ ។ កាលនោះ ព្រះមានព្រះភាគមានព្រះទ័យត្រេកអរ ទ្រង់ធ្វើប្រយោជន៍ដ៏ធំ ទ្រង់តាំងខ្ញុំក្នុងតំណែងដ៏ប្រសើរ ជាងពួកសាវ័កអ្នកទូន្មានពួកភិក្ខុនី ។

សតសហស្សេ កតំ កម្មំ ផលំ ទស្សេសិ មេ ឥធ

សុមុត្តោ សរវេគោវ កិលេសា ឈាបិតា មម ។

កិលេសា ឈាបិតា មយ្ហំ ភវា សព្វេ សមូហតា

នាគោវ ពន្ធនំ ឆេត្វា វិហរាមិ អនាសវោ ។

ស្វាគតំ វត មេ អាសិ មម ពុទ្ធស្ស សន្តិកេ

តិស្សោ វិជ្ជា អនុប្បត្តា កតំ ពុទ្ធស្ស សាសនំ ។

បដិសម្ភិទា ចតស្សោ វិមោក្ខាបិ ច អដ្ឋិមេ

ឆឡភិញ្ញា សច្ឆិកតា កតំ ពុទ្ធស្ស សាសនន្តិ ។

ឥត្ថំ សុទំ អាយស្មា ឧន្នកោ ថេរោ ឥមា គា-
ថាយោ អភាសិត្ថាតិ ។

ឧន្នកត្ថេរស្ស អបទានំ សមត្តំ ។

កុសលកម្មដែលខ្ញុំធ្វើហើយ ក្នុងកប្បទីមួយសែន អំពីកប្បនេះ ក៏ឲ្យផលដល់ខ្ញុំ ក្នុងលោកនេះ កិលេសទាំងឡាយ ខ្ញុំដុតបំផ្លាញហើយ ដូចស្បៀននៃព្រួញ ដែលរបូតផុតទៅ ៗ កិលេសទាំងឡាយ ខ្ញុំដុតកំលោចហើយ ភពទាំងអស់ ខ្ញុំដកចោលចេញហើយ ខ្ញុំជាអ្នកមិនមានអាសវៈ ព្រោះបានកាត់បំណង់ ដូចជាដំរីកាត់ផ្តាច់នូវទន្លីង ៗ ឱ! ខ្ញុំមកល្អហើយ ក្នុងសំណាក់ព្រះពុទ្ធរបស់ខ្ញុំ វិជ្ជា ៣ ខ្ញុំបានសម្រេចហើយ សាសនា របស់ព្រះពុទ្ធ ខ្ញុំបានធ្វើហើយ ៗ បដិសម្ភិទា ៤ វិមោក្ខ ៨ និងអភិញ្ញា ៦ នេះ ខ្ញុំបានធ្វើឲ្យជាក់ច្បាស់ហើយ ទាំងសាសនា របស់ព្រះពុទ្ធ ខ្ញុំក៏បានប្រតិបត្តិហើយ ៗ

បានឮថា ព្រះនន្ទកត្ថេរ មានអាយុ បានសំដែងនូវគាថាទាំងនេះ ដោយប្រការដូច្នេះ ៗ

ចប់ នន្ទកត្ថេរាបទាន ។

ឆដ្ឋំ កាឡុទាយិត្ថេរាបទានំ

(១៣៦) បទុមុត្តរោ នាម ជិនោ សព្វធម្មេសុ ចក្ខុមា

ឥតោ សតសហស្សម្ហិ កប្បេ ឧប្បជ្ជិ នាយកោ ។

នាយកានំ វរោ សត្ថា គុណាគុណវិទូ ជិនោ

កតញ្ញូ កតវេទី ច តិត្ថេ យោជេតិ បាណិនោ ។

សព្វញ្ញូតេន ញាណេន តុលយិត្វា ទយាសយោ

ទេសេតិ បវរំ ធម្មំ អនន្តគុណសញ្ចយោ ។

ស កទាចិ មហាវីរោ អនន្តជនតំ សុធី(១)

ទេសេតិ មធុរំ ធម្មំ ចតុសច្ចុបសញ្ហិតំ ។

សុត្វាន តំ ធម្មវរំ អាទិមជ្ឈន្តសោភណំ

បាណា សតសហស្សានំ ធម្មាភិសមយោ អហុ ។

---

១ ឱ. អនន្តជិនតំ សរី ។ ម. អនន្តជនសំសរិ ។

កាឡុទាយិត្ថេរាបទាន ទី ៦

[១៣៦] ព្រះជិនស្រីព្រះនាមបទុមុត្តរៈ ទ្រង់មានបញ្ញាចក្ខុក្នុងធម៌ទាំងពួង ព្រះអង្គជានាយក កើតឡើង ក្នុងកប្បទីមួយសែន អំពីកប្បនេះ ។ ព្រះសាស្តាទ្រង់ប្រសើរជាងពួកអ្នកឲ្យទាន ទ្រង់ជ្រាបនូវគុណនិងទោស ព្រះអង្គឈ្នះមារ ជាកតញ្ញូកតវេទីបុគ្គល ទ្រង់ញ៉ាំងពួកសត្វឲ្យប្រកប ក្នុងកំពង់គឺធម្មវិន័យ ។ ព្រះអង្គជាសព្វញ្ញូ មានសេចក្តីអាណិតសត្វជាទីអាស្រ័យ ទ្រង់សន្សំនូវគុណរកទីបំផុតគ្មាន ទ្រង់ថ្លឹងមើលដោយញាណនោះ ហើយសំដែងនូវធម៌ ដ៏ប្រសើរ ។ ក្នុងកាលណា ៗ ក៏ដោយ ព្រះសាស្តាមានព្យាយាមមាំមួន មានការបរិសុទ្ធស្អាតជាងប្រជុំជនជាអនន្ត ទ្រង់សំដែងធម៌ដ៏ពីរោះ ប្រកបដោយសច្ចៈ ៤ ។ ពួកសត្វចំនួនមួយសែន បានត្រាស់ដឹងមគ្គផល ព្រោះបានស្តាប់នូវធម៌ដ៏ប្រសើរ មានលំអខាងដើម កណ្តាល និងខាងចុង ។

និក្ខមិតា តតោ គាមំ   កដ្ឋីសុ ច បយោជក

សាធុការំ បវត្តីសុ   ទេវព្រហ្មណកសុក ។

អហោ ការុណិកោ សត្ថា   អហោ សទ្ធម្មទេសនា

អហោ កៈសម្ពុទ្ធស្សិ   និមុត្តេ ឧត្តរិ ឋិតោ ។

ឃរំ សំវេគជាតេសុ(១)   សឆកាមព្រហ្មេសុ

កុលប្បសាទកាឆក្តិ   សាវកំ វណ្ណយិ ឋិតោ ។

តតោ ហំ ហំសវតិយា   ជាតោ មច្ឆកុលេ អហុ

ទាសានិកោ ទស្សុដេយោ   បហូតធនធញ្ញវា ។

ហំសាកមុបេច្ចាហំ   វច្ឆិត្វា តំ តថាគតំ

សុណិត្វា មធុរំ ធម្មំ   ការំ កត្វា ច តាទិនោ ។

និបច្ច ទាទម្ពលេហំ   ឥមំ វចនមព្រវី

កុលប្បសាទកានគ្គោ   យោ តវ សាសនេ(២) ធុរេ ។

---

១ ម. បវិចជាតេសុ ។ ២ ឱ. ម. យោ តយាសន្តោ ។

ក្នុងកាលនោះ ផែនដីក៏លាន់ឮ មេឃក៏គ្រហឹម ពួកទេវតា ព្រហ្ម មនុស្ស អសុរ ក៏ញុំាងសាធុការឲ្យប្រព្រឹត្តទៅថា ឱ ! ព្រះសាស្តាទ្រង់ប្រកបដោយករុណា ឱ ! ព្រះសព្វញ្ញូទេសនា ឱ ! ព្រះជិនស្រី ទ្រង់ស្រង់ទេវតា មនុស្សសត្វ ដែលមុជចុះ ក្នុងសមុទ្រគឺភព ឡើងបាន ។ (កាលបើសត្វទាំងឡាយ) ព្រមទាំងមនុស្ស ទេវតា ព្រហ្ម កើតសេចក្តីសង្វេគយ៉ាងនេះហើយ ព្រះជិនស្រីទ្រង់សរសើរនូវសាវ័ក ដែលប្រសើរជាងបុគ្គលជ្រះថ្លា ក្នុងត្រកូលទាំងឡាយ ។ កាលនោះ ខ្ញុំកើតក្នុងត្រកូលអាមាត្យ ក្នុងហង្សវតីនគរ ជាបុគ្គលប្រកបដោយសេចក្តីជ្រះថ្លា គួរឲ្យរមិលមើល មានទ្រព្យនិងស្រូវច្រើន ។ ខ្ញុំចូលទៅក្នុងហង្សារាម ថ្វាយបង្គំព្រះតថាគតនោះ ស្តាប់នូវធម៌ដ៏ពីរោះ ហើយធ្វើនូវគ្រឿងសក្ការៈ ដល់ព្រះតថាគត ជាតាទិបុគ្គល ។ ខ្ញុំក្រាបទៀបព្រះបាទា ពោលពាក្យនេះថា បពិត្រព្រះមុនី បុគ្គលណា ប្រសើរជាងបុគ្គលអ្នកជ្រះថ្លា ក្នុងត្រកូល ក្នុងសាសនា នៃព្រះអង្គ ។

ឆដ្ឋំ កាឡុទាយិត្ថេរាបទានំ

តាទិសោហំ មហាវីរ(១) ពុទ្ធសេដ្ឋស្ស សាសនេ
តទា មហាការុណិកោ សិញ្ចន្តោ អមតេន មំ ៕
អាហ មំ បុត្ត ឧត្តិដ្ឋ(២) លទ្ធសេតំ មនោរថំ
កថំ នាម ជិនេ ការំ កត្វាន វិជលោ សិយា ៕
សតសហស្សេ ឥតោ កប្បេ ឱក្កាកកុលសម្ភវោ
គោតមោ នាម នាមេន សត្ថា លោកេ ភវិស្សតិ ៕
តស្ស ធម្មេសុ ទាយាទោ ឱរសោ ធម្មនិម្មិតោ
ឧទាយី នាម នាមេន ហេស្សតិ សត្ថុសាវកោ ៕
តំ សុត្វា មុទិតោ ហុត្វា យាវជីវំ តទា ជិនំ
មេត្តចិត្តោ បរិចរឹ បច្ចយេហិ វិនាយកំ ៕

---

១ ឱ. តាទិសោ ហោមហំ វីរ ។ ២ ឱ. អាហ មំ បុត្ត វុត្តិដ្ឋ ។ ម. អស្សាស បុត្ត ឧត្តិដ្ឋ ។

កាឡុទាយិត្ថេរាបទាន ទី ៦

បពិត្រព្រះអង្គមានព្យាយាមធំ ខ្ញុំព្រះអង្គ សូមឲ្យបានជាបុគ្គល ប្រាកដដូចបុគ្គលនោះ ក្នុងសាសនា នៃព្រះពុទ្ធដ៏ប្រសើរ ។

កាលនោះ ព្រះពុទ្ធ ទ្រង់ប្រកបដោយមហាករុណា ក៏ស្រោចខ្ញុំ ដោយអម្រឹតធម៌ ។ ព្រះពុទ្ធទ្រង់ត្រាស់នឹងខ្ញុំថា ម្នាលបុត្រ ចូរអ្នកក្រោកឡើង អ្នកនឹងបាននូវតំណែងសមដូចបំណងនុ៎ះ បុគ្គលធ្វើនូវការបូជាចំពោះព្រះជិនស្រី នឹងប្រាសចាកផល ដូចម្ដេចកើត ។ ក្នុងកប្បទីមួយសែន អំពីកប្បនេះ ព្រះសាស្ដា ទ្រង់ព្រះនាមគោតម ព្រះអង្គសម្ភព ក្នុងឱក្កាកត្រកូល នឹងត្រាស់ឡើងក្នុងលោក ។ បុរសនេះ នឹងបានជាទាយាទក្នុងធម៌ទាំងឡាយ របស់ព្រះសាស្ដានោះ ជាឱរស ដែលធម៌និម្មិតហើយ ឈ្មោះឧទាយី ជាវ័ករបស់ព្រះសាស្ដានោះ ។ កាលនោះ ខ្ញុំបានស្ដាប់ នូវព្រះពុទ្ធដីកានោះហើយ ក៏មានចិត្តរីករាយ មានចិត្តប្រកបដោយមេត្តា បានបម្រើនូវព្រះជិនស្រី ព្រះអង្គជាអ្នកដឹកនាំសត្វ ដោយការបរិក្ខារបច្ច័យទាំងឡាយ រហូតដល់អស់ជីវិត ។

តេន កម្មវិបាកេន ចេតនាបណិធីហិ ច

ជហិត្វា មានុសំ ទេហំ តាវតឹសំ អគច្ឆហំ ។

បច្ឆិមេ ច ភវេ ទានិ រម្មេ កាបិលវត្ថវេ

ជាតោ មហាមច្ចកុលេ សុទ្ធោទនោ មហីបតិ ។

តទា អជាយិ សិទ្ធត្ថោ រម្មេ លុម្ពិនិកាននេ

ហិតាយ សព្វលោកស្ស សុខាយ ច នរាសភោ ។

តទហោវ អហំ ជាតោ សហ តេនេវ វឌ្ឍិតោ

បិយោ សហាយោ ទយិតោ វិស្សដ្ឋោ នីតិកោវិទោ ។

ឯកូនតឹសោ វយសា និក្ខន្តោ បព្វជិត្ថ សោ(១)

ឆព្វស្សានិ វិនាមេត្វា អាសិ ពុទ្ធោ វិនាយកោ ។

---

១ ម. និក្ខមិត្វា អគារតោ ។

ដោយវិបាកនៃកុសលកម្មនោះផង ដោយការតំកល់នូវចេត-
នានោះផង លុះខ្ញុំលះបង់នូវរាងកាយជារបស់មនុស្ស ក៏បាន
ទៅកើត ក្នុងឋានតាវត្តិង្ស ។ ឥឡូវនេះ ដល់មកបច្ឆិមភព
ខ្ញុំបានកើតក្នុងត្រកូលអាមាត្យជាធំ ក្នុងកបិលវត្ថុបុរី ជាទីរីក-
រាយ មានព្រះបាទសុទ្ធោទនៈជាម្ចាស់ផែនដី ។ កាលនោះ
ព្រះសិទ្ធត្ថកុមារ ជាអ្នកអង់អាចជាងនរជន បានកើតឡើង
ក្នុងព្រៃលុម្ពិនីជាទីរីករាយ ដើម្បីប្រយោជន៍ ដើម្បីសេចក្តី
សុខ ដល់សត្វលោក ។ ខ្ញុំកើតក្នុងថ្ងៃនោះដែរ មាន
វ័យចម្រើនឡើងជាមួយនឹងព្រះសិទ្ធត្ថកុមារនោះ ជាសម្លាញ់
ជាទីស្រឡាញ់ ប្រកបដោយសេចក្តីអាណិត ជាអ្នកស្និទ្ធ
ស្នាល ឈ្លាសវៃក្នុងនីតិសាស្ត្រ ។ ព្រះសិទ្ធត្ថកុមារនោះ
មានវ័យ ២៩ ឆ្នាំ ក៏ចេញទៅបួស ញុំាងកាលឲ្យកន្លងទៅ
អស់ ៦ វស្សា បានត្រាស់ជាព្រះពុទ្ធ ដឹកនាំ (សត្វលោក) ។

ឆដ្ឋំ កាឡុទាយិត្ថេរាបទានំ

ជេត្វា សសេនកំ មារំ ខេបយិត្វាន អាសវេ
ភវណ្ណវំ តរិត្វាន ពុទ្ធោ អាសិ សទេវកេ ។
ឥសិវ្ហយំ បតនំ គន្ត្វា(១) វិនេត្វា បញ្ចវគ្គិយេ
តតោ វិនេសិ ភគវា គន្ត្វា គន្ត្វា តហឹ តហឹ ។
វេនេយ្យេ វិនយន្តោ សោ សង្គណ្ហន្តោ សទេវកេ
ឧបេច្ច មគធេ គិរឹ វិហាវិត្ថ តទា ជិនោ ។
តទា សុទ្ធោទនេនាហំ ភូមិបាលេន បេសិតោ
គន្ត្វា ទិស្វា ទសពលំ បព្វជិត្វារហា អហំ(២) ។
តទា មហេសឹ យាចិត្វា បាបយឹ កបិលវ្ហយំ
តតោ បុរហំ(៣) គន្ត្វាន បសាទេសឹ មហាកុលំ ។
ជិនោ តស្មឹ គុណេ តុដ្ឋោ មមាហ បុរិសាសភោ
កុលប្បសាទកានគ្គំ បញ្ញាបេសិ វិនាយកោ ។

---

១ ឱ.ម. គមិត្វាន ។ ២ ឱ.ម. អហុំ ។ ៣ ឱ. បុនាហំ ។

កាឡុទាយិត្ថេរាបទាន ទី ៦

ព្រះអង្គឈ្នះមារព្រមទាំងសេនា ហើយញុំាងអាសវៈឲ្យអស់ ទ្រង់ឆ្លងអន្លង់គឺភព បានជាព្រះពុទ្ធក្នុងមនុស្សលោកនិងទេវលោក ។ ទ្រង់ស្តេចទៅកាន់ព្រៃ ឈ្មោះឥសិបតនៈ ទូន្មានបញ្ចវគ្គិយភិក្ខុ តពីនោះមក ព្រះមានព្រះភាគ ក៏ស្តេចទៅក្នុងទីនោះ ៗ ហើយទូន្មាន (សត្វ) ។ ព្រះមានព្រះភាគនោះ កាលទូន្មានពួកសត្វ ដែលគួរទូន្មាន សង្គ្រោះនូវមនុស្សនិងទេវតា រួចស្តេចចូលទៅឯភ្នំក្នុងដែនមគធៈ កាលនោះ ព្រះជិនស្រី ទ្រង់គង់ (លើភ្នំនោះ) ។ ពេលនោះ ខ្ញុំត្រូវព្រះបាទសុទ្ធោទនៈ ជាភូមិបាលបញ្ជូនទៅហើយ ខ្ញុំក៏ទៅ លុះខ្ញុំបានឃើញព្រះទសពលហើយ ក៏បួសបានជាអរហន្ត ។ ខ្ញុំបានអារាធនាព្រះពុទ្ធ ព្រះអង្គស្វែងរកនូវគុណដ៏ធំ ឲ្យចូលទៅកាន់ក្រុងកបិលពស្តុ លំដាប់នោះ ខ្ញុំទៅម្តងទៀត បានញុំាងមហាត្រកូលឲ្យជ្រះថ្លា ។ ព្រះជិនស្រីត្រេកអរក្នុងគុណនោះ ព្រះអង្គជាបុរសប្រសើរ ជានាយកដ៏វិសេស បានតាំងខ្ញុំថាជាអ្នកប្រសើរជាងសាវ័ក អ្នកញុំាងត្រកូលឲ្យជ្រះថ្លា ។

កិលេសា ឈាបិតា មយ្ហំ ភវា សព្វេ សមូហតា
នាគោវ ពន្ធនំ ឆេត្វា វិហរាមិ អនាសវោ ។
ស្វាគតំ វត មេ អាសិ មម ពុទ្ធស្ស សន្តិកេ
តិស្សោ វិជ្ជា អនុប្បត្តា កតំ ពុទ្ធស្ស សាសនំ ។
បដិសម្ភិទា ចតស្សោ វិមោក្ខាបិ ច អដ្ឋិមេ
ឆឡភិញ្ញា សច្ឆិកតា កតំ ពុទ្ធស្ស សាសនន្តិ ។

ឥត្ថំ សុទំ អាយស្មា កាឡុទាយី ថេរោ ឥមា គាថាយោ អភាសិត្ថាតិ ។

កាឡុទាយិត្ថេរស្ស អបទានំ សមត្តំ ។

សត្តមំ អភយត្ថេរាបទានំ

(១៣៧) បទុមុត្តរោ នាម ជិនោ សព្វធម្មេសុ បារគូ[១]
ឥតោ សតសហស្សម្ហិ កប្បេ ឧប្បជ្ជិ នាយកោ ។
សរណាគមនេ កេចិ[២] និវេសេសិ តថាគតោ
កេចិ[៣] សីលេ និវេសេសិ ទសកម្មបថុត្តមេ ។

---

១ ឱ. ម. ចក្ខុមា ។ ២ ឱ. កញ្ចិ ។ ម. កិញ្ចិ ។ ៣ ម. សមាបត្តិកស្ស បជ្ជុ ។

កិលេសទាំងឡាយ ខ្ញុំដុតបំផ្លាញហើយ ភពទាំងអស់ ខ្ញុំដកចោលហើយ ខ្ញុំជាអ្នកមិនមានអាសវៈ ព្រោះបានកាត់បំណង់ ដូចជាដំរីកាត់ផ្តាច់នូវទន្លីង ។ ឱ ! ខ្ញុំមកល្អហើយ ក្នុងសំណាក់ព្រះពុទ្ធ របស់ខ្ញុំ ។ វិជ្ជា ៣ ខ្ញុំបានសម្រេចហើយ សាសនា របស់ព្រះពុទ្ធ ខ្ញុំបានធ្វើហើយ ។ បដិសម្ភិទា ៤ វិមោក្ខ ៨ និងអភិញ្ញា ៦ នេះ ខ្ញុំបានធ្វើឲ្យជាក់ច្បាស់ហើយ ទាំងសាសនា របស់ព្រះពុទ្ធ ខ្ញុំក៏បានប្រតិបត្តិហើយ ។

បានឮថា ព្រះកាឡុទាយិត្ថេរ មានអាយុ បានសម្តែងនូវគាថាទាំងនេះ ដោយប្រការដូច្នេះ ។

ចប់ កាឡុទាយិត្ថេរាបទាន ។

អភយត្ថេរាបទាន ទី ៧

(១៣៧) ព្រះជិនស្រី ព្រះនាមបទុមុត្តរៈ ព្រះអង្គដល់នូវត្រើយ នៃធម៌ទាំងពួង ជានាយក ទ្រង់កើតឡើង ក្នុងកប្បទីមួយសែន អំពីកប្បនេះ ។ ព្រះតថាគតទ្រង់ញ៉ាំងពួកសត្វខ្លះ ឲ្យតាំងនៅក្នុងសរណគមន៍ ញ៉ាំងពួកសត្វខ្លះ ឲ្យតាំងនៅក្នុងសីល និងកម្មបថ ១០ ដ៏ឧត្តម ។

សត្តមំ អភយត្ថេរាបទានំ

ទេតិ កស្សចិ សោ វីរោ សាមញ្ញផលមុត្តមំ
សមាបត្តី តថា អដ្ឋ(១) តិស្សោ វិជ្ជា បវេច្ឆតិ ។
ឆឡភិញ្ញាសុ យោជេតិ កញ្ចិ សត្តំ នរុត្តមោ
ទេតិ កស្សចិ សោ នាថោ ចតស្សោ បដិសម្ភិទា ។
ពោធនេយ្យំ បជំ ទិស្វា អសង្ខេយ្យេបិ យោជនេ
ខណេន ឧបគន្ត្វាន វិនេតិ នរសារថិ ។
តទាហំ ហំសវតិយំ អហោសិំ ព្រាហ្មណត្រជោ
បារគូ សព្វវេទានំ វេយ្យាករណសម្មតោ ។
និរុត្តិយា ច កុសលោ និឃណ្ឌុ ច(២) វិសារទោ
បទកោ កេដុភវិទូ ឆន្ទោវិចិត្តកោវិទោ ។
ជង្ឃាវិហារំ វិចរំ ហំសារាមំ ឧបេច្ចហំ
អទ្ទសំ វរំ សេដ្ឋំ មហាជនបុរក្ខតំ ។

---

១ ម. សមាបត្តិកស្ស បដ្ឋ ។ ២ ឱ. និឃណ្ឌុ ច ។ ម. និឃណ្ឌុម្ហិ ។

ព្រះអង្គជាអ្នកប្រាជ្ញ ទ្រង់ប្រទាននូវសាមញ្ញផលដ៏ឧត្តម ដល់ពួកសត្វខ្លះ ម្យ៉ាងទៀត ទ្រង់ញុំាងសត្វខ្លះឲ្យត្រាស់ដឹង នូវសមាបត្តិ ៨ និងវិជ្ជា ៣ ។ ព្រះនរុត្តម ទ្រង់ញុំាងសត្វពួកខ្លះឲ្យប្រកបក្នុងអភិញ្ញា ៦ ព្រះលោកនាថនោះ ទ្រង់ប្រទាននូវបដិសម្ភិទា ៤ ដល់ពួកសត្វខ្លះ ។ ព្រះនរសារថី ទ្រង់ឃើញនូវពួកសត្វ ដែលគួរទូន្មានឲ្យត្រាស់ដឹងបាន សូម្បីនៅក្នុងទីចម្ងាយមួយអសំខេយ្យយោជន៍ ក៏ស្តេចទៅទូន្មានដោយមួយរំពេចបាន ។ កាលនោះ ខ្ញុំកើតជាព្រាហ្មណ៍ ក្នុងក្រុងហង្សវតី បានដល់នូវត្រើយនៃវេទទាំងពួង ចេះចប់នូវវេយ្យាករណ៍ ។ ជាអ្នកឈ្លាសក្នុងនិរុត្តិផង ក្លៀវក្លាក្នុងគម្ពីរឈ្មោះនិឃណ្ឌុផង រៀននូវបទផង ចេះនូវគម្ពីរឈ្មោះកេដុភៈផង ឈ្លាសវៃដ៏វិចិត្រក្នុងឆន្ទសាស្ត្រផង ។ ខ្ញុំកាលត្រាច់ទៅកាន់ទីសម្រាកស្មង ក៏ចូលទៅក្នុងហង្សារាម បានឃើញព្រះសម្ពុទ្ធប្រសើរថ្លៃថ្លា មានមហាជនចោមរោម ។

ទេសេន្តំ វិរជំ ធម្មំ បដ្ឋិកាមតី អហំ
ឧបេត្វា តស្ស វក្យានិ(១) សុត្វាន វិមលានហំ ។
ព្យាហតំ បុនរុត្តិំ វ អបត្ថំ វ(២) និរត្ថកំ
ឆាទ្ទសំ តស្ស មុនិនោ តតោ បព្វជិតោ អហំ ។
ន ចិរេនេវ កាលេន សព្វត្ថាបិ(៣) វិសារទោ
និបុណោ ពុទ្ធវចនេ អហោសិំ គណិសម្មតោ ។
តទា ចតស្សោ គាថាយោ គន្ថយិត្វា សុព្យញ្ជនា
សន្ថវិត្វា តិលោកគ្គំ ទេសយិស្សំ ទិនេ ទិនេ ។
វិរត្តោសិ មហាវីរ សំសារេ សកយេ វសិ
ការុណាយ ច និព្វាយិ តតោ ការុណិកោ មុនិ ។

១ អ. កល្យាណឹ ។ ២ ម. អសត្ថុំ វ ។ ៣ ឱ. សព្វសត្ថ ។ ម. សព្វសត្ត ។

ខ្ញុំជាអ្នកដឹងនូវបច្ចនិកធម៌ បានចូលទៅគាល់ព្រះមានព្រះភាគ ព្រះអង្គក៏ពន្យល់សម្តែងធម៌ ដែលប្រាសចាកធូលី ខ្ញុំបានស្តាប់ព្រះពុទ្ធដីការបស់ព្រះអង្គ ដែលជាពាក្យមិនមានមន្ទិល ។ ខ្ញុំមិនឃើញនូវការភ្ញាំងភ្ញាត់ ដែលល្មមបៀតបៀនបាន ឬនូវហេតុមិនជាទីប្រាថ្នា ឬក៏នូវអំពើមិនមានប្រយោជន៍ របស់ព្រះមុនីនោះសោះ លំដាប់នោះ ខ្ញុំក៏បួស (ក្នុងសំណាក់នៃព្រះអង្គ) ។ អស់កាលមិនយូរប៉ុន្មាន ខ្ញុំជាបុគ្គលក្លៀវក្លា ក្នុងទីទាំងពួង គេសន្មតថាជាអ្នកមានគណៈ ក្នុងពុទ្ធវចនៈដ៏ល្អិតល្អន់ ។ កាលនោះ ខ្ញុំបង់ក្រងនូវគាថា ៤ មានព្យញ្ជនៈដ៏ល្អ ហើយសរសើរព្រះពុទ្ធ ជាកំពូលនៃត្រៃ-លោក ហើយសម្តែងធម៌រាល់ៗថ្ងៃ ។ ព្រះមហាវីរៈ ព្រះអង្គនៅក្នុងសង្គ្រាមដែលប្រកបដោយភ័យ ទ្រង់មានព្រះទ័យនឿយណាយ តែទ្រង់មិនទាន់និព្វាន ព្រោះមានសេចក្តីអា-ណិត ហេតុនោះ ព្រះមុនី ឈ្មោះថាមានសេចក្តីករុណា ។

សត្តមំ អភយត្ថេរាបទានំ

បទុដ្ឋជោវ យោ សត្ថា   ន កិលេសវសោ អហុ

សម្បជានោ សតិយុត្តោ   តស្មា ឃសោ អចិន្តិយោ ។

ទុព្វលានិ កិលេសានិ   យស្សាសយគតានិ មេ

ញាណគ្គិបរិទឌ្ឍានិ   ន ឌិយឹសុ តទព្ភុតំ ។

យោ សព្វលោកស្ស គរុ   លោកោ យស្ស តថា គរុ

តថាបិ លោកាចរិយោ   លោកោ តស្សានុវត្តកោ ។

ឯវមាទីហិ សម្ពុទ្ធំ   កិត្តយឹ ធម្មទេសនំ

យាវជីវំ ការិត្វាន   តតោ សគ្គំ តតោ ចុតោ ។

សតសហស្សេ ឥតោ កប្បេ   យំ ពុទ្ធមភិកិត្តយឹ

ទុគ្គតឹ នាភិជានាមិ   កិត្តនាយ ឥទំ ផលំ ។

សត្វណាដែលជាបុថុជ្ជន តែមិនលុះក្នុងអំណាចកិលេស ជាអ្នកមានការដឹងខ្លួន ប្រកបដោយសតិ ហេតុនោះ សត្វនុ៎ះព្រះអង្គមិនបាច់គិត ។ ពួកកិលេសរបស់ខ្ញុំណា ដែលមានកម្លាំងខ្សោយ តាំងនៅខាងក្នុង ដែលភ្លើងគឺមគ្គញាណដុតកំដៅហើយ មិនទាន់អស់រលីងនៅឡើយ (កិលេសទាំងឡាយ) របស់ខ្ញុំនោះ មិនកើតឡើងទៀតទេ ។ បុគ្គលណា ជាគ្រូនៃលោកទាំងពួង ម្យ៉ាងទៀត គ្រូនៃបុគ្គលណា ក្នុងលោក ឬជាអាចារ្យក្នុងលោក លោកប្រព្រឹត្តទៅតាមបុគ្គលនោះដោយពិត ។ ខ្ញុំសរសើរព្រះសម្ពុទ្ធ និងធម្មទេសនា (នៃព្រះអង្គ) ដោយពាក្យទាំងឡាយ មានយ៉ាងនេះជាដើម ហើយធ្វើ (សេចក្តីគោរព) ដរាបដល់អស់ជីវិត លុះខ្ញុំច្យុតអំពីអត្តភាពនោះ ក៏បានទៅកើតក្នុងឋានសួគ៌ ។ ក្នុងកប្បទីមួយសែនអំពីកប្បនេះ ព្រោះហេតុដែលខ្ញុំសរសើរព្រះពុទ្ធ ក្នុងកាលនោះ ខ្ញុំមិនដែលស្គាល់ទុគ្គតិ នេះជាផលនៃការសរសើរ ។

ទេវលោកេ[១] មហារជ្ជំ   និញ្វធុកោសហត្ថា[២]
ចក្កវត្តិមហារជ្ជំ   ពហុសោ ធុករឹ អហំ ។
ទុវេ ភវេ បជាយាមិ   ទេវត្តេ អថ មានុសេ
អញ្ញំ គតឹ ន ជានាមិ   ចិត្តទាយ ឥទំ ផលំ ។
ទុវេ កុលេ បជាយាមិ   ខត្តិយេ អថ ព្រាហ្មណេ
នីចេ កុលេ ន ជានាមិ   ចិត្តទាយ ឥទំ ផលំ ។
បច្ឆិមេ ច ភវេ ទានិ   គិរិព្វជបុរុត្តមេ
រញ្ញោហំ ពិម្ពិសារស្ស   បុត្តោ នាមេន អភយោ ។
បាបមិត្តវសំ គន្ត្វា   និគណ្ឋេន សមោហិតោ[៣]
បេសិតោ នាដបុត្តេន   ពុទ្ធសេដ្ឋំ ឧបេច្ចហំ ។
បុច្ឆិត្វា និបុណំ បញ្ហំ   សុត្វា ព្យាករណុត្តមំ
បព្វជិត្វាន ន ចិរំ   អរហត្តំ អបាបុណឹ ។
កិត្តយិត្វា ជិនវរំ   កិត្តិតោ ហោមិ សព្វទា
សុគន្ធទេហវទនោ   អាសឹ សុខសមប្បិតោ ។

---

១ ម. ទេវរជ្ជំ ។ ២ ឱ. រជ្ជបាទេសិកញ្ចយំ ។ ម. បាទេសិ កញ្ចនគ្ឃិយំ ។ ៣ ឱ. ម. វិមោហិតោ ។

កាលនោះ ខ្ញុំសោយរាជ្យជាស្តេចធំ ក្នុងទេវលោកដ៏ជាទិព្យ ហើយខ្ញុំសោយរាជ្យ ជាស្តេចមហាចក្រពត្តិ ជាច្រើនជាតិ ។ ខ្ញុំកើតតែក្នុងភពពីរ គឺទេវតានិងមនុស្ស ខ្ញុំមិនស្គាល់គតិដទៃទេ នេះជាផលនៃការសរសើរ ។ ខ្ញុំកើតតែក្នុងត្រកូលពីរ គឺត្រកូលក្សត្រនិងត្រកូលព្រាហ្មណ៍ ខ្ញុំមិនស្គាល់ត្រកូលថោកឡើយ នេះជាផលនៃការសរសើរ ។ ឥឡូវនេះ ដល់មកក្នុងបច្ឆិមភព ខ្ញុំមានឈ្មោះថាអភ័យ ជាបុត្ររបស់ព្រះបាទពិម្ពិសារ ក្នុងគិរិព្វជបុរីដ៏ឧត្តម ។ ខ្ញុំលុះអំណាចនៃបាបមិត្ត ត្រូវពួកនិគ្រន្ថបញ្ចុះបញ្ចូលហើយ ដែលគ្រូឈ្មោះនាដបុត្តប្រើទៅ ខ្ញុំក៏ចូលទៅគាល់ព្រះពុទ្ធដ៏ប្រសើរ ។ ខ្ញុំសួរនូវប្រស្នាដ៏ល្អិត ស្តាប់នូវព្យាករណ៍ដ៏ឧត្តម ហើយក៏បព្វជ្ជា អស់កាលមិនយូរប៉ុន្មាន ក៏បានព្រះអរហត្ត ។ ខ្ញុំសរសើរព្រះជិនស្រីដ៏ប្រសើរ ត្រូវគេសរសើរសព្វកាល ជាបុគ្គលមានពន្លឺកាយនិងមាត់មានក្លិនក្រអូបល្អ ឆ្អែតស្កប់ស្កល់ដោយសេចក្តីសុខ ។

សត្តមំ អភយត្ថេរាបទានំ

តិក្ខហាសលហុប្បញ្ញោ មហាបញ្ញោ តថេវហំ
វិចិត្តបដិភាណោ ច តស្ស កម្មស្ស វាហសា ។

អភិត្ថវិត្វា បទុមុត្តរហំ
បសន្នចិត្តោ អសមំ សយម្ភុំ
ន គច្ឆិំ កប្បានិ អបាយភូមិំ
សតំសហស្សានិ ផលេន តស្ស ។

កិលេសា ឈាបិតា មយ្ហំ ភវា សព្វេ សមូហតា
នាគោវ ពន្ធនំ ឆេត្វា វិហរាមិ អនាសវោ ។

ស្វាគតំ វត មេ អាសិ ពុទ្ធសេដ្ឋស្ស សន្តិកេ
តិស្សោ វិជ្ជា អនុប្បត្តា កតំ ពុទ្ធស្ស សាសនំ ។

បដិសម្ភិទា ចតស្សោ វិមោក្ខាបិ ច អដ្ឋិមេ
ឆឡភិញ្ញា សច្ឆិកតា កតំ ពុទ្ធស្ស សាសនន្តិ ។

អភយត្ថេរាបទាន ទី ៧

ខ្ញុំជាបុគ្គលមានប្រាជ្ញាមុត មានប្រាជ្ញាដ៏រីករាយ និងរហ័ស មានប្រាជ្ញាច្រើន មានបដិភាណដ៏វិចិត្រ ព្រោះអានិសង្សនៃកុសលកម្មនោះ ។

ខ្ញុំមានចិត្តជ្រះថ្លា បានសរសើរព្រះសយម្ភូ ព្រះនាមបទុមុត្តរៈ ឥតមានបុគ្គលស្មើ ខ្ញុំមិនទៅកាន់អបាយ-ភូមិ អស់មួយសែនកប្ប ដោយផលនៃកម្មនោះ ។

កិលេសទាំងឡាយ ខ្ញុំដុតបំផ្លាញហើយ ភពទាំងអស់ ខ្ញុំដកចោលហើយ ខ្ញុំជាអ្នកមិនមានអាសវៈ ព្រោះបានកាត់ចំ-ណង ដូចជាដំរីកាត់ផ្តាច់នូវទន្លីង ។ ឱ ! ខ្ញុំមកល្អហើយ ក្នុងសំណាក់ព្រះពុទ្ធដ៏ប្រសើរ វិជ្ជា ៣ ខ្ញុំបានសម្រេចហើយ សាសនា របស់ព្រះពុទ្ធ ខ្ញុំបានធ្វើហើយ ។ បដិសម្ភិទា ៤ វិមោក្ខ ៨ និងអភិញ្ញា ៦ នេះ ខ្ញុំបានធ្វើឲ្យជាក់ច្បាស់ហើយ ទាំងសាសនា របស់ព្រះពុទ្ធ ខ្ញុំក៏បានប្រតិបត្តិហើយ ។

ឥត្ថំ សុទំ អាយស្មា អភយោ ថេរោ ឥមា គាថា-
យោ អភាសិត្ថាតិ ។

អភយត្ថេរស្ស អបទានំ សមត្តំ ។

អដ្ឋមំ លោមសតីយត្ថេរាបទានំ

(១៣៨)ឥមម្ហិ ភទ្ទកេ កប្បេ ព្រហ្មពន្ធុ មហាយសោ
កស្សបោ នាម នាមេន ឧប្បជ្ជិ វទតំ វរោ ។
តទាហំ ចន្ទនោ ចេវ បព្វជិត្វាន សាសនេ
អាបាណកោដិយំ កម្មំ(១) បូរយិត្វាន សាសនេ ។
តតោ ចុតា សន្តុសិតំ ឧបបន្នា ឧភោ មយំ
តត្ថ ទិព្វេហិ នច្ចេហិ គីតេហិ វាទិតេហិ ច ។
រូបាទិទសហង្គេហិ អភិភោត្វាន សេសកេ
យាវតាយុំ វសិត្វាន អនុភោត្វា មហាសុខំ ។
តតោ ចវិត្វា តិទសំ ចន្ទោ ឧបបជ្ជថ(២)
អហំ កបិលវត្ថុស្មឹ អជាយឹ(៣) សាកិយត្រជោ ។

១ ឱ.ម. អាបាណកោដិកំ ធម្មំ ។ ២ ម. ឧបបជ្ជតិ ។ ៣ ឱ. អហោសឹ ។

បានពោលថា ព្រះអភយត្ថេរ មានអាយុ បានសំដែងនូវគាថាទាំងនេះ ដោយប្រការដូច្នេះ ។

ចប់ អភយត្ថេរាបទាន ។

លោមសគិយត្ថេរាបទាន ទី ៨

[១៣៨] ក្នុងកប្បនេះ ព្រះពុទ្ធទ្រង់ព្រះនាមកស្សប មានផៅពង្សដ៏ប្រសើរ មានយសធំ ប្រសើរជាងអ្នកប្រាជ្ញទាំងឡាយ ទ្រង់កើតឡើង ។ កាលនោះ ខ្ញុំនិងចន្ទនបុរស បានបួសក្នុងសាសនា បានបំពេញកុសលកម្ម ក្នុងសាសនា ក្នុងទីបំផុតនៃជីវិត ។ យើងទាំងពីរនាក់ ច្យុតអំពីអត្តភាពនោះ ហើយបានទៅកើត ក្នុងឋានតុសិត បរិបូណ៌ដោយការរាំ ច្រៀង និងប្រគំជាទិព្វ ក្នុងទីនោះ ។ គ្របសង្កត់ទេវតាដ៏សេសទាំងឡាយ ដោយអង្គទាំង ១០ មានរូបជាដើម នៅទទួលសេចក្តីសុខ ដរាបដល់អស់ជីវិត ។ លុះច្យុតអំពីនោះមក ចន្ទនបុរសទៅកើតក្នុងឋានត្រៃត្រឹង្ស ចំណែកខ្ញុំ បានកើតក្នុងក្រុងកបិលពស្តុ ជាកូននៃសាក្យៈ ។

អដ្ឋមំ លោមសកិយត្ថេរាបទានំ

យទា ឧទាយិថេរេន អជ្ឈិដ្ឋោ លោកនាយកោ
អនុកម្បាយ សក្យានំ ឧបេសិ កបិលវ្ហយំ ។
តទាតិមានិនោ សក្យា ន ពុទ្ធស្ស គុណញ្ញុនោ
បណាមន្តិ ន សម្ពុទ្ធំ ជាតិថទ្ធា អនាទរា ។
តេសំ សង្កប្បមញ្ញាយ អាកាសេ ចង្កមិ ជិនោ
បជ្ជុន្នោ វិយ វស្សិត្ថ បជ្ជលិត្ថ យថា សិខី ។
ទស្សេត្វា រូបមតុលំ បុន អន្តរធាយថ
ឯកោបិ ហុត្វា ពហុធា អហោសិ បុនរេកកោ ។
អន្ធការំ បកាសញ្ច ទស្សយិត្វា អនេកធា
បាដិហេរំ ករិត្វាន វិនយី ញាតកេ មុនិ ។

ចាតុទ្ទីបោ មហាមេឃោ តាវទេវ បវស្សថ
តទា ហិ ជាតកំ ពុទ្ធោ វេស្សន្តរមទេសយិ ។
តទា តេ ខត្តិយា សព្វេ និហច្ច ជាតិជំ មទំ
ឧបេសុំ សរណំ ពុទ្ធំ អាហ សុទ្ធោទនោ តទា ។

លោមសពិយក្ខបទាន ទី ៨

ព្រះលោកនាយក កាលកាលុទាយិត្ថេរអារាធនាហើយ ទ្រង់អនុ-គ្រោះដល់ពួកសាក្យៈ បានចូលទៅកាន់ក្រុងកបិលពស្ដុ ។ កាលនោះ ពួកសាក្យៈមានសេចក្ដីមើលងាយ មិនស្គាល់គុណរបស់ព្រះពុទ្ធ ជាអ្នករឹងត្អឹងប្រកាន់ជាតិ មិនអើពើ មិនថ្វាយបង្គំព្រះសម្ពុទ្ធ ព្រះជិនស្រីទ្រង់ជ្រាបនូវការត្រិះរិះរបស់សាក្យៈទាំងនោះហើយ ក៏បង្ក្រមពួងអាកាស ឋិតនៅដូចជាមេឃ ភ្លឺព្រាលដូចជាអណ្ដាតភ្លើង ។ ព្រះអង្គបង្ហាញ នូវរូបឥតមានអ្វីប្រៀប ហើយបាត់ទៅវិញ ធ្វើព្រះអង្គតែមួយអង្គ ឲ្យជាច្រើនអង្គ ធ្វើច្រើនអង្គឲ្យជាមួយព្រះអង្គវិញ ។ ព្រះអង្គជាអ្នកប្រាជ្ញ ទ្រង់សម្ដែងនូវងងឹតផង ពន្លឺផង ដោយច្រើន ហើយធ្វើនូវបាដិហារ្យ ទូន្មានពួកញាតិ ។ ខណៈនោះ ទ្វីបទាំង ៤ មានភ្លៀងធំបង្អុរចុះ កាលនោះ ព្រះពុទ្ធទ្រង់សម្ដែងវេស្សន្តរជាតក ។ ពួកក្សត្រទាំងអស់នោះ ក៏កំចាត់នូវសេចក្ដីស្រវឹង ដែលកើតអំពីជាតិ យកព្រះពុទ្ធជាទីពឹង ឯព្រះបាទសុទ្ធោទនៈ ទ្រង់ពោលថា

ឥទំ តតិយំ តវ ភូរិបញ្ញ

ភណាមិ វក្ខាមិ សមន្តចក្ខុ

យថា ហិ ជាតោ បឋវឹ បកម្បយិ(១)

យថា ច តំ នជ្ជហិ ជម្ពុឆាយា ។

តទា ពុទ្ធានុភាវន្តិ និស្វា វិម្ហិតមានសោ

បព្ពជិត្វាន តវេវ និវសឹ មាតុបូជកោ ។

ចន្ទោ ទេវបុត្តោ មំ ឧបគន្ត្វា អបុច្ឆថ

កន្ទោការត្តស្ស តទា សង្ខេបវិត្ថារំ នយំ(២) ។

ពោធិតោហំ តទា តេន ឧបេច្ច នរាយកំ

កន្ទោការត្តំ សុត្វាន សំវិគ្គោ វនមាមកោ ។

តទា មាតរមាបុច្ឆិ វនេ វច្ឆាមិ ឯកកោ

សុខុមាលោតិ មេ មាតា ភារយិ តេ តទា វទិ ។

---

១ ឱ បកម្បសិ ។ ២ ឱ សង្ខេបំ វិត្ថារយំ នវំ ។

បពិត្រព្រះអង្គមានបញ្ញា ដូចជាផែនដី មានបក្ខជុំវិញ ខ្ញុំថ្វាយបង្គំព្រះបាទា របស់ព្រះអង្គ ជាគំរប់ ៣ ដងនឹងនេះហើយ គឺកាលព្រះអង្គកើត ផែនដីញាប់ញ័រ (ខ្ញុំថ្វាយបង្គំម្តង) កាលមួប់ព្រឹងមិនលះបង់ព្រះអង្គ (ខ្ញុំថ្វាយបង្គំម្តង ឥឡូវនេះ ខ្ញុំថ្វាយបង្គំម្តងទៀត) ។

កាលនោះ ខ្ញុំឃើញនូវអានុភាព របស់ព្រះពុទ្ធនោះ ក៏មានចិត្តរន្ធត់ បានចូលបួស ជាអ្នកបួជាមាតា នៅក្នុងសំណាក់របស់ព្រះអង្គនោះ ។ កាលនោះ ចន្ទទេវបុត្តចូលទៅរកខ្ញុំសួរនូវន័យដ៏សង្ខេបនិងពិស្តារ នៃកន្ទេករត្តសូត្រ ។ ខ្ញុំត្រូវចន្ទទេវបុត្តនោះដាស់តឿនហើយ ក៏ចូលទៅគាល់ព្រះនរនាយក ស្តាប់នូវកន្ទេករត្តសូត្រ មានចិត្តតក់ស្លុត ក៏ពេញចិត្តនឹងនៅក្នុងព្រៃ ។ កាលនោះ ខ្ញុំលាមាតា ជាបុគ្គលម្នាក់ឯងនៅក្នុងព្រៃ មាតាខ្ញុំឃាត់ថា អ្នកជាបុគ្គលធ្លាប់ចម្រើនដោយសេចក្តីសុខ កាលនោះ ខ្ញុំបាននិយាយនឹងមាតាបិតាទាំងនោះ ។

អដ្ឋមំ លោមសកិយត្ថេរាបទានំ

ទព្វំ(១) កុសំ ពោដកិលំ ឧសីរំ មុញ្ជបព្វជំ
ឧរសា បនុទិស្សាមិ(២) វិវេកមនុព្រូហយំ ។
តទា វនំ បវិដ្ឋោហំ សរិត្វា ជិនសាសនំ
កេន្ទករត្តមោហទំ អរហត្តំ អបាបុណឹ ។
អតីតំ នាន្វាគមេយ្យ នប្បដិកង្ខេ អនាគតំ
យទតីតម្បហីនន្តំ(៣) អប្បត្តញ្ច អនាគតំ ។
បច្ចុប្បន្នញ្ច យោ ធម្មំ តត្ថ តត្ថ វិបស្សតិ
អសំហីរំ អសង្កុប្បំ តំ វិទ្វា អនុព្រូហយេ(៤) ។
អជ្ជេវ កិច្ចមាតប្បំ កោ ជញ្ញា មរណំ សុវេ
ន ហិ នោ សង្គរន្តេន មហាសេនេន មច្ចុនា ។

---

១ ឱ. ទព្ពំ ។ ម. កាសំ ។ ២ ឱ. បនុទហេស្សាមិ ។ ៣ ឱ. យទាតីតំ បហីនន្តំ ។ ៤ ឱ. សំវិត្តមនុព្រូហយេ ។

លោមសតិយត្ថោបទាន ទី ៨

ខ្ញុំបានពុះពារនូវស្បូវក្រែង ថ្នាំ ស្បូវណ្តាស់ ស្មៅយាប្លង ស្មៅដំណេកទន្សាយទាំងអស់ ដោយទ្រូង ហើយបម្រើននូវវិវេក ។ កាលនោះ ខ្ញុំចូលទៅក្នុងព្រៃ រឭកនូវឆ-វាទគី ភទ្ទេករត្តសូត្រ ដែលជាពាក្យប្រៀនប្រដៅព្រះជិនស្រី ហើយបានដល់អរហត្ត ។ បុគ្គលមិនត្រូវអាឡោះអាល័យនូវបញ្ចក្ខន្ធដែលកន្លងទៅហើយទេ មិនត្រូវប្រាថ្នាបញ្ចក្ខន្ធដែលជាអនាគតទេ ព្រោះបញ្ចក្ខន្ធណា ជាអតីត បញ្ចក្ខន្ធនោះ កន្លងផុតទៅហើយ បញ្ចក្ខន្ធណា ជាអនាគត បញ្ចក្ខន្ធនោះ ក៏មិនទាន់មកដល់ ។ បុគ្គលណាពិចារណាឃើញច្បាស់ នូវធម៌ជាបច្ចុប្បន្ន ក្នុងទីនោះៗ បុគ្គលនោះ លុះដឹងច្បាស់នូវព្រះនិព្វាន ដែលមិនញាប់ញ័រ មិនបានកម្រើកនោះ គប្បីចម្រើនឲ្យរឿយៗ ។ ការព្យាយាមជាគ្រឿងដុតកិលេស បុគ្គលគួរតែធ្វើក្នុងថ្ងៃនេះឯង អ្នកណានឹងដឹងថា សេចក្តីស្លាប់នឹងមាន ក្នុងថ្ងៃស្អែកបាន ព្រោះថា យើងតទល់នឹងមច្ចុ ដែលមានសេនាច្រើននោះ មិនបានសោះឡើយ ។

ឯវំ វិហារិមានាបី   អហោរត្តមតន្ទិតំ

តំ វេ កន្ទេការះត្តោតិ   សន្តោ អាចិក្ខាតេ មុនិ ។

កិលេសា ឈាបិតា មយ្ហំ ភវា សព្វេ សមូហតា

នាគោវ ពន្ធនំ ឆេត្វា   វិហរាមិ អនាសវោ ។

ស្វាគតំ វត មេ អាសិ   មម ពុទ្ធស្ស សន្តិកេ

តិស្សោ វិជ្ជា អនុប្បត្តា   កតំ ពុទ្ធស្ស សាសនំ ។

បដិសម្ភិទា ចតស្សោ   វិមោក្ខាបិ ច អដ្ឋិមេ

ឆឡភិញ្ញា សច្ឆិកតា   កតំ ពុទ្ធស្ស សាសនន្តិ ។

ឥត្ថំ សុទំ អាយស្មា លោមសតិយោ ថេរោ ឥមា គាថាយោ អភាសិត្ថាតិ ។

លោមសតិយត្ថេរស្ស អបទានំ សមត្តំ ។

អ្នកប្រាជ្ញស្ងប់រម្ងាប់ តែងហៅបុគ្គល ដែលមានវិហារធម៌ យ៉ាងនេះ មានព្យាយាមដុតកំដៅកិលេស មិនខ្ជិលច្រអូស អស់ថ្ងៃនិងយប់នោះឯង ថាជាអ្នកមានរាត្រីមួយដ៏ចំរើន ។ កិលេសទាំងឡាយ ខ្ញុំដុតបំផ្លាញហើយ ភពទាំងអស់ ខ្ញុំដកចោលហើយ ខ្ញុំជាអ្នកមិនមានអាសវៈ ព្រោះបានកាត់ចំណង ដូចជាដំរីកាត់ផ្តាច់នូវទន្លីង ។ ឱ! ខ្ញុំមកល្អហើយ ក្នុងសំណាក់ព្រះពុទ្ធរបស់ខ្ញុំ វិជ្ជា ៣ ខ្ញុំបានសម្រេចហើយ សាសនា របស់ព្រះពុទ្ធ ខ្ញុំបានធ្វើហើយ ។ បដិសម្ភិទា ៤ វិមោក្ខ ៨ និងអភិញ្ញា ៦ នេះ ខ្ញុំបានធ្វើឲ្យជាក់ច្បាស់ហើយ ទាំងសាសនា របស់ព្រះពុទ្ធ ខ្ញុំក៏បានប្រតិបត្តិហើយ ។

បានឮថា ព្រះលោមសកិយត្ថេរ មានអាយុ បានសម្តែងនូវគាថាទាំងនេះ ដោយប្រការដូច្នេះ ។

ចប់ លោមសកិយត្ថេរាបទាន ។

ទសមំ វច្ឆត្ថេរាបទានំ

(១៣៩) ឥមម្ហិ ភទ្ទកេ កប្បេ ព្រហ្មពន្ធុ មហាយសោ
កស្សបោ នាម នាមេន ឧប្បជ្ជិ វទតំ វរោ ។
តទាហំ បព្វជិត្វាន តស្ស ពុទ្ធស្ស សាសនេ
យាវជីវំ ចរិត្វាន ព្រហ្មចរំ(១) តតោ ចុតោ ។
តេន កម្មេន សុក្កេន ចេតនាបណិធីហិ ច
ជហិត្វា មានុសំ ទេហំ តាវតឹសំ អគញ្ឆហំ ។
តតោ ចុតោ អរញ្ញម្ហិ ការោតោ អាសហំ តហឹ
វសេត កុណាសម្បន្នោ ភិក្ខុ ឈានរតោ សទា ។
មេត្តចិត្តោ ការុណិកោ សទា បមុទិតាននោ
ឧបេក្ខកោ មហាវីរោ អប្បមញ្ញាសុ កោវិទោ ។

---

១ ម. ព្រហ្មចារំ ។

វិតរិប្បត្ថេរាបទាន ទី ៩

(១៣៩) ក្នុងភទ្ទកប្បនេះ ព្រះសម្ពុទ្ធព្រះនាមកស្សបៈ មានផៅពង្សប្រសើរ មានយសធំ ទ្រង់ប្រសើរជាងអ្នកប្រាជ្ញទាំងឡាយ ទ្រង់កើតឡើងហើយ ។ កាលនោះ ខ្ញុំបួសក្នុងសាសនានៃព្រះពុទ្ធនោះ ប្រព្រឹត្តព្រហ្មចារ្យ ដរាបអស់ជីវិត ហើយច្យុតចាកអត្តភាពនោះ ។ ដោយកុសលកម្មដែលខ្ញុំធ្វើល្អនោះផង ដោយការតំកល់ចេតនានោះផង លុះខ្ញុំលះបង់រាងកាយជារបស់មនុស្សហើយ ក៏បានទៅកើតក្នុងឋានតាវត្តិង្ស ។ ខ្ញុំច្យុតចាកឋានតាវត្តិង្សនោះ មកកើតជាព្រាបនៅក្នុងព្រៃ មានភិក្ខុមួយរូបបរិបូណ៌ដោយគុណ ត្រេកអរក្នុងឈាន នៅក្នុងទីនោះ សព្វកាល ។ (ភិក្ខុនោះ) មានមេត្តាចិត្ត មានសេចក្តីករុណា មានមុខរីករាយសព្វកាល ប្រកបដោយឧបេក្ខា មានព្យាយាមធំ ឈ្លាសក្នុងអប្បមញ្ញាទាំងឡាយ ។

វិជីវរណាសន្តប្បោ សព្វបត្តហិតាសយោ(១)

វិស្សជ្ជោ ច ចិរេជាសី(២) តស្មឹ សុគតសាវកេ ។

ឱបេត្វ ធានមូលម្ហិ និសិន្នស្ស តទាស្សមេ

កទាចិ អាមិសំ នេតិ ជម្ពុំ នេសេសិ ឯកទា ។

តទា វិបុលបេមេន ឧទាសិត្វា ជិនត្រជំ

តតោ ចុតោ គតោ សគ្គំ បកាសោ សយំ យថា ។

សគ្គា ចុតោ មនុស្សេសុ និព្វត្តោ បុញ្ញកម្មុនា

អគារំ ឆឌ្ឌយិត្វាន បព្វជឹ ពហុសោ អហំ ។

សមណោ តាបសោ ទិជោ(៣) បរិព្វាជោ តថេវហំ

ហុត្វា វសឹ អរញ្ញម្ហិ អនេកសតសោ អហំ ។

---

១ ឱ. សព្វសត្តហិតាសយេ ។ ២ ឱ. ឥ បិរេនស្មឹ ។ ៣ ឱ.ម. វិប្បោ ។

ខ្ញុំមានសេចក្តីត្រិះរិះ ប្រាសចាកនីវរណៈ មានអធ្យាស្រ័យជាប្រយោជន៍ដល់សព្វសត្វ មិនយូរប៉ុន្មាន ក៏ស្និទ្ធស្នាលចំពោះសាវ័កនៃព្រះសុគតនោះ ។ កាលនោះ ខ្ញុំចូលទៅទៀបបាទានៃភិក្ខុនោះ ដែលគង់នៅក្នុងអាស្រម ចួនកាលលោកឲ្យអាមិសៈ ចួនកាលលោកសម្តែងធម៌ឲ្យខ្ញុំស្តាប់ ។ កាលនោះ ខ្ញុំចូលទៅរកសាវ័ក ជាបុត្រនៃព្រះជិនស្រី ដោយសេចក្តីស្រឡាញ់យ៉ាងខ្លាំង លុះខ្ញុំច្យុតចាកអត្តភាពនោះហើយ ក៏បានទៅកើតក្នុងឋានសួគ៌ ដូចជាការនៅគ្រប់គ្រងផ្ទះរបស់ខ្លួន ។ ខ្ញុំច្យុតចាកឋានសួគ៌ មកកើតក្នុងមនុស្សលោក ដោយបុញ្ញកម្ម ហើយលះបង់ផ្ទះចេញទៅបួសច្រើនលើក ។ គឺខ្ញុំបួសជាសមណៈ ជាតាបស ជាព្រាហ្មណ៍ ជាបរិព្វាជក ដោយប្រការដូច្នោះ ព្រោះខ្ញុំនៅក្នុងព្រៃ អស់រយនៃឆ្នាំដ៏ច្រើន ។

នវមំ វនវច្ឆត្ថេរាបទានំ

បច្ឆិមេ ច ភវេទានិ រម្មេ កាបិលវត្ថវេ

វច្ឆគោត្តា ទិជា តស្ស ជាយាយ ឧទរមោក្កមិំ ។

មាតុ មេ ទោហឡោ អាសិ តិរោកុច្ឆិគតស្ស មេ

ជាយមានសមីបម្ហិ វនវាសាយ និច្ឆយោ ។

តតោ មេ អជនិ មាតា រម្មណីយេ វនន្តរេ

គព្ភតោ និក្ខមន្តំ មំ កាសាយេន បដិគ្គហុំ ។

តតោ កុមារោ សិទ្ធត្ថោ ជាតោ សក្យកុលទ្ធជោ

តស្ស មិត្តោ បិយោ អាសិំ សំវិស្សដ្ឋោ សុមានសោ(1) ។

សត្តសារេ ហិ(2) និក្ខន្តេ ឱហាយ វិបុលំ យសំ

អហំបិ បព្វជិត្វាន ហិមវន្តំ ឧបាគមិំ ។

វនាលយំ ភាវនីយំ កស្សបំ ធុតវាទកំ

និស្វា សុត្វា ជិនុប្បាទំ ឧបេសិំ នរសារថិំ ។

---

១ ឱ. សុមាធិកោ ។ ២ សី. សត្តសារេ ហិតិក្ខន្តេ ។ ស. សត្តសារេហិ និក្ខន្តេ ។

ឥឡូវនេះ មកដល់ក្នុងបច្ឆិមភព ព្រាហ្មណ៍ណា ជាវច្ឆគោត្រ នៅក្នុងក្រុងកបិលពស្តុ ជាទីរីករាយ ខ្ញុំចុះចាប់បដិសន្ធិ ក្នុងផ្ទៃភរិយារបស់ព្រាហ្មណ៍នោះ ។ កាលខ្ញុំនឹងប្រសូតចាកផ្ទៃមកខាងក្រៅ មាតារបស់ខ្ញុំមានសេចក្តីប្រាថ្នា គឺមានប្រាថ្នាដើម្បីនៅក្នុងព្រៃជិតទីដែលខ្ញុំនឹងកើត ។ លំដាប់នោះ មាតាបានបង្កើតខ្ញុំ ត្រង់ចន្លោះព្រៃគួរជាទីរីករាយ ជនទាំងឡាយបានទទួលខ្ញុំ កាលចេញមកអំពីគភ៌ ដោយសំពត់កាសាយៈ ។ លំដាប់នោះ សិទ្ធត្ថកុមារទ្រង់កើតហើយ ជាទង់ជ័យនៃសាក្យត្រកូល ខ្ញុំជាមិត្តរបស់សិទ្ធត្ថកុមារនោះ ជាទីស្រឡាញ់ ស្និទ្ធស្នាល រាប់អានគ្នាជាបំផុត ។ កាលព្រះសិទ្ធត្ថៈជាខ្លឹមរបស់សត្វ ទ្រង់ចេញបួស ខ្ញុំក៏លះបង់យសដ៏ធំហើយបួស ចូលទៅក្នុងព្រៃហិមពាន្តដែរ ។ ខ្ញុំឃើញព្រះកស្សបៈដែលមានព្រៃជាលំនៅគួរសរសើរ មានរាគៈកំចាត់កិលេស ពុទ្ធុប្បការកើតឡើងនៃព្រះជិនស្រី ក៏ចូលទៅរកព្រះអង្គ ជាសារថីនៃនរៈ ។

សោ មេ ធម្មំ អទេសយិ សព្វត្ថំ សម្បកាសយំ
តតោហំ បព្វជិត្វាន វនេ មេ បុរាណក្កមំ ៗ
តត្ថប្បមត្តោ វិហរំ ឆឡភិញ្ញា អបស្សយឹ
អហោ សុលទ្ធលាភោម្ហិ សុមិត្តេជាតុកម្ពិតោ ៗ
កិលេសា ឈាបិតា មយ្ហំ ភវា សព្វេ សមូហតា
នាគោវ ពន្ធនំ ឆេត្វា វិហរាមិ អនាសវោ ៗ
ស្វាគតំ វត មេ អាសិ ពុទ្ធសេដ្ឋស្ស សន្តិកេ
តិស្សោ វិជ្ជា អនុប្បត្តា កតំ ពុទ្ធស្ស សាសនំ ៗ
បដិសម្ភិទា ចតស្សោ វិមោក្ខាបិច អដ្ឋិមេ
ឆឡភិញ្ញា សច្ឆិកតា កតំ ពុទ្ធស្ស សាសនន្តិ ៗ

ឥត្ថំ សុទំ អាយស្មា វនវច្ឆោ ថេរោ ឥមា គាថាយោ អភាសិត្ថាតិ ៗ

វនវច្ឆត្ថេរស្ស អបទានំ សមត្តំ ។

ព្រះអង្គសម្តែងនូវធម៌ដល់ខ្ញុំ ប្រកាសនូវអត្ថទាំងពួង លំដាប់នោះ ខ្ញុំក៏បួសចូលទៅកាន់ព្រៃវិញទៀត ។ ខ្ញុំជាបុគ្គលមិនប្រមាទ នៅក្នុងទីនោះ ក៏បានឃើញអភិញ្ញា ៦ ឱ ! អញត្រូវមិត្តល្អអនុគ្រោះហើយ ក៏មានលាភបានដោយងាយ ។ កិលេសទាំងឡាយ ខ្ញុំដុតបំផ្លាញហើយ ភពទាំងអស់ ខ្ញុំដកចោលហើយ ខ្ញុំជាអ្នកមិនមានអាសវៈ ព្រោះបានកាត់បំណង ដូចជាដំរីកាត់ផ្តាច់នូវទន្ទីង ។ ឱ ! ខ្ញុំមកល្អហើយ ក្នុងសំណាក់ព្រះពុទ្ធដ៏ប្រសើរ វិជ្ជា ៣ ខ្ញុំបានសម្រេចហើយ សាសនា របស់ព្រះពុទ្ធ ខ្ញុំបានធ្វើហើយ ។ បដិសម្ភិទា ៤ វិមោក្ខ ៨ និងអភិញ្ញា ៦ នេះ ខ្ញុំបានធ្វើឲ្យជាក់ច្បាស់ហើយ ទាំងសាសនា របស់ព្រះពុទ្ធ ខ្ញុំក៏បានប្រតិបត្តិហើយ ។

បានឮថា ព្រះវនវច្ឆត្ថេរ មានអាយុ បានសម្តែងនូវគាថាទាំងនេះ ដោយប្រការដូច្នេះ ។

ចប់ វនវច្ឆត្ថេរាបទាន ។

ទសមំ បុប្ផសុគន្ធត្ថេរាបទានំ

[៦៤០] ឥមម្ហិ ភទ្ទកេ កប្បេ ព្រហ្មពន្ធុ មហាយសោ
កស្សបោ នាម នាមេន ឧប្បជ្ជិ វទតំ វរោ ។
អនុព្យញ្ជនសម្បន្នោ ពត្តឹសវរលក្ខណោ
ព្យាមប្បភាបរិវុតោ រំសិជាលសមោតតោ ។
អស្សាសេតា យថា ចន្ទោ សុរិយោវ បភង្ករោ
និព្វាបេតា យថា មេឃោ សាគរោវ គុណាករោ ។
ធរណីរិវ សីលេន ហិមវាវ សមាធិនា
អាកាសោ វិយ បញ្ញាយ អសង្គោ អនិលោ យថា ។
តទាហំ(១) ពារាណសិយំ ឧបបន្នោ មហាកុលេ
បហូតធនធញ្ញស្មឹ នានារតនសញ្ចយេ ។
មហតា បរិវារេន និសិន្នំ លោកនាយកំ
ឧបេច្ច ធម្មមស្សោសឹ អមតំ មនោរហំ ។

---

១ ម. តទា ហិ ។

បុប្ផសុគន្ធត្ថេរាបទាន ទី ១០

(១៤០) ក្នុងកប្បនេះ ព្រះសម្ពុទ្ធព្រះនាមកស្សបៈ មានផៅពង្សដ៏ប្រសើរ មានយសធំ ទ្រង់ប្រសើរជាងអ្នកប្រាជ្ញទាំងឡាយ ទ្រង់កើតឡើងហើយ ។ ព្រះអង្គប្រកបដោយអនុព្យញ្ជនៈ មានលក្ខណៈ ដ៏ប្រសើរ ៣២ ប្រការ មានពន្លឺមួយព្យាមជុំវិញ គ្រោងគ្រាតដោយបណ្ដាញ គឺរស្មី ។ ព្រះអង្គញ៉ាំងលោកឲ្យត្រេកអរ ដូចជាព្រះចន្ទ្រ ទ្រង់ធ្វើនូវពន្លឺដូចជាព្រះអាទិត្យ ទ្រង់រំលត់ទុក្ខ ដូចជាភ្លៀង ទ្រង់ជាអណ្ដូងនៃគុណដូចជាសាគរ ។ ព្រះអង្គមានសីលដូចជាធរណី មានសមាធិ ដូចជាភ្នំហិមពាន្ត មានបញ្ញាដូចជាអាកាស មិនមានអ៊ីទើសដូចខ្យល់ ។ កាលនោះ ខ្ញុំកើតក្នុងមហាត្រកូល មានទ្រព្យនិងស្រូវច្រើន សន្សំធនៈផ្សេង ៗ ក្នុងក្រុងពារាណសី ។ ខ្ញុំចូលទៅរកព្រះលោកនាយក ដែលគង់នៅដោយបរិវារច្រើន បានស្ដាប់អមតធម៌ដ៏គួរដល់ចិត្ត ។

ទ្វត្តឹសលក្ខណធរោ សុនក្ខត្តោវ ចន្ទិមា
អនុព្យញ្ជនសម្បន្នោ សាលរាជាវ ផុល្លិតោ ។
រំសិ ជាលបរិក្ខិត្តោ និត្តាវ កនកាចលោ
ព្យាមប្បភាបរិវុតោ សតរំសី(១) ទិវាករោ ។
សោណ្ណាននោ ជិនវរោ រម្មណីវ សិលុច្ចយោ
ករុណាបុណ្ណហទយោ គុណេន វិយ(២) សាគរោ ។
លោកវិស្សុតកិត្តិ ច សិនេរុ នគុត្តមោ
យសសា វិតតោ ធីរោ អាកាសសទិសោ មុនិ ។
អសង្គចិត្តោ សព្វត្ថ អនិលោ វិយ នាយកោ
បតិដ្ឋា សព្វភូតានំ មហីវ មុនិ សត្តមោ ។
អនុបលិត្តោ លោកេន តោយេន បទុមំ យថា
កុវាទគច្ឆទហនោ(៣) អគ្គិក្ខន្ធោវ សោ ភសិ(៤) ។

---

១ ឱ. សរស្មី • ម. សតរំសិ ។ ២ ឱ. វីវត្ថោ វិយ ។ ៣ ឱ. កុវាទកច្ឆទហនោ ។
៤ ឱ. សោភសិ ។ ម. សោ ចុសិ ។

ព្រះអង្គទ្រទ្រង់លក្ខណៈ ៣២ ប្រការ ដូចជាព្រះចន្ទមាន នក្ខត្តឫក្សជុំល្អ ទ្រង់បរិបូណ៌ដោយអនុព្យញ្ជនៈ ដូចជាដើមសាលពជមានផ្ការីក ។ ទ្រង់មានបណ្តាញគឺរស្មីបិទបាំង ដូចជាមាសមិនប្រែពណ៌ ដែលជាងមាសដុតហើយ មានពន្លឺមួយព្យាមផ្សាយជុំវិញ ដូចជាព្រះអាទិត្យមានរស្មីដ៏ច្រើន ។ ព្រះជិនស្រីប្រសើរ មានព្រះភក្ត្រដូចមាស ឬដូចជាភ្នំជាទីរីករាយ មានព្រះហឫទ័យពេញដោយករុណា (ប្រកប) ដោយគុណដូចជាសាគរ ។ មានកេរ្តិ៍ឈ្មោះល្បីល្បាញក្នុងលោក ដូចជាភ្នំដ៏ឧត្តមឈ្មោះសិនេរុ ទ្រង់ជាអ្នកប្រាជ្ញ ផ្សាយចេញទៅដោយយស ជាមុនីដូចជាអាកាស ។ ព្រះលោកនាយកមានព្រះហឫទ័យមិនជាប់ចំពាក់ ក្នុងទីទាំងពួង ដូចជាខ្យល់ ជាមុនី ទី ៧ ជាទីពឹងរបស់ពួកសត្វទាំងអស់ ដូចជាផែនដី ។ ព្រះអង្គមិនប្រឡាក់ ដោយលោក ដូចជាផ្កាឈូក មិនទទឹកដោយទឹក ទ្រង់រុងរឿង ដូចជាគំនរភ្លើងឆេះគុម្ពកពទៈ ។

ទសមំ បុប្ផសុគន្ធត្ថេរាបទានំ

អគទោ វិយ សត្តានំ កិលេសវិសនាសកោ[១]
គន្ធមាទនសេលោវ គុណគន្ធវិភូសិតោ
គុណានំ អាករោ ធីរោ រតនានំវ សាគរោ
សិន្ធុវ ច វនជេញ្ញោ កិលេសមលហារកោ ។
វិជយីវ មហាយោធោ មារសេនាប្បមទ្ទនោ
ចក្កវត្តីវ សោ រាជា ពោជ្ឈង្គរតនិស្សរោ ។
មហាភិសក្កសក្កាសោ ទោសព្យាធិតិកិច្ឆកោ
សល្លកត្តោ យថា វេជ្ជោ ទិដ្ឋិគណ្ឌវិផាលកោ ។
សោ តទា លោកបជ្ជោតោ សនរាមរសក្កតោ
បរិសាសុ នរាទិច្ចោ ធម្មំ ទេសយតេ ជិនោ ។
ទានំ ទត្វា មហាភោគោ សីលេន សុគតូបគោ
ភាវនាយ ច និព្វាតិ ឥច្ចេវមនុសាសថ ។

---

១ ឱ. កិលេសវិបនាសកោ ។

ទ្រង់ញ៉ាំងពិសគឺកិលេសឲ្យវិនាសក្នុងទីទាំងពួង ដូចជាឱសថ ទ្រង់ស្អិតស្អាងគ្រឿងក្រអូបគឺគុណ ដូចជាភ្នំគន្ធមាទនៈ ។ ព្រះអង្គជាអ្នកប្រាជ្ញ ជាអណ្ដូងនៃគុណទាំងឡាយ ដូចជាសាគរជាទីកើតនៃរតនៈទាំងឡាយ ព្រះអង្គជាអាជានេយ្យនៃនរជន ទ្រង់នាំចេញនូវមន្ទិលគឺកិលេស ដូចជាស្ទឹងសិន្ធុ ។ ព្រះអង្គ ញ៉ាំញីនូវមារនិងសេនានៃមារ ដូចជាមហាយោធាធំឈ្មះ (ទូវបច្ចាមិត្ត) ជាឥស្សរៈដោយរតនៈ គឺពោជ្ឈង្គ ដូចជាស្ដេចចក្រពត្តិ ។ ព្រះអង្គជាពេទ្យរក្សានូវព្យាធិគឺទោសៈ ដូចជាគ្រូពេទ្យដ៏ធំ ព្រះអង្គវះនូវពកគឺទិដ្ឋិ ដូចជាពេទ្យវះដ៏ប្រសើរ ។ កាលនោះឯង ព្រះជិនស្រី ព្រះអង្គជាពន្លឺរបស់លោក ទេវតានិងមនុស្ស ធ្វើសក្ការៈហើយ ជាព្រះអាទិត្យរបស់នរៈ ទ្រង់សម្ដែងធម៌ក្នុងពួកបរិស័ទ ។ ព្រះអង្គទ្រង់ទូន្មានប្រៀនប្រដៅថា បុគ្គលមានភោគៈច្រើន ព្រោះឲ្យទានទៅកើតសុគតិព្រោះសីល បានព្រះនិព្វាន ព្រោះភាវនា ។

ទេសន្តំ មហស្សាទំ　　អាទិមជ្ឈន្តសោភនំ
សុណន្តិ បរិសា សព្វា　　អមតំ មហារសំ ។
សុត្វា សុមធុរំ ធម្មំ　　បសន្នា ជិនសាសនេ
សុគតំ សរណំ គត្វា　　យាវជីវំ នមស្សហំ ។
មុនិនោ គន្ធកុដិយា　　ឧព្វេដ្ឋសឹ(១) តទា មហឹ
ចតុជ្ជាតេន គន្ធេន　　មាសេ អដ្ឋ ទិនេ ស្វហំ ។
បណិធាយ សុគន្ធន្តំ　　សរីរស្ស វិគន្ធិនោ
តទា ជិនោ វិយាកាសិ　　សុគន្ធតនុលាភិតំ ។
យោយំ គន្ធកុដិភូមឹ　　គន្ធេន ឧព្វេដោ(២) សកឹ
តេន កម្មវិបាកេន　　ឧបបន្នោ យហឹ តហឹ ។
សុគន្ធទេហោ សព្វត្ថ　　ភវិស្សតិ អយំ នរោ
គុណគន្ធាយុតោ ហុត្វា　　និព្វាយិស្សតិនាសវោ ។

---

១ ឱ. ឧព្ពុញ្ចេសិ ។ ម. ឧបុញ្ចេសឹ ។ ២ ឱ. ម. គន្ធោបុញ្ជកេ ។

ពួកបរិស័ទទាំងអស់ ស្តាប់នូវទេសនានោះ ដែលមានអានិសង្សធំ មានលំអខាងដើម កណ្តាលនិងខាងចុង ដូចជាអមតធម៌មានរសដ៏ធំ ។ លុះខ្ញុំស្តាប់នូវធម៌ ដែលមានរសផ្អែមល្ហែមហើយ ក៏ជ្រះថ្លាក្នុងសាសនាព្រះជិនស្រី ដល់នូវព្រះសុគតជាទីពឹង នមស្ការដរាបដល់អស់ជីវិត ។ កាលនោះ ខ្ញុំលាបនូវគន្ធកុដិ របស់ព្រះមុនី ដោយក្លិនក្រអូបមានជាតិ ៤ អស់ ៨ ថ្ងៃ ក្នុងមួយខែ ហើយតំកល់ទុកនូវគ្រឿងក្រអូបនោះ ដើម្បីសរីរៈដែលមិនមានក្លិនក្រអូប ។

កាលនោះ ព្រះជិនស្រីសម្ពុទ្ធទ្រង់ទំនាយ នូវការបានខ្លួនមានក្លិនក្រអូបថា បុគ្គលណា បានលាបនូវគន្ធកុដិដោយក្លិនក្រអូប អស់វារៈម្តង ព្រោះតែវិបាកនៃកុសលកម្មនោះ បុគ្គលនោះ លុះកើតក្នុងទីណាក៏ដោយ នឹងមានរាងកាយមានក្លិនក្រអូប ក្នុងទីទាំងពួង ជាអ្នកប្រកបដោយក្លិនគឺសីលគុណ មិនមានអាសវៈ នឹងបរិនិព្វាន ។

ទសមំ បុប្ផសុគន្ធត្ថេរាបទានំ

តេន កម្មេន សុកតេន ចេតនាបណិធីហិ ច
ជហិត្វា មានុសំ ទេហំ តាវតឹសំ អគច្ឆហំ ។
បច្ឆិមេ ច ភវេទានិ ជាតោ វិប្បកុលេ អហំ
គព្ភំ មេ វសតោ មាតា ទេហេនាសិ សុគន្ធិកា(១) ។
យទា ច មាតុកុច្ឆិម្ហា និក្ខមាមិ តទា បុរី
សាវត្ថិ សព្ពគន្ធេហិ វាសិតា វិយ វាយថ ។
បុប្ផវស្សញ្ច សុរភិ(២) ទិព្ពគន្ធំ មនោរមំ
ធូបានិ(៣) ច មហគ្ឃានិ ឧបវាយឹសុ តាវទេ ។
ទេវា ច សព្ពគន្ធេហិ ធូបបុប្ផេហិ(៤) តំ ឃរំ
វាសយឹសុ សុគន្ធេន យស្មឹ ជាតោ អហំ ឃរេ ។
យទា ច តរុណោ ភទ្ទោ បឋមេ យោព្ពនេ ឋិតោ
តទា សេសំ(៥) សបរិសំ វិនេត្វា នរសារថិ ។

១ ឱ.ម.សុគន្ធិតា ។ ២ ឱ. សុរភឹ ។ ៣ ម. ធូមានិ ។ ៤ ម. ធុវបុប្ផេហិ ។ ៥ ឱ ម.សេលំ ។

ដោយកុសលកម្មដែលខ្ញុំធ្វើល្អនោះផង ដោយការតំកល់នូវ
ចេតនានោះផង លុះខ្ញុំលះបង់កាយជារបស់មនុស្សហើយ
ក៏បានទៅកើតក្នុងឋានតាវត្តិង្ស ។ ឥឡូវនេះ ដល់មកបច្ឆិម-
ភព ខ្ញុំបានមកកើតក្នុងត្រកូលព្រាហ្មណ៍ កាលខ្ញុំនៅក្នុងផ្ទៃ
នៃមាតា មាតា (របស់ខ្ញុំ) ជាស្រីមានកាយក្លិនក្រអូប ។
កាលណា ខ្ញុំចេញចាកផ្ទៃនៃមាតា កាលនោះ ក្រុងសាវត្ថី
ផ្សាយចេញដោយគ្រឿងក្រអូបទាំងពួង ហាក់ដូចជាគេអប់ ។
ភ្លៀងជាវិការៈនៃផ្កាក្រអូប មានក្លិនដូចជាក្លិនទិព្វ ជាទីរីក
រាយនៃចិត្តផង ធូបទាំងឡាយមានថ្លៃដ៏ច្រើនផង ក៏ផ្សាយ
ចេញក្នុងខណៈនោះ ។ ខ្ញុំកើតក្នុងផ្ទះណា ទេវតាទាំងឡាយ
អប់នូវផ្ទះនោះ ដោយគ្រឿងក្រអូបទាំងពួងផង ដោយធូប
និងផ្កាទាំងឡាយផង ដោយក្លិនទិព្វផង ។ កាលណា ខ្ញុំ
នៅក្មេងកំពុងចម្រើន ឋិតនៅក្នុងបឋមវ័យ កាលនោះ ព្រះ
នរសារថី ទ្រង់ទូន្មាននូវជនដ៏សេស ព្រមទាំងបរិស័ទ ។

តេហិ សព្វេហិ សហិតោ សាវត្ថិបុរមាគតោ

តទា ពុទ្ធានុភាវន្តំ ទិស្វា បព្វជិតោ អហំ ។

សីលំ សមាធិបញ្ញញ្ច វិមុត្តិញ្ច អនុត្តរំ

ភាវេត្វា ចតុរោ ធម្មេ បាបុណឹ អាសវក្ខយំ ។

យទា បព្វជិតោ ចាហំ យទា ច អរហំ អហំ(១)

និព្វាយិស្សំ យទា ចាហំ គន្ធវេស្ស តទា អហុ ។

សរីរក្ខោ ច(២) សោណ្ណាភិសេតិ មេ(៣)

មហារហំ ចន្ទនំ ចម្បកុប្បលំ

តទេវ តេច្ឆ ឥតរេ ច សព្វសោ

បស្សហ ភយាមិ ឥតោ យហឹ តហឹ ។

កិលេសា ឈាបិតា មយ្ហំ ភវា សព្វេ សមូហតា

នាគោវ ពន្ធនំ ឆេត្វា វិហរាមិ អនាសវោ ។

---

១ ម. អហុំ ។ ២ ម. ឯត្ថន្តរេ សាសន្តេ អត្ថិ ។ ៣ ម. ភិសេតំ មេ មហារហំ ។

ព្រះអង្គប្រកបដោយបរិស័ទទាំងឡាយ ទាំងពួងនោះ ស្តេចមកកាន់ក្រុងសាវត្ថី កាលនោះ ខ្ញុំបានឃើញនូវអានុភាពនៃព្រះពុទ្ធនោះ ហើយក៏បួស ។ ខ្ញុំអប់រំធម៌ដ៏ប្រសើរទាំង ៤ គឺសីល សមាធិ បញ្ញា និងវិមុត្តិ ហើយបានដល់នូវការអស់ទៅនៃអាសវៈ ។ ខ្ញុំបួសក្នុងកាលណាផង ខ្ញុំបានជាព្រះអរហន្តក្នុងកាលណាផង ខ្ញុំបរិនិព្វានក្នុងកាលណាផង ភ្លៀងមានក្លិនក្រអូបក៏បង្អុរចុះ ក្នុងកាលនោះ ៗ ។

ក្លិនរបស់សរីរៈខ្ញុំ ជាក្លិនដ៏ប្រសើរ គ្របសង្កត់នូវក្លិននៃខ្លឹមចន្ទន៍ ផ្កាចម្បានិងផ្កាឧប្បល មានថ្លៃច្រើន ម្យ៉ាងទៀត ខ្ញុំទៅក្នុងទីណាក៏ដោយ តែងផ្សាយក្លិនក្រអូបគ្របសង្កត់នូវក្លិនដទៃ ដោយសព្វគ្រប់ ។

កិលេសទាំងឡាយ ខ្ញុំដុតបំផ្លាញហើយ ភពទាំងអស់ខ្ញុំដកចោលចេញហើយ ខ្ញុំជាអ្នកមិនមានអាសវៈ ព្រោះបានកាត់បំណង ដូចជាដំរី កាត់ផ្តាច់ នូវទន្លីង ។

ទសមំ ចូឡសុគន្ធត្ថេរាបទានំ

សាគតំ វត មេ អាសិ ពុទ្ធសេដ្ឋស្ស សន្តិកេ
តិស្សោ វិជ្ជា អនុប្បត្តា កតំ ពុទ្ធស្ស សាសនំ ។
បដិសម្ភិទា ចតស្សោ វិមោក្ខាបិ ច អដ្ឋិមេ
ឆឡភិញ្ញា សច្ឆិកតា កតំ ពុទ្ធស្ស សាសនន្តិ ។
ឥត្ថំ សុទំ អាយស្មា ចូឡសុគន្ធោ ថេរោ ឥមា
គាថាយោ អភាសិត្ថាតិ ។

ចូឡសុគន្ធត្ថេរស្ស អបទានំ សមត្តំ ។

ឧទ្ទានំ

ភទ្ទិយោ រេវតោ ថេរោ មហាលាភី ច សីវលី
វង្គីសោ នន្ទកោ ចេវ កាឡុទាយី តថាភយោ ។
លោមសោ វនវច្ឆោ ច សុគន្ធោ ទសមោ កតោ(១)
តីណិ គាថាសតាឥត្ថ សោឡស ច តទុត្តរិ ។

ភទ្ទិយវគ្គោ បញ្ចបញ្ញាសោ ។

---

១ ម. សុគន្ធោ ចេវ ទសមោតិ ទិស្សន្តិ ។

ចូឡសុគន្ធត្ថេរាបទាន ទី ១០

ឱ ! ខ្ញុំមកល្អហើយ ក្នុងសំណាក់ព្រះពុទ្ធដ៏ប្រសើរ វិជ្ជា ៣ ខ្ញុំបានសម្រេចហើយ សាសនា របស់ព្រះពុទ្ធ ខ្ញុំបានធ្វើហើយ ។ បដិសម្ភិទា ៤ វិមោក្ខ ៨ និងអភិញ្ញា ៦ នេះ ខ្ញុំបានធ្វើឲ្យជាក់ច្បាស់ហើយ ទាំងសាសនា របស់ព្រះពុទ្ធ ខ្ញុំក៏បានប្រតិបត្តិហើយ ។

បានឮថា ព្រះចូឡសុគន្ធត្ថេរ មានអាយុ បានសម្ដែងនូវគាថាទាំងនេះ ដោយប្រការដូច្នេះ ។

ចប់ ចូឡសុគន្ធត្ថេរាបទាន ។

ឧទ្ទាន

ភទ្ទិយត្ថេរាបទាន ១ រេវតត្ថេរាបទាន ១ សីវលិត្ថេរាបទាន អ្នកមានលាភច្រើន ១ វង្គីសត្ថេរាបទាន ១ នន្ទកត្ថេរាបទាន ១ កាឡុទាយិត្ថេរាបទាន ១ អភយត្ថេរាបទាន ១ ។ លោមសកិយត្ថេរាបទាន ១ វនវច្ឆត្ថេរាបទាន ១ ចូឡសុគន្ធត្ថេរាបទាន ជាគំរប់ ១០ ក្នុងផ្ទៃនៃវគ្គនោះ មានគាថា ៣១៦ ។

ចប់ ភទ្ទិយវគ្គ ទី ៥៥ ។

អថ វគ្គុទ្ទានំ

កណិការវ្ហយោ វគ្គោ ផលទោ តិណទាយកោ
កច្ចានោ ភទ្ទិយោ វគ្គោ គាថាយោ គណិតា វិសា(១) ។
ឆវ គាថាសតានិ ច(២) ចតុរាសីតិមេវ ច
ចបញ្ញាសំ(៣) បញ្ចសតា អបទានា បកាសិតា ។
សហ ឧទ្ទានគាថាហិ ឆសហស្សានិ ហោន្តិមា
ទ្វេ សតានិ ច គាថានំ អដ្ឋារស តទុត្តរិ ។

ឯត្តាវតា ពុទ្ធាបទានញ្ច បច្ចេកពុទ្ធាបទានញ្ច ថេរាបទានញ្ច

សមត្តានិ ។

---

១ ខ. គណិតាវីហ ។ ម. គណិតា បិមា ។ ២ ខ. ម. គាថាសតានិហ ។ ៣ ខ. ម. សបញ្ញាសំ ។

ម្យ៉ាងទៀត ឧទ្ទាននៃវគ្គ

កណិការវគ្គ ១ ផលទាយកវគ្គ ១ តិណទាយកវគ្គ ១ កច្ចាយនវគ្គ ១ ភទ្ទិយវគ្គ ១ រាប់ជាគាថា មានចំនួន ២០ ។ អបទានទាំងឡាយ លោកសម្ដែងថា មានគាថា ៩០០ ផង ៨៤ ផង ៥៥៦ ផង ។ គាថាទាំងឡាយនេះ ព្រមទាំងឧទ្ទាន មានចំនួន ៦.២១៨ គាថា ។

ចប់ ពុទ្ធាបទាន បច្ចេកពុទ្ធាបទាន និងថេរាបទាន ។

សុត្តន្តបិដកេ

ខុទ្ទកនិកាយស្ស អបទានំ

ចតុត្ថោ ភាគោ

មាតិកា — អង្ក

ទ្វិចត្តាឡីសមោ ភទ្ទាលិវគ្គោ

ភទ្ទាលិវគ្គ	បឋមំ ភទ្ទាលិត្ថេរាបទានំ	១
	ទុតិយំ ឯកច្ឆត្តិយត្ថេរាបទានំ	៦
	តតិយំ តិណសូលកច្ឆាទនិយត្ថេរាបទានំ . .	១៩
	ចតុត្ថំ មធុមំសទាយកត្ថេរាបទានំ . . .	២០
	បញ្ចមំ នាគបល្លវិកត្ថេរាបទានំ	២២
	ឆដ្ឋំ ឯកទីបិយត្ថេរាបទានំ	២៣
	សត្តមំ ឧច្ឆង្គបុប្ផិយត្ថេរាបទានំ	២៦
	អដ្ឋមំ យាគុទាយកត្ថេរាបទានំ	២៨
	នវមំ បត្ថោទនទាយកត្ថេរាបទានំ . . .	៣២
	ទសមំ មញ្ចទាយកត្ថេរាបទានំ	៣៩

សុត្តន្តបិដក

ខុទ្ទកនិកាយ អបទាន

បត្តភាគ

មាតិកា ទំព័រ

ភទ្ទាលិវគ្គ ទី ៤២

ភទ្ទាលិវគ្គ

ភទ្ទាលិត្ថេរាបទាន ទី ១ . . . . ១

ឯកឆត្តិយត្ថេរាបទាន ទី ២ . . . . . . ៦

តិណសូលកឆាទនិយត្ថេរាបទាន ទី ៣ . . ១៥

មធុមំសទាយកត្ថេរាបទាន ទី ៤ . . . . . ២០

នាគបល្លវកត្ថេរាបទាន ទី ៥ . . . . . . ២២

ឯកទីបិយត្ថេរាបទាន ទី ៦ . . . . . . ២៣

ឧច្ឆង្គបុប្ផិយត្ថេរាបទាន ទី ៧ . . . . . ២៦

យាគុទាយកត្ថេរាបទាន ទី ៨ . . . . . ២៨

បត្តោទនទាយកត្ថេរាបទាន ទី ៩ . . . . ៣២

មញ្ចទាយកត្ថេរាបទាន ទី ១០ . . . . . ៣៥

មាតិកាបត្តាត់

មាតិកា		អេដ្ក

តេចត្តាឡីសោ សកិំសម្មជ្ជកវគ្គោ

សកិំសម្មជ្ជកវគ្គ	បឋមំ សកិំសម្មជ្ជកត្ថេរាបទានំ	៣៨
	ទុតិយំ ឯកទុស្សទាយកត្ថេរាបទានំ . .	៤១
	តតិយំ ឯកាសនទាយកត្ថេរាបទានំ . .	៤៤
	ចតុត្ថំ សត្តកទម្ពបុប្ផិយត្ថេរាបទានំ . .	៤៩
	បញ្ចមំ កោរណ្ឌបុប្ផិយត្ថេរាបទានំ . .	៥០
	ឆដ្ឋំ ឃដមណ្ឌទាយកត្ថេរាបទានំ . .	៥២
	សត្តមំ ឯកធម្មស្សវនិយត្ថេរាបទានំ . .	៥៤
	អដ្ឋមំ សុចិន្តិតត្ថេរាបទានំ	៥៨
	នវមំ សោណ្ណកិំកណិយត្ថេរាបទានំ . .	៦៤
	ទសមំ សោវណ្ណកោន្តរិកត្ថេរាបទានំ . .	៦៧

ចតុចត្តាឡីសោ ឯកវិហារិវគ្គោ

ឯកវិហារិវគ្គ	បឋមំ ឯកវិហារិយត្ថេរាបទានំ	៧១
	ទុតិយំ ឯកសង្ខិយត្ថេរាបទានំ	៧៤

សន្លឹកប្រាប់មាតិកា

មាតិកា ទំព័រ

សកឹំសម្មជ្ជកវគ្គ ទី ៤៣

សកឹំសម្មជ្ជកវគ្គ	សកឹំសម្មជ្ជកត្ថេរាបទាន ទី ១	៣៨
	ឯកទុស្សទាយកត្ថេរាបទាន ទី ២ . .	៤១
	ឯកាសនទាយកត្ថេរាបទាន ទី ៣ . .	៤៤
	សត្តកទម្ពបុប្ផិយត្ថេរាបទាន ទី ៤ . .	៤៩
	កោរណ្ឌបុប្ផិយត្ថេរាបទាន ទី ៥ . .	៥០
	ឃដមណ្ឌទាយកត្ថេរាបទាន ទី ៦ . .	៥២
	ឯកធម្មស្សវនិយត្ថេរាបទាន ទី ៧ . .	៥៤
	សុចិន្តិតត្ថេរាបទាន ទី ៨	៥៨
	សោណ្ណកឹកណិយត្ថេរាបទាន ទី ៩ .	៦៤
	សោវណ្ណកោន្តរិកត្ថេរាបទាន ទី ១០ .	៦៧

ឯកវិហារិវគ្គ ទី ៤៤

ឯកវិហារិវគ្គ	ឯកវិហារិយត្ថេរាបទាន ទី ១	៧១
	ឯកសង្ខិយត្ថេរាបទាន ទី ២ . . .	៧៤

មាតិកាបត្តានិ

មាតិកា		អង្កេ
ឯកវិហារិវគ្គ	តតិយំ បាដិហិរសញ្ញកត្ថេរាបទានំ . . .	៧៦
	ចតុត្ថំ ញាណត្ថវិកត្ថេរាបទានំ	៧៨
	បញ្ចមំ ឧច្ឆុខណ្ឌិកត្ថេរាបទានំ	៨០
	ឆដ្ឋំ កលម្ពទាយកត្ថេរាបទានំ	៨២
	សត្តមំ អម្ពាដកទាយកត្ថេរាបទានំ . . .	៨៣
	អដ្ឋមំ ហរីតកិទាយកត្ថេរាបទានំ . . .	៨៤
	នវមំ អម្ពបិណ្ឌិយត្ថេរាបទានំ	៨៦
	ទសមំ ជម្ពុផលិយត្ថេរាបទានំ	៨៨

បញ្ចបត្តាឡីសោ វិភេទកិវគ្គោ

វិភេទកិវគ្គ .	បឋមំ វិភេទកពីជិយត្ថេរាបទានំ . . .	៩០
	ទុតិយំ កោលទាយកត្ថេរាបទានំ . . .	៩១
	តតិយំ វេលុវផលិយត្ថេរាបទានំ . . .	៩៣
	ចតុត្ថំ ភល្លាតកទាយកត្ថេរាបទានំ . . .	៩៤

សន្លឹកប្រាប់មាតិកា

មាតិកា		ទំព័រ
ឯកវិហារិវគ្គ	បាដិហិរសញ្ញកត្ថេរាបទាន ទី ៣	៧៦
	ញាណត្ថវិកត្ថេរាបទាន ទី ៤	៧៨
	ឧច្ឆុខណ្ឌិកត្ថេរាបទាន ទី ៥	៨០
	កឡម្ពទាយកត្ថេរាបទាន ទី ៦	៨២
	អម្ពាដកទាយកត្ថេរាបទាន ទី ៧	៨៣
	ហរីតកិទាយកត្ថេរាបទាន ទី ៨	៨៤
	អម្ពបិណ្ឌិយត្ថេរាបទាន ទី ៩	៨៦
	ជម្ពុផលិយត្ថេរាបទាន ទី ១០	៨៨

វិភេទកវគ្គ ទី ៤៥

វិភេទកវគ្គ .	វិភេទកពីជិយត្ថេរាបទាន ទី ១	៩០
	កោលទាយកត្ថេរាបទាន ទី ២	៩១
	បេលុវផលិយត្ថេរាបទាន ទី ៣	៩៣
	ភល្លាតកទាយកត្ថេរាបទាន ទី ៤	៩៤

មាតិកាបត្តានិ

មាតិកា		អង្កៃ
វិភេទកិវគ្គ	បញ្ចមំ ឧម្មាបុប្ផិយត្ថេរាបទានំ	៩៦
	ឆដ្ឋំ អម្ពាដកិយត្ថេរាបទានំ	៩៧
	សត្តមំ សីហាសនិកត្ថេរាបទានំ . . .	៩៩
	អដ្ឋមំ បាទបីឋិយត្ថេរាបទានំ	១០០
	នវមំ វេទិយការកត្ថេរាបទានំ	១០២
	ទសមំ ពោធិឃរការកត្ថេរាបទានំ . . .	១០៤

ឆចត្តាឡីសោ ជគតិវគ្គោ

ជគតិវគ្គ	បឋមំ ជគតិទាយកត្ថេរាបទានំ . . .	១០៧
	ទុតិយំ មោរហត្ថិយត្ថេរាបទានំ . . .	១០៨
	តតិយំ សីហាសនពីជិយត្ថេរាបទានំ . .	១១០
	ចតុត្ថំ តិណុក្កធារិយត្ថេរាបទានំ . . .	១១១
	បញ្ចមំ អក្កមនទាយកត្ថេរាបទានំ. . .	១១២
	ឆដ្ឋំ វនកោរណ្ឌិយត្ថេរាបទានំ	១១៣
	សត្តមំ ឯកច្ឆត្តិយត្ថេរាបទានំ . . .	១១៤

សន្លឹកប្រាប់មាតិកា

មាតិកា		ទំព័រ
វិភេទកវគ្គ	ខុម្មាបុប្ផិយត្ថេរាបទាន ទី ៥	៩៦
	អម្ពាដកិយត្ថេរាបទាន ទី ៦	៩៧
	សីហាសនិកត្ថេរាបទាន ទី ៧	៩៩
	បាទបីឋិយត្ថេរាបទាន ទី ៨	១០០
	វេទិយការកត្ថេរាបទាន ទី ៩	១០២
	ពោធិឃរការកត្ថេរាបទាន ទី ១០	១០៤

ជគតិវគ្គ ទី ៤៦

ជគតិវគ្គ	ជគតិទាយកត្ថេរាបទាន ទី ១	១០៧
	មោរហត្ថិយត្ថេរាបទាន ទី ២	១០៨
	សីហាសនពីជិយត្ថេរាបទាន ទី ៣	១១០
	តិណុក្កធារិយត្ថេរាបទាន ទី ៤	១១១
	អក្កមនទាយកត្ថេរាបទាន ទី ៥	១១២
	កោរណ្ឌិយត្ថេរាបទាន ទី ៦	១១៣
	ឯកច្ឆត្តិយត្ថេរាបទាន ទី ៧	១១៤

មាតិកាបត្តានិ

មាតិកា		អង្កេ
ជគតិវគ្គ	អដ្ឋមំ ជាតិបុប្ផិយត្ថេរាបទានំ . . .	១១៦
	នវមំ សត្តិបណ្ណិយត្ថេរាបទានំ . . .	១១៨
	ទសមំ គន្ធបូជកត្ថេរាបទានំ	១១៩

សត្តចត្តាឡីសោ សាលបុប្ផិវគ្គោ

សាលបុប្ផិវគ្គ	បឋមំ សាលកុសុមិយត្ថេរាបទានំ . .	១២១
	ទុតិយំ ចិតកបូជកត្ថេរាបទានំ . . .	១២២
	តតិយំ ចិតកនិព្វាបកត្ថេរាបទានំ . . .	១២៣
	ចតុត្ថំ សេតុទាយកត្ថេរាបទានំ . . .	១២៤
	បញ្ចមំ សុមនតាលវណ្ដិយត្ថេរាបទានំ .	១២៥
	ឆដ្ឋំ អវដផលិយត្ថេរាបទានំ . . .	១២៦
	សត្តមំ លពុជផលទាយកត្ថេរាបទានំ .	១២៧
	អដ្ឋមំ មិលក្ខុផលទាយកត្ថេរាបទានំ . .	១២៨
	នវមំ សយម្បដិភាណិយត្ថេរាបទានំ . .	១២៩
	ទសមំ និមិត្តព្យាករណិយត្ថេរាបទានំ .	១៣២

សន្លឹកប្រាប់មាតិកា

មាតិកា		ទំព័រ
ជគតិវគ្គ	ជាតិបុប្ផិយត្ថេរាបទាន ទី ៨	១១៦
	សត្តបណ្ណិយត្ថេរាបទាន ទី ៩	១១៨
	គន្ធបូជកត្ថេរាបទាន ទី ១០	១១៩

សាលបុប្ផិវគ្គ ទី ៤៧

សាលបុប្ផិវគ្គ	សាលកុសុមិយត្ថេរាបទាន ទី ១ . . .	១២១
	ចិតកបូជកត្ថេរាបទាន ទី ២ . . .	១២២
	ចិតកនិព្វាបកត្ថេរាបទាន ទី ៣ . . .	១២៣
	សេតុទាយកត្ថេរាបទាន ទី ៤ . . .	១២៤
	សុមនតាលវណ្ដិយត្ថេរាបទាន ទី ៥ . . .	១២៥
	អវដផលិយត្ថេរាបទាន ទី ៦	១២៦
	លពុជផលទាយកត្ថេរាបទាន ទី ៧ . .	១២៧
	មិលក្ខុផលទាយកត្ថេរាបទាន ទី ៨ . .	១២៨
	សយម្បដិភាណិយត្ថេរាបទាន ទី ៩ . .	១២៩
	និមិត្តព្យាករណិយត្ថេរាបទាន ទី ១០ . .	១៣២

មាតិកាបត្តាធិ

មាតិកា		អង្កេ

អដ្ឋចត្តាឡីសោ នឡមាលិវគ្គោ

នឡមាលិវគ្គ	បឋមំ នឡមាលិយត្ថេរាបទានំ . . .	១៣៦
	ទុតិយំ មណិបូជកត្ថេរាបទានំ . . .	១៣៧
	តតិយំ ឧក្កាសតិកត្ថេរាបទានំ . . .	១៤១
	ចតុត្ថំ សុមនវីជនិយត្ថេរាបទានំ . . .	១៤៤
	បញ្ចមំ កុម្មាសទាយកត្ថេរាបទានំ . .	១៤៥
	ឆដ្ឋំ កុសដ្ឋកទាយកត្ថេរាបទានំ . . .	១៤៦
	សត្តមំ គិរិបុន្នាគិយត្ថេរាបទានំ . . .	១៤៧
	អដ្ឋមំ វល្លិការផលទាយកត្ថេរាបទានំ .	១៤៩
	នវមំ បានធិទាយកត្ថេរាបទានំ . . .	១៥០
	ទសមំ បុឡិនចង្កមិយត្ថេរាបទានំ . .	១៥៣

ឯកូនបញ្ញាសមោ បំសុកូលវគ្គោ

បំសុកូលវគ្គ	បឋមំ បំសុកូលសញ្ញកត្ថេរាបទានំ . .	១៥៦
	ទុតិយំ ពុទ្ធសញ្ញកត្ថេរាបទានំ . . .	១៥៧

សន្លឹកប្រាប់មាតិកា

មាតិកា		ទំព័រ
	នឡមាលិវគ្គ ទី ៤៨	
នឡមាលិវគ្គ	នឡមាលិយត្ថេរាបទាន ទី ១	១៣៦
	មណិបូជកត្ថេរាបទាន ទី ២ . . .	១៣៧
	ឧក្កាសតិកត្ថេរាបទាន ទី ៣ . . .	១៤១
	សុមនវីជនិយត្ថេរាបទាន ទី ៤ . . .	១៤៤
	កុម្មាសទាយកត្ថេរាបទាន ទី ៥ . . .	១៤៥
	កុសដ្ឋកទាយកត្ថេរាបទាន ទី ៦ . . .	១៤៦
	គិរិបុន្នាគិយត្ថេរាបទាន ទី ៧ . . .	១៤៧
	វល្លិការផលទាយកត្ថេរាបទាន ទី ៨ . .	១៤៩
	បានធិទាយកត្ថេរាបទាន ទី ៩ . . .	១៥០
	បុឡិនចង្កមិយត្ថេរាបទាន ទី ១០ . . .	១៥៣
	បង្សុកូលវគ្គ ទី ៤៩	
បង្សុកូលវគ្គ	បង្សុកូលសញ្ញកត្ថេរាបទាន ទី ១ . .	១៥៦
	ពុទ្ធសញ្ញកត្ថេរាបទាន ទី ២ . . .	១៥៧

មាតិកាបត្តានិ

មាតិកា		អង្កេ
បំសុកូលវគ្គ	តតិយំ កិសទាយកត្ថេរាបទានំ . . .	១៦១
	ចតុត្ថំ ញាណត្ថវិកត្ថេរាបទានំ . . .	១៦៤
	បញ្ចមំ ចន្ទនមាលិយត្ថេរាបទានំ . . .	១៧០
	ឆដ្ឋំ ធាតុបូជកត្ថេរាបទានំ	១៧៥
	សត្តមំ បុឡិនុប្បាទកត្ថេរាបទានំ . . .	១៧៦
	អដ្ឋមំ តរណិយត្ថេរាបទានំ	១៨៤
	នវមំ ធម្មរុចិត្ថេរាបទានំ	១៨៧
	ទសមំ សាលមណ្ឌបិយត្ថេរាបទានំ . .	១៩២

បញ្ញាសមោ កឹកណិបុប្ផវគ្គោ

កឹកណិបុប្ផវគ្គ	បឋមំ តីណិកឹកណិបុប្ផិយត្ថេរាបទានំ .	១៩៩
	ទុតិយំ បំសុកូលបូជកត្ថេរាបទានំ . . .	២០០
	តតិយំ កោរណ្ឌបុប្ផិយត្ថេរាបទានំ . . .	២០២
	ចតុត្ថំ កឹសុកបុប្ផិយត្ថេរាបទានំ . . .	២០៤
	បញ្ចមំ ឧបឌ្ឍទុស្សទាយកត្ថេរាបទានំ . .	២០៥

សន្លឹកប្រាប់មាតិកា

មាតិកា		ទំព័រ
បង្សុកូលវគ្គ	ភិសទាយកត្ថេរាបទាន ទី ៣ . . .	១៦១
	ញាណត្ថវិកត្ថេរាបទាន ទី ៤ . . .	១៦៤
	ចន្ទនមាលិយត្ថេរាបទាន ទី ៥ . . .	១៧០
	ធាតុបូជកត្ថេរាបទាន ទី ៦	១៧៤
	បុឡិនុប្បាទកត្ថេរាបទាន ទី ៧ . . .	១៧៦
	តរណិយត្ថេរាបទាន ទី ៨	១៨៤
	ធម្មរុចិត្ថេរាបទាន ទី ៩	១៨៧
	សាលមណ្ឌបិយត្ថេរាបទាន ទី ១០ . .	១៩២

កិង្កណិបុប្ផវគ្គ ទី ៥០

កិង្កណិបុប្ផវគ្គ	តីណិកិង្កណិបុប្ផិយត្ថេរាបទាន ទី ១ . .	១៩៩
	បង្សុកូលបូជកត្ថេរាបទាន ទី ២ . . .	២០០
	កោរណ្ឌបុប្ផិយត្ថេរាបទាន ទី ៣ . . .	២០២
	កិំសុកបុប្ផិយត្ថេរាបទាន ទី ៤ . . .	២០៤
	ឧបឌ្ឍទុស្សទាយកត្ថេរាបទាន ទី ៥ . .	២០៥

មាតិកាបត្តនិ

មាតិកា		អង្កេ
កឹកណិបុប្ផវគ្គ	ឆដ្ឋំ ឃតមណ្ឌទាយកត្ថេរាបទានំ . .	២០៧
	សត្តមំ ឧទកទាយកត្ថេរាបទានំ . . .	២០៩
	អដ្ឋមំ បុឡិនថូបិយត្ថេរាបទានំ . . .	២១១
	នវមំ នឡកុដិកទាយកត្ថេរាបទានំ . .	២១៧
	ទសមំ បិយាលផលទាយកត្ថេរាបទានំ .	២១៩

ឯកបញ្ញាសោ កណិការវគ្គោ

កណិការវគ្គ	បឋមំ តីណិកណិការបុប្ផិយត្ថេរាបទានំ .	២២២
	ទុតិយំ ឯកបត្តទាយកត្ថេរាបទានំ . .	២២៨
	តតិយំ កាសុមារិកផលទាយកត្ថេរាបទានំ .	២៣១
	ចតុត្ថំ អវដផលិយត្ថេរាបទានំ	២៣២
	បញ្ចមំ ចារផលិយត្ថេរាបទានំ . . .	២៣៣
	ឆដ្ឋំ មាតុលុង្គផលទាយកត្ថេរាបទានំ .	២៣៤
	សត្តមំ អជេលផលទាយកត្ថេរាបទានំ .	២៣៦

សន្លឹកប្រាប់មាតិកា

មាតិកា		ទំព័រ
កឹកណិបុប្ផវគ្គ	ឃតមណ្ឌទាយកត្ថេរាបទាន ទី ៦ . .	២០៧
	ឧទកទាយកត្ថេរាបទាន ទី ៧ . . .	២០៩
	បុឡិនថូបិយត្ថេរាបទាន ទី ៨ . . .	២១១
	នឡកុដិកទាយកត្ថេរាបទាន ទី ៩ . .	២១៧
	បិយាលផលទាយកត្ថេរាបទាន ទី ១០ .	២១៩

កណិការវគ្គ ទី ៥១

កណិការវគ្គ	តីណិកណិការបុប្ផិយត្ថេរាបទាន ទី ១ .	២២២
	ឯកបត្តទាយកត្ថេរាបទាន ទី ២ . . .	២២៨
	កាសុមារិកផលទាយកត្ថេរាបទាន ទី ៣ .	២៣១
	អវដផលិយត្ថេរាបទាន ទី ៤	២៣២
	ចារផលិយត្ថេរាបទាន ទី ៥	២៣៣
	មាតុលុង្គផលទាយកត្ថេរាបទាន ទី ៦ .	២៣៤
	អជេលផលទាយកត្ថេរាបទាន ទី ៧ .	២៣៦

មាតិកាបត្តានិ

មាតិកា		អង្កេ
កណិការវគ្គ	អដ្ឋមំ អមោរផលិយត្ថេរាបទានំ . . .	២៣៧
	នវមំ តាលផលិយត្ថេរាបទានំ . . .	២៣៨
	ទសមំ នាលិកេរផលទាយកត្ថេរាបទានំ .	២៣៩

ទ្វេបញ្ញាសោ ផលទាយកវគ្គោ

ផលទាយកវគ្គ	បឋមំ កុរញ្ជិយផលទាយកត្ថេរាបទានំ . .	២៤២
	ទុតិយំ កបិដ្ឋផលទាយកត្ថេរាបទានំ . .	២៤៣
	តតិយំ កោសុម្ពផលិយត្ថេរាបទានំ . .	២៤៤
	ចតុត្ថំ កេតកបុប្ផិយត្ថេរាបទានំ . . .	២៤៥
	បញ្ចមំ នាគបុប្ផិយត្ថេរាបទានំ	២៤៧
	ឆដ្ឋំ បុប្ផិយត្ថេរាបទានំ	២៤៨
	សត្តមំ កុដជបុប្ផិយត្ថេរាបទានំ . . .	២៤៩
	អដ្ឋមំ ឃោសសញ្ញកត្ថេរាបទានំ . .	២៥១

សន្លឹកប្រាប់មាតិកា

មាតិកា		ទំព័រ
គណិកាវគ្គ	អមោរផលិយត្ថេរាបទាន ទី ៨ . . .	២៣៧
	តាលផលិយត្ថេរាបទាន ទី ៩ . . .	២៣៨
	នាលិកេរផលទាយកត្ថេរាបទាន ទី ១០ .	២៣៩

ផលទាយកវគ្គ ទី ៥២

ផលទាយកវគ្គ	កុរញ្ចិយផលទាយកត្ថេរាបទាន ទី ១ . .	២៤២
	កបិដ្ឋផលទាយកត្ថេរាបទាន ទី ២ . .	២៤៣
	កោសុម្ភផលិយត្ថេរាបទាន ទី ៣ . .	២៤៤
	កេតកបុប្ផិយត្ថេរាបទាន ទី ៤ . . .	២៤៥
	នាគបុប្ផិយត្ថេរាបទាន ទី ៥	២៤៧
	អជ្ជុនបុប្ផិយត្ថេរាបទាន ទី ៦ . . .	២៤៨
	កុដជបុប្ផិយត្ថេរាបទាន ទី ៧ . . .	២៤៩
	ឃោសសញ្ញកត្ថេរាបទាន ទី ៨ . . .	២៥១

មាតិកាបត្តនិ

មាតិកា		អង្កេ
ផលទាយកវគ្គ	នវមំ សព្ពផលទាយកត្ថេរាបទានំ . .	២៥២
	ទសមំ បទុមធារិយត្ថេរាបទានំ . . .	២៥៧

តេបញ្ញាសោ តិណទាយកវគ្គោ

តិណទាយកវគ្គ	បឋមំ តិណមុដ្ឋិទាយកត្ថេរាបទានំ . .	២៥៩
	ទុតិយំ បេចុកទាយកត្ថេរាបទានំ . . .	២៦១
	តតិយំ សរណាគមនិយត្ថេរាបទានំ . .	២៦២
	ចតុត្ថំ អព្ភញ្ជនទាយកត្ថេរាបទានំ . . .	២៦៤
	បញ្ចមំ សុបដទាយកត្ថេរាបទានំ . . .	២៦៥
	ឆដ្ឋំ ទណ្ឌទាយកត្ថេរាបទានំ	២៦៦
	សត្តមំ គិរិនេលបូជកត្ថេរាបទានំ . . .	២៦៨
	អដ្ឋមំ ពោធិសម្មជ្ជកត្ថេរាបទានំ . . .	២៦៩
	នវមំ អាមណ្ឌផលទាយកត្ថេរាបទានំ . .	២៧៤
	ទសមំ សុគន្ធត្ថេរាបទានំ . - . .	២៧៥

សន្លឹកប្រាប់មាតិកា

មាតិកា		ទំព័រ
ផលទាយកវគ្គ	សត្តផលទាយកត្ថេរាបទាន ទី ៩ . .	២៥២
	បទុមធារិយត្ថេរាបទាន ទី ១០ . . .	២៥៧

តិណទាយកវគ្គ ទី ៥៣

តិណទាយកវគ្គ	តិណមុដ្ឋិទាយកត្ថេរាបទាន ទី ១ . . .	២៥៩
	វេច្ឆកទាយកត្ថេរាបទាន ទី ២ . . .	២៦១
	សរណាគមនិយត្ថេរាបទាន ទី ៣ . .	២៦២
	អព្ភញ្ជនទាយកត្ថេរាបទាន ទី ៤ . . .	២៦៤
	សុបដទាយកត្ថេរាបទាន ទី ៥ . . .	២៦៥
	ទណ្ឌទាយកត្ថេរាបទាន ទី ៦ . . .	២៦៦
	គិរិនេលបូជកត្ថេរាបទាន ទី ៧ . . .	២៦៨
	ពោធិសម្មជ្ជកត្ថេរាបទាន ទី ៨ . . .	២៦៩
	អាមណ្ឌផលទាយកត្ថេរាបទាន ទី ៩ . .	២៧៤
	សុគន្ធត្ថេរាបទាន ទី ១០	២៧៥

មាតិកាបត្តង់

មាតិកា		អង្កៃ
	ចតុប្បញ្ញាសមោ កច្ចាយនវគ្គោ	
កច្ចាយនវគ្គ	បឋមំ មហាកច្ចាយនត្ថេរាបទានំ . . .	២៨៦
	ទុតិយំ វក្កលិត្ថេរាបទានំ	២៩១
	តតិយំ មហាកប្បិនត្ថេរាបទានំ	២៩៨
	ចតុត្ថំ ទព្វមល្លបុត្តត្ថេរាបទានំ . . .	៣០៥
	បញ្ចមំ កុមារកស្សបត្ថេរាបទានំ . . .	៣១៣
	ឆដ្ឋំ ពាហិយត្ថេរាបទានំ	៣១៨
	សត្តមំ មហាកោដ្ឋិកត្ថេរាបទានំ . . .	៣២៨
	អដ្ឋមំ ឧរុវេលកស្សបត្ថេរាបទានំ. . .	៣៣៣
	នវមំ រាធត្ថេរាបទានំ	៣៤២
	ទសមំ មោឃរាជត្ថេរាបទានំ . . .	៣៤៨
	បញ្ចបញ្ញាសោ ភទ្ទិយវគ្គោ	
ភទ្ទិយវគ្គ	បឋមំ លកុណ្ឌកភទ្ទិយត្ថេរាបទានំ . .	៣៥៥
	ទុតិយំ កង្ខារេវតត្ថេរាបទានំ . . .	៣៦១

សន្លឹកប្រាប់មាតិកា

មាតិកា		ទំព័រ
	កច្ចាយនវគ្គ ទី ៥៤	
កច្ចាយនវគ្គ	មហាកច្ចាយនត្ថេរាបទាន ទី ១ . . .	២៨៦
	វក្កលិត្ថេរាបទាន ទី ២	២៩១
	មហាកប្បិនត្ថេរាបទាន ទី ៣ . . .	២៩៨
	ទព្វមល្លបុត្តត្ថេរាបទាន ទី ៤ . . .	៣០៩
	កុមារកស្សបត្ថេរាបទាន ទី ៥ . . .	៣១៣
	ពាហិយត្ថេរាបទាន ទី ៦	៣១៩
	មហាកោដ្ឋិកត្ថេរាបទាន ទី ៧ . . .	៣២៨
	ឧរុវេលកស្សបត្ថេរាបទាន ទី ៨ . . .	៣៣៣
	រាធត្ថេរាបទាន ទី ៩	៣៤២
	មោឃរាជត្ថេរាបទាន ទី ១០	៣៤៨
	ភទ្ទិយវគ្គ ទី ៥៥	
ភទ្ទិយវគ្គ	លកុណ្ឌកភទ្ទិយត្ថេរាបទាន ទី ១ . .	៣៥៩
	កង្ខារេវតត្ថេរាបទាន ទី ២	៣៦១

មាតិកាបត្តានិ

មាតិកា		អង្កៃ
ភទ្ទិយវគ្គោ	តតិយំ សីវលិត្ថេរាបទានំ	៣៦៥
	ចតុត្ថំ វង្គីសត្ថេរាបទានំ	៣៧៣
	បញ្ចមំ នន្ទកត្ថេរាបទានំ	៣៨២
	ឆដ្ឋំ កាឡុទាយិត្ថេរាបទានំ . . .	៣៨៧
	សត្តមំ អភយត្ថេរាបទានំ	៣៩២
	អដ្ឋមំ លោមសតិយត្ថេរាបទានំ . . .	៣៩៨
	នវមំ វនវច្ឆត្ថេរាបទានំ	៤០៣
	ទសមំ ចូឡសុគន្ធត្ថេរាបទានំ . . .	៤០៧

សន្លឹកប្រាប់មាតិកា

មាតិកា		ទំព័រ
ភទ្ទិយវគ្គ	សីវលិត្ថេរាបទាន ទី ៣	៣៦៥
	វង្គីសត្ថេរាបទាន ទី ៤	៣៧៣
	នន្ទកត្ថេរាបទាន ទី ៥	៣៨២
	កាឡុទាយិត្ថេរាបទាន ទី ៦	៣៨៧
	អភយត្ថេរាបទាន ទី ៧	៣៩២
	លោមសកិយត្ថេរាបទាន ទី ៨ . . .	៣៩៨
	វនវច្ឆត្ថេរាបទាន ទី ៩	៤០៣
	ចូឡសុគន្ធត្ថេរាបទាន ទី ១០ . . .	៤០៧

វិរុទ្ធាវិរុទ្ធបត្តំ

វិរុទ្ធបាឋោ	អវិរុទ្ធបាឋោ	អង្កេ	បជ្ឈលេខាយំ
ពុទ្តស្ស	ពុទ្ធស្ស	១៤	៧
ិស្សដ្ឋា	វិស្សដ្ឋា	១៩	១៤
ទុសធីរ	ទុសធីរ	១៦	៤
សម្ពុទ្ធ	សម្ពុទ្ធំ	៣០	១១
នគរ	នគរេ	៥៨	៣
គថគំ	គថាគំ	៥៩	១៣
វិហារិយ	វិហារិយេ	៧១	២
សន្ទិបទ ន្តគំ	សន្ទិបទមន្តគំ	១០៤	១៤
គគោ	គគោ	១១៦	៦
	១២១	១៦១	(លេខទំព័រ)
	១២៣	១៦៣	,,
ខុទ្ទនិកាយស្ស	ខុទ្ទកនិកាយស្ស	១៤៤	១
,,	,,	១៥០	,,
សទំ	សុទំ	១៥៣	៨
ទុកា	ទុក្កា	,,	២

វិរុទ្ធាវិរុទ្ធបត្តំ

វិរុទ្ធបាឋោ	អវិរុទ្ធបាឋោ	អង្កោ	បន្តិលេខាយំ
	១៥៥	១៥៥	(លេខទំព័រ)
មមេតវេ	បមេតវេ	១៦៦	៩
អមាសថ	អភាសថ	១៦៧	៥
បុច្ឆិន	បុច្ឆិនុ	១៧៦	៩
អតុវិតា	អតុរិតា	១៧៨	៨
អបម្បិ	អប្បម្បិ	១៨៦	២
បាដិមោក្ខស្មឹ	បាតិមោក្ខស្មឹ	១៨៩	៤
ទុបចិត្តតា	ទុបចិត្តា	២០៧	១១
កិលសា	កិលេសា	២០៨	១២
កិដ្ឋំ	កដ្ឋំ	២១៤	១០
	២២១	២២១	(លេខទំព័រ)
បុប្ផិតេក្កបទានំ ·	បុប្ផិយេក្កបទានំ	២២៥	១
វេកា	វិវេកា	២៣៨	៩
នាលិកេរ	នាលិកេរំ	២៤១	១០
តិណ្ឋា	តិណ្ណា	២៤៩	១៤

វិរុទ្ធាវិរុទ្ធបត្តំ

វិរុទ្ធបាឋោ	អវិរុទ្ធបាឋោ	អង្កេ	វជ្ជលេខាយំ
តិណាទាយវគ្គោ	តិណាទាយកវគ្គោ	២៥៩	១
អាតិណ្ឌោ	អាតិណ្ណោ	២៦០	៤
សត្តមំ	តតិយំ	២៦៣	១
ឧទកទាយកត្ថេរាបទានំ	សរណគមនិយត្ថេរាបទានំ	២៦៣	,,
សរណាជមនេ	សរណាគមនេ	២៦៣	១៣
អរម្បិ	អបរម្បិ	២៧១	១០
ចតោហំ	ចុតោហំ	២៨០	៨
ថរោ	ថេរោ	៣ ៤	៨
បដកេ	បិដកេ	៣២០	១
ឧរវេលាយ	ឧរុវេលាយ	៣៣៩	១៣
ឧរុវេលា	ឧរុវេលា	៣៤០	១២
ភវេ ទានិ	ភវេទានិ	៣៦៣	៨
នរសាថិ	នរសារថិ	៣៩៣	៧
ទ្បត្តឹស	ទ្វត្តឹស	៤០៨	២

សន្លឹកប្រាប់ពាក្យខុស-ត្រូវ

ពាក្យខុស	ពាក្យត្រូវ	ទំព័រ	បន្ទាត់
ឆ្អែ	ឆ្កែ	៧	៩
គណិការ	កណិការ	៨	៣
បំបិន	បំអិន	៣២	១១
មានលំដាប់	តាមលំដាប់	៥៤	៣
លោគនាយក	លោកនាយក	១០៨	១២
បដ្ឋិយ	បុដ្ឋិយ	១១៦	២
	១១៩	១១៩	(លេខទំព័រ)
	១២១	១២១	,,
	១២៣	១២៣	,,
	១២៥	១២៥	,,
(៦២)	(៦១)	១៣៦	៣
លោកនាយ	លោកនាយក	១៣៨	,,
តគ្គា	តក្កា	១៤៩	៣
ទាយត្ថេ-	ទាយកត្ថេ-	១៥៥	,,

សន្លឹកប្រាប់ពាក្យខុស-ត្រូវ

ពាក្យខុស	ពាក្យត្រូវ	ទំព័រ	បន្ទាត់
លោកនាកយថា	លោកនាយកថា	១៦៥	៣
ធាដិមោក្ខ	ធាតិមោក្ខ	១៨៩	៦
ព្រ	ព្រះ	,,	១៥
១០២	២០២	(លេខទំព័រ)	
ផុត	ដុត	២០៨	១៣
ដំរិ	ដំរី	២១៩	១១
	២២១	២៦១	(លេខទំព័រ)
ទន	ទន់	២២៣	១២
សុទស្ស:	សុទស្សន:	២៤៩	១៤
កាក់	កាត់	២៥១	,,
ទ្រល់	ទ្រន់	២៩៨	៤
សិរ្ស:	សិរ	៣០៧	៦
សល់នៅ	សល់នៅ	៣១០	១៥
បុដ្ឋន	បុដ្ឋដ្ឋន	៣១១	១១

សន្លឹកប្រាប់ពាក្យខុស-ត្រូវ

ពាក្យខុស	ពាក្យត្រូវ	ទំព័រ	បន្ទាត់
ដើម្ប	ដើម្បី	៣៣៧	៦
ខុទ្ទនិកាយ	ខុទ្ទកនិកាយ	៣៩០	១
ម្រនាម	ព្រះនាម	៣៦៨	១៣
ក្តន៍ភទ	ក្តន៍ភទ:	៣៧៦	១៧
ដូចជាសា	ដូចជាសា-	៤០៩	៤
ឱឧទរ	ឱឧទរ-	៤០៩	៥
ញុាំញី	ញាំញី	៤០៩	៧

ពុទ្ធសាសនបណ្ឌិត្យ

INSTITUT BOUDDHIQUE